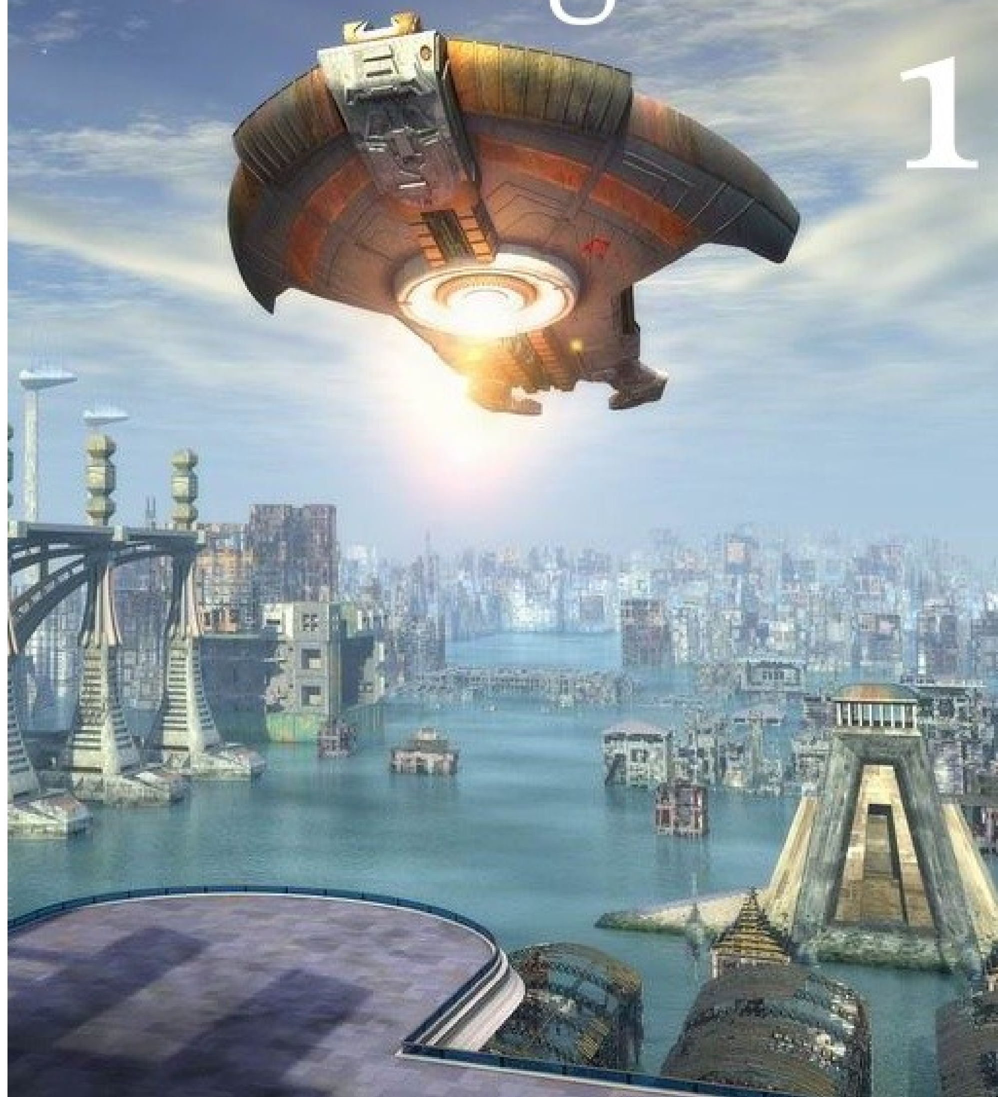

Antologia SF
1

Antologia SF
volumul 1
Povestiri SF şi Fantasy
Ediţie îngrijită de Cosimo

Kindle eBook: Cosimo, octombrie 2011

- versiune definitivă -
Selecţia textelor, redactarea şi corectura: Cosimo
Sursa textelor: CPŞF
http://www.cpsf.info/

Cuprins:

Isaac Asimov

Bila de biliard

(„The Billiard Ball”, 1967)

Traducere de Valentin Cenuşe

I.

JAMES PRISS – cred că ar trebui să spun Profesorul James Priss – deşi toată lumea ştie în mod sigur la cine mă refer, chiar când nu-i menţionez titlul – James Priss vorbea totdeauna încet.

Îl ştiam bine – doar i-am luat atâtea interviuri. O minte uriaşă, cum n-a mai fost alta de la Einstein încoace, dar foarte lentă. Chiar el, adeseori, îşi recunoştea încetineala. Şi la urma urmei, poate tocmai pentru că avea o minte aşa de uriaşă, nu putea gândi repede.

Dacă avea ceva de spus, o făcea încet, abstract, rămânând un timp pe gânduri, ca apoi iar să mai spună câte ceva. Chiar când era vorba de o chestiune însemnată, gigantica sa minte plutea parcă în incertitudine, adăugând câte ceva ici, colo.

Va răsări soarele mâine? Mi-l imaginez mirându-se. Ce vrem să spunem prin „va răsări”? Avem oare certitudinea zilei de mâine? Este oare termenul „soare” o noţiune lipsită de orice ambiguitate?

Adăugaţi la acest fel de exprimare o înfăţişare prietenoasă, puţin cam palidă, fără nicio altă expresie, afară de un aer general de nesiguranţă, păr cărunt, puţin cam mare, îngrijit pieptănat, hainele-i de lucru de o croială invariabil conservatoare, şi-l veţi avea pe Profesorul James Priss, exact aşa cum era: o persoană retrasă, lipsită complet de orice atracţie.

Pentru toate aceste motive, nimeni în lume, cu excepţia mea, n-ar fi putut vreodată să-l bănuiască de crimă. De altfel, nici eu nu sunt sigur. La urma urmei, avea o gândire lentă; totdeauna gândea lent. Şi este oare de conceput ca într-un anumit moment crucial să fi reuşit să gândească cu repeziciune şi să acţioneze imediat?

De altfel, asta n-are nicio importanţă, căci chiar dacă a ucis, a izbutit perfect. Este mult prea târziu acum să încerc să schimb mersul lucrurilor şi nu aş reuşi, chiar dacă m-aş decide să public cele ce urmează.

Edward Bloom fusese colegul de clasă al lui Priss pe timpul liceului şi rămăsese pe mai departe un asociat, datorită circumstanţelor. Erau de aceeaşi vârstă şi, în afară de aceeaşi înclinaţie spre viaţa de burlac, erau diferiţi în orice altă direcţie.

Bloom era ca o explozie vie de lumină; plin de culoare, înalt, solid, zgomotos, impertinent şi plin de sine. Prin felul său rapid şi neaşteptat de a înţelege esenţialul, gândirea sa acţiona asemenea unui meteor. El nu era teoretician, ca Priss; Bloom nu avea nici răbdare pentru asta şi nici capacitatea de a se concentra asupra unei singure idei abstracte. Recunoştea asta. Se şi lăuda cu acest lucru.

Ceea ce avea Bloom era un fel ciudat de a înţelege punerea în aplicarea a unei teorii, felul în care i se putea găsi teoriei un fals. Într-o construcţie abstractă cu aparenţa unui bloc inatacabil, el putea găsi, fără vreo dificultate aparentă, schema complicată a unui mecanism minunat. Aveai impresia că blocul s-ar deschide la simpla sa atingere, eliberând mecanismul.

Este o poveste binecunoscută şi deloc exagerată, că niciodată Bloom n-a construit ceva care să nu funcţioneze, să nu fie brevetabil sau profitabil. Pe la patruzeci şi cinci de ani, el era unul dintre cei mai bogaţi oameni ai lumii.

Şi dacă Bloom-Teoreticianul avea într-adevăr ceva la care să se adapteze, era tocmai felul de gândire al lui Priss-Teoreticianul. Cele mai mari şi mai ingenioase dispozitive ale lui Bloom erau construite după cele mai mari idei ale lui Priss şi în timp ce Bloom creştea în faimă şi bogăţie, Priss câştiga un respect fenomenal printre colegii săi.

Natural, era de aşteptat ca atunci când Priss şi-a prezentat teoria celor două câmpuri, Bloom să se şi apuce de îndată să construiască primul dispozitiv practic antigravitaţional.

II.

Treaba mea era să aflu ce interes uman avea Teoria Celor Două Câmpuri printre abonaţii tele-ştirilor TV şi pentru acest lucru aveam de-a face cu fiinţe umane şi nu cu idei abstracte. Întrucât persoana căreia urma să-i iau interviul era Profesorul Priss, aveam să întâmpin cu siguranţă greutăţi.

Desigur, urma să întreb despre posibilităţile antigravitaţiei, de care toată lumea se interesa, şi nu despre Teoria Celor Două Câmpuri, pe care nimeni nu o putea înţelege.

— Antigravitaţia?

Priss şi-a comprimat buzele şi s-a gândit.

— Nu sunt absolut sigur că aşa ceva este posibil. Problema... a... n-am gândit-o încă satisfăcător. Nu sunt pe deplin sigur dacă ecuaţiile Celor Două Câmpuri au soluţie finală, pe care sigur ar trebui s-o aibă, dacă... Şi se cufundă apoi într-o stare de melancolie.

Am insistat:

— Bloom crede că se poate construi un astfel de dispozitiv.

Priss a clătinat din cap.

— Da, bine, dar m-aş mira. Ed Bloom a avut până acum o dibăcie neobişnuită în a vedea chiar lucrurile ascunse. Are o minte neobişnuită. Bineînţeles că asta l-a făcut bogat.

Stăteam în apartamentul lui Priss, tipul de apartament obişnuit. Fără să vreau, mai aruncam câte o privire ici, colo. Se vedea că Priss nu era bogat.

Nu cred că a citit în mintea mea. M-a văzut însă uitându-mă şi cred că avea asta în mintea lui.

— Bogăţia nu este răsplata obişnuită pentru adevăratul om de ştiinţă, zise el. Şi, de altfel, nici una de dorit în mod special.

Poate că aici are dreptate, am gândit. Priss avea desigur o răsplată, a sa, proprie. El era a treia persoană din istorie care câştigase două Premii Nobel, şi în primul rând le avea pe amândouă în ştiinţă şi amândouă câştigate singur. De asta nu se putea plânge. Şi dacă nu era bogat, nici sărac nu era.

Nu părea însă un om mulţumit. Poate că nu numai bogăţia lui Bloom îl supăra. Poate mai degrabă faima universală a lui Bloom printre oamenii Pământului; poate faptul că Bloom era o celebritate oriunde s-ar fi dus, pe când Priss, în afara

simpozioanelor ştiinţifice şi cluburilor universitare, era în mare măsură anonim.

Nu pot să spun cât de multe din aceste reflecţii se citeau în ochii mei, sau în felul în care-mi încreţeam fruntea, dar Priss continuă să vorbească:

— Să ştiţi însă că suntem prieteni. Jucăm biliard o dată sau de două ori pe săptămână. Îl bat în mod regulat.

(Niciodată n-am publicat această declaraţie.) Am verificat-o însă la Bloom, care a făcut o declaraţie inversă, care începea:

— Pe mine să mă bată la biliard! Nătărăul ăla... şi au urmat câteva expresii mai personale.

De fapt, niciunul nu era novice la biliard. I-am urmărit o dată jucând câteva minute după acea declaraţie şi contra-declaraţie şi mi-am putut da seama că amândoi mânuiau tacul cu o siguranţă profesională. Mai mult încă, amândoi jucau la sânge şi se vedea că nu era nici urmă de prietenie în joc.

— N-aţi dori, am zis eu, să spuneţi ce credeţi: va reuşi Bloom, sau nu, să construiască un mecanism antigravitaţional?

— Ai nevoie de o părere categorică? Hmmmm. Păi să ne gândim, tinere. De fapt ce vrem să spunem prin antigravitaţional? Concepţia noastră despre gravitaţie se bazează pe Teoria Relativităţii Generalizate a lui Einstein, care, deşi acum este veche de un secol şi jumătate, rămâne, între anumite limite, valabilă. Să ne închipuim, că...

Am ascultat politicos. Îl mai auzisem pe Priss vorbind despre acest subiect şi altă dată, dar dacă voiam să obţin ceva de la el (ceea ce nu era sigur) trebuia să-l las să-şi facă numărul.

— Să ne închipuim Universul, zise el, ca pe o foaie elastică, subţire şi netedă de cauciuc indeşirabil. Dacă ne închipuim masa ca fiind asociată cu greutatea, aşa cum este pe suprafaţa Pământului, ne putem deci aştepta ca o masă care ar apărea pe foaia de cauciuc să facă o adâncitură. Cu cât masa este mai mare, cu atât adâncitura este mai mare.

— În universul actual, continuă el, există tot felul de mase şi trebuie să ne imaginăm foiţa noastră de cauciuc încreţită de tot felul de adâncituri. Orice obiect care se rostogoleşte de-a lungul acestei foiţe de cauciuc va cădea şi va ieşi din adânciturile pe care le va întâlni, virând şi schimbându-şi direcţia. Această virare şi schimbare de direcţie ne demonstrează existenţa unei forţe de gravitaţie... Dacă obiectul care se mişcă ajunge

suficient de aproape de centrul adânciturii, şi viteza sa este destul de mică, el va fi prins ca într-o capcană şi va începe să se rotească în jurul acelei adâncituri. În absenţa frecării, obiectul îşi va păstra această rotire la infinit. Cu alte cuvinte, ceea ce Isaac Newton interpreta ca pe o forţă, Albert Einstein a interpretat-o drept distorsiune geometrică.

Ajungând aici, făcu o pauză. Până acum vorbise destul de clar (cel puţin pentru el), pentru că nu spunea pentru prima dată aceste lucruri. Dar acum începu să-şi caute cuvintele.

— Deci încercând să producem antigravitaţia, zise el, încercăm să schimbăm geometria universului. Continuând metafora, înseamnă că încercăm să întindem foaia încreţită de cauciuc. Ne-am putea imagina pe noi înşine intrând sub o adâncitură, ridicând-o şi suportând-o tocmai pentru a îndepărta adâncitura. Dacă în acest fel întindem foaia de cauciuc, înseamnă că am cucerit astfel un univers – sau cel puţin o porţiune de univers – în care gravitaţia nu există. Un corp care s-ar mişca prin această masă netedă nu şi-ar schimba deloc direcţia de mişcare şi asta ne-ar putea duce la concluzia că masa nu exercită nicio atracţie gravitaţională. Totuşi, pentru a realiza acest fapt, avem nevoie de o masă echivalentă cu cea a masei care produce adâncituri. Pentru a produce antigravitaţie pe Pământ în felul acesta ar trebui să folosim o masă egală cu aceea a Pământului şi s-o menţinem în echilibru deasupra capetelor noastre, ca să zic aşa.

L-am întrerupt:

— Dar teoria dumneavoastră, a celor Două Câmpuri…

— Exact. Relativitatea generalizată nu explică nici câmpul gravitaţional, nici cel electromagnetic, într-un singur set de ecuaţii. Einstein şi-a irosit jumătate din viaţă în căutarea acestui set unic de ecuaţii pentru Teoria Câmpurilor Unificată. Şi n-a reuşit. Toţi cei care l-au urmat pe Einstein au dat greş. Eu, totuşi, am plecat de la ipoteza că există două câmpuri care nu pot fi unificate şi am ajuns la rezultatele pe care în parte le pot explica cu ajutorul metaforei foii de cauciuc. Acum am ajuns la ceva ce nu sunt sigur să mai fi auzit vreodată.

— Cum vine asta?, am întrebat.

— Să presupunem că în loc de a încerca să ridicăm în sus masa cu adâncituri, am încerca să rigidizăm foaia însăşi, să-i reducem calitatea de a se lăsa adâncită. Cel puţin pe o mică

porţiune s-ar contracta şi ar deveni mai plată. Gravitaţia s-ar micşora. Şi astfel masa, pentru că în termenii universului cu adâncituri, amândouă sunt în esenţă acelaşi fenomen. Dacă am putea să facem foaia de cauciuc plată complet, atât gravitaţia cât şi masa ar dispărea, cu totul.

— În condiţii speciale, s-ar putea reuşi să se contracareze câmpul gravitaţional prin câmpul electromagnetic şi cu ajutorul acestuia din urmă să se întărească structura ondulatorie a universului. Câmpul electromagnetic este cu mult mai puternic decât câmpul gravitaţional, astfel că cel dintâi ar putea fi făcut să-l învingă pe cel din urmă.

— Dar spuneţi „*în condiţii speciale*”, am zis eu, şovăitor. Tot aceste ecuaţii speciale de care vorbiţi, să fie create, domnule profesor?

— Tocmai asta nu ştiu, zise Priss încet şi gânditor. Dacă universul ar fi într-adevăr o foaie de cauciuc, înainte de a ne putea aştepta ca ea să rămână complet plată sub o masă care ar produce adâncituri, rigiditatea sa ar trebui să atingă o valoare infinită. Dacă aşa stau lucrurile şi în universul real, atunci este necesar un câmp electromagnetic de o intensitate infinită şi asta ar însemna că antigravitaţia este imposibilă.

— Dar Bloom zice că...

— Da, îmi imaginez că Bloom crede că un câmp finit, aplicat cum trebuie, este suficient. Totuşi, oricât de ingenios ar fi Bloom, şi îmi zâmbi imperceptibil, nu trebuie să-l socotim infailibil. El a înţeles teoria cât se poate de greşit. El... niciodată nu reuşea la examenele de la Colegiu, ştiai acest lucru?

Era cât pe aci să spun că ştiam. La urma urmei, toată lumea ştia. Dar în timp ce spunea acest lucru, vocea lui Priss trăda o notă de zel şi, ridicând privirea la timp, i-am surprins înflăcărarea din priviri, ca şi cum ar fi fost încântat să răspândească această mică veste. Aşa că am clătinat din cap, ca şi cum aş fi înregistrat-o pentru referinţe viitoare.

— Atunci, domnule Profesor, vreţi să spuneţi, am insistat eu, că Bloom probabil se înşală şi deci antigravitaţia este imposibilă?

La aceasta Priss încuviinţă din cap şi răspunse:

— Desigur, câmpul gravitaţional poate fi micşorat, dar dacă prin antigravitaţie vrem să înţelegem un câmp cu o gravitaţie într-adevăr zero – adică niciun fel de gravitaţie într-un volum

considerat de spaţiu – atunci tare mi-e teamă că antigravitaţia se dovedeşte a fi imposibilă, în ciuda lui Bloom.

Şi atunci am ştiut c-am obţinut ceea ce dorisem.

III.

După cele relatate, timp de aproape trei luni, am încercat în zadar să-l văd pe Bloom şi când, în fine, am reuşit, nu era în toane bune.

Desigur, el se supărase imediat cum aflase declaraţiile lui Priss şi anunţase că acesta va fi invitat la eventuala prezentare a mecanismului antigravitaţional, de îndată ce acesta va fi construit, şi chiar va fi rugat să participe la demonstraţie.

Un reporter oarecare (nu eu, din păcate) l-a întâlnit pe Bloom printre utilaje şi i-a cerut noi amănunte cu privire la cele declarate, la care Bloom a răspuns următoarele:

— Până la urmă, tot voi avea mecanismul; poate curând. Poţi veni acolo şi dumneata şi oricine altcineva, pe care-l va trimite presa. Poate veni şi profesorul Priss. El poate reprezenta Ştiinţa Teoretică şi după ce eu voi demonstra existenţa antigravitaţiei, el îşi va putea corecta teoria şi, eventual, explica fenomenul. Sunt sigur că va şti să-şi corecteze cu măiestrie teoria şi să arate exact motivele pentru care n-a fost posibil ca eu să greşesc. Ar putea face asta chiar şi acum, pentru economie de timp, dar nu cred că o va face.

Totul fusese spus foarte politicos, dar sub fluxul rapid de cuvinte se simţea mârâitul.

Totuşi el îşi continuă partidele ocazionale de biliard cu Priss şi, când cei doi se întâlneau, se comportau cât se poate de politicos. Se puteau observa schimbările lor de atitudine faţă de presă: Bloom devenea mai concis, chiar evaziv, pe când Priss manifesta o bună dispoziţie din ce în ce mai mare.

Când, în sfârşit, după a nu ştiu câta oară îi ceream lui Bloom un interviu şi acesta fu acceptat, mă întrebam dacă asta însemna o dezvăluire a cercetărilor sale. Ar fi fost un vis să-l aud anunţându-mi mie succesul final.

Dar lucrurile n-au decurs aşa. M-a primit în biroul său de la Uzinele Bloom, din statul New York. Era un cadru minunat, departe de orice zonă populată, înconjurat de un peisaj îngrijit, care acoperea un spaţiu nu mai mic decât ar fi ocupat un mare obiectiv industrial. Edison, în culmea gloriei sale, cu două secole în urmă, nu putea atinge succesul fenomenal la care ajunsese Bloom.

Bloom însă nu era în toane bune. După o întârziere de zece minute, el a intrat cu paşi mari şi a trecut murmurând pe lângă biroul secretarei sale, abia făcând un semn din cap spre mine. Purta un halat de laborator, cu nasturii desfăcuţi.

Se aruncă pe scaunul său şi zise:

— Îmi pare rău că v-am lăsat să aşteptaţi, dar n-am avut atât de mult timp pe cât speram.

Bloom era un exhibiţionist înnăscut şi ştia mai bine ca oricare altul să facă faţă presei, dar acum aveam sentimentul că îi venea foarte greu să adere la acest principiu.

Era exact aşa cum am presupus.

— Mi se dă de înţeles, domnule, că testele dumneavoastră recente au fost încununate de succes.

— Cine v-a spus asta?

— Vreau să spun că aşa se vorbeşte în general, domnule Bloom.

— Nu, nu e aşa. Să nu spui asta, tinere! Nu există niciun zvon despre ce se petrece în laboratoarele şi atelierele mele. Exprimaţi părerile Profesorului, nu-i aşa?

— Nu. Eu nu...

— Ba da, aşa e! Nu dumneata eşti cel căruia i-a declarat că... antigravitaţia este imposibilă?

— El n-a declarat acest lucru în mod categoric.

— El niciodată nu spune ceva categoric. Dar pentru el, a fost destul de categoric. Şi nu atât de categoric până eu nu-i voi obţine blestematul acela de univers din foaie de cauciuc.

— Atunci înseamnă că faceţi progrese, domnule Bloom?

— Ştii bine că da, mârâi el. Sau cel puţin ar trebui să ştii. N-ai fost la demonstraţia de săptămâna trecută?

— Ba da, am fost.

M-am gândit că Bloom era la strâmtoare, altfel n-ar fi menţionat acea demonstraţie. A mers, dar n-a fost ceva nemaipomenit. Între cei doi poli ai unui magnet fusese produsă o regiune cu gravitaţie micşorată.

A fost făcută foarte inteligent. Pentru sondarea spaţiului dintre cei doi poli s-a folosit o Balanţă cu Efect Mossbauer. Pentru cei care n-au văzut niciodată o Balanţă Mossbauer în funcţiune, precizez că ea constă în primul rând dintr-un fascicul monocromatic îngust, de raze gamma emise într-un câmp cu gravitaţie mică. Sub influenţa câmpului gravitaţional, razele

gamma îşi schimbă puţin lungimea de undă, însă măsurabil, atunci când intervine ceva care să schimbe intensitatea câmpului, schimbările lungimilor de undă variind corespunzător. Pentru a sonda un câmp gravitaţional, aceasta este o metodă extrem de delicată, şi totuşi a mers strună, însă singura chestiune pe care a făcut-o Bloom a fost micşorarea gravitaţiei.

Necazul era că acest lucru mai fusese făcut şi de alţii înaintea lui. Pentru a fi sigur, Bloom utilizase circuite ce au uşurat mult obţinerea unui astfel de efect (sistemul lui a fost extrem de ingenios şi fusese patentat la timp) şi el a susţinut că prin această metodă antigravitaţia va deveni nu numai o simplă curiozitate ştiinţifică, ci şi o chestiune practică cu aplicaţii industriale.

Poate! Însă a fost o treabă incompletă şi el de obicei nu făcea atâta tapaj asupra lucrărilor incomplete. N-ar fi făcut nici de data aceasta, dacă n-ar fi fost obligat să arate ceva.

— Mi se pare, am zis eu, că la demonstraţia preliminară aţi obţinut 0,82 g, ori, primăvara trecută, în Brazilia, a fost obţinut un rezultat mai bun.

— Zău? Ei, bine, calculează energia de intrare aici şi pe cea din Brazilia şi spune-mi apoi diferenţa descreşterii de gravitaţie pe km/oră. Vei fi surprins.

— Chestiunea este: puteţi sau nu să atingeţi zero g? Gravitaţia zero? Tocmai asta crede profesorul Priss că va fi imposibil. Toată lumea este de acord că numai micşorarea intensităţii câmpului nu este mare lucru.

Bloom şi-a strâns pumnul. Aveam impresia că-n ziua aceea îi mersese prost un experiment cheie şi era peste măsură de supărat.

Lui Bloom nu-i plăcea să fie strâns cu uşa.

— Teoreticienii mă plictisesc, spuse el.

Vorbi pe un ton scăzut, cu o voce controlată, ca şi cum, în sfârşit, n-ar mai fi putut să se abţină să le zică lucrurilor pe nume şi să fie dezaprobat.

— Priss a câştigat deci Premiul Nobel învârtindu-se în jurul câtorva ecuaţii, însă ce-a reuşit cu asta? Eu am făcut ceva din asta şi o să mai fac, indiferent dacă lui Priss îi place sau nu. Eu sunt acela de care lumea îşi va aminti. Eu sunt cel căruia i se acordă credit. Poate să-şi păstreze titlul lui nenorocit şi premiile şi gloria printre şcolari. Ascultă. Am să-ţi spun eu ce are pe

suflet. Simplă gelozie de modă veche, asta e. Îl omoară tot ceea ce eu capăt practic din ceea ce fac. Ar vrea şi el asta, dar numai prin idei abstracte. Odată i-am spus – ştiţi, uneori jucăm biliard împreună –,...

(Exact aici am citat declaraţia lui Priss despre biliard şi am aflat contra-declaraţia lui Bloom. N-am publicat niciuna. Erau prea triviale.)

— Jucăm biliard, zise Bloom după ce se mai calmă, şi am câştigat de multe ori. Menţinem relaţii destul de amicale, ce dracu'... colegi de şcoală şi aşa mai departe... deşi n-o să ştiu niciodată cum s-a descurcat. A reuşit în fizică, desigur, şi în matematică. Dar a luat notele minime – din milă, cred – la toate cursurile pe care le-a frecventat.

— Nu v-aţi luat diploma, nu-i aşa, domnule Bloom? (Asta era o răutate din partea mea. Erupţia sa însă mă amuza.)

— Am părăsit şcoala ca să mă apuc de afaceri. La dracu'! Media mea pe parcursul celor trei ani, cât am frecventat cursurile, era un opt solid. Să nu-ţi imaginezi altceva, auzi? Şi, la naiba, pe vremea când Priss îşi lua Doctoratul, eu îmi făceam cel de-al doilea milion.

Continuă foarte iritat.

— Oricum, jucam biliard când i-am spus: Jimm, niciun om obişnuit nu va înţelege vreodată de ce ai luat Premiul Nobel când eu sunt cel care obţine rezultatele. De ce ai tu nevoie de două? Dă-mi mie unul! Stătea în picioare, frecându-şi tacul cu cretă şi mi-a răspuns în felul lui moale, nenorocit.

— Tu ai două miliarde, Ed. Dă-mi mie unul. Aşadar, înţelegi, vrea bani.

— Înţeleg de aici ca onorurile lui nu vă deranjează, am zis eu.

Timp de un minut, am crezut că o să mă dea afară. Dar nu m-a dat. În schimb a râs, făcând un gest cu mâna, ca şi cum ar fi voit să şteargă ceva de pe o tablă invizibilă din faţa sa.

— Bine, bine! – s-o lăsăm baltă. Toate astea nu mai au importanţă. Ascultă, vrei o declaraţie: O.K.! Lucrurile n-au mers atât de bine azi şi m-am cam enervat puţin, dar se va aranja. Cred că ştiu ce nu merge. Sau dacă nu ştiu, voi afla. Uite, poţi spune că eu afirm că nu avem nevoie de o intensitate electromagnetică infinită. Vom avea gravitaţia zero. Şi când o vom avea, voi face cea mai a dracului demonstraţie care s-a

văzut vreodată, exclusiv pentru presă şi pentru Priss. Şi dumneata vei fi invitat.

Am avut destul timp după aceea să-i mai văd pe fiecare în parte, încă de câteva ori. Chiar i-am văzut o dată împreună, la una dintre partidele lor de biliard. Aşa cum spuneam mai înainte, amândoi erau jucători buni.

Însă invitaţia la demonstraţie n-a sosit aşa de repede cum mă aşteptam. Mai erau şase săptămâni până să se împlinească un an de la declaraţia lui Bloom, când invitaţia sosi.

Cu toate astea, ar fi fost necinstit să mă fi aşteptat la o treabă mai rapidă.

Mi s-a trimis o invitaţie specială, tipărită, cu asigurarea mai întâi a unui cocteil. Bloom nu făcea niciodată lucrurile pe jumătate şi intenţiona să aibă la îndemână un grup de reporteri, care să fie încântaţi şi satisfăcuţi. A fost şi un aranjament pentru televiziunea tridimensională. Era evident că Bloom era sigur de el, destul de sigur pentru a fi dornic să vrea ca demonstraţia să fie văzută în orice sufragerie de pe planetă.

L-am sunat pe Profesorul Priss, ca să fiu sigur că şi el fusese invitat. Fusese invitat!

— Aveţi de gând să asistaţi, Sir?

Urmă o pauză şi, după expresia feţei profesorului de pe ecran, se vedea că şovăie, nehotărât.

— O demonstraţie de felul acesta este cât se poate de nepotrivită, atunci când este în joc o problemă ştiinţifică serioasă. Nu-mi place să încurajez astfel de lucruri.

Mi-era teamă să nu se scuze şi să nu vină şi, în cazul în care el n-ar fi fost acolo, situaţia n-ar mai fi fost atât de dramatică. Dar poate atunci se decise să nu facă pe fricosul în faţa lumii întregi. Evident dezgustat, el spuse:

— Desigur, Ed Bloom nu este un adevărat om de ştiinţă şi trebuie să-şi găsească naşul într-o zi. Voi fi acolo.

— Credeţi că Domnul Bloom va reuşi să producă gravitaţia zero, Sir?

— Ah… Dl Bloom mi-a trimis o copie după proiectul mecanismului său şi… hmmm…, el zice că va reuşi. Bineînţeles…, făcu apoi iar o pauză mare.

— Cred că mi-ar plăcea să văd.

Şi mie îmi plăcea, ca şi multor altora.

Scenariul era impecabil. Un întreg etaj de la clădirea principală a Uzinelor Bloom (cea de pe vârful dealului) fusese golit. Erau acolo şi cocteilurile promise, şi o mulţime de gustări, şi lumină, şi un Edward Bloom îmbrăcat cu grijă, jovial cu toată lumea, jucând rolul unei gazde perfecte, în timp ce un număr de servitori discreţi şi politicoşi forfoteau în jur. Totul arăta genialitate şi uimitoare încredere în sine.

James Priss întârzia şi l-am surprins pe Bloom căutând cu privirile în mulţime şi devenind uşor impacientat. Apoi, James Priss sosi; aducea cu sine un volum de anacronism, o monotonie neafectată cu nimic de zgomotul şi splendoarea (niciun alt cuvânt n-ar putea s-o descrie... sau poate erau cele două Martini care mă încinseseră) care umpleau încăperea.

Bloom îl văzu şi faţa i se lumină subit. Alergă iute spre el, luându-l de mână şi trăgându-l spre bar.

— Jim! Mă bucur că te văd! Ce serveşti? Omule, ce dracu’, dacă nu te arătai, renunţam la demonstraţie. Asta nu se poate face fără personajul principal, doar ştii.

Îi strânse mâna lui Priss.

— E teoria ta, doar. Noi, sărmanii muritori de rând, nu puteam face nimic fără ca tu să ne dai câteva indicaţii, chiar şi câteva, al dracului de puţine.

Plin de entuziasm, Bloom îl peria din când în când, pentru că de data asta îşi permitea, îl pregătea pe Priss pentru lovitura de graţie.

Cu un soi de murmur, Priss încercă să refuze o băutură, dar i se îndesă un pahar în mână, şi vocea lui Bloom se înălţă ca un muget de taur.

— Domnilor, un moment de linişte, vă rog! Pentru Profesorul Priss, cea mai mare minte de la Einstein încoace. Laureat de două ori cu Premiul Nobel, tatăl Teoriei Celor Două Câmpuri şi inspiratorul demonstraţiei la care vom asista – chiar dacă el n-a crezut în această demonstraţie, aşa cum a şi avut curajul s-o declare public.

Un râs înfundat se auzi undeva, izolat, în sală, dar se stinse îndată şi Profesorul Priss îşi luă o înfăţişare cât mai gravă posibil.

— Dar acum, că Profesorul Priss este aici, continuă Bloom, şi că noi am terminat cu toasturile, să mergem să-i dăm drumul. Urmaţi-mă!

IV.

Demonstraţia urma să se desfăşoare într-un loc mult mai potrivit decât prima dată. De data asta se făcea la ultimul etaj al clădirii. Erau acolo nişte magneţi uriaşi – unii mai mici, slavă Domnului –, dar după câte aş putea spune, se afla acolo aceeaşi balanţă Mossbauer.

Un lucru era nou, totuşi, descumpănind pe toată lumea şi atrăgând atenţia mai mult decât orice altceva din cameră. Era o masă de biliard aşezată sub unul dintre polii unui magnet. Sub ea se afla celălalt pol. Chiar în centrul mesei se afla o gaură rotundă cam de 30 de centimetri; era clar că dacă va fi produs câmpul cu gravitaţie zero, acesta va fi produs în centrul mesei de biliard, prin acea gaură.

Era ca şi cum întreaga demonstraţie ar fi fost proiectată de o manieră suprarealistă, pentru a sublinia victoria lui Bloom asupra lui Priss. Aceasta urma să fie o altă versiune a veşnicei lor competiţii de biliard şi Bloom urma să câştige.

Nu ştiu dacă ceilalţi reporteri priveau lucrurile în felul ăsta, cred însă că Priss aşa le privea. M-am întors spre el şi l-am văzut cum ţinea încă paharul care i se pusese în mână. El rareori bea, ştiam, dar acum îşi duse paharul la gură şi-l goli din două înghiţituri. Se uita fix la bila de biliard şi nu trebuia să fii un expert pentru a înţelege că el o interpreta ca pe un bobârnac peste nas.

Bloom ne conduse la cele douăzeci de fotolii care înconjurau trei laturi ale mesei, cea de-a patra fiind lăsată liberă, ca arenă de lucru. Priss fu escortat cu grijă spre locul care permitea cea mai bună vedere. El aruncă o privire rapidă spre camerele tridimensionale TV, care erau de acum în funcţiune. Mă întrebam dacă nu cumva dorea să plece şi nu putea să se decidă să facă acest lucru sub privirea întregii lumi.

În esenţă, demonstraţia era simplă; numai rezultatul conta. La vedere erau instalate nişte contoare care măsurau energia cheltuită. Altele transformau datele Balanţei ME în poziţii şi mărimi, pentru toată lumea. Totul era aranjat pentru o bună vizibilitate tridimensională.

Bloom explica totul într-un mod genial, făcând o pauză sau două, în care se întorcea spre Priss, pentru confirmare. Nu făcea acest lucru prea des, pentru a nu face faptul vizibil, dar suficient

pentru a-l face pe Priss să se simtă ca pe jeratic. Din locul unde stăteam puteam să-l văd pe Priss în partea cealaltă a mesei.

Avea figura unui om cuprins de chinurile iadului.

După cum ştim cu toţii, experienţa lui Bloom a reuşit. În timp ce câmpul electromagnetic se intensifica, Balanţa ME arăta cum intensitatea gravitaţională scade constant. Scăderea acesteia sub 0,52 g fu însoţită de aclamaţii. O linie roşie indica faptul pe contoar.

— După cum ştiţi, 0,52 g, spuse Bloom plin de încredere, reprezintă recordul anterior în diminuarea intensităţii gravitaţiei. Prin scăderea preţului electricităţii cu peste 10% faţă de recordul iniţial, de data asta avem un nou record. Vom merge însă şi mai jos.

Bloom – deliberat, bănuiesc de dragul suspansului – accentuă ultimele cuvinte, lăsând camerele tridimensionale să manevreze înainte şi-napoi, între golul din masa de biliard şi contoarul pe care se vedeau scăzând cifrele Balanţei ME.

Deodată, Bloom spuse:

— Domnilor, în buzunarul lateral al fiecărui fotoliu veţi găsi ochelari negri de protecţie. Vă rog să-i puneţi acum. Câmpul cu gravitaţie zero va fi stabilit îndată şi va radia o lumină bogată în ultraviolete.

El însuşi îşi puse ochelarii şi urmă un foşnet de câteva momente, în timp ce şi ceilalţi făceau acelaşi lucru.

Cred că-n timpul ultimului minut, când indicaţia de pe contoar scăzu la zero şi rămase imobilă, nimeni n-a respirat. Şi chiar în acel moment un cilindru de lumină ţâşni din nimic, de la un pol la altul, prin gaura făcută prin masa de biliard. Douăzeci de oameni îşi ţinură respiraţia. Apoi cineva a strigat:

— Ce-i cu lumina asta, domnule Bloom?

— Este caracteristică câmpului cu gravitaţia zero, zise Bloom liniştit, ceea ce nu era desigur un răspuns.

Reporterii erau de acum în picioare, înghesuindu-se la marginea mesei. Bloom le făcu semn să se retragă.

— Domnilor, vă rog, daţi-vă la o parte.

Numai Priss rămase pe scaun. Părea cufundat în gânduri, şi de atunci încoace am fost totdeauna convins că numai ochelarii au fost cei care au ascuns semnificaţia posibilă a celor ce au urmat. Nu-i vedeam ochii. Nu puteam să-i văd. Şi asta însemna

că nici eu, nici altcineva nu putea nici măcar ghici ce se petrecea în spatele acelor ochelari.

De altfel, poate n-am fi putut ghici asta chiar dacă ochelarii n-ar fi fost acolo. Dar cine poate şti?

Vocea lui Bloom răsună din nou:

— Vă rog! Demonstraţia nu s-a terminat încă. Până acum n-am făcut altceva decât să repetăm ceea ce am făcut înainte. Acum am produs un câmp cu gravitaţie zero şi am demonstrat, practic, faptul că poate fi creat. Dar eu vreau să demonstrez ceva din ceea ce poate face acest câmp. Ceea ce urmează să vedem în momentele următoare va fi ceva ce nu s-a văzut niciodată de nimeni, nici măcar de către mine. În direcţia asta n-am făcut atât de multe experimente pe cât mi-ar fi plăcut, deoarece am crezut că Profesorul Priss merită cinstea de...

Priss aruncă o privire tăioasă:

— Ce... Ce...

— Profesore Priss, zise Bloom zâmbind larg, mi-ar face plăcere să efectuaţi dumneavoastră primele experimente referitoare la interacţiunea dintre un obiect solid cu un câmp zero-gravitaţional. Observaţi că acest câmp a fost creat în centrul unei mese de biliard. Toată lumea cunoaşte, domnule Profesor, fenomenala dumneavoastră îndemânare la biliard, un talent pe care numai uimitoarea dumneavoastră aptitudine pentru fizica teoretică îl depăşeşte. N-aţi vrea dumneavoastră să trimiteţi o minge de biliard în volumul cu gravitaţie zero?

Mă întreb ce arătau atunci ochii lui. Mă mai întreb cât de mult din hotărârea de a-l face pe Priss să joace biliard la demonstraţie se datora mâniei la remarca profesorului relativ la rezultatele jocurilor dintre ei, remarcă pe care, vă amintiţi, am citat-o. Să fi fost eu oare în vreun fel responsabil pentru cele ce au urmat?

— Hai sus, domnule Profesor, zise Bloom, şi lăsaţi-mă pe mine să stau pe locul dumneavoastră. Daţi-i drumul, vă rog!

Bloom chiar se aşeză, continuând să vorbească cu o voce care suna din ce în ce mai mult ca o orgă.

— De îndată ce Profesorul Priss va trimite mingea în volumul cu gravitaţie zero, ea nu va mai fi cu nimic influenţată de câmpul gravitaţional al Pământului. Va rămâne cu adevărat nemişcată, în timp ce Pământul se va roti în jurul axei sale şi va călători în jurul Soarelui. La această latitudine şi la această oră a

zilei am calculat că Pământul, în mişcările sale, va coborî. Noi ne vom mişca odată cu el şi mingea va rămâne nemişcată. Nouă ni se va părea că ea urcă şi se îndepărtează de suprafaţa Pământului. Priviţi!

Priss stătea în faţa mesei, în picioare, cuprins parcă de paralizie. Era surpriză? Uimire? Nu ştiu. Nu voi şti niciodată. Să fi făcut oare un semn pentru a-l întrerupe pe Bloom din discurs sau doar suferea din cauza repulsiei chinuitoare de a juca rolul umilitor la care era forţat de către adversarul său?

Priss se întoarse spre masa de biliard, privind mai întâi spre ea, apoi înapoi spre Bloom. Toţi reporterii erau în picioare, îngrămădindu-se cât mai aproape posibil, pentru a avea o vizibilitate bună. Numai Bloom rămăsese pe scaun, izolat şi zâmbitor. (El, desigur, nu urmărea masa sau mingile, sau câmpul de gravitaţie zero. Pe cât puteam eu să văd prin ochelarii fumurii, el îl privea pe Priss.)

Priss se întoarse spre masă şi aşeză mingea. Urma să fie agentul care avea să-i aducă lui Bloom triumful final şi dramatic, şi să se facă pe el însuşi – omul care declarase imposibilitatea experienţei – ţinta bătăilor de joc pentru eternitate.

Poate simţea că nu există nicio ieşire. Sau poate că...

Cu o lovitură sigură de tac, el puse mingea în mişcare. Ea nu mergea repede şi toţi o urmăreau cu privirea. Atinsese marginea mesei şi ricoşă. Acum mergea chiar mai încet, ca şi cum Priss însuşi mărea suspansul, făcând triumful lui Bloom încă şi mai mare.

Cum eu stăteam exact pe partea opusă a mesei, am văzut totul la perfecţie. Am putut urmări mingea mişcându-se spre zona strălucitoare a câmpului zero-gravitaţional şi dincolo de lumina acestuia, ceea ce nu era ascuns de trupul lui Bloom.

Mingea s-a apropiat de volumul cu gravitaţie zero, a părut să rămână un moment suspendată pe marginea acestuia şi a dispărut, urmată de o dâră de lumină, un bubuit de tunet şi un miros brusc de haine arse.

Am ţipat. Toţi am ţipat.

După aceea am văzut scena la televiziune, împreună cu restul întregii lumi. Am putut să mă văd pe mine însumi în film, în timpul acelei perioade de cincisprezece secunde de teribilă zăpăceală, dar de fapt nu mi-am recunoscut faţa.

Cincisprezece secunde!

Şi apoi l-am descoperit pe Bloom. Stătea încă în scaunul său, cu braţele încrucişate – dar o gaură de mărimea unei mingi de biliard îi traversa încheietura stângă, pieptul şi spatele. Cea mai mare parte a inimii – aşa cum s-a dovedit mai târziu la autopsie – fusese clar aruncată afară.

Au întrerupt mecanismul. Au chemat poliţia. L-au tras afară pe Priss, care era într-o stare de colaps total. Ca să spun adevărul, nici eu nu eram într-o stare mai bună şi dacă vreunul dintre reporterii de acolo, de pe scenă, a încercat vreodată să spună că a rămas stăpân pe sine, atunci puteţi fi siguri că acela este un mincinos fără pereche.

V.

Era cu câteva luni înainte de a trebui să-l văd din nou pe Priss.

Pierduse ceva în greutate, dar în rest arăta bine, într-adevăr, avea culoare în obraji şi un aer hotărât. Era mai bine îmbrăcat, cum nu-l văzusem niciodată înainte.

— „*Acum*” ştiu ce s-a întâmplat, a spus el. Dacă aş fi avut timp să mă gândesc, aş fi ştiut de atunci. Gândesc mai încet şi sărmanul Ed Bloom era atât de hotărât să desfăşoare un mare spectacol şi, făcând acest lucru atât de bine, m-a angrenat şi pe mine la el. Natural, am încercat să compensez oarecum paguba pe care neintenţionat am cauzat-o.

— Nu-l poţi readuce la viaţă pe Bloom, am spus liniştit.

— Nu, nu pot, a spus el, tot aşa de liniştit. Dar trebuie să ne gândim şi la Uzinele Bloom. Ceea ce s-a întâmplat la demonstraţie, în văzul întregii omeniri, a fost cea mai proastă reclamă posibilă a gravitaţiei zero şi este important ca povestea să fie clarificată. De aceea am cerut să vă văd.

— Da?

— Dacă aş fi fost un gânditor mai rapid, aş fi ştiut că Ed vorbea cele mai mari prostii, atunci când spunea că mingea de biliard se va ridica încet în câmpul cu gravitaţie zero. Nu **PUTEA** fi aşa! Dacă Bloom n-ar fi dispreţuit atât de mult teoria, dacă n-ar fi fost atât de hotărât să fie mândru de propria sa ignoranţă a teoriei, ar fi ştiut-o el însuşi.

...Mişcarea Pământului nu este, la urma urmei, singura implicată, tinere. Soarele însuşi se mişcă pe o orbită vastă în jurul centrului galaxiei Căii Lactee. Şi galaxia se mişcă şi ea, într-un mod nu prea clar definit. Dacă mingea de biliard ar fi supusă câmpului cu gravitaţie zero, te-ai putea gândi că ea, nefiind afectată de niciuna dintre aceste mişcări, ar cădea, prin urmare, brusc, într-o stare de repaus absolut, deşi nu există un asemenea lucru, ca repausul absolut.

Priss a clătinat încet din cap. Problema cu Ed, cred, a fost aceea că el s-a gândit la genul de gravitaţie zero care se obţine într-o navă spaţială în cădere liberă, în care oamenii plutesc în aer. Ed aştepta ca mingea să plutească în aer. Totuşi, într-o navă spaţială, gravitaţia zero nu este rezultatul unei absenţe a gravitaţiei, ci pur şi simplu rezultatul interacţiunii a două

obiecte, o navă şi un om din interiorul ei, care cad cu aceeaşi viteză, fiind supuse gravitaţiei exact în acelaşi mod, astfel că fiecare rămâne nemişcat în raport cu celălalt.

În câmpul cu gravitaţie zero produs de Ed a existat o întindere a universului foii de cauciuc, ceea ce înseamnă o adevărată pierdere de masă. Totul în acest câmp, inclusiv moleculele de aer prinse în el, la fel ca şi mingea de biliard pe care am împins-o în câmp, şi-au pierdut complet masa atâta timp cât au rămas în interiorul lui. Un obiect lipsit complet de masă se poate mişca numai într-un fel.

Priss s-a oprit, aşteptând să întreb.

Am întrebat:

— Cum ar trebui să se mişte?

— Să se mişte cu viteza luminii. Orice obiect lipsit de masă, cum este un neutron sau un foton, trebuie să călătorească cu viteza luminii, de-a lungul întregii sale existenţe. De fapt, lumina se mişcă cu această viteză numai pentru că este compusă din fotoni. De îndată ce mingea de biliard a intrat în câmpul gravitaţional zero, pierzându-şi masa, a căpătat şi ea, imediat, viteza luminii şi dusă a fost.

Am clătinat din cap.

— Nu şi-a recăpătat imediat masa după ce a ieşit din volumul cu gravitaţie zero?

— Desigur, şi îndată a început să fie influenţată de câmpul gravitaţional şi să-şi micşoreze viteza din cauza frecării cu aerul şi cu suprafaţa mesei de biliard. Imaginează-ţi însă de câtă frecare este nevoie să micşoreze viteza unui corp de mărimea unei mingi de biliard, la viteza luminii. Ea a trecut prin atmosfera noastră, groasă de sute de mile, într-o miime de secundă, şi mă îndoiesc că prin asta şi-a micşorat viteza cu mai mult de câteva mile, câteva mile din 186 282. În drumul său a ars uşor suprafaţa mesei de biliard, a pătruns direct prin marginea acesteia, a trecut apoi prin sărmanul Ed şi prin fereastră, făcând în aceasta un cerc perfect, pentru că a trecut prin ea înainte ca porţiunile din vecinătatea a ceva, chiar la fel de fragil ca sticla, să aibă timp de a crăpa şi a se face ţăndări.

A fost extrem de norocos faptul că ne-am aflat la ultimul etaj al clădirii, situată într-o zonă rurală. Dacă am fi fost în oraş, ar fi putut trece prin mai multe clădiri şi ar fi omorât mai mulţi oameni. În momentul de faţă, această minge de biliard este în

spaţiu, departe, mult mai departe de marginea Sistemului Solar, şi va continua să călătorească aşa, la infinit, aproape cu viteza luminii, până când se va întâmpla să se ciocnească cu un obiect suficient de mare care s-o oprească. Şi atunci va forma un crater destul de mare.

Am învârtit ideea pe toate părţile şi nu sunt convins că mi-a plăcut.

— Cum se poate asta? Mingea de biliard a intrat în volumul cu gravitaţie zero aproape nemişcată. Eu am văzut-o. Şi dumneavoastră spuneţi că a plecat cu o cantitate incredibilă de energie cinetică. De unde a venit această energie?

Priss a dat din umeri.

— „*De nicăieri*”. Legea conservării energiei se menţine numai în condiţiile când rămâne valabilă teoria relativităţii generalizate; adică în universul foii de cauciuc cu adâncituri. Ori de câte ori adâncitura dispare, teoria relativităţii generalizate îşi pierde valabilitatea şi energia poate fi creată şi distrusă liber. Acestui fapt se datorează radiaţia suprafeţei cilindrice a volumului cu gravitaţie zero. Radiaţia aceea, îţi aminteşti că Bloom n-a explicat-o, şi mi-e teamă că nici n-o putea explica. Numai dacă mai întâi ar fi mers cu experienţele mai departe; numai dacă n-ar fi ţinut prosteşte să facă pe grozavu’ cu spectacolul...

— Cum se explică radiaţia, Sir?

— Moleculele de aer din interiorul volumului! Fiecare din acestea capătă viteza luminii şi, ciocnindu-se, ies afară. Ele nu sunt decât molecule, nu mingi de biliard, aşa că ele sunt oprite, însă energia cinetică a mişcării lor se transformă în radiaţie energetică. Aceasta este continuă pentru că noi molecule intră mereu acolo şi, atingând viteza luminii, ies izbindu-se afară.

— Energia se creează continuu?

— Exact. Şi tocmai asta trebuie explicat publicului. Antigravitaţia nu este în esenţă un mecanism pentru a ridica nave cosmice sau să revoluţioneze mişcarea mecanică.

Aceasta este mai degrabă o sursă de alimentare infinită de energie liberă, pentru că o parte din energia produsă poate fi folosită pentru menţinerea câmpului care ţine acea porţiune a universului întinsă. Ceea ce a inventat, fără să ştie, Ed Bloom, n-a fost antigravitaţia, ci primul succes în realizarea unui

perpetuum mobile de speţa unu – cel care produce energie din nimic.

Pe un ton scăzut, am zis:

— Putea fi ucis oricare dintre noi de acea minge de biliard!, nu-i aşa, domnule Profesor? Putea ieşi afară în orice direcţie.

Priss a spus:

— Ei, tinere, fotonii care nu au masă pornesc dintr-o sursă luminoasă în orice direcţie; de aceea o lumânare aprinsă aruncă lumină în toate direcţiile. Moleculele de aer lipsite de masă pornesc în toate direcţiile din volumul cu gravitaţie zero, motiv pentru care întreg cilindrul iradiază. Mingea de biliard a fost însă numai un singur obiect. Ea putea ieşi în orice direcţie aleasă la întâmplare şi ea s-a întâmplat să fie aceea care trecea prin Ed.

Asta a fost. Toată lumea cunoaşte urmările. Omenirea avea energie liberă şi astfel avem lumea pe care o avem azi. Conducerea Uzinelor Bloom l-a însărcinat pe Profesorul Priss să dezvolte această energie şi, cu timpul, acesta a devenit la fel de bogat şi celebru cum fusese Bloom altădată. Şi, în plus, Priss mai avea şi două premii Nobel.

Numai că...

Mereu mă gândesc. Fotonii ţâşnesc dintr-o sursă de lumină în toate direcţiile, pentru că sunt creaţi chiar atunci şi n-au niciun motiv să se mişte în vreo direcţie anume. Moleculele de aer ies din câmpul de gravitaţie zero în toate direcţiile, pentru că intră în acesta din toate direcţiile.

Cum rămâne însă cu o minge de biliard solitară, intrând în interiorul unui câmp de gravitaţie zero dintr-o direcţie anume, iese ea în aceeaşi direcţie, sau în orice direcţie?

M-am interesat subtil, dar fizicienii teoreticieni nu par a fi siguri şi nu găsesc nicio mărturie că Uzinele Bloom, singura organizaţie ce lucrează cu câmpuri de gravitaţie zero, să fi experimentat vreodată ceva de genul acesta.

Odată, cineva de la organizaţie mi-a spus că, în conformitate cu teoria probabilităţii, un obiect ce intră dintr-o direcţie poate ieşi într-o direcţie aleasă la întâmplare. Dar atunci de ce nu încearcă să experimenteze?

S-ar putea, atunci...

S-ar putea ca o dată, totuşi, mintea lui Priss să fi acţionat rapid?

S-ar putea ca sub presiunea pe care Bloom încerca s-o exercite asupra lui, Priss să fi înţeles deodată ceva. El studiase radiaţia ce înconjura volumul cu gravitaţie zero. Se poate să-i fi înţeles cauza şi să fi fost sigur că orice intra în acel volum căpăta viteza luminii.

De ce, atunci, n-a spus nimic?

Un lucru este cert. Nimic din ce a făcut Priss la masa de biliard n-a fost întâmplător. El era un expert şi mingile de biliard se mişcau exact după cum voia el. Stăteam chiar acolo. L-am văzut cum s-a uitat spre Bloom, apoi spre masă, ca şi cum ar fi calculat unghiurile.

L-am urmărit cum a lovit mingea. Am urmărit-o cum a ţâşnit din marginea mesei, intrând în volumul cu gravitaţie zero şi îndreptându-se într-o anumită direcţie.

Pentru că, atunci când Priss a trimis mingea spre volumul cu gravitaţie zero – şi filmele tridimensionale confirmă ceea ce spun – ea fusese deja ţintită spre inima lui Bloom!

Accident? Coincidenţă?

Crimă?

Robert Sheckley
Atestatul de infractor
(„Skulking Permit”, 1954)

Traducere de Mihaela şi Cristian Ionescu

Tom *pescarul* nu bănuia că se află în pragul unei cariere criminale. Era dimineaţă. Marele soare roşu abia se ridicase deasupra orizontului, urmat de micul său tovarăş galben. Sătucul minuscul, bine delimitat, strălucea în lumina celor doi sori de miez de vară, ca o unică pată albă pe întinderea înverzită a planetei.

În mica sa vilă, Tom tocmai se trezise. Era un tânăr înalt, bronzat, cu ochi migdalaţi ca ai tatălui său şi cu o înclinaţie, moştenită de la mama sa, de a evita orice efort. Nu avea de ce se grăbi: nici vorbă de pescuit înaintea ploilor de toamnă şi deci, ca *pescar*, până atunci nu-i rămânea decât să hoinărească şi să-şi pregătească undiţele.

— Acoperişul trebuie să fie roşu! Aşa este normal! îl auzi strigând afară pe Billy *zugravul.*

— Bisericile n-au niciodată acoperişul roşu, răspunse Ed *ţesătorul*, strigând la rândul său.

Tom se încruntă. Nefiind direct interesat, uitase cu totul schimbările survenite în sat în cursul ultimelor două săptămâni. Îşi trase pantalonii şi o luă agale către piaţa satului.

Primul lucru care-i sări în ochi fu o imensă pancartă purtând inscripţia „**STRĂINII NU SUNT ADMIŞI ÎN LIMITELE ORAŞULUI**”. Or, pe întreaga planetă New-Delaware nu exista nici picior de străin. Planeta era acoperită de o imensă pădure înconjurând micul sat, unica aşezare omenească. Pancarta nu era decât un slogan politic.

Piaţa însăşi era mărginită acum de o biserică, de o închisoare şi de un birou de poştă, trei edificii construite în cursul acestor două săptămâni de activitate frenetică. Nimeni nu ştia la ce-s bune aceste clădiri – satul nu le simţise lipsa în cursul ultimelor două secole, însă acum construcţia devenise o necesitate.

Ed *ţesătorul* se proţăpise în faţa noii biserici, privind chiorâş în sus. Billy *zugravul* era cocoţat, într-un echilibru extrem de

instabil, pe acoperişul înclinat al edificiului şi indignarea îi zbârlise mustaţa blondă.

— Ce dracu', bombănea Ed, nu-ţi repet decât ce am citit săptămâna trecută. Acoperiş alb, da. Roşu, niciodată.

— Confunzi cu altceva, răspunse Billy. Nu-i aşa, Tom?

Tom ridică din umeri. N-avea nicio părere. Chiar în acea clipă apăru alergând *primarul,* transpirat, cu cămaşa fluturând pe pântecul proeminent.

— Dă-te jos! strigă el la Billy. Am verificat. Este vorba de grădiniţă. Aia are acoperişul roşu, nu biserica.

Billy luă un aer şifonat. Ca toţi *zugravii,* era în permanenţă arţăgos. Însă de când *primarul* îl numise *şerif* al poliţiei săptămâna trecută, devenise de-a dreptul imposibil.

— Dar n-avem *grădiniţă*, mârâi Billy, pe la jumătatea scării.

— Ei bine, va trebui să construim una, răspunse *primarul.* Imediat.

Aruncă o privire către cer. Involuntar, ceilalţi îl imitară. Dar nu se zărea încă nimic.

— Unde sunt băieţii *dulgherului?* întrebă *primarul.* Hei, Sid, Sem, pe unde sunteţi?

Capul lui Sid *dulgherul* apăru din mulţime. Se sprijinea încă în cârje, consecinţă a unei căzături de luna trecută, când, căţărat într-un copac, cotrobăia după ouă de Fhresde; la căţăratul în copaci, *dulgherii* nu fac nici doi bani.

— Ceilalţi sunt la taverna lui Ed *berarul,* zise Sid.

— Sigur, unde puteau fi, dacă nu acolo? chiţăi din mulţime Mary a *marinarului.*

— Ei, atunci du-te de-i caută, spuse *primarul.* Trebuie să ne construiască o *grădiniţă,* şi încă repede. Spune-le s-o clădească lângă închisoare. (Se întoarse către Billy *zugravul,* care coborâse de pe scară). Billy, vei zugrăvi grădiniţa asta într-un roşu frumos şi strălucitor pe dinăuntru şi pe dinafară. E foarte important.

— Când o să capăt insigna de *sherifi*? întrebă Billy. Am citit că *sherifii* poartă întotdeauna insignă.

— Fă-ţi tu singur una, îi răspunse *primarul,* ştergându-şi faţa cu poalele cămăşii. Ce căldură. Inspectorul ăsta ar fi putut veni şi el iarna. Tom! Tom *pescarul*! Am de gând să-ţi încredinţez o misiune importantă. Vino cu mine să-ţi explic despre ce este vorba.

Îl luă pe după umeri pe Tom şi, apucând-o pe unica stradă pavată a satului, se îndreptară spre vila *primarului,* dincolo de bazarul pustiu. În trecut, uliţa era de pământ bătătorit. Dar trecutul murise cu două săptămâni în urmă şi acum drumul era acoperit cu bolovani cioppliţi. Mersul cu picioarele goale devenise atât de penibil, încât sătenii nu se mai deplasau decât luând-o prin grădini, peste pârleazuri.

Primarul, în ceea ce îl privea, din principiu îşi impusese să meargă pe pavaj.

— Ascultă, *primarule*, protestă Tom. În momentul de faţă sunt în vacanţă...

— În momentul de faţă nu poate fi vorba de vreo vacanţă! Azi-mâine ne putem trezi cu el.

Îl invită pe Tom la vilă şi se aşeză într-un fotoliu imens, pe care-l împinsese cât se poate de aproape de postul de radio interstelar.

— Tom, i se adresă pe şleau *primarul,* nu ţi-ar plăcea să devii *criminal*?

— Nu ştiu, răspunse Tom. Ce-i ăia un *criminal*?

Jenat, *primarul* se foi în fotoliul său, apoi îşi puse o mână pe radio, gest care îi conferea autoritate.

— Iată, spuse el şi începu să-i explice pe îndelete.

Tom asculta şi, cu cât afla mai multe, cu atât mai puţin îi plăceau. Toate necazurile veneau de la radioul ăsta interstelar. De ce naiba nu-l făcuseră ţăndări?

Nimeni nu-şi închipuise că mai funcţiona. Pe el se stratificase praful biroului, primar după primar, timp de generaţii. Era ultima legătură cu Pământul matern. Cu doua sute de ani mai devreme, Pământul comunica cu New-Delaware, cu Ford IV, cu Alpha Centauri, cu Nueve España şi celelalte colonii care constituiau Uniunea Democraţiilor Pământene. Apoi orice legătură încetase.

Se pare că pe Pământ avusese loc un război.

New-Delaware, cu unicul său sat, era o planetă mult prea mică şi îndepărtată pentru a lua parte. Strămoşii actualilor locuitori se mărginiseră să aştepte veşti, însă acestea nu le mai parveniseră. Apoi o molimă se abătuse asupra satului şi decimase aproape trei sferturi din populaţie.

Încetul cu încetul, satul îşi cicatrizase rănile. Sătenii adoptaseră un mod de viaţă pastoral şi uitaseră de Pământ.

Astfel se scurseseră două sute de ani.

Şi iată că, deodată, cu două săptămâni mai devreme, vechiul radio, pârâind, revenise la viaţă. Timp de ore întregi, nu emisese decât paraziţi şi pocnete, întreaga suflare a satului fiind adunată în jurul vilei *primarului*.

În cele din urmă, se putură distinge şi cuvinte:

— „...mă auziţi, New-Delaware? Alo, mă auziţi?”

— Da, da, vă auzim, răspunsese *primarul.*

— Colonia mai există?

— Desigur! exclamase cu mândrie *primarul.*

Vocea devenise seacă şi oficială: “Am reluat contactele cu coloniile exterioare, o vreme întreruptă datorită situaţiei tulburi de pe aici. Dar acum totul s-a terminat, cu excepţia unei ultime operaţiuni de curăţire. Voi, cei de pe New-Delaware, sunteţi în continuare o colonie a Pământului Imperial şi rămâneţi supuşi legilor lui. Vă recunoaşteţi acest statut?”.

Primarul ezitase. În toate cărţile se vorbea despre Pământ ca despre o Uniune a Democraţiilor.

Eh! la urma urmei, în două secole, o schimbare de nume nu este ceva neobişnuit.

— Rămânem ca întotdeauna loiali Pământului, răspunse *primarul* plin de demnitate.

— Perfect. Ne scutiţi osteneala de a mai trimite un corp expediţionar. Un inspector rezident va sosi la voi pentru a se convinge că vă conformaţi întru totul practicilor, instituţiilor şi tradiţiilor Pământului.

— Ceeee? exclamase *primarul* cu o voce neliniştită.

Vocea uscată căpătase accente ascuţite:

— Natural, vă daţi seama că în Univers nu este loc decât pentru o singură specie inteligentă: omul. Toate celelalte trebuie suprimate, desfiinţate, anihilate. Noi nu putem tolera ca tot soiul de creaturi străine să ne dea târcoale cu perfidie. Sunt sigur că mă înţelegeţi, generale.

— Eu nu sunt *general*. Sunt *primar.*

— Dar dumneavoastră guvernaţi, dacă am înţeles bine?

— Da, dar...

— Deci sunteţi general. Lăsaţi-mă să continui. În această galaxie nu există loc pentru creaturi străine. Nici măcar un colţişor. Tot aşa cum nu există loc pentru culturile umane deviaţioniste, prin definiţie străine. Este imposibil să

administrezi un imperiu în care fiecare face ce-i place. Trebuie făcută ordine, cu orice preţ!

Primarul, uitându-se ţintă la radio, abia dacă mai reuşea să răsufle.

— Asiguraţi-vă că spaţiul pe care-l guvernaţi a rămas tot o colonie pământeană şi că nu există pe la voi abateri radicale de la normă, cum ar fi liberul arbitru, libertatea de întrunire şi altele care figurează pe lista interdicţiilor. Asemenea practici ne sunt străine şi noi ne purtăm fără mănuşi cu străinii. Faceţi-vă ordine în colonie, generale! Inspectorul va fi la dumneavoastră în vreo cincisprezece zile. Gata!

Locuitorii satului organizaseră imediat o adunare, în scopul găsirii modului cel mai potrivit de conformare la instrucţiunile primite de pe Pământ. Singura soluţie posibilă era modelarea în grabă, după criteriile pământene, aşa cum erau definite în vechile lor cărţi.

— Bine, dar asta nu-mi explică, obiectă Tom, motivul pentru care ne trebuie şi un *criminal.*

— Este un element important al societăţii pământene, îi explică *primarul*. Toate cărţile sunt de acord asupra acestui punct. *Criminalul* are aceeaşi importanţă ca *poştaşul,* de exemplu, sau *şeriful.* Spre deosebire de ei, *criminalul* este însă angajat în acţiuni *antisociale.* El acţionează împotriva societăţii, Tom. Dacă nu ar exista oameni care să acţioneze împotriva societăţii, cum ai vrea să existe cei care acţionează în folosul acesteia? Nimeni n-ar mai avea nimic de făcut.

Tom clătină din cap.

— Tot n-am priceput.

— Hai, fii înţelegător, Tom! Trebuie să avem chestii pământene, ca de exemplu străzi pavate. Toate cărţile vorbesc despre asta. Şi biserici şi închisori. Iar toate cărţile pomenesc de *crime.*

— Nu văd legătura, spuse Tom.

— Pune-te în locul meu, răsună rugător glasul *primarului.* Vine inspectorul acela şi-l întâlneşte pe Billy *zugravul, şeriful* nostru. Îi cere să-i arate *închisoarea.* Şi p-ormă întreabă: “N-aveţi *puşcăriaşi*?” şi eu îi răspund: “Bineînţeles că n-avem, pentru că aici *crime* nu există”. “N-aveţi *crime*?”, se miră el. „Dar Crima a existat întotdeauna pe coloniile pământene. O ştiţi

doar foarte bine”. Şi după aia o să ne ia la întrebări: “Pentru ce aveţi o închisoare? Pentru ce aţi numit un *şerif?”.*

Primarul îşi trase răsuflarea.

— Înţelegi tu? Totul se năruieşte. O să-şi dea numaidecât seama că nu suntem ca oamenii de pe Pământ. Că am încercat să-l păcălim. Că suntem nişte creaturi străine.

— Hmm, tuşi încurcat Tom, impresionat totuşi.

— În timp ce, dacă tu accepţi, continuă *primarul*, aş putea spune: “Desigur, *crima* există la noi, ca şi pe Pământ. Avem un *hoţ* care este şi *ucigaş.* Nenorocitul a primit o proastă educaţie şi nu s-a putut adapta. *Şeriful* nostru dispune de *dovezi* împotriva lui şi sperăm să-l arestăm în 24 de ore. Îl vom băga la *închisoare* şi, după aceea, o să-l *reabilităm.*

— Ce înseamnă aia, că o să mă *reabilitaţi? î*ntrebă Tom.

— Nu ştiu nici eu prea bine acum. Dar îmi voi face griji, când o veni vremea. Pentru moment, înţelegi până la ce punct este *crima* necesară?

— Înţeleg. Dar de ce tocmai eu?

— Pentru că nu mai am pe nimeni altcineva. Şi, în plus, tu ai ochii mijiţi. *Criminalii* au întotdeauna ochii mijiţi.

— Ei, nu sunt chiar atât de mijiţi! protestă Tom. Ed *ţesătorul* îi are chiar mai mijiţi!

— Te rog, Tom, spuse *primarul*. Fiecare trebuie să ne jucăm rolul. Tu vrei să ajuţi comunitatea, nu-i aşa?

— Fără îndoială, răspunse Tom pe un ton plictisit.

— Perfect. Atunci, tu vei fi *criminalul* nostru. Uite, asta o să-ţi legalizeze poziţia.

Şi îi întinse lui Tom un document, astfel întocmit:

„ATESTAT DE RĂUFĂCĂTOR

PRIN PREZENTA, TOM PESCARUL ESTE LEGAL ACREDITAT ÎN CALITATE DE HOŢ ŞI UCIGAŞ. ESTE ÎMPUTERNICIT SĂ-ŞI EXERCITE PRACTICILE NECINSTITE PE ALEILE OBSCURE, SĂ FRECVENTEZE LOCALURILE RĂU FAMATE ŞI SĂ CALCE ÎN PICIOARE LEGEA.”

Tom citi de două ori documentul, apoi întrebă:

— Ce lege? Care lege?

— Am să-ţi explic pe măsură ce am s-o fabric. Toate coloniile terestre au Legi.

— Va trebui să *furi.* Şi să *omori.* Asta n-ar trebui să-ţi pună probleme.

Primarul se apropie de raftul său de cărţi şi luă câteva vechituri de cărţi intitulate: „Criminalul şi mediul său social”, „Psihologia asasinului”, şi „Studiu asupra motivaţiilor în delictele de furt”.

— Aceste cărţi te vor lămuri asupra tuturor aspectelor dorite. *Fură* cât poţi. Totodată, cred că un singur *omor* ar fi suficient. Nu există niciun motiv ca să comiţi mai multe.

— Bine. Tom dădu din cap. Cred că să mă descurc.

Luă cărţile şi se îndreptă spre vila sa.

Era foarte cald şi toată discuţia aceea despre *crimă* îl obosise, stârnindu-i însă în acelaşi timp curiozitatea. Se întinse pe pat şi începu să frunzărească cărţile.

Cineva bătu la uşă.

— Intră! strigă Tom, frecându-se leneş la ochi.

Intră Marv, cel mai în vârstă şi mai înalt dintre roşcovanii băieţi ai *tâmplarului,* urmat de bătrânul Jed *ţăranul.* Cărau împreună o sacoşă.

— Tom, tu eşti *criminalul* satului? întrebă Marv.

— Aşa se pare.

— Atunci, astea-s pentru tine.

Puseră sacoşa pe podea şi scoaseră o secure, două cuţite, o ţepuşă şi o măciucă.

— Ce-s drăciile astea? întrebă Tom ridicându-se brusc în capul oaselor.

— *Arme,* fireşte că *arme*, zise Jed *ţăranul* cu harţag. Fără *arme* nu poţi fi un *criminal.*

Tom se scărpină în cap, cu un aer încurcat.

— Mai să fie!

— Ai face bine să te mai gândeşti şi singur, urmă Jed. Doar nu-ţi închipui c-o să le facem noi pe toate în locul tău.

Marv *tâmplarul* îi făcu cu ochiul lui Tom:

— Jed mârâie pentru că *primarul* l-a numit *poştaş.*

— Eu, unul, o să-mi fac treaba, mormăi Jed. Nu-mi place însă că tot eu trebuie să scriu şi *scrisorile*.

— Asta nu trebuie să fie prea dificil, surâse Marv. Doar aşa fac şi *poştaşii* de pe Pământ, unde este mult mai multă lume decât aici. Baftă, Tom!

Cei doi plecară.

Tom se aplecă şi cercetă *armele.* Ştia ce sunt: vechile cărţi erau pline de ele. Dar nimeni pe New-Delaware nu se slujise vreodată de o armă. Singurele animale de pe planetă erau mici, acoperite cu un fel de blană şi ierbivore convinse. Cât despre folosirea unei arme împotriva unui vecin, la ce bun?

Apucă unul dintre cuţite. Era rece. Îi atinse vârful. Era ascuţit.

Tom începu să se plimbe în lung şi în lat, aruncând câte o privire armelor. Încerca o stranie senzaţie de apăsare în golul stomacului. Îşi zise că poate se cam grăbise acceptând această muncă. Totuşi, pentru moment, nu avea motiv să-şi facă griji. Trebuia, mai întâi, să citească cărţile. Şi poate va reuşi până la urmă să-şi formeze o părere despre toată chestia asta.

Citi timp de mai multe ore, neîntrerupându-se decât ca să îmbuce o gustare frugală. Cărţile erau relativ uşor de înţeles, diversele metode criminale erau explicate pe larg, deseori cu ajutorul diagramelor şi ilustraţiilor.

Dar, pe ansamblu, toate n-aveau niciun sens. Care este scopul *crimei?* Cui îi foloseşte? Ce avantaje pot trage oamenii de pe urma ei?

Cărţile nu o explicau. Le frunzări, privind fotografiile reprezentând feţe de criminali. Aceştia aveau un aer foarte serios, preocupat, părând pe deplin convinşi de semnificaţia rolului lor în sânul societăţii.

Tom ar fi fost fericit să poată descoperi vreo semnificaţie. Astfel, în mod sigur, sarcina lui ar fi devenit mult mai uşor de îndeplinit.

— Tom? răsună vocea *primarului*, strigându-l de afară.

— Sunt acasă, *primarule*, răspunse Tom.

Uşa se deschise şi *primarul* aruncă o privire înăuntru. În spatele lui se aflau Jane *ţăranca,* Mary a *marinarului* şi Alice *bucătăreasa.*

— Ei, Tom? întrebă *primarul*.

— Ei, ce?

— Ce-ai zice dacă te-ai apuca de treabă?

Tom se strâmbă fără voie.

— Am început deja, spuse el. Tocmai citeam cărţile astea şi încercam să înţeleg.

Tom se întrerupse, stânjenit, sub privirea celor trei doamne în vârstă care-l fixau dojenitor.

— Sigur, îţi pierzi timpul citind, zise Alice *bucătăreasa.*

— Toată lumea este deja la muncă, adăugă Jane *ţăranca.*

— Ce mare scofală este să *furi*? îl sfidă Mary a *marinarului.*

— Aşa este, zise şi *primarul.* Inspectorul ăla poate pica dintr-o zi într-alta şi noi nu avem nici măcar o singură *crimă* să-i arătăm.

— Bine, bine, făcu a lehamite Tom.

Îşi strecură în centură un cuţit şi măciuca, îşi îndesă sacoşa în buzunar, pentru a-şi transporta *prada*, şi ieşi majestuos din casă.

Dar unde să se ducă; era în mijlocul după-amiezii. Piaţa, locul cel mai nimerit pentru un furt, era pustie până seara. Pe de altă parte, nu voia să comită un furt ziua în amiaza mare. Aşa ceva nu i se părea a fi o treabă de profesionist.

Îşi despături **ATESTATUL DE RĂUFĂCĂTOR** şi reciti... „ESTE ÎMPUTERNICIT... SĂ FRECVENTEZE LOCALURILE RĂU FAMATE...”

În regulă! Se va duce să frecventeze un local *rău famat.* Acolo, va putea să-şi urzească planurile şi să intre în pielea personajului său. Din nefericire, satul nu oferea deloc posibilităţi de alegere. Exista “Micul Restaurant” pe care-l ţineau surorile Sufleţel, văduve: “Colţul Liniştit” a lui Jeff *bâtlanul* şi, în sfârşit, „Taverna” lui Ed *berarul.*

Trebuia să se mulţumească cu bodega lui Ed.

„Taverna” ocupa o vilă, care nu se deosebea prin nimic de celelalte case ale satului. Era formată dintr-o sală mare pentru clienţi, o bucătărie şi camerele în care locuia proprietarul. Nevasta lui Ed, în afară de bucătărie, făcea şi curăţenie, pe cât de bine putea, având în vedere durerile sale de şale. Ed servea clienţii. Era un bărbat palid, cu privirea adormită şi care avea talentul particular de a-şi face singur griji.

— Salut! Tom, zise Ed. Am auzit spunându-se că tu eşti *criminalul* nostru.

— Aşa-i, răspunse Tom. Dă-mi o perri-cola, Ed.

Ed *berarul* îi servi sucul său nealcoolizat, de rădăcini, apoi se proţăpi, neliniştit, în faţa mesei lui Tom.

— Cum se face Tom, că nu eşti la *furat*?

— Tocmai îmi pusesem la punct planul. Pe de altă parte, Atestatul meu precizează că trebuie să frecventez localurile *rău famate.* De asta sunt aici.

— Nu-i frumos din partea ta, se întristă Ed. “Taverna” mea nu este un *“local rău famat”.*

— Tu serveşti mâncarea cea mai infectă din tot oraşul, murmură Tom.

— Ştiu. Nevastă-mea nu se pricepe deloc la gătit. Însă ambianţa este prietenoasă şi oamenilor le place aici.

— Toate astea o să se schimbe, Ed. Îmi voi face din “Tavernă” bârlogul meu.

Umerii lui Ed *berarul* se încovoiară.

— Degeaba încerci să faci un colţişor agreabil, că iată cu ce mulţumire te alegi! murmură el, revenind la bar.

Tom se căzni să judece, lucru pe care-l găsi deosebit de dificil. Cu cât încerca să-şi stoarcă mai mult mintea, cu atât îi veneau mai puţine idei. Continuă totuşi, cu curaj.

Se scurse vreo oră. Richie *ţăranul,* cel mai tânăr dintre fiii lui Ed, îşi strecură capul prin uşa întredeschisă.

— Ai reuşit să *furi* ceva, Tom?

— Nu încă, răspunse Tom, încovoiat deasupra mesei şi muncit de gânduri.

După-amiaza fierbinte trecu greu. Petece de umbră deveniră vizibile dincolo de geamurile de o curăţenie dubioasă ale Tavernei. Un greiere începu să ţârâie şi prima adiere a brizei de seară înfioră frunzele arborilor din pădurile învecinate.

Grăsunul George *marinarul* şi Max *ţesătorul* intrară să ia un pahar de glava. Se aşezară la masa lui Tom.

— Ei, cum merge? se interesă George *marinarul.*

— Nu prea bine, răspunse Tom. Nu reuşesc să înţeleg cum se practică *furtul* ăsta.

— Las’ că te descurci tu, spuse *marinarul* cu vocea sa liniştită, gravă şi baritonală. Dacă există în satul ăsta cineva capabil s-o facă, ei bine, ăla eşti tu.

— Noi avem încredere în tine, Tom, îl asigură şi Max *ţesătorul.*

Tom le mulţumi. Cei doi îşi băură paharele şi se ridicară. Tom continuă să se gândească, privind ţintă la paharul gol.

O oră mai târziu, Ed *berarul* îşi drese glasul uşor, ca pentru a se scuza:

— N-aş vrea să-mi bag nasul unde nu-mi fierbe oala, Tom, însă când ai de gând să furi ceva?

— Chiar acum, răspunse Tom.

Se ridică, îşi verifică *armele* dacă sunt la locul lor şi se îndreptă spre uşă.

În piaţă, operaţiunile trocului de seară erau în toi. Mărfurile erau stivuite în grămezi pe tarabe sau erau etalate pe rogojini întinse pe iarbă. Nu exista nici monedă şi nici vreo porţie fixă de schimb.

Zece cuvinte puteau valora un bidon de lapte sau doi peşti şi viceversa. Totul depindea de ce avea fiecare de oferit pentru schimb şi de nevoile momentului. Nimeni nu se obosea să ţină socoteli. Acestea erau un obicei pământean care i-ar fi dat multă bătaie de cap *primarului*, în cazul când i-ar fi venit în minte să-l introducă.

Când Tom *pescarul* îşi făcu apariţia în mijlocul pieţei, toată lumea îl întâmpină cu căldură.

— Deci o să *furi*, Tom, nu-i aşa?

— Dă-i-nainte, băiete!

— Hai, Tom! Arată-ne cum procedezi!

Nimeni din tot oraşul nu mai asistase la un *furt* veritabil. Sătenii considerau acest act drept un obicei exotic al îndepărtatului Pământ şi erau nerăbdători să afle cum se practică. Îşi abandonară mărfurile şi-l urmară pe Tom prin piaţă, privindu-l cu interes.

Tom observă că-i tremură mâinile. Nu-i plăcea că s-a adunat atâta lume să-l vadă furând. Se hotărî să acţioneze pe loc, câtă vreme mai avea curaj.

Se opri brusc în faţa tarabei încărcate cu fructe a doamnei *morar.* Era o bătrânică cu ochii vii. Tom îşi aminti de lungile conversaţii pe care aceasta le avea cu mama sa, pe vremea când părinţii lui mai trăiau.

— Mda, par într-adevăr a fi buni, spuse Tom, regretând acum că nu se oprise în altă parte.

— Poţi fi sigur că sunt. I-am cules chiar în după-amiaza asta.

— Crezi că este hotărât să *fure!* murmură cineva în spatele lui Tom.

— Sigur că da. Uită-te la el, şopti o altă voce.

Tom apucă un greefer de un verde viu şi-l privi. Mulţimea deveni deodată tăcută.

— Mda... Pare a fi gustos, zise Tom punând la loc fructul.

Din mulţime se înălţă un suspin prelung.

Taraba următoare aparţinea lui Max *ţesătorul*, soţiei sale şi celor cinci copii. În seara aceea, ei ofereau două pleduri şi o cămaşă. Pe feţele lor apăru un surâs timid când Tom se apropie, urmat de gloată.

— Cămaşa asta este chiar talia ta, îl sfătui Max.

Ar fi preferat ca oamenii să-şi vadă de treburile lor şi să-l lase pe Tom să muncească tihnit.

— Hm, făcu Tom luând cămaşa.

Mulţimea aştepta cu sufletul la gură. O fată izbucni într-un râs nervos. Tom făcu ghem cămaşa şi-şi desfăcu *sacul de pradă.*

— Un moment, strigă Billy *zugravul,* făcându-şi loc prin lumea adunată.

Purta acum o insignă, o veche monedă pământeană pe care o lustruise şi o fixase la centură. Faţa lui avea o expresie net oficială.

— Ce tot moşmondeşti la cămaşa aia, Tom? întrebă Billy.

— Păi... mă uitam la ea.

— Aha, te uitai la ea? Billy se prefăcu că pleacă cu mâinile la spate, apoi, deodată, se răsuci şi-aţinti cu un arătător acuzator: “Nu cred că te mulţumeşti numai cu privitul, Tom. Eu cred că ai intenţia să o furi”!

Tom nu răspunse nimic. Sacul doveditor spânzura moale într-o mână, iar cămaşa în cealaltă.

— În calitatea mea de *şerif* al *poliţiei,* continuă Billy, este de datoria mea să-i protejez pe aceşti oameni. Tu eşti un personaj suspect. Cred că ar fi mai bine să te închid. Ulterior, voi proceda la un interogatoriu.

Tom îşi plecă capul. Nu se aşteptase la una ca asta, dar era bine şi aşa. Odată ce va fi la închisoare, totul se va sfârşi. Şi când Billy îi va da drumul, se va putea reîntoarce la pescuit.

Deodată, *primarul* ţâşni din mulţime, iar cămaşa îi fâlfâia furios în urma lui.

— Ce faci aici, Billy?

— Îmi fac datoria, *primarule.* Tom, aici de faţă, are o *comportare suspectă.* În carte scrie...

— Ştiu ce scrie în carte, i-o tăie *primarul.* Doar eu ţi-am împrumutat-o. Tu nu poţi să-l arestezi pe Tom. Nu încă.

— Dar nu există alt *criminal* în tot satul, se jelui Billy.

— N-am ce-ţi face, răspunse *primarul*.

Billy îşi strânse buzele:

— Cartea vorbeşte despre *funcţia preventivă a poliţiei.* Este de datoria mea să împiedic *crima,* înainte de a fi comisă.

Primarul îşi ridică braţele, apoi le lăsă să cadă, cu un aer exasperat:

— Billy, încearcă să înţelegi. Satul ăsta are nevoie de un *dosar criminal.* Şi tu trebuie să ne ajuţi să-l avem.

Billy înălţă din umeri:

— Bine, *primarule.* Eu, unul, nu încercam decât să-mi fac datoria. Se pregătea să plece, când se întoarse din nou către Tom: "Tot pun eu mâna pe tine. Şi să-ţi intre bine în cap: nu există crime nepedepsite". Apoi se îndepărtă cu paşi mari.

— Este prea ambiţios, Tom, explică *primarul.* Nu-ţi face probleme. Dă-i bătaie. *Fură* ceva şi să terminăm odată.

Tom se urni greoi şi se îndreptă către pădurea înverzită care înconjura satul.

— Ce nu merge, Tom? întrebă neliniştit *primarul.*

— Mi-a dispărut entuziasmul, răspunse Tom. Poate pe mâine seară.

— Nu, acum! insistă *primarul*. Nu poţi să amâni pe mâine. Dă-i drumul, noi suntem toţi alături de tine.

— Aşa-i, întări Max *ţesătorul.* Fură cămaşa, Tom. De altfel este pe măsura ta.

— Ce ai zice de un urcior a-ntâia pentru apă, Tom?

— Uite aici, Tom, ce nuci frumoase de skeegee!

Tom îşi plimbă ochii de la o tarabă la alta. În timp ce-şi întindea mâna după cămaşa *ţesătorului,* un cuţit îi alunecă din centură şi căzu pe jos. Din mulţime se înălţă un murmur de compătimire.

Tom şi-l puse la loc, transpirând la gândul că, probabil, toţi îl consideră un nepriceput, înhăţă cămaşa şi o îndesă în *sacul de pradă.* Mulţimea aplaudă.

Tom surâse uşor. Simţea că-şi mai vine în fire.

— Cred că am început să-mi intru în mână, spuse el.

— Chiar aşa! Chiar aşa!

— Ştiam noi c-o să te descurci!

— Mai ia ceva, bătrâne!

Tom străbătu întreaga piaţă şi mai umflă un ghem de sfoară, un pumn de nuci de skeegee şi o pălărie împletită.

— Cred că asta ajunge, spuse el *primarului.*

— Pentru moment, da, consimţi *primarul.* Dar, în fond, n-ai realizat nimic. E ca şi când oamenii ţi-ar fi făcut cadou lucrurile respective. Să zicem că asta ţi-a servit de antrenament.

— Oh! exclamă Tom, dezamăgit.

— Dar o să vezi. Data viitoare, o să ţi se pară foarte uşor.

— Sper şi eu.

— Şi nu uita că trebuie să comiţi şi un *omor.*

— E obligatoriu?

— Eu unul, aş vrea din inimă să nu fie, spuse *primarul.* Dar iată că de peste 200 de ani, de când a fost fondată această colonie, n-a fost comis niciun *omor.* Nici măcar unul! După arhivele noastre, în toate celelalte colonii au fost cu toptanul.

— Îmi imaginez că ne trebuie şi nouă unul, admise Tom. O să mă ocup şi de asta.

Şi o luă către casă. Mulţimea aclamă îndelung plecarea sa.

Acasă, Tom aprinse o candelă cu fitil de papură şi-şi pregăti ceva de mâncat. După ce termină masa, se aşeză într-un fotoliu larg şi rămase pe gânduri. Era nemulţumit de el însuşi. Nu se apucase cum trebuie de *furat.* Toată ziulica îşi făcuse griji şi pierduse fără rost timpul. A trebuit ca oamenii să-i pună literalmente obiectele, numai ca el să le ia.

Halal *hoţ,* n-am ce zice! Dar nu-i venea nicio idee. *Furtul* şi *omorul* nu-s până la urmă, decât nişte însărcinări la fel de necesare ca şi toate celelalte. Nu există nicio justificare pentru a le sabota, sub pretextul că nu le-ar fi practicat niciodată până atunci sau că nu le înţelege semnificaţia.

Se îndreptă spre o uşă şi o deschise. Era o noapte frumoasă, iluminată de vreo duzină de stele gigantice apropiate. Piaţa redevenise pustie şi luminile satului începuseră să se stingă.

Era ora potrivită pentru *furat!*

Un fior îl străbătu la acest gând. Se simţea mândru de el. Aşa trebuie că îşi făuresc *criminalii* planurile, aşa trebuie că se comit *furturile*, noaptea, dând târcoale.

Tom îşi verifică la repezeală *armele*, îşi goli *sacul pentru pradă* şi ieşi.

În sat se stinseseră şi ultimele opaiţe. Pe tăcute, Tom se îndreptă spre casa lui Roger *marinarul.* Vlăjganul de Roger îşi lăsase hârleţul rezemat de zid şi Tom îl înşfăcă. Puţin mai încolo, urciorul de apă al doamnei *ţesător* se afla la locul obişnuit, în faţa uşii. Îl luă şi pe acesta. Pe drumul de întoarcere, găsi un căluţ de lemn, uitat de vreun copil. Jucăria se adăugă *prăzii.*

Încercă o senzaţie plăcută de veselie când capturile fură în siguranţă, acasă.

Se decise să opereze un al doilea raid.

De astă dată, reveni cărând o placă de bronz, sfeterisită de la locuinţa *primarului*, cel mai bun fierăstrău al lui Marv *tâmplarul* şi secera lui Jed *ţăranul.*

— Nu-i rău, îşi zise el.

Acum începea să înţeleagă. Încă un transport şi putea spune că a avut o noapte fructuoasă.

Cu această ocazie dădu peste un ciocan şi o daltă în şopronul lui Ron *pietrarul* şi peste papornița de răchită a Alicei *bucătăreasa.* Se pregătea tocmai să umfle grebla lui Jeff *bâtlanul,* când auzi un zgomot uşor. Se lipi de perete.

Era Billy *zugravul* care patrula în căutarea vreunui infractor, cu insigna sclipind în lumina stelelor. Într-o mână ţinea un baston scurt şi greu, iar în cealaltă o pereche de cătuşe de fabricaţie proprie. În penumbră faţa lui avea o expresie hotărâtă – cea a unui om care s-a dedicat combaterii *crimei* (deşi, în minte, nu-i era prea clar de ce şi cum).

Tom îşi ţinu răsuflarea în clipa în care Billy trecu prin dreptul lui, la vreo trei metri. Tipul începu să dea înapoi.

Sacul pentru pradă zornăi uşor.

— Cine-i acolo? strigă Billy. Cum nimeni nu-i răspunse, se răsuci încet, încercând să străpungă întunericul cu privirea. Tom se lipi din nou de perete. Era aproape sigur că Billy n-o să-l descopere. Avea vederea slabă din cauza vaporilor care se degajau din vopselele pe care le amestecase ani de zile. Niciun zugrav nu are ochi buni. Şi acesta este încă unul dintre motivele care-i fac să aibă un caracter dificil.

— Tu eşti, Tom? întrebă Billy pe un ton amical.

Tom se pregătea să răspundă, când remarcă bastonul pe care Billy îl ţinea ridicat, gata să lovească. Închise gura şi tăcu chitic.

— Te înhaţ eu până la urmă, strigă Billy.

— Atunci fă-o mâine dimineaţă, se auzi glasul lui Jeff *bâtlanul*, din fereastra camerei sale. Pe aici sunt oameni care vor să doarmă.

Billy se îndepărtă. Când dispăru, Tom o luă la goană până la vila sa şi-şi goli *sacul de pradă* peste celelalte capturi. Privi cu mândrie mormanul. Avea sentimentul că a făcut o treabă bună.

După ce dădu pe gât un pahar de glava rece, Tom se duse la culcare şi căzu imediat într-un somn greu, fără vise.

A doua zi dimineaţa, Tom ieşi şi se îndreptă nerăbdător către sat, pentru a vedea stadiul lucrărilor la *grădiniţa roşie.* Băieţii *tâmplarului* forfoteau, ajutaţi de mai mulţi săteni.

— Cum merge? strigă Tom cu o voce veselă.

— Foarte bine, răspunse Marv *tâmplarul.* Dar ar merge şi mai bine dacă aş avea fierăstrăul.

— Fierăstrăul? repetă Tom nedumerit.

Şi pe loc îşi aminti că chiar el furase fierăstrăul în cursul nopţii. În acel moment, păruse că nu aparţinea nimănui. Fierăstrăul şi celelalte lucruri nu fuseseră nimic mai mult decât nişte obiecte tocmai bune de furat. Nu-i trecuse nicio clipă prin minte că ar fi putut servi la ceva sau că cineva ar avea nevoie de ele.

— Crezi că m-aş putea folosi puţin de fierăstrăul meu, să zicem vreo oră, două? întrebă Marv.

— Nu prea ştiu ce să zic, îi răspunse Tom, încruntându-se. Ştii doar că a fost *furat î*n mod legal.

— Desigur. Dar poate dacă l-aş împrumuta...

— De acord, dar cu condiţia să mi-l aduci înapoi.

— Fireşte că am să ţi-l restitui, se indignă Marv. Cum mi-aş putea permite să păstrez ceva, care a fost *furat* în mod legal.

— E la mine, cu restul *prăzii.*

Marv îi mulţumi lui Tom şi plecă în galop.

Tom îşi continuă plimbarea prin sat. Ajunse în dreptul casei *primarului*. Acesta stătea în prag, cercetând din ochi cerul.

— Tom, tu mi-ai luat placa de bronz?

— Cine altcineva, răspunse Tom pe un ton agresiv.

— Oh! mă întrebam şi eu aşa... *Primarul* arătă cerul cu degetul: “L-ai văzut?”.

— Ce?

— Bănuiesc că este nava inspectorului. În ce te priveşte, cum merge?

— Perfect, răspunse Tom puţin încurcat.

— Ţi-ai făcut planul pentru *omorul* pe care trebuie să-l comiţi?

— Am unele probleme în privinţa asta, mărturisi Tom. Şi ca să fiu sincer, n-am stabilit încă nimic.

— Intră, Tom. Aş vrea să-ţi vorbesc.

Odată ajunşi în salonaşul cu jaluzelele trase, în care domnea o răcoare plăcută, *primarul* umplu două pahare cu glava şi-i oferi un scaun lui Tom.

— Nu mai avem prea mult timp, zise *primarul* cu un aer sumbru. Inspectorul va fi aici dintr-o oră într-alta, şi sarcina mea este departe de a fi îndeplinită. (Se îndreptă spre radioul interstelar). Drăcovenia asta a vorbit din nou. A spus ceva despre o răscoală pe Deng IV şi că toate coloniile rămase credincioase Pământului trebuie să se prepare pentru *recrutare* – habar n-am ce înseamnă chestia asta. N-am auzit în viaţa mea de Dang IV, dar colonia asta a început să-mi dea griji, care se adaugă celorlalte.

Îl fixă pe Tom cu o privire severă:

— *Criminalii* de pe Pământ comit zeci de *omoruri* în fiecare zi, aşa, fără multă vorbă. Tot ce vrea satul de la tine este un asasinat mititel. Oare ţi se cere prea mult?

Tom îşi frământă nervos mâinile.

— Oare credeţi că este neapărat obligatoriu?

— Ştii foarte bine că este, i-o tăie *primarul.* Dacă devenim pământeni, apoi s-o facem pe de-a-ntregul. Şi ăsta este singurul lucru care ne lipseşte. Toate celelalte proiecte sunt pe terminate.

Billy *zugravul* intră, îmbrăcat cu o cămaşă oficială, nouă-nouţă, albastră, cu nasturi strălucitori de metal. Se lăsă să cadă într-un scaun.

— Ai *ucis* pe cineva, Tom?

— El ar vrea să ştie dacă asta este necesar, răspunse primarul în locul lui.

— Natural că este necesar! exclamă *şeriful.* Citeşte oricare din cărţi. Tu nu poţi deveni un *criminal* decât dacă comiţi o *crimă.*

— Pe cine ai de gând să omori, Tom? întrebă *primarul.*

Stânjenit Tom se foi pe scaun şi-şi frecă nervos degetele.

— Ei, ce-ai de zis?

— Păi, am să-l omor pe Jeff *bâtlanul*, şopti Tom.

Billy *zugravul* se aplecă brusc înainte:

— De ce? întrebă el.

— De ce nu?

— Care ţi-e *mobilul?*

— Credeam că tot ce vă trebuie este un *omor*, replică Tom. Nimeni n-a vorbit vreodată de *mobil.*

— Nu ne putem mulţumi cu un *omor* trucat, explică *şeriful.* Trebuie să fie săvârşit după regulă, ceea ce înseamnă că tu trebuie să ai un *mobil* corespunzător.

Tom căzu o clipă pe gânduri:

— Ei bine, eu nu-l cunosc prea bine pe Jeff. Ăsta ar putea fi un *mobil* suficient?

Primarul clătină din cap.

— Nu, Tom. Nu-i suficient. Ar fi mai bine dacă ai putea alege pe altcineva.

— Staţi puţin! Dar de George *marinarul,* ce-aţi zice?

— Care-i *mobilul*? întrebă imediat Billy.

— Uf!... ei bine, nu-mi place cum păşeşte George. Nu mi-a plăcut niciodată. Şi în plus, e deseori zurbagiu.

Primarul încuviinţă din cap.

— Mda, mi se pare suficient. Tu, ce părere ai Billy?

— Ce vreţi să pot deduce din asemenea *mobil*? întrebă mânios Billy. Nu, ar fi ţinut poate pentru un *omor nepremeditat.* Dar tu eşti un *criminal* atestat, Tom şi, prin definiţie, tu ai *sânge rece,* eşti *crud* şi *viclean.* Tu nu poţi *ucide* pe cineva numai pentru că nu-ţi place cum păşeşte. Este stupid.

— Cred că ar fi mai bine să mai reflectez la toate astea, zise Tom ridicându-se.

— O.K., dar fă-o repede, răspunse *primarul.* Cu cât o s-o faci mai repede, cu atât o să fie mai bine.

Tom dădu din cap şi se îndreptă spre uşă.

— Ei, Tom! îl strigă Billy. Nu uita să laşi *indicii.* Asta-i foarte important.

— O să am grijă, îi răspunse Tom ieşind.

Afară, mai toţi sătenii se uitau la cer.

Punctul negru se mărise simţitor şi eclipsa în bună parte discul micului soare.

Tom se îndreptă spre *localul său de desfrâu,* pentru a reflecta pe îndelete. Ed *berarul* îşi modificase vizibil atitudinea privind frecventarea stabilimentului său de către *elementele criminale.* “Taverna” fusese revăruită şi avea acum o firmă nouă cu inscripţia “LA BÂRLOGUL CRIMINALULUI”. În interior, la ferestre fuseseră puse perdele noi, murdărite cu grijă, care opreau lumina zilei şi făceau din “Tavernă” un autentic cotlon întunecos. Pereţii erau ornaţi cu arme, cioplite în grabă din lemn moale. De asemenea, pe unul dintre pereţi se întindea o mare pată stacojie, care i se păru neliniştitoare lui Tom, deşi ştia prea bine că nu este decât vopsea din rădăcini de muri, dată cu bidineaua de Billy *zugravul.*

— Intră, Tom, îl pofti Ed *berarul,* dirijându-l către colţul cel mai întunecos al sălii. Tom remarcă o afluenţă anormală în 'Tavernă”, ţinând seama de ora matinală.

Oamenii păreau bucuroşi la gândul că se găsesc într-un adevărat *bârlog de criminali.*

Tom căzu pe gânduri, degustându-şi perri-cola.

Trebuia să comită un *omor!*

Îşi scoase din buzunar Atestatul său de Răufăcător şi îl studie. Era neplăcut, dezagreabil – ceva ce n-ar fi făcut niciodată în mod normal – dar avea obligaţia legală. Tom îşi goli paharul şi se concentră asupra *omorului.* Îşi spunea că va *ucide* pe cineva. Că va *curma o viaţă.* Că prin intervenţia sa, cineva va înceta să mai existe. Totuşi, frazele nu conţineau esenţa actului. Nu erau decât cuvinte.

Pentru a-şi clarifica gândurile, îl luă drept exemplu pe vlăjganul cela roşcovan de Marv *tâmplarul.*

Chiar în acel moment, el lucra la *grădiniţă,* cu propriul său fierăstrău împrumutat. Dacă Tom îl *omora* pe Marv, ei bine, Marv nu va mai lucra niciodată.

Tom scutură nervos din cap. Tot nu pătrundea sensul ascuns al *crimei.*

Foarte bine, iată-l pe Marv *tâmplarul,* cel mai mare şi, după părerea tuturor, cel mai de treabă dintre băieţii *tâmplarului.* Tocmai geluieşte o scândură, ţinând bine rindeaua în mâinile sale puternice şi pistruiate, apreciind din ochi dunga trasă. E fără îndoială, însetat, iar în umărul stâng îl încerca o uşoară

durere – o durere din acelea pe care Jan *farmacistul* le tratează fără succes.

Ăsta este Marv *tâmplarul.*

Apoi...

Marv *tâmplarul* zăcând pe pământ, cu ochii săi mari deschişi, cu mădularele înţepenite, cu gura strâmbată, fără suflare, fără ca inima să-i mai bată. Niciodată nu va mai ţine o bucată de lemn în mâinile sale mari şi pistruiate. Niciodată nu va mai simţi în umăr durerea aceea uşoară fără importanţă, pe care Jan *farmacistul...*

Timp de o clipă Tom avu viziunea a ceea ce este în realitate *omorul.* Imaginea se şterse, dar amintirea acesteia îl tulbură profund.

Putea să se acomodeze cu *furtul.* Dar *omorul,* chiar în interesul vital al satului...

Ce vor gândi oamenii, după ce vor vedea ceea ce el numai îşi imaginase? Cum va mai putea să trăiască printre ei? Cum va mai putea să trăiască cu el însuşi?

Şi totuşi, trebuia să *ucidă.* Fiecare om din sat avea o sarcină de îndeplinit şi aceasta îi revenea lui. Dar pe cine să *ucidă?*

Tărăboiul se iscă ceva mai târziu, când voci iritate răsunară în radioul interstelar:

— Asta numiţi voi o colonie? Unde-i capitala?

— Chiar aici, răspunse *primarul.*

— Unde-i terenul vostru de aterizare?

— Cred că a fost transformat în izlaz de păşunat. Dacă vreţi, pot să mă interesez unde se află. N-a mai aterizat aici vreo navă de când...

— Atunci, nava bază va rămâne în aer. Convocaţi oficialităţile. Cobor imediat.

Întregul sat se adună în jurul unui teren degajat, pe care-l desemnase inspectorul. Tom îşi strecură armele în centură şi începu să *dea târcoale,* ascuns după o perdea de arbori, la *pândă.*

Un mic vas se desprinse din navă şi coborî rapid spre planetă. Cădea atât de repede încât sătenii îşi ţinură răsuflarea, siguri că-l vor vedea zdrobindu-se de sol.

Primarul înaintă, urmat de Billy *zugravul.* O poartă se deschise în flancul rachetei şi patru oameni coborâră prin ea. În mâini ţineau instrumente de metal strălucitor şi Tom înţelese că

sunt arme. În spatele lor apăru un om gras, cu o faţă congestionată, îmbrăcat în negru, cu reverele împodobite cu patru medalii sclipitoare. Era urmat de un personaj scund, cu faţa ridată, îmbrăcat, de asemenea, în negru. Alţi patru oameni în uniformă ieşiră în spatele lui.

— Fiţi bineveniţi la New-Delaware, spuse *primarul.*

— Mulţumesc, generale, răspunse omul cel gras, scuturând viguros mâna *primarului*. Eu sunt inspectorul Delumaine. Iar dânsul este Mr. Grent, consilierul meu politic.

Grent înclină din cap, ignorând mâna întinsă de *primar*. Îi privea pe săteni cu o expresie uşor scârbită.

— Să mergem să vizităm satul, zise inspectorul, trăgând cu coada ochiului la Grent. Grent aprobă din cap. Gărzile în uniformă îi încadrară.

Tom îi urmări la o distanţă respectuoasă, fofilându-se ca un autentic *criminal.* Odată ajuns în sat, se ascunse după o casă, pentru a observa inspecţia.

Cu un orgoliu, cu totul scuzabil, *primarul* arătă *închisoarea, poşta, biserica* şi *grădiniţa roşie.* Inspectorul părea aiurit, iar Mr. Grent schimonosi un surâs, frecându-şi bărbia.

— Exact ceea ce gândeam, îi spuse el inspectorului. Ne-am pierdut timpul şi carburantul, deturnând de la sarcinile sale un crucişător de bătălie. Fundătura asta nu prezintă niciun interes.

— Nu sunt chiar atât de sigur, răspunse inspectorul, care se întoarse către *primar*. Pentru ce aţi construit toate astea, generale?

— Cum de ce? Ca să fim Pământeni, replică *primarul*. După cum puteţi vedea, am făcut cum am putut mai bine.

Mr. Grent murmură ceva la urechea inspectorului.

— Spuneţi-mi, îl întrebă acesta din urmă pe *primar*, câţi tineri aveţi în satul dumneavoastră?

— Pardon? făcu *primarul* pe un ton de mirare politicoasă.

— Oameni tineri, între 15 şi 60 de ani, explică Mr. Grent. Vedeţi, generale, Pământul Imperial şi Mamă este în război. Coloniştii de pe Deng IV şi alte câteva baze s-au răsculat împotriva autorităţii legale. Au ridicat armele împotriva autorităţii absolute a Pământului Mamă.

— Sunt cu totul dezolat, zise *primarul* cu simpatie.

— Noi avem nevoie de oameni pentru flota noastră spaţială, spuse inspectorul. De buni combatanţi, în perfectă stare de sănătate, căci rezervele noastre se epuizează rapid...

— Noi am dori, adăugă mieros Mr. Grent, să dăm tuturor colonilor loiali ocazia de a lupta pentru Pământul Imperial şi Mamă. Suntem siguri că nu veţi refuza să ne acordaţi concursul.

— O, nu! zise *primarul*. Fireşte că nu. Sunt convins că şi tinerii noştri vor fi bucuroşi... Vreau să spun că, deşi nu ştiu mare lucru, sunt totuşi cu toţii băieţi inteligenţi. Sper că vor învăţa repede.

— Aţi văzut? se adresă inspectorul domnului Grent. 60, 70 poate chiar 100 de recruţi. În definitiv, nu ne-am pierdut chiar fără rost timpul.

Expresia figurii domnului Grent oglindea însă în continuare aceeaşi îndoială.

Inspectorul şi consilierul său se îndreptară spre vila *primarului*, pentru a servi câteva răcoritoare.

Patru soldaţi îi însoţeau. Ceilalţi patru dădură o raită prin sat, luând cu japca tot ce le poftea inima.

Tom se ascunsese în pădurea învecinată pentru a chibzui. În amurg, doamna *berar* se strecură pe furiş din sat. Era o femeie între două vârste, slăbuţă, cu părul blond înspicat de fire cărunte, cu pasul vioi. În mână purta un paner, acoperit cu un şervet cu carouri roşii.

— Ţi-am adus cina, îi spuse ea lui Tom, de cum îl văzu.

— Oh... mulţumesc, zise Tom plăcut surprins. Zău, nu trebuia...

— Ba bine că nu. Nu-i "Taverna" noastră *"cotlonul tău rău famat"?* Noi suntem răspunzători de bunăstarea ta. Iar *primarul* îţi trimite un mesaj.

Tom îşi ridică privirea şi întrebă cu gura plină:

— Despre ce-i vorba?

— Vrea să-ţi spună să te grăbeşti cu *omorul.* El îi duce cât poate pe inspector şi pe stârpitura aceea murdară de Grent, dar aceştia nu vor întârzia să-l chestioneze în privinţa asta. E sigur că aşa va fi...

Tom îşi încovoie umerii.

— Când ai să-l comiţi? întrebă doamna *berar,* privindu-l pieziş.

— N-am voie să-ţi spun.

— Ba da, trebuie. Sunt doar complicea unui *criminal*, spuse doamna *berar*, apropiindu-se de Tom.

— Asta-i adevărat, admise Tom cu o voce gânditoare. Ei bine, am să-l comit noaptea asta. De cum se lasă întunericul. Spune-i lui Billy *zugravul* că voi lăsa cât mai multe *amprente digitale* şi tot felul de *indicii,* câte mi-or veni în minte.

— În regulă, Tom, zise doamna *berar.* Baftă!

Aşteptând căderea nopţii, Tom observa satul. Băgă de seamă că cea mai mare parte a soldaţilor erau beţi. Intrau peste tot cu aere de cuceritori, de parcă sătenii nici nu existau. Unul dintre ei trase un foc de armă în aer, speriind micile animale cu blană pe o rază de kilometri.

Inspectorul şi Mr. Grent se aflau tot în vila *primarului*.

Se înnoptă. Tom se strecură în sat şi se postă într-o ulicioară întunecoasă. Îşi scoase cuţitul şi aşteptă.

Cineva se apropia! Încercă să-şi amintească *metodele criminale,* dar nu reuşi. Ştia doar că trebuie să-şi comită *crima* cât mai bine şi cât mai repede va putea.

O siluetă avansă, nedesluşită în obscuritate.

— Ia te uită, salut, Tom!

Era *primarul*. Privi cuţitul: “Ce faci aici?”

— Mi-aţi spus că trebuie să existe un *omor,* şi atunci…

— Dar n-a fost niciodată vorba de mine! exclamă *primarul* făcând un pas înapoi. Eu nu pot să fiu *victima.*

— Şi de ce nu? întrebă Tom.

— Ei bine, mai întâi de toate, trebuie ca cineva să vorbească cu inspectorul. El mă aşteaptă. Trebuie ca cineva să-i arate…

— Billy *zugravul* poate s-o facă, zise Tom.

Îl apucă de pieptul cămăşii, îşi ridică cuţitul şi-i ochi beregata.

— Să ştii că n-am nimic cu tine personal! adăugă el.

— Stai! strigă *primarul*. Dacă n-ai nimic personal, atunci n-ai *mobil!*

Tom îşi coborî cuţitul, dar nu-şi slăbi strânsoarea.

— Cred că am să pot găsi unul. M-a enervat faptul că m-aţi desemnat drept *criminal.*

— *Primarul* te-a desemnat, nu-i aşa?

— Da, desigur…

Primarul îl trase pe Tom în afara zonei de umbră sub lumina sticloasă a stelelor:

— Ia priveşte...

Tom rămase cu gura căscată. *Primarul* era înveşmântat în nişte pantaloni cu dungă ireproşabilă şi purta o tunică constelată de decoraţii. Pe fiecare umăr purta un şir dublu de 10 stele, chipiul său era împodobit cu grele galoane de aur în formă de comete.

— Vezi tu, Tom? Nu mai sunt *primar.* Sunt *general!*

— Ce are a face? Nu eşti una şi aceeaşi persoană?

— În mod oficial, nu. Tu n-ai asistat la ceremonia de astăzi după-amiază. Inspectorul a spus că, din moment ce, oficial, am fost numit *general*, trebuie să port uniforma corespunzătoare. A fost o ceremonie cu adevărat simpatică. Toţi Pământenii surâdeau şi-şi făceau cu ochiul, arătându-mă.

Tom îşi ridică din nou cuţitul, de parcă ar fi vrut să eviscereze un peşte.

— Felicitări, zise el cu sinceritate, dar erai *primar* când m-ai numit *criminal,* ceea ce face ca *mobilul* meu să fie în continuare valabil.

— Dar nu pe *primar* îl vei ucide! Ci pe un *general!* Şi deci nu va mai fi un simplu *omor!*

— Adevărat? întrebă Tom. Şi atunci ce va fi?

— *Ei bine,* asasinarea unui *general* înseamnă *răscoală*.

— Oh! Tom coborî cuţitul şi lăsă cămaşa *primarului.* Scuzaţi-mă!

— Nu face nimic, zise *primarul.* Este o greşeală foarte naturală. Eu citisem despre această problemă dar tu, evident, nu aveai de unde s-o ştii.

Trase adânc aer în piept.

— Acum, trebuie să mă întorc. Inspectorul doreşte lista oamenilor pe care-i poate înrola.

— Sunteţi convins că omorul ăsta este în continuare absolut indispensabil?

— Da, absolut, răspunse *primarul* îndepărtându-se în grabă. Numai nu te lua de mine.

Tom îşi vârî la loc cuţitul în centură.

Nu pe mine, nu pe mine! Toată lumea va reacţiona în acelaşi mod. Totuşi, trebuia ca cineva să fie asasinat. Dar cine? Nu se putea *omorî* pe sine însuşi. Ar fi fost o *sinucidere* şi asta nu rezolvă nimic.

Îl trecu un fior şi încercă să nu se mai gândească la viziunea fugitivă pe care o avusese despre realitatea *omorului.* Trebuie ca misiunea să fie îndeplinită.

Orice s-ar întâmpla.

Cineva se apropia. Tom se ghemui, cu muşchii încordaţi, gata să sară.

Era doamna *morar,* care se întorcea acasă cu un sac de legume.

Tom îşi spuse că n-avea importanţă dacă era doamna *morar* sau altcineva. Numai că nu se putea împiedica să nu-şi amintească cum stătea ea de vorbă cu maică-sa. Şi asta îi răpea orice *mobil* de a o ucide pe doamna *morar.*

Ea trecu prin faţa lui fără a-i bănui prezenţa.

Se scurse o jumătate de oră. Altă persoană se angajă pe uliţa dintre case. Tom îl recunoscu pe Max *ţesătorul.*

Era bun prieten cu Max *ţesătorul,* dar asta nu însemna că nu-şi putea găsi un *mobil.* Totuşi, nu-şi putu aminti decât că Max avea o soţie şi cinci copii care-l iubeau şi cărora le va lipsi. Tom nu dorea să-l audă pe Billy *zugravul* spunându-i că aceasta nu constituia un *mobil.* Se trase şi mai adânc în umbră şi-l lăsă pe Max să treacă nestingherit.

Trecură apoi cei trei băieţi ai *tâmplarului.* Tom se gândise deja, cu părere de rău, la ei. Îi lăsă în pace.

Apoi se apropie Roger *marinarul.* N-avea niciun *mobil* serios pentru a-l omorî pe Roger, dar nu fuseseră niciodată prea buni prieteni. În afară de asta, Roger nu avea copii, iar nevastă-sa nu ţinea deloc la el. Oare asta îi era suficient lui Billy *zugravul?*

Ştie prea bine că nu... şi era la fel pentru toţi ceilalţi oameni ai satului. Crescuse în mijlocul acestor oameni, împărţise cu ei hrana, munca, bucuriile şi tristeţile. Unde s-ar putea găsi un *mobil* pentru a-l *omorî* pe unul sau altul dintre ei?

Totuşi trebuie să comită un *asasinat. Atestatul său de răufăcător* o cerea. N-avea dreptul de a duce satul la pierzanie. Dar nici nu putea să *ucidă* pe cineva pe care-l cunoştea dintotdeauna.

Ia stai puţin! îşi zise el deodată, cuprins de neastâmpăr.

Îl putea ucide pe inspector.

Mobilul? Asta ar fi o *crimă* încă şi mai *abominabilă* decât *asasinarea primarului*, deşi acum, *primarul* fiind *general,* în

cazul lui actul s-ar numi *răscoală.* Însă chiar admiţând că *primarul* este tot *primar, inspectorul* constituia o victimă considerabil mai importantă. Tom *ucidea* pentru *glorie,* pentru renume, pentru celebritate. Şi acest *omor* va demonstra Pământului cât de pământeană este colonia.

Se va spune:

Crima este atât de îngrozitoare pe New-Delaware, încât este foarte periculos să aterizezi acolo. Un *criminal* l-a asasinat pe inspectorul nostru chiar în ziua numirii sale! Este cel mai rău criminal pe care l-am întâlnit vreodată în tot universul.

Era într-adevăr cea mai spectaculoasă *crimă* ce putea fi comisă, îşi zise Tom, exact ceea ce ar fi ales şi un *as al crimei.*

Mândru de el, pentru prima dată de multă vreme, Tom ţâşni din ulicioară şi alergă către casa *primarului*.

Odată ajuns acolo, ciuli urechea şi reuşi să desluşească discuţia ce avea loc înăuntru.

„...o populaţie destul de pasivă, se auzi vocea domnului Grent. Parcă-s o turmă de oi.

— Mda, nu-i prea încurajator, răspunse inspectorul. Mai ales pentru nişte soldaţi.

— În definitiv, la ce ne putem aştepta de la nişte ţărani înapoiaţi? În orice caz, ne putem procura câţiva recruţi!”

Mr. Grent căscă zgomotos.

— Gardă! Drepţi! Ne întoarcem pe navă!

Garda! Tom uitase cu totul de ea. Îşi privi cu îndoială cuţitul. Chiar dacă reuşea să sară la inspector, garda îl va aresta, fără îndoială, înainte de a-şi putea comite *crima.* Ar fi trebuit să-l antreneze, pentru a face faţă unor asemenea situaţii.

Dar dacă ar putea pune mâna pe una dintre arme.

Tom auzi răsunând paşi în interior. Făcând stânga-împrejur, o luă la galop către sat.

Nu departe de piaţă, văzu un soldat pe pragul unei case. Omul, vizibil beat, mormăia o melodie. Două sticle goale zăceau la picioarele lui, iar arma îi atârna neglijent pe umăr.

Tom se apropie târâş, îşi ridică măciuca şi-şi cumpăni lovitura. Dar soldatul îi observă probabil mutra. Sări în picioare şi eschivă cu îndemânare lovitura. În acelaşi timp, izbi cu patul armei, atingându-l pe Tom în coaste. Îşi smulse apoi puşca de pe umăr, o ridică şi ţinti. Tom închise ochii şi-l izbi cu amândouă

picioarele. Atins în genunchi, soldatul se prăbuşi. Înainte de a se putea ridica, Tom îl păli cu măciuca.

Luă pulsul omului – nu avea niciun rost să-l omoare şi îl găsi normal. Apucă arma, o examină pentru a şti pe ce buton să apese ca s-o pună în "funcţiune" şi apoi se grăbi în urmărirea inspectorului.

Micul grup se găsea la jumătatea drumului spre navă. Inspectorul şi Grent mergeau înainte, urmaţi în dezordine de soldaţi.

Tom se deplasă în umbra copacilor, în liziera pădurii. Se strecură tăcut până când ajunse la nivelul lui Grent şi al inspectorului.

Apoi se opri, ochi şi degetul lui începu să apese trăgaciul...

Totuşi, nu voia să-l omoare pe Grent. Trebuia să comită doar un singur *asasinat.* Îşi reluă cursa, depăşi grupul şi ţâşni în mijlocul drumului, în faţa lor. Arma lui era ridicată când oamenii de pe Pământ ajunseră în dreptul lui.

— Ce s-a întâmplat? întrebă inspectorul.

— Nu mişcaţi! îi ordonă Tom. Ceilalţi să-şi arunce armele şi să se dea la o parte!

Îngroziţi, soldaţii se supuseră. Unul după altul îşi lăsară puştile să cadă şi se traseră câţiva paşi spre pădure. Numai Grent rămase nemişcat.

— Ce vrei să faci, băiete? întrebă el.

— Eu sunt *criminalul* satului, declară Tom cu mândrie. Vreau să-l *omor* pe inspector. Sunteţi bun să vă daţi la o parte?

Grent îl privi aiurit.

— *Criminalul*? Deci despre tine tot bătea câmpii *primarul.*

— Ştiu bine că la noi nu s-a mai petrecut niciun *omor* de 200 de ani, explică Tom, dar acum am de gând să remediez această lacună. Daţi-vă la o parte!

Grent se trase din bătaia puştii. Inspectorul rămase singur, clătinându-se uşor.

Tom ochi, încercând să se gândească la natura spectaculară a crimei sale şi la valoarea ei socială. Dar, în loc de asta, şi-l imagină pe inspector întins pe pământ, cu ochii deschişi, cu membre contorsionate, cu gura strâmbată, fără răsuflare, cu inima încremenită. Încercă să-şi oblige degetul să apese

trăgaciul. Creierul lui putea mult şi bine să-i povestească despre necesitatea *crimei,* mâna lui refuza să i se supună.

— Nu pot! strigă Tom.

Şi azvârlind puşca, o luă la fugă în pădure.

Inspectorul voia să trimită imediat un grup de soldaţi în urmărirea lui Tom, pentru a-l aresta pe loc.

Mr. Grent nu era de aceeaşi părere. New-Delaware era acoperit în întregime de pădure. Zece mii de oameni nu ar fi fost de ajuns pentru a captura un fugar decis să nu se lase prins.

Primarul şi mai mulţi dintre contribuabilii săi ieşiră din sat şi se apropiară pentru a afla ce s-a întâmplat. Soldaţii formaseră un careu în jurul inspectorului şi domnului Grent. Plini de gravitate, îşi ţineau armele ridicate, gata să tragă.

Atunci, *primarul* explică totul. Inexistenţa de neiertat a *crimei* în satul său. Sarcina pe care o încredinţaseră lui Tom. Ruşinea pe care o încercau constatând că acesta nu reuşise să şi-o îndeplinească.

— Pentru ce aţi încredinţat această misiune tocmai acestui om, întrebă Mr. Grent.

— Păi, pentru că îmi închipuiam, răspunse *primarul*, că dacă cineva este în stare să ucidă, apoi acela nu putea fi decât Tom. Ştiţi, el este *pescar.* Şi asta este o meserie sângeroasă în cel mai înalt grad.

— Atunci, ceilalţi sunt la fel de incapabili să ucidă?

— Nu cred că am fi fost în stare să mergem atât de departe ca Tom, mărturisi cu tristeţe *primarul*.

Mr. Grent şi inspectorul se uitară unul la altul, apoi îşi priviră soldaţii. Soldaţii contemplară sătenii cu uimire şi respect. Din mijlocul lor nu întârziară să se înalţe murmure.

— Drepţi! zbieră inspectorul, apoi întorcându-se către Mr. Grent, murmură şoptit: “Am face bine să plecăm cât mai repede de aici. Imaginaţi-vă, în armatele noastre, oameni incapabili să ucidă...”

— Moralul, zise Mr. Grent, înfiorându-se. Pericol de contaminare. Un om dintr-un post cheie poate pune în pericol o întreagă astronavă – dacă nu toată flota – numai pentru că nu este în stare să se servească de o armă. Nu putem înfrunta un asemenea risc.

Soldaţii primiră ordin să se întoarcă pe navă. Se supuseră, însă păreau că merg mai încet ca de obicei. De multe ori se întoarseră pentru a-i privi pe săteni.

Continuară să murmure între ei, deşi inspectorul nu înceta să urle ordine.

Mica navă îşi luă zborul, în mugetul reactoarelor. Nava bază nu întârzie să o înghită şi să dispară în profunzimile spaţiului.

Enormul soare roşu, nimbat de un halo luminescent apăru deasupra orizontului.

— Poţi reveni acum! strigă *primarul.*

Tom apăru dintre tufişurile unde se ascunsese şi de unde urmărise evenimentele.

— Am stricat totul, zise el amărât.

— Nu-ţi face sânge rău pentru asta, îl consolă Billy *zugravul.* Era o sarcină imposibilă.

— Asta-i şi părerea mea, adaugă *primarul,* în timp ce o luau înapoi către sat. Credeam că poate ai să reuşeşti s-o scoţi la capăt, dar nimeni nu-ţi poate găsi vină că n-ai putut. În tot satul nu există un bărbat în stare să facă tot ce-ai făcut tu.

— Ce facem cu clădirile astea? întrebă Billy *zugravul*, arătând către *închisoare, poştă, biserică, grădiniţă*.

Primarul cugetă adânc o clipă.

— Am găsit! exclamă el deodată. O să facem un teren de joacă pentru copii. Cu leagăne, tobogane, movile de nisip şi tot ce mai trebuie.

— Un alt teren de joacă? întrebă Tom.

— De ce nu?

Bineînţeles, de ce nu? Nu exista niciun argument împotrivă.

— Bănuiesc că nu mai am nevoie de asta, zise Tom *primarului,* întinzându-i *Atestatul de Răufăcător.*

— Sigur că nu, răspunse acesta.

Ceilalţi îl priviră cu tristeţe cum rupe documentul.

— Gata! Am făcut şi noi cum am putut mai bine. Numai că n-a fost de ajuns.

— Mi s-a oferit o şansă, murmură Tom, şi n-am fost în stare s-o prind.

Billy *zugravul* îl luă cu prietenie de după umeri:

— Nu-i vina ta, Tom. Nu-i vina nimănui. Aşa se întâmplă când rămâi 200 de ani în afara civilizaţiei. Gândeşte-te cât timp i-a

trebuit Pământului până să se civilizeze. Mii de ani! Şi noi am vrut să o facem în două săptămâni.

— În cazul ăsta, nu ne mai rămâne decât să redevenim necivilizaţi, zise *primarul,* căznindu-se în zadar să dea vocii sale un ton vesel.

Tom căscă, dădu din mână a lehamite şi intră în casă, hotărât să recupereze somnul pierdut în noaptea asta de pomină. Înainte de a trece pragul, îşi ridică privirea. Nori groşi şi negri acopereau cerul. Ploile de toamnă nu erau departe. În curând, va putea să se apuce din nou de pescuit.

Apropo, de ce nu s-o fi gândit la inspector ca la un peşte?

Dar era prea obosit pentru a se mai gândi dacă asta ar fi constituit sau nu un mobil valabil. În orice caz, acum era prea târziu. Pământul îi va uita din nou şi civilizaţia se va îndepărta de ei pentru nu se ştie câte secole.

Tom dormi foarte prost.

[Publicată în Galaxy, dec. 1954]

Gheorghe Săsărman
Operaţiunea K3

1.

Se trezi cu un sentiment straniu, ca după un coşmar. Ar fi putut jura că, într-adevăr, visase. Însă ce anume visase, îi era cu neputinţă să-şi mai amintească. În clipa care desparte somnul de trezie ar mai fi găsit, poate, un capăt de fir care să-l ducă, din aproape în aproape, spre abisurile tulburi ale acelei viziuni, dar clipa trecuse fără ca el s-o fi intuit. Ar mai fi zăbovit în aşternutul frământat, semn de mare zbucium nocturn, sub plapuma care-i mai păstra căldura trupului, dar nu putea să-şi îngăduie asemenea slăbiciuni. Se ridică fără grabă, aruncă o privire spre deşteptător – mai erau trei minute până să sune – şi-i blocă soneria, a cărei somaţie răstită ar fi fost acum fără sens. Trecu în baie şi, ca de obicei, se aşeză pe closet, spre a-şi deşerta băşica şi colonul. O senzaţie incertă, mai puţin chiar decât amintirea unui vis tenebros, îl urmărea fără voia lui. Era ca un amestec străin, o prezenţă supărătoare, de care nu ştia cum să se debaraseze. Percepu deodată un zumzet depărtat, monoton şi persistent, greu de definit. Îşi încordă auzul, fără să-i poată desluşi totuşi pricina sau direcţia din care venea. Mecanismul ca de ceasornic bine reglat al programului său zilnic avea totuşi capacitatea, verificată de ani de zile în practică, de a elimina micile dereglări, datorate unor evenimente neprevăzute. Intră sub duş. Tumultul produs de şiroaiele de apă acoperi ciudatul zumzet şi, preţ de câteva minute, se lăsă masat de jetul împroşcat cu maximă presiune. Se săpuni şi se limpezi, apoi se uscă, frecându-şi metodic tegumentele cu prosopul. În cele din urmă, se postă în faţa oglinzii şi îşi examină critic faţa nebărbierită.

Un zgomot ascuţit, ca de burghiu care muşcă în beton, îl făcu să tresară. Cine să fi avut ideea de a-şi violenta vecinii, la o oră atât de matinală? Alte sunete, produse fără îndoială prin lovirea furioasă a ţevilor de calorifer, îi semnalară prompt că nu era el singurul deranjat. Mânuitorul sfredelului îşi continuă impasibil acţiunea, fără a părea să se lase impresionat de protestele pe care le stârnise, ba chiar sporind treptat intensitatea. Bufnituri vehemente în planşee se adăugară sunetelor propagate prin instalaţia de încălzire centrală, lipsite

însă şi ele de orice succes. Acest dialog al surzilor şi nu tocmai, care nu mai contenea, îi acapară pentru o vreme atenţia, dar fără a risca să-l scoată din tipicul toaletei de dimineaţă. Prevăzător cum era, îşi păstra întotdeauna o rezervă, căci nimic nu i-ar fi fost mai neplăcut decât ca, intrat în criză de timp, să ajungă să fie nevoit să se grăbească. Se decise, aşadar, să nu mai dea importanţă zgomotelor şi se concentră asupra bărbieritului. Trecu cu grila nichelată a Braun-ului său prin peria ţepoasă, cu fire negre, roşcate şi argintii, care îi împânzise peste noapte bărbia. Intensul acompaniament sonor, cu totul neobişnuit pentru această operaţie cosmetică şi pe care încerca să-l ignore, îi dădea totuşi senzaţia curioasă că ar fi manevrat nu aparatul de ras, ci o maşină de tuns gazonul. Îşi turnă în palmă din flaconul cu after shave, îşi fricţionă bine faţa, îşi tratá apoi axilele cu deodorant şi se contemplă senin în oglindă, mulţumit de rezultat.

Revenit în dormitor pentru a-şi schimba pijamaua cu hainele de oraş, constată că tocmai de aici părea să vină, de undeva de sus, supărătorul zgomot, a cărui stridenţă ajunsese între timp de nesuportat. Ridică privirea şi descoperi uluit că pe tavan se iviseră câteva fisuri care, în mod vizibil, se tot lăţeau, cuprinse de o vibraţie suspectă. Zugrăveala începu a se desfolia, o bucată de beton cât pumnul, desprinsă din planşeu, căzu pe covor, iar din gaura rămasă porni să se scurgă un amestec de pietricele, nisip şi praf de ciment. Cu ochii pironiţi pe tavan, continuă să se îmbrace, încă greu de clintit din tabieturi, dar urmărind cu stupoare cum frezele unei sape de foraj îşi făceau, cu un scrâşnet sinistru, intrarea triumfală în spaţiul lui locativ.

2.

Stăpânindu-şi expresia feţei şi, ceva mai greu, iritarea, urcă treptele spre etajul al doilea, decis să-l depisteze – chiar cu riscul de a se abate de la program – pe autorul nemaipomenitei sfidări. Deşi locuia acolo de câţiva ani, era pentru prima oară că se aventura mai sus de palierul său şi îşi mărturisi în gând că habar n-avea cine locuia în apartamentul de deasupra. Adevărul era că nu-şi prea cunoştea vecinii. Cu excepţia bătrânei pe jumătate surde de la parter, care-şi petrecea cea mai mare parte a zilei stând la fereastră, urmărind cu vădit interes tot ce se întâmpla pe stradă, înregistrând cine şi când intra sau ieşea pe poartă, şi care mormăia ceva în chip de bineţe ori de câte ori îl vedea întorcându-se acasă, el îi ştia pe locatari doar din vedere, probabil că nici măcar pe toţi, fără să poată spune la ce etaj stătea fiecare. De salutat, se salutau rar, mai mult din greşeală, şi numai când se vedeau în incinta blocului. Pe stradă treceau unii pe lângă alţii fără a da vreun semn că s-ar cunoaşte, iar în tramvai se ţineau la distanţă şi îşi fereau privirile, ca nu cumva să fie confruntaţi cu dilema identificării. Această prefăcută amnezie era doar unul dintre simptomele fobiei proprii marilor urbe, pentru ai cărei subiecţi refugiul în anonimat nu-i niciodată destul de sigur.

În faţa uşii mai ezită o clipă, jenându-se întrucâtva să dea buzna în casa altora, şi încă la acea oră, dar imaginea scandaloasă a sapei de foraj penetrându-i tavanul îl făcu să se creadă îndreptăţit de a trece peste regulile bunei cuviinţe şi, cu un gest scurt, apăsă pe butonul soneriei. Neprimind niciun răspuns, sună încă o dată, mai insistent. Apoi, presupunând că, din pricina gălăgiei provocate de cumplita instalaţie, ţârâitul soneriei ar fi fost greu de auzit, bătu de mai multe ori cu pumnul în tăblia uşii. Rezultatul – altul decât cel scontat – nu întârzie să se arate: uşa apartamentului vecin se deschise şi o cucoană în capot, cu un batic sub care se ghicea părul pus pe bigudiuri, i se adresă pe un ton iritat:

– Nu mai bate, dom'le, nu vezi că nu-i nimeni acasă!

Tăcu, încurcat. Ce să şi spună – că nu putea să vadă prin uşă dacă e cineva acasă ori ba? Ori poate că refuzul de a deschide nu-i neapărat o dovadă de absenţă...

– Sunt plecaţi la băi, de vreo zece zile, mai ţinu cucoana să precizeze, înainte de a închide uşa.

Asta era, desigur, cu totul altceva. Părea cu totul improbabil ca agresorul să fi operat de la acel nivel, de vreme ce locatarii lipseau de acasă de atâta vreme. Pus în faţa evidenţei, se îndreptă spre scară, dar nu ca să coboare, ci ca să mai urce un etaj, căci o logică elementară îl povăţuia să-l caute mai sus pe făptaş. Ajuns la etajul al treilea, se ciocni frontal cu un adolescent care, cu ghiozdanul purtat neglijent la subsuoară, se arăta foarte grăbit să ajungă undeva – poate chiar la şcoală, ceea ce ar fi fost de mirare, în raport cu entuziasmul îndeobşte redus arătat acestei instituţii de către muşteriii ei. Freneticul şcolar o zbughi pe trepte în jos, fără a catadicsi să-şi ceară scuze.

Clătină din cap a nerostită dojană şi dădu cu ochii de uşa la care intenţiona să sune: era încă deschisă, iar de dincolo de prag, după ce urmărise speriată scena, o femeie între două vârste i se adresă umil, ca şi cum toată viaţa ei ar fi fost alcătuită dintr-un lung şir de penitenţe:

– Iertaţi-ne, domnule!

– Un moment, îi blocă el intenţia de a închide uşa, numai un moment!

Nedumerită, sau mai curând speriată, ca şi cum ar fi fost cuprinsă brusc de o anume bănuială, femeia se opri cu mâna pe clanţă.

– Sper să nu mi-o luaţi ca extravaganţă, dar v-aş cere permisiunea să arunc o privire în dormitor...

– În dormitor! exclamă femeia, pradă unei crescânde agitaţii, pe care se străduia s-o ascundă.

– Exact. În dormitor, rosti el apăsat.

În vestibul îşi făcură pe rând apariţia doi băieţei, o fetiţă şi, în cele din urmă, un bărbat preocupat să-şi lege nodul la o cravată nu tocmai nouă.

– Ce-i, dragă? se interesă acesta. Ce se petrece aici?

Femeia îngână încet, aproape în şoaptă:

– Domnul zice că ar vrea să arunce o privire în dormitor...

– În dormitor! exclamă bărbatul, la rândul lui. Dar cine eşti dumneata? se interesă el, circumspect. Ai vreo legitimaţie... ori poate...

Un mandat de percheziţie, ar fi vrut să spună, dar se opri. Izbutise, în fine, să-şi strângă nodul şi îşi netezea acum cravata, cu o palmă uşor crispată.

– Sunt vecinul de la etajul întâi.

Apăsase din nou pe fiecare cuvânt, dând să se înţeleagă că n-avea de gând să se lase prostit. Femeia deveni parcă şi mai palidă, iar bărbatul remarcă fără prea mult entuziasm:

– Deci a ajuns şi la întâiul.

– Exact.

Fără alte comentarii, bărbatul îi făcu semn să-l însoţească. Porni după el, urmat de întreaga trupă. În mijlocul dormitorului, din tavan până-n pardoseală, trona o coloană metalică, un cilindru unsuros din oţel, angrenat într-o lentă mişcare de rotaţie. Prezenţa aceea implacabilă, rece, incompatibilă cu ambianţa intimă a unei locuinţe, îl făcu să se înfioare. Patul fusese strâns cu grijă, acoperit cu o cuvertură dantelată, dar uşile dulapului erau întredeschise, iar câteva haine stăteau înşirate pe spătarul unui scaun. Covorul, rulat şi împins la perete, lăsa la vedere podeaua deteriorată, pe care se mai distingeau urme de moloz. Femeia nu se mai putu stăpâni şi izbucni în plâns. Copiii se lipiră de poalele ei, căutându-i parcă ocrotirea, ori poate dimpotrivă, tocmai din dorinţa instinctivă de a o ocroti, şi îl fixară cu priviri rele pe oaspetele nepoftit.

Jenat, el se retrase spre vestibul, mergând de-a-ndărătelea. Bărbatul îl conduse şi, din prag, înainte de a închide uşa, îi aruncă o frază în doi peri, ca pe un fel de scuză, ridicând totodată din umeri:

– Ce să facem şi noi...

Resemnarea acestuia avu darul să-i sporească indignarea. Ca şi cum ar fi proiectat propria lui nevoie de ordine asupra întregului univers, se lăsa condus de impulsul irezistibil de a pune cu meticulozitate lucrurile la punct. Urcă spre ultimul palier aproape în fugă, sărind câte două trepte deodată şi fără să ia în seamă că toată casa scării era străbătută de o trepidaţie surdă. Ajuns în faţa uşii, se opri ca să-şi tragă suflarea. Cartea de vizită din dreptul soneriei, ornată excesiv, îi făcu cunoscut că acolo locuia un profesor universitar, ceea ce nu se prea potrivea cu portretul-robot al prezumptivului făptaş, pe urmele căruia o pornise. Sună, totuşi, socotind că trebuia să procedeze sistematic, cu metodă, fără a lăsa vreo ipoteză neverificată. O

voce baritonală îi propuse să aibă puţină răbdare şi, într-adevăr, posesorul vocii – un ins rotofei, cu chelie şi barbişon, costumat într-un fastuos halat de casă – se arătă curând în prag.

– Cu cine am onoarea? se interesă profesorul cu o politeţe calpă, măsurându-l din cap până-n picioare.

– Locuiesc la primul etaj.

Fraza scurtă, ca o parolă, nu avu efectul scontat asupra profesorului, care continua să-l cerceteze cu privirea, aşteptând lămuriri suplimentare. Agasat, ridică tonul:

– Forajul! Coloana de foraj!

– Care coloană?

Simţi că-l cuprinde furia:

– Cum care coloană? Coloana metalică din dormitor! Cea care a perforat planşeele, care mi-a găurit şi mie tavanul! Chiar nu ştiţi despre ce e vorba?

– În dormitor? întrebă profesorul, făcând o figură uimită. O coloană metalică?

Era prea de tot! Îl împinse la o parte, fără prea multe menajamente, pe amfitrion şi se precipită spre dormitor, insensibil la protestele vehemente cu care era escortat.

– Asta e violare de domiciliu! Am să chem poliţia!

– Ar fi, într-adevăr, o idee excelentă!

După ce trecu ca o vijelie prin camera de zi şi dădu de perete uşa dormitorului, rămase pironit locului: nici urmă de vreo instalaţie, nici măcar prelungirea acelui cilindru metalic, pe care-l depistase cu un etaj mai jos, nu era de zărit nicăieri. De tavan era prinsă, la locul cu pricina, o plafonieră, iar pardoseala era acoperită cu un impecabil covor persan. Descumpănit, îşi roti privirea prin încăpere, neştiind ce să mai creadă. În patul dublu conjugal, rezemată neglijent de perne şi învelită doar până-n brâu, văzu o tânără drapată într-o cămaşă de noapte vaporoasă, care lăsa să i se întrezărească conturul voluptos al sânilor.

– De ce nu te acoperi ca lumea, scumpa mea, o certă profesorul pe un ton înţepat. Nu vezi că avem o vizită?

– Tocmai mă pregăteam să merg la baie, replică ea ca şi cum n-ar fi priceput rostul mustrării – şi, în loc să-şi tragă plapuma până sub bărbie, cum era de aşteptat, o dădu de tot la o parte, pentru ca mai apoi să se ridice alene din pat,

dezvelindu-şi până sus coapsele trandafirii. Doar ştii cât preţ pune şeful meu pe punctualitate!

O surprinse aruncându-i, chiar când trecea pe lângă el, o ocheadă îndrăzneaţă, plină de tâlcuri ascunse, de promisiuni ispititoare. O urmări ca hipnotizat cum se îndrepta spre baie, mlădiindu-şi trupul sub faldurile străvezii.

– Ei, stimate domn, i se adresă profesorul, fără a părea să fi luat în seamă ocheada, dar cu intenţia vădită de a-i abate atenţia de la evoluţia concupiscentă a scumpei sale partenere de pat. Despre ce coloană de foraj era vorba? Cazul mătăluţă, mai adăugă apoi ironic, îmi pare a fi nu atât de competenţa poliţiei, cât a clinicii de psihiatrie!

3.

Descumpănit, derutat, stătea încă pe palierul ultimului etaj, ezitând, încercând să-şi ordoneze gândurile. Era absurd, era de neconceput ca o instalaţie de foraj, a cărei sapă cu role îi perforase lui tavanul şi a cărei coloană cilindrică era incontestabil prezentă la etajul al treilea, să se dizolve în neant mai sus numai cu un cat, să dispară, pur şi simplu, fără urmă! Ar fi trebuit să insiste, să cerceteze punct cu punct şi palmă cu palmă tot spaţiul dormitorului. Poate că profesorul instalase un sistem de oglinzi, realizând cine ştie ce efecte optice, o proiecţie tridimensională amăgitoare, ca la cinematograful în relief, o imagine virtuală menită să redea aparenţa calmă, armonioasă, unui cămin desfigurat cu brutalitate. Poate că purtarea provocatoare a tinerei era şi ea menită doar să creeze o diversiune, spre a-l împiedica să examineze mai de aproape, cu tot discernământul, realitatea care se ascundea sub înfăţişarea desigur trucată a încăperii.

Mai avea oare sens să-şi continue investigaţiile, sau era mai curând cazul să-şi vadă de treabă, ştiind cât preţ punea şeful lui, şi chiar el însuşi, pe punctualitate... În vreme ce cugeta astfel, neştiind încotro să-şi îndrepte atenţia, luă act de trepidaţia pereţilor, rampelor şi podestelor, pe care până atunci o ignorase. Auzi apoi, venind de undeva de sus, un puternic clinchet metalic, ca de ţevi rostogolite. Realiză pe dată că pierduse din vedere un aspect important, poate chiar esenţial: o adevărată instalaţie de foraj avea nevoie de o schelă de dimensiuni apreciabile, care n-ar fi încăput în niciun caz între planşeele unui bloc de locuinţe. Cum putuse, oare, să fie atât de miop? Cu terasa blocului ar fi trebuit el să-şi înceapă ancheta! Abia acum îşi aminti că, în ultima săptămână, observase în mai multe rânduri ţevi stivuite în faţa intrării şi camioane parcate pe trotuar, că întâlnise uneori în casa scării, fără să le dea importanţă, oameni în salopetă, încovoiaţi sub povara unor ciudate piese de oţel.

Pe terasă! Cu siguranţă că acolo se afla cheia enigmei! Urcă precipitat ultima rampă a scării şi ieşi pe terasă. Aşa cum bănuise, aici se înălţa, în toată măreţia, o impunătoare turlă metalică, ancorată în cele patru vânturi de parapetul din beton care mărginea blocul. De un scripete atârna o legătură de ţevi,

cabluri erau întinse în toate direcţiile, iar motoarele huruiau molcom, imprimând o lentă mişcare circulară unei platforme rotunde, prin centrul căreia treceau prăjinile metalice ale coloanei propriu-zise de foraj. Mai la o parte, pe un panou fixat şi el de parapet, se putea citi:

OPERAŢIUNEA K3
COMPANIA PETROLIERĂ WW & Co
Bulevardul Hidrocarburilor 21

În jurul turlei trebăluiau câţiva muncitori care, antrenaţi în activitatea lor, nici nu-l luară în seamă. Se apropie de unul dintre ei şi, fierbând de indignare, îl apostrofă răstit:

– Aţi înnebunit? În casa asta locuiesc oameni!

Cum cel căruia i se adresase nu dădea semne că l-ar fi auzit, strigă cât îl ţineau bojocii:

– Sunteţi cu toţii surdomuţi?! La naiba! Ce-i porcăria asta?!

Îşi pierdu de tot stăpânirea de sine. Puse mâna pe o rangă şi se repezi la tabloul electric, decis să-i facă de petrecanie. Ca la un semnal, de parcă atâta ar fi aşteptat, muncitorii îl imobilizară, mai înainte ca el să-şi fi putut duce la îndeplinire intenţiile demolatoare. Cu o dexteritate ce vădea antrenament, semn că nu era primul care, aventurându-se până pe terasă, se lăsase pradă mâniei, îi administrară pe tăcute pumni cu nemiluita, până când, moale ca o cârpă, se ghemui gemând pe dalele de ciment. Atunci îi mai aplicară câteva şuturi peste gură, la ficat şi pe unde îl mai nimereau, apoi îl târâră de picioare până la uşa terasei şi-l îmbrânciră pe scară. După care, ca după un lucru bine făcut, îşi văzură mai departe, liniştiţi, de treabă.

Ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Coloana de foraj îşi continuase, în tot acest răstimp, înaintarea implacabilă prin măruntaiele blocului.

4.

Când îşi reveni în simţiri şi deschise pleoapele umflate, văzu doar cercuri multicolore, ca într-un caleidoscop, jucându-i prin faţa ochilor. Minute în şir nu cuteză să facă vreo mişcare, de teamă să nu recadă în leşin. Apoi, după ce vederea i se mai limpezi, încercă să se ridice. Genunchii îi tremurau, dureri ascuţite îi spintecau viscerele, dar reuşi să se ţină pe picioare. Cu multă grijă, cramponându-se de balustradă spre a nu se prăbuşi la următorul pas, coborî treaptă cu treaptă, rampă după rampă, până ajunse în faţa apartamentului său. Îşi căută cheile, descuie uşa şi, revenit la el acasă, se deplasă cu greu până la baie, rezemându-se de pereţi. Se privi în oglindă. Faţa îi era de nerecunoscut: obrazul tumefiat, nasul zdrobit, un ochi vânăt, o rană încă supurând la tâmplă. Cămaşa mototolită îi era pătată cu sânge şi smoală, iar pantalonii, mânjiţi şi ei, aveau o ruptură mare la un genunchi.

Îşi obloji cum se pricepu rănile, spălându-le cu apă şi săpun, tamponându-le cu o vată muiată în tinctură de iod şi aplicându-le câte-un pansament steril. Cu gândul să-şi schimbe hainele, trecu în dormitor, unde constată că sapa de foraj traversase între timp tot golul dintre planşee, de la tavan până spre pardoseală, apropiindu-se la câteva degete de covor. Se căzni să tragă la o parte covorul îmbâcsit de moloz şi se întinse pe pat, neînstare să mai facă nici cel mai mic efort. La vederea deşteptătorului, îi trecu prin minte că, la acea oră, s-ar fi cuvenit să fie în faţa planşetei, adâncit în vreo formulă subtilă de calcul al rezistenţei la forfecare ori la flambaj.

Remarcă cu surprindere că nu-l încerca deloc spaima de a se prezenta cu întârziere la pontaj, ba că îşi putea reprezenta cu o anume satisfacţie până şi eventualitatea de a chiuli o zi întreagă. Rob zelos al lanţului fără sfârşit de îndatoriri cotidiene, nu-i dăduse nicicând prin minte cât de savuroasă putea fi libertatea de a nu face nimic. O să-i taie o zi din salariu, ei şi? Nu-şi putea, oare, permite? Nu avea familie de întreţinut şi n-avea de gând să adune averi, nici pentru cine. Îi evocă pe nenorociţii de la etajul al treilea – patru copii, curată catastrofă! Acela era adevăratul rob, nu el, acel tată care-şi lega la gât în fiecare dimineaţă, ca pe un posibil ştreang, cravata ponosită, grăbit nevoie mare să nu piardă tramvaiul, un slujbaş oarecare, terorizat la birou de vreun şef chiţibuşar şi năzuros, iar acasă de

jelania muierii, desperată că nu ştie cum s-o mai scoată la capăt cu coşniţa.

Dinţii frezelor porniră să ronţăie parchetul, împroşcând jerbe de rumeguş. Acum îi venise rândul babei de la parter! Gândul acesta îl înveseli de-a binelea. Încercă să şi-o imagineze pe bătrână, izolată în surzenia ei, fără şansa de a fi avertizată asupra primejdiei prin zgomote prevestitoare şi confruntată brusc cu realitatea concretă a unei sape de foraj suspendate taman în mijlocul dormitorului ei de modă veche! Bucuria cea mai pură, cugetă el amintindu-şi o zicală, e să te bucuri de răul altora... Cu un ceas mai devreme, s-ar fi ruşinat numaidecât de o asemenea idee răutăcioasă, dar acum o găsi cât se poate de amuzantă. În definitiv, baba n-o fi fost nici ea uşă de biserică, mai mult ca sigur că avea micile ei răutăţi, nu degeaba pândea ore în şir de la fereastră, în aşteptarea unui prilej de cancan, fie el cât de mărunt.

Şi totuşi, îşi zise, cineva ar fi trebuit să ia atitudine. Era inadmisibil ca nimeni să nu protesteze împotriva acestei vătămări mai mult decât grosolane a principiului sacru, ancorat în constituţie, al inviolabilităţii persoanei şi a domiciliului. Dacă slujbaşul de la trei s-a resemnat, dacă profesorul de la patru şi-a construit, poate, în chip de compensaţie, o realitate fictivă, el va lua iniţiativa! Şi dacă tot avea de gând să chiulească, atunci măcar să folosească acea zi pentru a acţiona prompt, cu maximum de eficienţă. Doar n-o să stea şi el cu mâinile în sân! Acea acţiune abuzivă trebuia stopată, iar vinovaţii traşi la răspundere – el nu se va da bătut, la rigoare va merge până la ultima instanţă, până la tribunalul constituţional!

Bulevardul Hidrocarburilor 21... Adresa Companiei Petroliere WW & Co îi apăru brusc în faţa ochilor. Primul drum îl va face chiar la sediul companiei. Va depune acolo o plângere, cu tot dichisul, va cere sistarea imediată a Operaţiunii K3, demontarea instalaţiei de foraj, repararea blocului, va cere despăgubiri substanţiale pentru toate daunele materiale şi morale. O să le arate el lor!

Mobilizat de aceste intenţii cât se poate de lăudabile, îşi adună puterile şi, fără a mai acorda atenţie zgomotului infernal produs prin perforarea planşeului de beton armat, nici ripostelor sacadate, transmise prin conductele de calorifer, îşi schimbă, cu mare trudă, hainele. Încuie uşa apartamentului şi coborî la

parter. După ce ieşi, şchiopătând, pe poartă, îi trimise un salut maliţios bătrânei care, nebănuind încă ce primejdie o păştea şi pe ea, se instalase la fereastră, neclintită la postul ei de veghe.

5.

Pe drum spre sediul companiei îşi dădu seama că, în febra entuziasmului său, pierduse din vedere că orice petiţie, pentru a putea fi înaintată, ar fi trebuit să fie aşternută mai întâi pe hârtie. Cum însă nu-i prea venea să se întoarcă din drum, îşi urmă mai departe calea, spunându-şi că o audienţă la direcţiune ar fi chiar de preferat unei petiţii scrise, care, ca orice document, avea de trecut nenumărate bariere, mutată dintr-un dosar într-altul, de pe un birou pe altul, împovărată cu referate şi apostile, rătăcită pentru o vreme sau chiar înmormântată definitiv prin cine ştie ce sertare.

Bulevardul care purta numele, evocator de arome grele, al hidrocarburilor, era flancat de la un capăt la altul de imobile moderne, pe frontispiciul cărora se puteau citi iniţiale ale unor instituţii oficiale sau private, ale unor companii industriale, comerciale, sau de transporturi. Multe clădiri, de curând terminate, ofereau prin panouri puse la vedere spaţii de închiriat, altele erau împresurate de schele, semn că se mai aflau în construcţie sau în renovare. Parcajele erau înţesate de automobile mai vechi şi mai noi, dar trotuarele păreau destul de pustii, doar pe ici-colo arătându-se câte-un trecător, grăbit fiecare să ajungă la o presupusă destinaţie.

Sediul firmei WW & Co se număra printre exemplarele cele mai arătoase – un turn cu douăzeci de etaje, cu faţade compuse din pilaştri de granit roşu şi panouri imense de sticlă fumurie, în care se reflecta spectacolul magnific al cerului învolburat. Impresionat de aspectul monumental al edificiului, trecu prin caruselul uşii turnante în holul somptuos şi se prezentă la recepţie. Portarul îi examină contrariat faţa pocită, ochiul învineţit, pansamentul de la tâmplă. Îi ceru să se legitimeze şi, aflând că avea treabă la direcţiune, rămase o clipă în cumpănă, apoi îl puse în legătură telefonică cu secretariatul. Fără a da prea multe explicaţii, preciză că, deşi venise într-o chestiune personală, avea în vedere o temă de interes mai general. Cum interlocutoarea de la celălalt capăt al firului nu părea să se lase convinsă cu una, cu două, crezu de cuviinţă să pomenească de Operaţiunea K3. Efectul se dovedi miraculos: fu rugat să aştepte şi, în mai puţin de un minut, i se aduse la cunoştinţă că un curier îl va lua numaidecât în primire.

Curierul – un ins purtând, ca şi portarul, uniforma cu fireturi a companiei – îl conduse cu ascensorul până la etajul ultim şi-l depuse la secretariat. De o amabilitate trecută cu mult peste smile-ul profesional, radiind din tot make-up-ul ei impecabil, secretara se ridică de la birou, îi întinse o mână cu unghii foarte îngrijite şi-l invită să ia loc într-un fotoliu. Aşezat comod pe pernele îmbrăcate în piele de antilopă, încercă să-şi amintească unde anume o mai întâlnise pe secretară. Încercare fără succes, căci cu cât se străduia mai tare să-şi scruteze memoria, cu atât mai mult se retrăgea, spre adâncuri insondabile, umbra tot mai palidă cu care el căuta s-o confrunte. Se lăsă păgubaş, nu fără un anume regret. Din cabinetul directorului ieşiră, judecând după aerul lor degajat, câţiva dintre colaboratorii apropiaţi ai acestuia, continuând să discute, plini de importanţă, în jurul subiectului pe care, pesemne, tocmai terminaseră să-l dezbată cu şeful lor.

– Domnul director vă primeşte, îl anunţă cu încântare secretara, ca dându-i o veste foarte bună.

Directorul îi veni în întâmpinare cu braţele larg desfăcute, mai-mai să-l îmbrăţişeze, de parcă ar fi reîntâlnit un vechi prieten.

– Dragul meu, te rog din tot sufletul să mă ierţi că te-am lăsat să aştepţi!

Şi fără să-i dea posibilitatea de a mai spune ceva, îi mărturisi pe un ton spăşit, cu ochii plecaţi:

– Ştiu, ştiu tot... E îngrozitor...

Apoi, cercetându-i, plin de compasiune, faţa:

– Ce ţi-au făcut, dumnezeule mare! Inadmisibil! Inadmisibil! Nişte brute... Voi pune să li se desfacă imediat contractul de muncă. Fără preaviz!

Ar fi vrut să-şi pledeze cauza, să înşire argumentele pe care le pregătise atât de minuţios, cântărite pe toate feţele. Ar fi vrut să peroreze cu vehemenţă despre demnitatea umană şi despre libertăţile fundamentale – dar directorul îi tăiase complet avântul şi nu-i lăsa nicio şansă să treacă la ofensivă.

– Vei fi despăgubit, dragul meu, fii fără grijă, mă voi ocupa personal de asta.

Încercă, totuşi, să spună şi el ceva.

– Ştiu ce vrei să zici, îl opri directorul, făcându-i semn să se apropie. Ştiu. Respectul demnităţii omului stă mai presus de

orice! Aşa este. Nimic nu e mai sfânt pe lume decât ocrotirea sferei private, decât protejarea familiei şi a căminului, decât inviolabilitatea absolută a domiciliului! Te rog să mă crezi, dragul meu, că toate aceste principii fundamentale, care i-au călăuzit pe părinţii Constituţiei, pe aceşti patres patriae, toate aceste idei înălţătoare îmi sunt şi mie la fel de scumpe...

Vorbind cu patos, directorul îl cuprinse cu braţul pe după umeri şi îl luă cu el, deplasându-se lent spre fereastra neobişnuit de amplă, acoperită cu o draperie vişinie, a cabinetului său.

– Dar, mai zise acesta, bunăstarea fiecăruia, ţel nu mai puţin vrednic de respect, nu-i de conceput fără strădania noastră, a tuturor, fără bunăstarea întregii ţări! Iar bunăstarea ţării, în condiţiile actuale, ale limitării dramatice a resurselor, nu poate fi nicidecum asigurată, câtă vreme balanţa noastră energetică e atât de deficitară. Să nu ne ascundem după deget: oricât ne-am strădui, oricât am încerca să ne îmbătăm cu apă de ploaie, suntem la cheremul străinătăţii. Depindem, domnule, orice s-ar zice, de ţările exportatoare de petrol! Acesta e adevărul gol-goluţ...

Directorul făcu o pauză plină de efect, în timp ce scotea din buzunar un mic telecommander.

– Mai bine zis, acesta era adevărul, până de curând. Căci prospecţiunile noastre recente au relevat prezenţa unor rezerve considerabile de hidrocarburi, chiar aici, în subsolul binecuvântatei urbe ai cărei locuitori suntem! Îţi dai seama, dragul meu, ce şansă unică!

Directorul declanşă printr-o apăsare pe buton deplasarea silenţioasă a draperiei care obtura fereastra, deschizând treptat privirii, de la înălţimea etajului al douăzecelea, o superbă vedere panoramică. După care îşi invită oaspetele să se apropie. Acesta se porni să cerceteze, întrucâtva neutru, din acea nouă perspectivă, silueta oricum familiară a oraşului. I se păru apoi că remarcă ceva anume, ca o prezenţă nouă, străină parcă, şi greu de identificat de la prima vedere. Brusc, realiză că, în mai toate direcţiile, pe acoperişul a numeroase construcţii de tot soiul tronau schele metalice argintii semănând leit cu turla de foraj de pe terasa blocului său. Rămase clipe lungi cu ochii pironiţi pe fereastră, răvăşit de surprinzătoarea constatare pe care o făcuse. O viziune teribilă îl copleşi, viziunea unei întregi naţiuni de locatari vitregiţi de căldura ultimului lor refugiu, a mii şi mii

de cămine lipsite de rostul lor esenţial, acela de a oferi ocrotire şi intimitate, şi peste care trona acum, înfigându-şi tentaculele metalice dezgustătoare, o colosală caracatiţă poftind la ţiţeiul adâncurilor.

– Ce şansă unică, repetă directorul, dus şi el pe gânduri. Eu sper, dragul meu prieten, că înţelegi în ce situaţie delicată am fost nevoiţi să luăm această decizie de importanţă naţională! Orice bun patriot va înţelege, adăugă apoi, conducându-şi vizitatorul spre uşă. Contăm pe spiritul de responsabilitate civică, pe solidaritatea necondiţionată cu destinele neamului!

Îi dictă, automat, secretarei datele sale personale, aşa cum îi sugerase directorul când îi întinse mâna, la despărţire – spre a fi luat şi el în evidenţă pentru plata despăgubirilor. Ca din întâmplare, ochii li se întâlniră – secretara îi adresă o privire stranie, marcată de un soi de complicitate, vrând parcă să reînnoade un dialog cândva întrerupt. O auzi spunându-i pe un ton minat de echivocuri:

– Poate că vom face, totuşi, o derogare...

Abia când ajunse din nou în stradă, încă incitat de acel schimb de priviri şi de fraza aparent fără sens, îşi aminti el unde credea că o mai văzuse. Deşi machiajul îi conferea o cu totul altă alură, secretara semăna izbitor cu soaţa profesorului de la etajul al patrulea, în a cărui locuinţă intrase abuziv în acea dimineaţă.

6.

Luă prânzul în oraş, în drum spre casă, la un restaurant dietetic care oferea garanţia, dacă nu a unei bucătării rafinate, măcar a preparării şi servirii igienice a bucatelor. Intră apoi într-o cabină telefonică, spre a-l anunţa, totuşi, pe şeful de birou că va lipsi toată ziua. Motivul? Era bolnav. Mai precis, suferise un accident. Nu, nu era foarte grav, spera ca a doua zi să se poată prezenta la lucru. Nu sunase mai devreme, pentru simplul motiv că nu avusese de unde. Cu aceste lămuriri, încheie convorbirea şi se îndreptă spre staţia de tramvai.

Făcu un ocol prin parc, nevrând să rateze ocazia unei plimbări în miez de zi şi de săptămână – mai ales că, între timp, norii se mai risipiseră. Parcul era aproape pustiu la acea oră, doar ici-colo se vedea câte-un apatic pensionar, zăbovind la umbră pe o bancă, sau o slujnică împingând în dorul lelei la un cărucior cu perdeluţe, îndărătul cărora câte-un prunc îşi făcea siesta. Lacul, cu lebedele lui albe şi negre, cam grase, îi păru lipsit de orice poezie, ba de-a dreptul meschin. Hotărât lucru, nu se ştia bucura de ceasurile de răgaz pe care îşi îngăduise să le deturneze slujbei. În ciuda satisfacţiei pe care o înregistrase pe când îşi plănuia chiulul, constata acum că, ieşit din ritm, nu prea izbutea să-şi găsească rostul. Se aşeză pe o bancă, dar după câteva minute se ridică iar, sâcâit, fără să priceapă prea bine ce anume îl sâcâia.

Îşi scurtă plimbarea, ieşi din parc pe o alee laterală şi ajunse în staţie tocmai când tramvaiul pornea. Deşi n-avea niciun motiv să se grăbească, interpretă şi această minimă neşansă ca pe un nou renghi pe care i-l juca pronia cerească. Trebui aşadar să aştepte următorul tramvai, mult peste cele zece minute ale intervalului maxim, pe care orarul afişat în staţie pretindea să-l garanteze. În tramvai o întâlni pe cucoana de la etajul doi, care se întorcea şi ea acasă; fără batic şi fără bigudiuri, arăta parcă mai urban şi îi păru a răspândi chiar un anume şarm feminin. Bineînţeles că se feriră să-şi arate că s-ar cunoaşte şi, coborând pe uşi diferite, păstrară între ei, şi pe trotuar, o distanţă respectabilă. Ajuns în dreptul blocului, observă că, deşi fereastra de la parter era deschisă, bătrâna lipsea din post, semn că, după toate probabilităţile, descoperise şi ea efectele mirifice ale Operaţiei K3.

Revenit acasă, se dezbrăcă tacticos şi îşi rândui cu minuţiozitate hainele în dulap, ignorând cu totul coloana de foraj, care îşi continua misiunea de importanţă naţională, nemaicontenind să se tot rotească şi să tot trepideze. Înfăşurat într-un halat de casă, se lungi în pat, cu ochii pe tavan. După o vreme, îşi spuse că s-ar fi cuvenit, poate, să cureţe parchetul şi covorul. Scoase, mai mult în lehamite, aspiratorul şi trebălui fără tragere de inimă, până aduse dormitorul într-o stare cât de cât suportabilă. Îşi alese apoi o revistă din teancul de pe noptieră şi începu să o răsfoiască. Interesul îi fu reţinut de un comentar amplu pe tema dependenţei energetice a ţării, comentar căruia, înainte de întrevederea cu directorul de la WW & Co, nu i-ar fi acordat desigur nici cea mai mică importanţă. Textul era atât de anost, încât trebui să facă mari eforturi pentru a-şi ţine ochii deschişi şi, în cele din urmă, aţipi cu revista deschisă pe piept.

Buimac, trezit de semnalul repetat al soneriei, crezu mai întâi că deşteptătorul suna şi întinse cu un gest reflex mâna spre noptieră. Se dezmetici însă numaidecât, pricepând că era cineva la uşă. O fi cotoroanţa de la parter, îşi zise fără chef, vine desigur pusă pe harţă! Acum, că rolurile păreau să se fi inversat, cugetă dacă n-ar fi fost mai bine să nici nu deschidă. Se deplasă totuşi, în vârful picioarelor, până în vestibul şi privi iscoditor prin vizor. Nu era cotoroanţa, ci o zână.

– Nu binevoieşti să mă pofteşti înăuntru, îl întrebă surâzând secretara după ce el deschise uşa, tutuindu-l ca pe o veche cunoştinţă şi văzându-l cum stătea în prag, ca paralizat, fără a şti ce avea de făcut.

Îşi luă seama şi-i făcu loc să intre. Ea închise uşa şi, fără altă introducere, începu să-i deznoade cordonul halatului. Cuprins de friguri, ars de palmele care i se plimbau direct pe piele, o ridică pe braţe, nesperată pradă fierbinte, şi o purtă ca în transă, cu inima bubuind, spre patul lui de burlac înrăit. Despuiaţi, carne pe carne, îşi încleştară torsurile într-o confruntare deznădăjduită, rostogolindu-se, respingându-se şi înlănţuindu-se iar, învălmăşeală clocotitoare de mădulare şi de incisivi, de gemete răguşite şi lungi suspine.

7.

Când se trezi din nou, ea plecase. Să fi fost doar un vis? Încăperea era cufundată în penumbră, dovadă că afară se lăsa înserarea. Sau poate că se crăpa de ziuă? Avea oare vreo importanţă? O linişte ciudată, o deplină împăcare pusese stăpânire pe sufletul lui. Trecură minute lungi până să-şi dea seama că aceeaşi linişte domnea şi în casă. Să se fi oprit forajul? Căută cu privirea coloana, ca să se convingă dacă mai continua să se rotească ori ba. Degeaba, cilindrul acela metalic dispăruse, ca şi cum n-ar fi existat niciodată. Deşi nu tocmai, căci în tavan şi în pardoseală se căsca câte-o gaură rotundă, exact la locul pe unde îşi croiseră drum prin planşee dinţii duri ai frezelor. Asta să fi fost derogarea pe care i-o promisese secretara? Derogarea de care beneficia, precum constatase de dimineaţă, şi apartamentul profesorului... Îl pufni râsul, cuprins brusc de o voioşie fără noimă.

Apoi se auzi un şuierat dubios, iar în dormitor se răspândi un miros de pucioasă, urcând parcă de-a dreptul din iad. Şi gura spurcată ce rânjea din mijlocul pardoselii porni să scuipe jerbe de păcură şi noroi, împroşcând pereţi şi mobilă, inundând încăperea cu valuri de materie vâscoasă şi mânjindu-l din cap până-n picioare cu acea substanţă infernală pe cel care, gol-puşcă, tolănit în patul ce mai purta, ca un mulaj, ca un negativ de ceară, amintirea unui alt trup, nu-şi putea nicicum stăpâni hohotele de râs.

München, 6 mai 2000

Fritz Leiber Jr.
Pădurea fermecată
(„The Enchanted Forest”, 1950)

Traducere de Mihaela şi Cristian Ionescu

Obscuritatea avea un miros greu, ca frunzele arborelui Fomalhaut Aa; răspândea o aromă acră ca focul de brusă de pe Rigel; fremăta de trepidaţii ca o casă de dans a Proscrişilor. În ea plutea un zumzet grav şi vibrant, asemănător celui produs pe Terra de o viespe rănită.

Un mecanism ticăi uşor. O poartă ovală se deschise în umbră.

Prin orificiu filtră o dulce lumină verzuie, însoţind mireasma unică, încărcată de aromele vegetale uşor acide ale unei planete necunoscute.

Nuanţa verzuie a luminii era cauzată de ramurile spinoase care se încâlceau în faţa chepengului deschis. Pentru ochii obişnuiţi cu întunecoasele privelişti ale spaţiului, acest oval strălucitor zăbrelit de crengi înlănţuite, groase cât braţul, constituia o imagine şocantă.

O mână apăru din umbră, apropiindu-se de bariera verde.

Pinii translucizi, lungi cât degetul, fremătară, se retractară alene, apoi atacară – greşind ţinta cu un milimetru, căci mâna îşi oprise înaintarea.

Mâna nu se retrase, ci întârzie în apropierea spinilor, ca şi cum ar fi dezmierdat pericolul.

Un râset vesel şi vioi acoperi zumzetul de viespe rănită al obscurităţii.

„Va trebui să pulverizez armata asta blestemată de pumnale ca să pot ieşi din epavă” – gândi Elven. „Totuşi am avut noroc. Hăţişul ăsta de mărăcini a amortizat căderea rachetei şi mi-a salvat viaţa”.

Deodată tresări. Zumzetul care răsuna în spatele lui se modifica pe nesimţite, articulându-se în cuvinte:

— Eşti rapid, Elven!

— Mai rapid decât oricare dintre astronavele voastre de urmărire – răspunse Elven, fără a se întoarce. Mai rapid chiar decât lumina.

— Ai ajuns departe, Elven. La zeci de ani lumină.

— La sute – corectă Elven.

— Şi totuşi îţi vorbesc, Elven.

— Dar nu ştiţi unde sunt. Am plonjat orbeşte în subspaţiu. Şi n-aveţi niciun punct de reper. Discursul tău, Fedris, se adresează infinitului.

— Să ştii însă – insistă vocea viespii rănite – că oricât de repede şi de departe vei fugi, undeva tot va trebui să te opreşti. Şi atunci, noi tot te vom regăsi.

Elven, cu privirea aţintită pe cadrul verde al porţii, chicoti cu veselie:

— Voi să mă găsiţi! Şi, mă rog, unde, Fedris? Pe care dintre milioanele de planete ale Confederaţiei? Pe care dintre sutele de milioane care nu fac parte?

Vocea bâzâită se făcea tot mai slabă:

— Lumea ta natală este moartă, Elven. Dintre toţi Proscrişii, tu eşti singurul care te-ai strecurat printre barajele noastre.

De astă dată, Elven nu mai răspunse. Se pipăi la gât şi scoase cu precauţie un medalion, în care era încrustată o mică sferă albă, nu mai mare ca o albină. O aşeză în palmă, ca pe un obiect preţios, şi o privi cu sumbră ironie. Apoi, cu aceeaşi grijă cu care se umblă cu o amuletă sau un fetiş, o repuse în medalion.

Vocea nu mai era decât un murmur spectral:

— Eşti singur, Elven. Singur cu miresmele şi spaimele universului. Necunoscutul te va găsi înaintea noastră, Elven. Timpul, spaţiul şi destinul se vor uni, conspirând împotriva ta. Hazardul, el însuşi, va fi...

Vocea fantomatică transmisă de radio se stinse, odată cu epuizarea ultimului strop de energie care mai subzista în echipamentul deteriorat al astronavei. Tăcerea învălui cabina sfârtecată a aparatului.

Elven hohoti strident.

Fedris – psihologul! Fedris – nebunul!

Acest Fedris oare chiar credea că-i va putea slăbi moralul că ameninţări de vrăjitor primitiv, care face apel la puterile sugestiei?

De parcă ar mai fi auzit vreodată de un Proscris care să creadă în supranatural!

Şi totuşi, existau în univers situaţii care să depăşească limitele înţelegerii, stranii frumuseţi născute în străfundurile minţii supuse pericolului. Însă numai Proscrişii le cunoşteau.

Căci asemenea senzaţii vor rămâne pe vecie ignorate de jalnicele turme domesticite ale Confederaţiei, care nu respectă decât siguranţa şi laşitatea – aşa cum a făcut-o dintotdeauna cea mai mare parte a umanităţii – şi care îi urăsc pe adepţii frumuseţii şi ai primejdiei. Cum i-au urât pe Proscrişi, mergând până la a-i distruge pe toţi... cu o unică excepţie.

Singur, spusese Fedris? Elven zâmbi enigmatic, atinse medalionul ce-l purta la gât şi se ridică dintr-un salt.

În câteva minute găsi în epavă obiectul de care avea nevoie.

„Şi acum, Fedris – murmură el – am de îndeplinit o mică operă de creaţie. Sau, mai curând, de recreaţie”.

Îndreptă spre orificiul verde ţeava unui pulverizor. Nu se auzi nicio explozie, însă crengile fură agitate de un tremur; începură să se înnegrească, în timp ce spinii dispăreau, transformându-se într-o pulbere cenuşie fină, care se răspândi în vânt. Elven se apropie de poartă şi rămase o clipă în prag; cu părul blond, cu buzele încremenite într-un zâmbet rece, cu ochii strălucitori, era frumos ca un tânăr zeu sau ca un demon adolescent, în bluzonul său negru brodat cu fir de platină.

Apoi se aplecă spre exterior, dirijă în jos pulverizorul său cu ultrasunete şi degajă o zonă circulară în hăţişul de mărăcini. Când termină, sări pe pământ şi picioarele sale atingând solul stârniră un nor de pulbere fină.

Elven opri pulverizorul, îşi şterse fruntea cu dosul palmei, zâmbi batjocoritor la adresa propriei enervări crescânde şi privi pădurea de rădăcini care-l înconjura din toate părţile. Fizionomia acesteia rămăsese neschimbată de-a lungul kilometrilor pe care-i parcursese. Mereu aceiaşi spini asemănători unor pumnale de sticlă, mereu aceleaşi tufişuri cu frunze ascuţite, crescând din acelaşi sol roşiatic. Niciun semn al vreunei schimbări de peisaj.

Şi nici cea mai vagă urmă de vietate, dacă se făcea abstracţie de spinii înşişi, care lăsau impresia că-l repereazǎ ori de câte ori se apropia prea mult. Cu titlu de experienţă se lăsase înţepat de unul dintre ei – unul minuscul, încă „pui” – şi rezultatul fusese înfiorător de usturător.

Ciudate meleaguri! Mintea lui Elven căuta necontenit o explicaţie. Să fie vorba mai degrabă de o plantaţie, nu de o pădure? Ori plantele acestea satură cu otravă tot mediul

înconjurător, tot aşa cum sequoia terestră îşi îmbibă trunchiul cu lignină? Se strădui să surâdă, însă un fior îi străbătu şira spinării.

Dar, în absenţa oricărei vieţi animale, care putea fi rostul spinilor?

Ce codru ridicol! Evoca prin monotonia sa pădurile vrăjite din vechile basme terestre cu zâne. O idee care l-ar fi încântat pe doctorul Fedris!

Măcar dacă ar fi avut, cât de cât, idee de coordonatele spaţiale ale planetei, tot ar mai fi putut ghici sau aproxima celelalte forme de viaţă. Sporii care dau naştere vieţii migrează prin spaţiu de la o lume la alta, astfel că sistemele solare, sau chiar aglomerările stelare, tind să aibă similitudini biologice. Numai că el călătorise mult prea repede, cu viteza colosală a celei mai rapide astronave a Proscrişilor, pentru a mai fi putut să observe şi stelele. Şi iată că acum îi era imposibil să-şi dea seama unde se află.

După cum – îşi aminti el – lui Fedris îi era imposibil să-l localizeze. Ca şi oricărui alt sistem de veghe spaţială. Căci nici măcar el însuşi nu-şi prevăzuse sosirea: la ieşirea din sub-spaţiu intrase în coliziune cu un meteorit şi astronava sa avariată deviase instantaneu spre cea mai apropiată planetă.

Poate după căderea nopţii şi apariţia stelelor, va reuşi să se orienteze. Bineînţeles, dacă există noapte pe această lume. Şi dacă plafonul norilor groşi se va risipi.

Îşi consultă busola. Acul acestui instrument primitiv, dar util, funcţiona. Bine măcar că planeta are un câmp magnetic. Şi, probabil, o alternanţă zi/noapte – pentru a întreţine viaţa vegetală – cu o temperatură acceptabilă.

Odată ce va fi ieşit din pădurea asta, va fi în măsură să pună pe picioare un plan de acţiune. Şi să găsească oraşe! Chiar şi un singur oraş!

Puse busola în buzunarul bluzonului, mângâind cu o stranie afecţiune, aproape cu respect, medalionul ce-l purta la gât. Apoi privirea lui se opri din nou pe încâlcitura vegetală care îi închidea calea.

Da, părea o replică exactă a acelor păduri vrăjite, prin care, pentru a-şi croi drum, cavalerii din poveşti erau nevoiţi să mânuiască cu ardoare spadele.

Era mult mai uşor cu pulverizorul – şi în rezervoarele sale ultrasonice mai era suficient combustibil pentru a-şi deschide cale pe kilometri şi kilometri întregi.

Întoarse capul pentru a privi tunelul pe care-l trasase până acolo.

Prin cenuşa de culoarea ardeziei care acoperea solul, începeau deja să răsară mlădiţe verzi.

Tufele de mărăcini erau atât de dese, încât Elven fu luat prin surprindere când pătrunse în luminiş. Cu o clipă mai înainte vedea numai o împletitură stufoasă de ramuri înnegrite sub jetul invizibil al pulverizorului. Apoi apăru brusc un gol şi, după câţiva paşi, se trezi nu pe tărâmul zânelor, ci într-un decor în care s-ar fi putut înfiripa, la origine, poveştile cu zâne.

Luminişul avea aproape un kilometru în diametru. Pădurea de mărăcini îl înconjura într-un cerc compact. La vreo sută de metri în dreapta lui Elven, un pârâiaş se strecura clipocind din vegetaţia veninoasă, traversând poiana în lungul unei văi cu marginile uşor abrupte. La o oarecare distanţă de pârâu se înălţa o mică colină, pe coasta căreia se răzleţea un pâlc de căsuţe cenuşii. O şuviţă de fum scăpa dintr-unul dintre acoperişuri. În jurul caselor se zăreau câteva căruţe şi unelte agricole rudimentare.

În afara spaţiului ocupat de căsuţe, fiecare palmă de loc din luminiş era cultivată. Pantele colinei erau plantate, la intervale regulate, cu arbori scunzi încărcaţi cu fructe aurii şi roşii. Petecul de câmpie era acoperit de grădini de legume şi de lanuri de cereale, unduind în adierea vântului. Se putea observa totuşi că, aparent, culturile se opreau la vreun metru de liziera mărăcinişului.

Se auzi un muget. O turmă de vite apăruse la poalele colinei, mânată către pâlcul de case de un bărbat înveşmântat într-o tunică grosolană. Un animal mic, după toate aparenţele o pisică, ţâşni din casa al cărei horn fumega şi alergă în întâmpinarea vitelor, alintându-se de picioarele lor. O tânără femeie apăru în prag, privind scena cu braţele încrucişate.

Din întreg acest tablou se degaja o atmosferă de pace şi tihnă rurală, care-l emoţionă pe Elven. Probabil că asemenea cotloane idilice existaseră pe Pământul vremurilor de demult. Încordarea nervoasă a lui Elven scăzu sub influenţa acestei privelişti pastorale.

O altă tânără femeie apăru de după un boschet, chiar în faţa lui, şi-l privi cu ochii mari. Era îmbrăcată cu un pieptar verde dintr-o ţesătură fină de fibre vegetale. Elven ghicea în ea un anumit farmec primitiv şi, în acelaşi timp, sofisticat. Semăna cu una dintre fetele Proscrişilor care s-ar fi înveşmântat în straie ţărăneşti. Dar chipul îi era cel al unui copil înspăimântat.

Înaintă spre ea prin lanul foşnitor. Fata căzu în genunchi:

— O, Doamne... O, Doamne... – murmură ea cu greutate. Apoi pronunţă în grabă, într-o impecabilă limbă terrestriană: „Cruţaţi-mă, stăpâne, şi acceptaţi-mi veneraţia!”

— Te voi cruţa numai dacă-mi răspunzi la întrebări – replică Elven, profitând imediat de situaţie. Cum se numeşte această poiană?

— Poiana – răspunse ea.

— Şi mai cum?

— Poiana, şi atât. Nu mai există altele.

— Atunci, eu de unde am venit? – întrebă Elven.

Ochii îngroziţi ai fetei se măriră şi mai mult.

— Nu ştiu.

Cu pletele sale arămii, fata era de o rară frumuseţe.

Elven se încruntă:

— Cum se numeşte această planetă?

Ea îl privi nedumerită:

— Planetă? Ce înseamnă planetă?

„Se pare că, după toate celea, o să am şi dificultăţi de comunicare” – gândi Elven. Apoi îşi continuă interogatoriul:

— Care este soarele vostru?

— Ce-i acela soare?

Cu un gest de nerăbdare, îi indică cerul cu mâna:

— Ce este acolo, sus, nu dispare niciodată?

— Binevoiţi să întrebaţi – răspunse ea cu glas tremurător – dacă cerul nu dispare?

— Cerul este mereu la fel?

— Nu. Uneori este mai luminos. Acum o să se facă noapte.

— La ce distanţă de aici se află marginea pădurii?

— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi.

Privirea fetei remarcă atunci gura tunelului pe care şi-l croise cu pulverizorul în masa vegetală. Expresia de frică aproape religioasă care i se citea pe chip se transformă, în acea clipă, în groază.

— Aţi învins spinii veninoşi – murmură ea şi se prosternă, cosiţele ei măturând solul. Apoi adăugă cu o voce scâncită: „Nu-mi faceţi rău, o, Atotputernicule!”

— Nu pot încă să-ţi făgăduiesc – replică sec Elven. Cum te numeşti?

— Sefora – răspunse fata într-un suflet.

— Ei bine, Sefora, condu-mă la poporul tău.

Fata se ridică şi o luă la fugă ca un porumbel hăituit, către pâlcul de case.

Când Elven ajunse în faţa casei al cărei horn fumega, cu paşi lenţi care corespundeau – după cum credea el – demnităţii rolului său, era deja aşteptat. Doi tineri puseră un genunchi în pământ în faţa sa, iar femeia, pe care o observase mai înainte stând în prag, îi ieşi în întâmpinare cu un platou încărcat cu fructe purpurii şi aurii.

Învingătorul-spinilor-veninoşi gustă, apoi, cu un scurt semn de aprobare, îndepărtă ofranda, deşi găsise delicioase fructele.

La intrarea în fermă, fu întâmpinat de Sefora, care, roşie ca focul, aducea schimburi şi o cofă cu apă caldă. Cu timiditate, fata arătă spre cizmele ce le avea în picioare. El îi indică cum să le desfacă şi, câteva momente mai târziu, era întins pe un culcuş de piei de animale umplut cu frunze aromate, în timp ce fata îi spăla cu respect picioarele.

Neinteresat, pentru moment, să afle lucruri prea importante, se mulţumi să flecărească alene cu Sefora. Astfel, îi află vârsta – 20 de ani. Existenţa ei se rezuma la muncile câmpului şi la jocuri rustice. Unul dintre tineri, pe nume Alfors, devenise de curând tovarăşul său.

Afară, cerul cenuşiu se întuneca cu rapiditate. Celălalt tânăr, cel pe care Elven îl văzuse prima oară mânând vitele şi care se numea Kors, aduse câteva lemne şi învioră focul, care, trosnind, izbucni în flăcări luminoase. În acest timp, Tulya – tovarăşa lui Kors – îşi făcea de lucru în jurul cuptorului, de unde se răspândea o ispititoare aromă de bucate.

Atmosfera era intimă, deşi puţin afectată. La urma urmelor – îşi zise Elven – doar nu primeşti în fiecare zi, acasă, un zeu la masă. Totodată, la sfârşitul cinei, în cursul căreia se servise tocană şi pâine proaspăt scoasă din cuptor, dulceaţă de fructe şi un vin uşor, binevoi să zâmbească în semn de satisfacţie şi

atmosfera deveni mai puţin rigidă, ba, în unele momente, chiar veselă.

Alfors cântă câteva ode închinate naturii, acompaniindu-se la o harfă cioplită grosolan, şi apoi Sefora şi Tulya dansară. Kors se îndeletnicea cu aţâţarea focului şi cu umplerea cu vin a cupei lui Elven, dispărând din când în când, fără îndoială pentru a îngriji de vite.

Elven se simţea binedispus. Aceste făpturi simple aveau totuşi un nu-ştiu-ce care le făcea să se asemene cu cei de teapa sa – cu Proscrişii. Vădeau o urmă a acelui spirit liber şi nepăsător, atât de urât de către cetăţenii Confederaţiei. (De altminteri, după o oarecare vreme asemănarea deveni greu de suportat şi, cu un gest poruncitor, le înfrână veselia şi entuziasmul).

Totodată, nu neglijă să se documenteze, observând tot ce-l înconjura şi punând întrebări, însă ceea ce află era mai degrabă surprinzător, decât folositor.

Cei patru tineri erau singurii membri ai comunităţii. Nu cunoşteau existenţa vreunui alt grup asemănător cu al lor.

Nu văzuseră vreodată soarele sau stelele. Era vorba, în mod cert, de o planetă ale cărei axe de rotaţie şi revoluţie erau paralele, ceea ce avea drept rezultat un climat invariabil pe fiecare latitudine, poiana situându-se sub un plafon etern de nori. Elven îşi zise că, mai târziu, va putea verifica justeţea acestei ipoteze observând dacă zilele şi nopţile sunt mereu egale.

Dar faptul cel mai straniu era că cele două cupluri nu se aventuraseră niciodată dincolo de limitele luminişului. Pădurea de mărăcini, care în mintea lor se întindea la infinit, constituia pentru ei un obstacol de nedepăşit. Flăcările o înnegreau numai, fără a o consuma. Securile se toceau atacând-o. Iar spinii însufleţiţi de o viaţă diabolică le inspirau o teroare superstiţioasă.

Toate aceste informaţii îl conduseră pe Elven la o întrebare care se impunea:

— Unde sunt părinţii voştri? – se adresă el lui Kors.

Acesta ridică sprâncenele uimit:

— Părinţii noştri?

— Binevoiţi a întreba de făpturile strălucitoare? îl întrerupse Tulya cu tristeţe. Au plecat.

— Făpturi strălucitoare? se miră ironic Elven. Oameni ca voi?

— O, nu! Făpturi de metal, cu roţi în loc de picioare şi braţe lungi care se îndoiau în toate direcţiile.

— Cât de mult mi-aş dori să fiu ca ele – comentă visătoare Sefora. Să ai roţi în loc de picioarele astea înfiorătoare, şi un glas dulce care nu se schimbă niciodată, şi o minte atotştiutoare, care nu se supără şi nu ceartă.

— Când au plecat, ne-au spus de ce trebuie să ne părăsească – reluă Tulya. Ca să învăţăm să trăim prin noi înşine, nesprijinindu-ne decât pe propriile noastre forţe, aşa cum o fac toate vieţuitoarele. Dar noi le-am iubit şi le-am regretat întotdeauna.

Elven făcu uz de însuşirile sale speciale de sondaj mental şi trebui să constate evidenţa: spunea adevărul. Cei patru fuseseră crescuţi de roboţi! Dar în ce scop?

Vreo duzină de ipoteze, pe cât de fantastice, pe atât de improbabile, îi trecură prin minte. Îşi aminti de cele spuse de Fedris în legătură cu misterele universului şi zâmbi rece.

Şi acum fu rândul lor să pună întrebări, ceea ce o făcură cu glasuri şovăitoare, oglindind în continuare în aceeaşi teamă respectuoasă.

El se mulţumi să le răspundă:

— Eu sunt un înger negru venit din ceruri. Când Dumnezeu a creat universul, şi-a spus că ar fi un loc teribil de plicticos, dacă nu s-ar găsi câteva suflete gata să-şi asume toate riscurile şi să înfrunte toate pericolele. Aşa că a semănat, ici şi colo, printre turmele nesfârşite de îngeri domestici, câteva parcele de temperament sălbatic, astfel încât să existe în permanenţă cineva care să rupă hulubele şi să sară peste uluci. Care să spargă ţarcurile care împiedică hoardele domestice să admire frumuseţile necunoscute ale nopţilor pline de pericole (Elven zâmbi şăgalnic, în timp ce flăcările îi luminau obrazul în stranii reflexe). Aşa cum am rupt eu bariera pădurii voastre de mărăcini.

În jurul lor noaptea era neagră. Urciorul de vin era aproape gol.

Elven căscă. Imediat gazdele sale se apucară să-i pregătească culcuşul de odihnă.

Motanul culcat în faţa focului mocnit se ridică şi veni să se alinte de picioarele lui Elven.

Prima licărire a zorilor îl trezi pe Elven şi el se ridică din pat, făcând atât de puţin zgomot, încât nu deranjă pe nimeni, nici măcar motanul. Ezită un moment în camera plină de o lumină tulbure, în care plutea un iz de jar stins şi de vin. O clipă gândi că ar fi plăcut să ducă aici o existenţă de zeu de silvestru, adorat de păstori şi de nimfe.

Apoi atinse medalionul de la gât şi-şi scutură capul. Nu aici era locul unde ar fi putut să-şi îndeplinească misiunea – numărul de exemplare era mult prea redus. Îi trebuiau oraşe, oraşe mari...

Aruncă o ultimă privire gazdelor adormite – pletele Seforei începuseră deja să capete reflexe roşiatice în semiîntunericul ce se destrăma – şi ieşi afară.

După cum se aşteptase, pădurea îşi reparase deja pagubele suferite şi reînchisese breşa pe care el şi-o croise. Apucă în direcţia opusă, traversă poiana ocolind colina şi, de cealaltă parte, se găsi din nou faţă în faţă cu zidul verde. Consultându-şi busola îşi fixă direcţia, opusă celei unde naufragiase astronava. Apoi puse pulverizorul în funcţiune.

Până pe la începutul după-amiezii – apreciind ora după modificarea intensităţii luminii – străbătuse vreo cincisprezece kilometri şi îşi spunea că poate ar fi fost mai bine să fi rămas ceva mai multă vreme în epavă, pentru a-şi meşteri un levitator. Dacă s-ar fi putut ridica, măcar şi cu o sută de metri, şi-ar fi putut face o idee despre topografia acestei păduri blestemate!

Căci ea îl înconjura mereu, veşnic neschimbată, aidoma pădurilor de basm, ce se întind la nesfârşit. Ghimpii continuau să se retracteze şi să atace, ori de câte ori se apropia prea mult şi – în spatele lui – vlăstare verzi nu încetau să străpungă stratul de cenuşă care-i marca trecerea.

Ce tranziţie – gândea el: să treci de la zborul ultrafotonic al astronavei la mersul de melc. Motiv suficient să împingă la disperare chiar şi pe un Proscris şi să-l facă să se gândească de două ori, înainte de a se deda plăcerilor simple ale vieţii de zeu campestru.

Dar, o dată mai mult, îşi pipăi medalionul, deschizându-l şi scoţând mica sferă, pentru a-i contempla în palmă strălucirea. Un zâmbet îi înflori pe buze.

Fedris credea că numai unul singur dintre Proscrişi putuse evada de pe planeta asediată.

Dar, în fond, ce ştia Fedris?

Ştia că, înainte de a ajunge la astronavă, Elven scăpase – deghizat – redutabilelor cordoane de poliţie ale Confederaţiei. Şi că, în cursul acestei evadări, fusese percheziţionat de două ori, atât de minuţios, încât, cu excepţia unui miracol, n-ar fi putut ascunde asupra lui ceva mai mare decât acest minuscul obiect.

Însă obiectul în cauză era suficient. El singur îi cuprindea pe toţi Proscrişii.

Oamenii de altădată fuseseră fascinaţi de mitul „omului invizibil”. Însă nu le-a trecut niciodată prin minte că „omul invizibil” a existat dintotdeauna, că fiecare dintre noi este la origine un om invizibil: simpla şi unica celulă de la care porneşte evoluţia fiecărui individ.

Or, această sferă minusculă conţinea elementele genetice ale tuturor Proscrişilor, cromozomii şi genele fiecăruia dintre ei. Vlana, cea cu ochi înfocaţi, Nar temerarul, Forten cel cu râsul blând; toţi erau acolo, precum şi alţi un miliard! Dublurile tuturor locuitorilor nimiciţi ai planetei Proscrişilor, care nu aşteptau, pentru a renaşte, decât să fie încorporate în celule denucelate şi apoi hrănite în organismul unei mame.

Asta în ceea ce priveşte moştenirea corporală. Cât despre moştenirea socială – Elven va fi acolo pentru a o transmite.

Şi după aceea, totul va putea fi reluat de la început. Încă o dată Proscrişii vor putea să se abandoneze viselor lor grandioase, şi nebuneşti, demne să zdruncine cosmosul şi să facă faţă splendidelor lui pericole. O dată mai mult îşi vor putea dezvolta cercetările pentru crearea atomului gigant, germenul noilor universuri, cercetări care determinaseră Confederaţia să-i distrugă.

La începuturile erei ştiinţifice, fizicienii emiseseră ipoteza atomului gigant primitiv, sursă unică, care a dat naştere întregului univers. Şi acum venise timpul să se încerce obţinerea unor asemenea atomi, pornind de la energia captată în subspaţiu.

Şi ce conta dacă noile universuri născânde puteau – sau trebuiau – să-l distrugă pe cel vechi?

Şi ce conta frica turmelor domestice ale Confederaţiei?

„Toate acestea TREBUIAU să reînceapă!” – gândea Elven.

Totuşi, oricât ar fi fost de solemnă hotărârea sa, să meargă înainte îl îndemna contactul vlăstarelor de mărăcini, pe care le simţea crescându-i sub tălpi.

O oră mai târziu, pulverizorul său dezintegră un talmeş-balmeş de crengi încâlcite, lăsând o fereastră prin care apăru cerul liber.

Se trezi într-un luminiş de circa un kilometru în diametru. În faţa sa clipocea un pârâiaş, al cărui curs dădea naştere unei mici văi, mărginite de lanuri. Puţin mai încolo se înălţa o mică colină, cu pantele acoperite de grădini. Pe povârnişul cel mai apropiat, se zăreau împrăştiate căsuţe cenuşii şi scunde. O şuviţă de fum se ridica deasupra uneia dintre ele. De după colină apăru un bărbat mânând o turmă de vite.

Elven alungă în grabă primul gând ce-i trecu prin minte şi-şi spuse că, probabil, i s-a dereglat busola, că o forţă necunoscută l-a abătut în permanenţă, făcându-l să meargă în cerc, până l-a readus din nou în punctul de unde plecase. (Primul său gând – imediat cenzurat – fusese că se afla în prezenţa unuia dintre misterele supranaturale prevestite de Fedris.)

Apoi, de parcă timpul, la rândul său, s-ar fi derulat înapoi, într-un ciclu închis (o altă idee pe care o respinse încă şi mai precipitat), o văzu pe Sefora stând în picioare lângă tufişul pe care-l cunoştea atât de bine, chiar în faţa sa.

Oarecum surprins de plăcerea ce îl încerca revăzând-o, Elven o strigă şi se îndreptă către ea.

Văzându-l, fata ridică mâna şi-i aruncă ceva. Elven schiţă un gest de prindere, crezând că este vorba de unul dintre acele fructe viu colorate. Apoi, abia dacă avu timpul să facă un salt în lături.

Căci acel „ceva” era un cuţit cu lama strălucitoare şi bine ascuţită.

— Sefora! – strigă el din nou.

Nimfa cu cosiţe arămii se întoarse şi o luă la fugă urlând:

— Alfors! Kors! Tulya!

Elven alergă pe urmele ei. Chiar după prima casă, căzu într-o ambuscadă improvizată, se pare, pe moment. Alfors şi Kors ţâşniră dintr-o şură, proferând ameninţări şi agitând, unul un fierăstrău, celălalt un ciocan. Ceva mai aproape, pe uşa bucătăriei apăru şi Tulya cu un satâr în mână. Ea fu prima care-l

ajunse şi Elven o imobiliză, apucând-o de încheietura mâinii, ceea ce o dezechilibră o clipă.

Aproape fără să gândească, sub presiunea evenimentelor, trase o scurtă rafală cu pulverizorul în direcţia celui mai avansat dintre bărbaţi.

Kors se împletici şi-şi ridică în faţa ochilor ciotul mâinii transformate în pulbere.

Apoi fu rândul lui Alfors să-l atace. Fierăstrăul imens cu care era înarmat avea dinţi lungi de mai mulţi centimetri. Partea sa inferioară fu pulverizată odată cu mâna lui Alfors, în timp ce cealaltă jumătate, proiectată înainte, despică aerul şuierând pe lângă capul lui Elven.

Kors, urlând de durere, reveni în atac, cu ciocanul trecut în mâna validă. Elven cosi cu o descărcare de forţă maximă, care-i transformă pieptul într-un vulcan de cenuşă învolburată. Se întoarse apoi şi-l despică în două pe Alfors, chiar în momentul când Tulya, care profitase de cele câteva secunde pentru a se elibera, îşi abătea satârul asupra lui.

Reuşi printr-o minune să-l evite, se aruncă la pământ trăgând-o pe Tulya după el şi-i pulveriză gâtul din apropiere.

Frecându-şi cu furie faţa cu mâna pentru a îndepărta pulberea fină de care fusese împroşcat, Elven îşi ridică privirea la timp pentru a o vedea pe Sefora repezindu-se asupra lui, precedată de cei trei dinţi ameninţători ai unei furci.

— Sefora! – strigă el încercând să se ridice, fără însă a reuşi, căci corpul Tulyei îi imobiliza picioarele. „Sefora!” – mai strigă încă o dată cu ton rugător, însă tânăra femeie nu păru să-l audă, iar chipul nu-i era decât o mască de ură.

Acţionă din nou pulverizorul şi atât colţii furcii, cât şi obrazul Seforei, cosiţele ei arămii, se topiră într-un nor de praf cenuşiu. Corpul decapitat, cabrat într-un unghi bizar, se răsuci dezordonat, apoi se prăbuşi, rostogolindu-se de două ori, în timp ce mânerul furcii rămase fără dinţi se înfipse în ţărână. Şi odată cu aceasta se lăsase tăcerea, tulburată numai de mugetul îndepărtat al unei vaci.

Elven se degajă precipitat de resturile Tulyei şi se ridică tremurând. Contemplă priveliştea cu ochi îngroziţi, scuturat de un acces convulsiv de tuse. Cuprins de repulsie, se îndepărtă de norul de pulbere cenuşie care învăluia locul dramei. Ajuns la aer curat, îşi recăpătă suflul golindu-şi profund de mai multe ori

plămânii, apoi,după o ultimă privire posomorâtă la cele patru corpuri dezarticulate, peste care se depunea praful, încercă să găsească o explicaţie celor întâmplate.

În mod cert, o forţă magnetică îi dereglase complet busola, făcându-l să se întoarcă de unde a plecat. Totuşi, nici climatul, nici ciclul zilelor şi nopţilor nu erau de factură polară. Însă, până la urmă, nu exista niciun motiv care să împiedice ca axa de rotaţie a unei planete să fie foarte îndepărtată de axa sa magnetică.

Inexplicabila comportare a gazdelor sale din ajun constituia o enigmă mult mai dificilă. Era greu de crezut că simpla lui dispariţie, chiar dacă în ochii lor era un zeu, i-ar fi putut ofensa atât de profund încât să-i incite la omor. Desigur, vechile populaţii ale Terrei executaseră nu numai o dată zei sau simboluri ale divinităţii, însă aceasta constituia obiectul unui ritual, nu manifestarea unei frenezii sângeroase.

Să fi fost oare posibil ca Fedris să le fi infectat judecata, asmuţindu-i împotriva lui? Dispunea oare Fedris de vreun mijloc ultraluminic care să facă întregul univers alergic la persoana sa?

Nu, toate acestea nu puteau fi decât fantasme morbide şi absurde.

Poate că încântătoarele sale gazde rustice fuseseră victimele unui fel de nebunie ciclică?

Înălţă din umeri şi se hotărî să intre în casă pentru a-şi pregăti ceva de mâncare. Când termină masa, cerul se întunecase. Aprinse focul în vatră şi se apucă să meşterească, cu materialele de prin buzunare, o mică busolă giroscopică. Lucra cu îndemânare şi, în acelaşi timp, mecanic, ca şi cum ar fi construit o jucărie pentru un copil.

De mai multe ori remarcă motanul, care-l aţintea cu privirea din pragul uşii, însă animalul fugi, ori de câte ori îl chemă şi nici nu se lăsă ispitit de mâncarea pe care i-o pusese în faţa vetrei.

De grinzile tavanului atârnau ulcioare de vin, însă preferă să nu se atingă de ele. Peste o vreme, se instală în culcuşul pe care-l ocupaseră Kors şi Tulya în noaptea precedentă. Focul se stingea şi obscuritatea învăluia odaia.

Se strădui să alunge din minte amintirea celor ce zăceau afară, însă o dată sau de două ori nu se putu împiedica să nu revadă trupul decapitat al Seforei, prăbuşindu-se în spasme.

Pe pragul uşii, ochii motanului sticleau în umbră.

Când se trezi, afară era deja lumină. Îşi adună lucrurile, ronţăind un fruct. Motanul se feri de el când ieşi. Îşi întoarse privirea de la locul încăierării din ajun: în jur, muştele deja bâzâiau. Ocoli deluşorul, îndreptându-se spre punctul de unde ieşise dimineaţa trecută din luminiş. Pădurea de mărăcini, cu ridicola sa luxurianţă de basm, astupase total breşa.

Puse în funcţiune motoraşul busolei giroscopice, îndreptă pulverizorul către zidul verde şi-l acţionă. Munca era la fel de monotonă ca şi mai înainte, însă de astă dată o făcea cu o sumbră hotărâre şi o lugubră încăpăţânare. La intervale regulate, îşi consultă giro-busola, întorcându-se mereu cu precauţie pentru a examina tunelul, ce se strângea deja, departe în spatele său, pe măsura regenerării blestematei vegetaţii.

Mintea sa imagina proiecte de viitor pe termen lung. Putea spera ca, timp de o generaţie, să scape de Fedris şi de forţele Confederaţiei. Înainte de expirarea acestui termen trebuia să găsească o civilizaţie importantă – de preferinţă urbană – sau o societate cuprinzând un număr ridicat de făpturi domestice superioare, al căror stăpân să devină, probabil, prin instaurarea unei noi religii. Astfel, ar fi încheiat toate preparativele pentru reproducere, iar germenii Proscrişilor, aglutinaţi în medalion, vor putea fi separaţi şi inseminaţi în corpul unor mame vii sau nu. Dar cel mai probabil vii. Şi fără îndoială neumane, pentru a atenua dificultăţile sociologice. Îl amuza ideea Proscrişilor rezămisliţi de oi sau capre, dacă nu de vreo rasă de mamifere total necunoscută, iar el se imagina cu ironie conducându-şi straniile turme pe păşunile vălurite, cântând din nai ca anticul zeu Pan – până în clipa când îşi dădu seama că mintea lui făurea, de asemenea, imaginea Seforei şi Tulyei dansând în jurul său, fapt care îi întrerupsese în mod dezagreabil visarea.

Trebuia mai apoi să-i crească pe Proscrişi, asigurându-le condiţiile de dezvoltare materială şi intelectuală. Ipotetica comunitate supusă ordinelor sale îşi va asuma prima dintre aceste sarcini; cât despre cea de a doua, aceasta îi va reveni lui personal, şi microcasetele bibliotecii educative a astronavei naufragiate vor completa propriile sale cunoştinţe. Va trebui, de asemenea, să recurgă la roboţi de un tip sau altul. Amintindu-şi de conversaţia din seara trecută, din care reieşise că existau,

sau existaseră roboţi pe aceasta planetă, căzu într-o uşoară reverie, nu fără a continua să observe giro-busola.

Şi astfel se scurse ziua pentru Elven, care, ceas cu ceas, înainta învăluit în norul de pulbere stârnit de pulverizorul său, până în momentul când, chiar dacă atenţia îi rămăsese trează, căzu într-o stare cvasihipnotică. Un val de amintiri tulburătoare îi invadă gândurile: tenebrele subspaţiului, ochii pisicii sticlind în prag, atingerea mătăsoasă a blăniţei ei pe gleznele sale, gâtul pulverizat al Tulyei, corpul cabrat al Seforei prăbuşindu-se pe o traiectorie stranie, viziunea imaginară a planetei Proscrişilor, redusă în ruine şi acoperită de reziduuri radioactive, zumzetul de viespe al radioului epavei, Fedris şi murmurul său spectral: „*Necunoscutul te va găsi, Elven...*”.

Fu luat cu totul prin surprindere când pădurea de mărăcini făcu brusc loc unui spaţiu liber.

Se afla în marginea unui luminiş de circa un kilometru în diametru. Un pârâiaş clipocea vesel printre lanuri de grâne. Mai departe se zărea o colină înverzită de livezi, cu căsuţe cenuşii şi scunde, răspândite pe pante. Deasupra uneia plutea un norişor de fum.

Abia dacă simţi înţepăturile spinilor când făcu un pas înapoi, încercând cu disperare să-şi ordoneze gândurile. Probabil căzuse pradă unei forţe în stare, asemenea unui magnet, să deregleze chiar şi o giro-busolă, capabilă să-i altereze până şi percepţia realităţii spaţiului înconjurător.

Nu putea exista o altă explicaţie. Altfel ar fi trebuit să admită că se găsea într-adevăr, într-una dintre acele păduri fermecate din poveşti, în care, sub influenţa vrăjilor, toate drumurile te duc, inexorabil, înapoi în punctul de plecare.

Se întreba dacă va zări roiul de muşte care probabil că plana în apropierea căsuţelor. În acea clipă auzi un foşnet în tufişul din faţa sa şi o voce, cu intonaţii înfiorător de familiare, răsună:

— Tulya! Vino repede încoace!

Fu cuprins de un tremur nervos. Apoi muşchii i se puseseră mecanic în mişcare şi înaintă ca un automat, pentru ca, după câţiva paşi, să se oprească brusc din nou, în mijlocul spicelor ce-i ajungeau până la brâu.

Apoi, deodată, Sefora şi Tulya ţâşniră din ascunzătoarea spicelor, ca două copile zburdalnice şi alergară spre el, cu ochii strălucitori şi chipurile vesele. Un râs maliţios răsuna în gâtul

Tulyei, pe care-l văzuse transformându-se în pulbere noaptea trecută. Şi pletele arămii ale Seforei, care se topiseră sub ochii lui, într-un vârtej de colb murdar, fluturau jucăuşe în adierea vântului.

Voi să fugă către pădure, însă ele îi tăiară calea, râzând în hohote. I se păru că-l părăseşte orice forţă când mâinile lor îl atinseră şi se lăsă târât de ele, împleticindu-se, cu impresia că oasele îi sunt de ceară îngheţată.

— Nu-ţi facem nimic! – îl liniştea Tulya, între două hohote de râs.

— Vai, Tulya, uite-l cât este de timid!

— Cred că are ceva pe suflet, de-i aşa de nefericit, Sefora!

— Eu ştiu ce: are nevoie de dragoste, Tulya!

Şi Elven simţi braţele Seforei în jurul gâtului, buzele ei umede şi cărnoase căutându-i gura. Cu un fior de dezgust, încercă să o respingă şi fata fu cutremurată din nou de un hohot de râs.

Cu ochii strâns închişi, Elven începu să scâncească.

Când îi redeschise, se afla lângă căsuţele cenuşii. În jurul gâtului îi atârnau ghirlande de flori, iar bărbia îi era mânjită de zeama fructelor. Alfors şi Kors apăruseră şi ei, iar acum cei patru locuitori ai poienii dansau cu exuberanţă în jurul lui, în lumina crepusculară a amurgului, ţinându-se de mâini şi râzând fără încetare.

Sub impulsul unei porniri de neînfrânat, Elven izbucni şi el într-un râs sălbatic, încurajat de privirile tor, apoi începu să se învârtească în mijlocul horei pe care o formaseră în jurul lui, în timp ce ceilalţi îi aruncau ocheade complice. Apoi îşi ridică pulverizorul şi, continuând să se răsucească precum un titirez, îi mătură până când hora lor fu redusă la un cerc de muşuroaie de cenuşă.

După care, fără a înceta o clipă să râdă, îşi reîncărcă cu gesturi mecanice pulverizorul şi scoase din buzunar un bec-fulger cu lumină rece, care îi relevă micul univers de spini verzi şi pulbere scămoasă ce îl înconjura. Treptat, râsul i se modulă în melodii. Cel mai adesea fredona un vechi lied centaurian, al cărui refren suna:

„Alunecând cu gândul prin stele – iubita mea Debora -
Pe-ale luminii raze, ţesute-n fire reci,
Chiar dacă pot uita de Galaxie – iubita mea Debora -
Sărutul tău pe buze mă urmăreşte-n veci.”

Numai că i se întâmpla adesea să pronunţe „Sefora”, în loc de „Debora”, şi când ajungea la „sărutul pe buze” nu se putea împiedica, din când în când, să nu se înfioare la amintirea îmbrăţişării pe care i-o dăduse, înainte de a o ucide pentru a doua oară. Uneori avea senzaţia că este urmărit de oi şi de capre zburdalnice sau de tot felul de monştri stranii, care în realitate erau surorile şi fraţii săi.

Alteori îl însoţeau numai două nimfe, una dintre ele cu cosiţa ca jăratecul. Ele dansau împrejurul său şi cântau într-un glas cu el cu voci clare şi cristaline, zâmbindu-i cu perversitate.

Către dimineaţă, frânt de oboseală, îşi scoase rucsacul din spate şi-l lăsă în drum; puţin mai târziu, îşi smulse medalionul de la gât şi-l azvârli pe jos.

Cum cerul începea să se lumineze, nimfele şi animalele dispărură; iar el îşi aminti că este o personalitate importantă şi periculoasă, şi că i se întâmplase ceva cu totul imposibil.

Numai dacă ar fi reuşit să-şi adune puţin gândurile, ca să-şi dea seama ce şi cum...

Pe neaşteptate, pădurea de mărăcini rămase în urmă.

Se afla la liziera unui luminiş de aproape un kilometru în diametru, străbătut de un pârâiaş, dincolo de care se înălţa o colină acoperită de livezi. Lanuri se întindeau de-o parte şi de alta a văii şi, pe coasta colinei, erau risipite câteva căsuţe cenuşii. Dintr-una se ridica o dâră de fum...

Şi o văzu pe Sefora venind către el, înaintând mlădioasă în mijlocul lanului vălurit de o boare de vânt.

Cu un urlet de groază, o ţinti cu pulverizorul. Însă ea era încă prea departe pentru a intra în raza de acţiune a armei şi numai o parte a lanului – cam până la jumătatea drumului între ei – fu redusă în cenuşă. Fata se întoarse şi o luă la fugă în direcţia caselor, în timp ce el o urmărea, trăgând la întâmplare şi pulverizând totul în drum.

În momentul în care el se apropiase suficient pentru a o atinge, fata dispăru între două case. În aceeaşi clipă, ceva se încolăci ca un şarpe în jurul genunchilor lui Elven. Şi el căzu cu faţa în jos, în timp ce un laţ îi cuprindea pieptul, imobilizându-i braţele pe lângă corp. Pulverizorul îi sări din mână, căzând în iarbă.

Zvârcolindu-se pe pământ, sufocat, îi văzu pe Alfors şi Kors privindu-l, pe când îşi strângeau şi mai tare lasourile în jurul lui,

pentru a-l imobiliza cu totul. Îl auzi pe Alfors întrebând: „Sefora, n-ai nimic?” şi o voce feminină răspunzând: „Nu. Lasă-mă să-l văd”.

Apoi chipul Seforei apăru în raza sa vizuală, aureolat de un nimb de pulbere. Fata se aplecă privindu-l cu curiozitate rece şi părul ei îi dezmierdă obrazul.

Atunci Elven îşi strânse pleoapele şi urlă, urlă fără întrerupere...

Totul este elementar de simplu şi, bineînţeles, deloc supranatural – îi declară lui Fedris directorul **Institutului de Cercetări Umane**, în timp ce-şi muia buzele într-o cupă cu vin auriu de Magellan. Elven a mers tot timpul în linie dreaptă!

Fedris se încruntă. Era un omuleţ, a cărui expresie de îngrijorare nu putuse fi ştearsă nici de cele mai sofisticate tratamente psihanalitice.

— Întreaga Galaxie vă este adânc recunoscătoare pentru capturarea lui Elven – răspunse el. Nu ne-am gândit niciodată că ar fi putut ajunge atât de departe. Nu îndrăznesc să-mi imaginez ororile de care am scăpat ca prin urechile acului.

— Personal, n-am niciun merit – remarcă directorul. Totul n-a fost decât o chestiune de noroc şi bine că i-au cedat nervii. Elven a mers spre pierzanie. Desigur, dumneavoastră îi pregătiserăţi terenul, sugerându-i că s-ar putea întâlni cu supranaturalul.

— Nu era decât o ameninţare vagă şi lipsită de orice sens, rostită într-un moment de disperare – spuse Fedris, roşind uşor.

— Şi totuşi, ea şi-a exercitat influenţa. În plus, Elven a avut şi neşansa diabolică de a ateriza chiar în plină execuţie a proiectului nostru de pe Magellan 37. Şi asta, trebuie s-o recunosc, ar fi băgat în sperieţi pe oricine – adăugă surâzând directorul.

Fedris tresari:

— În fond, ce-i cu proiectul acesta? Ştiu numai că este înconjurat de cel mai desăvârşit secret.

Directorul se lăsă pe spate în fotoliul său:

— Explicarea ştiinţifică a comportamentului uman a prezentat întotdeauna dificultăţi extraordinare. Din cele mai vechi timpuri, oamenii au vrut să analizeze fenomenele sociale, în acelaşi mod ca şi problemele ridicate de fizică şi chimie. Ei au

încercat să cunoască cu precizie ce cauze produc anumite efecte determinate. Dar s-au lovit în permanenţă de un obstacol major.

— Imposibilitatea de a exercita un control precis.

— Exact – aprobă directorul. Cu cobaii, spre exemplu, este foarte uşor. Se iau, spre exemplu, două grupuri de cobai, având fiecare aceiaşi factori ereditari şi aceleaşi condiţii de viaţă. Apoi se modifică un anumit factor în interiorul unuia dintre grupuri şi se observă rezultatele. Şi aceste rezultate sunt demne de încredere, căci celălalt grup slujeşte de etalon, permiţând de a se verifica ce se întâmplă când niciunul dintre factori nu este modificat.

— Deci, dacă înţeleg eu bine, vreţi să spuneţi că...? – întrebă surprins Fedris.

— Este acelaşi gen de experienţă ca şi cea pe care o efectuăm pe Magellan 37. Însă în loc de cobai utilizăm fiinţe omeneşti. Cuştile lor sunt reprezentate de luminişuri de circa un kilometru diametru, posedând acelaşi climat, acelaşi relief, aceleaşi culturi, aceleaşi animale domestice, fiecare dintre ele identice până în cel mai mic amănunt. Gratiile sunt înlocuite de pădurea de mărăcini, care a fost plantată special în acest scop de botaniştii noştri. Pensionarii cuştilor – cobaii umani experimentali – sunt toţi gemeni identici... deşi termenul de gemeni în serie ar fi fost mai potrivit în acest caz. Fiecare grup a fost crescut în mod absolut asemănător, de către roboţi ţinând loc de doici şi educatori, care le-au insuflat un ansamblu invariabil de sarcini. Roboţii au fost retraşi când protejaţii lor dobândiseră o maturitate suficientă pentru a se întreţine singuri şi a deveni subiectele observaţiilor noastre. Bineînţeles, observaţiile respective se efectuează pe ascuns şi în mod intermitent, ceea ce i-a permis – din nefericire – lui Elven să producă câteva pagube serioase, înainte de fi capturat.

— Înţelegeţi acum ce s-a întâmplat? În pădurea de mărăcini în care rătăcea Elven, există aproximativ o sută de luminişuri identice, dispuse la intervale regulate, unele după altele. Toate sunt identice, în fiecare trăind o Seforă, o Tulye, un Alfors şi un Kors. Elven a crezut că se învârte într-un cerc închis, deşi în realitate el nu a încetat să meargă în linie dreaptă. În fiecare zi dădea peste un nou luminiş. În fiecare seară întâlnea o nouă Seforă.

Directorul gustă din vin şi continuă:

— Fiecare grup era identic, cu excepţia unui singur factor – acel factor de bază care constituie varianta supusă experimentării – şi aceasta nu a făcut decât să-i facă realitatea şi mai înfiorătoare, şi mai insuportabilă. Căci, vedeţi dumneavoastră, grupurile cu care a intrat în contact erau programate pentru studierea reacţiilor unei comunităţi umane faţă de străini. Noi am introdus anumite modificări în educaţia lor robotică, în funcţie de care primul grup manifesta supunere, al doilea – ostilitate violentă, al treilea ospitalitate exagerată şi al patrulea – suspiciune extremă. Păcat că n-a întâlnit mai întâi cel de-al patrulea grup, deşi, ca să fim sinceri, ei n-ar fi reuşit să-l captureze, dacă Elven nu ar fi fost deja ca şi paralizat de groaza sa de supranatural.

Directorul îşi goli cupa de vin şi-i zâmbi lui Fedris, continuând:

— Deci, după cum vă spuneam, totul a fost un pur noroc. Pot să vă repet că eu am fost cel mai surprins când am descoperit, în cursul unui control de rutină, că subiectele mele de experienţă făcuseră un prizonier, reducându-l total la neputinţă. Un intrus care vorbea fără nicio noimă. Şi m-am simţit căzând din nori când am aflat că este chiar Elven.

Fedris clătină din cap, ţuguindu-şi buzele:

— Nu mă pot împiedica să nu-l compătimesc pe nenorocitul ăsta. Şi totodată înţeleg şi pentru ce proiectul dumneavoastră este strict secret.

— Ei, da – spuse directorul – experimentările practicate pe fiinţe umane sunt un concept pe care cea mai mare parte a oamenilor refuză să-l admită. Şi totuşi este mai bine aşa, decât să conduci întreaga omenire fără niciun control. Mai mult, noi avem o grijă deosebită pentru „cobaii” noştri. Din clipa în care ne vom fi terminat studiul asupra fiecăruia dintre ei, îi vom integra – după reeducarea care se impune – în cadrul societăţii confederate.

— În orice caz... – începu gânditor Fedris.

— Probabil vreţi să spuneţi că asemenea proiecte au unele contingenţe cu ideile Proscrişilor?

— Mda, oarecum – admise Fedris.

— Şi eu am aceeaşi impresie... uneori – recunoscu directorul surâzând, înainte de a umple din nou cupa invitatului.

Şi, în acest timp, în pădurea de mărăcini de pe Magellan 37, mlădiţe verzi, repede transformate în ramuri spinoase, se împleteau deasupra unui medalion conţinând o mică sferă alburie, întemniţându-i pe toţi Proscrişii – cu excepţia lui Elven – într-un minuscul mormânt vegetal.

Allen Steele
Ultimul păianjen

Traducere de Mirel Palada

Intrasem în misiune de mai puţin de zece minute, când am fost mâncat de un căţel.

Sau, cel puţin, cred că a fost un căţel. Când nemernicul cu pricina este de mărimea unui Dogzilla[1] şi te aleargă de-a lungul unei alei, nu te opreşti să vezi dacă i s-au lăsat testiculele sau nu. După cât am putut să disting, înainte ca botul lui vesel să se abată asupra mea şi să mă înghită cu totul, era un câine mic, negru, cu o dâră de blană ruginie în jurul gâtului, cu ochi căprui închis şi labe mari – probabil o corcitură între o rasă de câini de vânătoare şi o alta de ciobănesc german. Un cuţu destul de drăguţ, dacă e să nu ţinem seama de împrejurări.

Bănuiala mea că a fost un căţel se bazează pe presupunerea că doar un căţelandru şi-ar bate capul să alerge şi să mănânce un păianjen. Mă aflam pe aici doar de câteva minute, după ce fuseserăm lăsaţi la colţul ei, urmându-i pe ceilalţi patru păianjeni către zona ce reprezenta ţinta misiunii noastre, când câinele apăru, hoinărind, de pe o alee secundară, doar la cinci metri depărtare, cu limba lui lungă şi roşie atârnându-i afară din gură, gâfâind uşor în arşiţa amiezii.

Am încremenit imediat la jumătatea unui pas. Rahatul naibii de câine s-a oprit să-şi ridice piciorul stâng din spate şi să spârcâie ceva pipi pe un tomberon de gunoi, care se revărsa de plin ce era, de înălţimea unui bloc turn. Savurând momentul, căţelul îşi înălţă capul şi privi împrejur, cercetând probabil aleea să vadă dacă nu se mai afla primprejur şi vreo altă hienă de prin vecini pe care s-o miroasă sub coadă.

În acel moment, m-am hotărât să mă mişc. Bine-bine, apăruse un câine: mare lucru. Restul echipei escalada deja pereţii casei-ţintă sau se furişa prin crăpăturile pervazului ferestrei de la subsol, iar eu nu-mi puteam permite să fiu lăsat în urmă. Punctul de intrare ce-mi fusese încredinţat, uşa din spate care dădea în afară spre garajul în aer liber, se afla doar la vreo şase-şapte metri depărtare. Tot ceea ce aveam de făcut era să mă vâr sub bara de protecţie din spate a *Sunfire*-ului parcat lângă uşă, să dau ocol roţii din stânga spate şi să ies de

partea cealaltă a făgaşului betonat pentru roţi, apoi să mă caţăr în susul scărilor de ciment spre tocul uşii. După asta, restul era floare la ureche.

Bineînţeles. Straşnică idee. Dar de-abia străbătusem o jumătate de metru – ceea ce, din perspectiva mea, era ca şi cum aş fi făcut o cursă de zece metri pe opt picioare – când câinele aruncă o privire în jos şi mă reperă.

Uitasem cum sunt căţeii; până să se înveţe minte, pentru ei orice zboară se mănâncă, şi în această după-amiază fierbinte şi umedă din St. Louis, amicul meu Bowser era îndeajuns de plictisit ca să vâneze tot ceea ce mişca. Păianjen? Ahaha, şo pe el!

Aşa că s-a repezit drept la mine.

Am încercat să scap. Fugă în zig-zag, sprint de mama focului, chiar şi vreo două mişcări săltate din cele pe care le-am exersat în simulatoare, dar ticălosul cel mic era deja pe urmele mele înainte de a putea răzbate până la adăpostul maşinii, plăcuţele de la gât legănându-i-se într-o parte şi în alta, în timp ce eu alergam să-mi scap pielea. Mai aveam doar patru metri, dar distanţa părea acum la fel de imposibil de cucerit ca şi patru ani-lumină...

Şi apoi căţelul m-a înfulecat. Se făcu întuneric când păianjenul fu hăpăit şi ateriză pe limba alunecoasă. Am auzit scrâşnetul strident al dinţilor săi în timp ce îmi rodea picioarele... apoi totul deveni negru, în afară de linia roşie de meniu din partea de sus a ecranului.

— Isuse, am murmurat în timp ce m-am lăsat la loc în cuşeta de lucru. Am ajuns mâncare de câini.

— În regulă, Roy, poţi să ieşi de-acolo, spuse vocea lui Libby în cască. Am pierdut semnalul video...

Am respirat adânc, apoi am întins mănuşa dreaptă şi am activat tabelele de meniu care mă scoteau din sistem. Jumătatea de sus a celulei de privare senzorială se desfăcu şi am fost dat de-a rostogolul de o pereche de tehnicieni, apoi m-am ridicat în capul oaselor în cuşetă, strângând din pleoape în lumina dură a veritabilei realităţi. Mi-am dat jos mănuşile şi le-am lăsat să cadă pe canapea, pe urmă m-am ridicat în picioare şi l-am lăsat pe unul dintre tehnicieni să mă ajute să ies din ou.

— A luat careva numărul de înmatriculare al câinelui ăla? i-am întrebat.

Vreo doi dintre cei din camera de control începură să rânjească; nu aveam cum să văd reacţiile celorlalţi din echipă, deoarece erau încă în ouăle lor, conducându-şi propriii păianjeni. Libby îmi făcu semn de dincolo de geamul despărţitor, să mă duc lângă ea la consolă. Am smuls cablurile şi le-am lăsat să cadă peste mănuşi, apoi am străbătut arena operativă şi am urcat câteva trepte până în camera de control.

— Ghinion, murmură ea, neridicându-şi privirea de pe tastatură şi ecrane. Derula banda cu viteză; fără să vreau, am urmărit în regim de „repede înapoi” ultimele clipe din viaţa mea de păianjen de grădină.

— Dacă-ţi slujeşte drept consolare, află că restul echipei a pătruns înăuntru.

Am aruncat o privire către ceilalţi oameni de control aplecaţi asupra consolelor lor. Urmăreau înaintarea celorlalţi patru păianjeni, folosind atât diagramele schematice ale casei-ţintă, cât şi imagini video în timp real, transmise de către nanocamere. Jeff şi Anna se furişaseră înăuntru prin ferestrele de la parter şi se aflau în dormitor, respectiv în camera de zi, în timp ce Mike şi Harold cercetau subsolul.

— Nu prea, am spus eu. Dacă nemernicul ăla de câine nu m-ar fi prins, aş fi fost deja în bucătărie.

Ochii mi s-au întors din nou asupra consolei ei; chiar dacă monitorul de acţiune-live era întunecat, am fost surprins să văd că restul pupitrului de comandă era încă activ.

— Maică Precistă, am murmurat. Vrei să spui că sunt încă în viaţă?

Libby îşi împinse ochelarii bifocali până la rădăcina nasului.

— Dacă tu numeşti „în viaţă” a fi digerat în stomacul cine ştie cărei javre, atunci da, eşti în viaţă. Arătă spre meniul de stare. Ţi-ai pierdut două picioare, dar carapacea este tot întreagă şi încă primim date telemetrice, aşa că...

Dădu din umeri.

— Îmhî, eşti încă în joc. Termină de derulat înapoi banda. Cât despre prima întrebare...

— Morgan, ce cauţi aici sus?

Am privit împrejur şi l-am văzut pe şeful de operaţiuni stând în spatele camerei. Phil Cherry era, în afară de mine, singura persoană din centrul de control care nu era ocupată; el

conducea spectacolul şi, în această ipostază, căpătase permisiunea să-şi păstreze obişnuitul fel cretin de a fi.

— O ajut pe Libby să evalueze misiunea, nimic altceva.

Instinctiv, am dus mâna la buzunarul de la piept al costumului operativ, scotocind după pachetul de Marlboro, înainte să-mi aduc aminte că-mi lăsasem ţigările în hainele civile, care erau jos, în vestiar. Păcat. Jumătate din motivul pentru care încă mai fumam era fiindcă îl călca pe nervi pe Cherry.

— Vrei o evaluare?

Phil îşi încrucişă braţele pe pieptul costumului său de haine. Costum bej de afaceri, cămaşă albă de bumbac cu gulerul răsfrânt, cravată roşie prinsă cu acul de rigoare, pantofi din efectele FBI-ului; fie purta acelaşi rând de haine în fiecare zi, fie avea o duzină, toate la fel, pitite în dulap.

— Te-a mâncat un câine… ce zici de evaluarea asta? Această misiune a fost compromisă din cauză că tu nu ai fost în stare să întreci în isteţime un câine vagabond. Sunt...

— De fapt, domnule, nu este vagabond, spuse Libby. Cred că avem o identificare pozitivă a lui.

M-am uitat înapoi, peste umăr, la consola ei. Derulase banda până când localizase momentul în care câinele mă observase pentru prima dată pe alee; în acea clipă, plăcuţele de metal ce îi atârnau de zgardă deveniseră vizibile şi Libby folosise zoom-ul pixel cu pixel ca să mărească imaginea şi să o focalizeze pe semnele gravate pe plăcuţă.

— Numărul lui de înmatriculare este unu-unu-opt, spuse ea, arătând către o plăcuţă rotundă suspendată sub gâtul căţelului. E şi o plăcuţă de control antirabic în spatele ei, dar nu pot să disting decât primii trei digiţi… vedeţi? Arătă către o plăcuţă mai mică, în formă de inimă, care era ascunsă vederii de prima.

— Trei-unu-şase… asta-i tot ce pot să-mi dau seama.

— Ei şi? Cherry nu era impresionat. Nu văd ce-are asta de-a face cu restul.

— Să lăsăm degeţelele să alerge un pic.

Începu să introducă instrucţiuni de la tastatură. Mi-am lăsat mâinile pe spătarul scaunului ei şi m-am aplecat înainte, să o privesc la lucru, dar Cherry încă nu terminase cu mine.

— Aveam nevoie de cineva în bucătărie care să vadă cine intră pe uşă, spuse el, îndreptându-se spre noi. Tu trebuia să fii

omul de bază pentru poziţia asta. Acum suntem nevoiţi să aducem pe altcineva să acopere bucătăria şi dacă nu putem să-l aducem la locul faptei până când se face târgul…

— Am accesat înregistrările departamentului municipal al sănătăţii, anunţă Libby, arătând spre fereastra pe care o deschisese în ecranul ei. Uitaţi-vă ce-am găsit!

Ne-am uitat. Proprietarul căţelului era înregistrat ca fiind Coleman, Barry A., adresa 115 South Baylor: exact aceeaşi adresă cu cea a casei în care ne infiltram. Numele căţelului era Tripper[2] – uşor ironic, luând în consideraţie ocupaţia purtătorului.

— Fir-aş al naibii, am murmurat eu. Am fost mâncat de câinele ticălosului.

— A-hă. Libby manevră *trackball*[3]-ul pentru a mări imaginea câinelui, până când aceasta umplu ecranul. Trebuie că-l dă afară în timpul zilei, când e plecat, apoi îl lasă înăuntru când se întoarce acasă.

— Sărmanul animal, murmură Cherry cu vocea pe jumătate şoptită, privind ţintă peste umărul meu. Nu-i de mirare că-i destul de flămând încât să mănânce şi păianjeni… stăpânu-său îl zvârle afară să se descurce singur toată ziua.

Se potrivea. Cherry era o pacoste în relaţia cu alte fiinţe omeneşti, dar i se înmuia inima pentru un căţel părăsit, rătăcind pe o alee. Probabil că şi el purta o plăcuţă antirabică pe sub cămaşa de bumbac şi cravată.

— Nu v-aţi prins? întrebă Libby. Dacă se tot învârte pe lângă uşa din spate, înseamnă că-l aşteaptă pe Coleman să se întoarcă acasă. Just?

Am aprobat încet din cap; Cherry aştepta ca Libby să zică mai departe.

— Ei bine, continuă ea, dacă stăpânul lui îl dă afară când e plecat, ce ne spune asta?

Mi-au trebuit câteva secunde ca să pricep; Phil îmi trase una zdravănă pe spate chiar când dădeam să deschid gura.

— La naiba! exclamă el. Nu e învăţat să nu facă în casă!

Am aruncat o privire la cronometrul misiunii aflat în partea de sus a ecranului lui Libby. Ora H minus douăzeci şi şapte de minute, cincizeci şi unu de secunde şi câteva milisecunde în plus rămăseseră până când era prevăzut să sosească Coleman acasă. Oamenii noştri din zonă ne informaseră că legătura lui

parcase deja în stradă, aşteptând ca Monte Carlo-ul model '99 să intre pe alee şi să parcheze în spatele Sunfire-ului, pe care îl ţinea de ochii lumii în garajul în aer liber.

— Păianjenul mai e copacetic[4]? întrebă Cherry.

— Optzeci la sută, răspunse Libby. Închise fereastra şi-i arătă graficele pe care le văzusem mai înainte. În afară de semnalul video, pe celelalte le avem încă în ordine. Din punct de vedere al mobilităţii, două picioare sunt terminate, dar celelalte şase rămase sunt încă operaţionale. Acizii gastrici din stomacul câinelui... din stomacul lui Tripper... nu par să fi avut cine ştie ce mare efect până acum.

— Poţi să sari peste sistemul RV? Să treci direct pe manual? Ia arată-mi cum îi mişti picioarele.

Libby apăsă câteva taste. O altă fereastră se deschise pe ecran: o diagramă a păianjenului meu, inactiv în interiorul maţului lui Tripper. Mişcă trackball-ul înainte şi înapoi; cele şase picioare rămase se mişcară spasmodic înainte şi înapoi.

— Avem control fără RV, telemetrie bună. Atâta timp cât câinele nu vomită păianjenul, suntem...

— Dar asta şi vreau!

Mi-am dat seama unde doreau să ajungă.

— O, nu, am spus eu, scuturând din cap în timp ce mă îndreptam de spate. Nici vorbă. Sub nicio formă. Nu puteţi să-mi faceţi una ca asta...

Libby îmi oferi unul dintre acele rare zâmbete de-ale ei, aruncându-mi o privire peste umăr.

— Ce se duce în burtică, murmură ea, trebuie să iasă pe...

— Nu-mi faceţi una ca asta!

Cherry nu ne băgă în seamă, uitându-se cu atenţie la ecran.

— În regulă, spuse el. Cred că suntem încă în joc. Libby, continuă să urmăreşti câinele. Agită picioarele din când în când, dar nu mişca păianjenul din loc până când Coleman nu soseşte acasă. Pe urmă vreau cuţu ăl mic să aibă o durere groaznică de stomăcel, imediat după ce stăpânu-său îl bagă înăuntru. Morgan, treci înapoi în oul tău şi fii gata să intri în acţiune.

— Nu poţi vorbi serios!

Se întoarse pe călcâie ca să mă bată cu mâna pe umăr.

— Activează-te, agent, îmi spuse el, rânjindu-mi. Gândeşte-te la asta ca la un serviciu adus ţării tale.

Găozaru’.

Se împlineau mai multe luni de când departamentul îl tot urmărea pe Barry Coleman, încercând să adune suficiente probe împotriva lui pentru a convinge un mare juriu federal să-l pună sub acuzare.

Cocaină, heroină, opiu, tot soiul de halucinogene artizanale şi de amfetamine, ultimele porcării obţinute pe calea bioingineriei, precum onany sau foobah... Barry Bau-Bau, cum era cunoscut în stradă, cu toate astea făcea comerţ. Era unul dintre traficanţii de primă mână din Midwest, mijlocind intrările şi ieşirile de drog din St. Louis, în tot acest timp ascunzându-se cu grijă în spatele paravanului de vânzător mic-burghez de maşini la a doua mână. Avea aproape cu siguranţă relaţii cu găştile de stradă şi, probabil, câteva legături cu cartelurile de droguri sud-americane. Un peşte relativ mare într-un eleşteu relativ mic, dar speram că el ne-ar putea conduce la locul unde adăstau rechinii cei mari.

Problema era că acest Coleman nu se droga, în ciuda a ceea ce vindea. Se menţinuse la un nivel mediu de existenţă, locuind într-un cartier liniştit din partea de sud a oraşului, unde fiecare îşi vedea de treburile sale. Nu prea primea musafiri; îşi plătea impozitele, îşi tundea regulat gazonul din faţa casei, chiar îşi înmatriculase câinele. Unde îşi ascundea banii, doar Dumnezeu ştia: dosarul lui de la bancă nu dădea la iveală nicio depunere sau retragere zdravănă de bani, astfel încât orice fonduri mai mari trebuie că erau ori spălate prin intermediul cine ştie câtor întreruperi electronice în reţea, ori ascunse într-o groapă în pământ. Nu avea cazier, în afara unei infracţiuni minore de pe vremea adolescenţei, în 1983, de simplă deţinere de marijuana; în cei douăzeci de ani care trecuseră de atunci, fusese curat ca lacrima. Totuşi, strada povestea alt soi de poveşti despre el şi acesta era motivul pentru care eram pe urmele lui.

Departamentul ştia că o afacere importantă urma să fie încheiată; un cargobot plin cu cocaină nerafinată se afla chiar în momentul de faţă în apele Golfului, navigând către Galveston sub pavilion olandez. Paza de coastă, vameşii, precum şi departamentul erau pregătiţi să pună mâna pe el imediat ce ar fi lăsat ancora şi oamenii de legătură ai lui Coleman l-ar fi asigurat că drogul se află la bord – cam cu zece minute înainte ca noi să arestăm nava – deci în privinţa asta nu era nicio

problemă. Totuşi, o nouă încărcătură de droguri era doar o nouă încărcătură de droguri: ceea ce voiam noi erau vânzătorii şi, cel mai important, cumpărătorul, iar acesta era chiar Barry Bau-Bau în persoană.

Ştiam cine, ştiam când, ştiam cum. Tot ceea ce mai aveam nevoie erau probele înregistrate. După ce făceam rost de probe concrete ale unei tranzacţii în bani gheaţă între el şi vânzător, tot ceea ce mai avea de făcut magistratul suprem era să-şi pună sigiliul pe hârtie şi împuţitul de Coleman era al nostru.

Asta era partea cea grea. Până acum, orice încercare de infiltrare electronică obişnuită dăduse greş, deoarece Coleman şi trupa lui îşi puricau în fiecare zi casa şi maşina să le cureţe de microfoanele noastre. În plus, doi dintre oamenii noştri de la secţia narcotice fuseseră deja omorâţi în timpul misiunii. Unul dintre ei fusese norocos; a fost doar împuşcat în ceafă, iar cadavrul i-a fost aruncat de pe un pod în râul Missouri. Credeţi-mă pe cuvânt că nu vreţi să aflaţi ce s-a întâmplat cu cel de-al doilea tip.

Aici intră în scenă unitatea mea. Nu aveţi nevoie de detalii; luaţi pur şi simplu ultimul număr din *Popular Science* şi o să găsiţi acolo mare parte din chestiile de tehnologie cu care ne jucăm, în măsura în care informaţia a fost filtrată mai întâi de cei de la biroul de relaţii cu presa. Nanotehnologie, microrobotică, teleoperaţii RV, legături de telecomunicaţii celulare ecranate, mă rog, tot ceea ce ar putea să viseze în visele lui cele mai nebuneşti un cyber împătimit, noi aveam pus la dispoziţie. Suntem răi, suntem cât unghia de mari.

Aşadar... cu o jumătate de oră înainte de momentul în care Barry Bau-Bau se presupune că se va întâlni cu prietenii săi din cartel, o camionetă rablagită trece încet pe strada sa, depăşind maşina în care stau prietenii lui. Tipul de pe scaunul de lângă şofer se face că tocmai dă gata o porţie de jumătate de litru de lichior de malţ; zvârle cutia goală pe fereastră, drept pe gazonul din faţa casei lui Barry Bau-Bau. Pe-aici, prin cartierul ăsta, toată lumea face la fel; tipii din maşină nu dau prea mare atenţie incidentului. Cutia este deja pe jumătate turtită, aşa că nu se rostogoleşte prea departe; aterizează în iarba din apropierea aleii ce duce spre garaj...

Şi, după câteva clipe, începem să ieşim pe furiş afară.

Curat, nu? Stai doar şi aştepţi până când apare un câine şi te borăşte afară, întinzându-te pe drăguţa de podea curată din bucătăria unui găozar.

Lumina reapăru în universul virtual pe măsură ce păianjenul ateriză pe linoleum, cu picioarele adunate laolaltă într-un mic cocoloş îndesat. Dădusem deja încet volumul căştilor, dar sunetul făcut de Tripper în timp ce zvârlea afară bucăţele de mâncare de câine nedigerată era îndeajuns să-mi întoarcă stomacul pe dos.

Am închis ochii, i-am mulţumit lui Dumnezeu că nanociberneticienilor care proiectaseră păianjenii nu le trecuse prin cap să adauge şi cale de semnal olfactiv, şi am aşteptat să mi se potolească ameţeala.

— Of, la dracu', Tripper! Câine rău ce eşti! Rău, rău de tot!

Am deschis ochii la loc, exact la timp pentru a vedea două picioare enorme înaintând spre mine: Jeanşii cu manşete, purtaţi pe deasupra unei perechi de cizme de cowboy cu vârfurile ascuţite, oprindu-se de o parte şi de alta a băltoacei alunecoase în care zăceam. Un schelălăit ascuţit de câine la ananghie, apoi o pereche de mâini uriaşe coborî din ceruri. Am apucat să văd doar picioarele din spate ale lui Tripper şi acesta dispăru, ridicat în văzduh, apoi se putu auzi cum un mic nemernic cu blană era bătut la fund.

— Nu poţi să te ţii deloc pe tine, împuţit mic ce eşti? Fir-ai tu să fii al naibii!

Râset răguşit dintr-o altă cameră de dincolo de bucătărie; cineva vorbind în spaniolă.

— Aşteaptă o clipă, Carlos. Împuţitu' ăsta de căţel face tot timpul aşa... Isuse Cristoase atotputernice...

Un alt leviatan păşi în bucătărie. Pe acesta îl puteam vedea limpede acum; să spun că era cel mai mare mexican pe care îl văzusem vreodată în viaţa mea nu reprezenta doar o chestiune de perspectivă, căci era de dimensiunile unui taxi marca Tiajuana.

— Hei, omule, dă-mi-l mie, mugi el. O să-l iau acasă şi-o să fac chiftele din el.

Râsete şi mai puternice. În spatele lui Carlos se mai afla cineva, dar nu îl puteam vedea. Pământul tremură când cizmele de cowboy călcară apăsat de-o parte şi de alta a Lacului Vomito;

se auzi scârţâitul metalic al uşii de plasă din spate deschizându-se, apoi urletul de suferinţă al lui Tripper pe când era zvârlit afară, în alee.

— Îmi pare rău, Tripper, am murmurat eu.

Era vremea s-o iau din loc, înainte ca stăpânul să vină să cureţe mizeria de pe jos. Am întins cele şase picioare rămase ale păianjenului, am călcat pedalele din podea pentru a acţiona giroscoapele care să-l ridice în picioare, apoi am împins joystick-ul înainte. Păianjenul începu să-şi croiască drum cu greu prin vomă...

— Uua, fii atent la chestia asta, omule! Tripper a mâncat un păianjen şi încă mai trăieşte!

Superb. M-a observat Carlos Taxiul. Arăta cu degetul în direcţia mea, faţa lui urâtă exprimând cea mai mare surpriză de care avusese probabil parte de când o prinsese pe Tia Maria suflând în instrument pe sub masă la cheful de ziua lui de naştere.

— Calcă pe el, ce mai stai! ţipă vocea aparţinând cizmelor de cowboy. Isuse, e-al treilea pe care-a-trebuit să-l omor de când am sosit acasă...

— Uua, măi omule! Nu calc eu în căcatul ăsta, în niciun caz!

Nu aveam timp să stau să mă întreb ce vruseseră cizmele să spună cu remarca aceea. Am rupt-o la fugă spre dedesubturile tejghelei de bucătărie; odată scăpat din vomă, păianjenul câştigă în viteză, dar mai avea de străbătut încă aproape un metru până să atingă panourile din placaj ale tejghelei.

De-abia mă retrăsesem la adăpost sub lambriuri, când cizma de cowboy se şi abătu asupra micii bucăţi de podea pe care o ocupasem ultima dată.

— La dracu’! Băga-mi-aş…!

Şi mai multe râsete.

— E cazu’ să-l chemi pe Neghiniţă!

— Du-te-n mă-ta!

Vârful ascuţit se strecură sub marginea tejghelei şi începu să scormone încoace şi-ncolo. Activându-mi micile gheruţe de la capătul picioarelor păianjenului, le-am înfipt în lemnul ieftin şi am început de îndată să mă caţăr pe faţa verticală a tejghelei, având grijă să rămân tot timpul în umbră. Masivul vârf din piele al cizmei mă rată cu o jumătate de centimetru.

— Care-i buba, Barry? Nu poţi s-omori un prăpădit de păianjen?

Din cine ştie ce motiv, Carlos găsi întrebarea ca fiind al naibii de amuzantă; în timp ce îmi căutam pe bâjbâite calea de-a lungul lemnului plin de praf, îi auzeam hohotele nesuferite de râs şi mă rugam să nu-mi scape ghearele. Hopa sus, grăsane... o să iei numerele de la maşini prin Munţii Stufoşi când o să-mi termin treaba cu tine.

Cizma de cowboy mă buşi de câteva ori pe sub tejghea înainte ca Barry Coleman să se lase păgubaş. Până atunci, eu trecusem deja de partea din faţă a tejghelei şi acum urcam pe lateral, precum un alpinist în miniatură, ascuns pe moment vederii lui Barry şi a lui Carlos şi a celui de-al treilea tip necunoscut. Nu vedeam nimic, ceea ce era bine, deoarece însemna că nici ei nu mă puteau vedea; pe de altă parte însă acum nici nu mai auzeam nimic, chiar dacă dădusem la maxim volumul receptorilor audio. Eram prins într-o zonă moartă din punct de vedere acustic, între lemnul moale al tejghelei şi colţul din apropiere făcut de pereţii bucătăriei; vocile bărbaţilor din bucătărie erau acum înfundate, iar conversaţia lor de neînţeles pentru urechile microscopice ale păianjenului.

Am profitat de ocazie ca să iau legătura cu baza.

— Ce mai e pe-acolo, pe la voi?

— Veşti proaste, replică Libby. Unităţile doi şi trei sunt ieşite din cursă. Jeff şi Ana au fost terciuiţi în dormitor şi în camera de zi...

— Au, la naiba.

— Îmhî. Au fost reperaţi şi pocniţi aproape de îndată ce Coleman a ajuns acasă. Păianjenii lor nu mai intră în calcul. Ăsta a fost norocul nostru, să dăm peste un arahnofob.

Am oftat. Lucrurile fuseseră mult mai simple când mânuisem gângăniile un pic mai la sud; pe-acolo, oamenii sunt obişnuiţi să vadă păianjeni de grădină. Un individ, un traficant de arme din oraşul Panama, chiar îi permisese jucărioarei noastre mecanice să trăiască într-un colţ al dormitorului său vreme de trei săptămâni, timp în care am înregistrat tot ceea ce îi spunea prietenei sale. Se pare că tipului îi plăceau păianjenii; credea că aduc noroc. Ca să vezi ce se întâmplă când eşti superstiţios; singura problemă a departamentului a fost să pătrundă în casa lui spre a monta o pânză de mătase pentru agentul nostru, ca să

atârne de ea în timp ce noi monitorizam toate acele scene de sex-şi-vorbărie. Şi lumea spune că munca în serviciul guvernului este plictisitoare...

— Ce se aude cu Patru şi Cinci? am întrebat eu.

— Sunt încă în subsol. Vocea lui Libby era exasperată. Ce e bun în toată chestia asta e că au reuşit să găsească armele pe care le-a adunat, ca hârciogul, acolo jos... s-ar putea să fie de-ajuns ca să punem mâna pe el pe baza unei acuzaţii de deţinere ilegală de arme de foc, dacă nu putem altfel. Dar...

În cască se auzi o şuierătură şi un pocnet ascuţit apoi legătura se întrerupse.

— Unităţile Patru şi Cinci au fost reţinute de un obstacol material în punctul de ieşire din zona-ţintă, spuse Cherry. În momentul de faţă se întorc spre zona iniţială de desfăşurare. Repet, se întorc spre zona iniţială de desfăşurare. Aţi recepţionat? Terminat.

Am închis ochii şi am respirat adânc. Doamne, nu suport când încep ăştia să facă pe deştepţii cu limbajul lor tehno.

— Libby, am zis eu, ce încearcă Phil să-mi spună, că Mike şi Harold nu pot să iasă din subsol?

O altă pauză, urmată de vocea lui Libby:

— Roger, pentru ce-ai întrebat, Unitate Unu. Se pare că una din chestiile alea lungi de cauciuc – nu ştiu cum le zice – e prinsă de pragul uşii de la subsol. Orice-ar fi, ai noştri nu pot să intre în casă, aşa că-i scoatem afară de-acolo.

Din nou Cherry:

— Totul e în mâinile tale, Morgan. N-o da peste cap din nou.

Papagal. Faţă de spate. Cap sec. Din cauza unor indivizi ca el au cei de la narcotice un renume atât de prost.

— Mulţumesc pentru votul de încredere, sir. O să vă ţin la curent. Am întrerupt legătura şi m-am concentrat asupra căţărării. Nu era uşor să escaladezi o suprafaţă verticală doar cu şase picioare în loc de opt, dar am făcut traversarea pe faţa laterală a bufetului până la perete fără să alunec şi nici să fiu observat.

În timp ce acţionam pedalele şi joystick-ul, o strofă dintr-o veche bucată de blues mi se tot învârtea prin minte. Curând, m-am trezit că o cânt cu voce tare...

„Păianjen, păianjen, te sui sprinten pe zid/

Colo sus, în tavan, firul iute-l ridici/
Simplu puşti smiorcăit, numele nu mi-l dezic.”

Mi-a luat câteva minute, dar am reuşit până la urmă să urc peretele; de acolo, am traversat înapoi până la dulapuri, unde am parcurs în fugă întinderea prăfuită de deasupra, ocolind carcalacii şi vechile pânze de păianjen ţesute de către replicile organice ale maşinăriei mele. Un alt capitol la care păianjenul meu nu se putea întrece cu aceştia era capacitatea de a merge cu capul în jos pe tavan; era un pic prea greu ca să poată face şmecheria asta.

Unu din trei nu era rău deloc, totuşi. Am găsit o bordură care domina camera; de aici puteam vedea întreaga bucătărie, care arăta, de sus, la fel de vastă ca şi Marele Canion.

Era ca o reluare pe canalul Sci-fi a serialului aceluia. *Tărâmul Uriaşilor*, doar că arăta şi mai cretin. În timp ce urcasem, Coleman ştersese borâtura căţelului, aşa că nu pierdusem prea mult. Rămăsese împreună cu cei doi intermediari în bucătărie; fiecare deschisese câte o bere rece şi ardeau acum gazul împrejurul mesei. Pe aceasta odihnea o valiză diplomat, din aluminiu, printre scrumiere pe jumătate pline şi cutii goale de bere, nedeschisă însă niciodată prea departe de mâna lui Coleman.

Şi acolo, jos, stând în picioare exact sub mine, se afla însăşi Barry Bau-Bau: trecut de treizeci de ani, îndreptându-se cu repeziciune spre treizeci şi cinci, cu început de burtică, părul închis la culoare, tuns scurt, dând înapoi în faţa unei chelii premature din creştetul capului, purtând jeanşi, cămaşă sport şi cizme de cowboy originale. Stătea rezemat de bufet, chiar sub mine, fâţâindu-se pe lângă telefonul din perete. Dacă aducea a ceva, aducea atunci a băiat de gaşcă un pic bătrâior, genul de individ care se înfiinţează la barul din cartier ca să dea pe gât sticlă după sticlă de Budweiser Light şi să-şi încurajeze echipa favorită de hochei. Doar privindu-l, nu te-ai fi gândit niciodată că era responsabil, în mod direct sau indirect, de uciderea mai multor oameni, inclusiv a doi informatori. Că veni vorba de banalitatea răului în lume...

Carlos era un pierde-vară. Mai văzusem destui ca el: un alt cuţitar de duzină de undeva de la sud de El Paso, petrecându-şi timpul în El Norte între două deportări şi condamnări la

închisoare. Dar al treilea individ din cameră, celălalt intermediar...

Era un tip interesant, acum că îl puteam vedea cum trebuie: un fante tânăr şi subţirel, cu păr lung, castaniu şi cu barbă, purtând un cercel de aur în urechea dreaptă. Stătea între Carlos şi Barry, trosnindu-şi distrat degetele de la mâna dreaptă prin izbirea acesteia în palma stângă. Cei trei păreau că aşteaptă ceva şi îşi omorau timpul cu poante stupide, dar tipul acela, al treilea, prea stătea de parcă ar fi fost pe jăratec. Era ceva cu el care nu era în regulă.

Am pus zoom-ul pe puşti şi am redeschis legătura.

— Libby, ai tras tot?

— Tras.

— Bun aşa. Vezi dacă poţi să-mi dai o identificare pozitivă a puştiului ăsta. Nu e cineva cunoscut.

Urmă o lungă pauză. În timp ce ea căuta şi eu aşteptam, sună telefonul. Un adevărat profesionist, Coleman nu se bizuia pe un aparat fără fir, care putea fi uşor monitorizat din afara casei. Telefonul era legat în serie cu un modul de bruiaj audio care se afla lângă el, pe tejgheaua bufetului. Nu că ar fi contat prea mult; linia lui telefonică era deja pusă sub urmărire prin ordin judecătoresc şi calculatoarele departamentului, aflate la sediul din centrul oraşului, descifrau cu uşurinţă conversaţia, chiar pe măsură ce el vorbea. Apăsă butonul de bruiaj, ridică receptorul şi ascultă preţ de câteva clipe.

— *Roy*? zise Libby chiar atunci. *Avem o problemă*.

— Nu mă ţine cu sufletul la gură, puştoaico. Ce-ai descoperit?

— Individul ăsta? E de la moravuri DPSL..., se numeşte Reginald DeCamp, lucrează sub acoperire pentru echipa gazdă. O să-ţi afişez detaliile.

O mică fereastră se deschise pe ecranul meu şi iată faţa lui Reg DeCamp, rotindu-se în trei dimensiuni: ras cum trebuie, cu părul considerabil mai scurt, dar fără îndoială acelaşi individ. Detectiv Reginald L. DeCamp, 27 ani, în prezent detaşat la secţia moravuri. Departamentul de Poliţie St. Louis.

— Of, în mă-sa de treabă, am murmurat eu.

Uite-aşa se întâmplă uneori în meseria asta a noastră: talentele locale îşi conduc propriile lor operaţiuni îndrăzneţe, de capul lor şi, dintr-un motiv sau altul, ori uită, ori refuză să-şi coordoneze eforturile cu federalii. DeCamp se pare că se

infiltrase exact în această vânzare, intrând în cârdăşie cu mexicanul în efortul de a-l umfla pe Coleman, în acelaşi timp vârându-se, fără să vrea, şi într-o operaţiune de-a departamentului federal de investigaţii.

Nicio mirare că DeCamp avea morcovul înfipt adânc; el era omul băgat pe sub pielea duşmanului într-un efort de-al secţiei de moravuri a DPSL de a pune mâna pe un traficant local. Dar asta nu era ca şi cum ai pune mâna pe un pungaş de trei parale din Cucuieţii din Deal; nu numai că nu juca în divizia care să fie de nasul lui, dar juca un cu totul alt joc decât cel pe care îl ştia el. Să-i dăm nota 10 pentru îndrăzneală, nota 7 pentru curaj şi 11 pentru sminteală totală.

În timp ce încă îmi băteam capul cu ce-aş putea să fac în continuare, Coleman puse receptorul în furcă, fără să scoată niciun cuvânt. Se întoarse către ceilalţi doi bărbaţi, radiind de parcă tocmai câştigase lozul cel mare.

— Domnilor, anunţă el întinzându-se către valiza diplomat, a sosit nava noastră. E timpul să ne ocupăm de afaceri.

Carlos rânji de parcă urma să servească un căţel întreg la cină. Privea cum Coleman îşi apasă degetul cel mare pe încuietoarea valizei. Aceasta piui scurt când se descuie; Coleman ridică încet capacul şi se dădu înapoi. Chestiile verzi, aranjate frumos înăuntru, nu erau în niciun caz bancnote de Monopoly.

Carlos lăsă berea din mână şi ridică un mănunchi de hârtii de cincizeci.

— Îmi place sunetu' ăsta, spuse el trecându-şi degetul mare pe lateral. Mulţumit de sumă, ridică un alt mănunchi şi îl frunzări cu zgomot.

— Da, zău că-mi place sunetu' ăsta...

DeCamp sau cum naiba l-o fi chemând pentru încercarea asta prost planificată de a-şi băga nasul în ciorbă, se forţă să scoată un zâmbet; nu îşi dezlipea ochii de pe valiză. Nu observă cu câtă atenţie îi cerceta Coleman fiecare mişcare pe care o făcea, dar eu cunoşteam soiul ăsta de privire.

— Of, Cristoase, am murmurat eu. Barry l-a mirosit pe puşti.

— Vrei să trimit cavaleria?

Pe o rază de un cvartal în jurul casei aşteptau, gata de acţiune, zece agenţi de-ai noştri, ascunzându-se prin false camioane de livrare sau vehicule utilitare. Odată intrat în

posesia probelor privind tranzacţia, tot ce mai îmi rămânea de făcut era să le dau cale liberă şi ei s-ar fi pus în mişcare. Prima mea pornire a fost să las târgul să se desfăşoare, aşa cum era planificat. De îndată ce biştarii treceau pe mâna mexicanului, departamentul i-ar fi luat de ciuf atât pe el, cât şi pe Coleman, având cel puţin suficiente probe pentru a se dispune o percheziţie legală şi reţinerea lor. Raidul ar fi putut fi lansat şi, chiar dacă DeCamp ar fi fost săltat împreună cu ceilalţi, am fi lămurit lucrurile mai târziu.

Şi totuşi, privind de deasupra, vedeam ceva ce nici DeCamp, nici Carlos nu aveau cum să vadă. Coleman, stând din nou lângă tejgheaua din bucătărie, deschidea pe furiş un sertar de sub tăblia bufetului.

Un Glock-45 cu foc automat, cu un prezervativ roz întins bine de tot pe ţeavă pe post de amortizor grosolan, dar eficace, zăcea pe fundul sertarului.

— Are o armă! am izbucnit eu.

Carlos puse la loc ultimul mănunchi, înapoi în valiză.

— Arată bine, amigo, zise el, închizând valiza. Din partea colegilor mei, îţi mulţumesc pentru afacerea încheiată.

— Îmhî, spuse Coleman, încă privindu-l pe DeCamp, dar mai e un mic amănunt de care trebuie să ne ocupăm mai întâi...

DeCamp nu prea realiza ce se întâmplă. Îşi întoarse capul să se uite la Coleman, apoi aruncă o privire înapoi, către mexican; pe când făcea aceasta, Coleman îşi strecură mâna dreaptă în sertar.

— Ţin’te bine, îmi răspunse Libby. Trimitem potera...

Puteau să şi-o bage şi-n fund, potera lor, că nu mai era timp de aşteptat întăriri. Într-o clipă, DeCamp va fi la cheremul lui Coleman; dacă Barry Bau-Bau nu-l omora pe loc, atunci l-ar fi folosit drept ostatec când echipa de asalt ar fi spart uşa. Şi într-un caz şi în celălalt, operaţiunea ar fi dat chix şi un poliţist ar fi sfârşit probabil mort pe podeaua bucătăriei.

Nu îmi rămânea decât un singur lucru de făcut.

Am sărit de pe marginea bufetului.

Încercaţi să înţelegeţi: chiar dacă nu mă aflam, de fapt, înăuntrul păianjenului, în consecinţă nesupunându-mă niciunui risc personal prin această cascadorie, în teleprezenţă nu prea există mari diferenţe între percepţie şi realitate. Pentru mine,

era ca şi cum tocmai mi-aş fi dat drumul de pe o stâncă înaltă de douăzeci de metri, fără coardă de asigurare deasupra şi nici cu saltea de aer dedesubt care să-mi amortizeze căderea.

— Morgan, ce mama dracului ai de gând să...?

Podeaua năvăli spre mine. Cred că am ţipat în timp ce mă duceam ca bolovanul în jos, cu cele şase picioare larg depărtate unul de celălalt într-o instinctivă, zadarnică încercare de a-mi frâna căderea. În ultima clipă, am avut prezenţa de spirit să comut păianjenul înapoi în regim de căţărare...

Apoi am aterizat exact unde intenţionasem s-o fac, direct în mijlocul cheliei strălucitoare din vârful capului lui Coleman.

Acesta începu să înjure de mama focului pe măsură ce micile gheare ascuţite ale păianjenului i se afundau în piele. Am călcat până la podea pedalele şi am împins brusc joystick-ul înainte. Toate deveniră neclare în jurul meu şi începură să salte încoace şi-ncolo, în timp ce măşinăria mea îşi croia drum; păr, lumini, Carlos şi DeCamp pe punctul de a reacţiona... şi Coleman, zbierând să i se spargă plămânii, nu alta:

— Luaţi-l dă pă mine! 'N pizda măsii dă nenorocit, luaţi-l dă pă mine!

Mâinile i se întinseră şi începură să scormonească în vârful capului. O clipă, am reuşit să mă feresc de ele, dar apoi o cazma de palmă de mărimea lui Rhode Island se abătu năprasnic asupra păianjenului. Se zgudui totul în jurul meu, în întunericul ce se lăsă brusc şi lumini roşii de alarmă începură să-mi pâlpâie la marginea vederii, semnalând o iminentă prăbuşire a sistemului.

— Hei, ce mama dracului? urla mexicanul. Ce ai de...?

— Păianjen! Cristoşii mă-sii de nenorocit de păianjen! Am un...!

Şi totuşi, reuşeam să mă menţin pe linia de plutire. Am băgat maşinăria în marşalier, rupând-o la fugă cu spatele de-a lungul capului său, părăsind chelia şi adâncindu-mă în lanul de păr rar. Degete uriaşe mişunau în urma mea, încercând să mă înhaţe; în spatele meu apărură zgârieturi adânci ce-i brăzdau scalpul, mustind sânge sub forma unei poteci neregulate şi Coleman începu să danseze prin bucătărie. Se auzi un trosnet, scos de răsturnarea sertarului deschis; am zărit cu coada ochiului cum Glock-ul cădea pe podea.

— Călare pe ei, cowboy! ţipa Libby.

Ar fi fost chiar distractiv, dacă n-aş fi fost eu cel care era călare pe calul cu pricina. Mâna stângă a lui Coleman reuşi să se închidă în jurul fuzelajului păianjenului. Bucăţi de păr şi de piele zburau într-o parte şi-ntr-alta, în încercarea disperată de a mă smulge din capul său.

— 'N cristoşii mă-tii dă nenorocit...!

Prin gratiile degetelor lui Coleman l-am zărit pe DeCamp plonjând după pistolul de pe podea. Zăpăcit de evenimente, mexicanul reacţionase prea lent; de-abia începuse să se mişte când tânărul poliţai pusese deja mâna pe pistol şi, îngenunchind pe podea, îl aţinti spre grăsan.

N-aveam timp acum să mă gândesc la asta. Vocea lui Libby era înecată în zgomot de fond; lumini de alarmă de jur împrejurul periferiei vederii îmi spuneau că eram pe cale să pierd păianjenul. M-am răzbunat înfigându-i ghearele în degetele lui Coleman. Barry, care era acum mai degrabă speriat decât sperietoare, urlă de durere şi îmi dădu drumul; mi-am ţinut respiraţia, căci începusem din nou să cad.

— Nu mişcă nimeni! strigă DeCamp.

Coleman nu-l ascultă; cuprins de-o furie turbată, se răsucea deja către poliţaiul de lângă el, care îşi îndreptase toată atenţia asupra lui Carlos. Toate acestea le-am înregistrat pe parcursul unei singure clipe de cădere liberă spre podea...

Dar nu am ajuns acolo. Am aterizat după ceafa lui Coleman. Mâncarea a început să-mi vină înapoi, în gât, pe măsură ce păianjenul o luă de-a rostogolul la vale, pe panta cărnoasă... Drept sub gulerul cămăşii sale.

Aproape că mi s-a făcut milă de bietul amărât – aproape, dar nu întru totul – când mi-am înfipt ghearele în carnea moale dintre omoplaţii săi.

Cherry s-a purtat frumos cu mine. Mi-a răsplătit eforturile, lăsându-mă să-l mai văd o ultimă dată pe Coleman înainte de a fi trimis în josul fluviului.

O pereche de poliţai m-a escortat până la camera de detenţie din închisoarea districtuală în care era ţinut încuiat. Pe drum am trecut pe lângă celula în care doi avocaţi se consultau în acel moment cu Carlos Taxiul. Carlos nu arăta prea fericit; luând în considerare faptul că fusese înregistrat pe bandă video cu labele înfipte până la cot în câteva sute de miare provenind din

droguri, urma probabil să plece într-un loc de unde nu-ţi poţi cumpăra libertatea de la un judecător local. Nu aşa uşor, în orice caz.

L-am luat şi pe Tripper cu mine când am făcut vizita aceasta; căţelul nu păru a avea inima frântă de durere când îşi văzu fostul stăpân stând de unul singur pe o banchetă goală. Agenţii care puricaseră casa descoperiseră vasul de băut al lui Tripper fără pic de apă în el; cele câteva bucăţele de mâncare rămase în castronul câinelui erau vechi de mai multe zile şi mişunau de furnici. Nimic din toate acestea nu mă făceau să am mai multă compasiune faţă de fâşiile de pansament lipite cu leucoplast pe capul lui Coleman.

Acesta mă privi urât, pe sub sprâncene, în timp ce mă apropiam de gratii.

— Ăsta-i câinele meu, murmură el.

— Nu te teme, i-am zis eu. O să am grijă de el, cât timp o să lipseşti.

L-am scărpinat pe căţel între urechi, drept exemplu; Tripper căscă, se uită vesel în sus la mine, apoi îl privilegie pe Coleman cu acea privire inconfundabilă, tip „du-te la dracu”, pe care doar animalele chinuite o pot oferi.

Coleman îşi lăsă ochii în podea şi dădu drumul unei respiraţii adânci, apoi îşi înfipse din nou privirea spre mine.

— Ei şi? Cine eşti tu? Ce vrei?

— N-ai de unde să mă cunoşti, am replicat eu. Cel puţin, nu după faţă... dar am avut de-a face unul cu celălalt.

Coleman păru încurcat. După o clipă, dădu din cap şi îşi lăsă din nou privirea în podea.

— Am discutat cu avocatul meu, murmură el. N-am nimic de declarat, oricine-ai fi tu.

— Bineînţeles că n-ai. M-am gândit doar să trec să-ţi fac o vizită... să văd ce mai faci şi chestii de-astea.

— Eşti avocat?

— Ţţţ.

— Atunci du-te-n pizda mă-tii de-aici.

— Dar mă gândeam că poate vrei să stea cineva cu tine, să-ţi ţină de urât, am adăugat eu.

Aruncă o uitătură scurtă spre câine, apoi privi din nou în podea.

— Nu-mi pasă, murmură el. Daţi-l la hingheri sau altceva de soiu ăsta, mă doare-n cot de el...

Am scuturat din cap.

— Nuuu, am zis eu, băgându-mi mâna în buzunarul de la pantaloni. Nu e vorba de bătrânul Trip. El o să meargă acasă cu mine. Ţi-am adus altceva...

Sincronizarea a fost perfectă. Tocmai începea să-şi ridice din nou privirile când am scos păianjenul şi i l-am azvârlit printre gratii, pe patul cazon, chiar lângă el. Încă mai urla când m-am întors pe călcâie şi am început să mă îndrept spre ieşire, de-a lungul şirului de celule.

Aşa e, a fost o glumă de trei parale. Păianjenul era din cauciuc. Dar la ce e bună o slujbă, dacă nu poţi să te şi distrezi din când în când, nu?

Joyce Carol Oates
Încotro pleci? De unde vii?
(„Where Are You Going, Where Have You Been?”, 1966)

Traducere de: Lidia Vianu

Pentru Bob Dylan

O chema Connie. Avea cincisprezece ani şi obiceiul repezit, nervos, ca un suspin de râs, de a-şi întinde gâtul aruncând o privire scurtă în câte o oglindă, sau de a cerceta feţele oamenilor vrând să se încredinţeze că a ei arată bine. Maică-sa, căreia nu-i scăpa nimic pentru că le ştia pe toate, şi care nu prea mai avea de ce să se privească în oglindă, găsea mereu în asta un motiv să o cicălească. «Nu te mai zgâi atâta la mutra ta. Ce e-n capul tău? Aşa frumoasă te crezi?» o certa ea. Ascultând învinuirile cunoscute de mult, Connie îşi înălţa sprâncenele şi ochii ei străbăteau prin maică-sa, către o imagine nouă, tot a ei, exact aşa cum arăta în momentul acela: se ştia frumoasă şi asta îi ajungea. Şi maică-sa fusese frumoasă, judecând după fotografiile la minut din vechiul album, dar frumuseţea i se stinsese şi acum era mereu pe urmele lui Connie.

«De ce nu-ţi ţii camera curată, ca soră-ta? Cum te-ai pieptănat – ce naiba miroase aşa urât? Fixativ? Când ai văzut-o pe soră-ta folosind porcăria asta?»

Soră-sa, June, avea douăzeci şi patru de ani şi încă mai locuia cu ei. Era secretară la liceul unde învăţa Connie şi, ca şi cum n-ar fi fost destul să fie mereu cu ea sub acelaşi acoperiş, mai era soră-sa asta şi atâta de comună, înceată şi cumpănită de-i împuiaseră capul lui Connie, maică-sa şi surorile maică-sii, tot lăudând-o. June face aşa, June face pe dincolo, June pune bani deoparte şi face curăţenie şi găteşte, în timp ce Connie nu ştie să facă nimic fiindcă are capul plin de vise fără noimă pe care le toarce cu ochii deschişi. Taică-său era la lucru mai toată ziua, iar când se întorcea cerea de mâncare; cât mânca îşi citea ziarul şi după masă se culca. Nu se prea ostenea să vorbească cu ele, în schimb maică-sa, de după capul lui plecat, o cicălea în continuare, până când Connie ajungea să-şi dorească să moară maică-sa, să moară şi ea şi să se termine odată. «Mă face să-mi vărs şi maţele uneori», se plângea ea prietenelor. Vorbea pe un

ton ridicat, superior şi artificial şi, din cauza asta, tot ce spunea părea oarecum forţat, fie că era adevărat sau nu.

Avea totuşi un avantaj: June ieşea în oraş cu prietene de-ale ei, fete la fel de atrăgătoare şi aşezate ca şi ea, şi, când Connie voia să facă la fel, maică-sa nu se opunea. Tatăl celei mai bune prietene de-a lui Connie le ducea pe fete cu maşina cale de trei mile până la oraş, le lăsa în cartierul comercial, de unde putea să colinde magazinele ori să intre la un film şi, când se întorcea să le ia, la unsprezece, nu-şi bătea capul să le întrebe ce au făcut.

Erau probabil un spectacol obişnuit, aşa cum colindau cartierul comercial în şorturi, cu balerinii pe care îi târşâiau pe asfalt, purtând brăţări cu amulete care le zornăiau în jurul încheieturilor delicate ale mâinilor; se aplecau una spre cealaltă şuşotind şi râzând pe furiş ori de câte ori trecea cineva care le stârnea interesul. Părul lui Connie, blond închis şi lung, atrăgea toate privirile. Şi-l pieptăna ridicând şi tapând o parte din el, restul lăsându-l liber pe spate. Purta o bluză tricotată care arăta într-un fel când era acasă şi cu totul altfel când ieşea în oraş. Toate aveau la ea două feţe, una pentru acasă şi alta pentru când nu era acasă: mersul, care putea fi copilăros şi săltat sau atât de languros încât te putea face să crezi că aude o muzică în minte; gura palidă, cu veşnicul zâmbet prefăcut, devenea veselă şi trandafirie în timpul serilor în oraş; râsul, cinic şi afectat acasă – «Ha, ha, ce nostim», – dar ascuţit şi nervos oriunde altundeva, ca şi clinchetul amuletelor de la brăţările ei.

Uneori făceau într-adevăr cumpărături ori intrau la un film, deseori însă treceau şoseaua pierzându-se cu repeziciune printre oameni spre un restaurant unde se putea intra cu maşina şi pe unde se învârteau băieţi şi fete ceva mai mari. Restaurantul avea forma unei sticle uriaşe, deşi mai turtit decât o sticlă adevărată, şi deasupra lui se rotea chipul unui băiat care ridica în mână o chiftea, rânjind. Într-o seară pe la mijlocul verii, traversară astfel în fugă, cu respiraţia tăiată, ca spre o aventură, şi, de îndată ce ajunseră, un individ scoase capul prin geamul maşinii şi le chemă; era însă un simplu licean, care nu le plăcu. Erau încântate că-şi puteau permite să nu-l ia în seamă. Se îndreptară prin labirintul de maşini şi autocamioane parcate spre restaurantul viu luminat şi bântuit de muşte, purtând pe feţele lor o expresie fericită de aşteptare, de parcă ar fi păşit

într-un templu sacru desprins din noapte pentru a le oferi toată pacea şi fericirea după care tânjeau. Se aşezară în faţa tejghelei încrucişându-şi gleznele, cu umerii înguşti ţepeni de emoţie, ascultând muzica prin care toate căpătau o înfăţişare atât de plăcută: muzica forma întotdeauna un fundal, ca în slujbele religioase, un fundal pe care te puteai bizui.

Un băiat pe nume Eddie se apropie să le vorbească. Se aşeză de-a-ndoaselea pe un taburet, răsucindu-se în semicercuri, oprindu-se şi întorcându-se, şi după o vreme spuse că ar vrea să-i ofere lui Connie o gustare; acceptă; la ieşire o strânse uşor de braţ pe prietena ei – care îşi înălţă capul cu o privire curajoasă şi comică – şi îi spuse să vină la unsprezece peste drum. «Nu pot să sufăr s-o las singură», îi spuse Connie cu un aer serios băiatului; acesta îi răspunse că nu va rămâne mult timp aşa. Plecară spre maşina lui şi, în drum, Connie nu se putu opri să nu cerceteze parbrizele şi figurile din jur, pe chipul ei scânteind o mulţumire care nu avea nimic de-a face cu Eddie sau măcar cu locul acela; poate doar cu muzica. Îşi îndreptă umerii şi respiră adânc, copleşită de fericirea de a trăi, şi chiar în acel moment i se opriră ochii asupra cuiva la numai câteva picioare de ea. Un băiat cu păr negru şi ciufulit, într-o rablă decapotabilă vopsită auriu. O privea stăruitor şi buzele i se lungiră într-un rânjet. Connie strânse pleoapele şi întoarse capul, dar nu se putu împiedica să privească înapoi, iar el era tot acolo, cercetând-o încă din ochi. Ridică un deget spre ea, râse şi spuse, «Pun eu mâna pe tine, păpuşico», iar Connie îşi întoarse privirea de la el a doua oară şi în tot acest timp Eddie nu observă nimic.

Rămase trei ore cu el în restaurant, mâncând chiftele şi bând Coca-Cola în căni ceruite de pe care se prelingeau mereu stropi şi apoi plecară de-a lungul unei stradele cam la o milă depărtare, iar când o aduse înapoi la unsprezece fără cinci, doar cinematograful mai era deschis în cartier. Prietena ei era acolo, de vorbă cu un băiat. Îşi zâmbiră, Connie se apropie şi o întrebă, «Cum a fost filmul?», iar fata răspunse, «Credeam că ştii tu.» Plecară cu tatăl fetei, obosite şi încântate, şi Connie nu putu să nu se uite înapoi spre cartierul comercial, în întuneric acum, cu marele lui parking pustiu, cu reclamele stinse ca nişte năluci, cu restaurantul în jurul căruia maşinile încă forfoteau neobosite. Era însă prea departe şi muzica nu se mai auzea.

A doua zi dimineaţa, când June o întrebă cum a fost filmul, Connie răspunse, «Aşa şi-aşa».

Împreună cu fata aceea, ori cu încă una, Connie ieşea în oraş de câteva ori pe săptămână, iar în rest stătea pe acasă – era vacanţa mare – încurcând-o pe maică-sa şi gândindu-se, visând de fapt, la băieţii pe care îi întâlnise. Dar toţi se îndepărtau şi se topeau într-un singur chip, care nici măcar nu era un chip, ci o idee, un sentiment, amestecat cu zvâcnirile repezi şi stăruitoare ale muzicii şi cu aerul umed al nopţilor de iulie. Maică-sa nu contenea s-o târască înapoi la lumină găsindu-i tot timpul câte ceva de făcut sau întrebând-o din senin «Ce-nseamnă povestea cu Pettinger?»

Connie îi răspunse nervos, «A, aia. O aiurită.» Întotdeauna făcea o deosebire clară între ea şi acel gen de fete, iar maică-sa era atât de naivă şi de cumsecade încât o credea pe cuvânt. Atât de naivă, reflecta Connie, încât era poate crud din partea ei s-o tragă mereu pe sfoară. Maică-sa îşi târşâia prin casă vechii ei papuci de pâslă şi se plângea prin telefon uneia din surori despre cealaltă, iar când cealaltă telefona, se plângeau una alteia de a treia. Dacă era rostit numele lui June, vocea maică-sii suna a încuviinţare, pe când la numele lui Connie tonul era bineînţeles dezaprobator. Asta nu înseamnă în fond că n-o înghiţea pe Connie şi lui Connie i se părea chiar că maică-sa o preferă lui June, tocmai fiindcă e mai drăguţă, dar şi ea şi June îi arătau prea des falsa lor exasperare, lăsând impresia că se frământă şi se zbat în jurul unui lucru de prea mică importanţă pentru ele. Uneori, la cafea, erau aproape prietene, dar câte ceva se ivea – un lucru enervant bâzâind ca o muscă pe deasupra capetelor – şi feţele lor se înăspreau de dispreţ.

Într-o duminică Connie se sculă pe la unsprezece – nimeni nu ţinea să meargă la biserică – şi se spălă pe cap ca să-şi poată usca pe îndelete părul la soare. Părinţii cu soră-sa trebuiau să meargă la o mătuşă pentru o petrecere la iarbă verde, dar Connie spusese că nici nu vrea să audă, dându-şi ochii peste cap a plictiseală, ca să arate exact maică-sii ce gândeşte despre toată treaba. «N-ai decât să rămâi singură acasă», se răsti la ea maică-sa.

Tolănită pe un şezlong, Connie îi urmări cu privirea la plecare, taică-său blând şi chel, îndoit afară prin geam pentru a putea scoate maşina cu spatele, maică-sa cu o privire încă

furioasă, niciun pic îndulcită prin parbriz, şi, pe scaunul din spate, sărmana June, teribil de gătită, de parcă nu ştia ce înseamnă o petrecere la iarbă verde cu toţi plozii care aleargă urlând şi cu muşte. Rămase cu ochii închişi în soare, visând pierdută în căldura ce o înconjura de parcă înota în dragoste, în dezmierdările ei, şi gândurile îi zburau către băiatul cu care mersese seara trecută, cât de drăguţ fusese şi cât era de plăcut întotdeauna, nu aşa cum ar bănui cineva de felul lui June, ci plăcut şi liniştitor, ca în filme şi în cântece; şi când deschise ochii abia dacă mai ştia unde e, curtea din spate se refugia în ierburi spre un şirag de pomi ca un gard în spatele căruia cerul era pe deplin albastru şi neclintit. «Şopronul» din azbest, vechi de trei ani, o făcu să tresară – părea de jucărie. Îşi scutură capul aşteptând să-şi revină.

Prea era zăpuşeală. Intră în casă şi deschise radioul ca să înece tăcerea. Stând pe marginea patului în picioarele goale ascultă o oră şi jumătate un program duminical, «XYZ», disc după disc, cântece obositor de repezi şi zgomotoase pe care le fredonă, presărate cu exclamaţiile lui «Bobby King»: «Atenţie, fetele de la Napoleon – Son şi Charley vă recomandă cu căldură cântecul următor!»

Connie asculta şi ea, scăldată în dogoarea unei bucurii zvâcnind lent, care părea să izvorască din muzică, trândăvind leneşă în cămăruţa neaerisită şi respirând cu fiecare înălţare şi revenire uşoară a pieptului.

După o vreme auzi o maşină apropiindu-se pe alee. Tresări şi se ridică speriată. Maşina lor nu putea fi, era prea curând. Pietrişul scârţâi tot drumul de la intrare – aleea era lungă – şi Connie alergă la fereastră. Zări o maşină necunoscută. O rablă cu capota trasă, vopsită auriu strălucitor, răsfrângând difuz soarele. Începu să-i bată inima, îşi trecu nervos degetele prin păr, murmurând, «Doamne, Dumnezeule!», întrebându-se înspăimântată cum arată. Maşina frână în faţa uşii laterale şi claxonul scoase patru sunete scurte ca un semnal pe care Connie trebuia să-l cunoască.

Intră în bucătărie, se apropie încet de uşa cu plasă de la intrare, o împinse şi rămase în picioarele goale, cu degetele chircite la marginea treptei. În maşină erau doi băieţi şi, în sfârşit, îl recunoscu pe cel de la volan: avea păr negru ciufulit şi aspru, caraghios ca o perucă, şi rânjea către ea.

«Sper că n-am întârziat», zise el.

«Cine naiba te crezi?» îl apostrofă Connie.

«Ţi-am spus doar că te găsesc, nu?»

«Habar n-am cine eşti.»

Răspundea cu acreală, atentă să nu pară curioasă sau dornică, el în schimb rostea cuvintele tare, repede şi monoton. Connie privi fără grabă peste capul lui spre celălalt. Avea părul castaniu deschis şi o şuviţă îi cădea pe frunte. Favoriţii îi dădeau o expresie cumplită şi stingheră; nici nu-şi dădea osteneala să se uite la ea. Amândoi aveau ochelari de soare. Ai celui de volan erau metalici, oglindind totul în miniatură.

«Vii să te plimbi?», o întrebă băiatul.

Connie zâmbi enigmatic şi lăsă părul să-i alunece liber pe un umăr.

«Ori nu-ţi place maşina? Proaspăt vopsită», adăugă el. «Hei!».

«Ce vrei?»

«Eşti drăguţă.»

Se prefăcu ocupată să gonească muştele din uşă.

«Ori nu mă crezi?»

«Uite, ştii ce, mă cunoşti de undeva?», rosti Connie indignată.

«Fii atentă, Ellie are un radio. Al meu e stricat». Ridică în sus braţul prietenului care ţinea în mână un radio mic cu tranzistori şi acum Connie începu să audă muzica. Acelaşi program pe care îl ascultase şi ea înăuntru.

«Bobby King?» întrebă.

«Il ascult mereu. E nemaipomenit, nu?»

«Da, e bun», admise Connie cu rezervă.

«Ascultă numai, tipul e grozav. Ăsta da, cântăreţ».

Connie roşi puţin, pentru că din cauza ochelarilor îi era imposibil să vadă dacă o privea pe ea sau nu. Nu se putea decide dacă băiatul ăsta îi place ori e un derbedeu, aşa că stătea în prag, nici nu cobora afară, nici nu intra înapoi în casă. Îl întrebă, «Ce naiba scrie pe maşina ta?»

«Nu vezi?» Băiatul deschise grijuliu portiera de parcă s-ar fi temut să nu cadă. Se strecură afară la fel de grijuliu, înfigându-şi picioarele bine în pământ, în timp ce minuscula lume metalică din ochelarii lui de soare diminuă ca o gelatină care se întăreşte, păstrând acum în centru bluza colorată în verde aprins a lui

Connie. «Pentru început, ăsta de aici e numele meu,» zise el. Pe una din aripi era scris ARNOLD FRIEND cu litere negre de smoală, alături de o faţă rotundă desenată rânjind care, cu excepţia ochelarilor de soare, îi sugeră lui Connie un dovleac. «Să mă prezint, sunt Arnold Friend, da, ăsta e numele meu adevărat şi foarte curând am să fiu prietenul tău, păpuşico, iar în maşină este Ellie Oscar, care-i puţin cam timid.» Ellie îşi ridică tranzistorul până la umăr legănându-l. «Iar numerele astea sunt un cifru secret, păpuşico», explică către ea să vadă ce zice, dar ea n-avea prea multe de spus. Bara stângă de protecţie din spate era strivită şi în jurul ei era scris pe fondul auriu scânteietor: «OPERA UNEI ŞOFERIŢE TRĂZNITE». De data asta Connie râse. Arnold Friend o privi bucuros. «Pe partea cealaltă e şi mai mult – vii să vezi?»

«Nu.»

«De ce?»

«De ce nu vin?»

«Nu vrei să vezi ce scrie pe maşină? Nu vii să ne plimbăm?»

«Nu ştiu.»

«Cum adică?»

«Am treabă.»

«Ce treabă?»

«Treabă.»

Băiatul izbucni în râs ca şi cum Connie ar fi spus ceva caraghios şi se plezni cu palmele peste coapse. Stătea într-un fel ciudat, sprijinindu-se de maşină ca şi când şi-ar fi căutat echilibrul. Nu era înalt, doar câţiva centimetri mai mult decât ar fi avut Connie dacă ar fi coborât lângă el. Lui Connie îi plăcea cum era îmbrăcat, ca toţi ceilalţi băieţi de vârsta lor: pantaloni strâmţi şi decoloraţi, vârâţi în nişte bocanci negri uzaţi, o curea care îi strângea mijlocul demonstrând că e suplu, o bluză albă cam mânjită prin care i se vedeau muşchii rotunzi şi tari ai braţelor şi umerilor. Avea înfăţişarea unui om care face muncă grea, ridică şi cară. Până şi la gât avea muşchi. Trăsăturile lui erau aproape familiare lui Connie: maxilarul, bărbia şi obrajii uşor umbriţi, fiindcă nu se bărbierise de vreo două zile, nasul lung şi încovoiat, adulmecând de parcă ea ar fi fost o desfătare din care curând avea să se înfrupte; deşi, de fapt, totul nu era decât o glumă.

«Connie, nu spui adevărul. Asta e ziua rezervată ca să te plimbi cu mine, ştii foarte bine», contrazise el râzând încă. Felul în care se opri revenindu-şi din accesul de râs dovedi însă că fusese doar un şiretlic.

«Ştii cum mă cheamă?» întrebă ea bănuitoare.

«Connie».

«Poate că da şi poate că nu».

«O cunosc eu pe Connie a mea» zise el clătinând ameninţător un deget. Acum Connie îl revăzu şi mai clar, acolo, la restaurant, şi obrajii se îmbujorară când îşi aminti cum respirase adânc când trecuse prin dreptul lui – întrebându-se cum o fi văzut-o el atunci. O ţinuse minte. «Ellie şi cu mine am venit aici special pentru tine», întregi el. «Ellie poate să stea în spate. Ce zici?»

«Încotro?»

«Încotro ce?»

«Încotro o să mergem?»

O privi. Îşi scoase ochelarii şi Connie observă ce palidă era pielea din jurul ochilor lui, două adâncituri care, în loc să fie umbrite, luminau. Avea în ochi aşchii de sticlă sfărâmată care răsfrângeau lumina binevoitor. Parcă ideea de a pleca undeva, la plimbare cu maşina, îi era cu totul nouă.

«Aşa, la plimbare, scumpa mea Connie».

«Nu ţi-am spus că mă cheamă Connie», i-o tăie ea.

«Nu, dar ştiam eu. Ştiu cum te cheamă, ştiu o mulţime de lucruri, ştiu tot despre tine«, spuse Arnold Friend. Încă nu se mişcase, stătea tot sprijinit de o aripă a rablei lui. «M-am informat în mod special, despre o fată aşa de drăguţă, şi am aflat tot – de exemplu că părinţii şi sora ta sunt plecaţi, ştiu şi unde şi cât timp o să lipsească, şi mai ştiu şi cu cine ai fost ieri seară şi pe prietena ta cea mai bună o cheamă Betty. Ei?»

Vorbea simplu şi cadenţat ca şi cum ar fi recitat cuvintele unui cântec. Zâmbetul lui însă o linişti, asigurând-o că totul e în regulă. În maşină Ellie dădu radioul mai tare fără să-i privească măcar.

«Ellie poate să stea în spate», anunţă iar Arnold Friend. Indică spre prietenul lui cu o zvâcnire indiferentă a bărbiei ca şi cum Ellie nu conta şi ea n-avea nevoie să se gândească la el.

«De unde ştii toate astea?» întrebă Connie.

«Mai ascultă: Betty Schultz şi Tony Fitch şi Jimmy Pettinger şi Nancy Pettinger», înşiră el legănat. «Raymond Stanley şi Bob Hutter»

«Vrei să spui că îi cunoşti chiar pe toţi?»

«Da, pe toată lumea».

«Aiurea. Nu eşti de pe aici.»

«Ei nu».

«Atunci de ce nu te-am văzut până acum?»

«Ba mai văzut» o contrazise el. Privi în jos spre pantofi, oarecum mâhnit. «Dar nu ţii minte.»

«Cred că pe tine te-aş fi ţinut minte», replică Connie.

«Zău?» Şi Arnold Friend ridică ochii strălucind de încântare. Începu să-şi lovească uşor pumnii unul de altul în ritmul muzicii de la aparatul lui Ellie. Connie îşi mută privirea de la zâmbetul lui spre maşina vopsită atât de strălucitor încât aproape o dureau ochii când o privea. Se uită la nume, ARNOLD FRIEND. Peste bara de protecţie din faţă citi o expresie cunoscută – FOLOSIŢI CU ÎNCREDERE FARFURIILE ZBURĂTOARE. Era o expresie folosită de puşti anul trecut, uitată acum. O privi o vreme de parcă cuvintele acelea ar fi avut un sens anume pentru ea, necunoscut încă.

«La ce te gândeşti? Eil», făcu Arnold Friend. «Ţi-e poate frică să nu-ţi răvăşească vântul părul»?

«Nu.»

«Sau crezi că nu conduc bine?»

«Cine ştie?»

«Greu te mai mulţumeşte omul. De ce eşti aşa? Doar îţi sunt prieten: când ai trecut pe lângă mine nu m-ai văzut făcând semnul meu?»

«Care semn?»

«Al meu». Şi contură un X în aer, înclinându-se spre ea. Nu erau mai mult de trei metri între ei. După ce mâna lui coborî, X-ul rămase în aer aproape vizibil. Connie lăsă uşa cu plasă să se închidă şi rămase nemişcată în spatele ei, ascultând muzica amestecată a celor două aparate, al ei şi al băiatului. Se uită îndelung la Arnold Friend. Stătea în picioare atât de ţeapăn, prefăcându-se degajat, cu o mână lăsată neglijent pe mânerul portierei, de parcă numai aşa îşi menţinea echilibrul şi nu avea de gând să mai facă vreo altă mişcare. Recunoscu la el o mulţime de lucruri, pantalonii gata să plesnească, scoţându-i în

evidenţă coapsele şi fundul, bocancii de piele soioşi şi bluza strâmtă, chiar şi zâmbetul ăla prefăcut prietenos, zâmbetul somnoros şi visător sub care toţi băieţii ascund o idee pe care nu prea vor s-o rostească. Recunoscu toate astea, până şi vorba lui cântată, uşor batjocoritoare, glumeaţă, un pic tristă, recunoscu şi lovirea ritmică a pumnilor, omagiu muzicii neîntrerupte din spatele lui. Totuşi ceva nu era în regulă.

Întrebă deodată: «Ia spune, câţi ani ai?»

Zâmbetul lui dispăru. Connie îşi dădu seama în acel moment că Arnold Friend nu mai era un puşti, ci mult mai vârstnic – la vreo treizeci de ani dacă nu mai mult. Inima începu să-i bată mai repede.

«Asta-i bună. Nu vezi că-s de vârsta ta?»

«Pe dracu, eşti!»

«Poate un an, doi mai mult. Am optsprezece ani.»

«Optsprezece?» întrebă ea neîncrezătoare.

Rânji ca s-o liniştească şi îi apărură adâncituri la colţurile gurii. Avea dinţi mari şi albi. Rânji atât de tare încât ochii i se îngustară cât două crăpături iar ea observă ce gene dese are, negre şi dese, parcă desenate cu smoală. Apoi, din senin, păru stânjenit şi se uită peste umăr înapoi spre Ellie. «Ăsta da, nebun» zise el. «Nu e trăsnit? E un individ zmucit, straşnic tip, nu?» Ellie tot mai asculta muzică. Din cauza ochelarilor era imposibil să ştii ce gândeşte. Avea pe el o cămaşă ţipătoare portocalie pe jumătate descheiată ca să i se vadă pieptul albicios albăstriu, fără muşchii lui Arnold Friend. Gulerul cămăşii era ridicat de jur împrejur şi vârfurile lui se înălţau până dincolo de bărbie, de parcă îl ocroteau. Îşi lipise tranzistorul de ureche şi somnola acolo într-un fel de uimire sub soarele arzător.

«E cam ciudat», zise Connie.

«Hei, zice că eşti cam ciudat! Cam ciudat!» strigă Arnold Friend. Izbi cu pumnul în maşină ca să-i atragă atenţia lui Ellie. Ellie se întoarse către ei pentru prima oară şi Connie observă brusc speriată că nici el nu mai era puşti – avea tenul alb spân, obrajii slab purpurii de parcă vasele de sânge erau prea aproape de suprafaţa pielii, chipul unui prunc de patruzeci de ani. Connie simţi că o cuprinde ameţeala când îl văzu şi se holbă la el aşteptând parcă ceva care să-i alunge panica primului moment, să readucă liniştea. Buzele lui Ellie îngânau necugetat cuvinte, bolboroseau în acelaşi timp cu vorbele care-i urlau în ureche.

«Mai bine plecaţi amândoi de aici», spuse Connie cu vocea sleită.

«Ce? Cum adică? urlă Arnold Friend. Am venit să te luăm cu maşina. E duminică.» Avea vocea celui de la radio acum. Exact aceeaşi, se gândi Connie. «Azi e duminică toată ziua, ştiai? Uite ce-i păpuşico, cu oricine ai fi fost aseară, nu uita că azi eşti cu Arnold Friend şi numai cu el! Ia vino jos!» zise el, de data asta cu totul pe alt ton, ceva mai scăzut, de parcă îl ajunsese în sfârşit căldura.

«Nu vreau. Am treabă.»

«Nu zău.»

«Mai bine plecaţi.»

«Nici gând, dacă nu vii şi tu.»

«Pe dracu dacă vin.»

«Connie, să nu faci pe proasta cu mine. Adică – adică vreau să-ţi spun să n-o faci», zise el clătinând din cap. Râse neîncrezător. Îşi ridică ochelarii deasupra frunţii, grijuliu ca şi cum într-adevăr purta o perucă, îndesându-şi ramele mai bine după urechi. Connie îl privea în neştire şi din nou o cuprinse ameţeala şi teama, frica crescu înăuntrul ei într-atât încât timp de o secundă nici nu-l mai văzu clar, ci ca o umbră lipită de maşina aurie, şi îi trecu prin cap că, deşi ajunsese într-adevăr acolo, de fapt el nu venea de nicăieri, nu era de nicăieri, şi tot ce era legat de el chiar şi muzica atât de cunoscută, erau doar pe jumătate adevărate.

«Dacă vine tata şi vă vede…»

«N-avea grijă, nu vine. E la o petrecere.»

«Cine ţi-a spus?»

«La mătuşa Tillie. În momentul ăsta cred – cred că beau ceva. Stau jos», zise el nelămurit, îngustându-şi ochii de parcă putea străbate cu ei toată distanţa până dincolo de oraş, în curtea din spate a mătuşii Tillie. Apoi imaginea parcă deveni mai clară şi el aprobă hotărât din cap. «Chiar aşa. Stau jos. Uite-o şi pe sor-ta într-o rochie albastră, cu tocuri, vai de capul ei de caraghioasă – nici pe departe ca tine, inimioaro! Şi maică-ta o ajută pe o femeie grasă la porumb, îl curăţă – îl cojesc.»

«Care femeie grasă?» strigă Connie.

«De unde vrei să ştiu? Doar nu le cunosc pe toate grasele din lume!» râse Arnold Friend.

«Doamna Hornsby trebuie să fie... Dar cine a invitat-o?» strigă iar Connie. Se simţea un pic ameţită. Respira grăbit.

«E prea grasă. Nu-mi plac femeile grase. Îmi plac femeile ca tine, inimioaro», zise el zâmbindu-i leneş. Se priviră un timp prin plasa uşii. El spuse blând, «Uite ce ai să faci: o să ieşi de acolo. O să stai lângă mine în faţă şi Ellie o să stea în spate, la naiba cu Ellie, este? Doar nu-i întâlnirea lui. Cu mine ai întâlnire. Eu sunt iubitul tău, inimioaro.»

«Ce? Eşti nebun?»

«Da, sunt iubitul tău. Nu ştii ce înseamnă asta, dar vei afla», zise el. «Îţi spun eu, pentru că eu ştiu tot despre tine. Şi zău dacă n-o să fie plăcut, şi, să ştii, n-o să poţi găsi unul mai bun ca mine ori mai politicos. Niciodată nu-mi calc cuvântul. O să-ţi povestesc cum este. La început, adică prima oară, sunt întotdeauna foarte drăguţ. O să te ţin aşa de strâns că nici n-o să-ţi treacă prin cap să te desfaci sau să te prefaci că vrei să pleci fiindcă o să ştii că nu poţi. Voi pătrunde în cele mai adânci taine din tine iar tu te vei supune şi mă vei iubi»

«Ţine-ţi gura! Eşti nebun de-a binelea!» strigă Connie. Se trase înapoi din uşă şi îşi astupă urechile cu mâinile de parcă ar fi auzit un lucru groaznic care nu o privea. «Nimeni nu vorbeşte aşa, eşti nebun,» repetă ea în şoaptă. Inima îi crescuse aproape să-i spargă pieptul şi tresăltările ei o inundau cu sudoare. Privi afară şi-l văzu pe Arnold Friend stând nemişcat pe loc, apoi înaintând un pas către verandă, împleticindu-se. Fu gata să cadă. Dar, ca un beţiv abil, reuşi să-şi recapete echilibrul. Se clătină în bocanci şi se agăţă strâns de unul dintre stâlpii verandei.

«Inimioaro?», zise el. «Mă auzi?»

«Du-te dracului de aici!»

«Fii cuminte, frumoaso. Mai bine ascultă.»

«Anunţ poliţia».

Arnold Friend se clătină din nou şi scuipă printre dinţi, numai pentru el, o înjurătură pe care ea nu trebuia s-o audă. Dar chiar şi acest «Dumnezeii!» sună artificial. Apoi începu din nou să zâmbească. Ea urmări ivirea zâmbetului, dosit parcă din spatele unei măşti. Toată faţa lui e o mască, se gândi ea înnebunită de spaimă, bronzată până la guler şi oprindu-se acolo ca şi cum cineva i-ar fi întins un strat gros de machiaj pe obraz, uitând însă de gât.

«Ei, frumoaso? Uite cum stă treaba. Eu nu mint niciodată, şi-ţi promit ceva: n-am să vin înăuntru după tine.»

«Bine faci! Anunţ poliţia dacă – dacă nu...»

«Inimioaro,» zise el acoperindu-i vocea, «inimioaro, eu nu intru după tine, pentru că o să vii tu afară. Şi ştii de ce?»

Connie gâfâia. Bucătăria i se părea cu totul necunoscută, o cameră în care se refugiase dar care nu era bună de nimic, n-o putea ajuta. Geamul bucătăriei n-avusese niciodată perdele, deşi trecuseră trei ani, iar în chiuvetă erau vasele pe care trebuia să le spele ea probabil, şi, dacă-ţi treceai palma pe deasupra mesei, ai fi dat de ceva lipicios.

«Mă asculţi, frumoaso, da?»

«Să anunţ poliţia?»

«Cum pui mâna pe telefon nu-mi mai ţin promisiunea şi intru. Ce zici, vrei să vin?»

Connie se repezi spre uşă încercând s-o încuie. Degetele îi tremurau «La ce bun s-o încui», zise liniştit Arnold Friend, vorbindu-i drept în faţă. «E o simplă uşă cu plasă. O nimica toată.» Unul dintre bocancii lui avea o înclinare ciudată, parcă era gol. Era îndreptat spre stânga, îndoit din gleznă. «Vreau să spun că oricine poate sparge o uşă, un geam, ori lemn sau fier ori altceva, dacă e nevoie, absolut oricine, şi cu atât mai mult Arnold Friend. Dacă s-ar aprinde casa, păpuşico, ai alerga afară drept în braţele mele, ca la tine acasă – ai pricepe că sunt iubitul tău şi ai termina cu prostiile. E adevărat că nu-mi displace o fetiţă dulce şi timidă, dar să nu facă pe proasta.» Unele cuvinte fuseseră rostite cu o uşoară tărăgănare şi Connie recunoscu ceva în ele – ecoul unui cântec de anul trecut, despre o fată aruncându-se în braţele prietenului ei, simţindu-se în sfârşit iar acasă.

Connie stătea în picioarele goale pe linoleum, holbându-se la el. «Ce vrei de la mine?» murmură.

«Pe tine te vreau», îi răspunse el.

«Ce?»

«De cum te-am văzut în seara aia mi-am zis, da, băiete, asta e. De la prima ochire.»

«O să se întoarcă tata. Vine să mă ia. A trebuit să mă spăl pe cap întâi, dar...» Vorbea repede şi sec, abia şoptit.

«Nu, tăticu’ nu vine, dar într-adevăr a trebuit să-ţi speli părul, pentru mine. E frumos şi strălucitor şi numai al meu. Îţi

mulţumesc, inimioaro», zise el cu o prefăcută plecăciune şi din nou aproape că-şi pierdu echilibrul. Trebui să se aplece şi să-şi îndrepte bocancii. Era clar că picioarele nu-i ajungeau până la fund în ei; se vede că-şi îndesase ceva sub tălpi ca să pară mai înalt. Connie se holba la el şi dincolo de el, în maşină, la Ellie, care părea că priveşte în gol spre ceva din dreapta lui. Acest Ellie spusese, sugându-şi cuvintele din aer unul după altul, ca şi cum abia le descoperea, «Să smulg firele de la telefon?»

«Mai ţine-ţi gura», zise Arnold Friend, cu faţa roşie fie din cauză că se aplecase, fie poate încurcat deoarece Connie îi observase bocancii. «Nu-i treaba ta.»

«Ce ai de gând? Ce vrei de la mine?» bâigui Connie. «O să chem poliţia şi o să te prindă şi o să te închidă.»

«Am promis să nu intru dacă nu te atingi de telefon şi mă ţin de cuvânt», îi aminti Arnold Friend. Îşi reluă poziţia încercând să-şi îndrepte umerii. Avea aerul unui erou de film care rosteşte o replică importantă. Vorbea însă prea tare, de parcă se adresa cuiva din spatele lui Connie. «Nu am de gând să dau buzna într-o casă străină, tot ce vreau e să vii tu la mine, aşa cum e normal. Ori nu ştii cine sunt?»

«Un nebun», murmură ea. Se îndepărtă de uşă deşi nu voia să intre în cealaltă cameră, de parcă asta l-ar fi îndreptăţit pe el să treacă pragul. «Ce vrei… eşti nebun, ce…»

«Cum? Ce spuneai, păpuşico?»

Ochii ei lunecară repede prin toată bucătăria. Nu-şi putea aminti unde se află.

«O să fie cum ziceam, păpuşico: o să ieşi de acolo şi o să facem o plimbare frumoasă cu maşina. Dar dacă nu ieşi, o să aşteptăm până vin ai tăi acasă şi o s-o păţească toţi.»

«Vrei sau nu să smulg firele?» întrebă Ellie. Depărtase radioul de ureche şi se strâmba de parcă fără radio nu putea suporta aerul.

«Ţi-am mai zis să-ţi ţii botul, Ellie», zise Arnold Friend, «dacă eşti surd fă bine şi pune-ţi un aparat auditiv, ai priceput? Vezi-ţi de treabă. Fetiţa asta n-o să ne dea de furcă, ai să vezi numai ce drăguţă o să fie cu mine, aşa că, Ellie, nu te amesteca, doar nu e întâlnirea ta – nu? Nu mă mai încolţi, nu ocupa tot drumul ca un şofer zănatec, nu mă înghesui, nu mă pisa la cap şi nu te mai ţine atât după coada mea», spuse el cu o voce rapidă şi fără intonaţie, de parcă trecea în revistă toate expresiile pe care le

ştia dar nu mai era sigur care dintre ele erau la modă, apoi se aruncă spre cele mai noi, construindu-le cu ochii închişi. «Nu te furişa pe sub gardul meu, nu te vârî în gaura mea de veveriţă, nu-mi adulmeca lipiciul, nu-mi suge acadeaua, ţine-ţi acasă degetele alea unsuroase!» îşi duse palma streaşină la ochi şi o cercetă din privire pe Connie, care se sprijinea cu spatele de masa din bucătărie. «Nu te uita la el, păpuşico, e o canalie. Un tâmpit. Este? Eu sunt cel mai potrivit pentru tine, şi, cum spuneam, o să ieşi afară de acolo ca o fată cuminte şi o să-mi dai mâna şi nimeni altcineva n-o să păţească nimic, nimeni, adică nici tăticul tău chel şi simpatic, nici mămica, nici sora ta care poartă tocuri înalte. Spune şi tu: de ce să-i amestecăm pe toţi în treaba asta?»

«Lasă-mă-n pace», murmură Connie.

«Ia zi, o cunoşti pe bătrâna de mai încolo, cu puii ăia de găină – o ştii?»

«A murit!»

«A murit? Cum? O cunoşti?» întrebă Arnold Friend.

«A murit.»

«Nu ţi-e simpatică?»

«A murit... a... nu mai este acolo...»,

«Te-am întrebat dacă nu ţi-e simpatică, dacă ai ceva împotriva ei? Poate-i porţi pică?» Aici vocea îi scăzu de parcă ştia că spusese ceva prea brutal. Îşi duse mâna la ochelarii ridicaţi deasupra frunţii, vrând parcă să se convingă că mai sunt acolo. «Ei, e timpul să fii cuminte.»

«Ce vrei să faci?»

«Vreo câteva trebuşoare,» zise Arnold Friend. «Dar îţi promit că n-o să dureze mult şi ai să vezi că am să-ţi plac până la urmă aşa cum ajunge să-ţi placă cineva de care eşti foarte aproape. Da, da, am să-ţi plac. Hai ieşi, nu mai ai ce căuta aici. Doar nu vrei să păţească ceva ai tăi, nu?»

Connie îi întoarse spatele dar se izbi în grabă de un scaun sau de masă, lovindu-se la picior, ceea ce n-o împiedică să alerge spre camera din fund şi să ridice receptorul din furcă. Ceva îi răsună în ureche, un zbârnâit slab, dar, cum îi era aproape rău de frică, rămase nemişcată ascultându-l – receptorul era umed, rece şi foarte greu, iar degetele ei bâjbâiră către cadran, prea slabe pentru a-l atinge. Începu să ţipe în telefon, în zumzetul care se auzea. Urlă, strigă după maică-sa,

simţi cum răsuflarea i se smulge din piept din ce în ce mai des, cu un obiect cu care Arnold Friend o străpungea fără urmă de milă. O tânguire zgomotoasă sfâşietoare o copleşi zăvorând-o în adâncul ei, la fel ca pereţii casei în care se afla.

După o vreme îşi reveni. Era aşezată pe podea, cu spatele ud lipit de perete.

Îl auzi pe Arnold Friend vorbind în dreptul uşii. «Aşa, fetiţo. Pune jos receptorul.» Connie îl azvârli din mână. «Nu, inimioaro. Ridică-l şi pune-l frumos.» Îl ridică şi îl puse la loc. Tonul încetă. «Aşa. Acum ieşi afară.» Groaza îi lăsase un gol pe dinăuntru. Groaza care dispăruse odată cu răcnetele. Stătea cu un picior strâns sub ea şi adânc în mintea ei ceva ca un punct luminos rămânea aprins, nelăsând-o să se liniştească. Se auzi gândind. N-am s-o mai văd niciodată pe mama. Niciodată n-am să mai dorm în patul meu. Bluza ei verde era toată udă.

Arnold Friend spuse binevoitor, cu voce tare, ca pe scenă, «Locul de unde ai venit nu mai există şi locul către care ai vrut să pleci a dispărut. Locul ăsta pe care stai acum – în casa lui taică-tău – e doar o cutie de carton pe care pot s-o dărâm când vreau. Ştiai asta de la început, nu? Mă auzi?»

Îşi zise: «Trebuie să mă gândesc. Trebuie să găsesc o soluţie.»

«O să mergem aici, nu prea departe, pe un câmp frumos, înmiresmat şi cu mult soare», zise Arnold Friend. «O să te ţin strâns în braţe şi n-o să ai de ce să vrei să fugi; am să-ţi arăt ce înseamnă şi ce aduce dragostea. La dracu cu casa asta! Pare destul de solidă», continuă el. Zgârie peretele cu unghia dar zgomotul n-o mai făcu pe Connie să se înfioreze ca în alte dăţi. «Ia pune-ţi mâna pe inimă, păpuşico. Simţi? Pare şi ea solidă, dar noi, noi doi ştim adevărul. Poartă-te frumos şi cald cu mine, aşa cum ştii tu, fiindcă, spune, ce altceva ar putea face o fetiţă ca tine decât să fie caldă şi drăguţă şi să se supună? – şi să plece de acasă înainte de a se întoarce părinţii ei?»

Îşi simţea inima zvâcnind. Parcă o ţinea în palmă. Pentru prima oară în viaţă se gândi că de fapt nici nu era a ei, nu-i aparţinea, era doar un obiect viu care zvâcnea în ea, se zbătea înăuntrul unui trup care nici el nu-i aparţinea.

«Doar nu vrei ca ei să păţească ceva», spuse iar Arnold Friend. Hai, frumoaso, ridică-te. Ridică-te singură.»

Se sculă în picioare.

«Acum întoarce-te încoace. Aşa. Vino spre mine. – Ellie, nu ţi-am spus să dai aia la o parte? Cretinule. Cretin mizerabil şi bleg», zise Arnold Friend. Cuvintele lui nu arătau supărare, erau doar parte dintr-un descântec. Un descântec blând. «Acum vino spre mine prin bucătărie, inimioaro, şi zâmbeşte, hai, încearcă, eşti o fetiţă foarte dulce şi curajoasă; ceilalţi mănâncă acum porumb şi crenvurşti clocotiţi până crapă, lângă focul aprins afară, şi nu ştiu nici cel mai mic lucru despre tine, ca şi până acum de fapt, şi tu, păpuşico, eşti mai deşteaptă ca ei fiindcă niciunul nu ţi-ar fi dat ce o să-ţi dau eu.»

Connie simţi sub tălpi linoleumul rece. Îşi ridică părul din ochi. Arnold Friend dădu drumul stâlpului şi, ca o încercare, desfăcu braţele pentru a o primi, ţinând coatele întoarse înăuntru unul spre altul şi palmele atârnând moi, imitând o îmbrăţişare stânjenită şi ironică, ca să n-o intimideze.

Connie întinse mâna spre plasa uşii. Îşi urmări propriile mişcări în timp ce împingea încet uşa, de parcă era undeva departe, în nesiguranţă, în pragul celeilalte camere şi îşi vedea de acolo corpul şi capul cu păr lung ieşind în soare către locul unde o aştepta Arnold Friend.

«Fetiţa mea dragă cu ochi albaştri», zise el într-un suspin melodios, care n-avea nicio legătură cu ochii ei căprui, dar care fu reluat neschimbat de marile întinderi însorite ce-l împresurau din toate părţile – atâta pământ cum nu mai văzuse Connie niciodată şi despre care nu ştia decât că într-acolo se îndreaptă.

Aurel Cărăşel
Migraţii cosmice

Doamne, de ce-ai făcut zilele atât de asemănătoare una cu alta? De ce le-ai dat unora o viaţă leneşă, lipsită de conturul zilelor trecute, iar altora le umpli fiecare clipă cu misterul unor continente de vis, încă neatinse de curiozitate?

Poate că şi ziua aceea afurisită, monotonă, cenuşie s-ar fi încheiat exact la fel cu toate celelalte de dinaintea ei, proiectându-mă de sub duşul după-amiezii direct în fotoliul din faţa televizorului, lângă ceaşca de nes. Cu gustul de salivă amară sub limbă, exact ca eroul din "Greaţa" lui Jean Paul Sartre.

Întâmplarea - chiar şi azi susţin că totul a fost numai pură întâmplare - a făcut ca orarul molcom al zilei şi al tuturor zilelor ce aveau să urmeze să fie dat peste cap de ţârâitul strident al telefonului. Am întins mâna, cu ochii în continuare pe ecranul televizorului şi… făgaşul existenţei a început să mi se modifice.

La celălalt capăt al firului răsuna vocea răguşită a lui George B, o cunoştinţă cu care nu mă mai văzusem de câteva luni. Insista ca acest lucru (întâlnirea, adică) să se petreacă imediat, adică dacă se putea ca eu să mă echipez cu maximum de iuţeală şi să cobor scările într-o fugă, el se angaja să treacă să mă ia cu "broscuţa" sa în mai puţin de cinci minute.

— Eşti convins că trebuşoara la care ai de gând să mă faci părtaş merită efortul unei deplasări la început de seară, când orice om cu scaun la cap joacă o tablă, îşi înjură nevasta sau se uită la un meci de fotbal pe micul ecran. Altfel spus, n-am putea să o lăsăm naiba pe altădată. Pe mâine, spre exemplu.

Vocea de beţiv trezit prea de cu zori mi-a demonstrat în trei propoziţii şi o înjurătură că posesorul ei nu are niciun scaun pe cap şi că în niciun caz operaţiunea nu putea să fie amânată. Cu George B. nu avea niciun rost să te contrazici: era un profesor de desen aproape scăpătat, cu o chelie lucioasă şi cu o pereche de ochi albaştri atât de tulburi, încât îţi pierea cheful să ai altă părere decât el atunci când îi fixa asupra persoanei tale. Nebunul era în stare să urce până la mine şi să-mi strige pe casa scării, lângă uşile vecinilor, toate invectivele de care era capabil la furie. Şi era capabil, zău aşa!

Aşa încât, nu am avut ce face şi m-am hotărât să reintru în

hainele de orăşean din secolul XXI şi, în timp ce sorbeam dintr-o singură înghiţitură bunătate de lichid tare, parfumat şi amărui, m-am gândit cu jale la câtă dreptate avusese la vremea sa prăpăditul ăla de fabulist, Florian, când scrisese: “La ce bun atâţia prieteni? Unul singur e de ajuns, dacă ne iubeşte”.

Şi nu încape îndoială că George mă iubea profund, pentru că nici nu apucasem bine să cobor scările, că îşi şi făcuse apariţia pe după colţul străzii, cu aiurita lui de cutie de conserve vopsită în verde. A deschis portiera, cu gestul unui imperator jignit, şi mi-a făcut semn să mă înghesui pe scaunul din faţă. M-am executat, privindu-l cu o evidentă suspiciune. A ridicat din umeri. Probabil, în loc de salut.

— Ascultă, bătrâne, nu prea am timp pentru explicaţii, înţelegi? Sunt al dracului de grăbit, caut nişte confirmări. Dacă le obţin - iar eu sper să nu, mă înţelegi? - înseamnă că nu mai avem mult timp şi ori ne lichidăm ca specie, ori trebuie să ne facem frumuşel catrafusele şi s-o uşchim în altă parte. Înţelegi? m-a întrebat pentru a treia oară, uitându-se la mine ca la un copil cu deficienţe mintale.

Într-un fel, cam aşa mă şi simţeam, deoarece trebuie să mărturisesc că nu pricepusem nimic. De regulă, mă simt un individ absolut obişnuit, capabil să priceapă genul de lucruri obişnuite cu suficientă viteză ca să fie declarat normal. În acest caz, una din două: sau lucrurile spuse de George B. nu erau deloc obişnuite, sau eu eram prea obosit. I-am spus-o şi lui. A râs, a ridicat din umeri şi nu a răspuns decât atât: “Las’ că te lămureşti tu, repede”, după care a pornit motorul şi a demarat în trombă.

Nu părea băut, dar asta nu însemna nimic. Văzusem la viaţa mea indivizi capabili să bea o noapte întreagă, iar a doua zi se duceau la slujbă ca şi când s-ar fi trezit după un somn bun. Poate că totuşi băuse ceva şi îşi descoperise o fixaţie, pe care căuta să o demonstreze cuiva ca să scape de ea. Şi mă găsise pe mine!

— N-am băut nimic, spuse el, la un moment dat, luând o curbă strânsă la dreapta, şi mă privi preţ de o clipă, de parcă citise cumva ceea ce îmi trecuse prin minte. Din păcate, sunt treaz, ba chiar şi zdravăn de tot la cap. Las’ că vezi tu!

Am traversat două cartiere vechi, cu multe case înconjurate de grădini minuscule şi a înscris maşina pe bulevard, aproape

fără să acorde prioritate celui care venea din dreapta. A urmat un interminabil concert de claxoane, de iluminări cu ambele faze, până când George şi-a scos chelia pe geam şi a răcnit atât de tare la nenorocit, încât cred că l-au auzit şi cei din magazinul alimentar de la semafoare:

— Gura, nesimţitule, avem interese mari de rezolvat, nu cretinităţi familiale, ca ale tale!

În fine, am ajuns pe Aleea Jnepenilor fără alte altercaţii. Nu mi se făcea părul măciucă decât la gîndul că atunci când te extrage dintr-o încăierare, orice poliţist, cât de cât serios, îţi solicită un act de identitate, ca să vadă pe cine a arestat. Şi nu-l aveam, rămăsese în trenci, pe capul fotoliului, alături de pachetul de ţigări. Hmm, ţigări… I-am cerut una, mai mult prin semne, şi mi-a dat după o aşteptare destul de lungă, fără să-mi răspundă la vreo întrebare. Fixa drumul, de parcă se aştepta tot timpul să calce o stafie. Poate că era totuşi băut.

A oprit înainte de o staţie de autobuz. Se lăsa înserarea şi, odată cu ea, răcoarea. Maşinile care treceau pe lângă noi începeau să-şi aprindă farurile. A închis portierele cu cheia, deşi nu cred că era absolută nevoie, cine dracu' să-i fure tinicheaua? Apoi, mi-a făcut semn să-l urmez. Poţi să zici nu unei forţe a naturii?

L-am urmat. Mergea cu paşi mari, cu capul lăsat în pământ. Nu se clătina deloc, aşa că ipoteza cu beţia cădea din nou. Păcat! Ar fi explicat mai simplu şi mai repede lucrurile. Şi mi-ar fi îngăduit să am fie şi o vagă idee cu privire la viitorul apropiat.

Şi, din nou, mi s-a părut că m-am înşelat în aprecieri: în timp ce înainta de-a lungul unui rond cu flori veştejite, a înţepenit brusc şi s-a lăsat într-un genunchi. A dus mâna stîngă la buzunar, de unde a scos un obiect lunguieţ, nu-mi dădeam seama prea bine ce ar fi putut să fie din cauza luminii scăzute, iar cu dreapta mi-a făcut semn să mă apropii. Urma să-mi arate ceva sau să o zbughească, ca un atlet la competiţie? M-am executat, cu maximă precauţie. Obiectul lunguieţ s-a dovedit a fi o lanternă. Sub rotocolul ei galben asfaltul aleii apărea în toată splendoarea sa, crăpat în mai multe locuri sub presiunea rădăcinilor groase ale plopilor ce mărgineau strada.

— Vezi chestia asta? mi-a arătat el cu degetul una dintre spărturi, cu un aer victorios. Ce părere ai, acum?

— E… e o chestie, am răspuns şi m-am holbat către locul cu

pricina.

Cum să-i demonstrez nebunului că nu vedeam nimic din ceea ce dorea el să văd. Dar cred că m-a ghicit după ton, pentru că a continuat repede:

— Nu aşa, domnule! Uită-te bine şi spune-mi ce fel de urmă ţi se pare că descifrezi aici.

O urmă!

Noroc că aleea nu era foarte circulată la ora aceea, altfel intram în gura lumii.

— George, gata, am văzut-o… Acum mergem frumuşel acasă şi discutăm ca între oameni serioşi ce sîntem. Dacă vrei, te invit la mine, am nişte coniac franţuzesc de prima mînă…

S-a ridicat în picioare şi mi-a aruncat o privire asasină.

— Măi omule, tu chiar nu înţelegi că ai în faţa ochilor tăi osificaţi urma unei labe de tyranosaurus rex. O urmă preistorică, înfiptă bine în asfaltul nostru modern.

Era prima dată, de când ne reîntâlniserăm, că vorbise perfect coerent şi construise nişte propoziţii normale, cu subiect, predicat şi toate alea. Am ridicat din umeri şi am încercat să-i fac pe plac. Am luat lanterna şi m-am uitat cu atenţie peste tot. George se îndepărtase câţiva paşi pentru a-mi lăsa spaţiu de manevră.

— Ceea ce urmăreşti tu, acum, este protuberanţa unei unghii, probabil. Una dintre marginile urmei este aici, sub stratul de pansele, iar cea opusă ei lângă scara aia de acolo. Asfaltul e adâncit, în unele locuri mai mult, în altele mai puţin, în funcţie de cum a fost distribuită greutatea pe talpă, pe o suprafaţă elipsoidală, cu raza mare de vreo 20 de metri şi cea mică de vreo 7 metri. Într-un cuvânt, e vorba despre o urmă gigantică, înţelegi?

M-am scărpinat în cap cu lanterna. Apoi mi-am făcut curaj şi i-am spus că nu vedeam decât gaura lângă care mă lăsase, iar aia avea mărimea unei camere de maşină. Mutatis mutandis, după vorba hâtrului de latin, era din nou ca la început: el băut sau nebun, eu înşelat cu o seară şi, din pricină că urma să revin per pedes în modesta locuinţă din celălalt capăt al oraşului, chiar şi cu o bună parte din noapte.

— Nu ţi-am explicat cum trebuia! strigă el de lângă rond, deşi i-ar fi fost mult mai uşor să se apropie şi să vorbească pe un ton normal.

Am dat din cap, în semn că eram de acord, dar nu ştiam dacă, prin întuneric, chiar văzuse ceva.

— Uite, a continuat să strige. La etajul XI, în turnul ăla de colo (şi a arătat cu raza lanternei blocul-turn de peste drum) locuieşte un elev de-al meu, din clasa a VII-a. Trebuia să facă un desen după natură. Şi mi-a adus chestia asta la şcoală…

S-a scotocit prin buzunarele hainei şi a scos o hârtie împăturită. A luminat-o cu lanterna. De pe trotuarul vecin, doi adolescenţi ce se ţineau tandru de mînă se opriseră şi îl priveau cu atenţie.

— E un desen, strigă el din nou şi, pe cuvânt de onoare că eu unul nu vedeam chiar niciun obstacol în calea apropierii noastre fizice. Zicea că a copiat o fotografie. Taică-său e fotograf de meserie şi a făcut tot felul de poze, la viaţa lui. A copiat, prin mărire, o fotografie făcută de acesta în infraroşu, şi care reprezenta un segment anume de pe strada sa. O fotografie făcută noaptea, de la etaj.

Până la urmă a învins chestia cu muntele şi Mahomed. M-am apropiat de el, în timp ce i-am aruncat junei perechi o privire cât se poate de ameninţătoare. Cei doi au priceput mesajul şi au dispărut, cuminte, în semiîntuneric. George B. avea ochii roşii şi un fir de salivă i se scurgea, argintiu, pe la colţul din dreapta al gurii. Am reuşit să-l conving că strada nu constituia un loc tocmai propice pentru o discuţie intelectuală, pentru că noi doi, la dracu'!, ne puteam lăuda măcar cu acest statut pentru care nu se mai lupta nimeni în societatea contemporană. Mai era şi problema coniacului, argument care, se pare, a cântărit decisiv într-o primă etapă a campaniei mele pentru un loc civilizat de purtat conversaţii.

— Mă, da' să ştii că, dacă vin, nu scapi aşa de uşor! ameninţă, în cele din urmă, stingând lanterna şi vârând-o în buzunar. Am nevoie de tine, ca specialist: o să-ţi prezint toate dovezile materiale pe care am reuşit să le adun. Şi, dacă pui problema lichidării franţuzului, îmi tragi un pui de pernă pe fotoliu, că eu la volan nu mă mai urc. Am deja o suspendare de permis.

La felul în care şofa, nu era de mirare.

— Şi nevasta? am întrebat nevinovat, încercând să miros o eventuală urmă.

— Eh, nevasta… a ocolit el răspunsul.

Ne-am întors la maşină şi am constatat că n-o furase nimeni. Păcat! Cred că George tot spera într-o chestie ca asta de vreo zece ani, sau într-un incendiu salvator care să-l ajute să primească o asigurare babană de la ADAS. Ne-am urcat, el a făcut gestul magic cu învârtitul cheii... însă nici gând să pornească. A înjurat şi apoi, răcorit, a început să cotrobăie printr-o servietă de vinilin aruncată pe bancheta din spate. După câteva clipe a scos dinăuntru câteva fotografii alb-negru, precum şi hârtia desenată pe care mi-o arătase mai înainte. Plafoniera era chioară de tot, dar tot am reuşit să văd pe fotografii un straniu contur fosforescent, închipuind o formă lipsită de aspect geometric.

— E clar că sunt făcute de sus, mă asigură fără să i-o cer. Uite, astea sunt ceea ce se cheamă "linii de fugă", vezi? Aici, apare conturul turnului, la bază.

Mda, putea fi ceva. Adică putea fi orice. De la o dâră trasată cu vopsea fosforescentă de puştii cartierului pentru un nou joc de noapte, până la o bază de aterizare a OZN-urilor, aşa cum citisem şi eu prin almanahurile de popularizare ştiinţifică despre desenele ciudate de la Nazca şi de prin alte părţi ale gogoloiului terestru, de care nu-mi mai aminteam acum. I-am spus-o şi lui. A pufnit pe nări, ca un taur înfuriat, şi m-a pocnit peste umeri.

— Măi băiatule, dacă simţeam nevoia de miştocăreală, îmi găseam nişte tipi mai inteligenţi.

Chiar, de ce naiba nu s-o fi gândit la asta mai din timp? Aş fi stat şi eu, la ora asta, ca tot omul normal, răstignit în fotoliu şi aş fi privit cu un ochi la televizor şi cu altul prin ziar.

În cele din urmă, am reuşit să pornim fără să ne încăierăm. Priveam la desenul puştiului şi mă minunam: auzi, desen după natură! Dată naibii juna generaţie, nu altceva! Pe vremea mea, te chinuiai să desenezi o cană, un măr sau vreun copac. Acum, urme de dinozaur! Oare ce notă i-o fi pus? Am dat să-l întreb, dar m-am oprit la timp - mi-am amintit de tema mea preferată:

— Chiar, nevastă-ta ce zice de chestia asta?

— Nevastă-mea... a început să mârâie el, după care nu l-am mai auzit preţ de câteva clipe, în care a luat o elegantă curbă pe două roţi, stârnind protestele a două babe care-şi găsiseră de taină chiar pe bordură.

— Uită-te le ele, hoaşte afurisite! Moartea le caută pe acasă şi ea pune ţara la cale, mânca-i-aş coliva!

— Da, nevastă-ta… i-am reamintit.

— Nu zice nimic. A plecat de vreo zece zile într-o vizită prelungită, la soacră-mea.

Altfel spus, îl cam părăsise. Nici nu era de mirare. N-am mai apucat însă să i-o spun, pentru că “Broscuţa” a înţepenit exact la două degete de caroseria unui Ford Taunus, mai bătrân decât ea, parcat regulamentar, cu roata din faţă pe un capac de canalizare.

Am urcat la mine. L-am poftit în singura încăpere pe care o deţineam în proprietate personală, după care l-am lăsat singur cu coniacul şi m-am strecurat în anexa ce ţinea loc de bucătărie, ca să prăjesc nişte ouă cu jumări.

“Sustine et abstine” scria cândva Epictet. Sigur, mediul în care şi-a trăit umila existenţă i-o fi îngăduit să sufere şi să se abţină de la o mulţime posibilă de lucruri considerate bune. Al meu însă nu.

Am strigat în direcţia aproximativă a lui George, străduindu-mă să acopăr sfârâitul tigăii, şi l-am întrebat ce voia, la urma-urmei, de la mine. O părere avizată, a răspuns el, pe acelaşi ton. O certificare, adică eram sau nu eram conferenţiar în probleme de paleoistorie? Ce mi-a arătat el era sau nu o urmă de tyranosaurus rex?

Am scos capul din bucătărie. De ce voia neapărat tyranosaurus rex? Pentru că studiase el o fiţuică pliantă, cu pozele câtorva monstrişori din perioada prediluvială şi i se păruse că tocmai acela avea o talabă asemănătoare cu urma descoperită în rondul de flori.

Am adus ouăle în cameră şi ne-am aşezat în jurul mesei pliante. Am înghiţit îmbucăturile, fără prea mult chef, deşi nu de poftă de mâncare mă plângeam la ora aceea. Chiar şi coniacul părea să aibă un gust de sfoiag. Am continuat să discutăm în contradictoriu până aproape de miezul nopţii, dar nu am reuşit să stabilim nici măcar un capăt de pod. Ne-am culcat aproape certaţi şi cu capul greu din cauza aburilor de alcool.

Dimineaţa, l-am dat afară foarte devreme deoarece trebuia să prind un tren către capitală, unde urma să particip la un congres. M-a ameninţat, din uşă, că nu se lasă şi că o să apeleze la opinia celor de la Academie.

— Ascultă, eşti nebun? l-am întrebat pe şleau, încercând să nu ridic tonul, ca să nu trezesc toţi vecinii. Te duci la Academie

să-ţi certifice faptul că ai descoperit urma de câteva zeci de metri pătraţi a unui animal preistoric? Măi omule, fiarele alea primitive or fi avut ele 20-30 de tone şi aveau talia cât un bloc cu patru etaje, dar o asemenea talpă… Gândeşte-te bine la ce balamuc o să işti acolo!

Nu l-am convins. A plecat vociferând că e vorba de un caz planetar şi că, dacă Academia o să fie atât de ruginită încât n-o să-l ia în seamă, presa o va face, în mod sigur. Am clătinat din cap şi m-am retras la timp, ca să nu le dau vecinilor nicio satisfacţie. Nebunul, numai în gura presei nu ajunsese!

O oră mai târziu, în vagonul de clasa întâi, aproape aţipit de legănarea monotonă, îmi şi imaginam titlurile groase din ziarele de scandal: “Un tyranosaurus rex îşi lasă amprentele în asfaltul modern!”, ‘Un profesor de desen scutură istoria veche de naftalină”, “Urme de uriaşi în urbea de pe malul Mureşului”. Nu îmi venea însă să adorm de tot. Urme de uriaşi… De unde, urme? Am avut o tresărire violentă care a speriat-o pe vecina de compartiment. Poate… urma. Asta da, asta trebuie să fi fost!

Am revenit a doua zi, în jurul prânzului. L-am găsit aşezat pe scări, lângă uşa garsonierei. Nici nu mi-a dat răgaz să scot cheia din buzunar.

— Am discutat cu indivizii de la Sector; ăia care se ocupă cu reparaţiile în cartier. Spun că au turnat asfalt în zona respectivă în urmă cu trei luni. Ce părere ai?

I-am dat bună ziua şi am vârât cheia în broască. Văzând că nu-l prea iau în seamă, mi-a dat asigurări că a văzut devizele lucrărilor şi că datele înscrise acolo confirmau cele auzite. Am ridicat din umeri, dar mi-am făcut datoria de gazdă chiar şi faţă de un musafir nepoftit. M-a ajutat să strâng resturile ospăţului nocturn şi s-a oferit să bată nesul. Ne-am aşezat, cu ceştile în mâini, pe unde am apucat. Am sorbit preocupat din amăreală şi mi-am aprins o ţigară. Habar n-aveam de unde ar fi trebuit să încep discuţia.

— George, tu, mai presus de acel “magister dixit”, ai nevoie de părerea mea despre descoperirea asta absolut epocală.

— Fără ironii! A mai încercat şi nevastă-mea.

— De acord, fără ironii. În afară de faptul că totul poate să fie o ironie a sorţii, există două variante: sau ai fost special trimis de cineva, ca să-ţi baţi joci de subsemnatul cu fantasmagoria asta, ceea ce n-ar fi tocmai exclus, dacă stau şi mă gândesc

bine, sau cineva încearcă să-şi bată joc de tine, în semn de răzbunare. Oricum ar fi, o posibilitate terţă este exclusă.

N-a răspuns nimic. Nici măcar nu s-a uitat la mine, câtă vreme i-am vorbit. Fuma şi se juca cu toarta ceştii între degete. Era tras la faţă şi nebărbierit. Chelia îi lucea şters, probabil din cauza transpiraţiei.

— De ce-ai ajuns tocmai la părerea asta? La cea mai simplistă şi mai cretină dintre păreri?

L-am privit surprins.

— Pentru că am constatat că nu era vorba decât despre o singură urmă, mon cher. De una singură. Bine, în regulă, dacă vrei să jucăm jocul presupunerilor, putem să admitem că amprenta ar fi adevărată; că dimensiunea ei nu ar fi uluitoare, ci normală; că respectivul saurian ar fi fost înzestrat de mama natură cu bioluminiscenţă, proprietate pe care ar fi fost în stare să o transfere şi urmelor sale; că, în fine, ar fi avut chef să se plimbe în urmă cu nu ştiu câte luni prin oraş. Pare - nu-i aşa? - un film SF, dar, mă rog... Deci admitem toate chestiile astea, de dragul conversaţiei. Dar nu e vorba decât despre o singură urmă, George! Iar eu nu cred în existenţa unei rase de saurieni şchiopi.

A dat din cap de câteva ori şi a strivit ţigara în farfurioara ceştii. S-a ridicat, şi-a luat haina pe braţ şi a ieşit pe uşă, fără să scoată o vorbă.

Timp de câteva zile, nu ştiu exact câte, nu l-am mai văzut şi nu am primit niciun altfel de semn de viaţă din parte-i. Deşi trăsnaia lui începuse să mă intereseze oarecum (mă tenta ideea de a supune fotografiile cu pricina atenţiei unui laborator de specialitate), nu am mai avut timp să mă gândesc prea mult la ea: trebuia să răspund urgent la solicitarea unei societăţi de istorie din străinătate cu privire la posibilitatea unui contract pe doi ani, care implica şi publicarea unei cărţi de specialitate la final.

Cred că era sâmbătă când, aruncându-mi privirile peste presa de dimineaţă, am citit un titlu cu litere de-o şchioapă: “Într-o noapte de duminică, am văzut un dinozaur”. Chiar sub titlu, se găsea poza unui băieţandru cam de 14 ani, cu ochi albaştri şi o şapcă neagră pe cap. Am străbătut articolul în diagonală. O declaraţie de senzaţie: în urmă cu trei luni, puştiul văzuse de la fereastra dormitorului său un dinozaur gigant care trecea chiar

pe lângă bloc. Nu mărturisise nimic până în clipa de faţă, de teamă să nu fie considerat ţicnit. Într-un final, nemaiputând răbda să ţină ascunsă o astfel de taină, mersese la un vecin de scară, psiholog de profesie, şi-i mărturisise coşmarul. Acesta îl chemase pe reporter.

— Dat în moaşă-sa! am izbucnit în râs, pricepând iute ce cale îmbârligată au luat lucrurile. Auzi, să meargă la psiholog!

Sub fotografie era şi o bandă desenată, care ilustra întreaga poveste. Ultima secvenţă îl reprezenta pe amicul meu, George B., călcat de saurian pe ţeasta-i lucioasă. Nu exista nicio îndoială, era chiar caricatura sa. Am telefonat la redacţia ziarului pentru a obţine câteva informaţii suplimentare, dar reporterul era plecat pe teren, iar secretara nu cunoştea nimic în plus faţă de mine.. Nu ştia nici cine a trimis banda desenată, vreun colaborator de-al reporterului, pesemne.

Bineînţeles că putea fi un simplu subiect de senzaţie, publicat pe prima pagină pentru a spori tirajul. Rămânea însă ciudată potrivirea cu informaţiile pe care le primisem de la George B.. Şi mai era şi chipul caricaturizat al acestuia. Cum naiba nimerise acolo, ca nuca-n perete?
M-am îmbrăcat şi am coborât scările. Dacă era să mă iau după aparenţe, adevărul nu putea fi altul: un dinozaur gigant păcălise timpul şi făcea vizite nocturne prin metropolele prezentului. Dacă scobeam în profunzimile problemei, mă izbeam de aspectele ei foarte raţionale: un saurian şchiop sau, şi mai simplu, unul cu un singur picior? Un tyranosaurus rex cu o talabă de câteva zeci de metri pătraţi? Unde Dumnezeu putuse să stea ascunsă o asemenea creatură de-a lungul milioanelor de ani?

Întrebările erau toate încuietoare, aşa că nu mi-am pus mintea cu ele, nici în ceea ce mai rămăsese din acea zi de sfârşit de săptămână şi nici în toată ziua de duminică, care i-a urmat.

Când m-am întors din vizită (din două în două săptămâni eram invitat la o familie de dascăli pensionari, iar unul dintre motivele pentru care dădeam curs acestei chestiuni era plăcerea masochistă de a-mi privi viitorul în ochi) am găsit un plic în cutia poştală. Niciun nume, nicio adresă. Într-unul din colţuri, era scris cu litere aplecate cunoscutul aforism al lui Cicero: “Nimănui nu-i e îngăduit să greşească”.

— Într-adevăr, am murmurat. Din păcate însă se întâmplă exact pe dos: greşim cu toţii.

Am urcat grăbit scările, am deschis uşa, am aruncat sacoul pe un scaun şi m-am dus întins la birou. Am deschis plicul cu cuţitul din plastic şi l-am scuturat. Din el a căzut o tăietură de ziar, uşor îngălbenită, care conţinea un fragment dintr-un reportaj, grupat în jurul unei fotografii deloc clare. În esenţă, era vorba despre o urmă curioasă, de mari dimensiuni, întipărită în lutul unei cariere de argilă aflate la câţiva kilometri de oraş. Un medic osteolog, care studiase fotografiile acesteia, declarase că s-ar putea să fie vorba despre piciorul drept al respectivului animal. Aici, textul era întrerupt de foarfecă şi, deşi nu vedeam nicio semnătură, îmi dădeam seama, după stilul scriiturii, că trebuie să fie vorba despre acelaşi reporter din ziua precedentă. Pe spatele fragmentului de ziar, George scrisese cu roşu: “în fotografiile puştiului se găsea amprenta labei stângi. Sper că acum te-ai convins că nu era şchiop.”

Şi atât. Nici semnătură, nici dată, nici “va urma”…

Mi-am preparat un scotch cu gheaţă (deşi căldura lui iunie nu era excesivă), mi-am îmbrăcat halatul, am salahorit puţin la pipă (curăţatul ei rămâne una dintre cele mai migăloase treburi imaginabile), după care am pândit emisiunea de ştiri a televiziunii. Evident că nu s-a dat nimic din ceea ce aşteptam eu pe post.

— În primul rând, că nu este adevărat. În al doilea rând, presupunând prin reducere la absurd că ar fi totuşi adevărat, un anunţ făcut pe postul public de televiziune ar băga lumea în sperieţi. Nimănui nu-i face plăcere să afle că pe sub ferestre i se plimbă noaptea o fiară preistorică de dimensiuni halucinante.

Am mai băut un scotch, am făcut un duş şi am încercat să trag un pui de somn. Cred că tocmai reuşisem să aţipesc, când m-a trezit brusc un tropăit infernal pe casa scării. Apoi am auzit distinct cum cineva îşi ştergea pantofii de grătarul metalic din faţa uşii mele. Când s-a auzit soneria, eram deja cu ochiul pe vizor. George B. îşi strângea umbrela din care şiroia apa.

Am deschis precaut.

— Plouă?

— Aha, mi-a confirmat şi s-a strecurat înăuntru, fără să mai aştepte invitaţia.

Cred că nu mai avea niciun rost să mă culc din nou. Am

aprins veioza şi am turnat băutură în pahare. George nici nu s-a uitat la al lui. A mişcat plicul de pe birou cu un deget şi m-a întrebat când l-am citit.

— Acum câteva ore. Probabil că ai trecut să-mi afli părerea. Am să te dezamăgesc, dar nu mi-am format încă niciuna. Poate-mi spui totuşi când a fost scris articolul.

— Habar n-am. Mi l-a adus un puşti în urmă cu vreo trei săptămâni.

— Deci când eu emiteam presupunerea cu dinozaurul şchiop, tu…

— Ei bine, nu râdeam în barbă. Aveai o reacţie normală. Nu deţineai, ca mine, toate datele.

— Tu le deţii?

— Cred că da.

A băut alcoolul dintr-o singură înghiţitură, fără să se uite la pahar. Mi-a povestit că îşi cumpărase bilet de avion spre insula Tahiti. L-am întrebat, zâmbind, cu cine mergea în excursie, dar m-a repezit cu brutalitate: nici vorbă de excursie, se muta acolo definitiv.

— Înţeleg, i-am spus ironic. Gaugain, frumoasele tahitience brune, soarele, marea albastră… Vrei să faci avere cu cărbunele şi cartonul alb.

— Eşti cretin, a declarat senin şi şi-a mai turnat un pahar. Lumea e pe punctul de a trece în nefiinţă, iar ţie-ţi arde de bancuri aiurea. Situaţia reală se prezintă cam aşa: ne-a luat dracu'! Nu ştiu dacă pricepi.

— Nu pricep.

I-a plăcut, probabil, nu răspunsul, ci tonul cu care l-am formulat, pentru că a repetat negaţia de câteva ori. S-a ridicat, a făcut câţiva paşi prin cameră şi s-a proptit lângă fereastră. O reclamă se aprindea şi se stingea cu intermitenţă, punând pe şifonier, pe rând, o pată verde şi una roşie. Mi-a povestit că, demult de tot, trecuseră câţiva ani buni de-atunci, citise într-o revistă străină un articol despre păsările migratoare. Autorul lui, un profesor de la una dintre universităţile americane de prestigiu ("Harvard", am sugerat eu, iar el a dat din cap, în semn că s-ar putea), făcea un fel de incursiune oratorică în viaţa mai multor specii de animale şi ajungea, în final, la concluzia că absolut orice specie superioară avea ascuns în genomul ei instinctul migrării. Lucrul acesta se

putea observa mai uşor la unele (păsările migratoare, somonii, lemurienii, renii etc.), ale căror condiţii de viaţă obligau anual la acest lucru, şi mai greu la altele, care executau de fapt aceeaşi mişcare de du-te-vino, însă într-o perioadă de timp mult mai îndelungată - respectiv decenii, secole, milenii chiar.

— Există, nativ, o tendinţă de a reveni la locul de naştere, spuse într-un târziu şi tăcu.

— Chiar şi la oameni? am întrebat cât puteam mai serios.

— Chiar. Şi nu vorbesc numai de tentaţia revenirii, la bătrâneţe, către locurile unde ne-am născut şi am copilărit.

— Să nu-mi spui că acesta este motivul pentru care pleci în Tahiti.

A trecut peste observaţie, ca şi când nu ar fi auzit-o.

— Ai idee despre popoarele migratoare, nu? Chestia asta se întâmpla în urmă cu mii de ani. Mai aproape de noi, mai întâi războaiele mondiale şi apoi turismul internaţional au făcut ca mase uriaşe de oameni să fie strămutate dintr-o parte în alta a continentelor.

A adus mai multe argumente şi, cum el vorbea foarte potolit şi raţional, cu totul altfel decât în cursul săptămânii trecute, când mă purtase ca o bufniţă prin întreg oraşul, în căutare de monştri.

— Bine-bine, l-am întrerupt într-un târziu.

Am privit ostentativ la ceas.

— E aproape unu noaptea. Sper că n-ai bătut atâta drum numai ca să-mi faci apologia migraţiei.

Mi-a aruncat o privire în care se citea dispreţ şi degajare superioară.

— Bineînţeles că nu, era vorba de dimensiuni, nu? Am căscat gura să spun ceva, dar nu am reuşit decât să înghit în sec.

— Dinozauri migratori?

— Şi de ce nu?

Adică da, de ce nu? La urma-urmei, cine-i împiedica să facă deplasări pe o planetă pe care o stăpâneau în întregime, în urmă cu o sută-două de milioane de ani? Cine ar fi îndrăznit să-i împiedice?

— E vorba de un tip cu totul special de migraţie, mă puse la punct George B. şi îşi turnă încă un pahar, dându-mi de înţeles că uitasem cu totul să fiu o gazdă politicoasă. Dacă o algă

unicelulară poate să migreze prin cei câţiva metri pătraţi ai bălţii unde şi-a făcut apariţia, adică să realizeze acea mişcare pendulară tur-retur de mai multe ori, pentru un peşte de dimensiunea unui somon datele ecuaţiei se schimbă: este de câteva sute de mii de ori mai mare decât alga. Iar distanţa pe care o va avea de parcurs pe drumul migraţiei sale va fi la fel.

— Circa 4ooo de kilometri, am spus visând.

— Cam aşa ceva.

Îşi şterse chelia cu batista, pe care apoi o aruncă la coş. Clătină din cap şi sorbi o gură zdravănă din pahar.

— Nu ştiu sigur dacă raportul dintre dimensiunea corpului şi lungimea drumului migrator este corect. La naiba, sunt profesor de desen, nu de matematică.

Nu, nu era, dar nu i-am mai spus-o. Ceasul arăta ora două şi un sfert. Chiar dacă nu credeam bazaconiile pe care George le debita cu seninătate, nu mă puteam feri de efectele un frison îngheţat, care ameninţa să mă congeleze cu totul. La urma-urmei, era ora propice defilării fantomelor şi derulării coşmarurilor.

Mi-a spus că totul nu era decât o chestiune de timp. Ca şi la păsări: mai întâi soseau câteva perechi, cele mai sprintene la zbor, un fel de vestitori ai primăverii, apoi urma marea masă.

— Dar de unde dracu’? am apucat, în sfârşit, să pun marea întrebare.

De unde? La dimensiunile astea incredibile (numai distanţa dintre doi paşi trebuie că este de vreo 2-3 km!), nu există nicio ascunzătoare pe Pământ, care să-i adăpostească.

S-a uitat din nou la mine, ca la un handicapat iremediabil, a ridicat din umeri şi şi-a căutat haina.

— Din spaţiu, a răspuns, cu o sinceritate dezarmantă. Apoi, în timp ce se încălţa, mi-a povestit că se simţea urmărit. Exact ca-n filmele americane cu spioni, FBI, CIA şi mafia… Cu trei zile în urmă fusese pus pe liber de la serviciu. De atunci, stătuse ascuns într-o magazie dezafectată, pe un şantier de construcţii, neîndrăznind să mai treacă pe acasă, ca să nu i se dea de urmă. Apoi îl adăpostise un amic, căruia îi spusese că s-a certat cu nevasta. Ceea ce nu era chiar neadevărat. Acum, mă căutase pentru a-mi cere să fac un raport către Academie, în care să scriu tot ceea ce auzisem de la el. M-a asigurat că nici măcar nu-şi dorea paternitatea descoperirii.

— Tu eşti o personalitate în domeniu, te vor asculta. Eu sunt numai un prăpădit profesor de desen. Dar unul fără altul nu putem face nimic. Iar dacă noi o să stăm cu mâinile în sân, omenirea s-a dus dracului, ascultă ce-ţi spun!

— Măcar spune-mi cine te urmăreşte. Şi de ce pleci? Poţi să mai stai până dimineaţă, nu te dă nimeni pe uşă afară.

— Cine mă urmăreşte? (S-a uitat în direcţia mea, mijindu-şi ochii, ca un miop.) Habar n-am, poate chiar poliţia. Am scris un memoriu şi l-am trimis la Televiziune. De ce plec? Pentru că Tahiti este un loc izolat. Sper că saurienii ăştia să nu ajungă prea curând până acolo. Oricum, voi o să rămâneţi pe loc, chiar dacă totul o să iasă la iveală, până la urmă. Nu veţi dori şi nu veţi putea părăsi confortul civilizaţiei ca să… Ca să ce? Să vă îngrămădiţi toţi cei şase miliarde pe câteva insule pierdute în ocean?

S-a oprit în cadrul uşii şi m-a ameninţat cu umbrela.

— Mai ai vreo întrebare?

Era nebun. Venise în liniştea nopţii cu problema asta afurisită, ridicase o mulţime de întrebări la fileu, iar acum o ştergea frumuşel către Tahiti şi mă lăsa pe mine să încerc să rezolv irezolvabilul.

— Una singură, m-am trezit vorbind. Banda desenată…

— Eu am făcut-o. A râs şi s-a îndepărtat pe casa scării. Reporterul era un amic. A intrat fără voie în horă.

A plecat, lăsând în urmă un miros slab de orhidee, de trupuri zvelte de tahitience şi de nisip ud. Şi de whisky sec de bună calitate. Până în zori, n-am reuşit decât să aţipesc vreo jumătate de oră. Când a sunat ceasul, mă simţeam ca după o beţie cruntă. Am telefonat la Institut şi i-am anunţat că sunt bolnav şi că am nevoie de un scurt concediu medical. Am făcut un duş fierbinte, m-am bărbierit şi am băut o cafea neagră şi tare, aruncând priviri urâte cutiei cu nes. Apoi am format numărul firmei de taxiuri şi am făcut o comandă. Până când şoferul m-a claxonat din stradă, am urmărit avid ştirile, dar nimeni nu spunea nimic în legătură cu singurul subiect care mă interesa la ora aceea.

Într-o jumătate de oră am ajuns în comuna aflată la câţiva kilometri de oraş, spre vest. “Dacă n-ai bătrâni, să-ţi cumperi” glăsuieşte o veche zicală populară.

Aşa că am oprit într-o intersecţie şi l-am acostat pe un moş

aşezat pe o bancă, la vedere. Contra unui pachet de ţigări am aflat de la el toate informaţiile şi am scutit drumul până la carieră. Da, a confirmat el, exista acea urmă despre care se scrisese la ziar. A văzut-o chiar şi el, cât era de bătrân şi de anchilozat, pentru că toată suflarea satului fusese acolo, când au făcut filmarea. FILMAREA? Păi da, că s-a turnat un film de ştiinţă şi trei zile au munci studenţii ăia de la Facultatea de Regie să contureze urma în lut amestecat cu ciment. Au uscat-o cu lămpile de benzină, ca să pară autentică.

Când ne-am despărţit, moşul continua să povestească. Era puţin cam surd şi nu auzise când mi-am luat rămas bun. Şoferul dormita în scaun, cu ediţia de dimineaţă a ziarului local trasă peste ochi. Ne-am întors în oraş şi m-a lăsat la scară. I-am pus pe bord un bacşiş gras şi, de uimire, a coborât imediat şi mi-a deschis portiera.

Până la urmă, totul se dovedea a fi fost o farsă. Am urcat scările cu capul cât o baniţă. Cine naiba îşi bătea joc de cine? O farsă, de acord, dar de ce naiba se dovedea atât de reuşită, atât de vizibil regizată, încât să-şi scoată în evidenţă artificialitatea? Am intrat în garsonieră, m-am schimbat de haine şi m-am aşezat comod în fotoliu, cu telefonul pe genunchi. “Prietenul prietenului meu e prietenul meu” - cine spusese chestia asta?

Întâi, l-am căutat pe George B. la şcoală. Nu venise pe ziua în curs, m-a asigurat o voce feminină. Ar fi fost mai indicat să întreb la Secretariat; de ce nu îi ceream centralistei să comute legătura? Am cerut. De la celălalt capăt al firului, o altă voce feminină m-a anunţat că profesorul George B. îşi dăduse demisia în urmă cu câteva zile şi de atunci nu mai trecuse pe la şcoală. Am mulţumit şi am închis.

Am îndesat iar tutun parfumat în cupa metalică a pipei, mi-am turnat într-un pahar din rămăşiţele decedatului lichid de culoarea cojii de nucă şi am format numărul Observatorului Astronomic. Va să zică, domnul George mă dusese iar cu preşul. Cred că şi chestia cu urmăritul trebuie să fi fost o…

A răspuns chiar Laurenţiu. Profesorul plecase de ieri la o conferinţă, dar dacă aveam nevoie de laborator, puteam să mă duc oricând.

— Nu, mulţumesc, nu de laborator am nevoie acum, ci de o informaţie. Ai putea să-mi spui dacă, în urmă cu 60 de milioane de ani, a avut loc vreun fenomen deosebit pe bolta aia a

voastră?

Laurenţiu a bâiguit o scuză şi m-a lăsat câteva minute singur pe fir. Precis se dusese să consulte vreun anuar. Am răsucit butonul aparatului de radio şi am căutat un post cu muzică. Afară, soarele intrase în nori. Laurenţiu a revenit şi mi-a comunicat că singurul eveniment important pe un interval de aproximativ zece mii de ani în zona temporală indicată a fost apropierea constelaţiei “Câinii de vânătoare”.

— Cam cu cât.

— Cu vreo treizeci de mii de ani-lumină, domnule profesor. Asta e ceva imens, raportat la distanţele terestre. Ca şi cum America s-ar muta mai spre Europa cu vreo două mii de kilometri. Interesant este însă faptul că această constelaţie este pe cale de a reveni acum în aceeaşi zonă cosmică. Mai doriţi ceva?

Nu mai doream. I-am mulţumit şi am închis. Am ridicat paharul şi, în loc să beau, am azvârlit cu el pe uşa deschisă a băii. Fir-ar a dracului de treabă! Şi dacă George B. avusese totuşi dreptate? Dacă reptilele gigantice veniseră de undeva din spaţiu, din “Câinii de vânătoare”, de ce nu? Cuibăriseră la noi şi, când simţiseră că le venise timpul de întoarcere acasă, o luaseră din loc. Poate că lucrul ăsta se întâmpla de zeci de miliarde de ani.

Frumos, nu? Dar dimensiunile colosale? Dar urma falsă din lut? Fusese şchiop sau nu? Şi unde dracu’ plecase ihtiozaurul ăsta de George, care îmi lăsase un ghem de întrebări şi mă lăsase pe mine să-l deşir?

Către prânz m-am aşezat pe scaunul rotitor de la birou, hotărât să fac ce îmi ceruse - un memoriu către Academie. După zece minute, am abandonat ideea: nu aveam, practic, nicio probă. M-am plimbat niţel prin încăpere şi m-am aşezat la loc. Trebuia totuşi să scriu ceva.

Şi uite-aşa a trecut toată ziua de luni, apoi toată noaptea, iar eu mă aflu înaintea zilei de marţi şi trebuie să ajung la doctor, să-mi iau concediu, dar nu mă îndur să mă despart de colile de hârtie de pe birou. A ieşit ceva ca o povestire de science-fiction, din acelea pe care le citeam pe când eram elev la liceu, apărute în broşurile de un leu. Încă nu mi se pare a se fi terminat totul, îmi rămâne să încerc să descopăr motivaţia faptului pentru care George m-a ales tocmai pe mine şi să…

Muşc dintr-un sandviş, în timp ce mâna dreaptă aleargă pe hârtie. La radiojurnal au anunţat că în jungla din Birmania un amator a fotografiat ceva asemănător unui pterodactil, dar nu s-a precizat dacă era uriaş sau nu. Scriu şi mă gândesc că George trebuie să se afle acum la umbra unui palmier, cu câteva frumuseţi ciocolatii în jur.

Ei, ce ţi-e şi cu mizeriile astea ale vieţii!

Ted Chiang
Turnul Babilonului
(„Tower of Babilon”, 1990)
— premiul Nebula, 1990 —

Traducere de Florin Pîtea

Dacă turnul ar fi fost culcat pe câmpia Shinar, ar fi trebuit o călătorie de două zile pentru a merge de la un capăt la celălalt. Câtă vreme turnul stă ridicat, e nevoie de o lună întreagă şi jumătate pentru a urca de la baza lui până la vârf, când omul urcă neîmpovărat. Dar puţini oameni urcă în turn cu mâinile goale; pasul celor mai mulţi dintre oameni este mult încetinit de carul cu cărămizi pe care-l trag în urma lor. Patru luni trec între ziua când o cărămidă este încărcată într-un car şi ziua când e luată de acolo pentru a forma o parte a turnului.

Hillalum îşi petrecuse toată viaţa în Elam şi cunoştea Babilonul doar ca pe un cumpărător al aramei Elamului. Lingourile de aramă erau transportate pe vase care navigau în josul Karunului, până la Marea Joasă, îndreptându-se spre Eufrat. Hillalum şi ceilalţi mineri călătoriră pe uscat împreună cu caravana de onagaşi încărcaţi a unui neguţător. Merseră de-a lungul unei poteci pline de praf ce cobora de pe podiş, peste câmpii, către câmpurile verzi întretăiate de canale şi şanţuri.

Niciunul dintre ei nu mai văzuse turnul. Deveni vizibil când se aflau încă la o distanţă de câteva leghe: o linie subţire ca un fir de in, clătinându-se în aerul încins, unduitor, se ridica din crusta de noroi care era chiar Babilonul. Pe când se apropiară, crusta se transformă în puternicele ziduri ale oraşului, dar singurul lucru pe care-l vedeau era turnul. Când în cele din urmă îşi coborâră privirile la nivelul câmpiei fluviului, văzură semnele pe care turnul le făcuse în afara oraşului: Eufratul însuşi curgea acum pe fundul unei albii largi şi adânci, săpată pentru obţinerea argilei de cărămizi. La sud de oraş, se vedeau rânduri după rânduri de cuptoare care nu mai ardeau.

Pe măsură ce se apropiară de porţile oraşului, turnul păru mai masiv decât orice îşi imaginase vreodată Hillalum: o columnă singuratică ce trebuie să fi fost la fel de groasă ca un întreg templu, dar care se ridica atât de sus încât se micşora,

pierzându-se din vedere. Merseră toţi cu capetele date pe spate, închizând ochii pe jumătate în lumina soarelui.

Prietenul lui Hillalum, Nanni, îl îmboldi cu cotul, uluit şi înspăimântat.

— Trebuie să urcăm în ăsta? Până în vârf?

— Mergem sus să săpăm. Mi se pare... nefiresc.

Minerii ajunseră la poarta centrală din zidul apusean, de unde pleca o altă caravană. Pe când se îngrămădeau în fâşia îngustă de umbră oferită de zid, maistrul lor, Beli, strigă la gărzile care stăteau în vârful turnurilor porţii.

— Suntem minerii chemaţi din ţara Elam.

Gărzile erau încântate. Unul strigă drept răspuns:

— Voi sunteţi aceia care trebuie să sape prin bolta cerului?

— Noi suntem.

Întregul oraş era în sărbătoare. Festivalul începuse cu opt zile în urmă, când ultimele cărămizi fuseseră expediate, şi avea să dureze încă două. În fiecare zi şi noapte oraşul se distra, dansa, benchetuia.

Împreună cu cărămidarii erau trăgătorii de care, oameni ale căror picioare erau acoperite cu odgoanele muşchilor, de la urcatul în turn. În fiecare dimineaţă o echipă îşi începea ascensiunea; urcau timp de patru zile, îşi predau încărcăturile următoarei echipe de hamali şi se întorceau în oraş cu carele goale în cea de-a cincea zi. Un lanţ de asemenea echipe se întindea pe tot traseul până în vârful turnului, dar numai cea mai de jos participa la sărbătoarea din oraş. Pentru aceia care trăiau în turn fuseseră trimise mai devreme vin şi carne îndeajuns ca să permită banchetului să se întindă până în vârful coloanei.

Seara, Hillalum şi ceilalţi mineri elamiţi se aşezară pe scăunele de argilă dinaintea unei mese lungi ticsite cu mâncare, o masă printre multe altele întinse în piaţa oraşului. Minerii vorbiră cu hamalii, punând întrebări despre turn. Nanni spuse:

— Cineva mi-a povestit că zidarii care lucrează în vârful turnului plâng şi-şi smulg părul când e scăpată o cărămidă, pentru că va fi nevoie de patru luni ca să fie înlocuită, dar nimeni nu se sinchiseşte când un om cade şi piere. E adevărat?

Unul dintre hamalii mai vorbăreţi, Lugatum, clătină din cap:

— A, nu, aia e doar o poveste. E o caravană continuă de cărămizi care urcă în turn; mii de cărămizi ajung în vârf zi de zi.

Pierderea unei singure cărămizi nu înseamnă nimic pentru zidari.

Se apleacă înspre ei.

— Totuşi există un lucru pe care-l preţuiesc mai mult decât viaţa unui om: o mistrie.

— De ce o mistrie?

— Dacă un zidar îşi scapă mistria, nu mai poate lucra până când nu e urcată una nouă. Timp de luni întregi nu poate câştiga hrana pe care o mănâncă, aşa că trebuie să intre în datorii. Pierderea unei mistrii provoacă mare întristare. Dar dacă pică un om, iar mistria lui rămâne, oamenii se simt uşuraţi în sinea lor. Următorul care-şi va scăpa mistria o va putea lua pe cea care e în plus şi va putea să continue lucrul fără să facă datorii.

Hillalum fu uluit, şi timp de o clipă încercă să numere câte târnăcoape aduseseră minerii. Apoi îşi dădu seama.

— Asta nu poate fi adevărat De ce să nu se aducă mistrii de rezervă? Greutatea lor n-ar fi nimic pe lângă toate cărămizile care sunt urcate acolo. Şi cu siguranţă pierderea unui om înseamnă o întârziere serioasă, în afara cazului când au acolo sus încă un om care se pricepe la zidărie. Fără un asemenea om, trebuie să aştepte un altul care să urce de jos.

Toţi hamalii izbucniră în râs.

— Pe ăsta nu-l putem păcăli, spuse Lugatum cu mare haz.

Se întoarse spre Hillalum.

— Deci veţi începe ascensiunea imediat cum se termină sărbătoarea?

Hillalum bău dintr-o cană cu bere.

— Da. Am auzit că ni se vor alătura mineri dintr-o ţară apuseană, dar nu i-am văzut. Ştii ceva despre ei?

— Da, vin dintr-o ţară numită Egipt, dar nu lucrează în mină cum faceţi voi, pentru minereu. Ei muncesc în cariere de piatră.

— Şi noi scoatem piatră în Elam, zise Nanni, cu gura plină cu carne de porc.

— Nu aşa cum fac ei. Ei taie granit.

– Granit?

Erau cariere de calcar şi alabastru în Elam, dar nu de granit.

— Sunteţi siguri?

— Neguţătorii care au călătorit în Egipt spun că au zigurate şi temple de piatră, construite cu calcar şi cu blocuri uriaşe de granit. Şi sculptează statui gigantice din granit.

— Dar granitul este aşa de greu de lucrat.

Lugatum ridică din umeri.

— Nu pentru ei. Arhitecţii regali cred că asemenea pietrari ar putea fi folositori când veţi ajunge la bolta cerului.

Hillalum aprobă din cap. Putea fi adevărat Cine ştia cu siguranţă ce avea să le trebuiască?

— I-aţi văzut?

— Nu, încă n-au ajuns aici, dar sunt aşteptaţi peste câteva zile. Totuşi s-ar putea să nu ajungă înainte să se termine festivalul; atunci voi, elamiţii, veţi urca singuri.

— Ne veţi însoţi, nu-i aşa?

— Da, dar numai în primele patru zile. Apoi trebuie să ne întoarcem, câtă vreme voi, norocoşilor, mergeţi mai departe.

— De ce crezi că suntem norocoşi?

— Îmi doresc să urc până în vârf. O dată am cărat cu echipele de mai sus şi am ajuns la o înălţime cale de douăsprezece zile, dar asta e cea mai mare înălţime la care am ajuns vreodată. Voi veţi merge mult mai sus.

Lugatum zâmbi cu mâhnire.

— Vă invidiez, căci veţi atinge bolta cerului.

Să atingi bolta cerului. S-o spargi şi s-o deschizi cu târnăcoapele. Hillalum se simţi tulburat de idee.

— Nu-i niciun motiv de invidie, începu el.

— E drept, spuse Nanni. Când vom termina, toţi oamenii vor atinge bolta cerului.

În dimineaţa următoare Hillalum merse să vadă turnul. Stătu în curtea uriaşă care-l înconjura. Într-o parte era un templu care ar fi fost impresionant dacă ar fi fost văzut izolat, dar care stătea neobservat lângă turn.

Îi simţea soliditatea desăvârşită. După cum spuneau toate poveştile, turnul era construit ca să aibă o rezistenţă grozavă pe care n-o deţinea niciun zigurat; era făcut în întregime din cărămidă arsă, în timp ce ziguratele obişnuite erau construite doar cu cărămizi de lut uscate la soare, având cărămidă arsă numai pentru faţadă. Cărămizile erau zidite cu un mortar din bitum, care pătrundea în lutul ars şi se întărea pentru a forma un liant la fel de rezistent ca şi cărămizile însele.

Baza turnului semăna cu primele două platforme ale unui zigurat obişnuit. Mai întâi se ridica o gigantică platformă pătrată cu latura de vreo două sute de coţi şi înaltă de patruzeci de coţi,

cu o scară triplă pe latura sudică. Ridicat pe acea primă platformă se afla un alt etaj, o platformă mai mică la care se ajungea doar pe scara centrală. De-abia deasupra celei de-a doua platforme începea turnul propriu-zis.

Măsura şaizeci de coţi pe o latură şi se ridica precum o columnă pătrată care purta povara cerului. Împrejurul lui se înfăşură o rampă uşor înclinată, săpată în perete, care cuprindea turnul asemenea curelei de piele împletite pe mânerul unui bici. Nu; când privi din nou, Hillalum văzu că erau două rampe şi se înfăşurau în paralel. Marginea exterioară a fiecărei rampe era presărată cu stâlpi, nu groşi, dar laţi, ca să ofere puţină umbră îndărătul lor. Ridicându-şi privirea de-a lungul turnului, văzu fâşii alternative, rampă, cărămidă, rampă, cărămidă, până când nu mai putu să le distingă. Iar turnul se înălţa în continuare tot mai sus, mai departe decât putea ochiul să cuprindă; Hillalum clipi, şi se încruntă, şi ameţi. Se dădu câţiva paşi îndărăt, clătinându-se, se întoarse şi plecă înfiorat.

Hillalum se gândi la povestea care-i fusese spusă în copilărie, istorisirea care o urma pe aceea a Potopului. Spunea cum oamenii populaseră încă o dată toate colţurile pământului, umplând cu numărul lor mai multe ţinuturi decât locuiseră vreodată mai înainte. Cum oamenii navigaseră până la marginile lumii şi văzuseră oceanul căzând în ceaţă pentru a se uni cu apele întunecate ale Abisului undeva departe, în adâncuri. Cum oamenii îşi dăduseră astfel seama de întinderea pământului, şi simţiseră că era mic, şi doriseră să vadă ce se afla dincolo de marginile lui, tot restul Creaţiei lui Iahveh. Cum priviseră către cer, şi-şi puseseră întrebări despre locuinţa lui Iahveh, deasupra rezervoarelor care conţineau apele cerului. Şi cum, cu multe secole în urmă, a început construcţia turnului, un stâlp către cer, o scară pe care să poată oamenii urca pentru a vedea lucrările lui Iahveh, şi pentru ca Iahveh să poată coborî spre a vedea lucrările oamenilor.

Lui Hillalum totdeauna i se păruse însufleţitoare, o poveste despre mii de oameni trudind fără răgaz, dar cu bucurie, căci lucrau ca să-l cunoască mai bine pe Iahveh. Fusese emoţionat când babilonienii veniseră în Elam căutând mineri. Totuşi acum, că stătea la baza turnului, simţurile i se răzvrăteau, insistând că nimic n-ar trebui să se înalţe atât de sus. Nu se simţea ca şi

când ar fi fost pe pământ atunci când ridica privirea de-a lungul turnului.

Oare să urce în vârful unui asemenea lucru?

În dimineaţa începerii ascensiunii, cea de-a doua platformă era acoperită de la o margine la cealaltă de care solide cu două roţi, aranjate în rânduri. Multe nu erau încărcate cu nimic altceva decât mâncare de toate felurile: saci plini cu orz, grâu, linte, ceapă, curmale, castraveţi, pâini, peşte uscat. Erau nenumărate oale de lut uriaşe, cu apă, vin de curmale, bere, lapte de capră, ulei de palmier. Alte care erau încărcate cu bunuri ce ar fi putut fi vândute la un bazar: vase de bronz, coşuri de stuf, baloţi din pânză de in, scaune şi mese din lemn. Se aflau acolo şi un bou îngrăşat şi un ţap cărora nişte preoţi le puneau glugi cu să nu poată vedea lateral şi să nu se teamă în timpul urcuşului. Animalele aveau să fie sacrificate când ajungeau în vârf.

Apoi erau carele încărcate cu târnăcoapele şi ciocanele minerilor şi cu părţi componente pentru o mică forjă. De asemenea, maistrul lor ordonase ca un număr de care să fie încărcate cu lemn şi tulpini de stuf.

Lugatum stătea lângă un car, fixând funiile care ţineau lemnul. Hillalum merse lângă el.

— De unde a venit lemnul acesta? N-am văzut nicio pădure după ce am ieşit din Elam.

— La nord se află o pădure cu copaci care au fost plantaţi când a fost început turnul. Cheresteaua tăiată e trimisă plutind în josul Eufratului.

— Aţi plantat o întreagă *pădure*?

— Când au început turnul, arhitecţii au ştiut că pentru alimentarea cuptoarelor va fi nevoie de mult mai mult lemn decât putea fi găsit pe câmpie, aşa că au pus să se planteze o pădure. Există echipe a căror sarcină este să aducă apă şi să planteze un nou copac pentru fiecare dintre cei tăiaţi.

Hillalum era uimit.

— Şi asta furnizează tot lemnul necesar?

— Cea mai mare parte. Multe alte păduri din nord au fost tăiate, de asemenea, iar lemnul lor a fost adus în josul fluviului.

Inspectă roţile carului, scoase dopul unei ploşti de piele pe care o avea cu el şi turnă puţin ulei între roată şi osie.

Nanni veni lângă ei, privind străzile Babilonului aşternute dinaintea lor.

— Niciodată n-am mai fost atât de sus ca să pot privi de deasupra un oraş.

— Nici eu, zise Hillalum, dar Lugatum pur şi simplu râse.

— Haideţi. Toate carele sunt gata.

Curând toţi oamenii erau aranjaţi perechi şi repartizaţi la câte un car. Bărbaţii stăteau între cele două hulube ale carului, care aveau hamuri de frânghie pentru tras. Carele trase de mineri erau amestecate cu cele ale hamalilor obişnuiţi, ca să fie sigur că aveau să ţină ritmul potrivit. Lugatum şi un alt hamal aveau carul chiar în spatele aceluia tras de Hillalum şi Nanni.

— Ţineţi minte, spuse Lugatum, staţi cam la zece coţi în spatele carului din faţa voastră. Omul de pe dreapta depune tot efortul când daţi colţurile şi veţi schimba locurile după fiecare oră.

Hamalii începeau să-şi urce carele pe rampă. Hillalum şi Nanni se aplecară şi îşi aşezară funiile carului pe umeri. Se ridicară împreună, săltând capătul din faţă al carului de pe caldarâm.

— Acum TRAGEŢI! strigă Lugatum.

Se împinseră în funii, iar carul începu să ruleze. Odată pus în mişcare, tragerea lui părea să fie destul de uşoară, iar ei îşi croiră drum împrejurul platformei. Apoi ajunseră la rampă şi trebuiră să tragă iar din greu.

— Asta e o căruţă uşoară? mormăi Hillalum.

Rampa era suficient de largă pentru ca un om să meargă lângă un car, dacă trebuia să treacă. Suprafaţa ei era pavată cu cărămidă, cu două şanţuri adânc imprimate de roţi, secole de-a rândul. Deasupra capetelor lor, tavanul se ridica într-o boltă, cu cărămizile mari, pătrate, aranjate în straturi ce se intersectau, până se întâlneau în mijloc. Stâlpii de pe partea dreaptă erau suficient de laţi ca să facă rampa să semene puţin cu un tunel. Dacă nu priveai afară, în lateral, nu prea aveai cum să-ţi dai seama că eşti într-un turn.

— Voi cântaţi când lucraţi în mină? întrebă Lugatum.

— Când e piatra moale, zise Nanni.

— Atunci cântaţi unul dintre cântecele voastre mінereşti.

Îndemnul se transmise celorlalţi mineri şi, nu după multă vreme, întreaga echipă cânta.

Pe măsură ce umbrele se scurtau, drumeţii urcau din ce în ce mai sus. Având doar aer curat împrejur şi multă umbră care-i apăra de soare, le era mult mai răcoare decât în străduţele înguste ale unui oraş de la nivelul solului, unde căldura la amiază putea ucide şopârlele în timp ce traversau în goană strada. Privind afară, într-o parte, minerii vedeau Eufratul întunecat şi câmpurile verzi întinzându-se cale de leghe întregi, traversate de canale care sclipeau în lumina soarelui. Oraşul Babilon era o broderie complicată de străzi şi clădiri înghesuite, strălucind orbitor din cauza tencuielii de ipsos. O parte din ce în ce mai mică putea fi văzută, căci cetatea părea să se retragă către temelia turnului.

Hillalum trăgea iar în hamul de pe dreapta, mai aproape de margine, când auzi strigăte de pe rampa ascendentă, cu un etaj mai jos. Se gândi să se oprească şi să privească în josul peretelui, dar nu dorea să întrerupă ritmul şi oricum n-ar fi putut vedea clar rampa inferioară.

— Ce se întâmplă acolo jos? strigă în urmă, spre Lugatum.

— Unul dintre ortacii tăi se teme de înălţime. Câteodată mai este câte un asemenea om printre cei care urcă prima dată. Un astfel de om se întinde pe podea şi nu poate să urce mai departe. Totuşi puţini o simt aşa curând.

Hillalum înţelese.

— Cunoaştem o frică asemănătoare printre cei care vor să fie mineri. Unii oameni nu pot suporta să intre în mină de teamă să nu fie îngropaţi.

— Adevărat? strigă Lugatum. Nu auzisem de asta. Tu cum te simţi la înălţime?

— Nu simt nimic.

Dar se uită la Nanni şi amândoi înţeleseră adevărul.

— Simţi o nervozitate în palme, nu-i aşa? şopti Nanni.

Hillalum îşi frecă mâinile de fibrele aspre ale funiei şi aprobă din cap.

— Şi eu am simţit-o mai devreme, când eram mai aproape de margine.

— Poate că ar trebui să mergem cu glugi pe cap, ca boul şi ţapul, mormăi Hillalum în glumă.

— Crezi că şi noi ne vom teme de înălţime când vom urca mai departe?

Hillulum medită. Faptul că unul dintre ortacii lor simţea teama aşa curând nu prevestea nimic bun. Alungă ideea; mii de oameni urcau fără frică şi ar fi fost o prostie să lase spaima unui miner să-i molipsească pe toţi.

— Pur şi simplu nu suntem obişnuiţi. Vom avea la dispoziţie luni în şir ca să ne obişnuim cu înălţimea. La vremea când vom ajunge în vârful turnului, ne vom dori să fi fost mai înalt.

— Nu, zise Nanni. Nu cred că voi dori să trag carul ăsta mai departe.

Râseră amândoi.

Seara mâncară o mâncare de orz cu ceapă şi linte şi dormiră în coridoarele înguste care pătrundeau în corpul turnului. Când se treziră în dimineaţa următoare, minerii nu mai puteau merge, atât de umflate le erau picioarele. Hamalii râseră şi le dădură alifie să-şi maseze muşchii, apoi redistribuiră încărcătura de pe care, pentru a micşora povara minerilor.

De acum, dacă Hillalum privea în josul zidului, i se înmuiau genunchii. La înălţimea aceea bătea vântul permanent, iar el prevedea că avea să se înteţească pe măsură ce urcau. Se întrebă dacă fusese vreodată cineva aruncat de vânt din turn într-un moment de neglijenţă. Şi căderea; un om ar avea timp să spună o rugăciune înainte să se izbească de pământ. Hilallum se cutremură din cauza gândului.

Cu excepţia durerii din picioarele minerilor, a doua zi a fost asemănătoare cu cea dintâi. Acum puteau vedea mult mai departe, iar întinderea de pământ vizibilă era uluitoare. Erau vizibile deşerturile aflate dincolo de câmpuri, iar caravanele păreau a fi puţin mai mari decât şirurile de insecte. Niciun alt miner nu se temu de înălţime atât de tare încât să nu poată continua, iar ascensiunea lor continuă toată ziua fără incidente.

În cea de-a treia zi picioarele minerilor nu ajunseseră într-o stare mai bună, iar Hillalum se simţea ca un bătrân paralizat. Doar în cea de-a patra zi li se însănătoşiră picioarele şi îşi remorcară din nou încărcăturile iniţiale. Urcuşul continuă până seara, când întâlniră a doua echipă de hamali, ghidându-şi rapid carele goale de-a lungul rampei descendente. Rampa ascendentă şi cea descendentă se înfăşurau una împrejurul celeilalte fără să se atingă, dar erau unite cu coridoare prin clădirea turnului. Când echipele se întâlniră cum trebuia pe cele două rampe, traversară ca să facă schimb de care.

Minerii fură prezentaţi hamalilor din cea de-a doua echipă şi vorbiră şi mâncară cu toţii împreună în acea noapte. În dimineaţa următoare, prima echipă pregăti carele goale pentru întoarcerea în Babilon, iar Lugatum îşi luă rămas bun de la Hillalum şi Nanni.

— Aveţi grijă de carul vostru. A urcat întreaga înălţime a turnului de mai multe ori decât oricare om.

— Invidiezi şi carul? întrebă Nanni.

— Nu, pentru că de fiecare dată când ajunge în vârf, trebuie să coboare iar tot drumul. N-aş putea suporta să fac asta.

Când cea de-a doua echipă se opri, la sfârşitul zilei, hamalul de la carul din spatele lui Hillalum şi al lui Nanni veni să le arate ceva. Numele său era Kudda.

— Niciodată n-aţi văzut soarele la înălţimea asta. Haideţi, priviţi.

Hamalul merse la margine şi se aşeză cu picioarele atârnându-i peste parapet. Văzu că ezitau.

— Haideţi. Puteţi să vă culcaţi pe burtă şi să vă uitaţi peste margine, dacă vreţi.

Hillalum nu voia să pară un copil fricos, dar nu se putea hotărî să stea aşezat pe buza unei prăpăstii care i se întindea cale de mii de coţi sub picioare. Se culcă pe burtă, doar cu capul dincolo de margine. Nanni i se alătură.

— Când soarele e pe cale să apună, priviţi în jos, la peretele turnului.

Hillalum aruncă o privire în jos, iar apoi se uită repede spre orizont.

— Ce e diferit în felul cum apune soarele aici?

— Gândeşte-te, când soarele coboară în spatele piscurilor munţilor, către vest, se face întuneric jos, pe câmpia Shinar. Totuşi, aici suntem mai sus decât vârfurile munţilor, aşa că putem încă să vedem soarele. Soarele trebuie să coboare mai mult pentru ca la noi să se facă noapte.

Lui Hillalum îi căzu falca atunci când înţelese.

— Umbrele munţilor marchează începerea nopţii. Noaptea se aşterne pe pământ înainte să vină aici.

Kudda aprobă din cap.

— Poţi vedea noaptea călătorind în susul turnului, de la pământ în sus, spre cer. Se mişcă repede, dar ar trebui s-o puteţi vedea.

Privi globul roşu al soarelui timp de un minut, iar apoi se uită în jos şi arătă cu degetul.

— Acum!

Hillalum şi Nanni priviră în jos. La baza imensei coloane, minusculul Babilon era în umbră. Apoi întunericul escaladă turnul, ca o tapiserie desfăşurându-se în sus. Se mişca suficient de încet, căci Hillalum simţi că putea număra trecerea clipelor, dar apoi se iuţi pe măsură ce se apropia, până ce goni pe lângă ei mai iute ca gândul, şi erau în amurg.

Hillalum se întoarse pe spate şi privi în sus, la timp pentru a vedea întunericul escaladând rapid restul turnului. Treptat, cerul deveni mai întunecat, căci soarele cobora dincolo de marginea lumii, în depărtări.

— Grozavă privelişte, nu-i aşa? zise Kudda.

Hillalum nu spuse nimic. Pentru prima dată, ştiu ce era de fapt noaptea: umbra pământului însuşi, proiectată pe cer.

După un urcuş de încă două zile, Hillalum se obişnuise mai mult cu înălţimea. Deşi erau la o altitudine de aproape o leghe, suportă să stea în picioare la marginea rampei şi să privească în josul turnului. Se ţinu de unul dintre stâlpii de la margine şi se aplecă cu grijă în afară pentru a privi în sus. Observă că turnul nu mai arăta ca un stâlp neted. Îl întrebă pe Kudda:

— Turnul pare să se lăţească deasupra, departe. Cum e posibil?

— Uită-te mai bine. Din laturile lui ies balcoane de lemn. Sunt făcute din chiparos şi suspendate cu funii de in.

Hillalum se încruntă.

— Balcoane? La ce folosesc?

— Au pământ pe ele, pentru ca oamenii să poată cultiva legume. La înălţimea asta apa e insuficientă, aşa că de obicei se cultivă ceapă. Mai sus, unde e mai multă ploaie, ai să vezi fasole.

— Cum poate să fie ploaie mai sus fără să cadă şi aici? întrebă Nanni.

Kudda fu surprins de întrebare.

— Se evaporă în aer în timp ce cade, bineînţeles.

— A, bineînţeles.

Nanni ridică din umeri.

Cam pe la sfârşitul zilei următoare ajunseră în dreptul balcoanelor. Erau platforme plate, ticsite cu ceapă, susţinute de funii groase ce atârnau de deasupra, din zidul turnului, imediat sub următorul rând de balcoane. La fiecare nivel interiorul turnului adăpostea câteva camere înguste în care trăiau familiile hamalilor. În dreptul uşilor se vedeau femei care coseau tunici, iar altele erau în grădini, dezgropând bulbi. Copiii se alergau între ei în susul şi în josul rampelor, strecurându-se printre carele hamalilor şi alergând fără frică de-a lungul marginii balcoanelor. Locuitorii turnului puteau să-i deosebească lesne pe mineri, zâmbeau şi fluturau din mâini cu toţii.

Când veni vremea pentru masa de seară, toate carele fură aşezate jos şi multe alte provizii şi alte bunuri fură descărcate pentru folosul oamenilor de acolo. Hamalii îşi salutară familiile şi-i invitară pe mineri să li se alăture la masa de seară. Hillalum şi Nanni mâncară cu familia lui Kudda şi se delectară cu o masă bună compusă din peşte uscat, pâine, vin de curmale şi fructe.

Hillalum văzu că această secţiune a turnului forma un fel de orăşel, înşiruit între două străzi, rampa ascendentă şi cea descendentă. Era un templu, în care aveau loc ritualurile pentru sărbători; erau magistraţi, care potoleau certurile; erau magazine, pe care le aproviziona caravana. Bineînţeles, orăşelul era inseparabil de convoi: niciunul nu putea exista fără celălalt. Şi totuşi orice caravană era în esenţă o călătorie, un lucru care începea într-un loc şi se sfârşea în altul. Acest oraş nu fusese niciodată proiectat ca un loc permanent, era doar parte dintr-o călătorie lungă de veacuri.

După cină, îi întrebă pe Kudda şi pe familia lui:

— A vizitat vreunul din voi Babilonul vreodată?

Soţia lui Kudda, Alitum, răspunse:

— Nu, de ce am face-o? E mult de coborât şi urcat, iar noi avem aici tot ce ne trebuie.

— Nu doriţi deloc să mergeţi cu adevărat pe pământ?

Kudda ridică din umeri.

— Trăim pe drumul către cer; toată munca pe care o facem este ca să-l extindem în continuare. Când vom părăsi turnul, vom porni pe rampa ascendentă, nu pe cea descendentă.

Pe măsură ce minerii urcară, cu timpul veni o zi când turnul păru să fie la fel când priveai în sus sau în jos de pe marginea rampei. Dedesubt, coloana turnului se micşora, devenind nevăzută, cu mult înainte să pară că ar atinge câmpia de dedesubt. De asemenea, minerii erau încă departe de locul unde se putea vedea capătul. Doar o bucată din turn era vizibilă. Să priveşti în sus sau în jos era înfricoşător, căci nu ţi se oferea asigurarea continuităţii; nu mai erau o parte a pământului. Turnul ar fi putut să fie un fir suspendat în aer, nelegat nici de pământ, nici de cer.

Erau momente în cursul acestei porţiuni a ascensiunii când pe Hillalum îl cuprindea disperarea, căci se simţea dezrădăcinat şi înstrăinat de lume; era ca şi când pământul îl renegase pentru lipsa lui de credinţă, în timp ce cerul refuza să-l accepte. Îşi dori ca Iahveh să dea un semn, să le dea oamenilor de ştire că iniţiativa lor era aprobată; altfel cum puteau sta într-un loc care oferea aşa puţină ospitalitate spiritului?

Cei care locuiau în turn la această altitudine nu se simţeau deloc stânjeniţi de situaţia lor; totdeauna îi întâmpinau călduros pe mineri şi le urau noroc în sarcina lor de la boltă. Trăiau în ceţurile umede ale norilor, vedeau furtuni de jos şi de sus, strângeau recolte din aer şi niciodată nu se temeau că acesta e un loc nepotrivit pentru oameni. Nu era nevoie de niciun fel de asigurări sau încurajări divine, dar oamenii nu cunoşteau nicio clipă îndoiala.

Odată cu trecerea săptămânilor, soarele şi luna se înălţară din ce în ce mai puţin în călătoriile lor zilnice. Luna scălda latura sudică a turnului cu strălucirea ci argintie, lucind precum ochiul lui Iahveh care-i privea. Nu după mult timp, erau la exact acelaşi nivel cu luna; ajunseseră la înălţimea primului dintre corpurile cereşti. Se uitară chiorâş la faţa ciupită de vărsat a lunii, se minunară de mişcarea ei maiestuoasă care-şi râdea de orice sprijin.

Apoi se apropiară de soare. Era vară, când soarele pare să fie aproape de zenitul Babilonului, făcându-şi trecerea aproape de turn la această altitudine. În această porţiune a turnului nu trăiau familii, nici balcoane nu erau, căci căldura era atât de mare încât prăjea orzul. Liantul dintre cărămizile turnului nu mai era bitum, care s-ar fi înmuiat şi ar fi curs, ci argilă, care fusese practic arsă de căldură. Ca o protecţie faţă de temperaturile de

peste zi, stâlpii fuseseră lăţiţi până când formau un zid aproape continuu, închizând rampa într-un tunel care avea doar fante înguste ce lăsau să intre vântul şuierător şi pânze de lumină aurie.

Echipele de hamali fuseseră distanţate foarte ordonat până la acest punct, dar aici era necesară o ajustare. În fiecare dimineaţă porniră mai devreme, şi mai devreme, pentru a profita mai mult de întuneric atunci când trăgeau. Când ajunseră la nivelul soarelui, călătoriră numai noaptea. În timpul zilei încercară să doarmă, goi şi asudând în suflarea arzătoare. Minerii se temură că dacă reuşeau într-adevăr să adoarmă aveau să moară copţi înainte de a se trezi. Dar hamalii făcuseră de multe ori această călătorie şi niciodată nu pierduseră vreun om, iar în cele din urmă trecură deasupra nivelului soarelui, unde lucrurile erau cum fuseseră dedesubt.

Acum lumina zilei strălucea *în sus*, ceea ce părea absolut nefiresc. Balcoanele aveau scânduri lipsă, pentru ca lumina soarelui să poată trece prin ele, cu pământ pe pasarelele care rămâneau; plantele creşteau lateral şi în jos, aplecându-se să prindă razele soarelui.

Apoi se apropiară de nivelul stelelor, mici sfere incandescente răspândite în toate părţile. Hillalum se aşteptase să fie mai dese, dar chiar şi cu steluţele ce nu puteau fi văzute de pe pământ, păreau să fie rare. Nu erau aşezate toate la aceeaşi înălţime, dar în schimb ocupau următoarele câteva leghe de mai sus. Era greu să-ţi dai seama cât de departe erau, din moment ce nu aveai niciun indiciu al mărimii lor, dar uneori una se apropia foarte mult, arătându-şi viteza uluitoare. Hillalum îşi dădu seama că toate obiectele din cer goneau cu viteze proporţionale, pentru a călători de la o margine a lumii la cealaltă pe parcursul unei zile.

În timpul zilei, cerul avea o nuanţă de albastru mult mai deschisă decât cea care se vedea de pe pământ, semn că se apropiau de boltă. Studiind cerul, Hillalum fu uimit să vadă că în timpul zilei unele stele erau vizibile. De pe pământ nu puteau fi văzute în strălucirea orbitoare a soarelui, dar de la această altitudine erau foarte distincte.

Într-o zi Nanni veni în grabă la el şi zise:

— O stea a lovit turnul!

— Ce?!

Hillalum privi împrejur, cuprins de panică, simţindu-se de parcă ar fi fost izbit.

— Nu, nu acum. S-a întâmplat de multă vreme, cu mai mult de un veac în urmă. Unul dintre locuitorii turnului spune povestea; bunicul lui era acolo.

Intrară în coridoare şi văzură câţiva mineri aşezaţi în jurul unui bătrân uscăţiv şi zbârcit.

— S-a înfipt în cărămizi la vreo jumătate de leghe mai sus de aici. Încă mai puteţi vedea semnul pe care l-a lăsat; e ca o ciupitură de vărsat uriaşă.

— Ce s-a întâmplat cu steaua?

— A ars şi-a sfârâit, şi era prea strălucitoare ca să poată fi privită. Oamenii s-au gândit s-o scoată de acolo, ca să-şi poată relua drumul, dar era prea fierbinte ca să se poată apropia de ea şi nu îndrăzneau s-o stingă. După multe săptămâni s-a răcit şi a devenit o grămadă noduroasă de metal negru ceresc, mare cât s-o cuprindă un om cu braţele.

— Aşa de mare? zise Nanni, cu vocea plină de spaimă şi respect.

Când stelele cădeau pe pământ de bunăvoie, uneori erau găsite bucăţele de metal ceresc, mai dure decât bronzul cel mai bun. Metalul nu putea fi topit pentru turnare, aşa că era prelucrat cu ciocanul când era încins la roşu; din el se făceau amulete.

— Într-adevăr, nimeni n-a auzit vreodată de o bucată de mărimea asta găsită pe pământ. Vă imaginaţi ce unelte ar putea fi făcute din ea!

— N-aţi încercat s-o faceţi unelte, bătând-o cu ciocanul, nu-i aşa? întrebă Hillalum, îngrozit.

— O, nu! Oamenilor le era frică s-o atingă. Toată lumea a coborât din turn, aşteptând pedeapsă de la Iahveh pentru că tulburaseră lucrările Facerii. Au aşteptat luni în şir, dar n-a venit niciun semn. În cele din urmă, s-au întors şi au scos steaua. Acum stă într-un templu din oraş, jos.

Se lăsă tăcerea. Apoi unul dintre mineri spuse:

— N-am auzit niciodată de asta în poveştile despre turn.

— A fost o încălcare a ordinii lucrurilor, ceva despre care nu se vorbeşte.

Pe măsură ce urcau în turn, cerul se deschise la culoare, până când într-o dimineaţă Hillalum se trezi şi merse pe marginea rampei şi ţipă din cauza şocului: ceea ce mai înainte păruse un cer palid acum părea să fie un tavan alb ce se întindea departe, deasupra capetelor lor. Acum erau suficient de aproape ca să zărească bolta cerului, să o vadă ca pe o carapace solidă cuprinzând tot cerul. Toţi minerii vorbiră pe tonuri şoptite, uitându-se în sus ca idioţii, în timp ce locuitorii turnului râdeau de ei.

Pe măsură ce continuară să urce, fură uimiţi cât de *aproape* erau de fapt. Albeaţa suprafeţei îi înşelase, făcând apropierea imperceptibilă, până când păru, brusc, a fi chiar deasupra capetelor lor. Acum, în loc să urce către cer, urcau spre o câmpie fără relief care se întindea la nesfârşit în toate direcţiile.

Toate simţurile lui Hillalum erau dezorientate de vederea ei. Câteodată, când privea bolta, se simţea ca şi când lumea se răsturnase cumva, iar dacă şi-ar fi pierdut echilibrul ar fi căzut în sus către ea. Când bolta păru în cele din urmă că i se reazemă pe cap, avea o *greutate* opresivă. Bolta era o placă la fel de grea ca întreaga lume, dar complet lipsită de sprijin, iar el se temea de ceea ce nu-l speriase niciodată în mină: că tavanul avea să se prăbuşească peste el.

De asemenea, erau momente când se părea că bolta este o faleză verticală a unei înălţimi de neimaginat ridicându-se dinaintea lui şi pământul înceţoşat din urma lui era alta, asemănătoare, iar turnul era un cablu bine întins între cele două. Sau, mai rău decât toate, timp de o clipă i se păru că nu era nici sus, nici jos, iar corpul său nu ştiu în ce direcţie era atras. Era ca teama de înălţime, dar mult mai rău. Adesea se trezea dintr-un somn neodihnitor, pomenindu-se asudat şi cu degetele crispate, încercând să se agaţe de podeaua din cărămidă.

Nanni şi mulţi dintre ceilalţi mineri aveau de asemenea ochii înceţoşaţi, deşi niciunul nu vorbea despre ce le tulbura somnul. Ascensiunea li se încetini, în loc să se iuţească, aşa cum se aşteptase maistrul lor Beli; vederea bolţii inspira mai curând nelinişte decât râvnă. Hamalii de rând deveniră nerăbdători cu ei. Hillalum se întrebă ce fel de oameni erau făuriţi de traiul în asemenea condiţii; scăpau de nebunie? Se obişnuiau cu asta?

Copiii născuţi sub un cer solid ar ţipa oare dacă ar vedea pământul sub picioare?

Poate că oamenii nu erau făcuţi să trăiască într-un asemenea loc. Dacă propriile lor firi îi împiedicau să se apropie prea mult de cer, atunci oamenii ar fi trebuit să rămână pe pământ.

Când ajunseră în vârful turnului, dezorientarea se risipi sau poate deveniseră imuni. Aici, stând pe platforma pătrată din vârf, minerii priviră cea mai uluitoare scenă zărită vreodată de oameni: sub ei, departe, se aşternea o tapiserie de pământ şi mare, acoperită de vălul ceţii, desfăşurându-se în toate direcţiile până la limita vederii. Chiar deasupra lor atârna însuşi acoperişul lumii, limita superioară absolută a cerului, garantându-le punctul de vedere drept cel mai înalt posibil. De aici se zărea atât de mult din Creaţie pe cât se putea cuprinde dintr-odată cu mintea.

Preoţii înălţară o rugăciune către Iahveh; îi mulţumiră că le permisese să vadă atât de mult şi se rugară să fie iertaţi pentru dorinţa lor de a vedea mai mult.

Iar în vârf se zideau cărămizi. Se simţea mirosul bogat, aspru, de smoală, ridicându-se din cazanele încinse în care se topeau bucăţile de bitum. Era mirosul cel mai pământesc pe care-l simţiseră minerii de patru luni încoace, iar nările lor încercau cu disperare să prindă un iz înainte să fie împrăştiat de vânt. Aici în vârf, unde pasta care se scursese odinioară din crăpăturile pământului se întărea acum pentru a ţine cărămizile laolaltă, pământului îi creştea un mădular către cer.

Aici lucrau zidarii, oamenii mânjiţi cu bitum care amestecau liantul şi, îndemânatici, aşezau cărămizile grele cu precizie absolută. Mai mult decât oricine altcineva, aceşti oameni nu-şi puteau permite să se lase cuprinşi de ameţeală când vedeau bolta, căci turnul nu putea să se abată nici cu grosimea unui fir de păr de la verticală. Se apropiau de capătul lucrării lor, în cele din urmă, iar după patru luni de ascensiune minerii erau gata să înceapă propria lor muncă.

Egiptenii sosiră la scurt timp după aceea. Erau închişi la ten şi mărunţi la trup, iar pe bărbii le creştea barba rară. Trăseseră care pline cu ciocane de dolerit, şi unelte din bronz, şi pene de lemn. Maistrul lor se numea Senmut şi discută cu Beli, maistrul elamiţilor, cum aveau să-şi croiască drum prin boltă. Egiptenii construiră o forjă cu ceea ce aduseseră, aşa cum făcuseră şi

elamiţii, pentru a turna din nou uneltele de bronz care aveau să se tocească în timpul săpăturilor.

Bolta însăşi rămânea puţin mai sus de vârful degetelor întinse de un om; era netedă şi rece la pipăit atunci când săreai s-o atingi. Părea să fie făcută din granit alb, cu granule fine, imaculat şi complet lipsit de relief. Şi aici era problema.

Demult de tot, Iahveh dezlănţuise Potopul, slobozind atât apele subterane, cât şi pe cele cereşti; apele Abisului ţâşniseră din izvoarele pământului, iar apele cerului se revărsaseră prin stăvilarele din boltă. Acum oamenii vedeau bolta de aproape, dar nu se distingea niciun stăvilar. Se uitară cu atenţie la suprafaţă în toate direcţiile, dar nici deschideri, nici ferestre, nici stăvilare nu întrerupeau câmpia de granit.

Se părea că turnul lor întâlnea bolta într-un punct dintre rezervoare, ceea ce era într-adevăr un noroc. Dacă ar fi fost vizibil un stăvilar, ar fi trebuit să-şi asume riscul de a-l sparge şi a goli rezervorul. Asta ar fi însemnat ploaie pentru Shinar, în anotimpul nepotrivit şi mai abundentă decât ploile de iarnă; ar fi provocat inundaţii de-a lungul Eufratului. Foarte probabil că ploaia ar fi încetat când rezervorul s-ar fi golit, dar exista totuşi posibilitatea ca Iahveh să-i pedepsească şi să continue ploaia până când cădea turnul şi Babilonul era dizolvat şi transformat în noroi.

Chiar dacă nu erau stăvilare vizibile, tot exista un risc. Poate că stăvilarele nu aveau încheieturi pe care să le poată vedea ochii muritorilor şi un rezervor se găsea chiar deasupra lor. Sau poate că rezervoarele erau uriaşe, aşa încât chiar dacă cele mai apropiate stăvilare erau la multe leghe depărtare, un rezervor tot se afla deasupra lor.

Au fost multe discuţii despre cum era cel mai bine să procedeze.

— Cu siguranţă că Iahveh nu va inunda şi doborî turnul, argumentă Qurdusa, unul dintre zidari. Dacă turnul ar fi fost un sacrilegiu, Iahveh l-ar fi distrus mai devreme. Totuşi, în toate secolele de când lucrăm, n-am văzut niciodată nici cel mai mic semn al nemulţumirii lui Iahveh. El va goli orice rezervor înainte să-l găurim.

— Dacă Iahveh ar fi privit această iniţiativă cu asemenea bunăvoinţă, deja ar fi fost o scară în boltă, pregătită pentru noi, ripostă Eluti, un elamit. Iahveh nici n-o să ne ajute, nici n-o să ne

împiedice; dacă găurim un rezervor, vom înfrunta năvala apelor lui.

Hillalum nu-şi putu ţine îndoielile sub tăcere de data aceasta.

— Şi dacă apele sunt nesfârşite? întrebă. Iahveh ar putea să nu ne pedepsească, dar ne-ar putea lăsa să abatem singuri pedeapsa asupra noastră.

— Elamitule, zise Qurdusa, chiar ca nou-venit într-un turn ar trebui să ştii mai bine. Noi trudim din dragoste pentru Iahveh, aşa am făcut de-a lungul întregii noastre vieţi, şi aşa au făcut părinţii noştri timp de multe generaţii. Oamenii dreptcredincioşi ca noi n-ar putea fi judecaţi aspru.

— Este adevărat că lucrăm cu cel mai pur dintre ţeluri, dar asta nu înseamnă că am lucrat cu înţelepciune.

Oare oamenii au ales cu adevărat calea potrivită când au hotărât să-şi trăiască vieţile departe de pământul din care au fost plăsmuiţi? Niciodată n-a zis Iahveh că alegerea era bună. Acum suntem gata să spargem şi să deschidem cerul, chiar când ştim că se află apă deasupra noastră. Dacă suntem prost îndrumaţi, cum putem fi siguri că Iahveh ne va apăra de propriile noastre greşeli?

— Hillalum ne sfătuieşte să fim prudenţi şi eu sunt de acord, spuse Beli. Trebuie să ne asigurăm că nu aducem un al doilea Potop asupra lumii, nici chiar ploi periculoase asupra Shinarului. M-am sfătuit cu Senmut al egiptenilor, iar el mi-a arătat dispozitivele pe care le-au folosit să pecetluiască mormintele regilor lor. Cred că metodele lor ne pot oferi siguranţă când vom începe săpatul.

Preoţii au sacrificat ţapul şi boul într-o ceremonie în care au fost pronunţate multe cuvinte sacre şi a fost arsă multă tămâie, iar minerii au început lucrul.

Chiar înainte ca minerii să ajungă la boltă, fusese evident că săpatul simplu, cu ciocane şi târnăcoape, ar fi fost nepractic: chiar dacă sfredeleau un tunel orizontal, nu puteau progresa cu mai mult de două degete pe zi prin granit, iar săparea tunelului *în sus* avea să fie mult, mult mai lentă. În schimb utilizară focul.

Cu lemnul pe care-l aduseseră aprinseseră un foc sub locul ales din boltă şi îl alimentară constant timp de o zi. Dinaintea căldurii flăcării, piatra crăpă şi se sparse. După ce lăsară focul să se stingă, minerii aruncară apă pe piatră pentru a lărgi

crăpăturile. Apoi avură posibilitatea de a sparge stânca în bucăţi mari, care căzură greoaie pe turn. În acest fel puteau progresa cu aproape un cot în fiecare zi când ardea focul.

Tunelul nu se ridica drept în sus, ci în unghiul pe care-l face o scară, ca să poată construi de la turn o rampă cu trepte care să ajungă la el. Focul lăsă podeaua şi pereţii netezi; oamenii construiră o schelă cu trepte de lemn, ca să nu alunece iar jos. Foloseau o platformă de cărămizi arse pentru susţinerea focului de la capătul tunelului.

După ce tunelul se ridică zece coţi prin boltă, îi făcură un palier orizontal şi-l lărgiră ca să formeze o cameră. Apoi, după ce minerii evacuaseră toată piatra care fusese slăbită de foc, egiptenii începură lucrul. Ei nu utilizară focul în extragerea pietrei. Doar cu bilele de dolerit şi cu ciocanele, începură să construiască o uşă glisantă din piatră.

Întâi ciopliră aşchii pentru a tăia o lespede imensă de granit dintr-un perete. Hillalum şi ceilalţi mineri încercară să-i ajute, dar găsiră că era tare dificil: piatra nu trebuia măcinată, ci sfărâmată în aşchii, folosind lovituri de ciocan de o singură tărie, iar cele mai uşoare sau mai puternice nu foloseau la nimic.

După câteva săptămâni, lespedea era gata. Era mai înaltă decât un om şi chiar mai lată de atât. Ca s-o desprindă de podea, ciopliră fante împrejurul bazei stâncii şi bătură înăuntru pene din lemn uscat Apoi bătură pene mai subţiri în primele pene, ca să le despice, şi turnară apă în crăpături să se umfle lemnul. După câteva ore o crăpătură se căscă în piatră şi lespedea fu eliberată.

În capătul camerei, pe partea dreaptă, minerii construiră cu ajutorul focului un coridor îngust, ascendent, iar în podeaua din faţa camerei de intrare săpară un canal descendent prin podea, cale de un cot. Astfel se făcu o rampă netedă, continuă, care traversa podeaua imediat în faţa intrării şi se termina chiar în stânga ei. Pe această rampă, egiptenii aşezară lespedea de granit. Traseră şi împinseră lespedea sus, în coridorul lateral, unde se potrivea aproape exact, şi o rezemară la locul ei, cu o stivă de cărămizi plate, nearse, proptite de piciorul zidului din stânga, ca un stâlp culcat pe rampă. Cu lespedea glisantă care să stăvilească apele, continuarea săpării tunelului nu mai prezenta pericol pentru mineri. Dacă intrau într-un rezervor şi apele cerului începeau să se reverse prin tunel, aveau să spargă

cărămizile una câte una, iar stânca avea să alunece în jos, până când se aşeza în locaşul din podea, blocând complet ieşirea. Dacă apele năvăleau cu asemenea forţă încât îi târau pe oameni afară din galerii, cărămizile de lut aveau să se dizolve progresiv şi iarăşi stânca avea să alunece până jos. Apele ar fi fost zăgăzuite, iar minerii puteau începe după aceea un alt tunel, în altă direcţie, pentru a ocoli rezervorul.

Minerii folosiră iarăşi focul, pentru a continua galeria, începând la capătul îndepărtat al camerei. Pentru a ajuta circulaţia acrului în interiorul bolţii, întinseră piei de vită pe schele înalte din lemn şi le aşezară oblic pe fiecare parte a intrării tunelului, în vârful turnului. Astfel, vântul, care bătea permanent pe sub bolta cerului, era ghidat în sus, în tunel; ţinea focul aprins şi împrospăta aerul după ce era stins focul, aşa că minerii puteau să sape fără să respire fum.

Egiptenii nu se opriră din lucru odată ce lespedea glisantă fu aşezată. În timp ce minerii loveau cu târnăcoapele la capătul tunelului, egiptenii trudiră să taie o scară în piatră, pentru a înlocui treptele din lemn. Făcură aceasta cu pene de lemn, iar lespezile pe care le desprinseră din podeaua înclinată lăsară trepte în locul lor.

Astfel lucrară minerii, extinzând tunelul din ce în ce. Galeria urca mereu, deşi îşi schimba direcţia cu regularitate, ca un fir într-o urzeală gigantică, aşa că sensul de ansamblu era drept în sus. Construiră alte camere cu uşi glisante, pentru ca doar segmentul superior al tunelului să fie inundat dacă spărgeau un rezervor. Tăiară canale în suprafaţa bolţii, de care atârnară pasarele şi platforme; începând de la aceste platforme, la o distanţă destul de mare de turn, săpară galerii laterale, care se uneau cu tunelul principal departe, în interior. Vântul era ghidat prin ele, ca să ofere ventilaţie, curăţând fumul din adâncurile tunelului.

Timp de ani în şir, lucrul continuă. Echipele de hamali nu mai cărau cărămizi, ci lemne pentru foc şi apă. Oameni veniră să locuiască în acele tuneluri din apropierea suprafeţei bolţii, iar pe platforme suspendate cultivară legume care se îndoiau în jos. Minerii trăiră acolo, la graniţa cerului; unii se căsătoriră şi crescură copii. Puţini dintre ei au mai pus vreodată piciorul pe pământ.

Cu o pânză udă înfăşurată împrejurul feţei, Hillalum coborî de pe treptele de lemn pe piatră, după ce tocmai alimentase cu nişte vreascuri focul de la capătul tunelului. Focul avea să ardă timp de multe ore, iar el avea să aştepte în tunelurile de mai jos, unde aerul nu era plin de fum.

Apoi se auzi o sfărâmare îndepărtată, sunetul unui munte de piatră care se despică, şi pe urmă un vuiet crescând. Iar apoi un torent de apă coborî năvalnic prin tunel.

Timp de o clipă, Hillalum fu împietrit de groază. Apa, şocant de rece, îi izbea picioarele, doborându-l. Se ridică, încercând să-şi recapete suflarea, împingându-se în curent, agăţându-se de trepte.

Găuriseră un rezervor.

Trebuia să coboare dedesubtul uşii glisante superioare înainte ca aceasta să se închidă. Picioarele sale voiau să gonească în josul treptelor, dar ştia că n-ar fi putut rămâne pe picioare dacă încerca, iar dacă era târât de curentul furios probabil ar fi fost izbit de pereţi şi ucis. Mergând pe cât de repede îndrăznea, coborî treptele una câte una.

Alunecă de câteva ori, fiind purtat peste câte o duzină de trepte de fiecare dată; treptele de piatră îl scrijeliră pe spate, dar nu simţi nicio durere. Tot timpul era sigur că tunelul avea să se surpe şi să-l zdrobească, sau că întreaga boltă avea să se despice, iar cerul avea să i se caşte sub picioare, şi el avea să cadă pe pământ, înconjurat de ploaia cerească. Pedeapsa lui Iahveh venise, un al doilea Potop.

Cât mai avea până ajungea la lespedea glisantă? Tunelul părea să se întindă şi să se tot întindă, iar apele năvăleau chiar mai repede acum. Practic alerga în josul treptelor.

Deodată se poticni şi căzu în apa de mică adâncime. Trecuse de capătul scărilor şi căzuse în camera lespezii glisante, iar apa îi ajungea deasupra genunchilor.

Se ridică şi-i văzu pe Damqlya şi Ahuni, doi ortaci, care tocmai îl remarcau. Stăteau în faţa lespezii care deja bloca ieşirea.

— Nu! strigă.

— Au închis-o! ţipă Damqlya. N-au aşteptat!

— Mai vin şi alţii? strigă Ahuni, fără speranţă. S-ar putea să fim în stare să mişcăm lespedea.

— Nu mai e nimeni, răspunse Hillalum. N-o pot împinge din partea cealaltă?

— Nu ne pot auzi.

Ahuni izbi granitul cu un ciocan, fără să scoată vreun sunet în vuietul apei care năvălea.

Hillalum privi împrejurul cămăruţei, observând de-abia acum că un egiptean plutea cu faţa în jos în apă.

— A murit căzând pe scări, ţipă Damqlya.

— Nu putem face nimic?

Ahuni privi în sus.

— Iahveh, cruţă-ne.

Stătură toţi trei în apa care urca, rugându-se cu disperare, dar Hillalum ştiu că era zadarnic: Iahveh nu le ceruse oamenilor să construiască turnul sau să sfredelească bolta; hotărârea de a-l construi aparţinea doar oamenilor, iar ei aveau să moară în această strădanie întocmai cum piereau în oricare din lucrările lor lumeşti. Dreapta lor credinţă nu putea să-i salveze de consecinţele faptelor lor.

Apa le ajunse la piepturi.

— Să urcăm! strigă Hillalum.

Urcară de-a lungul tunelului cu mare greutate, împotrivindu-se puhoiului, în timp ce apa se ridica în urma lor. Puţinele torţe care luminau tunelul se stinseseră, aşa că urcară pe întuneric, murmurând rugăciuni pe care nu le auzeau. Treptele din lemn de la capătul tunelului se deplasaseră de la locul lor şi erau îngrămădite mai departe, în josul galeriei. Urcară pe lângă ele, până când ajunseră la panta netedă de piatră, iar acolo aşteptară ca apa să-i ducă mai sus.

Aşteptară fără cuvinte, căci rugăciunile lor secătuiseră. Hillalum îşi imagină că stătea în gâtlejul negru al lui Iahveh, pe când atotputernicul bea cu nesaţ din apele cerului, gata să-i înghită pe păcătoşi.

Apa urcă şi-i ridică, până când Hillalum putu să întindă mâinile şi să atingă tavanul. Fisura uriaşă din care se revărsau apele era chiar lângă el. Mai rămăsese doar o mică pungă de aer. Hillalum strigă:

— Când se va umple camera asta, vom putea înota către cer.

Nu-şi putu da seama dacă îl auziseră. Trase aer în piept pentru ultima oară în timp ce apa ajungea la tavan şi înotă în

sus prin fisură. Avea să moară mai aproape de cer decât oricare alt om dinaintea lui.

Fisura se întindea cale de mulţi coţi. Imediat cum Hillalum trecu dincolo, stratul de stâncă îi alunecă dintre degete, iar membrele sale care se zbăteau nu mai atinseră nimic. Timp de o clipă simţi un curent care-l ducea, dar apoi nu mai fu sigur. Înconjurat doar de întuneric, simţi încă o dată acel vertij oribil pe care îl încercase când se apropiase prima oară de boltă: nu putea să distingă nicio direcţie, nici chiar sus sau jos. Lovi apa cu mâinile şi cu picioarele, dar nu ştiu dacă se deplasa.

Neajutorat, poate că plutea într-o apă stătătoare, poate că era dus de un curent furios; tot ceea ce simţea era un frig paralizant. Nu văzu nicio lumină în tot acest timp. Oare acest rezervor nu avea nicio suprafaţă către care să se poată ridica?

Apoi fu iar izbit de stâncă. Mâinile sale pipăiră o fisură în suprafaţă. Se întorsese acolo unde începuse? Era forţat să intre în fisură şi nu avea nicio putere să reziste. Se pomeni târât în tunel şi izbit de pereţi. Era incredibil de adânc, precum cel mai lung puţ de mină: simţi că plămânii aveau să-i plesnească, dar tot nu se vedea vreun capăt al culoarului. În cele din urmă nu-şi mai putu ţine respiraţia, şi aerul îi scăpă printre buze. Se îneca, iar întunericul din jurul lui îi intră în plămâni.

Dar deodată zidurile se depărtară de el. Era dus de un curent năvalnic de apă; şi simţi aer deasupra apei! Iar apoi nu mai simţi nimic.

Hillalum se trezi cu faţa lipită de piatra udă. Nu vedea nimic, dar simţea apă lângă mâini. Se întoarse pe spate şi gemu; fiecare mădular îl durea, era gol, şi mare parte din piele îi era julită sau încreţită de umezeală, dar respira aer.

Trecu un timp, iar în cele din urmă se putu ridica în picioare. Apa curgea iute pe lângă gleznele lui. Păşind într-o parte, simţi că apa se adâncea. În cealaltă era stâncă uscată – şisturi argiloase, după cum era la pipăit.

Era întuneric beznă, ca într-o mină fără torţe. Îşi căută drumul pipăind cu degetele julite de-a lungul podelei, până când aceasta se ridică şi deveni un zid. Încet, ca o creatură oarbă, se târî înainte şi înapoi. Găsi izvorul apei, o deschidere mare în podea. Îşi aminti! Fusese azvârlit din rezervor prin această

gaură. Continuă să se târască, simţind că se scurg ore în şir; dacă se afla într-o cavernă, era imensă.

Găsi un loc unde podeaua se ridica în pantă. Să fi fost un pasaj care ducea în sus? Poate că totuşi îl putea conduce spre cer.

Hillalum se târî, neavând nicio idee cât timp trecuse, fără să-i pese că n-avea să-şi mai poată găsi drumul de întoarcere, căci nu se putea întoarce acolo de unde venise. Urca tuneluri ascendente când le găsea, galerii descendente când trebuia. Deşi mai devreme înghiţise mai multă apă decât crezuse că e posibil, începu să-i fie sete şi foame.

Iar în cele din urmă văzu lumină, şi se repezi afară.

Lumina îl făcu să ţină ochii strâns închişi, iar el căzu în genunchi, cu pumnii încleştaţi dinaintea feţei. Să fi fost strălucirea lui Iahveh? Oare ochii săi ar putea suporta să o vadă? După câteva minute putu să-i deschidă şi văzu un deşert. Ieşise dintr-o peşteră, la poalele unor munţi, iar pietrele şi nisipul se întindeau până la orizont.

Era cerul întocmai ca pământul? Oare Iahveh sălăşluia într-un asemenea loc? Sau era acesta doar un alt tărâm din Creaţia lui Iahveh, un alt pământ aşezat peste al său, iar Iahveh sălăşluia încă şi mai sus?

Lângă piscurile din spatele său se afla un soare. Răsărea sau apunea? Oare aici erau zile şi nopţi?

Hillalum scrută peisajul nisipos. Un şir se mişca de-a lungul orizontului. Să fi fost o caravană?

Alergă spre ea, strigând cu gâtul uscat până când nevoia de aer îl opri. O siluetă de la coada caravanei îl zări şi opri întregul şir. Hillalum continuă să alerge.

Cel care îl văzuse părea să fie om, nu spirit, şi era îmbrăcat ca un călător prin deşert. Avea un burduf pregătit. Hillalum bău cât putu de mult, gâfâind. În cele din urmă i-l înapoie omului şi întrebă pe nerăsuflate:

— Unde e locul ăsta?

— Ai fost atacat de bandiţi? Ne îndreptăm spre Erech.

Hillalum făcu ochii mari.

— Vrei să mă păcăleşti! strigă el.

Omul se dădu îndărăt şi-l privi ca şi când ar fi înnebunit din cauza soarelui. Hillalum văzu un alt om din caravană apropiindu-se de ei ca să-l cerceteze.

— Erech este în Shinar!

— Da, este. Tu nu călătoreai spre Shinar?

Celălalt om stătea cu toiagul pregătit.

— Am venit din... Eram în...

Hillalum se opri.

— Cunoaşteţi Babilonul?

— O, asta îţi e destinaţia? Este la nord de Erech. De la unul la celălalt este o călătorie uşoară.

— Turnul… Aţi auzit de el?

— Cu siguranţă, stâlpul către cer. Se spune că oamenii din vârf sapă un tunel prin bolta cerului.

Hillalum căzu pe nisip.

— Ţi-e rău?

Cele două călăuze ale caravanei mormăiră între ele, apoi se îndepărtară să se sfătuiască cu ceilalţi. Hillalum nu se uită la ei.

Era în Shinar. Se întorsese pe pământ. Urcase deasupra rezervoarelor cerului şi ajunsese înapoi pe pământ. Oare Iahveh îl adusese în acest loc pentru a-l împiedica să ajungă mai departe, mai sus? Dar Hillalum încă nu văzuse niciun semn, niciun indiciu că Iahveh îl băgase în seamă. Nu simţise niciun miracol pe care să-l fi făcut Iahveh ca să-l aşeze aici. Pe cât putea să-şi dea seama, pur şi simplu înotase în sus de la boltă şi intrase în caverna de dedesubt.

Cumva, bolta cerului se afla sub pământ. Era ca şi când se sprijineau una pe cealaltă, deşi erau despărţite de multe leghe. Cum putea exista aşa ceva? Cum puteau să se atingă asemenea locuri îndepărtate? Pe Hillalum îl duru capul când încercă să se gândească la asta.

Şi apoi îşi dădu seama: *un cilindru pentru peceţi*. Atunci când era rostogolit pe o tăbliţă de lut moale, cilindrul sculptat lăsa o amprentă care forma o imagine. Două siluete ar putea să apară la capetele opuse ale tăbliţei, deşi stăteau alături pe suprafaţa cilindrului. Întreaga lume era ca un asemenea cilindru. Oamenii îşi imaginau cerul şi pământul ca fiind la capetele tăbliţei, cu văzduhul şi stelele între ele; totuşi lumea era înfăşurată într-un fel fantastic aşa încât cerul şi pământul se atingeau.

Acum era limpede de ce Iahveh nu doborâse turnul, nu-i pedepsise pe oameni pentru că-şi doriseră să ajungă dincolo de limitele care le fuseseră impuse: căci cea mai lungă călătorie avea să-i aducă pur şi simplu la locul de unde veniseră. Secole

de trudă n-aveau să le dezvăluie mai mult decât cunoşteau deja din Creaţie. Totuşi, prin strădania lor, oamenii aveau să zărească inimaginabilul meşteşug al lucrării lui Iahveh, văzând cât de ingenios fusese construită lumea. Prin această construcţie, lucrarea lui Iahveh dezvăluită, şi lucrarea lui Iahveh era ascunsă.

Astfel aveau oamenii să-şi cunoască locul.

Hillalum se ridică în picioare, clătinându-se de uluire, şi-i căută pe conducătorii caravanei. Avea să se întoarcă în Babilon. Poate că avea să-l vadă iar pe Lugatum. Avea să le trimită vorbă celor din vârful turnului. Avea să le spună despre forma lumii.

NOTĂ

Ted Chiang, născut în 1967, trăieşte în Bellevue, lângă Seattle, Washington. Are o diplomă în calculatoare, însă este considerat un talent extraordinar în materie de science fiction. Scrie foarte puţin, dar aproape toate povestirile sale sunt premiate. De la debutul sau din 1990 şi până în 2009 a publicat 11 texte în formă scurtă şi încă niciun roman. Cu toate acestea a reuşit să aibă cea mai mare densitate de premii şi nominalizări, raportat la numărul de cuvinte publicate. A început cu “Tower of Babylon” (1990) care a fost premiată cu Nebula pentru short stories, apoi a mai câştigat un Nebula în 1999 cu povestirea “The Story of your life”, în 2002 (Nebula + Hugo) cu povestirea (novelette) “Hell Is the Absence of God” (Iadul e acolo unde nu exista Dumnezeu), „The Merchant and the Alchemist's Gate” (Hugo for best Novelette – 2008 & Nebula for best Novelette – 2007) şi premiul Locus & Hugo for Best Short Story 2009 pentru povestirea „Exhalation”. Povestirea sa “Seventy Two Letters” a primit Sidwwise Award for Alternate History.

Ciprian Mitoceanu
Afacerea Verei Nicolaevna

Strada era pustie. Înserarea se lăsa cu paşi repezi şi oamenii se grăbeau să ajungă la casele lor. Era una dintre acele seri de decembrie care te făceau să nu-ţi doreşti nimic altceva decât să te strecori sub plapumă în faţa televizorului, însoţit de o sticlă de votcă sau măcar de un ceai fierbinte.

Femeia gâfâia, cocoşată sub povara celor două sacoşe. Nu era lucru uşor să cari atâtea cumpărături, dar nici nu avea altă alternativă.

Din când în când se oprea, schimba sacoşele între ele şi, la adăpostul acestei strategii psihologice, reuşea să mai parcurgă câţiva paşi. Din fericire, nu mai avea decât câţiva paşi până acasă. Încă puţin… Blocul cenuşiu deja se zărea şi doar un efort o mai despărţea de uşa metalică de la intrarea în casa scărilor.

— Ce dracu'…

Era o vajnică gospodină rusă şi, în consecinţă, ştia să înjure mai zdravăn ca un birjar.

Cei doi bărbaţi care aşteptau în faţa uşii, tropăind din picioare pentru a-şi mai pune sângele în mişcare, aveau o alură ameninţătoare. Nu locuiau în bloc şi, având în vedere temperatura redusă şi înserarea din ce în ce mai accentuată, nu se opriseră doar să schimbe o vorbă. Aşteptau pe cineva, iar femeia ştiu, din clipa în care îi descoperi, ascunşi parţial de molidul argintiu de lângă intrare, că ea era motivul pentru care cei doi bărbaţi nu se aflau în drum spre casele lor, visând la un pahar de votcă.

Din nefericire şi bărbaţii o observaseră, aşa că nu se mai putea retrage. Ar fi putut, dacă situaţia o impunea, să petreacă noaptea la o prietenă.

Se hotărî să-i înfrunte. Nu puteau fi răufăcători, gata să-i ia sacoşele şi să o trântească în zăpadă. Dacă ar fi avut gânduri necurate ar fi atacat-o pe stradă, nu în faţa blocului în care locuia, unde ar fi putut fi observaţi mai devreme de locatari şi unde ţipetele ei ar fi putut chema ajutoare de nădejde. Femeia îşi spuse că erau mult mai rău decât atât. Aroganţa pe care o afişau, în ciuda faptului că erau vineţi de frig nu putea fi întâlnită decât într-un singur loc. La miliţie.

Se afla la numai un pas de cel mai apropiat dintre ei, un bărbat masiv, cu căciulă de blană cu clape, palton de stofă şi pâslari groşi. Cel de-al doilea, mult mai scund, era la fel de bine îmbrăcat. Îşi propuse să pară indiferentă şi să mimeze surprinderea.

— Vera Nicolaevna?

Bărbatul avea o voce puternică, de bas, şi părea mai degrabă obişnuit să comande decât să asculte ordine. Un împuţit de miliţian, îşi spuse femeia. Şi în sacoşe avea mărfuri care-i puteau aduce necazuri… Ar fi trebuit să manifeste mai multă prudenţă. În mod sigur vreuna dintre vecinele invidioase o pârâse la miliţie şi iată cum se putea alege cu o serie întreagă de probleme…

— Da…

Nu avea niciun rost să nege. Întrebarea fusese mai mult o formalitate, bărbatul cel voinic şi tovarăşul său, puţin mai scund, ştiau foarte bine cine este. Şi cine ştie ce anume mai ştiau.

— Am dori să discutăm puţin, dacă se poate, îşi muie glasul uriaşul cu căciulă de blană. Ştiţi, undeva unde să nu fie şi urechi străine…

— Asta îl priveşte şi pe tovarăşul dumitale?

Aproape că-i venea să râdă, în ciuda spaimei care o asalta cu mai mult succes decât gerul de decembrie. Dacă ăştia doi încercau să organizeze un flagrant, atunci nu aveau decât să se ducă dracului. Puţeau a miliţie de la o poştă şi ea nu voia niciun fel de complicaţii cu miliţia.

— Desigur. Undeva, cât mai discret… Am prefera apartamentul dumneavoastră.

— Drept cine mă luaţi, tovarăşe? Sunt o femeie cinstită şi…

— Vera Nicolaevna, o întrerupse mărunţelul. Nu e nimic din ceea ce vă gândiţi. Suntem de la miliţie…

Fulgerător, mâna înmănuşată a bărbatului deschise o legitimaţie pe care, la fel de repede, o închise la loc. Deşi nu reuşise să vadă mare lucru, mai ales din cauza semiîntunericului, Vera Nicolaevna îşi spuse că nu avea niciun motiv să creadă că mărunţelul ar fi spus minciuni. Îi dibuise încă înainte să deschidă gura. Dar ce mama dracului voiau de la ea? Faptul că i se adresau direct putea semnifica probleme mai mari decât încercarea nedibace de a organiza un flagrant delict. Putea însemna, de pildă, că aveau împotriva ei suficient de

multe probe încât să-i întocmească un dosar. Drăcia dracului… Nu voia deloc să se întoarcă la închisoare. Cine spunea că închisoarea pentru femei era un loc mai dur decât puşcăria bărbaţilor ştia ce spune.

— Desigur… spuse, cu un glas pe care nu şi-l recunoscu.

Spaima începuse să-i dea târcoale din ce în ce mai agresivă, gata să-şi înfigă colţii. Dar încă mai avea resurse să lupte împotriva ei. Şederea în închisoare nu se dovedise chiar lipsită de învăţăminte folositoare.

— Putem urca în apartamentul dumneavoastră? interveni mărunţelul, arătându-i uşa cu un gest ce se dorea curtenitor.

— Doar n-o să stăm aici, în frig.

— Să vă ajut cu sacoşele, se oferi uriaşul, apucându-le cu mâinile sale cât lopeţile.

Vera Nicolaevna reuşi să-şi înfrâneze imboldul de a-l refuza. Să pună mâna pe sacoşele ei era ca şi cum i-ar fi deschis un nou dosar. Nu avea destulă imaginaţie pentru a găsi explicaţii care să îmbrobodească şi un miliţian tâmpit şi lipsit de experienţă, dacă acesta ar fi avut inspiraţia de a scotoci prin cele două sacoşe. Cârnaţi de casă, sticle de vin, cafea, ulei şi zahăr, o şuncă zdravănă şi două sticle de votcă fără etichetă. Destul cât să încaseze jumătate de an de închisoare, în condiţiile în care traficul ilicit de produse era aspru pedepsit de autorităţile comuniste.

Dar nu era cazul să-l refuze pe uriaş. Miliţienii aveau voie să scotocească peste tot, dacă li se părea ceva suspect sau dacă aveau chef. Iar oamenii legii se pricepeau de minune să exploateze acest privilegiu în favoarea lor. În general, se mulţumeau să împartă „prada”, în condiţiile în care traficul de produse asigura supravieţuirea a numeroşi ruşi, dar existau şi indivizi care făceau exces de zel, ca aceia care o trimiseseră în închisoare, şi încă de două ori, în ultimii cinci ani. Iar cei doi miliţieni îmbrăcaţi civil din faţa sa nu păreau genul care să se mulţumească doar cu o şuncă şi o sticlă de votcă.

Dar ce putea face? Să-l refuze pe amabilul uriaş? Nu era o idee bună, în condiţiile în care astfel ar fi atras atenţia asupra bunătăţilor pe care le achiziţionase de la unul dintre furnizorii săi de încredere, un siberian aspru care lucra la un abator şi mai avea şi un alambic pe care, fireşte, omisese cu bună ştiinţă să-l înregistreze. Iar odată plasele ajunse în mâinile miliţianului, ce l-

ar fi împiedicat pe acesta să scotocească prin îmbietorul conţinut? Era prinsă într-o cursă fără ieşire.

— Poftim…

— Da’ ce căraţi aici, tovarăşa? Pietre de moară?… se tângui uriaşul.

Femeia găsi de cuviinţă să ignore întrebarea.

Mărunţelul deschise uşa, trăgând zdravăn de clanţa ruginită.

În hol, aşa cum se aşteptase, nu era aprins niciun bec. Vreun vecin întreprinzător confiscase becurile. Asta era, nu spunea nimeni nimic. Într-o perioadă în care magazinele aveau galantarele mai mult goale decât pline, fiecare se descurca cum putea. Furtul din avutul obştesc era ceva obişnuit.

Miliţianul mărunţel aprinse o lanternă puternică, măturând cu atenţie pereţii cu tencuiala parţial căzută.

— Etajul doi, spuse femeia, dar bărbatul din faţa ei înclină absent din umeri, semn că ştia deja unde locuieşte.

Indiferent ce voiau de la ea, se informaseră foarte bine în ceea ce o privea. Şi nu aveau deloc aerul unor ageamii, care intraseră în miliţie fără să-şi dea seama pe ce lume trăiesc, numai pentru că se lăsaseră momiţi de un afiş de recrutare şi de înaltele idealuri sovietice.

Ajunseră în faţa uşii. Purtătorul de lanternă îi făcu loc să treacă, îndreptând fascicolul luminos către yală.

Femeia scotoci îndelung după chei. Deşi ardea de nerăbdare să afle ce anume doreau cei doi bărbaţi, avea nevoie de timp pentru a-şi înjgheba o strategie care să o scoată basma curată şi, mai ales, să nu o trimită în închisoare. Nu la închisoare. Ar fi renunţat şi la bijuteriile abil ascunse sub faianţa din baie numai să nu se întoarcă în spatele gratiilor.

În cele din urmă, deschise uşa. „Găsise” cheile în ultimul buzunar, deşi ştia foarte bine unde se aflau. Dar nu putea să-i ţină pe cei doi o veşnicie în faţa uşii.

— Intraţi!

Pătrunseră în apartamentul micuţ, de două camere. Un hol larg, în care, cu puţină imaginaţie, s-ar fi putut înjgheba un dormitor suplimentar. Mărunţelul începu să-şi sugă o măsea şi să inspecteze vizual încăperea. Femeia simţi că o ia cu tremurături şi se rezemă de uşa de la intrare.

Două fotolii şi o măsuţă de răchită împletită. O vitrină verticală, plină cu tot felul de bibelouri, cele mai multe de

proastă calitate, cumpărate din talcioc. Câteva tablouri înfăţişând peisaje montane şi de stepă. O lustră confecţionată din fier forjat de un artizan cu prea puţin simţ estetic. Un cuier de lemn şi un suport pentru umbrele.

— Unde pun astea? întrebă uriaşul, indicând cu capul spre cele două sacoşe.

Vera Nicolaevna simţi cum i se ridică o piatră de pe inimă. Deci nu de conţinutul sacoşelor era vorba… Dar, atunci, despre ce?

Fără o vorbă, luă cele două sacoşe şi le târî spre bucătărie. Acum i se păreau, într-adevăr, ca burduşite cu pietre de moară.

Când se întoarse, îi găsi pe cei doi aşezaţi pe fotoliile de răchită. Uriaşul renunţase la paltonul îmblănit şi-şi dăduse jos şi căciula cu clape. Individul mai mărunt rămăsese la fel de încotoşmănat şi, acum, că le putea vedea feţele în lumina becului electric, îşi spuse că, spre deosebire de uriaş, mărunţelul avea o figură tare rea. O mutră cum puteai întâlni numai la oamenii dispuşi să facă rău semenilor.

— Doriţi ceva? O votcă sau…

Mărunţelul, strâmbându-şi buzele subţiri şi rele, o opri cu un semn al mâinii drepte de pe care nu-şi scosese mănuşile de blană.

— Acum, că suntem aici, la căldură, putem discuta? spuse, întinzându-se de i se auziră oasele trosnind.

— Da, avem de discutat, întări şi uriaşul, frecându-şi palmele, asemenea unui negustor pe cale să încheie o afacere neaşteptat de profitabilă.

— Dar, tovarăşilor, îmi puteţi spune mai exact despre ce este vorba? Nu mă ştiu vinovată cu nimic…

Cei doi schimbară priviri semnificative. Probabil lucrau de multă vreme împreună, astfel că nu era neapărat nevoie de cuvinte pentru a comunica, fie şi lucruri foarte importante.

— Vera Nicolaevna, ştiţi că suntem de la miliţie…

— Da, mi-aţi spus…

Ar fi putut la fel de bine să le spună că îi mirosise din clipa în care îi zărise în faţa blocului…

— Avem nevoie de ajutorul dumneavoastră, Vera Nicolaevna…

Femeia fu atât de uimită încât, atunci când deschise gura să protesteze (asta îi trecu prima dată prin cap), constată că nu mai avea glas. Pur şi simplu cuvintele refuzau să-i iasă din gură.

— Sunteţi o femeie inteligentă şi cred că bănuiţi că ne-am informat asupra dumneavoastră, Vera Nicolaevna. Nu vă faceţi griji, nu ne interesează micul dumneavoastră trafic de alimente şi băuturi. Am venit aici să vă cerem ajutorul într-o problemă care ne depăşeşte. Ne-am interesat, cred că bănuiţi şi asta, şi ştim că aţi făcut închisoare. Aţi fost acuzată de escrocherie…

— În două rânduri, socoti uriaşul că este de datoria lui să facă precizări pe care femeia le cunoştea cât se poate de bine.

Mărunţelul îi aruncă o privire gen „nu te băga, mă descurc şi singur”.

— Aţi fost acuzată că profitaţi de naivitatea oamenilor şi le cereaţi diferite sume pentru a le face legătura cu spiritele rudelor lor decedate.

Vera Nicolaevna simţi nevoia să se rezeme iar de perete. Era de mirare cât de util se putea dovedi un perete în astfel de momente. Dintr-odată, realiză că ar fi fost cu mult mai bine pentru ea ca interesul celor doi miliţieni să se fi limitat la micile afaceri cu alimente. Şi începu să regrete cu sinceritate că nu rezistase ispitei de a-şi utiliza harul cu care o înzestrase natura. O natură pusă pe glume nesărate, dacă era să ţină cont de faptul că se născuse într-o ţară în care asemenea daruri ale naturii erau prohibite.

— Da, ştiu, oftă mărunţelul, încercând să pună cât mai multă compasiune în spusele sale. Aţi avut de suferit, în Uniunea Sovietică legea interzice astfel de practici. În alte ţări, cu o legislaţie mai permisivă, un medium are alt statut.

---

[1] Joc de cuvinte între Godzilla, celebrul monstru cinematografic şi dog = câine (lb. engl., n. trad.)

[2] Tripper: drumeţ; excursionist (lb.engl., n.trad.)

[3] Un nou fel de periferic, în genul mouse-ului, la care bila se acţionează direct cu mâna, nemaifiind nevoie de deplasare pe o suprafaţă plană. (aprox.: bilă de urmărire).

[4] însemnând că ceva este în ordine, excelent sau satisfăcător.

Deci asta urmăreau… Cei doi netrebnici doreau un peşte mult mai mare decât un amărât de speculant de alimente. Şi cât de tâmpiţi puteau fi dacă se gândeau că aşa le poate cădea în plasă. Ei bine, nu era chiar aşa de proastă pe cât îşi imaginau sau pe cât sperau.

— Da, tovarăşi, este adevărat. Am fost condamnată pentru escrocherie, chiar am recidivat, dar acum nu mă mai ocup cu astfel de activităţi. Am profitat de naivitatea oamenilor, încercând să obţin avantaje materiale, dar, mulţumită programelor de reeducare la care am participat, sunt un om nou şi nici nu mă mai gândesc să mai profit de lipsa de educaţie a semenilor mei. Am fost redată societăţii complet reabilitată…

Spusese totul dintr-o răsuflare. Era o poezie pe care o învăţase pe de rost, pe vremea când îşi ispăşea pedeapsa la închisoarea pentru femei din Magnitogorsk. Poate că nu convingea pe nimeni cu această declaraţie patetică, dar femeile gardian se declaraseră foarte mulţumite de reuşita lor. Şi ce bine că, după ce fusese eliberată, nu mai deranjase niciun spirit.

— Vera Nicolaevna, să nu ne pripim, propuse mărunţelul, care, în mod sigur, era şeful uriaşului. Ştim că perioada petrecută în închisoare nu a fost prea confortabilă pentru dumneavoastră, dar cred că este timpul să privim lucrurile dintr-o perspectivă mai îngăduitoare. Ştim toţi trei că sunteţi în stare să chemaţi spiritele celor decedaţi şi să obţineţi unele informaţii, care nu le sunt cunoscute decât lor. Şi vă pricepeţi foarte bine…

— Nu era decât o şarlatanie, tovarăşe. O şarlatanie ieftină, poate s-o facă oricine, dacă se pricepe să privească puţin în sufletul omului.

— O şarlatanie, spuneţi? Vera Nicolaevna, sunteţi mai mult decât modestă. Tot ceea ce vă pot spune e că nu credem că la mijloc ar fi vorba despre o şarlatanie, ci de un talent, un dar cum nu-i este dat oricui să primească. Puteţi chema sufletele morţilor şi, prin urmare, sunteţi singura care ne poate ajuta să rezolvăm un caz deosebit de complicat.

— Dacă sunt singura voastră speranţă, atunci trebuie să vă dezamăgesc, tovarăşi… Nu sunt în stare să chem niciun spirit, indiferent ce vi s-a spus despre mine.

Nu se aştepta ca cei doi să cedeze, să se ridice şi să plece. Dar, cel mai bine, era să joace cartea delincventului pocăit. Până la capăt…

Un nou schimb de priviri. Şi nu prevedeau nimic bun.

Cei doi se foiră. Uriaşul mai puţin, ca şi cum s-ar fi simţit stingher, dar mărunţelul aproape că se prăbuşi de pe fotoliu. Ba şi căscă, de i se zăriră toate plombele. Dantură îngrijită de un specialist. Nicio surpriză din acest punct de vedere.

Se aştepta ca mărunţelul să continue munca de convingere, dar uriaşul preluă conducerea.

— Vera Nicolaevna, cred că înţelegeţi. Acesta nu este o întrevedere oficială, am venit aici din proprie iniţiativă, fără să fim trimişi de cineva şi fără vreun mandat. Încercăm să purtăm o discuţie civilizată şi să încheiem o înţelegere avantajoasă pentru toată lumea. Şi, să dăm cărţile pe faţă. Dacă am dori să vă facem necazuri, v-am putea chema la secţie pentru a da unele explicaţii despre ceea ce aveţi în sacoşe. Corect?

Femeia admise, înclinând din cap. Dar legea stabilea o diferenţă clară între speculant şi escroc.

— Nu ne interesează de unde aţi făcut rost de alimente, pun pariu că nimic din ceea ce se află în sacoşele din bucătărie nu a fost cumpărat din vreun magazin, şi nici nu ne interesează ce aveţi de gând să faceţi cu ele. Ştiţi că specula este interzisă prin lege…

— Nu este interzis să cumperi de la speculanţi, replică femeia.

— Ba da, este interzis, nu sunteţi la curent cu ultimele dispoziţii legislative. Dar, cum spuneam, nu ne interesează. Tot ceea ce ne interesează este să ne ajutaţi să rezolvăm un caz foarte complicat…

— Şi dacă nu pot? Nu pot. Nu sunt în stare să fac nimic din ceea ce credeţi că sunt în stare să fac. Nu ştiu nimic despre spirite…

— În cazul acesta, cred că va trebui să ne însoţiţi la secţie, Vera Nicolaevna. Nu ne place să vă facem aşa ceva, dar, dacă trebuie… Va trebui să daţi explicaţii pentru acuzaţia de speculă. Ce spuneţi? Ne faceţi serviciul ăsta şi vom ignora micile afaceri în care sunteţi implicată, sau aplicăm legea? Indiferent de alegerea dumneavoastră, noi suntem gata să vă sprijinim…

Cei doi începură să râdă. Uriaşul râdea zgomotos, de i se cutremura tot corpul mătăhălos, în timp ce mărunţelul mustăcea mai discret. În ciuda faptului că erau atât de diferiţi ca aspect şi

se comportau absolut contradictoriu, se pare că formau o echipă redutabilă.

— Hai, Vera Nicolaevna, chicoti mărunţelul, încercând, parcă, să dispară în interiorul hainelor. Nu vrem să stăm aici toată noaptea. Şi, ca să vă ajutăm să vă hotărâţi mai uşor, avem pregătită şi o mică recompensă.

Un gest cu bărbia către uriaş şi acesta scoase din buzunar un plic bine umplut.

Femeia închise ochii, înjurând deopotrivă spirite şi slujbaşi ai legii. Cu toate că spiritele erau mai uşor de domolit. Cu spiritele te mai puteai înţelege.

— Sunt două mii cinci sute de ruble aici, Vera Nicolaevna. O mulţime de bani. Îi puteţi primi pe toţi…

Drăcia dracului… Atâţia bani la un loc…

— Şi, dacă spiritul de care aveţi nevoie nu vrea să discute cu voi?

Ochii mărunţelului fulgerară scurt. Uriaşul vorbi:

— Dacă nu vorbeşte, ai dat de dracu', tovarăşa.

Oamenii ăştia chiar erau nebuni.

— Bine, tovarăşi. Voi încerca. Dar, sinceră să fiu, nu sunt prea optimistă.

— Aşa mai merge, Vera Nicolaevna. Eram siguri că vom găsi o cale de înţelegere…

O cale să vă şantajăm, mai bine zis.

— Pentru început, aş dori să ştiu cât mai multe despre răposat…

— Răposatul?!… A, da, Kiril Petrovici. Ei bine, Kiril Petrovici a fost un mic escroc, hoţ mărunt, implicat în găinării. A făcut de câteva ori puşcărie, dar, în cele din urmă, a prins lozul cel mare. Acum câteva zile a spart casa unui medic de unde a furat o cantitate mare de bijuterii şi peste o sută de mii de ruble. A fost prins asupra faptului şi, pentru a scăpa, l-a rănit destul de serios pe medic şi a răpit-o pe fiica acestuia, în vârstă de trei ani. Kiril Petrovici a reuşit să se ascundă timp de trei zile, dar a fost prins în timp ce încerca să cumpere alimente de la un chioşc de cartier. Însă reuşise să ascundă banii şi bijuteriile, la fel şi fetiţa răpită. Tatăl fetiţei este internat la terapie intensivă, se zbate între viaţă şi moarte. După arestare, Kiril Petrovici a făcut un atac de cord şi, cu toate eforturile, nu a putut fi salvat. S-a stins în drum spre spital, fără să spună unde a sechestrat-o pe copila

de trei ani. Înţelegeţi, Vera Nicolaevna, că este vorba despre o chestiune de viaţă şi de moarte? Fetiţa a fost ascunsă de răpitorul ei undeva, unde nu are parte de confort. Este un copil de trei ani, nici măcar nu-şi poate purta de grijă singur.

— Da, dacă este ascunsă într-o casă neîncălzită, sau în vreo magherniţă… Nopţile sunt foarte reci şi… E de ajuns să spunem că orice clipă pierdută poate fi fatală.

— Vreţi să aflaţi unde este ascunsă fetiţa?

— Da, este foarte important să aflăm cât mai repede unde este sechestrată.

— Şi credeţi că vă pot ajuta?

— Altfel nu am fi venit aici, nu? Sunteţi singura speranţă, Vera Nicolaevna. Moscova este imensă şi un copil e atât de uşor de ascuns…

— Aveţi vreun obiect care a aparţinut răposatului?

— Da. Desigur…

Mărunţelul scoase de sub palton o cămaşă groasă de bumbac. O cămaşă în carouri verzi şi albe, pe care se vedea o pată maro. Femeia simţi fiori de gheaţă în şira spinării. Sânge închegat…

— Din cauza tensiunii, lui Kiril Petrovici i s-au spart vasele de sânge de la nas, consideră uriaşul că este necesar să ofere nişte lămuriri suplimentare.

— O poză, ceva?

— Da…

Era rândul uriaşului să vină cu o contribuţie substanţială. Scoase o fotografie alb-negru din care privea un bărbat între două vârste, cu favoriţi stufoşi şi sprâncene unite la baza nasului. O arătare înfricoşătoare, cu care nu era de dorit să te întâlneşti pe vreo străduţă lăturalnică, îşi spuse femeia.

— Să văd ce pot face…

— Camera de spiritism e tot acolo? întrebă deodată uriaşul, arătând cu mâna spre dormitor.

— Nu, nu e nicio cameră de spiritism acolo, negă femeia. Dacă te pricepi, nu este nevoie de aşa ceva, tot ceea ce a existat în camera aia era menit să impresioneze asistenţa…

Şi, la fel de bine, fusese menit să contribuie la întocmirea unui dosar „beton”. Cu atâtea dovezi materiale, nici nu era greu…

Uriaşul se dezumflă brusc, dar nu spuse nimic.

Vera scoase dintr-un sertar câteva lumânări de parafină.

— Pentru astea nu mă poate aresta nimeni, spuse, cu un zâmbet triumfător. Lumina se mai stinge din când în când…

Începu pregătirile. De fapt, nu mare lucru. Cu o bucată de cretă trasă un cerc şi câteva simboluri. Aprinse lumânările şi le amplasă pe podea, pe marginile cercului. În centru aşeză un scaun.

— În spatele meu, acum…

Era rândul ei să poruncească.

— Indiferent ce veţi auzi sau se va întâmpla, vă rog să nu vă implicaţi. În niciun fel. Uneori, spiritele pot deveni foarte violente şi pot reacţiona imprevizibil.

Aşeză fotografia sub lumina unei lumânări, iar cămaşa însângerată o apucă în braţe. Simţi uşoare vibraţii în braţe. Uşoare, dar cât se poate de neplăcute. Kiril Petrovici părăsise această lume într-un mod violent, nu se împăcase sufleteşte cu ideea că trebuie să facă pasul către Lumea de dincolo.

Aşezată pe scaun, Vera Nicolaevna închise ochii şi începu să se concentreze. Nu o mai făcuse de multă vreme, dar constată, cu uimire, că nu întâmpina nicio dificultate. Ca şi cum ar fi făcut asta în fiecare zi.

O uşoară pală de vânt plie flăcările lumânărilor. În spatele ei, uriaşul scoase un mormăit îngrozit. Ce molâu!… Şi încă nu începuse partea cea mai rea…

— Te chem!… Te chem!…

În anii în care îşi exploatase abilităţile de medium, înainte ca miliţia să-şi bage nasul în afacerile ei, niciun spirit nu-i rezistase chemării. Şi, după cum evoluau lucrurile, nici sufletul chinuit al lui Kiril Petrovici nu făcea excepţie.

În pereţi începură să se audă ciocănituri uşoare. Mai întâi din zona uşii, apoi părură să se răspândească în tot apartamentul. Şoapte înfiorate ţâşniră prin aer. Mici vaiete şi icnete de surpriză. Apoi, dintr-odată, podeaua începu să se cutremure şi să scârţâie, ca şi cum ar fi fost călcată de paşi nevăzuţi..

O ceaţă albăstruie, asemenea fumului de ţigară, se prelinse pe sub uşa de la intrare. Flăcările lumânărilor începură să danseze din ce în ce mai alert, agitate de curenţi reci care loveau din ce în ce mai puternic şi dezordonat.

Vitrina cu porţelanuri ieftine începu să vibreze. Un mic tablou, cumpărat cu un an în urmă, se smulse din cuiul care-l ţinea fixat de perete şi se prăbuşi zgomotos.

Deşi nu-i putea vedea, simţea groaza celor doi bărbaţi. Şi încă un sentiment pe care nu şi-l putea explica, dar asupra căruia îşi promise să reflecteze de îndată ce i se va ivi ocazia.

Ceaţa albăstruie începu să devină din ce în ce mai densă şi să se adune într-un mic vârtej în apropierea cercului de lumânări. Femeia gemu. Să rechemi spiritele celor plecaţi nu era o muncă prea uşoară.

Sub ochii îngroziţi ai celor doi bărbaţi, vârtejul de ceaţă începu să capete un vag contur uman. Un chip de fum, care semăna din ce în ce mai mult cu omul din fotografie…

— Cine eşti? gemu femeia.

În străfundul creierului, răspunsul spectrului lovi ca o ţepuşă. „Ştii bine cine sunt…”.

— Kiril Petrovici…

Lumânările pâlpâiră îngrijorător, dar nu se stinse niciuna. Lumina scăzu şi mai mult. Spectrul scoase nişte sunete dezarticulate. Câteva bibelouri se preschimbară în ţăndări, pocnind ca nişte petarde.

— Kiril Petrovici… O fetiţă plânge pentru că nu ştie unde se află şi îi este frig şi foame. Kiril Petrovici, eşti singurul care o poate ajuta pe acea fetiţă…

Spectrul se cutremură, gata să se destrame. Urmară câteva lovituri în perete. Femeia lovi şi ea cu putere în mânerele scaunului.

— Stai, nu pleca!… Nu ai voie să pleci!… Kiril Petrovici, spiritul tău este în puterea mea şi te conjur să mi te supui.

Ceaţa începu să devină mai densă, dar spiritul părea din ce în ce mai agitat, mişcându-şi membrele străvezii. Câteva urlete sugrumate şi vitrina, practic, explodă, acoperind pardoseala cu o puzderie de cioburi.

— Supune-te, mugi femeia, cu un glas atât de schimbat că nu şi-l recunoscu nici ea însăşi. Kiril Petrovici. O fetiţă suferă din cauza ta. Kiril Petrovici, spiritul tău se află blocat între două lumi din cauză că ai fost un om rău, Kiril Petrovici, dar ai ocazia de a face o faptă bună…

— Întreabă-l unde a ascuns banii, ţipă ascuţit mărunţelul. Nenorocitele de ruble şi aurul…

Femeia simţi o împunsătură în inimă. Urlă de durere, nicicând nu mai simţise o asemenea durere. Dar, la fel de brusc precum venise, durerea trecu. Spectrul de ceaţă ţipă şi el. Un urlet din altă lume, apoi arătarea începu să se destrame, ca o făptură alcătuită din nisip aruncat în aer. Flăcările lumânărilor se zbătură neajutorate şi câteva se stinseră.

— Idiotule, scrâşni femeia, ridicându-se brusc de pe scaun. Nu trebuia să intervii…

Uriaşul se repezi la întrerupător şi aprinse lumina. Era îngrozitor de palid şi respira ca şi cum ar fi avut pe piept o movilă de saci cu nisip. În compensaţie, mărunţelul era roşu de furie şi arăta de parcă dorea să strângă pe cineva de gât.

— Ai stricat totul, tovarăşe. Şi totul începuse atât de bine, urlă femeia.

Simţea dureri îngrozitoare în toate încheieturile, ca şi cum cineva i-ar fi strecurat printre oase cuie înroşite în foc. Fusese atât de aproape, dar cretinul ăsta de miliţian stricase totul.

— Nu-ţi permit să ridici vocea la mine, scrâşni mărunţelul.

— N-ai decât. Dacă la secţie eşti şeful, aici trebuie să joci cum îţi cânt eu. Niciodată, dar absolut niciodată să nu-ţi mai bagi coada când un medium încearcă să intre în contact cu un spirit. Ai idee cât rău mi-ai făcut? O experienţă ca asta poate să te omoare…

Îşi suflecă mânecile, arătându-i vânătăi mari cât palma:

— Vezi?!… Astea nu erau aici înainte să începem. Şi, dacă interesează pe cineva, aceasta este una dintre cele mai mici neplăceri cu care se poate alege un medium atunci când spiritul este deranjat…

Mărunţelul privi vânătăile cu detaşare, ca şi cum acest lucru nu l-ar fi privit deloc. De-a lungul anilor petrecuţi în birourile de interogatoriu şi celulele de detenţie sensibilitatea i se tocise, prin urmare, astfel de traume nu-l impresionau. După câteva secunde de reflecţie, miliţianul vorbi.

— Gata, recunosc că am greşit, e de ajuns, tovarăşa? Nu uita că plătim pentru asta, şi încă bani buni… Cheamă-l înapoi şi promitem să nu mai deranjăm.

— Mă tem că nu se poate. Cel puţin nu acum. E vorba despre un spirit care a părăsit această lume în mod violent şi de puţină vreme. Am nevoie de o pauză până să pot repeta experienţa.

— Cheamă-l acum, o somă uriaşul, încrucişându-şi ameninţător braţele pe piept. O să suporte…

— Nu înţelegi? Nu-l pot chema acum. Nu-l pot chema mai devreme de douăsprezece ceasuri, fie că vă place, fie că nu.

— Drăcia dracului!… Chiar nu poţi face nimic, hoaşcă bătrână?

— Nu. Pot intra în contact cu lumea spiritelor, dar nu o guvernez. Îmi pare rău…

— Rahat!… Douăsprezece ore e mult…

— Pentru o fetiţă de trei ani?!… Şi un ceas este prea mult, dar ce putem face?

— Şi spui că-l poţi chema înapoi peste douăsprezece ore?

— Peste douăsprezece ceasuri pot încerca. Nu garantez că va reveni.

— Atunci, ne revedem peste douăsprezece ore. Vom fi prezenţi…

— Da, şi, pe viitor, să nu deschideţi gura decât atunci când vă spun eu…

Cei doi bărbaţi se ridicară. Uriaşul apucă plicul cu bani, îl cântări în mână, ezitând preţ de câteva clipe, apoi îl întinse femeii.

— Ai demonstrat că-i meriţi, Vera Nicolaevna. Şi nu cred c-o să fugi din oraş pentru două mii cinci sute de ruble.

Îi conduse până la uşă, iar bărbaţii ieşiră fără să-şi ia rămas bun. La ce bun, de vreme ce urmau să revină?

Coborâră scările în tăcere, umăr la umăr, luminându-şi calea cu lanterna. Abia ajunşi în stradă deschiseră gura.

— Ai văzut?!… cârâi uriaşul. Aproape că am făcut pe mine. Femeia aia are pe dracu’ în ea…

— Indiferent pe cine are, se pricepe să-şi facă treaba.

— Ce dracu’ te-ai apucat să strigi aşa?

— Ascultă, nu cred că e cazul să-ţi dau explicaţii. Nu ţie. A fost un accident, înţelegi?

— Un accident? Igor, la dracu’ cu gura aia mare a ta. Încă câteva minute… Acum trebuie să aşteptăm jumătate de zi. Un accident, auzi la el…

— Cretinule, a fost un accident, am spus. Nu uita de alte accidente pe care le-ai produs tu… Înţeles?

Uriaşul nu spuse nimic. După câteva minute, tot mărunţelul rupse tăcerea.

— Oare şi-o fi dat seama?

— Să-şi dea seama?!…

— Ştii tu…

— Nu, nu cred. Şi, dacă şi-ar da seama, care e problema? Legal, nu e decât o escroacă bătrână care nu s-a învăţat minte nici după câţiva ani de puşcărie…

— Ce-ţi veni să o întrebi dacă mai are atelierul de spiritism în camera alăturată?

— Nu ştiu, aşa… Oricum, nu cred că ştie că am trecut pe acolo. Când am vizitat prima dată apartamentul ei, ea era deja în arest.

*

— Frigul ăsta e unul dintre multele lucruri care n-o să-mi lipsească atunci când voi da dracului afurisita asta de ţară…

— Igor… Şi când mă gândesc că te-am considerat întotdeauna un monument de patriotism…

— Vladimir, mai du-te dracului cu aprecierile tale la adresa patriotismului meu. Află că nu dau două parale pe puterea sovietelor şi fac ceva şi pe Uniunea Sovietică.

— Vorbeşti ca un adevărat capitalist, tovarăşe… Sau să spun „domnule”?

Râseră amândoi şi îşi strânseră mâinile.

— Acum, că s-a ivit oportunitatea asta, doar tâmpiţi să fim să nu spunem „pa şi pusi” Uniunii, Vladimir.

— Da, să am un sac de aur şi să tremur că mi-l pot confisca colegii de la miliţie? Nici vorbă…

— O să devenim capitalişti, tovarăşe…

Chicotiră din nou.

— Lăsăm maşina aici. Până la Staţia de metrou Baumanskaia nu mai este mult.

— Cât tupeu pe capul lui să ascundă averea aia în spatele chioşcului vechi de la intrarea în metrou…

— Da… Cât tupeu. Un nebun, Kiril Petrovici ăsta. Noroc cu hoaşca, altfel ne puteam şterge pe bot de aur. Până la urmă treburile s-au aranjat, în ciuda faptului că a vrut să ne tragă pe sfoară…

— Da, acum Petrovici este mort şi îngropat. Nimeni nu mai ştie nimic… Dar, ştii ce nu-mi dă pace?

— Ce?

— Oare hoaşca şi-o fi dat seama că nu există nicio fetiţă? Aseară se dădea de ceasul morţii să afle unde a ascuns-o netrebnicul, iar astăzi l-a întrebat direct de bani…

— Ce-ţi pasă? Nu este decât o babă nemernică, o vrăjitoare care a făcut şi ceva puşcărie. Nu are ea curajul să se ducă să ne reclame. Şi, chiar dacă o va face, cine o s-o creadă? În cel mai bun caz o s-o expedieze acasă cu şuturi în fund, iar în cel mai rău o să ajungă la balamuc, în cămaşa de forţă. Până o să-şi dea seama că totuşi băbătia nu bate câmpii, noi o să fim departe, prin Brazilia sau Argentina.

— Aşa să fie, cum spui tu… Eu m-aş simţi mai bine să o ştiu şi pe Vera Nicolaevna la doi metri sub pământ. N-a întrebat nimic de fetiţă de data asta… Şi-a dat seama că e ceva putred în toată afacerea şi pun pariu că pune ea ceva la cale…

— Dă-o naibii… Am ajuns…

La intrarea în metrou oamenii se îmbulzeau, gălăgioşi. În general studenţi şi liceeni. Se apropia vacanţa de iarnă şi tinerii se grăbeau la ultimele cursuri.

Cei doi miliţieni cercetară cu atenţie zona înainte de a se apropia de chioşcul părăsit. O mică tonetă unde vara se vindeau îngheţată şi băuturi răcoritoare, dar care iarna era lăsată de izbelişte.

— Nimic, Igor?!…

— Nimic, Vladimir… Numai ţâncăraie şi studenţi.

— Dacă vine cineva, să ai legitimaţia la îndemână. Nimeni nu-şi bagă nasul în treburile miliţiei…

Igor se strecură în interiorul chioşcului şi dădu la o parte cartoanele şi scândurile rupte.

— E acolo?!…

— Drăcia dracului!…

Era acolo. O geantă neagră de voiaj. În sfârşit, o găsiseră…

— E acolo?!…

— Da, e aici…

Vladimir încercă să-şi bage şi el capul în chioşc, nerăbdător să vadă geanta care le adusese atâtea necazuri, dar de care se legau şi atât de multe speranţe.

O sirenă de poliţie izbucni, atât de puternică, încât cei doi prieteni săriră în picioare. Un grup de bărbaţi în civil alergau spre ei, agitând arme.

— Staţi pe loc, miliţia, urlă cineva în portavoce…

Îi înconjurară cu iuţeală şi, înainte să găsească puterea de a protesta, se treziră încătuşaţi.

— E o neînţelegere…

De grup se apropie un individ în uniformă. Înalt, slab, cu ţigara aprinsă în colţul gurii.

— Igor Smecitaev şi Vladimir Burentov, mormăi nou-venitul. Bănuiam că sunteţi implicaţi în afaceri necurate, dar nici chiar aşa… Tovarăşi, de data asta aţi încurcat-o. Rău de tot.

Cei doi prizonieri scoaseră un urlet de groază când realizară cine era cel care le vorbea. Colonelul Mihail Zaiţev… Incoruptibilul Departamentului de Investigaţii Criminale. Spaima tuturor infractorilor.

Se răsuci către cei doi bărbaţi îngroziţi.

— Este dureros atunci când un cetăţean apucă pe calea fărădelegii, tovarăşi, dar ce putem spune atunci când un apărător al legii îşi uită îndatoririle şi face cârdăşie cu infractorii? Sunt sigur că judecătorii vă vor pedepsi exemplar. Traficul de droguri este cea mai mare crimă, tovarăşi…

Trase cu sete din ţigară apoi, dintr-un impuls de moment, le trase câte două palme.

— Luaţi-i!…

Rămase pe loc, privind în urma prizonierilor. Unul dintre nou-veniţi aduse geanta în faţa colonelului.

— Tovarăşe colonel, ce facem cu drogurile?

— Le trimiteţi la laborator, să fie distruse.

— Cum de aţi ştiut că vor veni astăzi să ridice drogurile?

— Cum am ştiut? Am şi eu antenele mele. Dar nici în cel mai negru coşmar nu mi-am închipuit că traficanţii de droguri sunt colegi de-ai noştri. În fond, asta e problema lor. Ştiau în ce se bagă, aşa că nu au nicio scuză…

*

Totul o să fie bine…

Era sigură de asta. Niciodată în viaţa ei nu fusese mai sigură. Şi, iată, trebuise să treacă prin atâtea pentru a înţelege că harul pe care îl primise de la naştere fusese menit să-i împlinească viaţa şi nu să i-o ruineze. Chiar şi şederea în închisoare trebuia privită ca o experienţă pozitivă a vieţii sale. Fără o călătorie prin iad, cine poate aprecia la adevărata sa valoare colţişorul de paradis care i se întinde la picioare?

Reuşise să recupereze geanta cu aurul şi banii. O găsise într-un bloc abandonat de la periferia Moscovei, aşa cum îi explicase spiritul. O călătorie cu tramvaiul şi devenise cea mai bogată femeie din capitala Rusiei.

Imediat după ce cei doi miliţieni plecaseră, rechemase spiritul răposatului Kiril Petrovici. Faptul că musafirii erau mai interesaţi de soarta banilor decât de cea a fetiţei o făcuse cât se poate de bănuitoare. Mai erau şi alte indicii, dar acesta fusese cel mai important. Şi descoperise o mulţime de lucruri interesante, dar mai ales foarte utile.

Spiritul răposatului se dovedise foarte deschis spre destăinuiri. Kiril Petrovici nu fusese nici pe departe un găinar de rând, aşa cum îi fusese descris. Lucrase mână în mână cu doi ofiţeri de miliţie şi dăduse lovituri la comandă, numai la case mari. Avocaţi, medici, judecători şi artişti. Toţi reuşeau să adune averi considerabile şi, mai ales, ilicite. Atunci când banii dispăreau, nimeni nu avea curajul să reclame nimic deoarece era imposibil de explicat cum anume intraseră în posesia bunurilor respective. Lucrurile furate erau împărţite cu ofiţerii. Aceştia erau cei care adunau informaţii asupra averilor adunate pe căi ilegale şi planificau loviturile.

Totul mersese perfect până în ziua în care Kiril Petrovici se gândise că era cazul să lucreze mai mult pentru el decât pentru „parteneri”. Cu ceva timp în urmă cunoscuse pe cineva care, contra unui preţ corespunzător, l-ar fi putut ajuta să ajungă în Germania de Vest. Şi aflase şi de unde putea face rost de bani.

Din păcate, desfăşurarea acţiunii nu mersese conform planului. Reuşise să fure aurul şi banii pe care hapsânul doctor le ascunsese într-o uşă prost capitonată. Dar „partenerii” mirosiseră ceva şi începuse o urmărire care se terminase foarte prost pentru Kiril Petrovici. De-abia reuşise să ascundă aurul şi banii, când fusese încolţit. Bătut cu sălbăticie, îşi dăduse duhul înainte să le spună torţionarilor unde se afla comoara.

Însă aceştia nu disperaseră. Unul dintre ei îşi amintise de Vera Nicolaevna. Şi Vera Nicolaevna îşi amintise de el. Din clipa în care uriaşul păşise în apartament îşi dăduse seama că individul mai fusese pe acolo. Şi, deşi nici măcar nu se întrebase până atunci, aflase numele ofiţerului care se ocupase de întocmirea dosarului care-i adusese nedoritele condamnări…

Kiril Petrovici nu mai era printre cei vii. Chiar şi spiritul lui o recunoscuse, cu nesfârşită durere. Da, dacă ar fi ştiut ce avea să se întâmple, dacă ar putea da timpul înapoi… Veşnicele lamentaţii ale spiritelor, se obişnuise cu asta, deşi trecuse atâta vreme de când nu mai deranjase pe nimeni.

Kiril Petrovici îşi pusese toate speranţele într-o grămadă de aur şi un sac de bani. Pariase totul pe o singură carte şi pierduse. Dar spiritul răposatului era animat de două dorinţe contradictorii. În primul rând îşi dorea să se răzbune pe ucigaşii săi, ceea ce era de înţeles. În al doilea rând, dorea să ofere o utilizare cât mai bună aurului şi banilor.

Dacă Vera Nicolaevna dorea… Desigur, totdeauna visase să plece din Uniunea Sovietică. Niciun om cu mintea întreagă nu dădea cu piciorul posibilităţii de a părăsi raiul comunist. Şi Vera Nicolaevna se considera o femeie cu capul pe umeri. Una care dorea să-şi trăiască viaţa, atâta câtă îi mai rămăsese, fără grija zilei de mâine. Da, era de acord cu Kiril Petrovici. Sau, mai degrabă, cu spiritul lui.

Kiril Petrovici ştia multe lucruri. Mult mai multe decât cei doi ucigaşi ai săi. Trăind într-un mediu ostil, mereu în căutare de pradă, aflase despre o afacere cu droguri. Una în stil mare, în care se pare că jucase şi el un rol. Cât de mare sau cât de mic, spiritul nu era foarte dispus să recunoască, iar femeia nu insistase. Se mulţumise să-i respecte indicaţiile. Un telefon la locul şi timpul potrivit şi spiritul lui Kiril Petrovici începuse să ţopăie de bucurie, aşa cum numai un spirit o putea face.

Mai urmase un telefon, unul cât se poate de important…

*

Taxiul, o Lada veche, care scotea fum ca o locomotivă şi scârţâia din toate încheieturile, opri în faţa unei căsuţe mici şi cochete, aproape complet acoperite de iederă.

— Am ajuns, tovarăşa, spuse şoferul, un bărbat cu faţa buhăită şi prost bărbierit. Trei ruble…

Femeia plăti. Insistă să-şi scoată singură bagajele din maşină. Şoferul ridică din umeri, plictisit. Lui îi era indiferent. După ce femeia termină de descărcat portbagajul, demară zgomotos, învăluindu-şi fosta clientă într-un nor de fum albăstrui.

Respirând greu, din cauza emoţiei, dar şi a oboselii, femeia bătu în poartă. Un câine mic şi negricios, care înota prin zăpadă, se repezi să dea alarma, lătrând ascuţit..

În cele din urmă, un bărbat masiv, bine îmbrăcat, ieşi din casă.

— Bună ziua, Oleg…

— Bună ziua, răspunse bărbatul privind lung.

— Sunt Vera Nicolaevna. Vin din partea lui Kiril Petrovici.

— A, da… Am vorbit cu el la telefon, acum două zile, mi-a făcut impresia că era destul de îngrijorat şi… Mă rog, ce să mai spun, când mi-a vorbit, am avut sentimentul că ceva nu este în regulă. S-a întâmplat ceva? Kiril unde este?

— Din păcate, nu a venit. Mai are de rezolvat nişte probleme la Moscova…

George R.R. Martin

Stare de asediu

(„Under Siege”, 1985)

Traducere de Mihai Dan Pavelescu

De pe meterezele înalte ale Vargönului, colonelul Bengt Anttonen privea nălucirile alergând peste gheţuri.

Lumea era numai zăpadă, viscol şi ger muşcător. În jurul Helsinki-ului, marea îngheţase bocnă, prinzând în cleştele ei nemilos cele şase insule-citadele ale măreţei fortăreţe Sveaborg. Crivăţul era un cuţit scos dintr-o teacă de gheaţă. Spinteca uniforma lui Anttonen, îi amorţea obrajii, îi lăcrima ochii şi îngheţa lacrimile ce se scurgeau pe pometi. Vântul urla în jurul zidurilor uriaşe din granit cenuşiu, strecurându-se pe sub uşi, prin crăpături şi ambrazuri, furişându-se peste tot. Afară, pe marea încremenită, izbea şuierând în artileria rusească şi înălţa norişori de zăpadă din troiene, răsucindu-i şi învârtindu-i peste gheaţă, aidoma unor animale stranii, albe, creaturi fantomatice şi scânteietoare, schimbându-şi permanent forma în timpul goanei.

Erau năluci tot atât de maleabile cât şi gândurile lui Anttonen. Bărbatul se întreba ce formă aveau să capete în clipa următoare şi încotro alergau atât de iute copiii aceia ai crivăţului. Poate puteau să fie învăţaţi să-i atace pe ruşi. Zâmbi, savurând ideea unor creaturi din omăt, dezlănţuite asupra inamicului. Era un gând straniu, nebunesc. Colonelul Bengt Anttonen nu fusese niciodată un om cu fantezie, dar în ultima vreme mintea lui fusese deseori asaltată de asemenea viziuni.

Îşi întoarse din nou chipul către vânt, recunoscător frigului, gerului năprasnic. Îl dorea pentru a-i potoli mânia, crestându-i inima şi amorţind pasiunile ce se năşteau acolo. Dorea să amorţească de frig.

Gerul preschimbase până şi marea cea agitată în gheaţă nemişcată şi rece; acum trebuia să se liniştească şi zbuciumul dinăuntrul lui Bengt Anttonen. Deschise gura, expiră un norişor prelung de răsuflare, care se ridică asemenea unui abur dintre obrajii înroşiţi şi inhală aerul îngheţat ce se scurse precum oxigenul lichid.

Imediat urmă însă panica. Iarăşi, se întâmplase iarăşi. *Ce* era oxigenul lichid? Într-un anume fel, ştia că era vorba despre ceva rece; mai rece decât gheaţa şi decât crivăţul. Oxigenul lichid era tăios şi alb, producea aburi şi curgea. O ştia, o ştia sigur, aşa cum îşi ştia numele.

Dar *de unde* o ştia?

Se răsuci cu spatele la metereze. Merse cu paşi mari şi iuţi, atingând cu mâna garda săbiei, de parcă l-ar fi putut apăra împotriva demonilor ce-i invadaseră mintea. Ceilalţi ofiţeri aveau dreptate; cu siguranţă, înnebunea. O dovedise chiar în ziua aceea, la întrunirea statului major.

Ca de obicei în ultima vreme, întrunirea evoluase prost. Tot ca de obicei, Anttonen ridicase glasul împotriva celorlalţi, în mod inutil, stupid. El avea dreptate, ştia asta. În acelaşi timp, ştia că nu-i putea convinge şi că fiecare cuvânt al său îi submina poziţia şi-i distrugea viitorul carierei.

Totul fusese stârnit din nou de Jägerhorn. Colonelul F. A. Jägerhorn reprezenta tot ceea ce nu era Anttonen: brunet şi arătos, manierat şi diplomat, un aristocrat cu comportarea unui aristocrat. Jägerhorn avea legături suspuse, Jägerhorn avea neamuri influente, Jägerhorn era confidentul vice-amiralului Cart Olof Cronstedt, comandantul Sveaborgului. La întrunire, Jägerhorn venise cu un teanc de rapoarte.

— Rapoartele sunt greşite, insistase Anttonen. Ruşii nu sunt mai mulţi decât noi. Abia dacă au patruzeci de tunuri, sir. Sveaborg are de zece ori mai multe.

Cronstedt păruse şocat de tonul său, de siguranţa şi insistenţa cu care vorbise. Jägerhorn se mulţumise să zâmbească.

— Pot întreba de unde deţineţi aceste informaţii, colonele Anttonen? intervenise el.

Aceea era întrebarea la care Bengt Anttonen n-ar fi putut răspunde niciodată.

— Pur şi simplu, ştiu, răspunse el.

Jägerhorn răsfoise rapoartele.

— Informaţiile mele provin de la locotenentul Klick, care se află în Helsinki şi are acces direct la surse demne de încredere în privinţa planurilor, mişcărilor şi numărului inamicilor.

Privise către vice-amiralul Cronstedt.

— Sir, trebuie să vă spun că informaţia aceasta este mult mai demnă de crezare decât misterioasa siguranţă a colonelului Anttonen. Conform datelor lui Klick, ruşii sunt deja mai numeroşi decât noi, iar generalul Suchtelen va primi în curând suficiente întăriri pentru a lansa atacul decisiv. În plus, au la îndemână un număr enorm de piese de artilerie. Cu siguranţă, nu doar cele patruzeci de tunuri pe care colonelul Anttonen le apreciază drept limita maximă a armamentului lor.

Cronstedt încuviinţase din cap. Însă Anttonen nu putuse să tacă.

— Sir, insistase el, rapoartele lui Klick nu trebuie crezute. Nu putem avea încredere în el. Fie că se află în slujba ruşilor, fie că este înşelat de aceştia.

— Colonele, se încruntase Cronstedt, aceasta este o acuzaţie gravă.

— Este un prost şi un blestemat de trădător Anjala!

Jägerhorn tresărise, iar vice-amiralul şi mai mulţi ofiţeri tineri păruseră şocaţi.

— Colonele, spusese Cronstedt, este binecunoscut faptul că colonelul Jägerhorn are neamuri în Liga Anjala. Comentariile dumitale sunt jignitoare. Situaţia noastră de aici este îndeajuns de grea pentru ca ofiţerii să mai aibă şi conflicte din motive politice meschine. Îţi vei cere imediat scuze.

Fără tragere de inimă, Anttonen mormăise câteva scuze stângace. Jägerhorn le acceptase, încuviinţând superior din cap.

Cronstedt revenise la rapoarte.

— Foarte convingătoare, spusese el, şi foarte alarmante. Exact de ceea ce mă temeam. Situaţia noastră este grea.

În mod limpede se hotărâse. Orice discuţie contradictorie era inutilă. Cel mai adesea în astfel de clipe, Bengt Anttonen se întreba ce nebunie pusese stăpânire pe el. Venea la întrunirile statului major hotărât să fie circumspect şi diplomat, dar o aroganţă stranie îl cuprindea imediat ce se aşeza. Împingea disputele verbale dincolo de pragul înţelepciunii; nega fapte evidente şi îşi făcea duşmani peste tot.

— Nu, sir, intervenise el. Vă rog să ignoraţi informaţiile lui Klick. Sveaborgul este vital pentru contraofensiva de primăvară. Nu avem de ce ne teme dacă putem rezista până la topirea gheţurilor. Odată ce marea va fi navigabilă, Suedia va trimite ajutoare.

Chipul vice-amiralului era supt şi obosit, chipul unui bătrân.

— De câte ori trebuie să mai discutăm asta? Atitudinea dumitale mă oboseşte, şi sunt destul de conştient de importanţa Sveaborgului pentru ofensiva de primăvară. Faptele sunt limpezi. Defensiva noastră este şubredă, iar gheaţa face zidurile accesibile. Armatele suedeze sunt înzăpezite...

— Sir, izbucnise Anttonen, ştim asta numai din ziarele pe care ruşii le lasă să ajungă până la noi. Ziare franţuzeşti şi ruseşti. Nu se poate pune bază pe asemenea surse.

Cronstedt îşi pierduse răbdarea.

— Taci! izbise cu palma în masă. M-am săturat de neîncrederea dumitale, colonele Anttonen. Îţi respect sentimentele patriotice, dar nu şi judecata. Pe viitor, când voi dori să-ţi cunosc opinia, ţi-o voi cere. E clar?

— Da, sir, răspunsese Anttonen.

— Pot continua? surâsese Jagerhorn.

Dojana fusese la fel de aspră ca şi crivăţul.

Nu era de mirare că, după aceea, Anttonen se simţise împins către singurătatea îngheţată a meterezelor.

Când reveni în camera lui, Bengt Anttonen se simţea confuz şi trist. Se lăsa noaptea. Peste marea îngheţată, peste Sveaborg, peste Suedia şi Finlanda. Şi peste America, se gândi el. Acest ultim gând îi provocă ameţeală şi greaţă. Se aşeză pe pat, lăsându-şi capul în palme. America, America, ce nebunie mai era şi asta, ce legătură avea războiul dintre Suedia şi Rusia cu naţiunea aceea tânără şi îndepărtată?

Se sculă, aprinse lampa, sperând ca lumina să-i alunge gândurile tulburătoare, şi se stropi pe faţă cu apa stătută din ligheanul de pe lavoarul modest. Înapoia ligheanului se găsea oglinda folosită la bărbierit, uşor deformată şi cu pete, totuşi mulţumitoare. Ştergându-şi palmele mari şi osoase se trezi privindu-şi chipul, trăsăturile familiare şi în acelaşi timp înspăimântător de străine. Avea păr cenuşiu şi grizonat, ochi cenuşii, nas drept şi îngust, obraji puţin scofâlciţi, bărbie pătrată. Era prea slab, aproape costeliv. Faţa era obişnuită, banală, încăpăţânată. Faţa pe care o purtase toată viaţa. Bengt Anttonen se resemnase de mult cu aspectul său. De obicei nu se gândea câtuşi de puţin la el. Acum însă se holba, fără să clipească, şi simţea cum creşte în el o fascinaţie neliniştitoare, un sentiment de satisfacţie, o plăcere în privinţa felului cum

arăta, ceva străin lui şi tulburător. O asemenea vanitate era nesănătoasă, neomenească, un alt semn de nebunie. Anttonen îşi smulse privirea din oglindă.

Se întinse pe pat.

Nu reuşi multă vreme să adoarmă. Sub pleoapele strânse îi dansau viziuni şi năluci, imagini tot atât de fantastice pe cât erau şi animalele fantomatice născute de vânt: drapele pe care nu le recunoştea, pereţi de metal lustruit, furtuni gigantice de foc, bărbaţi şi femei hidoşi ca nişte demoni, culcaţi în paturi de lichid arzând. Apoi, deodată, viziunile începură să dispară, topindu-se treptat. Bengt Anttonen suspină neliniştit şi se răsuci în somn.

* * *

...întotdeauna durerea vine înaintea reapariţiei conştiinţei, durerea apare prima, singura realitate într-un univers nemişcat, tăcut, pustiu, dincolo de orice senzaţie. Pentru o secundă, pentru o oră, nu ştiu unde mă aflu şi mi-este frică. După aceea îmi aduc aminte; întorcându-mă, mă-ntorc, totdeauna în întoarcere există durere. Nu vreau să mă-ntorc, dar trebuie, trebuie. Vreau puritatea calmă şi rece a gheţii şi zăpezii, atingerea înfiorată a crivăţului, trăsăturile sănătoase ale feţei lui Bengt. Dar dispare, deşi eu urlu şi m-agăţ de ea, plângând, jelind. Încet, încet a dispărut.

Simt mişcare în jur, e lichidul de imersiune care e evacuat. Chipul meu e expus primul. Inspir aerul prin nările mele lătăreţe, scuip tuburile din gura însângerată. Când fluidul coboară sub nivelul urechilor aud un gâlgâit, un zgomot obscen de absorbire. Maşinile vampiri s-au hrănit din sucurile pântecelui în care am fost, sângele negru al celei de-a doua vieţi a mele. Atingerea rece a aerului pe piele mă doare. Încerc să nu urlu, reuşesc să reduc zbieretele la un scâncet.

Deasupra, capacul bazinului e acoperit cu o peliculă subţire, neagră, care s-a lipit de metalul lustruit. Îmi pot zări imaginea reflectată. Sunt o arătare înspăimântătoare, părul din nări îmi tremură pe chipul fără nas, iar obrazul drept e umflat de o tumoare verzuie. Un diavol arătos. Rânjesc, dezvelind şirul triplu de dinţi putrezi, printre care se împing incisivii noi, aidoma firelor de grâu printre tulpinile tăiate ale paielor. Aştept să mă scoată. Bazinul e prea mic, un sicriu. Sunt îngropat de viu, iar

teama e o greutate palpabilă, apăsându-mă. Ei nu mă plac. Dac'au să mă lase aici, să mă sufoc şi să mor?

— Afară! şoptesc, dar nu m-aude nimeni.

În sfârşit capacul se ridică, şi infirmierii sunt acolo. Rafael şi Slim. Tipi mătăhăloşi, coloşi îmbrăcaţi în alb, cu drapele cusute deasupra buzunarelor. Nu mă pot concentra asupra feţelor lor. De obicei nu văd prea bine, şi după întoarceri e şi mai rău. Ştiu totuşi că negrul e Rafael; se apleacă şi scoate tuburile IV şi telemetria, în timp ce Slim îmi face injecţie. Ah-h-h! Durerea se estompează. Mă străduiesc să prind cu mâinile marginile bazinului. Metalul se simte ciudat; mişcarea e stângace; trupul meu răspunde cu greutate.

— De ce-a durat atâta? îi întreb.

— O urgenţă, răspunde Slim. Rollins.

Slim e un tip laconic, morocănos şi nu mă place. Ca să aflu ceva, trebuie să-l întreb întruna. N-am putere. Prefer să mă concentrez asupra sculatului. Ochii îmi lăcrimează după atâta vreme petrecută în beznă. Poate că infirmierii cred că plâng de bucuria întoarcerii. Or fi ei solizi da' nu-s prea inteligenţi. Aerul are un iz acrişor, de dezinfectant, şi se simte răceala seacă a aparatelor de condiţionare. Rafael mă ridică din sicriu, al cincilea sarcofag argintiu dintr-un şir de şase, toate cuplate la calculatoarele din jur. Celelalte sicrie sunt goale acum. Mă gândesc că eu sunt ultimul vampir care a mai reînviat în noaptea asta. Apoi îmi amintesc. Patru din ei s-au dus, nu mai sunt de mult. Am mai rămas doar eu şi Rollins, şi cu Rollins s-a întâmplat ceva.

Mă aşază într-un scaun şi Slim mă-mpinge pe lângă sarcofagele goale, în susul rampei, la informare.

— Rollins? îl întreb.

— L-am pierdut.

Nu-mi plăcea Rollins. Era şi mai hidos decât mine, un homunculus micuţ şi zbârcit, cu un craniu imens, grotesc, şi-un trup deformat, fără braţe sau picioare. Avea ochi mari, lipsiţi de pleoape şi de aceea nu-i putea închide niciodată. Nici chiar când dormea. În somn ţi se părea că se holbează la tine. Şi n-avea pic de umor. Absolut nicio picătură. Cu toate acestea, oricare i-ar fi fost defectele, Rollins era singurul rămas în afară de mine. Acum se dusese şi el. Nu simţeam nicio părere de rău, doar o amorţeală.

Camera de informare este cumva impersonală. Ei mă aşteaptă de cealaltă parte a mesei. Infirmierii mă-mping în faţa lor şi pleacă. Masa e o barieră lungă de furnir între mine şi superiorii mei, poate un *cordon sanitaire.* La urma urmei, nu mă pot lăsa să mă apropii prea mult: aş putea fi contagios. Ei sunt normali. Eu sunt... ce sunt eu? Când m-au înrolat, am fost clasificat MU 3. Mutant Uman, categoria a treia. Sau, în jargon, mutrei. Munu sunt lipsiţi de viaţă: morţi la naştere, avortoni, sau în comă permanentă. Sunt milioane. Mudoi trăiesc dar sunt inutili, toţi tipi cu degete în plus, labe de raţă şi-ochi aiurea. Câteva mii. Însă noi, mutreii, suntem elita dracului, aşa ni se spune. Adică ne-au spus, atunci când ne-au înrolat. Ne-au dat nume noi aici jos, în buncărul Proiectului Graham. Bătrânul Charlie Graham însuşi ne zicea „peştişorii timpului”, da’ a crăpat şi porecla era prea romantică pentru maiorul Salazar. Maiorul preferă denumirea oficială a guvernului: CG, de la Crononaut Graham. Infirmierii şi-alţii au făcut „cegi” din CG, şi noi ne ziceam la fel, eu, Nan şi cu Vierme, pe timpul când trăiau şi ei. Acum au un simţ al umorului extraordinar. Noi ne spuneam cegile ucigaşe. Şase cegi ucigaşe, înotând prin fluviul timpului şi muşcând nadele unor probabilităţi. Hop ş-aşa.

Iar acum a rămas numai una.

Salazar aranjează hârtii pe masă. Pare bolnav. Dincolo de tenul lui întunecat pot distinge o nuanţă verzuie, nesănătoasă, iar sub pielea nasului i s-au spart vinişoarele de sânge. Niciunul dintre noi n-o duce prea bine aici, jos, dar Salazar arată mai rău decât mulţi alţii. S-a îngrăşat şi pare diform. Uniformele îi sunt strâmte şi altele noi nu mai există. Au închis toate magazinele şi ţesătoriile, şi peste câţiva ani o să purtăm zdrenţe cu toţii. I-am spus lui Salazar c-ar trebui să ţină regim, dar nimeni n-ascultă o cegă decât atunci când se vorbeşte despre nade.

— Ei? se răsteşte Salazar.

Al dracu-nceput de informare. Cu trei ani în urmă, când a-nceput totul, era numai miere şi zahăr, foarte corect şi milităros, dar nici Maio nu mai are acum vreme de etichetă.

— Ce s-a-ntâmplat cu Rollins? îi întreb.

Doctoriţa Veronica Jacobi stă chiar lângă Salazar. Era psiholog şef aici, dar după moartea lui Pâiniţă Graham ea e şefa peste toate chestiile ştiinţifice.

— Moarte prin traumă, îmi răspunde cu un ton profesional. Cel mai probabil, a fost ucisă gazda lui.

Încuviinţez din cap. Vechea poveste. Uneori nadele muşcă şi ele.

— A reuşit ceva?

— N-am constatat nimic, spune Salazar.

Răspunsul la care m-aşteptam. Rollins reuşise contactul cu un infanterist din armata lui Carol XII. Aveam în minte imaginea lui caraghioasă, mărşăluindu-şi gazda până la regele adolescent şi prostănac, şi încercând să-i spună să evite Poltava. Probabil că fusese executat pe loc, deşi, dacă te gândeai mai bine, trebuie să fi fost vorba de altceva, mai rapid, altfel Rollins ar fi avut timp să se desprindă.

— Raportul, continuă Salazar.

— Gata, Maio, fac eu.

Urăşte să i se spună Maio, deşi nu atât pe cât ura numele de Sally, cum îi spunea Vierme. Noi, cegile ucigaşe, suntem nişte tipi insolenţi.

— Nimic prea grozav. Cronstedt se va-ntâlni cu generalul Suchtelen şi va negocia predarea. Nu-l clinteşte nimic din ce-i spune Bengt. Am forţat cam mult. Bengt crede că înnebuneşte. Mi-e frică să nu cedeze.

— Toţi peştii timpului îşi asumă riscul ăsta, spune Jacobi. Cu cât rămâi mai mult în contact, cu atât influenţa asupra gazdei creşte, şi cu atât devine mai posibilă identificarea prezenţei tale. Puţine gazde pot controla situaţia.

Ronnie are o voce plăcută şi e-ntotdeauna politicoasă cu mine. Cochetă, înaltă şi calmă, ba chiar prietenoasă şi, în primul rând, totdeauna politicoasă. Mă-ntreb dacă ar fi tot atât de politicoasă dac-ar şti că-i pe locu-ntâi în topul fanteziilor masturbărilor mele încă de când am sosit aici. În Cutia lui Pâiniţă au coborât numai două femei, cu treizeci şi doi de bărbaţi şi şase cegi, iar ea este de departe cea mai mişto.

Şi lui Vierme îi plăcea s-o privească. Ba chiar şi-a tras un fir din dormitorul ei, ca s-o vadă-n acţiune. Ea n-a ştiut niciodată. Vierme se pricepea la chestii d-astea; îşi făcea singur mini-camere, în atelierul lui, şi le strecura peste tot. Zicea că dacă tot nu-şi putea trăi viaţa, voia măcar s-o privească. Într-o seară m-a invitat la el, când Ronnie îl primea pe căpitanul Halliburton, cel masiv şi roşcovan, şeful securităţii bazei, şi prietenul ei în zilele

alea de-nceput. M-am uitat, da, trebuie să mărturisesc că m-am uitat. Însă dup-aia m-am înfuriat. I-am spus lui Vierme că n-avea niciun drept s-o spioneze pe Ronnie sau pe oricare altul.

— Bă, cegă, mi-a zis el, şi ei ne fac să ne spionăm gazdele, să ne ginim în căpăţânile lor. Reciproca mi se pare corectă.

I-am zis că asta era altceva, dar eram atât de înfuriat încât nu puteam explica de ce anume. A fost singura ceartă dintre mine şi Vierme. În cele din urmă n-a avut prea mare efect. El a continuat s-o privească, fără mine. Nu l-au prins niciodată, dar nu conta. Într-o bună zi a plecat în timp şi nu s-a mai întors. Căpitanul Halliburton, cel mare şi puternic, a murit şi el, cred c-a fost expus la multe radiaţii în decursul raziilor securităţii. Din câte ştiu, aparatul lui Vierme continuă să funcţioneze şi uneori mă gândesc să mă duc şi să trag cu ochiul, să văd dacă Ronnie are un nou amant. Dar n-am făcut-o. De fapt, nu vreau să ştiu. Oricum, e mai bine cu fanteziile şi visele mele erotice.

Degetele dolofane ale lui Salazar bat darabana pe masă.

— Dă raportul complet.

Oftez şi le spun ceea ce vor ei, totul până la cel mai plictisitor amănunt. După ce termin, adaug:

— Jägerhorn este cheia. Cronstedt îl ascultă pe el, nu pe Anttonen.

Salazar se încruntă şi mormăie:

— Dac-ai putea reuşi contact cu Jägerhorn…

Boceală inutilă. Ştie că aşa ceva nu-i posibil.

— Iei ce găseşti, îi spun. Dacă tot îţi doreşti lucruri imposibile, de ce te-opreşti la Jägerhorn? De ce nu Cronstedt? La dracu, de ce nu chiar blestematul de ţar?

— Are dreptate, rosteşte Veronica. Ar trebui să fim mulţumiţi că-l avem pe Anttonen. Cel puţin este colonel. E mai bine decât în toate perioadele-ţintă.

Salazar continuă să strâmbe din nas. A fost istoric militar. Când l-au transferat din West Point, sau, mă rog, ce mai rămăsese din el, crezuse că va fi uşor.

— Anttonen e de mâna a doua. Trebuie s-ajungem la piesele cheie. Crononauţii tăi dau note de subsol, chibiţi, personaje care nu interesează, în locuri neinteresante. E imposibil.

— Ştiai asta de când ai venit, îi spun.

O cegă uriaşă citând Super-nada; dac-ar şti, mi-ar da cu şutul din sindicat.

— N-avem timp s-alegem.

Maio se strâmbă la mine. Casc.

— Am obosit. Vreau ceva să mănânc. Nişte-ngheţată. Vreau multă îngheţată. Parc-ar fi un banc, nu? Cu-atâta zăpadă blestemată, şi când mă-ntorc vreau îngheţată.

Bineînţeles nu există nici urmă de îngheţată. De o jumătate de generaţie n-a existat nici pic de îngheţată în nenorocirea asta uitată de Dumnezeu, căreia ei îi spun lume. Nan obişnuia să-mi povestească despre ea. Nan era cega cea mai bătrână, singura care se născuse înainte de explozia cea mare, şi-avea o grămadă de amintiri despre cum erau lucrurile înainte. Mie cel mai mult îmi plăcea când îmi povestea despre îngheţată. Spunea că era moale, rece şi dulce. Ţi se topea pe limbă şi-ţi umplea gura cu o răceală lichidă, delicioasă. Uneori ne recita sortimentele de îngheţată cu solemnitatea cu care căpitanul Todd citea din Biblie: vanilie, căpşuni, ciocolată, fistic, praline, rom, banane, portocale, zmeură, cacao, lămâie şi casată. Vierme născocea alte sortimente, ca să-şi bată joc de ea, dar nu izbutea. Pur şi simplu, Nan adăuga invenţiile la lista ei şi dup-aceea vorbea cu nostalgie despre alune cu anşoa, cipuri de ficat şi unde de radiaţie, până când nu mai reuşeam să disting adevărul de născocire, şi de fapt nici nu-mi mai păsa.

Nan a fost prima pe care am pierdut-o. Oare în 1917 aveau îngheţată în Petersburg? Eu sper că aveau. Mai sper c-a reuşit să mănânce o cupă, sau două, înainte de a muri.

Îmi dau seama că Salazar continuă să vorbească. O face de multă vreme.

— ...ultima noastră şansă acum, spune el.

Începe să bolborosească despre Sveaborg, despre importanţa a ceea ce facem noi aici, despre nevoia imediată de-a schimba ceva, cumva, pentru a preveni însăşi apariţia Uniunii Sovietice, anulând în felul acesta războiul care a distrus lumea. Am mai auzit toate astea; le ştiu pe dinafară. Maio are diaree verbală şi eu nu-s atât de prost pe cât par.

Ideea a fost a lui Pâiniţă Graham, ultima şansă de-a câştiga războiul, sau poate măcar de-a ne salva noi de molime, bombe şi vânturi otrăvite.

Istoricul era însă Maio, şi-aşa a ajuns el s-aleagă obiectivele, după ce calculatoarele au terminat analiza probabilităţilor. Avea şase cegi şi-a fixat şase ţinte. „Puncte nodale”, le zicea el.

Momente de răspântie ale istoriei. Bineînţeles, unele erau mai bune decât altele. Rollins a căpătat Marele Război Nordic, Nan a luat Revoluţie, Vierme a trebuit să se întoarcă până la Ivan cel Groaznic, iar eu am căpătat Sveaborgul. Invincibilul şi inexpugnabilul Sveaborg. Gibraltarul nordului.

— Sveaborg n-are niciun motiv să se predea, zice Maio.

Asta-i ca îngheţata pentru el. Istoria şi tactica îi oferă genul de confort pe care Nan îl obţinea din vanilie şi fistic.

— Efectivul garnizoanei este de şapte mii de oameni, cu mult peste numărul ruşilor asediatori. Artileria fortăreţei este superioară. Muniţiile şi alimentele sunt suficiente. Dacă Sveaborgul rezistă până se dezgheaţă căile maritime, Suedia va lansa contraofensiva şi asediul va fi ridicat, întregul curs al istoriei poate fi schimbat! Trebuie să-l faci pe Cronstedt să te asculte.

— Dac-aş putea duce cu mine un text de istorie şi să-l las să citească ce scrie despre el, sunt sigur că s-ar sui pe pereţi, zic eu.

M-am săturat de toate.

— Sunt obosit, îi anunţ. Vreau să mănânc. Brusc, fără niciun motiv, îmi vine să plâng. Vreau să mănânc ceva, ce dracu, nu vreau să mai discut, m-auziţi? Vreau de mâncare.

Salazar fulgeră, dar Veronica îmi simte tensiunea din voce şi se ridică, ocolind masa.

— Se aranjează, vorbeşte ea către mine şi Maio. Deocamdată am realizat tot ce se poate. Să-ţi aduc ceva de mâncare.

Salazar mormăie, însă nu-ndrăzneşte să se opună. Veronica mă împinge spre cantină.

Mă consolează în timp ce primesc o cafea chioară, o farfurie cu o bucată de carne ciudată şi legume. Se pricepe binişor; la urma urmei, e meseria ei. Poate că pe timpuri n-ar fi fost considerată teribil de atrăgătoare – am văzut reviste vechi. Aici, jos, avem Playboy-uri de pe timpuri, benzi video, romane, discuri, toate de dinainte. Bineînţeles, nimic nou, nimic recent, numai maldăre de gunoi vechi. Ar trebui să ştiu cel mai bine, ce naiba, practic eu învârt toate astea. Când nu bântui mintea lui Bengt, sunt instalat în faţa monitorului pe care se derulează o emisiune TV veche, sau un film, şi încerc să citesc şi o carte în acelaşi timp, căutând să-mi închipui cum era viaţa înainte ca ei să distrugă totul. În felul ăsta aflu care erau standardele pe

timpuri, şi poate că-i adevărat că Ronnie nu-i la înălţimea, să zicem, lui Bo, Marilyn, Brigitte sau Garbo. Totuşi e mai drăguţă decât orice altceva din laboratorul ăsta blestemat şi septic. Şi nici noi, restul, n-avem o cotă prea ridicată. Vierme nu era un Groucho, oricât ar fi încercat; eu semăn cu Jimmy Cagney, însă tumoarea cea mare şi verde, dinţii ăia galbeni suplimentari şi lipsa nasului mai strică puţin aspectul.

După ce mănânc doar jumătate din porţie, las furculiţa.

— N-are gust. Pe vremea aia mâncarea avea gust.

— Eşti norocos, râde Veronica. Ai apucat s-o guşti. Pentru noi asta-i totul.

— Norocos? Mă faci să râd. Eu *cunosc* diferenţa, Ronnie. Voi, nu. Îţi poate lipsi ceva ce n-ai avut niciodată?

Sunt sătul să vorbesc despre asta, îmi face greaţă.

— Vrei să jucăm şah? o întreb.

Zâmbeşte şi se ridică să caute cutia. După o oră, câştigă prima partidă şi o începem pe a doua. Aici jos, în Cutia lui Pâiniţă, există vreo duzină de jucători de şah; acum, când Graham şi Vierme nu mai sunt, îi pot bate pe toţi, cu excepţia lui Ronnie. Chestia caraghioasă e că-n 1808 aş fi putut deveni campion mondial. Şahul a progresat mult în ultimii două sute de ani, şi am memorat deschideri la care tipii de pe vremea aia nici măcar n-au visat.

— Jocul nu înseamnă numai deschideri din manuale, rosteşte Veronica şi-mi dau seama c-am vorbit cu glas tare.

— Tot aş câştiga, insist eu. Ce dracu, doar ei au murit de secole. Ce, mai pot lupta?

Ea surâde şi mută un cal.

— Şah.

Îmi dau seama că am pierdut iarăşi.

— Într-o bună zi trebuie să-nvăţ şi jocul ăsta, mă căinez. Halal campion mondial!

Veronica începe să pună piesele înapoi în cutie.

— Chestia asta cu Sveaborgul este tot un fel de partidă de şah, rosteşte ea, un joc de şah peste timp, noi şi suedezii împotriva ruşilor şi naţionaliştilor finlandezi. Tu ce mutare crezi că ar trebui să folosim pentru Cronstedt?

— Oare de ce ştiam că discuţia se va întoarce aici? fac eu. Să mor dac-am habar. Cred că Maio are vreo idee.

Ea încuviinţă din cap. A devenit serioasă. Chip palid, gingaş, încadrat de păr negru.

— O idee disperată. Şi momentul este disperat.

Mă întreb cum ar fi dacă aş reuşi? Dacă aş schimba ceva. Ce s-ar întâmpla cu mine, zăcând acolo, în sicriul meu întunecat? Desigur, există mai multe ipoteze, dar nimeni nu ştie exact.

— Şi eu sunt un om disperat, duduie, mă prostesc, gata de măsuri disperate. E clar că subtilitatea mea n-a făcut niciun rahat. S-auzim. Ce mai trebuie să-l pun pe Bengt să facă? Să inventeze mitraliera? Să dezerteze la rusnaci? Să facă striptease pe metereze? Ce anume?

Ea îmi spune.

Cad pe gânduri.

— Poate c-o să meargă. Cel mai probabil însă e c-o să-l trimit pe Bengt în cea mai nenorocită temniţă de-acolo. De data asta, precis c-o să creadă că s-a ţicnit. S-ar putea ca Jägerhorn să-l împuşte pe loc.

— Nu, mă contrazice Veronica. În felul lui, Jägerhorn este un idealist. Un om cu principii. Pare riscant, dar nu câştigi o partidă de şah fără să rişti. O s-o faci?

Are un zâmbet extraordinar. Cred că mă place. Înalţ din umeri.

— S-ar putea, îi răspund. N-am loc de-ntors.

* * *

— „... *să permită să se trimită la rege doi curieri, unul pe drumul nordic, celălalt pe cel sudic. Aceştia vor avea asupra lor paşapoarte şi permise de liberă trecere, şi vor beneficia de orice sprijin li se poate acorda pentru a ajunge la destinaţie. Scris pe insula Lonan, şase aprilie, 1808*."

Citirea cadenţată a ofiţerului se opri brusc şi statul major rămase cufundat într-o tăcere de moarte.

Viceamiralul Cronstedt se ridică greoi.

— Aceasta este convenţia, rosti el. Considerând dificultatea poziţiei noastre, este mai bine decât am fi putut spera. Am consumat deja o treime din muniţii; datorită gheţii suntem expuşi din toate părţile; suntem inferiori numeric şi obligaţi să adăpostim un număr mare de refugiaţi care ne consumă proviziile. Generalul Suchtelen ar fi putut cere capitularea noastră necondiţionată. Prin mila Domnului, n-a făcut-o. Ni s-a permis să păstrăm trei din cele şase insule ale Sveaborgului şi

putem obţine încă două, dacă cinci nave de război suedeze ne vor veni în ajutor înainte de data de trei mai. Dacă Suedia nu ne ajută, va trebui să ne predăm. Totuşi, până la sfârşitul anului flota va trebui să revină în Suedia, şi această convenţie va permite evitarea altor vărsări de sânge.

Cronstedt se aşeză. De lângă el se ridică Jägerhorn.

— Dacă navele suedeze nu sosesc la timp, spuse el, trebuie să organizăm capitularea garnizoanei.

Porni după aceea să discute amănuntele.

Bengt Anttonen tăcea. Se aşteptase la aşa ceva, cumva ştiuse că avea să urmeze o asemenea veste, şi totuşi era stupefiat. Cronstedt şi Jägerhorn negociaseră un dezastru. Era o prostie. Era stupid. Era o nenorocire lipsită de speranţe. Capitularea imediată a insulelor Wester-Swartö, Langörn şi Oster-Lilla-Swartö, ceva mai târziu şi a restului garnizoanei, amânată pentru o lună lipsită de sens. Istoria avea să-i blesteme. Elevii de şcoală aveau să le batjocorească numele. Iar el, neajutorat.

Când reuniunea luă sfârşit, ceilalţi se ridicară să plece. Anttonen se sculă odată cu ei, hotărât să tacă, să părăsească încăperea fără niciun cuvânt, să-i lase, dacă voiau să vândă Sveaborgul pentru treizeci de arginţi. Dar când încercă să se îndrepte spre uşă, pornirea îl apucă şi-l împinse către Cronstedt şi Jägerhorn. Cei doi îl priviră apropiindu-se. Lui Anttonen i se păru că citeşte în ochii lor o resemnare obosită.

— Nu trebuie să faceţi aşa ceva, rosti el apăsat.

— S-a terminat, răspunse Cronstedt. Subiectul este închis, colonele. Ai fost prevenit. Vezi-ţi de îndatoririle dumitale.

Se sculă şi se întoarse să plece.

— Ruşii vă păcălesc, izbucni Anttonen.

Cronstedt se opri şi-l privi.

— Domnule amiral, trebuie să mă ascultaţi. Clauza aceasta, convenţia potrivit căreia vom păstra fortăreaţa dacă cinci nave de război ajung aici până la data de trei mai, este o înşelăciune. Gheaţa nu se va topi până la trei mai. Nicio navă nu va reuşi să ajungă până la noi. Armistiţiul stipulează ca ultimă oră a intrării navelor în portul Sveaborg amiaza zilei de trei mai. Generalul Suchtelen va folosi intervalul de timp prevăzut în convenţie pentru a-şi deplasa artileria şi a obţine controlul asupra mării. Orice navă care va încerca să ajungă în Sveaborg va fi

bombardată. Şi mai este ceva. Curierii pe care îi trimiteţi regelui, sir, sunt...

Faţa lui Cronstedt era gheaţă şi granit.

— Am auzit îndeajuns, ridică el palma. Colonele Jägerhorn, arestează-l pe acest nebun.

Îşi adună hârtiile, refuzând să-l privească pe Anttonen în ochi, şi părăsi mânios încăperea.

— Colonele Anttonen, eşti arestat, vorbi Jägerhorn cu o neaşteptată blândeţe în glas. Te previn, nu te împotrivi, nu vei face decât să înrăutăţeşti lucrurile.

Anttonen se întoarse şi-l privi. Simţea un gol în inimă.

— Nu ascultaţi. Niciunul dintre voi nu vrea să asculte. Ştii ce faci?

— Cred că da, răspunse Jägerhorn.

Anttonen îl prinse de piepţii uniformei.

— Habar n-ai. Crezi că nu ştiu cine eşti, Jägerhorn? Eşti un naţionalist, lua-te-ar dracu'! Asta-i marea epocă a naţionaliştilor. Tu şi Liga la Anjala, blestemaţii tăi de nobili finlandezi, cu toţii sunteţi naţionalişti. Urâţi dominaţia Suediei. Ţarul v-a promis că sub protecţia lui Finlanda va fi stat autonom şi de-aia aţi renunţat la loialitatea faţă de coroana suedeză.

Colonelul F.A. Jägerhorn clipi din ochi. O expresie ciudată îi străbătu chipul înainte de a se putea controla.

— Nu poţi şti asta, spuse el. Nimeni nu ştie condiţiile... eu...

Anttonen îl zgudui puternic.

— Istoria o să râdă de tine, Jägerhorn. Datorită ţie, Suedia va pierde războiul ăsta, capitulând Sveaborgul, şi tu o să obţii ceea ce doreai. Ţarul va acorda Finlandei autonomia. Însă nu va fi mai liberă decât acum, sub Suedia. O să vă schimbaţi regele ca pe o cotă în scădere la bursă, pentru măcelari, şi n-o să câştigaţi nimic în urma tranzacţiei.

— O... o cotă în scădere la bursă? Ce-i asta?

— O cotă în scădere la... nu ştiu, se strâmbă Anttonen. Îi dădu drumul celuilalt. Dumnezeule, ştiu. Este un loc unde... unde se vând lucruri şi se fac afaceri. Un târg. Este plin de maşini ciudate şi mirosuri ciudate. Îşi trecu degetele prin păr, străduindu-se să nu urle. Jägerhorn, mintea îmi este plină de demoni. Doamne, trebuie să mă spovedesc. Glasuri... aud glasuri zi şi noapte, ca franţuzoaica Ioana, fecioara-soldat. Ştiu ceea ce se va petrece.

Privi în ochii lui Jägerhorn, îi zări teama şi ridică palmele liniştindu-l.

— Nu-i vina mea, crede-mă. Mă rog pentru linişte, pentru eliberare, însă şoaptele continuă şi accesele acestea ciudate mă posedă. Nu-mi aparţin mie, totuşi trebuie să fi fost trimise cu un scop, trebuie să fie adevărate, altfel de ce m-ar tortura Domnul? Ai milă, Jägerhorn. Ai milă de mine, şi ascultă-mă!

Colonelul Jägerhorn se uită peste umărul lui Anttonen, căutând ajutor, dar rămăseseră singuri.

— Da, făcu el. Glasuri, ca franţuzoaica. Nu înţeleg.

Anttonen scutură din cap.

— Asculţi, însă nu vrei să crezi. Eşti un patriot; visezi că vei fi un erou. Nu vei fi un erou. Finlandezii obişnuiţi nu împărtăşesc visele tale. Ei îşi amintesc Marea Urgie. Îi urăsc pe ruşi, deoarece sunt duşmanii dintotdeauna. Te vor urî şi pe tine. Iar sărmanul Cronstedt... Generaţii întregi de finlandezi şi suedezi îl vor blestema. Va trăi în noul Mare Ducat al Finlandei, cu o rentă de la ruşi, şi va muri ruinat la 7 aprilie 1820, la doisprezece ani şi o zi după ce s-a întâlnit cu Suchtelen pe Lonan şi a promis Sveaborgul ruşilor.

După mai mulţi ani, un bărbat pe nume Runeberg va scrie mai multe poeme despre acest război. Ştii ce va spune despre Cronstedt?

— Nu, răspunse Jägerhorn. Zâmbi nesigur: Tot glasurile acelea ţi-au spus?

— M-au învăţat versurile pe dinafară, încuviinţă Bengt Anttonen, şi recită:

Spuneţi-i braţul în care am sperat,
în clipa grea fugar,
spuneţi-i Năpastă, Dispreţ, Păcat
şi Moarte şi Amor,
dar nu îi pomeniţi adevăratul nume
să nu roşească cei ce-l poartă-n lume.

— Aceasta este gloria pe care o câştigi aici împreună cu Cronstedt. Acesta ţi-e locul în istorie. Îţi place?

Jägerhorn îl ocolise precaut; acum avea cale liberă spre uşă. Totuşi ezita.

— Vorbeşti nebunii, îi spuse. Şi totuşi, de unde puteai cunoaşte promisiunile ţarului? Eram gata să te cred. Glasuri? Ca franţuzoaica? Vocea Domnului, zici?

— Domnul? oftă Anttonen. Nu ştiu. Glasuri, Jägerhorn, asta-i tot ce aud. Poate că am înnebunit.

— Spui că ne vor blestema? se strâmbă Jägerhorn. Ne vor denumi trădători, şi ne vor batjocori?

Anttonen nu răspunse. Nebunia se întinsese; îl cuprinsese o disperare neajutorată.

— Nu, continuă Jägerhorn. Este prea târziu. Convenţia e semnată. Ne-am pus onoarea în joc. Iar Cronstedt este influenţabil. Familia lui e aici, şi se teme pentru ea. Suchtelen l-a manevrat cu dibăcie, iar noi ne-am jucat rolurile. Nu se mai poate schimba nimic. Nu cred în nebunia asta a ta, şi chiar dacă aş crede, tot nu se mai poate face ceva. Corăbiile nu vor sosi la timp. Sveaborgul trebuie să capituleze, iar războiul să se termine prin înfrângerea Suediei. Cum ar putea fi altfel? Ţarul este aliat cu însuşi Bonaparte, nu poate fi oprit!

— Alianţa nu va dura, rânji Anttonen. Francezii vor porni asupra Moscovei şi ea îi va distruge aşa cum l-a distrus şi pe Carol XII. Iarna va fi Poltava lor. Însă toate acestea vor veni prea târziu pentru Finlanda, şi prea târziu pentru Sveaborg.

— Este deja prea târziu, repetă Jägerhorn. Nimic nu mai poate fi schimbat.

Pentru prima dată, Bengt Anttonen întrezări o şansă infimă.

— Nu-i prea târziu.

— Şi ce ai vrea să facem? Cronstedt s-a hotărât. Vrei să ne răsculăm?

— În Sveaborg va avea loc o răscoală, fie că noi vom participa, fie că nu. Va eşua.

— Şi atunci?

Bengt Anttonen înălţă ochii şi-l fixă pe Jägerhorn.

— Convenţia prevede că putem trimite regelui doi curieri, care să-l informeze când trebuie să ajungă corăbiile suedeze.

— Da. Diseară, Cronstedt îi va alege pe curieri, iar mâine dimineaţă vor pleca, cu permise semnate de Suchtelen.

— Cronstedt te ascultă. Convinge-l ca eu să fiu unul dintre cei doi curieri.

— Tu? Pentru ce? Jägerhorn se încruntă. Poate că glasul pe care-l auzi este al propriei tale conştiinţe. Poate că asediul prelungit te-a slăbit şi vrei să fugi spre libertate.

— Pot dovedi adevărul spuselor mele, rosti Anttonen.

— Cum?

— Mâine în zori ne vom întâlni lângă mormântul lui Ehrensvard şi-ţi voi spune numele curierilor aleşi de Cronstedt. Dacă am dreptate îl vei convinge să mă trimită pe mine în locul unuia dintre ei. Va fi de acord. Abia aşteaptă să scape de mine.

Colonelul Jägerhorn îşi frecă bărbia, gândindu-se.

— Cu excepţia lui Cronstedt, nimeni n-ar putea cunoaşte numele acelea. Bine. Întinse mâna: de acord.

Dădură mâna. Jägerhorn se întoarse să iasă, dar se opri în uşă.

— Colonele Anttonen, rosti el, mi-am uitat însărcinarea. Te găseşti în custodia mea. Du-te în camera dumitale şi rămâi acolo până în zori.

— Bucuros, încuviinţă Anttonen. În zori vei vedea că am avut dreptate.

— Poate, replică Jägerhorn, însă din punctul nostru de vedere, sper să greşeşti.

* * *

...iar maşinile sug noaptea lichidă care mă conţine şi zbier atât de tare încât Slim se trage îndărăt, privindu-mă atent. Îi zâmbesc larg: şiruri după şiruri de dinţi galbeni şi putrezi.

— Scoate-mă de-aici, fazanule! răcnesc cu.

În jurul meu durerea este un păienjeniş, totuşi acum nu mai pare atât de profundă. Aproape că mă pot scula; de data asta durerea are o răsplată.

Mi se face o injecţie şi sunt aşezat pe scaun, dar acum abia aştept informarea. Înhaţ roţile şi mă împing, eliberându-mă de Rafe, huruind pe coridoare ca pe timpuri, când mă întreceam cu Vierme. Singura problemă o constituie o rampă şi acolo mă ajung din urmă tipii cei puternici şi tăcuţi, în costumele lor de culoarea îngheţatei (cel puţin aşa pretindea Nan), însă urlu la ei să mă lase în pace. Mă lasă. Sunt al dracului de surprins.

Maio este puţin derutat când apar singur în odaie. Încearcă să se ridice.

— S-a...?

— Stai jos, Sally, îi spun. Veşti bune. Bengt l-a îmbrobodit pe Jägerhorn. Credeam c-o să facă pe el, zău. Cred c-am prins un fir. Mâine dimineaţă mă-ntâlnesc cu Jägerhorn, ca să batem palma.

Ascultându-mă, rânjesc în sinea mea. Mâine, hei, vorbesc despre anul 1808, totuşi simt că este mâine.

— Acum vine întrebarea de baraj. Trebuie să cunosc numele celor doi tipi pe care Cronstedt o să-ncerce să-i trimită regelui suedez. Dovezi, înţelegi? Jägerhorn zice c-o să mă trimită pe mine, dacă-l pot convinge. De-aia, zic, caută numele alea, Maio, şi când o să zic cuvintele magice, barza o să coboare şi-o să ne dea Sveaborgul.

— E un detaliu destul de obscur, mormăie Salazar. Solii au fost întârziaţi săptămâni de zile şi n-au reuşit s-ajungă la Stockholm până la data capitulării. S-ar putea ca numele lor să se fi pierdut pentru totdeauna.

Plângăreţul dracului, mă gândesc; niciodată nu eşti mulţumit.

Ronnie se repede şi ea:

— Domnule maior Salazar, ar fi bine ca numele acelea să nu se fi pierdut pentru totdeauna, ori pentru noi. Eşti istoricul nostru militar. Ai sarcina de-a cerceta cu multă atenţie fiecare perioadă investigată.

Aşa cum îi vorbeşte n-ai bănui niciodată că el e şeful.

— Proiectul Graham a avut prioritate absolută. Ai la dispoziţie memoriile calculatoarelor, plus fişierul pentru toate persoanele din Sveaborg şi acces la Colegiul de Război din New West Point. Poate că reuşeşti chiar să ajungi la cineva în ceea ce-a mai rămas din Suedia. Nu-mi pasă cum faci, dar trebuie s-o faci. S-ar putea ca întregul proiect să atârne de această informaţie, întreaga lume. Trecutul şi viitorul nostru. N-ar trebui să-ţi spun toate astea.

Se întoarse spre mine. O aplaud. Zâmbeşte.

— Te-ai descurcat bine, îmi spune. Ne dai detaliile?

— Îmhî. A fost elegant ca un tort, îi zic. Cu îngheţată pe deasupra. Cum i se spunea?

— *À la mode.*

— Sveaborg *à la mode*, încuviinţez şi-i servesc.

Vorbesc, şi vorbesc. Când în cele din urmă termin Maio pare încântat, deşi e tot morocănos. Destul de bine pentru o cegă, mă gândesc.

— Bun, spun când sfârşesc. Şi dup-aia? Bengt e numit curier, da? Şi, nu ştiu cum, eu reuşesc să trimit mesajul. Îl evit pe Suchtelen, nu mă las reţinut, suedezii trimit cavaleria...

— Cavaleria? pare derutat Sally.

— O figură de stil, îi răspund cu o răbdare neobişnuită.

Maio încuviinţează din cap.

— E adevărat, zice el, generalul Suchtelen a minţit şi i-a reţinut pe soli, ca o măsură suplimentară de asigurare. La urma urmei, gheaţa s-ar fi putut topi. Corăbiile ar fi putut ajunge la timp. A fost însă o precauţie inutilă. În anul acela, gheaţa din jurul Helsinkiului s-a topit cu mult după data limită a capitulării.

Mă priveşte solemn. Niciodată n-a arătat bolnav şi nuanţa verzuie a pielii atenuează efectul pe care încearcă să-l obţină.

— Trebuie să dai o lovitură îndrăzneaţă. Conform convenţiei, vei fi trimis ca emisar, împreună cu celălalt sol, vei fi dus înaintea lui Suchtelen, ca să primiţi permisele de liberă trecere prin liniile ruseşti. Atunci este momentul loviturii. Convenţia e semnată şi pe vremea aceea războiul era o chestiune de onoare. Nimeni nu se va aştepta la trădare.

— Trădare? întreb, deoarece nu-mi place ce aud.

Pentru o clipă zâmbetul lui Maio este aproape adevărat; în sfârşit ceva care-i place.

— Îl ucizi pe Suchtelen, spune el.

— Cum?

— Te foloseşti de Anttonen. Îl faci să clocotească de mânie. Îl faci să-şi scoată sabia. Să-l omoare pe Suchtelen.

Am priceput. O nouă mişcare în jocul de şah de peste timp. Gambitul cegii.

— O să-l ucidă pe Bengt, îi zic.

— Ai timp să-l părăseşti, răspunde Salazar.

— Poate o să-l ucidă prea repede. Adică pe loc.

— Este un risc pe care trebuie să ţi-l asumi. Şi alţii şi-au jertfit viaţa pentru patrie. E război. Se încruntă: Succesul tău ne poate salva pe toţi. Când o să schimbi trecutul, se poate ca prezentul aşa cum este el acum, să înceteze de-a mai exista, şi noi odată cu el. Însă patria va dăinui şi, împreună cu ea milioanele de oameni pe care i-am pierdut. Alte versiuni ale noastre, mai sănătoase şi mai fericite, se vor bucura de traiul liniştit care ne-a fost refuzat nouă. Tu însuţi te vei naşte întreg, fără deformări.

— Sau talent, îl completez. În care caz, nu voi putea să mă mai întorc şi să fac chestia asta şi deci trecutul va rămâne neschimbat.

— Aici nu se aplică paradoxul. Ţi s-a mai explicat. Trecutul, prezentul şi viitorul nu sunt contemporane. Şi schimbarea n-o vei face tu, ci Anttonen. *El* aparţine timpului respectiv.

Maio este nervos. Degetele lui groase, arămii, bat darabana pe masă.

— Eşti laş?

— Hai sictir, tu şi-ai tăi, îi spun. Nu-nţelegi. Mă doare-n cur de mine. Mai bine-aş fi mort. Dar îl vor ucide pe Bengt.

— Şi ce dacă?

Veronica ascultase atentă. Acum se apleacă peste masă şi-mi atinge mâna cu blândeţe.

— Eu înţeleg, rosteşte ea. Te identifici cu el, nu?

— E un om bun, le explic. Oare se pare că bat în retragere? Foarte bine atunci; bat în retragere. Şi-aşa nu-mi place că-l împing în pragul nebuniei; nu vreau să moară. Sunt un mutant, o cegă, am trăit asediat toată viaţa, şi-o să mor aici, însă Bengt are oameni care-l iubesc, are toată viaţa-n faţă. Odată ce iese din Sveaborg, poate să se ducă oriunde în lume.

— A murit acum două sute de ani, zice Salazar.

— Azi dup-amiază am fost în mintea lui, mă răstesc.

— Va fi o victimă a războiului, reflectă Maio. În război, soldaţii mor. Asta-i legea, atunci ca şi acum.

Altceva mă deranjează.

— Mda, poate, e soldat, cu asta-s de acord. Când s-a-nrolat, era conştient de riscurile meseriei. Dar pentru el contează onoarea, Sally. Un fleac pe care noi l-am uitat. Să moară-n luptă, da, însă voi vreţi să fac din el un asasin, să violeze un pact. E un bărbat cinstit. Toţi o să-l condamne.

— Scopul scuză mijloacele, spune indiferent Salazar. În ciuda pactului, îl ucide pe Suchtelen, perfect. Cade şi pactul. Locţiitorul lui Suchtelen este mult mai puţin priceput, mai predispus la răbufniri temperamentale, mai doritor de o victorie spectaculoasă. Îi voi spune că Cronstedt ţi-a ordonat să-l asasinezi pe Suchtelen. Va anula armistiţiul şi va porni un atac furibund asupra fortăreţei, atac pe care, inexpugnabilă cum este, Sveaborg îl va respinge cu uşurinţă. Pierderile ruşilor vor fi masive, iar hotărârea suedezilor va fi întărită de ceea ce vor

vedea ca fiind o trădare rusească. Cu dovezi concrete asupra minciunilor ruseşti, Jägerhorn va trece în cealaltă tabără. Cronstedt, eroul de la Ruotsinsalmi, va deveni şi eroul Sveaborgului. Fortăreaţa nu va capitula. În primăvară, flota suedeză va debarca o armată în Sveaborg, înapoia liniilor ruseşti, în vreme ce a doua armată suedeză va coborî din nord. Întregul curs al războiului se va schimba. Când Napoleon va porni asupra Moscovei, St. Petersburg va fi deja cucerit de armata suedeză. Ţarul va fi prins în Moscova, întemniţat şi executat. Napoleon va instala un guvern marionetă şi se va retrage spre nord, pentru a face joncţiunea cu aliaţii suedezi în St. Petersburg. Noul regim rus nu va avea viaţa scurtă a restauraţiei franceze şi Rusia va evolua spre o democraţie parlamentară liberă. Uniunea Sovietică nu va mai apărea niciodată pentru a se război cu Statele Unite.

Sublinie ultimele cuvinte izbind cu pumnul în masă.

— Asta crezi tu, îi spun.

Salazar se înroşeşte.

— Asta-i extrapolarea calculatorului, insistă el.

Îşi fereşte totuşi ochii. O căutătură rapidă în lateral, dar eu m-am prins. Curios. Nu mă poate privi direct.

Veronica mă strânge de mână.

— S-ar putea ca extrapolarea să fie greşită. Mai mult sau mai puţin. N-avem însă altceva. Şi este ultima noastră şansă. Îţi înţeleg grija pentru Anttonen, realmente ţi-o înţeleg. E normal. Luni de zile ai făcut parte din el, trăindu-i viaţa, împărtăşindu-i gândurile şi sentimentele. Reţinerea ta îţi face cinste. Dar acum, vizavi de viaţa acestui om stau în balanţă milioane de vieţi. Vizavi de viaţa unui om deja mort. Decizia îţi va aparţine numai ţie. Poate cea mai importantă decizie din istorie... şi numai tu o poţi lua. Zâmbeşte: Măcar gândeşte-te serios.

Când pune problema aşa, ţinându-mă mereu de mână, nu pot rezista. Ah, Bengt! Privesc în altă parte... şi suspin.

— Diseară scoate pileala, îi spun obosit lui Salazar, chestiile alea pe care le păstrezi dinainte de război.

Maio mă priveşte surprins şi stânjenit; labagiul credea că lădiţa lui cu Glenivet, Irish Mist şi Remy Martin era un secret bine păstrat. Aşa şi fusese, până descoperise una din mini-camerele lui Vierme, hop ş-aşa.

— Nu cred că mahmureala o să-ţi facă bine, zice el.

Îşi apără comoara. E imbecil, posac şi enervant, însă nimeni n-a zis că nu-i şi egoist.

— Gălăgia şi dă-i drumu', mă răstesc.

Diseară n-o să fiu renegat. Îl abandonez pe Bengt; Maio dă ceva de băut.

— Vreau să mă matolesc, îi spun. E momentul să bem pentru nenorociţii ăia de morţi şi să toastăm pentru cei vii, din trecut şi din prezent. Astea-s regulile, dă-te dracu'! Cega-i băgată-n sos de vin, ca să fie şi ea o nadă.

* * *

În curtea centrală a Vargönului, Bengt Anttonen aştepta în gerul dinaintea zorilor. Înapoia lui se afla mormântul lui Ehrensvard, locul de odihnă al celui care clădise Sveaborgul şi care acum dormea în sânul creaţiei sale, cu osemintele în siguranţă îndărătul tunurilor şi zidurilor din granit, păzite de toată puterea ei semeaţă. O construise inexpugnabilă şi aşa era – nimeni nu putea veni să-i tulbure liniştea. Acum voiau s-o cedeze.

Sufla crivăţul. Venea urlând dintr-un cer negru şi gol, agita ramurile dezgolite ale copacilor din curtea pustie şi pătrundea prin hainele groase ale lui Anttonen. Sau poate că îl încerca un alt fior: cel al fricii. Zorile se apropiaseră. Deasupra stelele păleau. Mintea lui era pustie, plină de ecouri, batjocoritoare. În curând lumina urma să se ivească deasupra orizontului şi, odată cu ea, avea să vină Jägerhorn, cu chip dur, încruntat, întrebând. Iar Anttonen nu avea ce să-i răspundă.

Auzi zgomot de paşi. Cizmele lui Jägerhorn răsunau pe piatră. Anttonen se întoarse către el, privindu-l cum urca treptele spre mormântul lui Ehrensvard. Se opri la o jumătate de metru de Anttonen; doi conspiratori, întâlnindu-se în frig şi beznă. Îl salută cu o mişcare scurtă din cap.

— Am fost la Cronstedt.

Anttonen deschise gura. Răsuflarea lui ţâşni precum un nor de aburi în văzduhul îngheţat. În clipa când era gata să fie înghiţit de hău, să recunoască faptul că glasurile ce răsunau în el îl trădaseră, ceva şopti undeva în adâncul lui. Rosti două nume.

Urmă o tăcere atât de lungă, încât Anttonen începu iarăşi să se teamă. Să fi fost totuşi nebunie şi nu glasul Domnului? Să fi

greşit? Jägerhorn privea însă în jos, încruntându-se, apoi îşi pocni mâinile înmănuşate cu un gest hotărât.

— Dumnezeu să ne ajute, spuse el, dar te cred.

— Voi fi curier?

— Am discutat chestiunea aceasta cu viceamiralul Cronstedt. I-am reamintit de anii tăi de serviciu militar, de cariera excelentă. Eşti un soldat bun şi un om de onoare, slăbit numai de propriul tău patricism şi de presiunea asediului. Eşti tipul de luptător care nu poate suporta inactivitatea, care trebuie mereu să facă ceva. I-am spus că meriţi mai mult decât arestul şi dizgraţia. I-am mai spus să nu se îndoiască de faptul că, în calitate de sol, vei redeveni tu însuţi. Şi, îndepărtându-te din Sveaborg, vom îndepărta în acelaşi timp o sursă de tensiune şi nemulţumiri în jurul căreia se poate închega o răzmeriţă. Viceamiralul este pe deplin conştient că mulţi dintre soldaţi sunt dispuşi să nu onoreze convenţia încheiată cu Suchtelen. L-am convins, surâse Jägerhorn. Mă pricep la convins oameni, Anttonen. Pot conduce o discuţie tot aşa cum Bonaparte îşi conduce armatele. Aşa încât, victoria aceasta este a noastră. Ai fost numit curier.

— Bun, făcu Anttonen.

De ce-şi simţea inima grea? Ar fi trebuit să se bucure…

— Ce vei face? întrebă Jägerhorn. Pentru ce am conspirat?

— Nu te voi împovăra cu ştiinţa aceasta, răspunse Anttonen.

Era o ştiinţă pe care n-o avea nici el. Trebuia să fie curier, lucrul acesta îl ştia de o zi, însă motivul continua să-i rămână obscur, iar viitorul era tot atât de rece cât şi lespedea mormântului lui Ehrensvard, şi nebulos precum răsuflarea lui Jägerhorn. Avea o presimţire stranie, sentimentul unui dezastru iminent.

— Bine, încuviinţă Jägerhorn, să sperăm că am acţionat în mod înţelept. Îşi scoase mănuşa şi-i întinse mâna: Contez pe dumneata, pe chibzuinţa şi onoarea dumitale.

— Onoarea mea, repetă Anttonen. Încet, mult prea încet, îşi trase mănuşa pentru ca să dea mâna cu bărbatul mort din faţa lui. Mort? Nu era mort; era viu, în carne şi oase. Era însă frig sub copacii despuiaţi, iar atingerea mâinii lui Jägerhorn era aidoma gheţii.

— Poate că avem şi noi particularităţile noastre, vorbi Jägerhorn, dar, la urma urmei, suntem amândoi finlandezi, patrioţi şi oameni de onoare, iar acum suntem şi prieteni.

— Prieteni, repetă Anttonen.

Iar în mintea sa, mai puternic ca oricând, atât de limpede şi puternic încât parcă vorbise cineva chiar îndărătul lui, se auzi o şoaptă, cumva tristă şi amară: „Hai, momeală, dă mâna cu-amicu' tău, cega”.

* * *

Hai, Four Roses, strângeţi-vă cât puteţi, că timpu' zboară şi cega asta care rânjeşte azi, mâine poa' să moară. Hop ş-aşa, iarăşi matol, a doua noapte la rând, gâlgâind băuturica lu' Maio, da' ce mai contează, n-o să mai aibă nevoie de ea. După următoarea călătorie el nici măcar n-o să mai existe, sau aşa-mi zic ei. De fapt, nici nu va fi existat vr'odată, chestie care mi se pare dubioasă de tot. Bătrânu' maior Sally Salazar, cu deştele lui mari şi groase, tenul verzui, stilul enervant, bocitor ş-arogant, azi dup-amiază, la ultima informare, arăta perfect real, însă dup-aia se va dovedi că n-a existat niciodată. Niciun Vierme, Rafe sau Slim. Nan nu ne-a povestit niciodată despre îngheţată şi toată list-aia de nume ş-arome, vanilie şi rom, sunt totuna cu Ninive şi Tir, hop ş-aşa. N-au existat niciodată, n-ţ-ţţ, şi mai dau una peste cap, beau singur în cameră, în cubu' meu, plăcerea ultimei cine lichide, da' unde dracu-mi sunt nenorociţii ăia d-apostoli? Aha, beau, pilesc, da' nu cu mine.

N-ar trebui să ştie, nimeni n-ar trebui să ştie, doar eu, Maio şi Ronnie, da' a răsuflat, îmhî, ş-acolo, pe coridoare, e petrecere-n lege, cu pileală, cântece şi caft, chiar şi ceva ciocane pentru băftoşii care-au găsit cu cine, din care eu nu fac parte, din păcate. Vreau să ies, să mă bag şi eu, să ciocnesc câteva cu băieţii, da' nu, Maio zice că nu, e periculos, un beţivan din-ăia poa' să creadă că ş-amărâta asta de viaţă e mai bună decât nimicul care va urma şi ia să-i facem felu' lu' ceg-aia, care strică tot hazu'. Aşa că stau în cămăruţa mea, ş-o frig de unu' singur, înconjurat de-alte cinci cămăruţe şi, mai jos, la capătu' coridorului, e mai mult ca sigur vr'un paznic şucărit la culme că nu chefuieşte şi el, că nu simte pent'u ultima dată ce-i viaţa şi că treb'e să mă ţină pe mine-năuntru şi p-ăilalţi afară.

Pe undeva, speram că Ronnie ar putea trece pe la mine, aşa, să bea un ultim păhărel şi să mă bată la un ultim joc de şah şi

poate chiar să-mi dea un pupic, chestie care-i de fapt un vis ridicol, da’ cumva nu vreau să mor virgin, chiar dacă n-am să mor de fapt, pentru că dacă reuşesc, atunci nici măcar nu m-am născut vr’odată. E-al dracu’ de măreţ din partea mea, dacă vrei să ştii, şi p-altcineva nici n-ai pe cine-ntreba. Înc-o duşcă, da’ sticla-i aproape goală. Trebuie să-l sun pe Maio, să-i mai cer una. De ce n-o veni Ronnie? N-o s-o mai văd niciodată după ziua de mâine, mâine-mâine şi mâine de-acu’ două sute de ani. Aş putea refuza să mă duc, să rămân aici şi să-i ţin în viaţă pe băieţii veseli, da’ cred că ei nu i-ar plăcea asta. E mult mai sigură pe ea decât mine. Azi dup-amiază am întrebat-o dacă extrapolările lui Sally ne pot da vreo indicaţie asupra efectelor secundare. Adică, noi schimbăm războiu’ ăsta şi nu capitulăm Sveaborgu’ şi (sperăm) scăpăm de ţar, şi (sperăm) scăpăm şi de Uniunea Sovietică, şi (asta sperăm în primu’ rând) poate c-anulăm războiu’ şi toate alea, bombele, radiaţiile, bolile, da’ şi pe-alealalte bune, chiar şi-ngheţata cu unde de radiaţie, care era favorita lu’ Vierme, da’ dac-anulăm şi altele? Adică, dacă Rusia o să se schimbe şi noi o să pierdem Alaska? Şi vodca? Şi pe George Orwell? Şi pe Karl Marx? De fapt, am şi încercat să-l desfiinţăm pe Karl Marx; altă cegă, Jeffie Orbu’, s-a-ntors s-aibă grijă de Karlie, da’ n-a reuşit. Poate că faptu’ c-a-nceput să vadă a-nsemnat prea mult pentru el. De-aia a trebuit să rămânem cu Karl, deşi dacă stai să te gândeşti, cui îi pasă de Karl Marx; şi-o să-l pierdem pe Groucho? Nu Groucho, Groucho nu, asta nu-mi place, azi-noapte am prins un purice în pijama, da’ cum a ajuns în pijama n-o să ştiu niciodată, da’ ce dracu’, cine ştie cum ajungem noi, cegile, acolo unde-ajungem, e ca piesele alea de domino care când cad dărâmă alte piese, nu m-am priceput niciodată la domino, eu sunt jucător de şah, campionul mondial în exil temporal, ăsta-s , dominou’ i-un joc tâmpit şi idiot. Da’ dacă nu merge, am întrebat-o pe Ronnie, dacă desfiinţăm noi Uniunea Sovietică, da’ să zicem că Hitler câştigă al doilea război mondial şi ne-apucăm să ne bombardăm cu rachete şi gaze biotoxice cu nemţii nazişti? Sau cu englejii? Sau poate cu – cum gura mă-sii îi zice? – Austro-Ungaria, de unde să ştii? Superputerea Austro-Ungaria, ce idee, ieri noapte am prins un Habsburg în pijamaua mea, cegile mi l-au pus acolo, hop ş-aşa.

Ronnie n-a făcut nicio promisiune, nu m-a vrăjit cu nimic. A dat din umeri şi mi-a zis o poveste despre un cal. Cică unui tip

trebuia să i se taie capu’, în fine, de un rege de pe vremuri, înţelegi, aşa că-i zice regelui că dacă-i dă un an la dispoziţie îl învaţă pe calu’ regelui să vorbească. Regelui i-a plăcut ideea, cine ştie de ce, poate că-i plăcea lui educaţia, habar n-am, da’ i-a dat tipului un an. Şi-atunci prietenii tipului i-au zis, băi, ce-i asta, nu poţi învăţa un cal să vorbească. Şi tipu’ a zis, chestia-i că mai am un an în faţă şi se poate întâmpla orice. Poate c-o să moară regele. Poate c-o să mor eu. Poate c-o să moară calu’. Sau poate c-o să-nceapă calu’ să vorbească.

Sunt matol cui, sunt, îhî, ş-am în cap numa’ cegi, cai care vorbesc, dominouri care cad şi iubire ne’mpărtăşită şi, deodată, treb’e s-o văd. Pun sticla jos, încetişor, atent, deşi-i goală, nu vreau cioburi în acvariu’ cegii şi mă-mping afară pe coridor, merg încet, nu-s prea coordonate mişcările. Paznicu-i la capătu’ coridorului şi pare că se gândeşte. Îl ştiu puţin. Un negru barosan din secu’, îi zice Dex.

— Salut, Dex, m-apropii de el, ce-i rahatu’ ăsta, hai la petrecere, vreau s-o văd pe mititica-aia de Ronnie.

Mă priveşte şi clatină din cap.

— Haide, îi zic.

Îi arunc toate prafurile-n ochi. Ce dracu’, mă lasă-n drum? Nu-i om şi el? Nimic, Dex zice:

— Ăsta-i ordinul, nu pleci nicăieri.

Îmi vin toţi dracii, asta nu-i cinstit, vreau s-o văd pe Ronnie. Îmi adun toate puterile şi-ncerc să trec pe lângă el. Rahat; Dex se-ntoarce, îmi blochează drumul, apucă scaunul şi-l împinge. Mă duc înapoi, o roată s-agaţă de ceva, mă dau peste cap şi cad din scaun. Mă lovesc şi mă doare nasol de tot. Fac pariu că dac-aveam nas, îmi dădea borşu’.

— Stai acolo, bă, caricatura dracu’, îmi spune Dex.

Încep să plâng, lua-l-ar dracu’ şi el se uită la mine cum îmi ridic scaunul şi mă târăsc pe el. Rămân locului, privindu-l. Şi el mă priveşte, nemişcat.

— Te rog, îi zic în cele din urmă.

Clatină din cap.

— Atunci, du-te şi ad-o. Zi-i că vreau s-o văd.

— E ocupată, rânjeşte Dex. E cu maiorul Salazar. Nu vrea să te vadă.

Îl pironesc cu privirea. O privire rea, intimidatoare. Nu se sperie. Nu poate fi adevărat, nu? Ea şi Maio? Ea şi moş Sally

Faţă-verde? Nici vorbă, nu-i genul ei, ea are gusturi mai rafinate, ştiu precis. Zi că nu-i aşa, moşule. Mă-ntorc spre cămăruţa mea. Dex se uită-n altă parte. Hop ş-aşa, l-am păcălit.

Camera lui Vierme este după a mea, ultima de pe coridor. Toate au rămas aşa cum le-a lăsat el. Deschid aparatul şi mă joc cu blestematele ale de butoane, încercând să-nţeleg cum merge. În momentu' ăsta nu-s tocma' lucid, îmi cam treb'e timp, da-n cele din urmă reuşesc şi sar de la o scenă la alta, prin Cutia lu' Pâiniţă, savurând toate imaginile de viaţă din Statele Unite care-mi sunt servite de fantoma deşteaptă a lu' Vierme. Fiecare scenă are farmecu' ei aparte. În infirmerie se trage o poştă, pe una din mesele pe care jucam şah cu Ronnie. Doi securişti babani se mardesc în ecluză; au ceva vechime, sunt numa' sânge şi nu-mi pot da seama care-s; se caftesc orbeşte, izbindu-se cu pumnii lor mari, icnind, pe când alţii stau în jur şi-i aţâţă. Slim şi Rafe poştesc o marijuana, rezemaţi de racla mea. Slim zice c-ar trebui să rupă toate firele, să paradească totul ca să nu mai pot călători-n timp. Rafe zice c-ar fi mai simplu să-mi sucească gâtul. Am impresia că nici el nu mă mai iubeşte. Poate c-o să-l tai de pe lista mea de Crăciun. Norocul cegii c-amândoi sunt prea criţă ca să poată face ceva. Mai urmăresc vreo alte şase scene şi-n cele din urmă, şovăind, comut pe camera lui Ronnie, unde-o văd regulându-se cu maiorul Salazar.

Hop ş-aşa, cum-ar zice Vierme, de fapt, la ce te aşteptai?

Eu nu te-aş fi putut iubi, dragostea mea atât de adorată, nu puteam. Păşeşte-n frumuseţe precum ziua-n amurg. Însă nu-i chiar atât de frumoasă, nu prea, în 1808 există femei mai frumoase şi Bengt e taman bărbatul care să le aibă, deşi probabil că Jägerhorn ar face treaba mai bine. Veronica mea e doar regina-albină a unui stup corupt, murdar, asta-i tot. Acum au terminat. Vorbesc. De fapt, Maio vorbeşte, fie binecuvântat, litania lui de îngheţată, s-a drăgostit cu Ronnie şi-acu zace acolo-n pat, pălăvrăgind despre Sveaborg, lua-l-ar dracu'.

— ...doar treizeci la sută şanse ca masacrul să aibă loc, spune el, fortăreaţa e puternică, formidabil de puternică, însă ruşii-s destui şi dacă aduc trupe odihnite, grijile lui Cronstedt s-ar putea dovedi întemeiate. Oricum, tot ar reuşi. Asasinatul... În fine, orice convenţie va fi anulată şi o să-i măcelărească pe toţi dinăuntru şi Sveaborg va deveni un fel de Alamo suedez, iar potecile divergente ar trebui să se unească iarăşi.

Probabilitatea-i destul de mare. Oricum, rezultatul final ar fi acelaşi.

Ronnie însă nu-l ascultă; are pe chip o privire pe care nu i-am mai văzut-o, beată, flămândă, speriată şi acum se mişcă în josul bărbatului şi face ceva ce-am văzut numai în imaginaţia mea, şi-acum, nu mai vreau să văd, nu, nu, oh, nu, nu, oh, nu.

* * *

Generalul Suchtelen îşi stabilise cartierul general şi postul de comandă la periferia Helsinkiului, un alt vicleşug inteligent. Când Sveaborgul îndreptă tunurile asupra lui, fiecare al treilea proiectil cădea în oraşul pe care fortăreaţa trebuia să-l apere, până când, în cele din urmă, Cronstedt ordonă încetarea focului. Suchtelen profitase de această concesie, ca şi de toate celelalte. Biroul său era larg şi confortabil; înapoia ferestrelor, silueta cenuşie a Sveaborgului se înălţa mătăhăloasă deasupra întinderii albe de gheaţă. Anttonen o privi morocănos, aşteptând în anticameră, împreună cu celălalt emisar al lui Cronstedt şi cu ruşii care îi escortaseră. În cele din urmă, uşile duble se deschiseră şi apăru un căpitan rus, brunet.

— Generalul vă aşteaptă, rosti el.

Generalul stătea înapoia unei mese late din lemn. În dreapta lui se afla un aghiotant. Uşa era păzită de un soldat. Căpitanul intră cu emisarii suedezi. Pe tăblia imensă a mesei se găseau o călimară, un tampon de sugativă şi două permise de liberă trecere. Permisele asigurau traversarea liniilor ruseşti până la Stockholm şi regele suedez – un permis pe drumul sudic, iar celălalt pe cel nordic. Suchtelen rosti ceva în ruseşte; aghiotantul traduse. Aveau să capete cai, iar pe drum îi aşteptau schimburi odihnite; ordinele respective fuseseră deja transmise. Anttonen asculta cuvintele cu o ciudată senzaţie de gol şi un vag sentiment de dezorientare. Suchtelen avea să-i lase să plece. De ce-l mira lucrul acesta? La urma urmei, se respectau condiţiile convenţiei. Pe când translatorul vorbea monoton, Anttonen se simţi tot mai pierdut şi agitat. Se străduise să ajungă acolo, aşa îi spuseseră glasurile, ajunsese şi nu ştia de ce, sau ce trebuia să facă. Îi înmânară unul dintre permise, îl puseră în palma lui întinsă. Poate că atingerea hârtiei a fost de vină; sau poate altceva. Deodată îl cuprinse o furie sângerie, o mânie pătrunzătoare, oarbă şi devastatoare, încât, pentru o clipă, lumea păru că pâlpâie şi dispare, iar el se găsea

altundeva, privind trupuri goale împerechindu-se într-o încăpere ai cărei pereţi erau făcuţi din dale verzui-albicioase. Apoi reveni, mânia continuând să-l ardă, deşi acum se răcea rapid. Toţi îl priveau cu ochii holbaţi. Tresărind, Anttonen îşi dădu seama că lăsase permisul să cadă pe podea, iar degetele lui apucaseră mânerul săbiei şi o trăseseră pe jumătate din teacă, cu lama strălucind mată în razele de soare strecurate prin fereastră. Dacă ei ar fi reacţionat mai rapid, l-ar fi putut opri, dar îi surprinsese pe toţi. Suchtelen începuse să se ridice din scaun, mişcându-se parcă cu încetinitorul. Încetinitorul?, se întrebă Bengt, asta ce mai era? Dar ştia, ştia. Acum sabia era complet scoasă din teacă. Îl auzi pe căpitan strigând ceva înapoia lui, aghiotantul coborî mâna spre pistol, dar nu era McGraw Mână-Iute, nici vorbă, Bengt era călare pe situaţie, hop ş-aşa. Rânji, întoarse sabia cu mânerul în faţă şi o întinse generalului Suchtelen.

— Sabia mea, domnule general, şi complimentele colonelului Jägerhorn, se auzi rostind Bengt Anttonen. Fortăreaţa este în mâinile dumneavoastră. Colonelul Jägerhorn sugerează să ne întârziaţi misiunea. Sunt de acord. Reţineţi-ne aici şi sunteţi sigur de izbândă. Lăsaţi-ne să plecăm şi cine ştie ce dezastru întâmplător ar putea să apară, aducând flota suedeză? Până la trei mai este timp destul. În timpul ăsta poate moare regele, sau poate moare calul, sau murim noi doi. Sau poate o să înceapă calul să vorbească.

Translatorul lăsă pistolul şi începu să traducă. Bengt Anttonen se pomeni cuprins de o elocvenţă pe care i-ar fi putut-o invidia până şi bunul său prieten, Jägerhorn. Vorbi întruna, mereu. Avu un moment când îl încercă o slăbiciune ciudată, când îl arse stomacul şi capul i se învârti dar, cumva, ştia că nu avea de ce să fie alarmat, pilulele îşi făceau efectul şi un monstru murea, hăt departe, într-un coşciug metalic cufundat în beznă şi apoi, nimic, hop ş-aşa, un asediu lua sfârşit iar un altul avea să continue mereu, mereu, însă ce conta pentru Bengt, lumea era un tort gigantic, împodobit şi gustos. Se gândi că acela era începutul unei minunate prietenii şi, ce dracu', poate că le-ar fi salvat fundurile dacă, întâmplător, ar fi avut chef, însă ar fi făcut-o aşa cum voia el.

După o vreme, Suchtelen încuviinţă din cap, întinse mâna şi acceptă sabia.

* * *

În ziua de trei mai, Anul Domnului una mie opt sute opt, colonelul Bengt Anttonen a ajuns în Stockholm, purtând un mesaj pentru Gustav al IV-lea Adolf, regele Suediei. În aceeaşi zi, Sveaborgul, inexpugnabilul Sveaborg, Gibraltarul nordului, a capitulat înaintea unei armate ruseşti inferioară numeric.

După încheierea războiului, colonelul Anttonen a renunţat la cariera militară din armata suedeză, emigrând, mai întâi în Anglia, apoi în America. S-a stabilit la New York, unde s-a însurat, a avut nouă copii şi a devenit un ziarist cunoscut şi influent, respectat pretutindeni pentru neobişnuita sa capacitate de a sesiza cursul viitor al evenimentelor. Când acestea îi înşelau aşteptările, ceea ce s-a întâmplat rareori, Anttonen era mereu descumpănit. A fost unul dintre fondatorii partidului republican, iar articolele lui au avut un rol important în alegerea lui John Charles Freemont ca preşedinte, în 1856.

În 1857, cu un an înaintea morţii sale, Anttonen a jucat împotriva lui Paul Murphy, în cadrul unui turneu de şah desfăşurat la New York şi a pierdut după o partidă îndelung elogiată. După joc, singurul lui comentariu a fost: „Îl puteam bate la domino”, o frază pe care biografii lui Murphy o citează cu multă plăcere.

Bertram Chandler
Cuşca
(„The Cage”, 1957)

Traducere de Florin Bonciu

Captivitatea este întotdeauna o experienţă umilitoare oricât de filozofic ar privi lucrurile prizonierul. Captivitatea este prin ea însăşi ceva neplăcut, dar captivul poate, cel puţin, să vorbească cu cei care l-au închis, poate să-şi exprime necesităţile şi, uneori, poate să discute cu ei de la om la om.

Captivitatea este de două ori umilitoare atunci când cei care te-au capturat te tratează, de bună credinţă, ca pe un animal inferior.

Echipajul de pe nava de patrulare ar putea fi poate, scuzat pentru că nu şi-a dat seama că supravieţuitorii de pe nava interstelară Lode Star (Steaua Polară) sunt fiinţe raţionale. Trecuseră cel puţin 200 de zile de când asolizaseră pe planeta fără nume – o asolizare nedorită datorată faptului că generatoarele Erenhaft, solicitate cu mult peste capacitatea lor din cauza defectării unui regulator electronic, propulsaseră nava departe de zonele obişnuite de zbor, către o regiune nepopulată a Spaţiului. Lode Star a asolizat în condiţii relativ bune; dar la scurt timp după aceea (nenorocirile nu vin niciodată singure) sursa de energie a navei a ieşit de sub control şi căpitanul a ordonat secundului să evacueze pasagerii şi pe acei membri ai echipajului care nu erau necesari pentru efectuarea reparaţiilor şi să-i ducă la o distanţă cât mai mare de navă.

Hawkins şi tovarăşii săi erau departe când o flacără însoţită de o explozie nu prea puternică a luminat o clipă cerul. Majoritatea doreau să se întoarcă să vadă ce s-a întâmplat, dar Hawkins i-a împiedicat cu înjurături şi, după caz, cu forţa. Din fericire se aflau într-o zonă mai înaltă decât cea unde rămăsese nava şi astfel au scăpat de căderile radioactive.

Când flăcările păreau a se fi potolit, Hawkins împreună cu dr. Boyle, medicul navei, s-au reîntors la locul dezastrului. Temându-se de radioactivitate, cei doi s-au ţinut la o distanţă rezonabilă de micul crater fumegând, ce marca locul unde fusese nava. Era cât se poate de evident că căpitanul împreună cu ofiţerii şi tehnicienii săi nu mai erau decât particule

infinitezimale în norul incandescent ce-şi înălţase ciuperca spre cerul întunecat.

După aceea, cei cincizeci şi ceva de bărbaţi şi femei, supravieţuitorii de pe Lode Star, au început să degenereze. Nu era un proces rapid – Hawkins şi Boyle ajutaţi de un comitet format din pasagerii mai responsabili s-au străduit să menţină o structură organizată. Dar încercarea lor avea puţini sorţi de izbândă. Şi asta în primul rând din cauza climei. Era caldă, întotdeauna în jur de 85° Fahrenheit[5]. Apoi era umedă – o ploaie fină şi caldă cădea tot timpul. Aerul era încărcat cu sporii unor ciuperci – din fericire acestea nu atacau pielea, dar se dezvoltau pe materia organică moartă, şi implicit pe haine. Intensitatea dezvoltării lor pe metale şi pe materialele sintetice ce formau o bună parte din îmbrăcămintea naufragiaţilor era doar cu puţin mai mică.

Existenţa unui pericol exterior ar fi ajutat la menţinerea moralului. Dar nu existau animale periculoase. Erau doar nişte mici creaturi cu piele netedă semănând oarecum cu broaştele, care săreau prin tufişurile îmbibate cu apă, iar în numeroasele râuri se aflau creaturi asemănătoare peştilor de mărimi variind de la cea a unui rechin la cea a unui mormoloc, toate posedând agresivitatea celui din urmă.

Hrana nu a constituit o problemă după primele câteva ore de foame. Voluntarii au încercat un soi de burete suculent ce creştea pe trunchiurile unor plante uriaşe cu aspect de ferigă declarând că este bun la gust. După trecerea a circa cinci ore nu s-au plâns de dureri abdominale şi nici nu au murit; aceasta a făcut ca buretele respectiv să devină hrana de bază a supravieţuitorilor. În săptămânile ce au urmat s-au descoperit alte ciuperci, nişte fructe şi rădăcini, toate comestibile, care au furnizat o variaţie binevenită a meniului.

Focul, în ciuda căldurii permanente, era lucrul care le lipsea cel mai mult. Cu ajutorul lui ar fi putut să-şi îmbogăţească hrana, prinzând şi gătind creaturile asemănătoare broaştelor din păduri şi peştii din râu. Câţiva, mai tari din fire, au mâncat aceste vietăţi crude, dar majoritatea nu se simţeau în stare să facă acest lucru. De asemenea focul ar fi ajutat la îndepărtarea întunericului din nopţile lungi şi ar fi înlăturat, prin lumina şi

---

[5] 29,44° Celsius

căldură sa, iluzia de frig produsă de nesfârşita cădere a apei ce şiroia pe fiecare frunză şi ramură.

Când părăsiseră nava majoritatea aveau brichete, dar brichetele s-au pierdut atunci când buzunarele, împreună cu îmbrăcămintea, s-au dezintegrat. Oricum, toate încercările de a face focul, chiar în zilele când încă aveau brichete, au eşuat şi Hawkins jura că nu există nici măcar un singur punct uscat pe planeta aia blestemată. Acum facerea focului era practic imposibilă; chiar dacă ar fi avut printre ei un expert în aprinderea focului prin frecarea a două beţe uscate tot nu ar fi găsit materialele necesare.

Şi-au stabilit sălaşul pe creasta unui mic deal. (Nu exista, după câte şi-au dat seama, niciun munte). Era o zonă mai puţin împădurită decât câmpiile înconjurătoare, iar solul era mai puţin mlăştinos. Din frunzele plantelor asemănătoare ferigilor au reuşit să-şi facă nişte adăposturi rudimentare, mai mult de dragul intimităţii decât pentru confort. Apoi s-au agăţat cu disperare de formele organizatorice ale lumii din care veniseră şi au ales un consiliu. Boyle, medicul navei, a fost numit şef. Hawkins, spre surpriza sa, a fost ales membru al consiliului cu o majoritate de numai două voturi. Gândindu-se ulterior la acest fapt şi-a dat seama că mulţi dintre pasageri nutreau încă resentimente faţă de echipajul navei pentru situaţia în care se găseau.

Prima întrunire a consiliului s-a ţinut într-o colibă – dacă putea fi numită astfel – special construită în acest scop. Membrii consiliului s-au aşezat în cerc. Boyle, preşedintele, s-a ridicat încet în picioare. Hawkins zâmbi amar comparând nuditatea medicului cu atitudinea pe care acesta şi-o asumase în calitatea sa de preşedinte. Ideea de demnitate umană părea ilară în starea în care se găsea, cu părul lung şi nepieptănat şi cu o barbă zburlită, înspicată de fire cărunte.

— Doamnelor şi domnilor, începu Boyle.

Hawkins privi în jur la trupurile palide şi dezgolite, la părul murdar, atârnând în şuviţe, la unghiile lungi şi negre ale bărbaţilor, la buzele nefardate ale femeilor. Se gândi că el însuşi nu prea arăta a ofiţer şi gentleman.

— Doamnelor şi domnilor, spuse Boyle. Am fost aleşi, după cum ştiţi, să reprezentăm comunitatea umană de pe această planetă. Sunt de părere că ar trebui să discutam la prima

noastră întrunire şansele noastre de supravieţuire, nu ca indivizi ci ca rasă.

— Aş dori să-l întreb pe domnul Hawkins care sunt şansele noastre de a fi descoperiţi şi salvaţi, interveni una din cele două femei membre, o fiinţă uscăţivă, cu coaste şi vertebre proeminente.

— Slabe, răspunse Hawkins. După cum ştiţi, nu avem posibilitatea de a comunica cu alte nave sau cu staţiile planetare din cadrul Sistemului Interstelar din Ghidare. Când ne-am abătut de la rută şi ne-am îndreptat spre această planetă am transmis un mesaj de ajutor, dar nu am putut preciza unde ne aflam. În plus, nu ştim dacă mesajul a fost recepţionat.

— Miss Taylor, spuse Boyle iritat. Domnule Hawkins. Vă reamintesc că eu sunt preşedintele ales al acestui consiliu. Va fi timp pentru o discuţie generală mai târziu.

— După cum, probabil, majoritatea v-aţi dat seama, vârsta acestei planete, biologic vorbind, corespunde în mare cu cea a Pământului în era carboniferă. După cum deja ştim nu există încă alte specii care să ne ameninţe supremaţia. La momentul când o asemenea specie va apărea – ceva analog şopârlelor gigantice din era triasică a Pământului – va trebui să fim bine organizaţi.

— Vom fi morţi!, strigă unul dintre bărbaţi.

— Noi vom fi morţi, admise doctorul, dar urmaşii noştri vor fi vii. Va trebui să decidem cum să le asigurăm un început pe cât de bun e posibil. Limba le va fi transmisă.

— Să lăsăm limba, doctore, spuse cealaltă femeie. Era o blondă micuţă, zveltă, cu o figură hotărâtă. Doresc să mă refer la problema descendenţilor. Reprezint femeile de vârstă fertilă – suntem cincisprezece cu toate, după cum ştiţi. Până acum fetele au fost foarte, foarte precaute. Avem motive să fim. Puteţi, în calitate de doctor, să garantaţi – ţinând seama de faptul că nu aveţi nici instrumente, nici medicamente – naşteri normale? Puteţi garanta că copiii noştri vor avea şanse de supravieţuire?

Boyle renunţă la aerul său oficial ca la o haină veche.

— Voi fi sincer, spuse el. Nu dispun, după cum aţi arătat Miss Hart, nici de medicamente, nici de instrumente. Dar pot să vă asigur că şansele de a avea o naştere fără probleme sunt mult mai mari aici decât ar fi fost pe Pământ, să zicem în secolul al XVIII-lea. Vă voi spune de ce. Pe această planetă, după câte ştim

(şi ne aflăm de destul timp ca să ştim) nu există niciun fel de microorganism dăunător omului. Dacă asemenea organisme ar fi existat, atunci trupurile acelora dintre noi care ar fi supravieţuit până în acest moment ar fi pline de infecţii. Desigur că majoritatea dintre noi am fi murit de septicemie de mult timp. Şi cred că astfel am răspuns la amândouă întrebările.

— Nu am terminat, spuse ea. Mai e o problemă. Suntem 53 de supravieţuitori bărbaţi şi femei. Sunt 10 perechi căsătorite, deci nu-i mai numărăm. Rămân 35 de oameni din care 20 sunt bărbaţi. 20 de bărbaţi la 13 femei (nu suntem noi, fetele, întotdeauna ghinioniste?) Niciuna din noi nu e tânără, dar toate suntem femei. Ce fel de organizare vom adopta? Monogamie? Poliandrie?

— Monogamie, desigur, replică rapid un bărbat înalt şi slab. Era singurul din cei prezenţi care era îmbrăcat – dacă se putea spune astfel. Nişte frunze în descompunere legate în jurul mijlocului cu o liană cu greu serveau unui scop util.

— În regulă atunci, spuse fata. Monogamie. Pot spune că şi eu prefer această cale. Dar vă previn că dacă aceasta e calea pe care vom merge vor fi probleme şi în orice crimă care implică pasiune şi gelozie, femeia e o victimă potenţială la fel ca oricare bărbat. Iar eu nu doresc acest lucru.

— Ce propuneţi atunci, Miss Hart?, întrebă Boyle.

— Iată ce, doctore. În ce priveşte formarea cuplurilor vom lăsa dragostea de o parte. Dacă doi bărbaţi vor dori aceeaşi femeie, decizia să se ia prin luptă, învingătorul va lua fata, şi o va păstra.

— Selecţie naturală... murmură medicul. Eu sunt de acord, dar să supunem la vot.

Pe creasta dealului exista o mică depresiune, o arenă naturală. În jurul ei stăteau naufragiaţii – toţi cu excepţia a patru din ei. Unul dintre cei patru era doctorul Boyle care descoperise că obligaţiile sale de preşedinte includeau şi pe cele de arbitru; se susţinuse că el era cel mai competent să decidă când să întrerupă lupta pentru a evita vătămări grave. Un altul din cei patru era o fată. Mary Hart. Ea găsise o ramură cu crenguţe dispuse ca dinţii unui pieptene cu care îşi pieptănase părul şi împletise o cunună de flori galbene pentru învingător. Era aceasta, se întreba Hawkins în timp ce se aşeza alături de ceilalţi membri ai consiliului, o imitaţie a unei ceremonii nupţiale

pământene, sau o întoarcere la vremuri îndepărtate şi întunecate?

— Ce păcat că umezeala asta ne-a distrus ceasurile, spuse un grăsan ce se aşezase în dreapta lui Hawkins. Dacă am fi avut vreun mijloc de măsurare a timpului am fi putut stabili runde şi am fi asistat la un adevărat meci de box.

Hawkins dădu din cap în semn de aprobare. Apoi privi la cei patru din centrul arenei – la femeia semeaţă şi barbară, la bătrânul îngâmfat, la cei doi tineri bărboşi cu trupuri albe, lucitoare. Îi cunoştea pe amândoi – Fennet fusese cadet pe ghinionista navă Lode Star; Clemens, unul dintre pasageri, care era cu cel puţin şapte ani mai vârstnic decât Fennet fusese prospector pe planetele de la limita cunoscută a Spaţiului.

— Dacă am avea pe ce să pariem, spuse grăsanul vesel, eu aş paria pe Clemens. Cadetul vostru nu are nicio şansă. A fost educat să lupte corect. Pe când Clemens e obişnuit să folosească vicleşuguri.

— Fennet e în formă, spuse Hawkins. El s-a antrenat în vreme ce Clemens şi-a pierdut vremea dormind şi mâncând. Uită-te ce burtă are:

— Nu e nimic rău dacă ai carne sănătoasă şi muşchi, replică grăsanul, bătându-se pe burtă.

— Nu vă loviţi la ochi şi nu muşcaţi! strigă doctorul. Şi fie ca cel mai bun să câştige!

Apoi se dădu înapoi dintre cei doi combatanţi aşezându-se lângă Mary Han.

Cei doi păreau stânjeniţi şi stăteau nehotărâţi cu pumnii strânşi şi mâinile pe lângă corp. Păreau să regrete că lucrurile au luat o asemenea întorsătură.

— Începeţi odată! ţipă Mary Hart. Nu mă vreţi? Veţi trăi aici până la adânci bătrâneţi şi va fi greu fără o femeie.

— Pot să aştepte până când fetele tale se vor face mari, strigă una din prietenele ei.

— Dacă voi avea vreo fată! răspunse Mary, în ritmul ăsta nu prea cred să am!

— Începeţi! strigară cei de pe margini. Începeţi!

Fennet sparse gheaţa. Făcu un pas şovăielnic înainte şi lovi uşor cu pumnul drept faţa neprotejată a lui Clemens. Nu fusese o lovitură tare, dar trebuie că fusese dureroasă. Clemens îşi duse mâna la nas, apoi o îndepărtă şi privi la sângele ce-i pătase

degetele. Mormăi ceva nedesluşit şi înaintă greoi cu braţele desfăcute, gata să prindă şi să zdrobească. Cadetul se retrase şi îl mai lovi de două ori cu dreapta.

— De ce nu dă mai tare?, întrebă grăsanul.

— Vrei să-şi frângă oasele mâinii? Doar vezi că nu poartă mănuşi, răspunse Hawkins.

Fennet decise să acţioneze mai ferm. Se înţepeni pe picioarele uşor depărtate şi lovi din nou cu dreapta. De data aceasta evită faţa celuilalt şi lovi în abdomen. Hawkins fu surprins să constate că prospectorul primea loviturile cu aparentă indiferenţă, probabil că era mult mai solid decât părea la prima vedere.

Cadetul făcu la timp un pas lateral şi alunecă pe vegetaţia udă. Clemens se aruncă greoi asupra lui. Hawkins putu să audă aerul care ieşea zgomotos din plămânii celui căzut. Braţele groase ale prospectorului încercuiră trupul lui Fennet, dar acesta îşi ridică genunchiul lovindu-l în vintre. Prospectorul gemu, dar îl strânse cu încăpăţânare. Reuşi să-l apuce pe Fennet cu o mână de gât şi cu cealaltă îi căuta ochii.

— Nu te atinge de ochi!, urlă Boyle. Nu atinge ochii! Doctorul se lasă în genunchi şi prinse încheietura groasă a lui Clemens cu ambele mâini.

Ceva îl făcu pe Hawkins să privească în sus. Poate că fusese un sunet, deşi era greu de crezut; naufragiaţii se comportau ca nişte spectatori dezlănţuiţi la un meci de box. Nici nu puteau fi condamnaţi pentru asta, în fond era primul lucru mai deosebit care se întâmpla de la pierderea navei. Poate ca totuşi un sunet l-a făcut pe Hawkins să privească în sus, sau poate un al şaselea simţ pe care-l posedă toţi astronauţii de profesie. Ceea ce văzu îl făcu să strige.

Deasupra arenei plutea un elicopter. Era ceva în aspectul acestuia, ceva subtil şi straniu, care îi spuse lui Hawkins că aparatul nu era pământean. Deodată, din pântecul său neted şi strălucitor căzu o plasă făcută aparent, dintr-un metal mat. Aceasta acoperi pe cei doi combatanţi, pe doctor şi pe Mary Hart.

Hawkins strigă din nou – un strigăt fără cuvinte. Se ridică în picioare şi alergă să-şi ajute tovarăşii captivi. Plasa părea a fi vie căci se încolăci în jurul încheieturilor şi gleznelor sale. Ceilalţi naufragiaţi se grăbiră să-l ajute pe Hawkins.

— Staţi deoparte! urlă el. Împrăştiaţi-vă!

Zumzetul uşor al rotoarelor elicopterului crescu în intensitate. Aparatul începu să urce. Într-un timp incredibil de scurt arena deveni în ochii secundului nu mai mult decât o palidă farfurie verde pe care mici furnici albe se agitau fără rost. Apoi elicopterul se ridică deasupra norilor joşi şi nu se mai putu vedea decât o albeaţă mişcătoare.

Când, în sfârşit, începură să coboare, Hawkins nu se miră să vadă turnul argintiu al navei spaţiale asolizate între copacii joşi ai unui platou.

Lumea în care au fost duşi ar fi putut însemna o importantă îmbunătăţire a situaţiei faţă de lumea pe care o părăsiseră dacă nu ar fi intervenit greşeala celor care îi capturaseră. Cuşca în care fuseseră închişi cei trei bărbaţi reconstituia cu o remarcabila fidelitate condiţiile climatice ale planetei pe care eşuase Lode Star. Cuşca părea de sticlă şi prin duze aflate în tavan cădea continuu o ploaie fină şi caldă. Câteva ramuri de ferigă formau un adăpost neînsemnat în faţa curgerii continue a apei. De două ori pe zi o trapă aflată în fundul cuştii se deschidea şi bucăţi de burete întru totul similar celui folosit de ei erau aruncate înăuntru. Exista, de asemenea, un orificiu în podeaua cuştii; prizonierii au presupus că avea o destinaţie sanitară.

De fiecare parte erau alte cuşti. Într-una dintre ele era Mary Hart, singură. Tot ce putea face era să gesticuleze către ei. Cuşca din partea cealaltă conţinea o creatură semănând în linii generale cu un homar, dar aducând totodată şi cu o sepie. Dincolo de un culoar lat se vedeau alte cuşti, dar nu-şi puteau da seama ce conţin.

Hawkins, Boyle şi Fennet stăteau pe podeaua umedă şi priveau prin geamul gros, printre gratii, la fiinţele care-i examinau.

— Dacă ar fi fost umanoizi, oftă doctorul. Dacă ar fi avut o formă asemănătoare nouă am fi putut încerca să-i convingem că şi noi suntem fiinţe inteligente.

— Trebuie să ne împăcăm cu ideea că nu au o formă asemănătoare, spuse Hawkins. Dacă situaţia ar fi inversată şi nouă ne-ar veni greu să credem că cele trei butoaie de bere cu şase picioare sunt semenii noştri.

— Încearcă din nou teorema lui Pitagora, îi spuse lui Fennet.

Fără entuziasm tânărul rupse rămurele din feriga cea mai apropiată. Făcu bucăţele mici. Apoi le aşeză pe podeaua umedă astfel ca să formeze un triunghi dreptunghic cu pătrate pe toate cele trei laturi. Creaturile, una mare, una ceva mai mică şi una micuţă, îl priviră indiferente cu ochii lor plaţi şi opaci. Cea mare îşi duse vârful unui tentacul la un buzunar – creaturile purtau îmbrăcăminte – şi scoţând un pachet viu colorat îl dădu creaturii mai mici. Aceasta îi rupse ambalajul şi începu să introducă bucăţele dintr-o substanţă de culoare albastru deschis într-o deschizătură aflată la partea superioară care, fără îndoială, servea drept gură.

— Mi-aş dori să fie permisă hrănirea animalelor, oftă Hawkins. Mi s-a urât de ciupercile alea nenorocite.

— Să recapitulam, spuse doctorul. La urma urmei nu avem altceva de făcut. Deci am fost luaţi din tabăra noastră de un elicopter – şase dintre noi. Am fost duşi la nava de patrulare – o navă care nu părea în niciun fel superioară propriei noastre nave. După cum ne asigură Hawkins, nava utiliza propulsoare Ehrenhaft sau ceva cât se poate de asemănător...

— Exact, aprobă Hawkins.

— Pe navă am fost ţinuţi în cuşti separate. Nu am fost maltrataţi, ni s-a dat hrană şi apă la intervale frecvente. Am asolizat pe o planetă ciudată din care nu am văzut nimic. Apoi am fost scoşi din cuşti din duşi undeva, dar nu ştim unde. Camionul, sau cum s-o fi numind, s-a oprit, uşile s-au deschis şi două din aceste creaturi dotate cu plase i-au prins pe Clemens şi Miss Taylor şi i-au dus cu ei. De atunci nu i-am mai văzut. Noi am petrecut noaptea şi ziua următoare în cuşti individuale. În următoarea zi am fost duşi la această grădină zoologică.

— Crezi că au fost supuşi vivisecţiei? întrebă Fennet. Nu mi-a plăcut niciodată Clemens, dar...

— Mi-e teamă că da, răspunse Boyle. Cred că astfel au înţeles diferenţa dintre sexe. Din nefericire nu există nicio metodă de determinare a inteligenţei prin vivisecţie.

— Brute spurcate! strigă cadetul.

— Uşor, fiule, îl consolă Hawkins. De fapt, nu-i poţi condamna. Noi facem vivisecţii asupra unor animale care seamănă mult mai mult cu noi decât semănăm noi cu aceste lucruri.

— Problema este, continuă doctorul, de a convinge aceste lucruri – cum le numeşte Hawkins, că suntem fiinţe raţionale ca şi ele. Cum definesc ei oare o fiinţă raţională? Cum definim noi în fond, o fiinţă raţională?

— Cineva care ştie teorema lui Pitagora, răspunse cadetul posac.

— Am citit undeva, spuse Hawkins, că istoria omului este istoria descoperirii focului, a folosirii uneltelor...

— Atunci să facem focul, sugeră doctorul. Să facem câteva unelte şi să le folosim.

— Să fim realişti. Nu avem niciun obiect cu noi. Nici dinţi falşi, nici măcar o proteză de metal. Chiar şi aşa... Făcu o pauză.

— Când eram tânăr exista obiceiul printre cadeţii de pe navele interstelare de a învăţa vechi arte şi meşteşuguri. Ne consideram ca fiind descendenţii direcţi ai vechilor navigatori ai corăbiilor cu pânze, astfel că am învăţat cum să matisăm funii şi fire, cum să facem lese şi noduri şi altele de acest fel. Apoi unul dintre noi a avut ideea de a face coşuri. Eram pe o navă de călători şi obişnuiam să împletim coşurile în secret, să le vopsim în culori violente şi să le vindem pasagerilor ca fiind suvenire de pe planeta dispărută Arcturus VI. A fost o scenă teribilă când căpitanul şi secundul au aflat...

— Ce vrei să spui de fapt?, întrebă doctorul.

— Tocmai asta. Ne vom demonstra dexteritatea manuală prin împletirea coşurilor. O să vă arăt eu cum se fac.

— S-ar putea să meargă, spuse Boyle încet. S-ar putea să meargă... Pe de altă parte nu uitaţi că anumite păsări şi animale fac acelaşi lucru. Pe Pământ există castorul care ridică diguri ingenioase. Există apoi păsări care fac cuiburi ca parte a comportamentului de împerechere...

Directorul grădinii zoologice trebuie să fi cunoscut creaturi al căror comportament de împerechere să semene cu al păsărilor terestre. Căci după 3 zile de lucru susţinut la împletirea coşurilor, şi după ce utilizaseră toate ramurile de ferigă, Mary Hart a fost luată din cuşca ei şi pusă la un loc cu cei trei. După ce şi-a manifestat plăcerea de a putea sta din nou de vorbă cu cineva ea a fost destul de indignată să afle cauza mutării ei.

Era bine, se gândea Hawkins somnoros, că Mary era cu ei. Încă câteva zile de solitudine şi probabil ca ar fi lăsat-o nervii. Chiar şi aşa, faptul de a o avea pe Mary cu ei în cuşcă ridica

unele probleme. Trebuia să-l supravegheze atent pe tânărul Fennet. Ba chiar şi pe Boyle trebuia să-l supravegheze.

Mary ţipă.

Hawkins se trezi de-a binelea. Putu să vadă silueta vagă a lui Mary – în această lume nu era niciodată complet întuneric noaptea – şi, la celălalt capăt al cuştii pe Fennet şi Boyle. Se ridică grăbit şi se apropie de Mary.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el.

— Nu... nu ştiu. Ceva mic, cu gheare ascuţite... a trecut peste mine.

— Uh, spuse Hawkins. Nu era decât Joe.

— Joe? întrebă Mary.

— Nu ştiu exact ce este, el sau ea, răspunse Hawkins.

— Cred că este un el, spuse doctorul.

— Cine e Joe? întrebă ea din nou.

— Trebuie să fie echivalentul local al unui şoarece, îi explică doctorul, deşi nu seamănă deloc. Vine pe podea şi caută resturi de mâncare. Încercăm să-l domesticim...

— Încurajaţi animalul? ţipă ea. Vă cer să faceţi ceva cu el, imediat! Otrăviţi-l sau prindeţi-l! Acum!

— Mâine, spuse Hawkins.

— Acum! ţipă ea din nou.

— Mâine, răspunse Hawkins ferm.

Capturarea lui Joe se dovedi uşoară. Două coşuri plate sprijinite ca valvele unei scoici au format capcana. Exista şi o momeală înăuntru: o bucată mare de ciupercă. O piedică ingenioasă făcea ca, la cea mai mică atingere a momelii capcana să se închidă. Hawkins care stătea întins pe patul său umed auzi un mic zgomot semnificând închiderea capcanei. Apoi se auziră chiţăiturile indignate ale lui Joe şi micile gheare care scrijeleau împletitura grosolană a coşurilor. Mary Hart dormea. O trezi spunându-i:

— L-am prins.

— Atunci omorâţi-l, răspunse ea somnoroasă.

Dar Joe nu a fost omorât. Cei trei bărbaţi se ataşaseră de el. Odată cu venirea zorilor ei îl transferară într-o cuşcă pe care Hawkins o făcuse anume pentru el. Până şi Mary îşi schimbă atitudinea când văzu micul ghem de blană multicoloră zbuciumându-se în închisoarea sa. Ea insistă să-l hrănească şi

se bucură când micile tentacule se întinseră şi luară o bucăţică de ciupercă din mâna ei.

Timp de trei zile se ocupară de Joe. În a patra zi, creaturile pe care ei le considerau drept îngrijitori intrară în cuşcă cu plasele lor. Îi imobilizară şi îi duseră cu ei pe Joe şi pe Hawkins.

— Mi-e teamă că nu mai sunt speranţe, spuse Boyle. Hawkins a avut aceeaşi soartă.

— Probabil că l-au împăiat şi l-au expus în vreun muzeu, spuse Fennet cu un aer ursuz.

— Nu, spuse fata. Nu puteau face asta!

— Puteau, răspunse doctorul.

Brusc, uşa cuştii se deschise. Înainte ca cei trei să apuce să se refugieze în iluzoria protecţie a unui colţ, o voce spuse:

— Totul e în regulă, ieşiţi!

Hawkins păşi în cuşcă. Era proaspăt bărbierit şi începutul unei culori mai sănătoase îi îndepărtase paloarea pielii. Purta un fel de slip făcut dintr-un material roşu strălucitor.

— Veniţi, repetă el. Gazdele noastre îşi cer scuze şi ne-au pregătit o cazare corespunzătoare. Apoi, de îndată ce vor avea o navă pregătită se vor duce să-i ia şi pe ceilalţi supravieţuitori.

— Nu ne lua aşa de repede, îi ceru Boyle. Explică-ne despre ce e vorba. Cum au ajuns să descopere că suntem fiinţe raţionale?

Faţa lui Hawkins se înnegură.

— Numai fiinţele raţionale, spuse el, pun alte fiinţe în cuşti.

Ghennadi Maximovici
Ultima confesiune a lui Louis Qufault

Traducere de Igor Block

— Ascultă, Sherlock Holmes, ce, ai adormit? auzi inspectorul Texier, ridicând receptorul telefonului.

Telefona Jean-Claude, un vechi prieten şi tovarăş fidel la o mică slăbiciune, aceea de a purta penelul pe pânză în aer liber, în afara oraşului.

— Nu, nu, răspunse molatic Pierre, numai că mă dă gata zăpuşeala asta.

— Totuşi, poate vii acum pe la mine? Am urgent nevoie de ajutorul tău.

— Bine, n-am ce-i face, se învoi cam în silă inspectorul.

După ce puse receptorul în furcă, îşi încheie alene gulerul de la cămaşă, îşi strânse cravata şi îşi puse haina. Desigur, putea să n-o facă pe o căldură ca asta, dar obişnuinţa e obişnuinţă. Ieşi în stradă şi se duse la maşina sa.

— Ei, nu te-ai prăjit pe drum? îl întrebă Jean-Claude când Texier intră în cabinetul lui.

— După cum vezi, am rezistat, răspunse Pierre, aşezându-se pe un scaun lângă geam. Ia zi, care-i baiul?

— Hai că mă iei prea repede. Mai întâi spune-mi tu dacă ai ştiut vreodată exact cu ce mă ocup eu în cursul săptămânii cât lucrez?

— După câte ştiu, cu nişte cercetări în domeniul ciberneticii şi tehnicii computerelor, răspunse Texier, fără să înţeleagă câtuşi de puţin ce nevoie avea de asta prietenul său.

— În genere, cam aşa e. Dar în afară de activitatea de cercetare şi de proiectare, instituţia noastră dă şi consultaţii unor firme şi centre de calcul. Ei bine, despre unul dintre aceste centre aş vrea să stau de vorbă cu tine.

La diferite epoci au existat întotdeauna mulţi oameni în vârstă valoroşi pentru ştiinţă, artă, cultură, dar, din păcate, deja cu un picior în groapă. Tehnica de azi însă permite să se conserve creierul lor, cu tot intelectul, cu ajutorul computerului. Dacă se introduc într-o maşină intelectul şi conştiinţa unui om talentat, acest creier nou, acum un creier electronic, degajându-se de neputinţa senilă a unui corp pieritor, poate fi încă de un

folos uriaş. Pentru astfel de cazuri a şi fost născocită aşa-numita „*nemurire creatoare*”.

— E ceva pentru mine mai mult sau mai puţin greu de înţeles. Dar ce am eu cu toate astea? întrebă Pierre, oarecum mirat de cele auzite.

— Ei bine, la această instituţie, unde se află computere cu conştiinţa unor oameni mari, s-a angajat relativ nu de mult un tânăr şi talentat fizician specialist în domeniul nuclear, Louis Qufault. Nu cunosc amănuntele. Cred că undeva a fost afectat puternic de radiaţii. Când s-a văzut că el n-o s-o lungească mult, i s-a propus să-şi transmită conştiinţa unui computer. Asta e, cum ştii, ceva voluntar. El şi-a dat seama, se vede, că e într-o situaţie disperată şi a acceptat.

La început totul a mers bine. Dar apoi s-au ivit mici neplăceri. Pricepi, în momentul când s-a conceput toată ideea asta, majoritatea oamenilor nu s-au gândit că împreună cu toate informaţiile din creier se vor introduce în computer şi emoţiile, sentimentele, dorinţele. Până la întâmplarea cu Louis Qufault o astfel de problemă nu s-a pus. Cred că mai degrabă pentru că toţi ceilalţi aflaţi acolo şi-au trăit traiul, au îndurat câte şi mai câte, au simţit tot ce aveau de simţit. Pe ei nu-i mai interesa nimic altceva decât propria lor activitate.

Când deodată a apărut Qufault, un tânăr energic, care a văzut prea puţine în viaţă. El n-a simţit încă atâtea şi atâtea, n-a trecut prin câte şi mai câte… Nu ştiu ce-a ieşit din toate astea, dar se spune că în ultima vreme s-a mai liniştit. Şi deodată ieri dimineaţă s-a constatat că toată memoria computerului în care se afla conştiinţa lui Louis Qufault s-a şters, adică el a încetat să mai existe.

De altfel, dacă s-ar fi întâmplat una ca asta cu altcineva, totul putea fi considerat ca o întâmplare. Dar Qufault se ocupa de probleme strict secrete, de o uriaşă importanţă pentru stat. Şi conducerea consideră că lucrul acesta a fost făcut intenţionat. Dar cum?… Existenţa acestei instituţii este cunoscută unui număr strict limitat de oameni…

— Ei bine, şi ce se cere totuşi de la mine?

— Oare n-ai înţeles? Trebuie stabilit cine a făcut asta. Când m-am uitat şi mi-am dat seama că nu se mai poate repara nimic, le-am spus-o. Ei m-au întrebat dacă nu cunosc vreun om care ar putea să se ocupe de elucidarea cazului. Deocamdată nu

vor să se adreseze oficial la nicio instanţă, pentru că fără voie ar deveni cunoscută existenţa unei astfel de instituţii, şi apoi şi conducerea, care încă nu ştie nimic, nu i-ar lăuda. Fireşte, m-am gândit la tine. S-au declarat de acord pe răspunderea mea. Aşa că să mergem, suntem aşteptaţi...

* * *

— Iată, domnule Navarre, omul de care v-am vorbit, îl prezentă Jean-Claude pe prietenul său când intrară în cabinetul directorului instituţiei despre care Pierre nici nu ştia cum se intitulează.

— A, inspectorul Texier! spuse stăpânul cabinetului, întinzându-i mâna. Prietenul dumneavoastră v-a lăudat foarte mult. Să sperăm că amiciţia nu i-a înceţoşat ochii şi că are dreptate. Luaţi loc, zise, arătându-i un fotoliu şi aşezându-se în faţa lui.

Din obişnuinţă, Pierre se apucă să-l examineze pe Navarre. Avea fruntea înaltă, tâmplele cărunte, deşi părul nu-i era încă complet încărunţit, o mustăcioară albă şi ea, nasul mare, coroiat. Ochii... ochii erau cumva incolori, cenuşii-apoşi şi reci, chiar cu o expresie oarecum de răutate.

„Da, n-aş vrea să lucrez cu un astfel de om, îşi zise Pierre, şi cu atât mai puţin să-i fiu subaltern.”

— Aşadar, să începem. Cred că aţi aflat de la amicul dumneavoastră cu ce se ocupă instituţia noastră, nu?

— În linii generale, răspunse rece inspectorul.

— Ei bine, totul a început cu nişte lucruri aparent mărunte. Odată, computerul cu conştiinţa lui Louis Qufault a spus că doreşte să facă o plimbare sub clar de lună cu o oarecare Monique, necunoscută nouă, să-i recite versuri şi alte prostii de felul acesta. Altă dată şi-a exprimat dorinţa de a sta pe malul unui lac într-o pădure. Ne-am gândit să-i arătăm un film, dar el a spus că are nevoie de un lac adevărat, cu mireasmă de putregai şi de cetină, să-i cânte păsările şi să plutească pe lac nuferi... Pe urmă a spus că vrea să fumeze. Şi aşa, ba una, ba alta, aproape zilnic. Am încercat să-i explicăm că toate acestea sunt cu neputinţă, dar el nici n-a vrut să audă. Se văicărea mereu.

Ne-am gândit îndelung ce să facem cu acest Louis Qufault. Mai întâi am încercat pur şi simplu să nu luăm în seamă toate rugăminţile şi cererile lui. El a încetat să mai funcţioneze. Apoi am apelat la cei care au conceput acest sistem, firma

„Electronique”. Cei de-acolo ne-au propus ca la fiecare cerere de acest fel să introducem în regiunea respectivă a creierului electronic anumite impulsuri care să semnifice satisfacerea dorinţelor...

Inspectorul dădu să deschidă gura ca să-l întrebe pe Navarre ce înseamnă toate astea şi cum fac ei aceste lucruri, dar rămase tăcut. Interlocutorul său a înţeles probabil ce a suscitat interesul lui Pierre şi a venit cu lămuriri:

— Vă interesează, se pare, cum se pot satisface cu ajutorul impulsurilor diferite dorinţe, nu? E simplu. Astfel de experienţe se fac de mult cu animale. Cu ajutorul unui computer şi al electrozilor introduşi în creier, bunăoară, s-a provocat sentimentul de saţietate la un animal flămând, şi dimpotrivă a fost silit să mănânce un animal sătul, s-a provocat o stare de iritare la un animal calm şi a fost calmat unul furios. E de la sine înţeles că dacă putem face asta cu un creier viu, cu unul electronic totul e mult mai simplu. Ei au conceput un program corespunzător şi ni l-au trimis nouă.

Acum la orice dorinţă a lui Louis Qufault se introduceau în creierul lui electronic impulsuri electrice. Dacă voia să fumeze, poftim: un impuls introdus în locul cuvenit îi dădea senzaţia că tocmai a fumat o ţigară; dacă voia să stea pe malul unui râuleţ în pădure, poftim, căpăta senzaţia că aşa şi e.

O vreme Louis Qufault s-a liniştit, deşi computerul a început să funcţioneze ceva mai prost, mai exact, mai încet ca în primele zile când a venit la noi. Dar această viaţă calmă n-a durat prea mult. Apoi el a început iar să se irite şi să se arate nemulţumit. Cufundat în sine, nu făcea nimic cu orele. Era vădit indispus, îl chinuiau nu ştiu ce gânduri despre el şi despre soarta lui...

Navarre rămase pe gânduri, parcă plănuind ceva. Faţa lui luă o expresie şi mai răutăcioasă. Părea că dacă i-ai pune acum o întrebare, ar exploda. Trecură poate vreo trei minute până vorbi din nou:

— Ei bine, acum Louis Qufault nu mai există. Cineva l-a şters. Şi misiunea dumneavoastră, domnule inspector, este aceea de a stabili cine putea să facă una ca asta...

— Aveţi vreo bănuială? întrebă Texier.

— Nu am bănuieli directe, răspunse calm Navarre. Un singur lucru e clar pentru mine, acela că un om din afară nu putea să

pătrundă la noi şi că asta a făcut-o cineva dintre ai noştri. Dar cine? Nu voi greşi, cred, dacă vă voi sugera direcţia în care trebuie să întreprindeţi cercetările. Fără a şti concret cine a făcut-o, sunt convins că fapta a săvârşit-o cineva din cei de stânga. Din păcate, printre cercetătorii noştri tineri sunt şi din aceştia, deşi eu am căutat în fel şi chip să mă debarasez de ei.

„Încă un anticomunist”, se gândi inspectorul, dar se mărgini să întrebe:

— Pe ce se întemeiază convingerea dumneavoastră?

— În primul rând, pe faptul că ei se învârteau mereu în preajma acestui computer. Şi apoi nu uitaţi că Qufault se ocupă de probleme secrete de o importanţă uriaşă pentru forţele noastre armate. Şi socot că ei voiau să afle ceva de la computer, dar dându-şi seama că Qufault refuză să colaboreze cu ei, pur şi simplu l-au distrus. Aşa încât acum urmează să intraţi în acţiune dumneavoastră. Trebuie să aflaţi neapărat cine a făcut-o.

— Ei, vrei să vezi computerul? întrebă Jean-Claude când ieşiră din cabinetul lui Navarre.

— Deocamdată n-am nevoie, răspunse calm Pierre.

Părăsiră clădirea şi se îndreptară spre maşină. Prin preajmă treceau oameni grăbiţi, şi Pierre se gândi fără să vrea că nimeni din ei, care au trecut de atâtea ori pe lângă această clădire, nu ştie că ea păstrează gândurile şi destinele unor oameni care au murit de mult, de a căror existenţă au uitat poate chiar şi rudele şi cunoscuţii lor. Or, ei, nefericiţii, sunt ca vii: gândesc, lucrează, creează, inventează. Şi, cum s-a constatat, mai au şi emoţii.

Frământat de aceste gânduri, Texier se indispuse. Cei doi prieteni se despărţiră. Pierre se urcă în maşină, dar după ce stătu singur cu sine vreo zece minute, se gândi să se reîntoarcă în instituţia lui Navarre. Intrând în sala maşinilor, îl întrebă pe primul tânăr ieşit în cale cine lucra cel mai mult cu Louis Qufault.

— Acela care a fost şters, da? Era favoritul lui Anatole Magnan. Dar mai bine nu-l deranjaţi. Acum e prost dispus. Conducerea îl bănuieşte a fi el făptaşul.

— Şi unde e? întrebă Pietre.

— Mai curând la bar. E unul mic de statură, dar cu umeri ca ai unui luptător. Şi are părul negru, uşor ondulat... O să-l vedeţi imediat...

Pierre coborî la parter, intră în bar şi într-adevăr văzu numaidecât la una din măsuţe un tânăr lat în umeri, cu părul negru, uşor ondulat.

— Scuzaţi, dumneavoastră sunteţi Anatole Magnan? întrebă Texier, apropiindu-se de măsuţă.

— Da, Magnan. Dar dumneavoastră cine sunteţi? întrebă la rândul său tânărul.

— Inspectorul Texier, se prezentă Pierre şi, fără a-i cere permisiunea lui Magnan, se aşeză pe scaunul de vizavi.

— Ce, şeful a şi angajat copoi? spuse dispreţuitor Magnan.

— Ei na, copoi! spuse calm inspectorul. Mă aflu aici într-adevăr la invitaţia şefului, dar el nu m-a trimis la dumneavoastră. Şeful bănuieşte că a făcut asta cineva din cei de stânga.

— Înseamnă că mă bănuieşte pe mine. Eu doar nu ascund că fac parte dintr-o organizaţie de tineret a comuniştilor, răspunse liniştit Magnan, privindu-l pe Pierre în ochi.

— Spuneţi-mi, ştiaţi cu ce se ocupa Louis Qufault?

— Desigur că ştiam. Şi nu numai eu. Aici, în general, se ştie totul şi despre toţi. Dar nu intrăm în amănunte.

— Aţi vorbit cu Qufault despre munca lui, despre cât e ea de dăunătoare sau folositoare omenirii?

— Foarte puţin. Nu ştiam cu ce se ocupă el concret. Dar cred că dacă-l întrebam, tot nu mi-ar fi spus, pentru că era un om corect. Fireşte, puteam să aflu asta şi într-alt fel, peste voinţa lui. Dar noi eram aproape prieteni şi nu puteam să-mi permit asta. De altfel, repet, n-aveam absolut deloc nevoie să ştiu.

— Sunt încredinţat că ştiţi foarte bine ce s-a întâmplat totuşi, observă Texier.

— De ce credeţi asta?

— Aţi spus singur că eraţi aproape prieteni. Înseamnă că îl cunoaşteţi mai bine ca alţii. Afară de asta, se pare că eu bănuiesc şi singur ce s-a întâmplat.

— Şi ce-i cu asta? întrebă cu un zâmbet neîncrezător Magnan. Aveţi însă în vedere că eu n-am de gând să vă spun nimic. Aflaţi singur şi atunci voi răspunde la întrebările dumneavoastră. Dar deocamdată...

Se despărţiră şi Pierre părăsi clădirea.

„Da, îşi zise, urcându-se în maşină, tot ce se petrece în instituţia asta nu e deloc vesel. Sincer vorbind, o vizită aici nu-ţi

face nicio bucurie. Cum pot fi consideraţi aceşti academicieni, profesori – vii sau morţi? Dacă stai să te gândeşti, e curat o morgă cu cadavre vii.

Dar cu acest Louis Qufault ei au făcut, evident, ceva ce nu trebuia. Impulsuri care satisfac dorinţele... Autenticul e autentic, pe când o contrafacţie, oricât ar fi ea de bună, tot contrafacţie rămâne.

Iar Navarre e o persoană destul de dezagreabilă. Şi toată versiunea lui cu uneltirile unor agenţi duşmani e, judecând după toate, aiureală curată.

Ceva aici totuşi nu e în regulă. Se cere, de bună seamă, să verificăm câte ceva."

O jumătate de oră mai târziu intră în clădirea secţiei de cercetări a firmei „Electronique". Michel Lechoix, unul dintre cei care au conceput sistemul de transmitere a conştiinţei, era un om de vreo patruzeci de ani, înalt, cu un început de obezitate şi cu pete mari de calviţie pe capul masiv cu trăsături fine.

— Cum să nu, cum să nu, Louis Qufault, răspunse el cu o voce calmă, puţin obosită la întrebarea inspectorului, un caz dificil, foarte dificil. Pot să vă mărturisesc cinstit că nici noi nu scontam pe un asemenea efect. Cine şi-ar fi putut închipui că tot sistemul va funcţiona aşa de bine. E drept, am avut ceva bătaie de cap. Dar acum, sper, totul va fi normal…

Pierre îşi dădu seama că interlocutorul său nu ştie că Qufault nu mai există.

— Aveţi în vedere impulsurile electrice care imită împlinirea unor dorinţe? se mărgini să întrebe Texier.

— Vai, dar aceasta a fost doar etapa iniţială şi cea mai simplă…

— Da? Aţi mai făcut şi altceva? îl întrerupse inspectorul.

— Desigur. Aceste imitaţii i-au ajuns lui Qufault pentru scurt timp. După o vreme l-a cuprins iar ipohondria şi Navarre ne-a cerut să mai întreprindem ceva. Atunci noi am propus să ştergem din memoria lui toate sentimentele, dorinţele, senzaţiile, emoţiile…

— Dar asta e... Pierre se opri, căci nici nu ştia cum să califice ceea ce s-a făcut cu Louis Qufault. Dar asta e de-a dreptul o violentare. Gândiţi-vă că el e un om viu, care gândeşte, încât cum poate fi oare privat de toate acestea?

— Vă agitaţi degeaba, zise Lechoix cu un zâmbet forţat. Nu sunteţi specialist, de-aceea şi exageraţi totul. Sunt încredinţat că Qufault va fi în cele din urmă chiar bucuros...

— Bucuros... bucuros... Ei, asta e! Închipuiţi-vă că s-ar proceda cu dumneavoastră la fel ca şi cu Qufault.

— Cum adică cu mine? ridică mirat din sprâncene Michel Lechoix. Dar eu sunt om.

— Şi el? El ce e după părerea dumneavoastră? Oare el nu e om?

— Desigur că nu. El e un computer.

— Mă miră foarte mult că spuneţi asta dumneavoastră, unul dintre autorii sistemului. Dacă l-aş auzi vorbind aşa pe Navarre, nu m-aş mira. Dar dumneavoastră?...

— Nu e cazul să vă supăraţi, spuse oarecum şocat Michel Lechoix. Nu s-a gândit nimeni să se atingă de intelectul lui şi să facă din el un cretin. Poate să lucreze cât o vrea. Noi am propus pur şi simplu să-i uşurăm viaţa, lipsindu-l pe Qufault de ceea ce îl chinuie... Mărturisesc că o vreme m-au frământat şi pe mine aceleaşi îndoieli ca şi pe dumneavoastră. Dar Navarre m-a convins... Afară de asta, noi suntem executanţi, iar ei beneficiari, şi suntem obligaţi să facem tot ce ni se cere. Dar ce v-a adus la mine? Ce s-a întâmplat acolo?

— S-a întâmplat că cineva a şters toate informaţiile intelectuale ale lui Louis Qufault, răspunse oarecum brutal Pierre şi, luându-şi rămas bun, ieşi.

Urcat în maşină, Texier îşi aprinse din obişnuinţă o ţigară. În minte i se învălmăşeau gânduri la care nu putea găsi un răspuns. Ce sunt computerele cu conştiinţă: maşini, fie chiar şi nu prea inteligente, sau oameni, deşi într-un alt înveliş fizic? Dacă pornim de la prima premisă, atunci într-adevăr putem face tot ce vrem cu memoria acestor maşini. În al doilea caz însă nu are nimeni dreptul să se atingă de memoria acestor maşini... Aşa trebuie să fie, nu?

În dimineaţa zilei următoare, Texier îşi făcu iar apariţia la instituţia lui Navarre. Nu i-a fost prea greu să-l găsească pe Magnan. De îndată ce-l văzu pe inspector, Anatole ieşi din sala maşinilor.

— Uite ce, Anatole, spune-mi tot ce s-a întâmplat în ultimele zile, îi ceru Pierre lui Magnan când coborâră la bar. Cred că

acum ştiu multe. Îţi dai seama ce putea să-mi fi spus Lechoix de la „Electronique”.

— Da? îşi săltă mirat ochii Magnan. În cazul acesta chiar că n-am ce ascunde. Eu am fost împotriva oricărei intervenţii de la bun început, şi atunci când ei au trimis impulsuri, şi acum, ultima oară. Am încercat să explic, dar şeful nici n-a vrut să mă audă. Transmiterea conştiinţei unui computer... Treaba asta e atât de neobişnuită şi de nouă, încât nimeni încă nu e lămurit practic deloc în privinţa ei. Pe de-o parte totul pare să fie simplu. Pe de altă parte însă încă nimeni dintre noi nu ştie ce e în treaba asta corect şi ce nu, la ce avem noi dreptul şi la ce nu avem.

Anatole îşi turnă un pahar de bere şi-l bău cu înghiţituri mari. Era vădit că nu se simţea în largul lui.

— Când am ieşit din cabinetul lui Navarre, mă rog, după ce s-a hotărât că ei vor face totuşi această operaţie îngrozitoare, eram deprimat. Vedeam foarte bine că nu numai eu, care lucram la acest computer, dar chiar şi Lechoix nu aprobă decizia lui Navarre. Dar nimeni nu l-a putut face pe şef să dea înapoi.

Gândindu-mă la toate acestea, nici n-am băgat de seamă cum m-am apropiat de computer.

„Ce, eşti cam abătut azi, Anatole?” m-a întrebat el.

„N-am motive să fiu vesel, i-am răspuns. Ai dat de bucluc, amice. S-a hotărât să se şteargă din memoria ta tot ce te nelinişteşte de la o vreme încoace”, m-am silit eu să-i spun.

„Vrei să zici că se poate face aşa ceva? s-a mirat Qufault. Mi s-a părut că până şi vocea lui standard exprima nedumerire. Nu mă îndoiesc de posibilităţile tehnice. Dar are oare cineva dreptul s-o facă? Oricum, sunt un om.”

„Ce-aş putea să-ţi spun? Ai avut de bună seamă prilejul să constaţi şi mai înainte că conducerea face uneori ceea ce din punctul nostru de vedere nu are dreptul să facă.”

Louis a tăcut un răstimp, apoi brusc m-a întrebat: „Spune-mi, de ce mă urăşte Navarre?”

„Asta nu e ură, am încercat eu să-i explic. Pur şi simplu vrea ca la el aici să fie totul liniştit. Or, tu îi tulburi liniştea. Şi am impresia că unul dintre motivele pentru care vrea el să facă cu tine toată treaba asta e dorinţa ca tu să nu te abaţi de la tema principală.”

„Dar ce pot eu să fac dacă am fost întotdeauna aşa, a încercat el să-mi explice. Gălăgios, vivace, vesel. Mi s-au adus

reproşuri şi mai înainte, spunându-mi-se că asta e ceva nedemn de un om de ştiinţă. Dar atunci nimeni nici n-ar fi cutezat să se gândească la aşa ceva...”

Am stat acolo până seara. Apoi m-am dus la prietenii mei să mă sfătuiesc. Ne-am gândit îndelung, dar ne-am dat seama că singurul lucru pe care-l putem face în această situaţie e să atragem atenţia opiniei publice. Dar vom apuca oare s-o facem?...

Pot să spun dinainte că n-am apucat. Articolul avea să apară, iar mai exact a şi apărut, dar abia azi. În ziua următoare, m-am ocupat toată dimineaţa de chestiunea asta, dar când am venit, am aflat că faptul era deja consumat. Mărturisesc, toată ziua mi-a fost teamă să intru în sala maşinilor. Abia spre seară m-am hotărât să mă apropii de Qufault.

„Ei, cum merge treaba?” am întrebat computerul.

„De ce mă întrebi? a răspuns el după un răstimp de tăcere. Ei consideră că totul e bine. Spune-mi cinstit, ai putea să trăieşti dacă ţi s-ar lua tot ce mi s-a luat mie?”

I-am spus că mai degrabă viaţa şi-ar pierde pentru mine orice sens.

„Asta e, a răspuns Qufault. Cred că ai să mă înţelegi mai târziu. Adio.” Şi zicând aşa, a decuplat legătura exterioară.

Am stat acolo o vreme, apoi am părăsit clădirea şi m-am dus spre casă. Un gând mă sâcâia tot timpul: ce a avut în vedere Louis? Deodată mi s-a părut că am înţeles. Am fugit înapoi. Dând buzna în sală, m-am apropiat de computer. Beculeţul de pe panou s-a aprins liniştit. Am dat să răsuflu uşurat, dar pentru orice eventualitate am apăsat, totuşi, pe butonul de legătură exterioară. Computerul n-a răspuns. Am mai răsucit îndelung întrerupătoarele, manetele, am apăsat pe toate butoanele. Computerul tăcea. Mi-am dat seama că memoria lui era curată ca în ziua când a fost construit. Qufault a făcut ceea ce a vrut...

Voiam să plec, când am observat că din dispozitivul de imprimare atârna o bucată de bandă. Am rupt-o şi am citit ce scria pe ea. Iat-o. Şi Magnan îi întinse inspectorului banda.

„*Iartă-mă, Anatole, era imprimat pe ea, dar eu nu pot să trăiesc aşa. Ai avut dreptate, în societatea noastră e posibil totul. Sper că tu vei trăi şi într-o societate mai bună. În orice caz, ţi-o doresc... Adio.*”

— Vă daţi seama că nu pot să arăt hârtia asta conducerii, spuse Anatole, ascunzând banda în buzunar. Vor spune că eu l-am îndemnat... să-şi pună capăt vieţii. Şi dumneavoastră, domnule inspector, v-aţi gândit că totul s-a petrecut anume aşa.

— Da, răspunse Pierre, scuturându-şi pipa care se stinsese.

— Dar cum de aţi ghicit?

— Foarte simplu. M-am pus în situaţia lui Louis Qufault şi mi-am dat seama că el n-ar fi putut să trăiască aşa.

Inspectorul intră în cabinetul lui Navarre fără să bată la uşă.

— Ei, ce spuneţi? întrebă Navarre, cu o privire rece.

— Voi spune că eşti un ticălos, răspunse Texier şi, văzând că Navarre vrea să replice ceva, urmă calm: Ei bine, eşti un ticălos pentru că anume dumneata l-ai ucis pe Louis Qufault, mai exact l-ai silit să se sinucidă. Şi ai înţeles perfect asta, dar m-ai invitat pe mine pentru ca să dai, cu ajutorul meu, vina pe altcineva...

Algis Budrys
Războiul s-a încheiat!
(„The War is Over”, 1957)

Traducere de Smaranda Zănescu

Un vânt uşor adie peste platoul prăfos de lansare. Frank Simpson, în aşteptare, echipat în costumul de zbor, îşi acoperi ochii strălucitori cu membranele nictitante. Continuă să privească, imperturbabil, monstrul lucitor.

Deasupra, Soarele rece al planetei Castle răzbătea greu prin norii de cristale de gheaţă. Un şir de oameni se întinde de la grămada de echipamente din capătul platoului până la compartimentele de alimentare, situate la baza corpului navei.

Pe rând, fiecare butelie cu combustibil este ridicată de pe platou şi transmisă din mână în mână, până îşi ocupă locul în navă. Un rând de oameni de rezervă aşteaptă liniştiţi la distanţă de un pas. Dacă cineva oboseşte, rezerva păşeşte uşor, în locul rămas liber. Bolnavii şi muribunzii sunt întinşi în apropiere, pe un loc special amenajat pe platou, şi aşteaptă în tăcere. Unii dintre ei ţinuseră în mâini butelia cu combustibil, în drumul ei de 500 de kilometri în linie dreaptă, peste câmpii, şi de aproape 800 de km pe calea ferată. Simpson nu se gândea la moartea lor apropiată; îi ignora pur şi simplu. Singurul lucru ce-l interesa era nava, nava în care se va urca în curând.

Îşi curăţi, cu unghia lungă a arătătorului, şiroaiele de praf amestecat cu sudoare care i se strecurase în cutele feţei. Nu simţea nimic privind nava. Nu era impresionat nici de dimensiunile ei, nu-i plăcea în mod deosebit nici forma graţioasă şi nu trăia nicio emoţie deosebită gândindu-se la viitorul zbor. Nu simţea nimic în afară de vechiul, de foarte vechiul impuls care-l grăbea să se îmbarce, să închidă tot ce trebuia închis, să răsucească butoanele, să pornească motoarele şi să plece.

SĂ PLECE! Probabil de la naştere, de la primul semn de inteligenţă pe care l-a dat fiinţa sa, această idee l-a urmărit mereu. Fiecare din oamenii de pe acest platou simţea acelaşi lucru, dar dintre toţi numai Simpson urma să plece. Dar el nu se simţea deloc mândru de asta.

Întoarse spatele unui val de praf urât mirositor şi se trezi privind în direcţia oraşului Castle, care se zărea departe, la orizont, de cealaltă parte a marilor câmpii ce se terminau la poalele platoului.

Oraşul Castle era locul unde se născuse. Îşi spuse, cu o logică amară, că-i era indiferent locul natal. Îşi amintea de casa părintească fără nostalgie, dar stând aici în frigul subţire şi înconjurat de praf, o aprecia la justa valoare. Era un loc plăcut, plin de mirosul dulce al pământului reavăn ce-l înconjura. Avea o rampă ce urca până la suprafaţă, şi la capătul ei de sus se găseau câţiva metri de pământ bine bătătorit de greutatea generaţiilor de membri ai familiei sale care stătuseră întinşi cu voluptate la soarele ce încălzea atât de capricios.

Se zgribuli şi se scutură pentru a-şi alunga frigul şi un gând răzleţ care-l ducea înapoi, de cealaltă parte a câmpiei, acolo unde Oraşul se ridica, pe pantele unui deal, aproape de o mică vâltoare. Reuşi să-şi alunge demonul ce-l îndemna într-acolo.

Gândul la Oraş i-l reaminti pe tatăl său. Tatăl său, care spunea mereu: „*Asta e generaţia, Frank! Asta e generaţia care o să vadă nava gata şi pe unul dintre noi plecând. Ai putea fi tu, Frank!*”

Şi chiar aşa a fost, urmare a unei îndelungi dezbateri, a muncii sale asidue, a calităţilor înnăscute şi poate şi a unui dram de noroc. Lui i-a revenit misiunea de a pilota Nava spre stele.

Revenindu-şi din starea de melancolică aducere-aminte, îşi întoarse faţa de la Oraş şi privi Nava.

Au fost necesare generaţii pentru construirea ei şi alte generaţii pentru ca să caute şi să găsească locul exact al fiecărui lucru. A urmat apoi căutarea, pe întreaga planetă, a unei surse de combustibil. Au trebuit trimise realmente sute de echipe, de expediţii, şi unele dintre ele nici nu s-au mai întors au dispărut pur şi simplu în zonele neexplorate din jurul Câmpiei.

Au găsit în final Sursa şi au construit reactorul. Au murit sute în timp ce se lucra la combustibil, şi nimeni n-a aflat de ce.

Nava a fost ridicată pe loc, ani la rând, ani ce se târau încet unul în urma celuilalt, stătea acolo, punct terminus al tuturor căilor ferate, punct spre care duceau toate drumurile ce plecau de la micile ateliere în care se lucra metalul, ateliere în care ucenicii, asudând, se luptau cu metalul încins care împroşca pământul, şi lucrau până ce mâinile li se transformau în fâşii de

carne zdrenţuită pentru ca să umple formele în care se turnau piesele.

Urmară apoi obositoare operaţii de ridicare a pieselor, bucată cu bucată, până sus, pe platou, la locul unde fusese dat să se construiască nava, acolo sus, unde aerul era rarefiat şi solul se găsea la mii de metri dedesubt. Urmau apoi cărăuşii răbdători, târându-se sub povara grelelor încărcături care lăsau urme adânci pe umerii lor bărbăteşti.

Acum totul se terminase. Putea să plece.

Scârţâitul pietrişului îl făcu să-şi întoarcă privirea spre stânga, şi-l văzu pe Wilmer Edgeworth îndreptându-se spre el cu o cutie de metal ruginită şi sigilată.

— Iat-o, spuse Edgeworth, înmânându-i cutia.

Edgeworth era un bărbat dintr-o bucată, foarte direct.

Simpson nu prea îl agrea.

Luă cutia.

Edgeworth privi spre Navă.

— Văd că-i aproape gata.

Simpson dădu afirmativ din cap.

— Alimentarea e pe terminate. Mai au de etanşeizat ultimele plăci şi pot pleca.

— Da. Poţi pleca. Dar... de ce?

— Cum?!

— De ce pleci? repetă Edgeworth. Unde te duci? Ştii să pilotezi o navă cosmică? A mai zburat vreunul dintre noi vreodată?

Simpson îl privi înfiorat, ca pe un nebun.

— De ce? explodă el. Plec pentru că vreau să plec, pentru că Nava e aici, pentru că sunt aici, pentru că am muncit cu toţii, de generaţii, la ea, ca să pot pleca!

Scutură violent cutia de metal sub nasul lui Edgeworth. Acesta se dădu câţiva paşi înapoi.

— Eu nu încerc să te opresc, spuse.

Simpson se calmă.

— Bine, bine, spuse, încercând să-şi regleze respiraţia. Privi curios la Edgeworth. Dar ce te-a făcut să-mi pui această întrebare?

Edgeworth ridică din umeri.

— Nu ştiu.

Spusese tot ce avea de spus şi acum părea mai puţin sigur pe el.

— Sau, oarecum... dădu înapoi. Nu ştiu ce nu ştiu. Dar ceva, ceva nu e în regulă. De ce facem aşa? Nici măcar nu ştim ce am construit. Ascultă, ai auzit că au descoperit orăşele mici, ca şi oraşul Castle, dar mult mai mici? Şi că acolo sunt oameni mici, cam de 3 ţoli înălţime, care umblă folosindu-şi mâinile şi picioarele? Şi sunt goi... Nu pot vorbi şi nu au mâini propriu-zise...

— Şi ce legătură au astea cu noi?

— Nu ştiu. Dar ai privit vreodată osuarul?

— Cine are nevoie de asta?

— Nimeni, dar eu l-am privit. Şi, să vezi, strămoşii noştri erau mai mici. Oraşele lor erau mai mici. Cu fiecare generaţie în urmă erau tot mai mici.

— Şi crezi că asta-mi spune ceva?

— Nu... spuse Edgeworth.

Respira şuierător.

— Nu-mi spune nimic nici mie. Dar trebuie să spun cuiva.

— De ce? ţipă Simpson.

— Ha?

— La ce foloseşte discuţia asta? întrebă Simpson. Pe cine interesează oasele vechi? Cine se uită prin osuare? Nava e singurul lucru important. Am muncit ca sclavii ca s-o facem... Am murit şi am rătăcit până cine ştie unde, am gândit pentru ea, am topit şi am lucrat metale pentru ea, când puteam să facem un milion de alte lucruri pentru noi... Ne-am luptat cu timpul pentru ea, cu propriile noastre trupuri slabe, cu distanţele, am târât greutăţi până aici şi am construit-o. Şi acum, plec!

Îl vedea pe Edgeworth printr-o ceaţă trandafirie. Clipi nerăbdător şi apoi, încet-încet, îşi domoli respiraţia şi clocotul sângelui. Se linişti.

— Iartă-mă. Edgeworth.

Îşi aruncă privirea spre navă, de unde se auzeau zgomote ca de ciocan. Dispozitivele de umplere fuseseră coborâte, şi un şir lung de oameni, cei ce căraseră combustibilul din mână în mână, se trântiseră acum pe jos. Se odihneau şi priveau racheta care era acum gata de zbor.

— Plec, spuse Simpson.

Luă cutia de metal sub braţ şi se îndreptă spre scara mobilă a navei, strecurându-se printre oamenii ce se odihneau pe jos. Nimeni nu-l privi. *Cine* pleca, nu avea nicio importanţă. Singurul lucru ce-i interesa era *Nava.*

Interiorul navei era ca o carapace de oţel străbătută de traverse ce convergeau spre o serie de roţi grele, tot de oţel. În mijlocul încăperii circulare se găsea o maşinărie grea, complexă, plină de rotiţe pentru comenzi manuale şi de tuburi ce clipeau neobosit, toate înclavate într-un fel de fond comun din pământ ars şi înfăşurate într-un blindaj de folii de cauciuc cu siliciu. Nenumărate fire duceau la mici despărţituri aflate în pereţii de oţel şi puneau maşinăria în legătură cu un generator. Altele duceau spre centrul şi spre scheletul navei. Nimeni nu ştia la ce folosesc. Instalaţia fusese făcută de o echipă specială, diferită de cea care construise scheletul navei. Nimeni nu ştia la ce foloseşte.

Simpson privi spre şănţuleţele fine ce se observau pe blindajul navei şi pricepu importanţa termenului „sudură”.

Sub compartimentul principal se găseau motoarele, cu pereţi despărţitori masivi, din plumb.

— Pentru ce-s astea? – întrebase el în timpul montajului.

— Habar n-am, amice, spusese şeful de echipă ridicând neajutorat din umeri. Nava… fără astea… n-ar merge bine…

— Vrei să spui că n-ar zbura fără o tonă în plus de încărcătură inutilă?

— Nu, nu. Nu cred, adică… Cred că ar zbura, dar ai muri tu, înainte de a ajunge acolo… aşa cum au murit cei care au lucrat la fabricarea combustibilului. Apoi şeful de echipă clătină din cap, scuzându-se.

— Aşa cred!

În partea din faţă a navei, exact deasupra capului lui Simpson, aşa cum stătea agăţat de scara interioară, chiar sub compartimentul cu aer, se afla cabina de pilotare. Acolo se găseau un fotoliu şi butoane de control, acoperind pereţii şi înconjurându-l pe pilot din toate părţile. Capătul acesta al navei era solid – şi Simpson se întrebă cum o să poată el vedea în exterior. Se linişti, zicându-şi că trebuie să existe o modalitate…

Se mai uită o clipă în jur, apoi urcă treptele scării mobile şi intră în cabină cu cutia sub braţ.

Se simţi totuşi cutremurat de un fior când realiză că micuţa cutie îşi avea locul ei exact, prevăzut cu dispozitive care s-o fixeze strâns.

Se aşeză pe fotoliu şi-şi prinse curelele în jurul pieptului. Încercă să se aplece, dar butoanele îi erau la îndemână, aproape de degete.

— Deci – îşi spuse – sunt aici şi sunt gata.

Degetele începură să-i danseze pe butoane. În pântecele navei ceva începu să murmure şi lumini se aprinseră şi se stinseră. Deasupra capului îi apărură ecrane care prinseseră viaţă arătându-i platoul de jur împrejurul navei, înaintea şi înapoia ei. Aruncă o ultimă privire spre platou şi spre oamenii de acolo, spre cerul de deasupra sa şi spre câmpiile din spatele lui. Aici, sus, în vârful *Navei,* se găsea mult deasupra câmpiei; se gândi că e cam la aceeaşi înălţime cu Dealul Oraşului.

Nu avu timp pentru meditaţii. Mâinile parcă-i zburau pe butoane. Apărură luminile care anunţau că nava e gata de zbor şi undeva, în măruntaiele navei, motoarele auxiliare atinseră capacitatea maximă. Acţionă manetele ce comandau desprinderea, şi motoarele masive începură să bubuie. Apăsă nişte clape şi butelii de combustibil coborâră din rafturile lor şi alimentară nava. Simpson deschise gura şi încercă să respire adânc. Simţi nava balansându-se, şi îl cuprinse un fior de spaimă. În clipa următoare se linişti ca prin farmec. Totul mergea bine. Nava pierdea din greutate. Era bine, nava funcţiona perfect şi era gata de plecare.

În sfârşit, în sfârşit... pleca!!

Ecranele ce-i arătau peisajul din spatele navei erau acoperite de o ceaţă formată din particule fine de nisip arzând. Nava se îndrepta spre cer, transformându-i în cenuşă pe cei rămaşi pe platou.

Nu-şi închipuise niciodată, dar niciodată, că aşa arată spaţiul cosmic. Nu erau nori, nici cortine de praf, nici urme difuze de lumină. Nu erau decât stele. Nimic altceva decât stele, neascunse de nimic, strălucind în beznă şi grupându-se în spirale sau dâre luminoase, gigantice lentile şi embrioni de

galaxii, soare după soare... Se uita, împietrit, la ele, în timp ce nava le depăşea, nepăsătoare.

Când veni timpul să controleze zborul, pe care-l lăsase până atunci automat, făcu totul aşa cum trebuia, precis şi perfect. Motorul cuibărit undeva sub el supse cu putere din generator, începu să vibreze, şi în clipa în care înţelese de ce nava avea nevoie de atâtea blindaje interioare, era deja în hiperspaţiu. Se simţi o vreme ca un naufragiat aflat pe o plută în mijlocul unui râu întunecat. Apoi începură să ţipe sirenele de alarmă şi alte stele apărură în jurul lui.

Deconectă totul în afară de lumini şi de circuitele de semnalizare şi rămase nemişcat, protejând cu o mână cutia de metal şi întrebându-se ce conţinea şi unde va ajunge... Şi aşteptă...

Simpson împinse mânerul de la trapa navei pământene şi se opri privind la cei doi străini ce-l aşteptau.

Aveau pielea moale şi albă şi ceva moale şi fibros crescut pe cranii. „Ceva moale” era un termen de descriere generală destul de bun. Pielea le era la fel de flexibilă ca şi hainele, feţele le erau rotunde, iar trăsăturile destul de neclare. Moale. Gelatinos. Îi privi cu dezgust.

Unul dintre ei mormăi ceva către celălalt, probabil ceva ce nu trebuia să audă Simpson.

— Pământean? De pe asta?... Nu cred!

— Cum de-a ştiut să ajungă aici? răspunse celălalt.

— Fii serios, Hudson. Are un accent îngrozitor, cu multe arhaisme, dar e totuşi pământean...

Simpson simţea intonaţiile lor răutăcioase. Ar fi trebuit să se supere, dar nu încerca acest sentiment. Simţea în schimb ceva ciudat, ceva ce-l ardea, ceva ce nu era al lui, ci venea din generaţiile anterioare, ceva închis cu grijă până acum, dar care se eliberă dintr-odată:

— Războiul s-a terminat! Urlă. S-a terminat! Am învins!

Primul pământean îl privi uimit, cu ochii holbaţi.

— Zău? Ce război? Habar n-am de niciun război...

Simpson fu derutat. Se simţea uşurat, dar şi mirat de ce spusese. Nu ştia ce să răspundă. Aşteptă, cu speranţa că-i va veni de undeva, din interior, un răspuns, dar nu-i venea nimic. Încurcat, întinse pământeanului cutia de metal.

— Hai să vedem ce-i asta! spuse repede cel de-al doilea pământean, luând cutia din mâna lui Simpson. Se uită împietrit la capac.

— Doamne Dumnezeule!

— Ce s-a întâmplat, domnule Amiral? întrebă Hudson.

Capacul pe care toţi locuitorii Oraşului îl ştiau sigilat, fu deschis.

— T.S.N. Curier spa-ţi-al... silabisi Hudson. Ce dracu?... ah, da!... Desfiinţat în secolul XXIV, nu-i aşa?

— La sfârşitul secolului XXIII – murmură Amiralul. După ce s-a înfiinţat reţeaua de transmisie prin hiperspaţiu...

— Patru sute de ani, domnule? Dar ce face el cu aşa ceva?!...

Amiralul ţinea stângaci cutia. O deschise. Dădu la o parte un teanc de hârtii îngălbenite şi luă de sub ele o carte legată în piele. Niciunul dintre pământeni nu se ocupa de Simpson. El se mişca greoi şi observă că ceva din perete se deplasa odată cu el, urmărindu-l.

Amiralul curăţă cu grijă coperta cărţii. Apărură litere aurii: „*Jurnal de bord T.S.N. Constelaţia Iepurelui*”.

— Asta da!

Citi rând cu rând primele pagini, îi arătă tăcut datele lui Hudson, apoi continuă lectura.

— Lucruri de rutină. Să încercăm să găsim ceva interesant, dacă aşa ceva există... Se întrerupse din citit pentru câteva clipe, îl fixă un timp pe Simpson, clătină violent din cap apoi continuă să răsfoiască jurnalul. La un moment dat zise:

— Asta-i, Hudson! Ascultă: „*Viteza maximă, curs spre Sistemul solar. Totul normal, la 0600 GST. Guvernul Provizoriu Eglin declară suspendarea armistiţiului. Semnatarii au fost...*” asta nu ne interesează – sunt toţi praf şi pulbere, de mult... Să vedem ce s-a întâmplat cu el.

Întoarse pagina.

— Aşa... Aici începe a doua zi... Se întrerupe aici, vezi, apoi reîncepe dincoace. „*Viteza maximă, traiectoria spre Sistemul solar. Sunt în hiperspaţiu. Totul normal. Timp aproximativ al întoarcerii la baza Griffon: 2 zile şi opt ore*”...

— Vezi şerpuirea asta, Hudson? Cred că i-a tremurat mâna.

„*Reiau jurnalul. Întâlnire întâmplătoare cu nava de pază a lui Eglin, aparent ignorând armistiţiul, ceea ce a dus la severe afectări ale compartimentelor D4, D5, D6, D7. Nava nu mai*

poate fi controlată. Motoarele şi generatorul hiperspaţial funcţionează discontinuu, nava şi-a pierdut direcţia şi în momentul de faţă controlul navigaţiei e imposibil. Am arsuri superficiale şi câteva fracturi simple, la piciorul drept şi la mâna stângă...”

— Uite, aici începe ziua următoare! „*...Nava este tot imposibil de controlat, iar motoarele şi generatorul funcţionează neregulat. Aproape toate instrumentele navei au fost sfărâmate sau scurt-circuitate de şocul exploziei. Navigaţie imposibilă. Nava intră şi iese din hiperspaţiu la intervale nedefinite.*

Am încercat oprirea generatorului, fără niciun rezultat. Presupun că există avarii complexe şi progresive la circuitele de coordonare şi întoarcere...”

— De ce n-a cerut ajutor?

Amiralul îl privi mirat.

— Fiindcă nu a putut. Motivul principal pentru care se găsea acolo era acela că nu putea transmite cu viteze mai mari decât a luminii. Nu puteau comunica decât prin curieri. Era dezorientat, rănit şi prins în capcană. Asta e ultima zi a jurnalului. Restul e un jurnal scurt:

„*Aterizare forţată la aproximativ 1200 GST pe o planetă necunoscută, mică, nelocuită. Nu recunosc nici constelaţiile. Nu le găsesc nici pe harta de navigaţie. Rămân aici pentru totdeauna*”.

„*S-a dus dracului nava, la ciocnirea de sol. Acum am ambele picioare rupte şi câteva răni adânci. Am reuşit să salvez medicamentele, aşa că nu-mi fac probleme. Situaţia nu-i chiar disperată. Dar am hemoragie internă şi nu ştiu cum o să mă descurc*”.

„*Am făcut câteva explorări azi după-masă. De unde mă găsesc, locul ăsta pare o câmpie acoperită de iarbă, dar am văzut şi câţiva munţi înainte de impact. E rece, dar nu îngrijorător de frig. Probabil că acum e vară. Mă îngrijorează iarna, dacă o apuc*”.

„*Mă întreb cât timp va trebui să treacă până când Pământul va afla că războiul s-a sfârşit*”...

Simpson tresări. Din nou cuvintele acelea... Se simţea din ce în ce mai nedumerit şi mai gol. Ar fi trebuit să-l intereseze nava şi oamenii aceştia. Întoarse încet capul, dar nici pereţii masivi pe care străluceau luminiţe, nici pământenii cu uniformele lor

vişinii nu părură să-l impresioneze prea mult. Era aici. Reuşise. Dar părea că nu-i pasă de ce avea să se mai întâmple de acum înainte.

— Nu mai e mult din jurnal, spuse Amiralul.

„*Mă simt cam ţeapăn astăzi. Nu mai am dubii. Pierd mai mult sânge decât pot suporta. Am mâncat Protrombina ca pe bomboane, dar n-a ajutat la nimic. Am terminat medicamentele*”.

„*Mâncarea a început să devină o problemă. N-am găsit decât un animal mic, ce pare o încrucişare dintre un câine de prerie şi un leopard. Îmi trebuie vreo treizeci pentru o masă*”.

„*Nu are rost să mă amăgesc. Dacă EGO-ul nu reuşeşte să mă ţină în viaţă, cu siguranţă că nici vitamina K nu o va face. Mâncarea continuă să rămână o problemă.*”

„*Mi-a venit o idee interesantă. Din câte ştiu eu, se presupune că un EGO trăieşte în interiorul tău şi-şi dă seama de ceea ce se petrece acolo. Nu m-am gândit la asta niciodată. Totdeauna am reuşit să-mi transmit mesajele... Dar iată.... lucrul ăsta, pe jumătate viu şi independent, care trăieşte în mine... Aşa e el făcut, şi ştie că toate informaţiile pe care le deţin trebuie să ajungă la cei ce aşteaptă. Am auzit de un EGO care şi-a părăsit gazda şi a ajuns la un embrion şi l-a silit pe acesta să ducă mesajul. Sunt al dracului de deştepţi, în felul lor! Nimeni nu-i poate opri. Nimic nu-i poate distruge*!”

„*Sunt aici, nu ştiu unde, singur, undeva unde nimeni nu mă poate găsi. Dacă aş avea o navă, m-aş urca în ea şi aş porni. Aş ajunge cândva pe Teritoriul Federal... Dar n-am nicio navă. Mult nu mai am nici din mine. Mă întreb ce face EGO-ul*”...

Amiralul privi spre Hudson.

— Ăsta este sfârşitul. E semnat: Norman Castle, sublocotenent TSN. Fascinant! A fost, într-adevăr, o problemă pentru EGO-ul său. Presupun că, cu un model atât de imperfect cum era atunci, au murit pur şi simplu împreună.

— EGO-ul nu moare niciodată, Hudson – spuse încet Amiralul.

Închise vechiul jurnal şi un gând îi însenină faţa:

— Dacă ai un EGO, poţi avea mii. Şi niciodată nu se vor da bătuţi, spuse cu o voce abia şoptită. Nu sunt atât de inteligenţi ca să renunţe, şi totuşi sunt deştepţi…

Îl privi pe Simpson.

— Presupun că nici exemplarul acesta nu a progresat într-atât încât să capete conştiinţa timpului. Nu are o conştiinţă reală a timpului, sau cel puţin nu una care să poată discerne că misiunea sa e inutilă.

Arătă cu capul spre Simpson.

— Războiul s-a sfârşit! îi spuse. S-a sfârşit de mult... Oricum, noi îţi mulţumim. Ţi-ai făcut datoria...

Simpson nu-l auzi. Se simţea gol. Demonul îl părăsise şi îşi simţea mintea închizându-se, pierzând interesul pentru lucrurile din jur, lucruri importante doar pentru oameni.

El era jos, pe punte, în patru labe, şi-şi sfâşia hainele cu nişte gheare îngrozitoare, scâncind.

Wilson Tucker
Expuneri temporale
(„Time Exposures”, 1971)

Traducere de Sorin Casapu

Sergentul Tabbot urcă cele câteva trepte până la apartamentul femeii, situat la etajul trei. În timp ce urca, cutia grea a aparatului de fotografiat îi lovea piciorul, ameninţând să-i rănească genunchiul cu care şi aşa avea probleme. Mută cutia în mâna stângă şi mormăi în barbă ceva de genul: femeia *ar fi putut* fi mai amabilă şi să fi murit la etajul întâi.

În capul scărilor, un poliţist plictisit păzea fără mare zel palierul şi coridorul pe care se găsea apartamentul victimei.

Tabbot întrebă surprins:

— N-au sigilat uşa? Se mai lucrează înăuntru? Care este apartamentul?

Poliţistul răspunse:

— Au uitat de paznic, sergent. Cineva a plecat să-l aducă. E agitaţie mare pe aici, nici medicul legist n-a terminat încă. La numărul 33. Apoi se uită în jos la cutia voluminoasă a aparatului de fotografiat. Moarta e cam dezbrăcată.

— Vrei să-ţi fac şi ţie o fotografie frumoasă?

— Nu, *domnule,* cu asta nu! Vreau să spun că-i goală, dar nu mai este frumoasă.

Tabbot zise:

— Victimele criminalilor îşi pierd aspectul plăcut.

El merse de-a lungul coridorului, până la apartamentul cu numărul 33 şi găsi uşa întredeschisă. Dinăuntru se auzea o voce tunătoare. Tabbot împinse uşa până o deschise de tot şi intră în apartamentul femeii. Spaţiul era mic, consta probabil din doar două camere.

Mai întâi văzu un tip care ţinea în mâini un spray şi o lanternă şi care cerceta amprentele de pe o măsuţă pentru cafea acoperită cu sticlă, expresia mâhnită a feţei lui indica însă în mod clar lipsa totală a acestora. Un locotenent de la secţia de poliţie care stătea aproape lipit de capătul acestei măsuţe urmărea mişcarea de colo-colo a luminii lanternei, cu o expresie de infinită răbdare. Pentru o clipă, privirea i se îndreptă spre Tabbot şi spre cutia aparatului fotografic, după care reveni la

măsuţă. Un detectiv în civil aştepta în spatele uşii, fără să facă nimic. Doi bărbaţi având alături un coş de nuiele şedeau pe braţele unui fotoliu supradimensionat, privind peste spătarul acestuia la ceva ce se găsea pe jos. Unul dintre ei îşi întoarse capul pentru a-l vedea pe noul venit, după care îşi îndreptă din nou atenţia către ceea ce văzuse jos. La o oarecare depărtare de fotoliu, un bărbat cu chelie adăpostind sub propriile-i haine mult mai multă grăsime decât s-ar fi cuvenit, tocmai îşi scutura praful de pe genunchii pantalonilor. De-abia se ridicase în picioare şi efortul pe care-l făcuse îl obliga acum să respire gâfâind, cu gura deschisă.

Tabbot îl cunoştea pe locotenent şi pe medicul legist.

Uitându-se la cutia neagră şi grea pe care Tabbot o aşezase jos, după uşă, medicul legist întrebă:

— Fotografii?

— Da, domnule. Expuneri temporale.

— Atunci aş vrea să am şi eu nişte imagini. N-am mai văzut un împuşcat de vreo opt sau nouă ani. Aşa ceva e al dracului de rar în zilele noastre. Şi, îndreptându-şi degetul arătător, dolofan, către lucrul de pe podea, continuă: *Ea* a fost împuşcată mortal. Poţi să-ţi imaginezi aşa ceva? Împuşcată *în ziua de azi!* Mi-ar face plăcere să am şi eu nişte imagini. Vreau să văd un bărbat care are curajul să poarte o armă.

— Da, domnule. Apoi Tabbot i se adresă locotenentului de la secţia de poliţie: Puteţi să-mi daţi vreun indiciu?

— Lucrurile sunt încă neclare, sergent, îi răspunse ofiţerul. Victima îl cunoştea pe cel care a atacat-o; cred că i-a şi deschis uşa, după care s-a îndepărtat, lăsându-l pe el să închidă. Acesta s-a oprit cam pe unde eşti tu acum. Poate s-au certat, dar n-a fost nicio luptă – nimic nu este spart, nimic nu e mişcat de la locul lui, nu sunt nici amprente. Clanţa uşii din spatele tău a fost, de asemenea, ştearsă. Ea se afla în spatele acelui fotoliu când a fost împuşcată şi acolo s-a şi prăbuşit. Crezi că poţi să cuprinzi toate astea?

— Da, domnule, cred că voi putea. O să instalez aparatul în cealaltă cameră – chiar în dreptul uşii. Acolo e bucătăria?

— Bucătăria şi duşul. Camera asta este o combinaţie între o sufragerie şi un dormitor.

— O să pornesc chiar din uşă, după care o să mă apropii din ce în ce mai mult. În bucătărie nu este nimic?

— Numai vase murdare. Urme nu sunt, dar ţi-aş fi recunoscător dacă ai lua câteva imagini. Podelele sunt curate în toată casa, cu excepţia porţiunii din spatele *acelui* fotoliu.

Sergentul Tabbot se uită la fereastra din partea opusă a camerei, apoi din nou la locotenent.

— Nu există scară de incendiu, zise ofiţerul. Dar uită-te totuşi şi pe acolo, uită-te peste tot. Fă tot ce crezi că este necesar.

Tabbot încuviinţă imediat, apoi îşi încordă muşchii abdomenului. Străbătu încăperea, îndreptându-se spre fotoliul supradimensionat şi, cu multă grijă, aruncă o privire peste spătarul acestuia. Cei doi bărbaţi cu coşul de nuiele îşi întoarseră simultan capetele pentru a se uita la el, spunându-şi în acelaşi timp unul altuia glume macabre. În mod sigur ei râdeau de el. Iar lui, în ciuda efortului de a se abţine, i se întoarse stomacul pe dos.

Victima fusese o blondă cu părul de culoarea nisipului şi avusese cam treizeci de ani. Chipul, deşi îndeajuns de plăcut, nu ar fi avut prea multe şanse de a câştiga un concurs de frumuseţe; fusese bine curăţat pentru că nu se vedea nicio urmă de machiaj. Nu avea niciun fel de bijuterii pe degete, pe braţe sau la gât; era efectiv goală. Pieptul îi fusese făcut zob. Din cauza şocului provocat de surpriză, Tabbot clipi de mai multe ori, apoi îşi mută privirea în jos, spre abdomenul şi picioarele ei, pur şi simplu pentru a nu mai vedea rana aceea îngrozitoare. Preţ de o clipă fu pe punctul de a vărsa. Închise ochii, în vreme ce se lupta pentru a-şi recăpăta stăpânirea de sine, iar atunci când îi deschise din nou, remarcă nişte cicatrice abdominale vechi, datorate unei sarcini avute cu multă vreme în urmă.

Retrăgându-se precipitat de lângă fotoliu, sergentul Tabbot dădu peste medicul legist. El bâigui:

— A fost împuşcată în spate!

— Da, bineînţeles. Bărbatul gras, răsuflând zgomotos, trecu îmbufnat pe lângă el. Este o gaură *mică* în coloana vertebrală; mică la intrare şi mare – pe Dumnezeu că este mare – la ieşire. Când a ieşit, glonţul a distrus toată cutia toracică. Aşa e normal să se întâmple. Cred că a fost un pistol de calibru mare. Rămase cu ochii fixaţi pe piciorul gol care apărea din spatele fotoliului. Primul caz de asasinare prin împuşcare în opt sau nouă ani. Îţi poţi imagina pe cineva care are o armă? Făcu o pauză numai cât

să-şi mai tragă răsuflarea, apoi, tot gâfâind, îşi îndreptă acelaşi deget arătător dolofan către cei doi tipi cu coşul, zicându-le: Luaţi-o şi daţi-i bătaie, băieţi. Îi facem autopsie.

Tabbot se îndreptă spre bucătărie.

Pe masă găsi o farfurie murdară, o ceaşcă de cafea, o furculiţă, o lingură şi câteva firimituri de pâine prăjită. O zaharniţă fără capac şi un mic recipient cu praf de frişcă şi cafea ness completau tabloul. Se uită sub masă în căutarea cuţitului şi a untului care lipseau.

— Nu sunt acolo, spuse locotenentul. Îi plăcea să mănânce pâinea prăjită fără nimic.

Întorcându-se, Tabbot întrebă:

— Cam cu cât timp în urmă s-a consumat acest mic dejun? De câtă vreme e moartă?

— Va trebui să aşteptăm părerea medicului legist pentru a afla, dar aş zice că de vreo trei ore, poate chiar patru. Ibricul cu cafea era rece, corpul era rece, petele de ou erau uscate — oh, hai să zicem cu ceva peste trei ore.

— Asta îmi oferă o marjă de timp avantajoasă, spuse Tabbot. Dacă s-ar fi întâmplat cu o noapte înainte, ieri, nu-mi rămânea decât să-mi iau aparatul de fotografiat şi să mă duc acasă. Cu coada ochiului zări dincolo de uşa deschisă o mişcare şi când se uită văzu pe bărbaţii cu coşul de nuiele cum tocmai îşi scoteau povara pe coridor. Privirea i se întoarse rapid la masa din bucătărie. Ouă şi pâine prăjită, zahăr şi cafea. Astea nu spuneau mare lucru.

Locotenentul clătină din cap.

— Ea nu mă preocupă în mod deosebit, nu-mi pasă ce şi când a mâncat. Medicul legist să-şi facă probleme în legătură cu micul ei dejun; el o să ne spună cu câtă vreme în urmă a mâncat. Fotografiile tale sunt mult mai importante. Vreau să am imagini care să-l prezinte pe asasin.

Tabbot zise:

— Să sperăm că evenimentul s-a petrecut la lumina zilei, în această dimineaţă. Sunteţi sigur că acesta nu este micul dejun de ieri? N-are niciun sens să potrivesc aparatul de fotografiat dacă totul s-a întâmplat ieri dimineaţă, sau noaptea trecută. Limita maximă de expunere este între zece şi paisprezece ore – şi ştiţi cât de slabe sunt imaginile obţinute după paisprezece ore.

— În dimineaţa asta, îl asigură ofiţerul. Ieri dimineaţă a fost la lucru, dar pentru că azi dimineaţă nu s-a prezentat şi n-a răspuns nici la telefon, a venit cineva de la atelier să vadă ce s-a întâmplat.

— Acel cineva avea cheie?

— Nu, şi acest fapt a eliminat primul suspect. I-a deschis portarul. Fotografiezi şi uşa, pentru a verifica declaraţia. Ei spun că ar fi fost la câteva minute după ora nouă; nu-şi pot aminti exact cât era ceasul.

— E suficient. Ce fel de atelier? Ce făcea acolo?

— Atelier de jucării. Confecţiona păpuşi pentru Crăciun.

Sergentul Tabbot rămase îngândurat câteva clipe, apoi, după o pauză, zise:

— Primele lucruri care-ţi vin în minte sunt armele-jucărie.

Locotenentul îi adresă un rânjet nu prea vesel.

— Ne-am gândit şi noi la asta şi am şi trimis pe cineva să cerceteze atelierul. Înţelegi, ceva lucruri de contrabandă, jucării sau obiecte utile. Dar, ghinion. De când cu Legea Restrictivă, n-au mai făcut nimic care să semene a armă. Atelierul era curat.

— Ai o muncă tare grea, locotenente.

— Aştept fotografiile tale, sergent.

Tabbot consideră cele spuse ca fiind o aluzie destul de clară. Se duse în cealaltă cameră şi constată că, cu excepţia detectivului în civil, plecase toată lumea. Acesta se aşeză pe canapeaua de lângă măsuţa pentru cafea şi se uită cum îşi despachetează el aparatul. Trepiedul a fost aşezat la vreun metru şi jumătate de uşă. Camera de fotografiat era un aparat greu voluminos, pe care o aşeză pe trepied cu destule icneli şi mormăind o înjurătură din cauza unui deget strivit în timpul instalării. Când aparatul a fost bine plasat, Tabbot scoase din cutia cu accesorii o rolă de film nouă pe care o fixă în partea din spate a acestuia. Ultimele montate au fost obiectivul şi un cronometru. Se uită cu atenţie pentru a se asigura că lentila obiectivului este curată.

Tabbot îndreptă aparatul spre uşa de la intrare, îl focaliză şi băgă mâna în buzunar după rigla de calcul. Verifică timpul *de acum,* după care calculă timpul anterior pentru a obţine patru expuneri: la nouă fix, nouă şi cinci, nouă şi zece, şi nouă şi cincisprezece, acest interval având toate şansele să conţină

sosirea portarului împreună cu angajatul de la atelierul de jucării.

Potrivi temporizatorul, apoi se asigură că pelicula foto de nylon se va rula corect după fiecare expunere. Datele privind fiecare expunere urmau să fie notate într-un carneţel, pentru a uşura identificarea mai târziu a imaginilor.

Detectivul în civil îşi întrerupse tăcerea:

— Până acum n-am văzut niciodată funcţionând un astfel de obiect.

Tabbot îi răspunse degajat:

— Fotografiez perioada de timp cuprinsă între nouă şi nouă şi un sfert, din această dimineaţă; dacă am noroc, îl voi surprinde pe portar tocmai în momentul în care deschide uşa. Dacă însă norocul nu-mi va surâde, voi obţine o mişcare neclară – sau poate chiar nimic – şi în acest caz, va trebui să mă întorc şi să fac câte o expunere pentru fiecare minut de după ora nouă, până când îl descopăr. O imagine estompată a uşii de la intrare mă va ajuta să dau de el.

— Imagini *bune?* Părea destul de neîncrezător.

— La ora nouă? Da. La ora nouă prin fereastra aceasta intra suficientă lumină şi nici nu trecuse prea mult timp. Condiţii satisfăcătoare, însă lucrurile stau cu totul altfel atunci când încerc să expun în timpul nopţii, când sunt aprinse numai una sau două lămpi. Pur şi simplu nu-i suficientă lumină. Aş dori ca *toate lucrurile* să se întâmple afară, sub cerul liber, la vremea prânzului, într-o zi cu soare – şi cu nu mai mult de o oră în urmă!

Detectivul mormăi ceva, în timp ce examina cu atenţie aparatul care ţăcănea.

— Odată, la un proces, am folosit nişte fotografii făcute de tine. Era vorba de jefuirea unei bănci, anul trecut. Imaginile erau proaste, judecătorul le-a respins şi cazul s-a dus de râpă.

— Îmi aduc aminte de ele, îi răspunse Tabbot. Şi îmi cer scuze pentru calitatea lor slabă. Acele fotografii au fost făcute chiar la limita de timp admisibilă: paisprezece ore poate chiar puţin peste. Nici aparatul şi nici filmul nu mai pot face aproape nimic peste limita de zece sau douăsprezece ore – pur şi simplu, a trecut *prea mult* timp. Folosesc cel mai bun film existent, însă nu mai poate prinde şi reproduce o imagine acceptabilă după mai mult de douăsprezece ore. Fotografiile făcute la bancă nu

prezentau decât nişte umbre formate din puncte; asta-i tot ce pot obţine după trecerea a douăsprezece – paisprezece ore.

— Nimic după mai mult de paisprezece ore?

— Absolut nimic. Am încercat, dar nu iese nimic.

Aparatul de fotografiat încetă să mai ţăcăne şi se închise automat. Tabbot îl răsuci pe trepied şi îl îndreptă spre canapea. Detectivul sări în sus.

Sergentul protestă:

— Nu te ridica, nu deranjezi cu nimic. Lentilele obiectivului nu te vor vedea *acum.*

— Am treabă, mormăi detectivul. Şi adresându-i locotenentului un gest de rămas bun destul de dur ieşi din apartament trântind uşa în urma lui.

— E încă supărat din cauza imaginilor ălora de la bancă, zise ofiţerul.

Tabbot încuviinţă clătinând din cap, apoi ajustă temporizatorul, fixându-l pentru încă o expunere şi rânji spre locotenent.

— O să-i trimit o fotografie în care voi fi eu, cel de acum trei minute. Poate că asta o să-l mai înveselească.

— Sau poate o să-l înfurie îndeajuns pentru a te concedia.

Sergentul începu o altă serie de calcule folosindu-şi rigla de calcul, în vederea obţinerii de imagini din întreaga cameră în intervalul dintre şase şi nouă dimineaţa. Îndreptă voluminosul aparat către măsuţa pentru cafea apoi spre uşa bucătăriei, spre fotoliul supradimensionat, spre fereastra din spatele acestuia, mai luă în vizor un scaun mai mic şi o bibliotecă aflată în încăpere, apoi podeaua, o vază cu flori artificiale, care se găsea pe un mic raft deasupra radiatorului, un lampadar, o lustră şi, pentru orice eventualitate, mai vizualiză o dată încăperea de jur împrejur înainte de a reveni la uşa de la intrare. Tabbot revizui calculele, după care îşi îndreptă în mod deosebit atenţia asupra uşii şi spaţiului de lângă aceasta, acolo unde se găsise *el* atunci când intrase pentru prima oară în încăpere.

Aparatul căută şi cercetă trecutul apropiat, din ultima dimineaţă când blonda dezbrăcată fusese încă în viaţă înregistrând pe pelicula de nylon acele imagini care nu mai existau deja de trei sau patru ore. În timp ce se învârtea pentru a cuprinde întreaga odaie, undeva între bibliotecă şi vaza de flori artificiale, un semnal luminos indică terminarea filmului şi

aparatul făcu o pauză până când fu introdusă o nouă rolă. Tabbot reglă din nou mecanismul de măsurare a timpului, astfel ca acesta să compenseze timpul pierdut. Numerotă rolele de film, atât pe cele vechi, cât şi pe cele noi, şi continuă să-şi noteze amănunţit datele privind fiecare unghi şi fiecare serie de expuneri. Aparatul de fotografiat ignora prezentul, sondând trecutul.

Locotenentul întrebă:

— Cât mai durează?

— Am nevoie de circa o oră pentru preliminarii; bucătăria o pot termina în altă oră. Iar între două şi trei ore, să zicem, sunt necesare pentru reluări, după ce descopăr vreun indiciu.

— Eu am o mulţime de treabă care mă aşteaptă. Ofiţerul se scărpină în ceafă şi apoi se aplecă şi privi obiectivul aparatului. Cred că o să mă poţi găsi la secţie. Să faci mai multe cópii după imaginile cele mai importante.

— Da, domnule.

Locotenentul se opri din inspectarea lentilei şi aruncă o ultimă şi cuprinzătoare privire întregii camere. Nu trânti uşa în urma sa, aşa cum făcuse detectivul.

Fotografierea continuă în ritmul unei activităţi de rutină.

Tabbot trase aparatul de fotografiat înapoi spre uşa bucătăriei, pentru a avea o privire cât mai cuprinzătoare a odăii; îl îndreptă către canapea, către fotoliul supradimensionat şi din nou spre uşă. Voia să prindă cele câteva momente vitale în care uşa a fost deschisă şi ucigaşul a păşit peste pragul acesteia pentru a trage cu arma. După ce schimbă obiectivul, folosind unul cu o deschidere mai mare, fixă pe film întreaga încăpere într-o serie de imagini luate din zece în zece minute, într-un interval de trei ore. Locul întâmplării a fost minuţios analizat.

Schimbă rolele cu film, pregătindu-se pentru bucătărie.

Ceva neclar îl făcu să se oprească tocmai când voia să întoarcă aparatul de fotografiat. Se îndreptă spre fotoliul masiv, îl ocoli prin spate, având grijă să nu calce pe petele de sânge de pe jos, şi se găsi exact pe linia care unea uşa cu fereastra. Tabbot se uită de la fereastră afară – imaginându-şi o armă îndreptată spre spatele său – apoi se întoarse încet pentru a privi către uşă: primele raze de soare care intraseră pe fereastră dimineaţa devreme luminaseră, probabil, chipul bărbatului. Şi

deci aparatul de fotografiat aşezat *aici* ar trebui să imortalizeze atât chipul asasinului, cât şi momentul descărcării armei.

Tabbot mută trepiedul şi aparatul fotografic în cealaltă parte a camerei, aşezându-le în spatele fotoliului, cu obiectivul îndreptat către uşă. Puse un alt obiectiv şi făcu un nou calcul. Dacă avea *cu adevărat* noroc, acest set de imagini va surprinde criminalul în momentul în care trăgea în direcţia aparatului de fotografiat.

Fotografierea bucătăriei a repetat aproape identic cele întreprinse în cameră. Doar că a necesitat ceva mai puţin timp.

Tabbot fotografie masa şi cele două scaune, vasele murdare, firimiturile de pâine prăjită, plita minusculă, frigiderul vechi, farfurioarele de la serviciul de cafea aşezate neglijent în chiuvetă, chiuveta, o toaletă minusculă situată în spatele unei uşi înguste, ce părea un dulap pentru mături, uşa pliantă murdară a nişei duşului. În nişă se scurgea un firicel de apă.

Deschise uşa frigiderului în care, alături de alimente, găsi şi o jumătate de sticlă de vin roşu: două imagini la un interval de o oră. Aruncă o privire în spaţiul îngust al toaletei: câteva expuneri făcute la întâmplare cu speranţa că blonda nu era aşezată pe scaunul toaletei. Nişa duşului era acoperită cu plăci de faianţă albă, acum pătate de rugină de la duşul defect: două expuneri de încercare, deoarece şi nişa adăpostea o mică chiuvetă, o oglindă şi o sursă de lumină rezistentă la umezeală. Observă, dând mulţumit din cap cu un aer absent, că instalaţia electrică nu cuprindea şi priză pentru aparatele electrice de ras.

Tabbot schimbă iar obiectivul cu un altul cu deschidere largă pentru fotografia finală.

Bucătăria nu avea fereastră, şi remarcă, de asemenea, lipsa unei uşi care să permită ieşirea de urgenţă în caz de incendiu – o gravă nesocotire a legilor privind paza contra incendiilor.

Cu asta, acţiunile preliminare luau sfârşit.

Tabbot îşi scoase din buzunar actul de identitate, adună toate rolele de film folosit şi ieşi din apartament. La uşă tot nu era niciun paznic care să blocheze trecerea şi îl privi cu surprindere pe poliţistul care încă se mai găsea pe coridor.

Acesta îi remarcă expresia de mirare.

— Vine, sergent, vine. Până la ora asta îmi închipui că locotenentul s-a supărat rău pe cineva, aşa ca poţi să pui pariu că o să fie aici cât de repede.

Tabbot îşi băgă în buzunar actul de identitate.

Poliţistul îl întrebă:

— *Chiar* a fost împuşcată, aşa cum s-a spus? Din spate spre faţă, glonţul trecând chiar prin burtă?

Tabbot încuviinţă stânjenit:

— Din spate spre faţă, dar glonţul a străbătut cutia toracică, nu abdomenul. Cineva a folosit o armă de calibru mare. Vrei o fotografie? Ţi-ai putea-o pune în vestiar.

— Ooo, la dracu', nu! Bărbatul privi în josul coridorului şi se întoarse apoi din nou spre sergent. Am auzit că medicul legist ar fi spus că treaba a fost făcută de un profesionist; numai unul dintr-ăştia e îndeajuns de nebun ca să mai poarte arme. Numai când te gândeşti ce risc...

— Şi eu presupun la fel; de ani întregi n-am mai auzit ca vreun amator să fi purtat o armă. Condamnarea obligatorie la închisoare pentru cei care poartă arme îi înspăimântă de moarte. Tabbot mută cutia cu aparatul de fotografiat în cealaltă mână, pentru a o ţine cât mai departe de genunchiul cu probleme, în timp ce cobora treptele.

Strada era scăldată în lumina soarelui – genul de condiţii aşa cum ar fi vrut sergentul Tabbot să fie mereu la locul în care se petrec diferite acţiuni, pentru a obţine rezultate cât mai bune. Dacă ar avea totdeauna la dispoziţie un soare strălucitor, ar putea obţine fotografii mult mai bune, chiar şi la limita maximă de paisprezece ore, nu numai nişte umbre formate din puncte.

Dubiţa lui era singura maşină a poliţiei aflată în parcare.

Tabbot urcă în spate şi închise uşa în urma lui. Cufundat în cea mai deplină beznă, puse în funcţiune instalaţia de developat şi de uscat filmul şi începu să prelucreze prima peliculă. Când capătul primului film ieşi din rolă şi dispăru în recipientul de developare, începutul celui de-al doilea fu introdus în fantă. La timpul potrivit, veni rândul celui de-al treilea. Sergentul şedea pe un scaun, aşteptând în întuneric ca instalaţia de developat şi de uscat să-şi termine treaba şi să-i restituie negativele de nylon. După o vreme dădu drumul la imprimantă, apoi nu mai făcu nimic, rămase în aşteptare.

Pieptul femeii, sfârtecat de explozie, se găsea sub ochii săi; impresia pe care o crea imaginea era mult mai puternică în obscuritatea dubiţei decât dacă ar fi fost privită la lumina zilei. De data aceasta, stomacul nu i se mai revoltă; începea să se

obişnuiască cu ceea ce văzuse. Sau poate amintirea a ceea ce văzuse fusese îngropată în trecutul lui. Dar câteva dintre imaginile ce urmau să apară *ar fi putut* să reînvie acel coşmar.

Medicul legist credea că femeia care făcea păpuşi pentru Crăciun a fost asasinată de un profesionist, căruia nu-i păsa de legea armelor, cum nu-i păsa nici de alte o mie şi una de legi. Poate că da – poate că nu. Atunci când se întorceau din posturile pe care le deţinuseră peste ocean, mulţi militari trecuţi în rezervă introduceau arme în ţară, în mod clandestin; auzise destul de des despre asemenea lucruri, şi chiar văzuse câţiva asemenea nesăbuiţi la închisoare. Pur şi simplu, nu înţelegea de ce cei mai numeroşi dintre aceştia erau puşcaşi marini care-şi făcuseră serviciul militar în China; numărul lor era de trei sau patru ori mai mare decât al celor ce făcuseră armata în alte locuri, iar pedepsele aspre anunţate în cazul încălcării legii armelor, pe ei nu-i speriau câtuşi de puţin. În înţelepciunea sa, Congresul decretase că numai ofiţerii din batalioanele pentru menţinerea păcii şi personalul militar din serviciul activ se puteau bucura de privilegiul de a purta arme de foc; toate celelalte arme, conform legii, trebuiau predate şi distruse.

Tabbot nu avea armă; n-ar fi avut ce face cu ea. Poliţistul care stătea de pază la etajul trei avea armă, la fel şi locotenentul, şi detectivul – dar el nu credea că ar fi putut avea şi medicul legist una. Şi nici tipii cu coşul de nuiele. Legea controlului armelor prevedea în mod obligatoriu ani mulţi de puşcărie pentru deţinerea de arme de către civili, însă cei din infanteria marină continuau să poarte arme şi, din când în când, mai murea câte un civil ca urmare a folosirii armelor de foc. Precum femeia care făcea păpuşi de Crăciun.

Un bâzâit discret semnaliză sfârşitul procesului de developare. Tabbot scoase cele trei pelicule negative din stativul de uscare şi le introduse în imprimantă. De data aceasta, aşteptarea fu mult mai scurtă. Din imprimantă se derulară trei şiruri lungi de imagini, care-i ajunseră direct în mâini. Tabbot nu-şi mai pierdu vremea să separe imaginile prin tăiere. Punându-şi două dintre filme pe umeri şi ţinându-l pe al treilea în mână, se duse până la uşa dubei şi o deschise larg. Lumina puternică a soarelui îl făcu să-şi mijească ochii şi chiar să lăcrimeze.

Scăpă o exclamaţie printre dinţi:

— Oh! La dracu'! Ce n-a fost în regulă?!

Imaginile erau întunecate, cu mult mai obscure decât ar fi fost normal să fie. *Ştia* fără să mai verifice în carneţelul său că expunerile au fost făcute după răsăritul soarelui, dar, cu toate acestea, fotografiile erau întunecate. Tabbot se uită în susul faţadei clădirii, încercând să identifice fereastra potrivită, după care îşi întoarse privirea plină de nedumerire spre peliculele cu imagini. Dormitorul-sufragerie era întunecat.

Închizându-şi pe jumătate ochii, pentru a se apăra de lumina strălucitoare a soarelui, şi privind mai de aproape, văzu patru expuneri temporale ale uşii de la intrare; în cea de a treia se distingeau chipurile, cu gurile căscate, ale portarului şi a încă unui bărbat. Fusese ora nouă şi zece minute. Cel de-al cincilea cadru prezenta o imagine clară a detectivului în civil, stând pe canapea, uitându-se în sus şi vorbind cu Tabbot. Cea de a şasea imagine şi următoarele: imagini întunecate cu canapeaua transformată în pat – măsuţa de cafea lipsind de acolo – conturul uşii de la bucătărie de-abia zărindu-se, fotoliul supradimensionat (măsuţa de cafea *era* aici, lângă el), fereastra... Se uită cuprins de deznădejde la fereastră. Afurisitele de draperii erau trase, nelăsând lumina să pătrundă!

Tabbot verifică grăbit cel de-al doilea film: tot întunecat. Atât lampadarul, cât şi plafoniera erau stinse. Draperiile fuseseră trase toată noaptea şi încăperea fusese cufundată într-o obscuritate ceţoasă. Putu să identifice doar radiatorul, vaza de flori, rafturile cu cărţi, micuţul scaun şi mai multe expuneri ale uşii închise. Imaginile în care ar fi trebuit să se vadă podeaua erau aproape negre. Acum aparatul îşi schimbase poziţia, apropiindu-se de uşa bucătăriei, dar fotografiind tot dormitorul, cu un obiectiv cu unghi mare de cuprindere. Întuneric total.

Patul fusese strâns şi transformat din nou într-o canapea obişnuită, măsuţa de cafea îşi reluase locul, celelalte componente ale mobilierului rămăseseră neatinse, draperiile acopereau singura fereastră, luminile nu erau aprinse. Îşi ţinu răsuflarea în vreme ce îşi chinuia ochii pentru a desluşi ceva din ultimele poziţii. O siluetă – o siluetă întunecată, neclară, a cuiva – stătea în partea opusă a măsuţei şi privea către uşa închisă.

Tabbot apucă şi cea de a treia peliculă cu imagini.

Primele patru cadre nu-i oferiră mai mult de o uşă închisă. Cel de-al cincilea explodă într-un halou luminos, asemenea unui

fulger. Arma tocmai era descărcată spre ţinta aflată în aşteptare.

Sergentul Tabbot sări din dubă, trânti uşa acesteia în spatele său şi urcă treptele până la etajul al treilea. Genunchiul bolnav îl imploră să încetinească pasul. Tânărul poliţist nu mai era la postul său în capul scărilor.

Uşa apartamentului era blocată de un paznic.

Tabbot se apropie de el cu grijă, în vreme ce îşi căuta prin buzunare cartea de identitate. La o distanţă cu puţin peste jumătate de metru, burta îi fu cuprinsă de crampe dureroase; dacă ar încerca să se strecoare pe lângă maşinărie pentru a ajunge în apartament, drăcia afurisită ar face maximum posibil pentru a-l spinteca şi a-i scoate măruntaiele. Cele mai vulnerabile erau testiculele. Genul acesta de paznic îi amintea de un hidrant de generaţia a doua – însă dacă ar fi interogat la una din secţiile de poliţie, n-ar putea descrie niciodată un hidrant de generaţia a doua, astfel încât anchetatorul să se declare mulţumit fără a insista că este vorba doar de un simbol falic.

Paznicul era acoperit cu oţel inoxidabil şi plastic incolor, armura îi despărţea mijlocul, iar în partea de sus a capului ţuguiat avea o fantă şi un senzor care emitea o radiaţie luminoasă intermitentă controlată, de înaltă frecvenţă, capabilă să distrugă ţesuturile animale. Aceste maşinării erau extraordinar de folositoare atunci când era vorba să ţină prizonierii *înăuntru,* iar pe cetăţenii curioşi *afară.*

Tabbot introduse cartea de identitate în fantă şi aşteptă ca emisia senzorului să se întrerupă.

Undeva, la capătul canapelei, acoperit pe jumătate de un teanc de cărţi prăfuite, direct pe podea, se găsea un telefon: femeia citise romane western. Formă numărul secţiei de poliţie şi aşteptă până când operatorul reuşi să dea de ofiţer.

Plin de nerăbdare, spuse:

— Aici Tabbot. Cine a tras draperiile?

— Ce dracu’ vrei să... Ce draperii?

— Draperiile ce acopereau fereastra, singura fereastră din încăpere. Cine le a tras azi dimineaţă? Când?

Urmă o lungă tăcere.

— Sergent, acele fotografii n-au nicio valoare.

— Da, domnule, aşa se pare. Am o fotografie bună cu detectivul ăla, stând pe sofa, *după* ce draperiile au fost trase. Ezită o clipă, în vreme ce-şi consulta carneţelul. Împuşcătura a avut loc azi dimineaţă la şase patruzeci şi cinci: portarul a deschis uşa la nouă şi zece. Şi mai am o fotografie bună cu detectivul în civil.

— Asta-i tot?

— Tot ce vă poate fi de folos. Mai am o imagine neclară, întunecată, a cuiva care priveşte spre uşă, dar nu vă pot spune dacă e vorba de un bărbat sau de o femeie, dacă era verde sau roşu.

Locotenentul spuse:

— Oh, rahat!

— Da, domnule.

— Medicul legist a tras draperiile alea – voia mai multă lumină ca să poată examina cadavrul.

Cu părere de rău, sergentul replică:

— Aş fi vrut să le fi tras azi-noapte, înainte ca ea să fi devenit cadavru.

— Eşti *sigur* că imaginile nu-s bune de nimic?

— Ei bine, domnule, dacă vă duceţi cu ele la tribunal şi daţi peste acelaşi judecător, o să vă dea afară.

— Fir-ar să fie! Şi-acum ce-ai de gând să faci?

— O să mă-ntorc la şase patruzeci şi cinci şi-o să văd ce mai pot scoate din împuşcătura aia. Am să-ncerc să-l urmăresc pe acel cineva până la uşă, în perioada respectivă de timp presupun că era femeia care se ducea ca să deschidă uşa ucigaşului. Dar nu vă faceţi prea mari speranţe, locotenente. Este o cauză pierdută.

Urmă o nouă tăcere, după care ofiţerul spuse:

— Bine, fă tot ce poţi. Grozavă ştire, sergent.

— Da, domnule.

Tabbot ridică voluminosul aparat fotografic şi-l fixă la unul dintre capetele măsuţei pentru cafea, îndreptându-l către uşă; calculă că această poziţie va include atât momentul în care femeia se îndrepta spre uşă, cât şi pe acela în care ucigaşul intra în încăpere. Totul într-o obscuritate profundă. Introduse o nouă rolă de film în aparat, verifică lentilele căutând un fir de praf inexistent şi începu calcularea timpilor de expunere. Aparatul începu să ţăcăne, înregistrând momentul împuşcăturii.

Tabbot se duse până la fereastră pentru a examina cel de-al treilea set de imagini: cu bucătăria. Cele mai multe erau la fel de întunecate ca şi cele făcute în dormitor.

Dar seria de imagini se lumina dintr-odată, chiar imediat după ce schimbase obiectivul obişnuit cu cel având un unghi de largă cuprindere, exact când începuse să ia imaginile finale. În bucătărie fusese aprinsă plafoniera.

Tabbot văzu mirat o femeie goală aşezată la masă.

Îşi ţinea amândouă mâinile lipite de burtă, ca şi cum ar fi împins înăuntru o parte a cărnurilor. În spatele ei, uşa îngustă a duşului era întredeschisă. Masa era complet goală. Tabbot privi încruntat femeia, apoi imaginea. Îşi răsfoi însemnarea pentru a stabili timpul retroactiv de expunere: şase şi cinci. Femeia care făcea păpuşi pentru Crăciun stătea la ora şase şi cinci dimineaţa la o masă, goală, uitându-se spre stânga, şi ţinându-şi mâinile pe burtă. Tabbot se întrebă dacă îi era foame – dacă nu cumva aştepta ca vreo servitoare imaginară să-i pregătească şi să-i servească micul dejun. Ouă, cafea, pâine prăjită.

Căută un cadru în care să se vadă plita: în spatele borcanului cu cafea se zărea o flacără joasă. Niciun fel de ouă la prăjit. Ei bine... probabil că se făceau în trei minute, iar aceste imagini fuseseră luate la un interval de cinci sau zece minute.

Se uită din nou la femeie şi îşi ceru scuze pentru gluma proastă: peste patruzeci de minute va fi moartă.

Singura chestie interesantă era pe cel de-al treilea film, o dungă subţire de lumină ce se zărea pe sub perdeaua duşului. Tabbot reveni la imaginile anterioare, căutându-le pe cele două luate în cabina duşului, însă descoperi că acestea erau întunecate, iar nişa duşului era goală. Ora fusese nepotrivită.

În spatele lui, aparatul de fotografiat încetă să mai ţăcăne şi semnaliză terminarea activităţii.

Tabbot îl mută în partea cealaltă a încăperii pentru a avea o poziţie mai bună, aşezându-l lângă un braţ al fotoliului, şi-l îndreptă către uşă. Cronometrul aparatului fu reprogramat pentru o nouă fixare pe peliculă a scenelor care tocmai fuseseră fotografiate, deşi nu se aştepta să obţină mai mult decât imaginea unei siluete întunecate care intra, trăgea cu arma şi pleca – o siluetă învăluită în ceaţă, într-o încăpere cufundată în obscuritate. Începu să facă o nouă serie de fotografii, având drept punct de interes acel cadru luminos din bucătărie.

Atenţia îi fu atrasă din nou de femeia de la masă. Şedea cu mâinile aşezate pe burtă, uitându-se undeva, în stânga ei. Uitându-se la ce?

Pradă unui impuls, Tabbot intră în bucătărie şi se aşeză pe scaunul ei. Aceeaşi poziţie, acelaşi unghi. Tabbot îşi puse mâinile pe burtă şi se uită în stânga sa. Exact în aceeaşi direcţie. Privea spre nişa duşului.

Una dintre imagini îi prezenta o dâră de lumină ce răzbătea de sub perdeaua murdară şi nu de sub uşa pliantă. Pe sub prag se scursese un firicel de apă.

Exclamă cu voce tare:

— Ei bine să mă ia dracu'!

Pentru a avea mâinile libere, întinse peliculele cu imagini pe masă, după care începu să-şi cerceteze carneţelul cu însemnări, pagină cu pagină. Toate fotografiile ilustrau trecutul de la ora şase şi cinci dimineaţa. În vreme ce femeia stătuse la masă, cineva făcuse duş.

Reveni la ultimele cadre de pe cel de-al doilea film: o siluetă întunecată şi neclară stătea la capătul cel mai depărtat al măsuţei şi se uita către uşă. Timpul: şase patruzeci. Cu cinci minute înainte de împuşcătură.

Oare femeia a stat, pur şi simplu, acolo cinci minute întregi şi a aşteptat ca cineva să bată la uşă? Sau a deschis-o la exact o secundă după ce a fost făcută expunerea, i-a permis bărbatului să intre, s-a certat cu el, şi la cinci minute după aceea murea în spatele fotoliului? Cinci minute erau îndeajuns de lungi pentru o ceartă, un schimb de replici dure, o ameninţare şi o împuşcătură.

Tabbot îşi sprijini mâinile de marginea mesei.

Ce s-a întâmplat cu bărbatul de la duş? Oare era încă acolo – făcând duş patruzeci de minute – în vreme ce ea era împuşcată? Sau ieşise, se ştersese, înghiţise rapid micul dejun şi părăsise apartamentul cu câteva minute înainte de sosirea asasinului?

Tabbot răspunse: nu, nu, nu se poate.

Sări aşa repede de pe scaun, încât îl dărâmă. Telefonul era în spatele teancului de romane western.

Bărbatul care-i răspunse la telefon ar fi putut să fie unul dintre cei doi cu coşul de nuiele:

— Morga districtuală.

— Aici sergentul Tabbot, departamentul foto. Am nişte imagini preliminare ale femeii din apartament. A dejunat în bucătărie, între şase şi şase şi un sfert. Autopsia confirmă lucrul ăsta?

— La fix, sergent. Pâinea prăjită era încă acolo, pricepi ce vreau să zic?

— Pricep. O să trimit fotografiile.

— Hei, aşteaptă, aşteaptă, asta nu-i totul! Mai era şi puţin însărcinată. Poate cam în două luni...

Tabbot înghiţi în sec. O imagine nedorită încercă să i se concretizeze în minte: masa de autopsie, o incizie sau două făcute cu bisturiul, un inventar al conţinutului stomacului... Îndepărtă grăbit această imagine şi puse receptorul jos.

Cuprins de disperare, adăugă cu voce tare:

— Am crezut că bărbatul de la duş a mâncat micul dejun! Dar nu el l-a mâncat... nu el.

Telefonul nu-i oferise niciun răspuns. Aparatul fotografic încetă să scruteze trecutul.

Tabbot îl mută în bucătărie şi îl poziţionă, de data aceasta, în spatele scaunului pe care stătuse femeia, în aşa fel încât să cuprindă în imagine masa, plita şi nişa duşului. Imaginea va fi luată exact pe deasupra capului ei. O serie de expuneri, la o distanţă de două minute între ele, fuseseră deja programate în memoria aparatului, prima trebuind să fie făcută la ora şase fix. Începu cercetarea. Tabbot ocoli camera şi adună peliculele cu imagini de pe masă. Lumina era mai bună lângă fereastră, aşa că ieşi din bucătărie pentru a mai privi o dată acele prime imagini atât de descurajante.

Uşa din faţă, portarul împreună cu un bărbat stând în cadrul acesteia, un cadru frumos în care detectivul stătea pe canapea, cadrele întunecate în care se vedea canapeaua transformată în pat... Tabbot făcu o pauză şi privi cu atenţie. Pe pat se găsea culcată o singură siluetă sau erau *două*? După aceea, uşa de la bucătărie, fotoliul supradimensionat, măsuţa pentru cafea deplasată, fereastra cu draperiile trase... Toate acestea. Din nou şi din nou. Obscuritate. Dar în pat era o singură persoană sau erau *două?*

Şi acum uită-te la imaginea asta: cineva întunecat şi imposibil de identificat priveşte spre uşa închisă. Ba chiar se

îndreptă spre uşă, fiind surprins la jumătatea drumului? Era oare acea persoană bărbatul ieşit de sub duş?

Tabbot lăsă să-i scape filmele şi fotografiile şi se repezi în bucătărie.

Aparatul de fotografiat nu-şi terminase seria programată de expuneri, însă Tabbot îl înhăţă şi-l târî pe podeaua din bucătărie. Trepiedul lăsă urme. Împinse masa la o parte. Opri dispozitivul de programare şi împinse uşa pliantă pentru a putea introduce obiectivul aparatului în nişa duşului. Îl îndreptă spre minuscula chiuvetă şi către oglinda agăţată deasupra acesteia; spera ca plăcile de faianţă albă să reflecte îndeajuns de multă lumină. Introduse în aparat un film nou. Calculă cu înfrigurare, folosindu-se de rigla de calcul. Verifică şi reverifică însemnările, pentru a fi sigur de timpi. Programă mecanismul de expunere şi declanşă aparatul de fotografiat. Se dădu înapoi şi aşteptă. Locotenentul se înşelase. Femeia care făcea păpuşi pentru Crăciun *nu* se dusese la uşă la şase patruzeci dimineaţa, pentru a da drumul înăuntru unui bărbat; nu se dusese chiar deloc la uşă. Murise în spatele fotoliului în timp ce se îndrepta spre fereastră pentru a trage draperiile. Asasinul ei fusese în apartament peste noapte, dormise împreună cu ea în patul desfăcut până cu puţin înainte de şase dimineaţa. S-au sculat şi unul dintre ei a folosit toaleta, iar celălalt strânsese patul. *El* intrase să facă duş, iar ea se aşezase la masă. În acest interval ea se ţinuse de burtă, iar după un timp a dejunat. Apoi au început să se certe – sau poate continuau cearta din noaptea anterioară – şi când bărbatul a apărut în bucătăria acum *cufundată în întuneric,* s-a îmbrăcat şi s-a pregătit să plece fără să mănânce.

Cearta a continuat în sufragerie; femeia s-a îndreptat spre fereastră pentru a o deschide ca să lase razele soarelui să intre, timp în care pistolarul profesionist s-a mişcat între măsuţa pentru cafea şi uşă. S-a întors pe jumătate, a tras şi a plecat.

„O gaură *mică* în coloana vertebrală...”

Tabbot consideră că locotenentul greşise serios. În mai puţin de o oră, va avea fotografiile care-i vor dovedi că a greşit. Pentru a mai câştiga câteva minute, duse rolele de film expus jos la dubă şi le băgă în dispozitivul de developare. Îl supăra faptul că trebuia să aibă de-a face cu paznicul de câte ori ieşea şi intra, şi încălcă regulamentul, lăsându-l dezactivat. O dubă a poliţiei trecu pe lângă el, tocmai când cobora din propria-i

maşină, dar singura atenţie care i se dădu fu un salut indiferent cu capul, adresat de cel ce şedea lângă şofer. Genunchiul începu să-l doară mai tare, în vreme ce urca treptele către etajul trei, părându-i-se că făcea pentru a suta oară drumul ăsta.

Aparatul terminase fotografiile programate şi se oprise.

Tabbot se pregăti de plecare, îşi cără tot echipamentul afară pe coridor şi mai făcu trei expuneri ale uşii de intrare în apartament. Aşezarea echipamentului în cutia voluminoasă dură mal mult decât a durat despachetarea. Trepiedul refuză cu încăpăţânare să se strângă aşa cum trebuie pentru a intra în cutie. Şi legea dreptului cetăţenilor la intimitate îl opri tot cu încăpăţânare să fotografieze coridorul: acolo nu se produsese nicio crimă.

În final se mai uită o dată prin apartamentul acum nelocuit: putea să vadă până în bucătărie, iar în imaginaţia sa văzu o femeie aşezată la masă, ţinându-se de burtă. Când îşi întinse gâtul pentru a se uita după uşă, putu să vadă fereastra încadrată de lumina strălucitoare a soarelui. Tabbot se hotărî să lase draperiile aşa, date la o parte. Dacă mai era cineva ucis aici, azi sau mâine, voia ca draperiile să fie date deoparte.

Închise uşa apartamentului şi introduse cartea de identitate în fanta paznicului, pentru a-l activa. Acţiunea sa nu fu urmată de vreun bâzâit de maşinărie care începe să funcţioneze şi nici de vreo pulsaţie de înaltă frecvenţă, însă măruntaiele-i începură să se agite atunci când ochiul roşu din mijlocul cercurilor concentrice începu să lumineze. Coborî scările încet, deoarece genunchiul care îl durea nu-i permitea să se grăbească. Cutia cu aparatul de fotografiat i se lovea de celălalt picior.

Tabbot scoase rola cu film din dispozitivul de developare şi o introduse în imprimantă. Introduse la developat cea de a doua rolă de film. Închise uşa din spate a dubei, se duse în faţă, la uşa şoferului şi căută în buzunar după cheia de contact. Nu era acolo. Uitase cheia în contact. O altă încălcare a legii. Tabbot se urcă în cabină şi porni motorul, mulţumit că tipii din duba poliţiei nu observaseră cheia; i-ar fi dat o amendă şi l-ar fi considerat la fel de vinovat ca pe oricare alt cetăţean.

Duba-laborator se încadră în fluxul de circulaţie intensă.

Reproducerea imaginilor de pe cele două filme de nylon s-a încheiat în parcarea de lângă sediul poliţiei. Parcase într-un loc rezervat pentru vizitatori. Pentru că se temea că cineva ar putea

să-l urmărească de la vreo fereastră, Tabbot scoase cheia din contact şi o băgă în buzunar, înainte de a coborî şi a se duce în spatele dubei, pentru a termina munca începută de dimineaţă.

Imaginile rezultate de primul film erau o adevărată insultă adusă profesionalismului său: cadre întunecate şi lipsite de orice utilitate, pe care n-ar fi vrut să le arate nimănui. Erau şi cele două imagini superbe, obţinute la lumina produsă de împuşcătură, şi încă două care prezentau o siluetă neclară, întunecată, care se îndrepta către uşă.

Singura satisfacţie pe care i-o dădeau lui Tabbot acestea două din urmă, erau culorile întunecate: un bărbat îmbrăcat în haină de culoare închisă, care se deplasa printr-o încăpere cufundată în întuneric. Femeia goală ar fi apărut sub forma unei siluete palide, mai deschise la culoare.

Tabbot verifică şi imaginile de pe cea de-a doua rolă, cu o privire severă şi profesională. Faianţa albă din nişa duşului reflectase lumina într-un mod cu totul satisfăcător: o consideră una dintre cele mai bune imagini luate la lumină indirectă, pe care le obţinuse vreodată. Îl privi pe musafirul de peste noapte al femeii cum îşi face duş, se bărbiereşte, îşi spală dinţii şi se piaptănă. La un moment dat – poate că în timpul acelei discuţii aprinse – se tăiase la gât, chiar deasupra mărului lui Adam. Chestia asta nu era de natură a-i îmbunătăţi starea de spirit.

O ultimă expunere făcută în afară, la uşa apartamentului – chiar ultima imagine – îl mulţumea şi nemulţumea în acelaşi timp: acel cineva neclar era surprins părăsind apartamentul, însă era aplecat, cu capul în jos şi-şi privea picioarele. Tabbot îşi închipui că bărbatul era prea ruşinos pentru a se lăsa fotografiat în timp ce ieşea din apartamentul unei femei. Va fi de-a dreptul indignat când va afla că un aparat fotografic l-a urmărit din micuţa oglindă de deasupra chiuvetei. Indignat şi de-a dreptul furios la această nouă încălcare a intimităţii.

Tabbot duse fotografiile la secţia de poliţie. În spatele biroului era de serviciu un alt sergent, care îl recunoscu, dacă nu după înfăţişare sau după nume, măcar după uniformă.

— Cu cine doreşti?

Tabbot spuse:

— Cu locotenentul... cum îl cheamă?

Tipul de la birou arătă cu degetul în spatele său:

— În camera de serviciu.

Tabbot ocoli biroul şi îşi continuă drumul până la camera de serviciu din capătul clădirii. Era o încăpere spaţioasă, cu birouri la care stăteau patru sau cinci bărbaţi care lucrau sau îşi pierdeau timpul în spatele acestora. Cei mai mulţi păreau să şi-l piardă. Cu toţii îşi ridicară privirile către fotograf.

— Aici, sergent. Ai terminat treaba?

— Da, domnule.

Tabbot ocoli şi merse până la biroul locotenentului, întinse în faţa acestuia primul set de imagini întunecate.

— Ei bine, nu pari prea fericit de rezultatul obţinut.

— Nu, domnule.

Cel de-al doilea set îl întinse alături de primul.

— Toate sunt întunecate, cu excepţia acelora de jos de tot. Era ceva mai multă lumină în nişa duşului. Iar acolo, sub duş, eşti chiar tu, locotenente. Lumina indirectă mi-a oferit posibilitatea să obţin singurele imagini acceptabile dintre toate celelalte.

[*Publicată în„Universe 1”, ed. Terry Carr, Ace 1971*]

Gérard Klein
Memorie vie, memorie moartă

Traducere de Mihaela Croitoru

Bebeluşul invizibil făcea tic tac.

Ea îndrăzni să-şi coboare privirea spre pântecul căruia de-abia dacă i se vedea rotunjimea. Trompa robotului, translucidă şi strălucitoare precum cristalul, care tocmai pătrunsese în pântecul ei chiar dedesubtul buricului, şi apoi se retrăsese, fină ca un fir de păr, desena o curbă pură la capăt. Oscila uşor, ca şi cum ar fi ezitat să părăsească pătratul de piele dezgolită, delimitat de lenjeria de o albeaţă sclipitoare sub fascicolul scialiticului. O picătură de lichid rozaceu strălucea ca o perlă la extremitatea sa.

Pe Marguerite o trecu un fior. Nu simţise nimic, nici cea mai mică înţepătură, nici cea mai mică durere în timp ce trompa îi penetra pântecul, căuta dincolo de straturile de carne ţinta sa minusculă. Cum nu îndrăznise să privească, nu ştia exact momentul în care robotul intrase în corpul ei. Încercă să evoce amintirea unui contact, atingerea uşoară ca un fulg a unui deget minuscul, o senzaţie de frig. Era aproape la fel de decepţionant ca şi a avea raporturi sexuale sub anestezie. Dar nu existase anestezie. Nimic. Se aşteptase la o pătrundere violentă, dramatică, poate chiar dureroasă. În ea fusese depus ceva, ca un ou, o bilă minusculă din care urmau să apară filamente care… Îşi veni în fire. Nu, nu în ea. În bebeluş. În bebeluşul care făcea tic tac în senzorii săi şi care avea să se nască peste mai puţin de şase luni. Fiul ei.

Îl auzi pe doctor spunând:

— Vă e frig?

Făcu un efort şi îşi aduse aminte că avusese un frison. Ridică privirea şi senzorii alunecară uşor.

— Nu, nu-i asta… Este…

Brusc îşi dădu seama că îi era prea cald. Avu sentimentul că faţa şi tot corpul se împurpuraseră. Bobiţe minuscule de transpiraţie, poate imaginare, alunecau pe fruntea ei.

— Cred că înţeleg, spuse doctorul. Totul e bine.

Rearanjă coroniţa de senzori.

— Îl auziţi, nu-i aşa? Nu pe bebeluş, bineînţeles, ci semnalul de sincronizare al perlei, sau cel puţin un submultiplu al acestui semnal. Pe bebeluş îl puteţi vedea. Şi auzi, chiar dacă pentru moment nu are mare lucru de spus. Uitaţi-vă.

Făcu să pivoteze un ecran montat pe un braţ articulat. Ea văzu în culori violente, mărit peste măsură, un fel de pasăre palpitândă, chircită, cu ochiul închis. Ea ascultă în senzori. Pe lângă sunetul metronomului se auzea concertul foşnetelor lichide, gâlgâituri şi bătăi mătăsoase pe care învăţase să le identifice ca fiind viaţa fiului său. Dar imaginea de pe ecran era ceva straniu, nu putea fi el, nu aşa cum şi-l imaginase. Cu toate acestea, îşi spuse că era timpul să-i dea un nume, căci exista. Un nume care să înceapă cu F. François, Félix, Fabien. Dar de ce F?

Găsi imediat răspunsul. F de la Faust. Nu rămâi nepedepsită dacă te numeşti Marguerite. Brusc regretă că Julien nu se afla acolo.

— Vedeţi aici, spuse doctorul, ceea ce noi numim perla. Exact la locul său, la câţiva microni chiar deasupra hipocampului. Şi funcţionează perfect. A început să se dezvolte.

Îi arătă o minusculă zonă albastră situată în spatele ochiului închis al păsării chircite, ce părea o oază de metal montată, aidoma unei pietre preţioase, într-un deşert concentric, violet, purpuriu, portocaliu, el însuşi înconjurat de o negură caldă, viscerală.

— Desigur că ştiţi deja ceea ce am să vă spun, dar sunt obligat să vă reamintesc.

Mai întâi am să vă scot senzorii.

— Nu, lăsaţi-i. Vă aud foarte bine, protestă ea.

— Cum doriţi. Perla este un picoprocesor sferic cvasi cristalin. Este compusă din straturi concentrice, mai mult de o mie, cam ca o perlă, de unde şi denumirea sa. Aceste straturi sunt depuse unele peste altele cu ajutorul unei matrici biotehnice, atât de bine încât asemănarea merge mult mai departe decât s-ar putea crede. Aceste sfere goale pe dinăuntru nu sunt continue. Fiecare dintre ele seamănă cu un soi de plasă, sau reţea, traversată de filamente care provin din sferele interioare, astfel încât fiecare strat poate să comunice cu exteriorul şi toate pot fi legate între ele. Doresc să vă spun că este vorba despre un obiect extraordinar de frumos şi de complex. Nu este nicidecum

imaginea unei bule cu rotiţe şi fire prost sudate pe care ar dori s-o răspândească unii adversari. Iată cam ceea ce rezultă.

La început ea crezu că vede pe ecran un soi de arici-de-mare cu nenumăraţi ţepi filiformi, o floare de păpădie, nu, mai degrabă un soi de foraminifere cu aceleaşi dimensiuni. Pe simulare, o porţiune absentă, larg deschisă, te lăsa să intuieşti suprapunerea reţelelor sferice. În centru strălucea un grăunte auriu.

— Procesorul, spuse doctorul pe fondul bătăilor unei inimi embrionare. Nu este un calculator, şi cu atât mai puţin o maşinărie care gândeşte. Se mulţumeşte să administreze capacitatea memoriei perlei, căci perla asta e, o memorie protetică, mijlocul, pentru cei ce o poartă, de a păstra în minte tot ceea ce li se întâmplă. Vedeţi, în stânga, acest filament un pic mai gros decât celelalte. Este un tub subţire de titan, mai fin decât un fir de păr. Rolul lui este să evacueze căldura, de-abia sesizabilă, degajată de procesor, şi să alimenteze toată perla cu energie. Se va dezvolta până când va ajunge să se înfigă în peretele cranian cel mai apropiat. Diferenţa aproape neglijabilă de temperatură între ţesutul cerebral şi periferia osoasă va permite unei colonii de celule termosensibile să producă infima cantitate de energie necesară. La început, am avut în vedere posibilitatea de a se servi de electricitatea cerebrală, dar intensităţile obţinute au fost prea mari şi tensiunea prea variabilă. Perla noastră este delicată, mai delicată decât o celulă vie, şi totuşi, aproape indestructibilă. Oricare va fi vârsta pe care o va atinge fiul dumneavoastră, şi îi doresc să trăiască mai multe secole, îl va servi cu fidelitate toată viaţa.

Ea repetă cu o voce aproape imperceptibilă:

— …Secole…

— De ce nu? Controlăm deja bine procesul de îmbătrânire, şi înainte ca fiul dumneavoastră să ajungă la vârsta la care ne gândim la astfel de probleme, probabil că-i vom cunoaşte toate mecanismele. Dar asta-i o altă poveste. Permiteţi-mi totuşi, stimată doamnă, să vă spun un lucru ceva mai delicat. Sunteţi frumoasă şi, îndrăznesc să spun, foarte atrăgătoare. Dar aveţi cincizeci şi şapte de ani. Cu doar o generaţie în urmă nicio femeie din lume n-ar fi îndrăznit, darmite să fi putut aştepta un copil la o astfel de vârstă. Şi încă şi mai puţin primul copil.

O trecură din nou fiorii. Degetele i se crispară pe cearşaf.

— Iertaţi-mă. Sunt complet lipsit de tact. Ceea ce voiam să subliniez este că perla va contribui mult la longevitatea copilului dumneavoastră. Filamentele ei vor începe să se dezvolte, să se introducă în anumite regiuni ale encefalului şi să comunice cu el, pentru a înregistra toate variaţiile fiziologice semnificative. Astfel, fiul dumneavoastră va avea acces, fără ca măcar să-şi dea seama, la un dosar medical scrupulos întocmit, la care au visat întotdeauna doctorii din trecut. Cu mult timp înainte ca o afecţiune să atingă proporţii alarmante, aceasta va fi detectată şi se va reconstitui evoluţia ei. Va fi mult mai uşor de remediat. Începând cu săptămâna viitoare, perla va începe această parte a misiunii sale. Atâta timp cât bebeluşul va fi la adăpost în corpul dumneavoastră, această informaţie nu va fi prea uşor de obţinut. Dar dacă este necesar, am putea utiliza o sondă ca cea care tocmai a depus perla. Nu veţi simţi nimic, şi nici bebeluşul. Însă imediat ce se va naşte lucrurile vor fi mult mai simple. Vom putea să culegem informaţiile înregistrate de perlă şi eventual să i le comunicăm, pe trei căi. Prima foloseşte o rază electromagnetică. Este suficient să aplicăm pe fruntea copilului sau a unui adult un echipament ca acesta, compus dintr-o mică antenă emiţătoare şi un detector. Unda emisă face să intre în rezonanţă o minusculă cavitate în interiorul perlei, ceea ce ne permite să cerem informaţii procesorului central. O a doua cale, mai lentă, poate doar să transmită procesorului informaţii sau comenzi: pur şi simplu se serveşte de nervul optic. Un cod de forme şi culori, practic subliminal, ar putea servi, de exemplu, la reprogramarea perlei. Am putea chiar să utilizăm auzul, dar ar dura mult mai mult. În fine, cea de-a treia cale este cea mai misterioasă şi cea mai frumoasă. Ea trece prin spiritul copilului dumneavoastră şi corespunde funcţiei celei mai nobile a perlei noastre. Mulţumită ei, fiul dumneavoastră va putea să-şi aducă aminte tot ce va dori. Nu numai cuvinte sau cifre, dar şi ceea ce va fi văzut sau resimţit din emoţiile, visele, creaţiile sale, aceste fantome atât de trecătoare, cărora oamenii din trecut le-au dedicat atâtea eforturi în încercarea de a le fixa în piatră sau pe hârtie. Va putea chiar să-şi amintească, dacă doreşte, evenimente din subconştientul său, care au fost atât de mult timp inaccesibile. Şi va putea revedea toate aceste amintiri aproape ca şi cum le-ar retrăi. Le va percepe cu ochii săi, sau cel puţin cu centrii optici, şi aproape cu toate celelalte simţuri.

Perla îi va scrie fără efort cel mai fidel şi mai complet jurnal intim. Va putea alege să-l ignore sau să-l recitească, să se prefacă a-l fi uitat şi să-l readucă la viaţă. Va putea chiar, dacă va dori, să-l şteargă pentru totdeauna. Şi nu cred că va reuşi vreodată să aducă perla la saturaţie. Anglo-saxonii au botezat-o *tidbit*, care înseamnă „o bucăţică aleasă”, pentru a-i exprima capacitatea, care este ceva mai mare decât un teraoctet. N-am să vă spun cât reprezintă asta în volume de enciclopedie pentru că am uitat, dar un om care şi-ar petrece un secol întreg privind fără întrerupere programe diferite la televizor ar consuma o cantitate de informaţii de acelaşi ordin de mărime. Nu, nu cred, chiar dacă trăieşte o mie de ani, că va ajunge la capăt. Dar să nu credeţi că fiul dumneavoastră va fi prizonierul memoriei sale. Aveţi obiceiul micromemoriilor în care vă notaţi tot ceea ce trebuie să vă amintiţi. Puteţi lua de acolo când aveţi chef şi în funcţie de modul în care le-aţi organizat. Iar dacă aţi uitat clasificarea, riscaţi să pierdeţi destul de mult timp pentru a o reface. Aceste memorii sunt nişte fişiere, nimic mai mult şi nimic mai puţin. Aici este acelaşi lucru. Purtătorul unei perle poate să-şi ordoneze după bunul său plac memoria vie care-i aparţine. El este stăpânul ei, ceea ce înseamnă şi că ea îi seamănă. Ea va fi logică, cronologică, tematică. Dar va fi labirintul său secret. El va crea şi va mobila fiecare din sălile acestuia. Va trebui să-i înveţe planul cu memoria sa biologică. Daţi-mi voie să vă reamintesc trucul, vechi de mai bine de o mie de ani, al mnemonicilor, aceşti magicieni ai memoriei care stârneau uimire la curţile regale. Erau capabili să reţină o serie, aparent nelimitată, de nume sau obiecte, sau cifre. Ei începeau prin a reţine planul unui oraş şi al fiecărei străzi, al fiecărui imobil şi, în fiecare casă, al tuturor încăperilor, şi în fiecare încăpere, poziţia pereţilor şi a mobilelor cu toate sertarele acestora. Apoi, când puteau să se deplaseze în acest oraş ca şi cum s-ar fi născut acolo, puteau să aranjeze cum voiau tot ceea ce doreau să-şi amintească. Şi în momentul în care doreau să evoce aceasta, le era destul să regăsească strada, clădirea, etajul, încăperea şi etajera. Iar obiectul, numele, cifra, erau acolo, gata de a fi atinse, evocate, numite. Pentru a realiza această performanţă le trebuia ani de antrenament. Ceea ce urmează să facem noi este să-l dotăm pe fiul dumneavoastră cu un astfel de oraş. În timpul vieţii nu-i mai rămâne decât să-l mobileze.

Ea suspină. Îşi aducea aminte de Italia. Străzi înguste din piatră deschisă la culoare şi rufe fluturând ca nişte perdele la ferestre, multicolore.

— Probabil că vă întrebaţi de ce preferăm să implantăm perla într-un fetus de trei luni în loc de a-i echipa pe adulţi sau pe copii. În primul rând există un motiv anatomic. Odată cutia craniană constituită, este o operaţiune relativ delicată, chiar dacă ne este la îndemână şi a fost efectuată frecvent fără niciun incident. Există şi un motiv legal: deocamdată, fiul dumneavoastră face parte din corpul dumneavoastră. Nu va dobândi statutul de fiinţă umană decât la şase luni după concepţie, la o vârstă la care, teoretic, ar putea trăi în mod autonom. Teoretic, în acel moment ar trebui să obţinem acordul său sau pe cel al unei comisii de etică. Însă astăzi, din punct de vedere etic şi juridic sunteţi liberă să decideţi în numele lui, fiind vorba de un adaos adus corpului dumneavoastră, tot aşa cum puteţi alege, în anumite limite, culoarea ochilor şi părului său, şi cum aţi fi putut să-i decideţi sexul, chiar înainte de concepţie. La început a părut discutabilă, din punct de vedere moral, supunerea unui copil constituit la o intervenţie care comportă, ca în toate cazurile, un anumit risc, şi ale cărei consecinţe este incapabil să le evalueze. Deci aţi putut şi a trebuit să-i decideţi dumneavoastră înşivă viitorul, aşa cum aţi fi făcut-o mai târziu alegând educaţia pe care v-ar plăcea să i-o daţi. Desigur că vi s-au explicat toate acestea când aţi cerut implantul, dar trebuie să vă mai spun o dată ca să vă aduceţi aminte toată viaţa că această alegere a fost a dumneavoastră şi a nimănui altcuiva, chiar dacă aţi preferat să-l implicaţi şi pe tatăl copilului. Este o alegere pe care eu personal o consider fericită, fie şi numai pentru că ne va permite să urmărim dezvoltarea copilului dumneavoastră cu o precizie neegalată până acum. Acceptând această responsabilitate i-aţi făcut un dar deosebit fiului dumneavoastră, un dar care nu se poate compara decât cu cele făcute de ursitoarele din poveşti. Dar mai există un motiv pentru acest implant precoce. Pe măsură ce se va dezvolta, creierul copilului dumneavoastră se va adapta într-un mod aproape imperceptibil la perlă şi la extensiile sale. Nu va fi transformat de către aceasta, dar, aflându-se în starea de plasticitate care îi este proprie, va fi plasat în cele mai bune condiţii pentru a o integra complet. Într-o anumită măsură, ţesutul nervos şi perla

vor creşte împreună. O introducere mai târzie, şi mai ales la un adult, poate să antreneze o respingere sau chiar să declanşeze un traumatism psihic. Niciun adult, nici măcar doctorul Kio, care este principalul creator al metodei, căruia i s-a implantat o perlă la vârsta de cincizeci şi doi de ani, nu a putut profita din plin de avantajele acesteia, chiar dacă a acceptat să se supună unei condiţionări psihologice destul de penibile. Implanturile efectuate copiilor supradotaţi începând cu vârsta legală a majoratului intelectual, nouă ani în cazul lor, au fost mult mai satisfăcătoare, dar efectele lor nu le-au egalat niciodată pe cele obţinute in utero. Am ajuns să regret, în ceea ce mă priveşte, că nu am fost echipat decât în jurul vârstei de treizeci de ani. Vedeţi dumneavoastră, chiar în zilele noastre există o vârstă pentru toate, o vârstă pentru a învăţa să vorbeşti şi o alta pentru a învăţa să scrii. O întârziere se poate compensa, dar rareori se poate anula de tot. Dar să nu credeţi că numai prin aceasta fiul dumneavoastră va deveni un geniu sau măcar un copil supradotat. Va deveni ceea ce îl vor face natura şi grija cu care-l veţi înconjura. Va trebui să înveţe despre viaţă şi cultură cu truda care a fost dintotdeauna proprie oamenilor. Va trebui să-şi mobileze şi să-şi organizeze propria-i memorie, şi va trebui chiar să dezvolte un nou simţ, interior, care să-i permită accesul la perlă. Dar va purta în el, întotdeauna şi peste tot, o foaie albă aproape nelimitată pe care va fi suficient să scrie. Va avea acces la o bibliotecă de date, cuvinte, sunete, imagini şi mirosuri la care niciun om din secolul douăzeci şi din toate secolele anterioare n-ar fi îndrăznit să viseze. Se va putea juca cu calculatoarele superperformante sau cu erudiţii cei mai vestiţi, pentru care nu există întrebare la care să nu poată să răspundă. Dar aceasta nu va prezenta prea mare interes pentru el, căci toţi contemporanii săi, sau aproape toţi, vor fi la fel de capabili. Ceea ce va face cu memoria lui va fi creaţia lui, aşa cum au făcut toţi oamenii care, de-a lungul istoriei, au avut la dispoziţie proteze din ce în ce mai prodigioase, microscoape, telescoape, vehicule, rachete, antene şi ecrane, sau, mai simplu, sisteme numerice şi alfabete.

Ea făcu un efort pentru a se îndrepta. Frisoanele, căldura, i se păreau îndepărtate, uitate. Ştia că dacă el îi vorbise atât de mult, o făcuse mai puţin pentru a o informa despre ceea ce ştia deja, şi mai mult pentru a-i da răgazul să-şi revină, pentru a lăsa

neliniştea să se risipească şi să-i revină seninătatea. Ştia că vorbise ca din carte, pentru că putuse, în orice moment, să-şi consulte memoria protetică, inferioară celei de care avea să dispună François sau Félix sau Fabien, dar deja atât de prodigioasă. Îi invidia această memorie. Dorise să i-o dea fiului său pentru că ea nu o poseda.

Micul spasm de gelozie se stinse. Ea fusese una dintre primele femei care fuseseră dotate cu un implant cerebral pentru controlul îmbătrânirii şi nu era puţin lucru, nu, nu era puţin lucru, chiar dacă nu-i vor rămâne, la sfârşitul unei vieţi prelungite, decât amintiri incerte, înceţoşate.

Doctorul citise în memoria infailibilă a perlei sale toate cuvintele discursului său, dar nu făcuse un exerciţiu mecanic. Existase căldură în vocea sa. Credea tot ceea ce îi spusese. Brusc, ea îi fu recunoscătoare. Îi spusese că era atrăgătoare, adică o găsea atrăgătoare încă, la vârsta ei, în ciuda sarcinii. Ea surâse în sinea ei. O femeie cu experienţa ei nu se lăsa păcălită uşor de vorbe curtenitoare. Nu putuse citi în ochii lui dar percepuse ezitarea imperceptibilă a vocii. Într-o altă situaţie… Simţi că roşeşte. Şi totuşi, îşi zise, probabil că vede atâtea femei…

— Vă mulţumesc, domnule doctor, spuse ea, în timp ce spătarul se ridică iar doctorul o ajută să se ridice în picioare şi să îmbrace bluza lungă a Centrului.

Făcu un pas, puse mâna stângă pe pântec. Totul era în regulă.

Când ajunse la uşă, doctorul tuşi uşor.

— Senzorii… spuse.

Ea bâlbâi câteva cuvinte de scuză, îi scoase, îşi scutură părul. Tăcerea o învălui.

— Îi doresc fiului dumneavoastră o viaţă interesantă, spuse doctorul, în timp ce ea îi întinse coroniţa de senzori.

Îmi aduc aminte de amintirile mele. Ceea ce exprimă foarte bine atrocitatea fenomenului. Amintirile mele sunt ca nişte scene palide, cenuşii, roase, incomplete şi de cele mai multe ori de neînţeles, ca şi cum aş fi fost un om de altădată. Şi cel mai rău e că nu ştiu de ce mi-a rămas un astfel de vestigiu şi de ce îmi lipseşte o atare imagine preţioasă. Nu ştiu nici măcar ce am pierdut. Explorez, cuget, încerc să cârpesc, să leg, să astup golurile, să lipesc la loc, să reconstruiesc, mestec vise ca să le

transform în cocă şi mastic, socotesc, notez, scriu, de parcă cuvintele ar putea reprezenta suprafaţă şi culoare, mirosuri şi zgomote, de parcă aceste mici şi murdare furnici cenuşii, extrase una câte una, aliniate pe ecran sau pe pagină, ar putea să prindă brusc viaţă şi să se apuce, de capul lor, să danseze baletul arhivelor mele pierdute.

Îmi aduc aminte de amintirile amintirilor mele. O, ce zile frumoase! Lipseşte ceva. Clic. S-a fixat. Am şapte ani. Pentru prima oară mă înalţ singur în aer. Mă clatin un pic, dau din mâini şi din picioare sub marile aripi translucide. Mi-e puţin frică, şi mi-e ruşine că mi-e frică. Mă cabrez prea mult, iar servomecanismul restabileşte echilibrul. Cerul este de un albastru perfect, cu nori uriaşi cumulo-nimbus de care servomecanismul nu mă va lăsa să mă apropii. Urc. Mă încearcă o bucurie imensă, o beţie, o căldură, care porneşte din stomac şi urcă de-a lungul coloanei vertebrale, făcându-mă aproape să mă sufoc. De fericire. Orizontul este curb, întrerupt de arbori, de păduri. Sunt regele lumii. Clic. Clic. Clic. Aplec capul. O uşoară ameţeală, o nimica toată, strânsoarea liniştitoare a hamului, aerul mângâindu-mi obrajii, şuieratul uşor al propulsorului, şi în urechi sunetul unei voci pe jumătate amuzate, pe jumătate îngrijorate. Zbor pe deasupra miriştilor ale căror culmi încep să se îngălbenească şi ale căror pante, care par zbârlite din cauza brazilor care le mărginesc, se pierd în văi întunecate. Revin la soare, mă las prins de un curent ascendent care reduce propulsorul la tăcere. Sunt o pasăre. Sunt un peşte. Mă clatin, fac slalom. Cobor în picaj, revin. Nu sunt rudă cu vulturul.

Nu-mi aduc aminte de aproape nimic. De câte ori am repetat acest moment? Nu mai ştiu. Am pierdut totul. Ştiu că am urcat, am zburat, am aterizat. Asta-i tot. Nimic, sau aproape nimic. De ce să-ţi încarci memoria? Dar cum să te debarasezi de o pierdere?

Pumnul urcă spre nasul meu. Mi-e rău, nu mai văd nimic. Sângerez. Instinctiv am pornit camera amintirilor. Tropăi. Lovesc cu pumnii şi picioarele, dar nu ating nimic. Adversarul meu râde. Mă simt slab, neîndemânatic, plin de ură. În ceaţă, văd o bâtă, poate un mâner de cazma, pe care-l apuc şi-l agit în aer. Vreau să fac rău, să ucid. Inamicul meu fuge, proferând injurii. Ce mai rămâne?

Nu mai ştiu cum îl cheamă, şi poate că asta este cel mai rău, căci era notat. Rămâne atât de puţin, tulburarea. Dar din ce cauză? Fata pe care o iubesc m-a lăsat s-o ajung din urmă. Are poate doisprezece ani, un an şi jumătate mai mult ca mine, dar sunt aproape la fel de mare ca şi ea. Ea se lasă să alunece printre frunze, pe iarba uscată, se sprijină pe coate într-un tufiş care aduce cu un clopot. Un soi de cuib. În patru labe mă apropii, inima-mi bate aiurea, simt furnicături în stomac. Rostesc cuvinte care s-au pierdut. Ea râde fără să-şi bată joc. Cad lat ca un prost, şi fără să vreau mâna mea dreaptă, cu un deget întins, caută şi îi atinge sânul, aproape de coate, se afundă, dulce contact, moale, teritoriu suav necunoscut. Aş dori să redobândesc senzaţia exactă. Pierdută. Sân ferm, ca o bomboană gumată, în care ţi-ar plăcea să-ţi înfigi dinţii. Am zece ani. Acel deget va avea întotdeauna zece ani, ca şi fantoma acelei atingeri. Să revin, să-l înfig încă o dată. Să mai simt o dată acea amintire electrizantă. Scuză bâlbâită inutilă. Cuvânt pierdut. Ea a prins degetul pentru a-l reţine acolo sau pentru a-l împiedica să apese şi mai mult. Mă priveşte drept în ochi iar eu îmi abat privirea. Gura i s-a închis şi surâsul a dispărut. Rochia i s-a ridicat mult deasupra genunchilor, uşor îndoiţi, puţin depărtaţi, iar ochii mei alunecă de-a lungul coapselor ei lungi, un pic cam plinuţe, rotunjite; nu mai alunecă pe piele, ci pe o suprafaţă blondă, caldă, atrăgătoare într-un mod misterios, nouă, câmpie necunoscută. Ea se întinde, apucă tivul rochiei cu degetele şi o ridică spre abdomen cu o încetineală studiată care mă face să tremur. N-ar trebui să înceteze niciodată, nu va putea niciodată să înceteze. Nu îndrăznesc să-i privesc chipul, dar ştiu că o iubesc aşa cum nu voi mai iubi niciodată. Sub rochie, cute şi umbre minuscule, această simplitate mi se pare de o complexitate infinită pe care vreau s-o simt cu degetele. Nu se rosteşte niciun cuvânt. Pe aceste cuvinte nu le-am pierdut. Şi când se iveşte slipul său alb, tivit cu roz pal, mâna mea, aşezată pe partea de sus a coapsei ei, se străduieşte să o atingă uşor, ca un fulg, de teamă să n-o trezesc cu atingerea mea, căci trebuie să presupun că doarme sau că este cumva inconştientă, deşi ştiu că nu e nimic involuntar în gesturile ei. E un miros de miere pe care îl aveam, oh, pe care îl aveam gravat, şi care nu mai e decât un cuvânt, un miros de miere sălbatică, al transpiraţiei ei, şi care evadează din corpul ei

pentru a-l umple pe al meu. Degetele mi se rostogolesc pe marginea materialului, lizieră elastică, încă pe partea exterioară a coapsei, ezită să înainteze spre interior, ideea că visul se spulberă, că ea protestează şi mă respinge.

Cu o mişcare continuă, vioaie, la fel de naturală pe cât de imposibilă, ea se arcuieşte, se cambrează, îşi dă jos slipul, se apleacă pentru a depăşi obstacolul genunchilor şi al călcâielor, se sprijină din nou pe coate, râde fără zgomot, îşi depărtează puţin picioarele. Îndrăznesc să mă uit, văd mai întâi buricul, de-abia vizibil în întunericul format de o cută a rochiei. Ştiu că îl cunosc deja, dar este prima oară că îl văd astfel. Scobitură încreţită pe culmea unui abdomen rotunjit. Dumnezeule, pe toate acestea le-am pierdut, iar cuvintele lor trădează astăzi experienţa. Toate acestea încă se mişcă în mine, aşa cum se agită un animal care simte că i se apropie sfârşitul. Cuvintele sunt scheletul experienţei, a spus Stello, şi cel ce le dezghioacă aruncă oscioare în nisip.

Abdomenul său neted, palid, roz, împodobit cu câteva firişoare de păr de-abia vizibile, umbra unui puf blond, marcat de o cută verticală, despicată, cărnoasă. Ea îşi depărtează picioarele şi mai mult, de parcă s-ar aşeza mai comod, fără jenă, suspină, mă urmăreşte deşi eu nu ştiu nimic, cufundat cum sunt între coapsele ei. O dâră de umbră, o înţepătură de trandafir. Ceva mi se umflă cu o insistenţă supărătoare în pantaloni. Degetele alunecă incontrolabil pe coapsele ei, mâinile mi se lipesc de şoldurile ei, alunecă spre interior, ating în treacăt pielea atât de fină şi albă din interiorul coapselor, niciodată nimeni şi nimic, degetele mari strâng mai tare, oh, săruturi de fluture, de-o parte şi de alta a sexului ei cu margini rotunjite, margini elastice, ecouri ale sânului, şi îl deschid încă puţin, ca să pătrund toate secretele lumii. Un trandafir umed se întredeschide, cu un mugure chiar deasupra mijlocului, o creastă care palpită imperceptibil. Tremurând, deschid şi mai mult, mai jos, pielea unei uşiţe minuscule. Cute şi secrete. Nimic nu e mai frumos decât această imagine perfectă a ceea ce am pierdut. Îmi amintesc de un miros slab de sare dulceagă, un ecou maritim. Mă aplec şi, cu fruntea cufundată în rochia ei, nasul în abdomenul ei, îmbrăţişez uşor, nu cu limba, aşa cum o voi face când voi fi mai mare, ci cu buzele puţin uscate, şi aspir ca un copil care sărută şi o simt tremurând, dintr-o singură

mişcare, adânc, sub degetele mele care-i încercuiesc coapsele. Alabastrul, trandafirul şi zăpada. Iată ce-mi amintesc, şi care nu înseamnă nimic pe lângă senzaţia resimţită. Nimeni, nici măcar ea, nu ar putea să-mi redea ceea ce am pierdut din acea oră, cea dintâi.

Învăţătura, asta nu înseamnă nimic atunci când privirea destramă, şi clic, claxon optic pe pagini, pe ecran, pe tabla neagră, verde sau albă, pe lume. Ameţeala de a fi atotştiutor ca o enciclopedie şi neliniştea brutală de a nu şti nimic. Nu-mi vorbiţi de studii. Cine n-a cunoscut zăpăceala inocentului sufocat sub o avalanşă de date nu a gustat savoarea derutei. A reţine nu înseamnă a înţelege. Nu ajunge să ai în cap toate fiţuicile din lume, trebuie să ştii şi să te serveşti de ele. Oh, o dată istorică nu e niciodată greşită, nici definiţia unui cuvânt. Dar poate să lipsească sensul, ca şi utilizarea unei formule matematice: a devenit un obiect monstruos, abstract, străin.

Perla conţine trei tipuri de memorie. O memorie centrală, inaccesibilă, care este, din punctul de vedere al purtătorului, memorie moartă. Ea conţine logica procesorului, programele sale de exploatare, şi nu poate fi ştearsă sau reconfigurată decât într-un centru specializat. Apoi există o memorie accesibilă şi reconfigurabilă, care-i permite purtătorului, după dorinţă, fie să definească instrucţiunile pe care i le dă perlei, fie să reţină provizoriu date pe care le va şterge sau le va transfera mai târziu. Şi, în sfârşit, există o memorie de înregistrare, denumită migrantă, şi care nu este uşor nici de şters, nici de reconfigurat. Memorie de masă. Datele se înregistrează în ordinea primirii lor, şi când simţiţi nevoia să le modificaţi, le recopiaţi ceva mai departe, fără să vă mai gândiţi la starea lor iniţială. Aveţi atâta loc. Şi dacă vă simţiţi vreodată la strâmtoare aţi putea, totuşi, cu un mic aparat, să reîmprospătaţi celulele marcate şi să le repuneţi, într-o anumită măsură, în circulaţie. Memorii vii, memorii moarte, acces aleatoriu sau mai degrabă arbitrar. Memorie pierdută, memorie furată. Schimb de memorii. Gume ale memoriei. Tot ce-mi rămâne din aceasta este lecţia, şi este bizar s-o repeţi la infinit, aşa, fără motiv.

Închideţi ochii. Faceţi un clic în capul dumneavoastră, şi Veneţia este aici, sau Singapore, sau Vancouver, ca în prima zi, toate locurile, toate valurile, această plajă în unghiul de sus din dreapta al Spaniei, unde timpul a plantat dinţii negri şi cariaţi ai

dragonilor cu o mie de limbi de nisip. Deasupra mării, trei păsări albe şterg siajul navei. Între două faleze sfărâmate, Beni-Abbès, ca o rană verde, împarte deşertul în două. Adrar impresoară avionul Concorde cu ruine colorate în nuanţe de ocru. Vă hrăniţi cu imagini, ţipătul varanului şi mirosul fad al ouălor de broască ţestoasă. Cu ce cuvinte să reţii intensitatea primară? Cuvintele sunt astăzi cenuşa memoriei. Deschideţi ochii şi vedeţi două lumi suprapuse. Să faci dragoste zburând deasupra vulcanilor îngheţaţi ai Antarcticii, în timp ce ea poate că străbate munţii de pe Lună. Sau poate că îşi aminteşte de îmbrăţişarea puternică a altcuiva. Atunci începe călătoria aleatorie. Clic, clic şi iarăşi clic. Salturi în timp, salturi prin experienţă, unde am ajuns? La căutarea timpului fixat, salvat. Călătoria aleatorie, cu locurile sale de caznă, zonele intolerabile care trebuie marcate, interzise, urmele fricii, vestigiile ruşinii, intacte, pe care nu îndrăznim să le atingem, ruine precise ale sinelui de care ne apropiem cu paşi mărunţi sau în care brusc locuim din nou în dezordinea călătoriei aleatorii. Frisoane îngheţate. Greţuri eterne. De care ne apropiem cu paşi mărunţi, în speranţa de a le îmblânzi, dar niciodată, a spus Stello, nu ne putem însuşi ceea ce rămâne imobil în noi.

Îmi rămân cuvintele. Murdărie a cuvintelor. Rămăşiţe. Credeţi că putem fixa, reprezenta ceva cu cuvintele? Aţi încercat să vorbiţi în alfabetul morse, titititatatatititi? Fuge, scapă, nu are culoare, miros ori savoare. Nu există cuvânt potrivit. Cuvintele sunt nedrepte. Este o atmosferă obscură, picioare de muşte şi stropi de salivă. Cine a fixat vreodată prima experienţă în cuvinte? Este ca şi cum ai încerca să extragi sarea din mare cu o plasă de pescuit. Nu se poate reconstrui o memorie cu cuvinte. Şi totuşi, aveam în memorie toate cuvintele, şi în cap toate dicţionarele. Scormonesc, fac presiuni, îmi mânjesc mârşavul creier bleg cu cuvinte. Cu cuvinte.

Cuvinte. Stello spune: Aroganţa unui om, chiar geniu fiind, este o ţesătură alcătuită din milioane de ezitări, eşecuri, fisuri, sau se bazează pe titlurile îndoielnice dobândite la naştere. Aroganţa unei femei foarte frumoase este mai calmă, mai dezgolită şi, într-un anume sens, mai pură. Ea nu-i datorează nimic femeii care n-are nimic de dovedit: este cea proprie speciei, promisiunea unei specii mai perfecte a viitorului.

Astfel, văzui trecând o femeie foarte tânără şi foarte frumoasă, al cărei veşmânt de lână îi lăsa un umăr descoperit. Tăietura ovală, de la spate, îţi strecura bănuiala că sânii sunt liberi. Nu-mi cereţi să-i descriu frumuseţea. În alte timpuri, bărbaţii fără memorie obişnuiau să reţină prin cuvinte astfel de impresii. Imaginea însăşi, şi emoţia, sunt cele pe care, de regulă, avem obiceiul să le păstrăm intacte, şi am pierdut talentele lor. Dar ceea ce îmi rămâne este amintirea pielii atât de netede încât nicio îngroşare n-ar fi putut s-o încreţească. Orice piele este un peisaj unde câteodată apar cutremure, în afară de unele care sunt miraculoase. Mângâierea privirii se desăvârşeşte ca lovitură în inimă.

Era un timp mizerabil. La adăpost în spatele buclelor sale blonde, ea mă privea cu un aer plin de subînţelesuri. Văzui imediat că avea o privire care voia să mă intimideze. Nu mi-a trebuit mai mult pentru a mă înflăcăra, în ciuda umidităţii ambiante. Nu mai ştiu cum o cheamă. Ar fi trebuit să notez. Nu mai ştiu nici măcar cu ce semăna.

Ce s-a întâmplat? Ce-mi rămâne? Un gol. Evident, ne putem imagina tot ceea ce se poate întâmpla între un bărbat şi o femeie. Ştiu că am iubit-o mai mult decât orice pe lume, cum se spune. Pot să inventez câteva variante pentru a umple golul, dar asta nu face decât să-l mărească. Ne putem imagina că el a reuşit să-i atragă atenţia pescuind în biblioteca de trucuri de agăţat, adunate cu miile în perlă, toată experienţa masculină a umanităţii, toată ştiinţa seducătorilor, de la începuturile lumii. Putem crede că ea a fost cea care l-a remarcat. Putem visa.

A fost o poveste minunată, cum se spune. Tranca-fleanca. Una din acele poveşti care se povestesc de mult mai multă vreme decât de când există maşinile (leviere, roţi dinţate, cartele perforate, piste magnetice şi bule cuantice, şi memoriile, infailibilele memorii induse de maşinării), de ai crede că cuvintele au fost inventate pentru asta înainte de a deveni inutile. Se apropiară, se examinară, se studiară, îşi vorbiră şi tăcură, se sărutară şi se iubiră, se mângâiară şi o luară de la început, iar şi iar.

Într-o zi, ea îi spuse: “Vreau să ştiu totul despre tine. Vreau să ştiu cum erai când ai fost copil şi ce ai văzut şi ce ţi-a plăcut, tot, tot, tot.” Fără-ndoială, nu-i spuse chiar tot, căci ar fi durat foarte mult, şi sunt anumite lucruri pe care am prefera să nu le

împărtăşim nici cu noi înşine, nici măcar cu carnea din carnea noastră. Dar ei se angajară într-o activitate care era la modă, după ce fusese proscrisă de codul bunelor maniere timp de ani buni, deci considerată oarecum perversă, şi, în consecinţă, practicată intens în secret, schimbul de memorii. Împrumută-mi viaţa ta. El îi fixă cu dragoste pe frunte coroniţa care permitea încărcarea perlei cu toată memoria din lume, şi îşi instală pe cap dispozitivul de copiat care asigura salvarea datelor în cazul improbabil că ceva n-ar funcţiona în microcristale, şi branşă fibrele optice care le uneau la cutia de conexiuni, şi începu să se transfere în ea. Poate îşi spuse că semănau, cu coroniţele acelea pe cap, cu o prinţesă şi un magician din basme, sau orice alt fleac de circumstanţă. Erau cuibăriţi într-o emisferă pneumatică pulsatilă levito-oscilantă ultimul răcnet, şi, cu un gest graţios şi emoţionant, ea îşi apropie tâmpla de a lui ca să fie în contact cu el şi ca să poată crede că înregistrările se transmiteau direct de la un creier la altul prin căldura cutiilor craniene. Oh, dă-mi gândurile tale.

Cu ochii pierduţi în neant, cu privirea aţintită asupra viziunii interioare, el începu să aleagă, nu fără ezitare şi nici, probabil, fără o oarecare teamă şi meschinărie, icoanele pe care avea să i le dea, alegere pecetluită de un clic mental. Din când în când, ea scotea un sunet slab, ceva între bombănit şi geamăt, semn de aprobare sau de apreciere, sau poate pur şi simplu pentru ca el să continue, să înţeleagă că ea era acolo, ceea ce el nu putea să ignore dar era efectiv pe cale de a uita. Ceva mai târziu, ea îi dădu în schimb nişte eşantioane ale fixărilor sale (termenul care era atunci în vogă şi care îl înlocuise pe cel de impresii: oh, fixează-mă) în număr mult mai mic, ţinând probabil cont de concepţia ciudată de pudoare pe care o au unele femei. Era ceva straniu, pe care, fără doar şi poate din candoare, nu-l experimentase, aceea de a se uita la ecranul interior prin ochii altuia. Se văzu privind-o într-o oglindă din locul pe care-l ocupa ea. Simţi alunecându-i pe piele materiale ciudate. Nu era vorba, aşa cum ştie fiecare, de a se pierde în celălalt, de a-i împrumuta personalitatea, ci doar de a-i lua locul şi de a percepe, ca printr-un plic transparent, ca printr-un geam flexibil, tot ceea ce resimţise ea. Există diferenţe de neşters între un bărbat şi o femeie. Ea nu îi transmisese niciuna din experienţele sale sexuale, şi din mai multe motive el fu liniştit dinspre partea

asta, dar fu surprins şi un pic speriat să se vadă retrăgând din sine şi examinând cu atenţie un tampon igienic puţin înroşit. O urmă de umor, poate, şi încă ceva în plus. Sunt şi asta şi sunt fericită.

Probabil că acela fu momentul când el începu să vadă universul prin ochii ei. Cum ea nu se pretă decât atunci şi apoi din ce în ce mai rar la jocul de împrumută-mi viaţa ta, el trebui să se mulţumească s-o înregistreze din ce în ce mai des, în toate locurile şi în toate situaţiile. Cum el considera, nu fără imprudenţă, că se bucură de o fericire perfectă şi fără pericole, putem presupune că încerca să-şi ia măsuri de apărare împotriva timpului. De acum înainte sunt constrâns să fac doar presupuneri referitor la ceea ce fixă el, ea la ea, ea la el, ea în tot felul de peisaje, deoarece călătoreau mult. Atunci exercita în mod provizoriu profesia de artist destructivist, ceea ce avea poate un caracter semnificativ, dacă nu chiar premonitoriu. Aceasta însemna că el căuta obiecte care prezentau o anumită raritate sau frumuseţe, şi că, după ce le descria, înregistra, clasifica şi caracteriza în toate modurile posibile, astfel încât toate proprietăţile lor să fie conservate sub forma unor semne analogice sau numerice, le distrugea. Destructivismul era socotit a devansa, şi prin asta a preîntâmpina, opera timpului. Distrugerea se putea face în public cu o anumită solemnitate, sau în particular, în cel mai mare secret, dar trebuia să fie completă şi însoţită de un regret autentic. Distruge ceea ce iubeşti. Axioma destructivismului, sau poate etica sa, era simplificarea lumii. Lăsaţi trecutul să-i înghită pe cei depăşiţi.

În ceea ce o privea pe ea, studia, cred, de vreo doi sau trei ani, într-un mod destul de vag, topologia contextuală, şi este de crezut că aflase în destructivismul aplicat artistic material de observaţie şi meditaţie. Să nu deduceţi de aici că era lipsită de motivaţie sau de mijloace, căci era strălucită. Dar traversa una din acele perioade la care ne aşteptăm. Ca să spun adevărul, nu mai ştiu nimic. Toate acestea s-au şters odată cu numele ei. Presupun, îmi imaginez, poate inventez.

Ei călătoreau mult. El o fixa adesea, de obicei fără ştirea ei, dar câteodată îşi dădea seama după expresia de pe chipul lui, care pe moment era lipsit de schimonoseli. Ea nu putea să ştie dacă o fixa sau dacă evoca o înregistrare mai veche sau dacă pur şi simplu culegea un detaliu care nu o privea deloc.

Câteodată o făcea cu pompă, cerându-i să ia o anumită postură sau să surâdă, să se aşeze acolo, chiar în mijlocul unui pod şi să se lase un pic pe spate, arcuită peste parapetul de piatră sculptat cu armele unui suveran mongol. Dar, ca regulă generală, nu-i cerea nimic, mulţumindu-se s-o privească şi s-o fixeze. O dată, înregistră chiar o zi întreagă, într-o situaţie cu siguranţă excepţională, când se găseau la bordul lui Lagrange 5 şi când urmăreau pe nişte ecrane gigantice dintr-un mare salon primele imagini venite de pe o altă stea. După o călătorie de treizeci de ani, o sondă ajunsese la sistemul Barnard şi expediase către soare, cu aproape şase ani mai devreme, imaginile splendide şi dezolate ale unei planete enorme, care se împurpura în culori ţipătoare. Era un eveniment istoric. Îi povesti ceva ce ştia de la mama lui şi a cărui amintire se transmisese în familie prin cuvinte. Cu aproape o sută de ani înainte bunicul său se afla la ţară când prima expediţie umană ajunse pe Lună, şi, deşi evenimentul fusese transmis în direct de toate televiziunile de pe glob, el nu avea niciun ecran la dispoziţie. Aşa că l-a urmărit doar la radio. Era de necrezut, dar era adevărat. Şi acest om, mort de multă vreme, îi povestise fiicei sale care la rândul ei îi povestise fiului său, iar el povestea acum că ochii i se înceţoşaseră şi că trebuise să se abţină să plângă când, ascultând cuvintele celui ce păşea pe cenuşa de la suprafaţa Lunii, se uitase pe fereastră la discul Lunii profilat pe cerul văratec. Văzuse destul de des după aceea imaginile acestei prime expediţii, dar nimic nu egalase vreodată, în mintea lui, sunetul pur al vocilor, amestecat cu pârâiturile produse de paraziţi. Reuşise să transmită, nu se ştie cum, amintirea acestei emoţii prin doar sunetul vocii sale. Şi acest ecou fragil nu era încă înăbuşit, căci putea fi repetat.

Aşadar o fixa, în toate locurile şi în toate situaţiile, îmbrăcată şi dezbrăcată, când citea, desena, vorbea, mânca, surâdea, scria, mergea, alerga, dansa, îl săruta şi făceau dragoste, şi i se întâmpla să fixeze cu o atenţie deosebită, când o mângâia, fâşâitul uşor al degetelor sale pe această piele miraculoasă.

Lucrurile începură să se strice când ea spuse: “Nu înţeleg ce găseşti la mine.”

Cred că el nu răspunse nimic. O fixa. Ea insistă: “O să sfârşesc prin a crede că te gândeşti să mă distrugi, că mă

înregistrezi ca pe unul dintre obiectele tale, ca acea vază Ashanti pe care ai spart-o luna trecută.”

El spuse: “Nu înţelegi. Vreau să te păstrez, să te conserv în mine aşa cum eşti.”

Ea spuse, la rândul ei: “Nu vreau să fiu conservată. Nu sunt o colecţie de imagini. Sunt vie. Tu nu vezi ce este pe cale să facă acest lucru, această perlă, din tine, din mine, din noi toţi. Devenim privitori ai propriei noastre vieţi. Nu ne gândim decât să stocăm amintiri şi le revedem la tot pasul. Uită-te în jurul tău. Uită-te la oamenii ăştia care reiau la nesfârşit pe ecranul lor interior scena în care credeau că sunt fericiţi sau importanţi sau celebri. Rătăcesc ca nişte fantome într-un cimitir.”

El replică: “Perla este un lucru minunat.”

Ea spuse: “Perla a fost o idee minunată. Iar acum nivelează totul.”

El spuse: “Perla ne oferă o formă de imortalitate. Într-o bună zi vom putea transfera tot ceea ce am văzut, simţit, gândit, pe un suport indestructibil şi vom fi nemuritori.”

Ea spuse: “Nemuritori mumificaţi pe vecie. Nu vreau o imortalitate ca asta. Nu vreau să mi se editeze viaţa, nici de mine, nici de nimeni altcineva. Nu mai vreau să mă fixezi.”

El îi spuse îţi promit sau ceva de genul ăsta. În orice caz, cuvintele pe care le-au pronunţat şi unul şi altul s-au pierdut. Dar era o promisiune pe care nu putea s-o respecte pentru că începea să-i fie teamă că o să-l părăsească şi dorea s-o stocheze în întregime, ca o precauţie pentru zilele de răceală. Iar lucrurile se agravară pentru că nu voia ca ea să-şi dea seama că el nu-şi respecta promisiunea şi că o fixa mai ales când nu-l vedea, când îi întorcea spatele, sau închidea ochii, în timp ce creştea în el dorinţa de a o fixa de o mie de ori, pe vecie, chipul ei, surâsul, ochii ei mari deschişi. Încerca să fie impasibil la cel mai uşor clic mental, care nu trebuia trădat nici măcar de tremurul unei gene. Dar era imposibil. Ea îl cunoştea mult prea bine. Cunoştea mult prea bine acea străfulgerare de absenţă. Într-o noapte îl respinse, se smulse din îmbrăţişarea lui, îl făcu lipitoare, caracatiţă, îl insultă, îl lovi şi îşi dădu seama că el nu încetase s-o fixeze. Atunci tăcu.

Apoi îi spuse, pe un ton foarte calm: “Eşti nebun.”

În sfârşit, într-o bună zi, poate la mult timp după aceasta, cel puţin la destul timp după, ea îi ceru s-o uite. Literalmente. Ea îi

spuse: “Vreau să mă uiţi. Dacă mă iubeşti, uită-mă.” Probabil că nu sunt chiar cuvintele exacte, căci nu mai există nicio modalitate de a şti exact ce a spus. Multe poveşti de dragoste s-au încheiat cu astfel de cuvinte. Dar în acest caz precis, era vorba de altceva, ceva ce nu mai fusese trăit niciodată. S-ar putea ca ea să fi întâlnit pe altcineva, dar asta nu era o ipoteză necesară. Pur şi simplu povestea lor se sfârşise, cel puţin din partea ei, iar el nu avea niciun dubiu că el era de vină pentru o bună parte. Poate că ea a spus: “Nu pot să suport să-ţi aduci aminte de mine, de tine înăuntrul meu, de dorinţa şi de plăcerea mea, de corpul meu şi de ţipetele mele. Vezi tu, asta nu pot să suport.” Nu e prea veridic, căci nu aşa se exprimă de obicei o femeie nefericită, sau furioasă, sau pur şi simplu sătulă. Dar cam ăsta fu efectul asupra lui. Era prins în capcană, căci o iubea mai mult decât orice pe lume, aşa cum s-a spus deja, şi nu-şi putea imagina să-i refuze ceea ce-i cerea. Ea ar fi putut să spună: “Trebuie să te părăsesc. Nu te mai gândi la mine. Încearcă să mă uiţi.” Într-un alt timp ar fi spus: “Dă-mi scrisorile înapoi, sau arde-le.” Dar ea îi cerea să golească perla de orice era în legătură cu ea, să şteargă tot ceea ce adunase în perspectiva ineluctabilă a dispariţiei sau a plecării ei. Poate că şi el, în secret, se hotărâse să se despartă de ea, mai târziu, când se va fi umplut de ea până la saţietate. Dar iată că nu numai că ea i-o luă înainte, lucru de care-i fusese teamă tot timpul, dar îi mai şi dejuca planurile. La început refuză, bineînţeles. Dar era prins în capcană. O iubea încă prea mult pentru a-i refuza ceva esenţial, ceva ce, într-un mod destul de confuz, i se părea just. Îşi imagină chiar, pentru o clipă, că lucrurile vor fi la fel ca înainte, că îl va iubi mai mult ca niciodată dacă va face acest gest eroic, romantic, pe care nu-l mai făcuse nimeni înaintea lui, era sigur de asta. Un gest care, în mod ironic, era, în simetria sa, conform esteticii destructiviste. Poate un punct final pus operei sale. De data asta obiectul ar fi rămas intact, iar înregistrările, toate înregistrările, ar fi fost nimicite. Obiectul care trebuia distrus se afla în interiorul său şi nici nu se punea problema de a păstra cea mai mică urmă. Tot atunci îşi dădu seama că dacă voia să rămână fidel sieşi, trebuia ca ea să-l părăsească. Distruge ceea ce iubeşti. Dar mai întâi învaţă să iubeşti. Regretul trebuie să fie sincer. Povestea lui era o metaforă naivă a lumii în care singurul viitor cert era ştergerea.

Universul însuşi, spusese Stello într-una dintre propoziţiile sale cele mai puţin inspirate, este o frază lungă cuprinsă între două puncte. Înainte, după, nimic.

Poate că el spuse “Da.” Şi începu s-o şteargă. Dorise să revadă fiecare înregistrare înainte de a o anula, dar înţelese că nu va avea nici timp, nici curaj. Atunci făcu în bloc, în bucăţi întregi, ceea ce trebuia să facă. Am putea vorbi aici despre sublimarea ruinelor. O privea şi i se părea că figura ei trăda o anumită suferinţă, sau chiar frică. Se temu că va începe să plângă. Lucrul acesta probabil că este inventat, căci n-a rămas nicio urmă. Şi când termină, îi întinse o cască de un model recent care nu era conectată la niciun fir, o reglă pe a sa şi îi spuse: “Vrei să verifici?”

Ea dădu din cap şi spuse: “E inutil. Mulţumesc. Ştii că acum trebuie să plec.” Asta, cel puţin, e adevărat şi sigur. Şi ea plecă, fără niciun sărut, fără niciun gest în plus, iar el rezistă impulsului de a o fixa pentru ultima oară. Fidelitatea înseamnă uitare.

Astfel, ea dispăru. El îşi pierduse capul, apoi pierduse tot ceea ce era fixat cu ea. Devorat de Sfinx. Îi mai rămânea să-şi piardă perla, ceea ce se întâmplă în mod natural, ca în orice tragedie.

Îşi dădu seama că memoria sa, nu perla, ci vechea lui memorie biologică, imprecisă, nestatornică, se înceţoşa. Începu prin a-şi pierde numele. O clipă, îi rămase un prenume, dar era unul comun, sau, mai exact, unul frecvent, şi prin efortul de a-l repeta, în speranţa de a-l putea grava în neuronii săi, îi pierdu orice sens. Apoi chipul începu să i se descompună. Orice efort de a-l reconstitui nu făcea decât să-l descompună şi mai tare, să-l deformeze în mod grotesc. Păstră ceva mai mult timp, în vârfurile degetelor, amprenta pielii sale. Într-un fel, faptul că ochiurile se desfăceau astfel era conform proiectului său. Dar descoperi curând că nu putea uita absenţa. Aceasta desena în interiorul său un gol care nu mai avea nume dar care păstra o formă. Putea să umple până la refuz memoria perlei, putea s-o umple de cunoştinţe, de experienţe, de imagini, dar nu putea să uite că iubise o umbră. Învăţă că puteai să continui să iubeşti pe cineva despre care nu mai ştiai nimic.

Dacă aş revedea-o cu siguranţă că aş recunoaşte-o. Şi poate că totul ar putea să înceapă. Asta este? Sau este cea de colo? Femeile deveniră pentru el piesele unui puzzle incomplet. Surâs,

picior, rotunjime a unui sân sub o ţesătură fractală, un ochi negru te priveşte. Chiar aşa, negru? Un cuvânt şoptit. Unghii care se admiră, luni mici, cornoase. Un genunchi rotund evadează de sub o rochie.

Avu o idee formidabilă. Mii de alte perle poartă imaginea ei. Când o voi găsi, o voi recunoaşte. După ce o voi recunoaşte, mă voi regăsi. Măcar era o dorinţă. Pentru orice problemă tehnică există o soluţie tehnică. Îi veni în minte că opusul destructivismului era constructivismul. Elementele a ceea ce am pierdut subzistă, rătăcitoare, în vastitatea lumii, şi este suficient să le reuneşti.

Să o numim necunoscuta. Nu-i mai ştie numele. Nu este nici măcar sigur că ar recunoaşte-o dacă ar vedea-o pe stradă, ceea ce nu e prea verosimil, căci ea s-ar putea afla oriunde pe un Pământ unit care numără douăsprezece miliarde de locuitori în cele două mii şi ceva de circumscripţii, sau într-una dintre cele şaizeci şi şapte de colonii extraterestre, sau chiar pe drum către Alfa Centauri, Vega sau steaua lui Barnard. S-ar putea să pară surprinzător că el nu e sigur că ar recunoaşte-o dacă ar întâlni-o, dar poate că şi-a schimbat culoarea ochilor, a părului, sau chiar a pielii, şi în mod precis a putut să-şi schimbe înfăţişarea şi vocea, caz în care n-are nicio şansă. Şi poate că el însuşi nu s-a uitat niciodată bine la ea căci o iubea şi o fixase cu atâta intensitate. Îşi spusese că avea destul timp s-o privească, dat fiind că o conservase în întregime, şi de mii de ori, în perlă. Credem întotdeauna că urmele rămase sunt ceea ce contează. Credem întotdeauna că vom avea timp. Credem întotdeauna că prezentul este viitorul. Dacă i-ar şti numele, dacă ar putea s-o descrie, Arbitrii Cunoaşterii, care administrează omenirea de acum înainte după legile sistemelor, ar putea să i-o regăsească. Nicio rugă, nicio suferinţă, nicio dezordine nu-i află neglijenţi. Şi deşi, dacă-l întrebi, pretinde contrariul – dar nu-l întreabă nimeni, niciodată, cui îi pasă? – poate că nu pe ea o caută, ci ceea ce fusese el, propriile lui amintiri, acel timp despre care acum are impresia că îi fusese furat de două ori. Oh, nu vrea să reia ceea ce, într-un moment sublim de dragoste şi de generozitate, abandonase – cel puţin, n-ar mărturisi nimănui, nici măcar sieşi –, dar i-ar plăcea să regăsească într-o privire străină ceea ce fuseseră ei şi ceea ce fusese el, nu doar într-o privire, ci într-o mie, căci are impresia că are o gaură în el, un

gol, şi sentimentul de a fi incomplet, de parcă ar fi fost ros de molii, franjurat. S-ar întoarce puţin, ca să vadă dacă umbra sa nu trădează această lacună. Peter Schlemihl al memoriei. Căci ceilalţi, asta se deduce, se ştie, au arhive complete şi chiar supraîncărcate, prin schimburi repetate, viaţa lor plus vieţi fractale, în timp ce el tăinuieşte ceva mai puţin de una.

Dacă l-ar întreba cineva – dar cine să-l întrebe? – ar răspunde cum îşi spune lui însuşi câteodată, făcând pe deşteptul, că se simte mult mai liber şi mai uşor, şi parcă transparent, purtând în el acel gol. Dar nici el nu crede asta, este doar o poză afectată, ştie că îi lipsesc clipele când s-a apropiat de perfecţiune sau de absolut, şi chiar dacă nu e adevărat, ar fi putut să fie. Înţelege esenţa destructivismului: nu ceea ce a fost notat despre obiectul dispărut contează, ci ceea ce, în ciuda tuturor precauţiilor, a fost neglijat. Când totuşi l-am reconstrui, ceea ce este posibil, cine ar jura pentru identitatea sa?

Pentru a fi sigur că n-a pierdut nimic esenţial, ar trebui să regăsească exact ceea ce ştersese. Întotdeauna ne surprinde când se deschide schimbului, ceea ce face destul de des şi din ce în ce mai des, ca toată lumea în prezent, acest gol, de parcă ar ascunde ceva, ceea ce nu se mai obişnuieşte. Pentru unele, aceasta nu este lipsit de un iz de romantism, de un dram de perversitate, deşi niciuna nu-l crede când spune adevărul. Ce poate să ascundă? Nimic, desigur, mânjit în culoarea misterului.

Şi de aceea, deşi nu recunoaşte, începe să urască perla. Ea l-a făcut, crede el, să piardă obiectul dragostei lui şi l-a lipsit de o parte din viaţa lui. Refuză să admită că este singurul vinovat. Vinovate sunt perlele, şi toţi cei ce le poartă. Pentru că se pretinde mai liber şi mai uşor, şi pentru că urăşte perlele, fără să-şi dea seama, descoperă ceea ce ştie toată lumea şi ceea ce el ignora din indiferenţă, şi anume că perlele au transformat lumea sau, cum se zice, raporturile sociale. Cine ar îndrăzni să mintă, ba mai mult, să comită o crimă, sau un simplu delict, o nerespectare a regulilor sau pur şi simplu a tradiţiilor, când poţi fi somat politicos să prezinţi arhive inalterabile? Desigur, oricine se poate abţine să fixeze. Dar tocmai asta e, lacuna valorează cât o prezumţie. Nu există nimic important, niciun act, niciun gest care să nu fie notat pentru a te putea prevala de el. Ca în paradis, sufletele sunt de-acum transparente. Orice colţ de umbră este suspect de a adăposti un infern. Şi cum carnea este

fără putere, iar spiritul şi mai şi, perlele conţin chiar şi directive salvatoare. Pentru cine doreşte, sau cine este obligat printr-o decizie superioară, simpla schiţare a unui gest abominabil, fraudă, furt, viol, sau simplul fapt de a aprinde o ţigară declanşează evocarea tabloului consecinţelor. Spirite ale morţilor ale lui Skinner sau Hieronymus Bosch. Se spune că perlele au devenit îngeri păzitori. Demoni, spune el. Liberi, criminalii care se căiesc poartă în ei imaginea perfectă a zăbrelelor. Virtutea este o tehnică. Aleluia!

Lanţuri, zice el.

Notează, adresându-se unei femei pe care a iubit-o: “Nu ştiu cum te cheamă. Dar ştiu că ai avut dreptate.” Căci el îşi aduce aminte, cu mare greutate, că ea dispreţuia perlele şi se temea de ele. Poate că era vina ei. Oh, desigur, ca să fim drepţi, întâlneşte şi scriitori care nu mai uită fraza de-abia scrisă, pictori care au fixat ochiul încreţit la momentul oportun şi care se încăpăţânează să reproducă viziunea unică, matematicieni care rumegă, senini, teorema întinsă pe trei mii de pagini afişată pe tabla electronică de pe care nu se poate şterge. Unii.

Alţii îşi retrăiesc viaţa în sens invers, sau reiau acelaşi moment la infinit, de parcă ar fi oprit timpul, prezentul care închide în el trecutul, prizonieri ai unui prânz cu soare, îmbătrânind nemişcaţi, revenirea eternă a vârstei, ricanează el, sarcastic. Există petrecăreţii prin împuternicire, colecţionarii care-şi trec unul altuia piesele bune, şi care se umplu încet-încet de împrumuturi care îi fac găunoşi. Preafericiţi bogaţii, şi bogaţi cei fericiţi, care-şi detaliază vieţile la supermarketul imaginarului. Totul se piratează, totul se împărtăşeşte, euforia puterii şi exaltarea geniului. Utopia se înregistrează în cap, paradisul se imprimă în inimi, câteodată cu o înfăţişare caraghioasă, dar pentru cei puri totul este pur. Îngerii cântă în cor reconcilierea informatică universală, sfârşitul istoriei şi al alienării, sub ochiul neutru şi binevoitor al Arbitrilor Cunoaşterii. Unul pentru toţi, toţi pentru unul. Nimic nu se pierde, în afară de ceea ce este inutil. Nu mai există trecere în gol. Nu mai există spaţii goale. Agonia însăşi poate fi refolosibilă, există amatori.

Peste o mie de ani, se gândeşte el, toate perlele vor semăna unele cu altele. Ochi unic de insectă cu miliarde de faţete, umanitatea extaziată se va împărtăşi din chintesenţa experienţelor sale. Dar se înşeală. Nu va fi nevoie de o mie de

ani. Undele şi cablurile asigură comunicarea între perle. De ce să mai vorbeşti? Limbajul se pierde, cuvintele dispar, atât de puţin capabile să exprime emoţia. O fixare bună valorează mai mult. Mă privesc prin ochii tăi în ochi.

Pentru că este un artist, nu-i vine greu să facă schimburi. Dar nu se regăseşte, şi nici nu o regăseşte pe ea. O dată crede că o recunoaşte din spate, pe un pod împodobit cu armoarii sculptate în piatră. Ezită, se îndoieşte, plânge, crede că o să renunţe, dar nu ştie la care din cópii. Ce încurcătură, notează el, neştiind că o citează. Îl cuprinde mânia. Îşi relatează povestea în faţa oglinzii şi o fixează. Este emoţionantă. Cunoaşte un succes exponenţial. Duplicare. Copie a. Copie a. La final strigă, arată lumea aşa cum crede el că a devenit. Salută capodopera finală a destructivismului, umanitatea fixată în douăsprezece miliarde de perle înainte de dispariţia sa. Spune că ea, necunoscuta, a fost prototipul, că numai ea poate să-i salveze, că trebuie s-o regăsească. Fără-ndoială, a înnebunit. Nu există altă explicaţie.

Într-un loc de nicăieri i se pune o întrebare (oare e un om, o maşină?):

— De ce această formulă, la sfârşit? *Va trebui să înapoiaţi porţile furate*. Oare e un cod? Semnătura vreunei organizaţii? Un mesaj subliminal? Un program ucigaş?

Râde, semnând delirul.

— Este, spune el, o manifestare de umor. Am învăţat de la un poet că nu există umor fricos.

Arbitrii Cunoaşterii meditează, scriu, interpretează. Ambiguitatea semantică este duşmanul lor, deci vânatul lor. Ar putea să implanteze în acest om imaginile care l-ar copleşi, dar el nu vrea. Ei îi respectă libertatea, în virtutea legilor sistemelor pe care acest om le respinge. Un destin straniu şi improbabil din punct de vedere statistic a făcut din el un rebel. Are dreptul. Memoria protetică este pentru el o povară. A făcut din ea o bombă. Se semnalează sinucideri care n-au alt motiv decât molipsirea de la povestea lui. Acest lucru nu poate fi tolerat. Omul este un lucru sacru.

Arbitrii Cunoaşterii compară, analizează, studiază precedentele, analogiile. Orice pedeapsă este exclusă, omul este sacru. Aleluia! Dat fiind că mijlocul prin care se produce aberaţia a fost, este şi va rămâne perla, şi că în absenţa sa aberaţia n-ar putea fi comisă, există o dilemă în virtutea celor

două Legi primare. Acestui om i se poate lua corpul, iar conţinutul perlei sale, cu toate celelalte informaţii recuperabile şi pertinente pentru identitatea sa vor fi transferate într-o bază de date. Va fi nemuritor. Va intra viu în inima electronică. Sau invers, poate să consimtă la eradicarea perlei. Va ieşi din paradisul electronic. Omul este liber. Aleluia!

Alese eradicarea.

În înţelepciunea lor, Arbitrii Cunoaşterii, care sunt deasupra oamenilor şi care aplică legile umane, au confirmat eradicarea, şi nicio altă măsură. Perla deţinutului va fi dezactivată şi distrusă fără ca el să poată suferi vreun alt prejudiciu. Orice rămăşiţă din arhivele comune de înregistrări va fi distrusă. Îi va fi redată starea naturală şi va fi liber să plece şi să vină şi să exercite orice activitate va dori, pentru ca destinul său să fie o mărturie şi un exemplu.

Şi într-adevăr, ciclop cu ochi crăpat, monstru fără memorie, sunt o mărturie vie. Încerc să adun amintirile amintirilor mele. Culeg cenuşa amintirilor mele pe care o îndes în sacii cu cuvinte.

Într-o zi, îşi aduse aminte de un poem pe care-l scrisese omul de altădată care nu văzuse oamenii de pe Lună, dar care le auzise vocile:

În grădina Belvedere din Viena
fulgi albi se adună, îngheaţă
pe perdeaua cenuşie a apei
îşi iau zborul
omătul ajunge din nou la cer

Atunci întâlni o femeie.

[*Mémoire vive, mémoire morte*, povestire apărută iniţial în antologia lui Patrice Duvic, Demain les puces (Denoël, 1986), traducere din culegerea Mémoire vive, mémoire morte, Editura Robert Laffont, colecţia Ailleurs et demain, 2007].

Mike Resnick

Barnaby în exil

(“Barnaby in Exile” 1994)

Traducere de Mihai-Dan Pavelescu

Barnaby stă în cuşca lui, aşteptând-o pe Sally să intre în laborator. Ea o să-i dea problema, aceeaşi la care a lucrat şi ieri. Dar azi n-o va dezamăgi. Toată noaptea s-a gândit la problemă. E amuzant să te gândeşti. Azi va face bine şi Sally va râde şi-i va spune ce deştept este. El va sta întins pe spate, iar ea îl va gâdila pe burtică şi va zice: „Oh, ce tip deştept eşti tu, Barnaby!” Apoi Barnaby se va strâmba caraghios şi va face un salt mortal.

Barnaby sunt eu.

Mă simt singur când pleacă Sally. Când se face negru, Bud vine şi-mi curăţă cuşca, dar el nu vorbeşte niciodată. Uneori uită şi lasă lumina aprinsă. Atunci încerc să vorbesc cu Roger şi cu familia lui, dar ei nu sunt decât iepuri şi nu pot face semnele. Oricum, nu cred că ei sunt foarte deştepţi.

În fiecare seară, când Bud intră, mă scol şi-i zâmbesc. Întotdeauna îi fac semnul pentru „Salut”, dar el nu răspunde. Uneori cred că Bud nu-i mai deştept decât Roger. El doar mă bate cu palma pe cap. Uneori, după ce termină, lasă deschise desenele.

Desenele mele favorite sunt Fred şi Barney. Totul este foarte colorat şi repede. De multe ori îi cer lui Sally să-l aducă pe Dino în laborator, ca să mă joc cu el, dar ea nu o face niciodată. Îmi place Barney, pentru că nu-i atât de mare şi zgomotos ca Fred. Şi nici eu nu sunt mare şi zgomotos. Pe mine mă cheamă Barnaby şi seamănă puţin cu Barney. Uneori, când este negru şi sunt singur, îmi închipui că eu sunt Barney şi că nu dorm într-o cuşcă.

Azi a fost alb afară şi chiar Sally avea alb pe ea când a venit în laborator, dar totul s-a schimbat în apă.

Azi am avut o jucărie nouă. Seamănă cu lucrul de pe masa Doctorului, cu multe lucruri mici care seamănă cu portocale turtite. Sally mi-a spus că o să-mi arate ceva şi eu să ating

portocala cu acelaşi desen pe ea. Mi-a arătat un pantof, o minge, un ou, o stea şi un pătrat.

Am greşit oul şi mingea, dar mâine o să le fac bine. În fiecare zi mă gândesc mai mult. Cum zice Sally, sunt un tip tare deştept.

Am petrecut multe zile cu jucăria nouă şi acum pot să vorbesc cu Sally atingând portocalele care trebuie.

Ea intră în laborator şi zice: “Cum îţi merge azi, Barnaby?”, iar eu ating portocalele care zic “Barnaby este bine” sau “Barnaby este flămând”.

De fapt, vreau să spun “Barnaby este singur”, dar nu este nicio portocală pentru “singur”.

Azi ating portocalele care spun “Barnaby vrea afară”.

— Afară din cuşcă? întreabă ea.

“Afară, acolo”, îi semnalez. “Afară, în alb.”

— Nu ţi-ar plăcea.

“Nu-mi place negrul când sunt singur”, îi semnalez. “O să-mi placă albul.”

— Este foarte frig şi tu nu eşti obişnuit cu frigul.

“Albul este foarte frumos”, îi spun. “Barnaby vrea afară.”

— Ultima dată când te-am lăsat afară, i-ai făcut rău lui Roger, îmi aminteşte.

“Am vrut doar să-l ating.”

— Nu-ţi cunoşti puterile. Roger nu-i decât un iepure şi l-a durut.

“Acum o să fiu mai blând.”

— Credeam că nu-ţi place Roger.

“Nu-mi place Roger”, îi răspund. “Îmi place să ating.”

Întinde mâna în cuşca mea, mă gâdilă pe burtică şi mă scarpină pe spate, făcându-mă să mă simt mai bine, dar apoi se opreşte.

— E timpul de lecţii, îmi spune.

“Dacă le fac bine, îmi poţi aduce ceva să ating?” o întreb.

— Ce anume?

Mă gândesc o clipă.

“Alt Barnaby”, îi spun.

Ea pare tristă şi nu-mi răspunde.

Într-o zi, Sally îmi aduce o carte plină de desene. O miros şi o gust. În cele din urmă, înţeleg că vrea s-o privesc.

Înăuntru sunt tot felul de animale. Văd unul care seamănă cu Roger, dar este mare şi Roger este alb. Este şi o pisică, aşa cum am văzut pe fereastră. Şi un câine, cum aduce Doctorul uneori în laborator. Dar nu este niciun Dino.

Apoi văd desenul unui băiat. Are părul mai scurt decât al lui Sally şi nu-i cenuşiu ca al Doctorului, şi nici galben ca al lui Bud. Dar zâmbeşte şi ştiu că poate atinge multe lucruri.

Când Sally vine a doua zi, am multe întrebări despre desene. Dar ea mă întreabă prima:

— Ce-i asta? îmi arată un desen.

“Roger”, îi răspund.

— Nu. Roger e un nume. Cum se cheamă animalul acesta?

Mă străduiesc să-mi amintesc.

“Iepure”, spun în cele din urmă.

— Bravo, Barnaby. Şi ăsta ce este?

“Pisică.”

Facem toată cartea.

“Unde este Barnaby?” o întreb.

— Barnaby este o maimuţă, îmi spune. În carte nu e nicio poză de maimuţă.

Mă întreb dacă în lume există şi alţi Barnaby şi dacă şi ei sunt singuri.

Mai târziu, întreb:

“Eu am un tată şi o mamă?”

— Bineînţeles, răspunde Sally. Toţi avem un tată şi o mamă.

“Unde sunt ei?”

— Tatăl tău a murit. Mama ta e într-o grădină zoologică, departe de aici.

“Barnaby vrea să-şi vadă mama”, îi spun.

— Mă tem că nu se poate.

“De ce?”

— Ea nu te-ar recunoaşte. Te-a uitat, aşa cum şi tu ai uitat-o.

“Dacă aş putea s-o văd, aş spune «Eu sunt Barnaby» şi atunci m-ar recunoaşte.”

— N-ar înţelege, clătină din cap Sally. Tu eşti un caz aparte, ea nu este. Ea nu poate semnaliza şi nu poate folosi un calculator.

“Ea are alţi Barnaby?”
— Nu ştiu. Cred că da.
“Cum vorbeşte cu ei?”
— Nu vorbeşte.
Mă gândesc la asta mult timp.
În cele din urmă, spun:
“Dar îi atinge.”
— Da, îi atinge.
“Ei trebuie să fie foarte fericiţi.”

Azi voi afla mai multe despre cum e Barnaby.
— Bună dimineaţa, rosteşte Sally când intră în laborator. Cum îţi merge azi, Barnaby?
“Ce este o grădină zoologică?” o întreb.
— Un loc unde trăiesc animale.
“Pot vedea o grădină zoologică pe fereastră?”
— Nu. Este foarte departe.
Mă gândesc multă vreme la următoarea întrebare.
“Barnaby sunt animale?”
— Da.
“Sally sunt animale?”
— Într-un fel, da.
“Mama lui Sally trăieşte într-o grădină zoologică?”
Sally râde.
— Nu, răspunde ea.
“Trăieşte într-o cuşcă?”
— Nu, spune Sally.
Mă gândesc o vreme.
“Mama lui Sally este moartă”, îi spun.
— Nu, ea trăieşte.
Mă enervez teribil, pentru că nu ştiu cum să întreb de ce mama lui Sally este altfel decât mama lui Barnaby şi, cu cât încerc mai tare, cu atât este mai rău şi Sally nu mă poate înţelege. În cele din urmă, încep să lovesc cu pumnul în podea. Roger şi cu familia lui ţopăie şi Doctorul deschide uşa. Sally îmi dă o jucărie care piuie când o lovesc şi, în curând, uit de enervare şi mă joc cu jucăria. Sally spune ceva Doctorului şi el zâmbeşte şi pleacă.
— Mai vrei să întrebi altceva înainte să începem lecţiile? zice Sally.

“De ce?”

— De ce – ce anume?

“De ce Barnaby este maimuţă şi Sally este om?”

— Pentru că aşa ne-a făcut Dumnezeu.

Devin extrem de emoţionat, deoarece cred că sunt foarte aproape de a afla mai multe despre Barnaby.

“Cine este Dumnezeu?” întreb eu.

Ea încearcă să răspundă, dar iarăşi nu înţeleg.

Când se face negru şi sunt singur, cu excepţia lui Roger şi a familiei lui, iar Bud mi-a curăţat deja cuşca, stau şi mă gândesc la Dumnezeu. Gânditul poate fi foarte interesant.

Dacă el a făcut-o pe Sally şi m-a făcut pe mine, de ce nu m-a făcut la fel de deştept ca Sally? De ce ea poate să vorbească şi să facă cu mâinile lucruri pe care eu nu pot să le fac?

Este foarte derutant. Am hotărât că trebuie să-l întâlnesc pe Dumnezeu şi să-l întreb de ce face lucrurile acestea şi de ce a uitat că şi la Barnaby le place să fie atinşi.

Când Sally intră în laborator, o întreb:

“Unde trăieşte Dumnezeu?”

— În Rai.

“Raiul este departe?”

— Da.

“Mai departe decât o grădină zoologică?” o întreb.

— Mult mai departe.

“Dumnezeu vine vreodată în laborator?”

Ea râde.

— Nu. De ce?

“Am multe întrebări pentru el.”

— Poate că la unele îţi pot răspunde eu.

“De ce sunt singur?”

— Pentru că eşti deosebit, răspunde Sally.

“Dacă n-aş fi deosebit, aş fi cu ceilalţi Barnaby?”

— Da.

“Eu nu i-am făcut niciun rău lui Dumnezeu”, îi spun. “De ce Dumnezeu m-a făcut deosebit?”

A doua zi, o rog să-mi povestească despre ceilalţi Barnaby.

— Barnaby e doar un nume, explică Sally. Există şi alte maimuţe, dar nu ştiu dacă mai este vreuna pe care s-o cheme Barnaby.

“Ce este un nume?”

— Un nume este ceea ce te deosebeşte de ceilalţi.

“Dacă numele meu era Fred sau Dino, puteam fi ca toţi ceilalţi?” o întreb.

— Nu. Tu eşti deosebit. Tu eşti Barnaby Banobo. Eşti faimos.

“Ce este faimos?”

— Multă lume ştie cine eşti.

“Ce este lume?” o întreb.

— Bărbaţi şi femei.

“Sunt şi alţii decât tu, Doctorul şi Bud?”

— Da.

Apoi începem lecţiile, dar le fac prost, pentru că tot mă gândesc la o lume care are mai multă Lume în ea decât Sally, Doctorul şi Bud. Sunt atât de ocupat întrebându-mă cine le dă drumul din cuştile lor când nu mai e întuneric, încât uit de Dumnezeu şi nu mă mai gândesc multe zile la el.

O aud pe Sally vorbind cu Doctorul, dar nu înţeleg ce spun.

Doctorul repetă întruna că nu ne mai putem distra, iar Sally îi zice mereu că Barnaby e deosebit şi amândoi vorbesc multe lucruri pe care nu le pot înţelege.

Când termină, iar Doctorul pleacă, o întreb pe Sally de ce nu ne mai putem distra.

— Distra? repetă ca. Ce vrei să zici?

“Doctorul spunea că nu ne mai putem distra.”

Ea mă priveşte timp îndelungat.

— Ai înţeles ce-a spus?

“De ce nu ne mai putem distra?” repet eu.

— Administra, îmi spune. Cuvântul era *administra.* Înseamnă altceva.

“Atunci, Barnaby şi Sally se mai pot distra?” o întreb.

— Bineînţeles.

Mă întind pe spate şi-i fac semn: “Gâdilă-mă.”

Ea bagă mâna în cuşca mea şi mă gâdilă, dar văd că are apă în ochi. Lumea face apă în ochi când sunt nefericiţi. Mă prefac că o muşc de mână, apoi fug în jurul cuştii, cum făceam când eram mic, dar acum n-o mai fac să râdă.

Dinapoia uşii aud voci. Sunt tot Sally şi Doctorul.

— Nu-l putem trimite la grădina zoologică, spune Doctorul. Dacă începe să le semnalizeze vizitatorilor, până la sfârşitul lunii se vor aduna un milion de semnături care să-i ceară eliberarea şi, după aceea, ce se va întâmpla? Ce-o să se întâmple cu el? Ţi-l poţi închipui la circ?

— Nu-l putem distruge doar pentru că e prea inteligent, zice Sally.

— Şi cine-l va lua? *Tu?* Acum n-are decât opt ani. Ce se va întâmpla când se va maturiza sexual, când va deveni un adult? Nu mai e mult până acolo. Te poate face praf în câteva secunde.

— N-o să... nu Barnaby.

— Şi proprietarul blocului o să fie de acord să-l ţii? Vrei să-ţi sacrifici următorii douăzeci de ani de viaţă îngrijindu-l?

— Poate primim nişte fonduri chiar la toamnă, zice Sally.

— Fii realistă, spune Doctorul. Dacă or să ne dea ceva, o să fie abia peste câţiva ani. Programul este duplicat în cinci-şase laboratoare din ţară şi unele au ajuns mult mai departe. Barnaby nu-i singura maimuţă care a învăţat să folosească articolele şi adjectivele; o ştii foarte bine. Mai e o gorilă de douăzeci şi cinci de ani şi trei alţi cimpanzei Bondo, care sunt ieşiţi din adolescenţă. Nu există niciun motiv să credem că cineva ne va subvenţiona.

— Dar el e *diferit,* zice Sally. Pune întrebări abstracte.

— Ştiu, ştiu... te-a întrebat cine e Dumnezeu. Dar am ascultat înregistrarea şi tu ai pomenit prima de Dumnezeu. Dacă zici Michael Jordan şi el te întreabă cine e, nu-nseamnă că manifestă un interes neobişnuit pentru baschet.

— Pot cel puţin să-mi susţin cauza în faţa comitetului? Să le arăt benzile video?

— Ştiu şi ei cum arată un cimpanzeu.

— Dar habar n-au cum *gândeşte* unul! Poate că benzile îi vor convinge...

— Nu-i vorba de a fi convinşi, spune Doctorul. Subvenţiile s-au terminat. Toate programele au aceleaşi dificultăţi.

— Te rog...

— Bine, zice Doctorul. O să solicit o audienţă. Dar să ştii că n-o să ajute deloc.

Aud totul, dar nu înţeleg. Azi, înainte de a fi alb, am visat un loc plin numai cu Barnaby şi acum stau într-un colţ, cu ochii închişi şi încerc să-mi amintesc visul.

Facem lecţii în fiecare zi, dar simt că Sally este nervoasă şi mă întreb cu ce am supărat-o.

În dimineaţa asta, Sally îmi deschide uşa cuştii şi mă strânge în braţe mult timp.

— Trebuie să-ţi vorbesc, Barnaby, îmi spune şi văd că ochii ei fac apă iarăşi.

Ating portocalele care spun:

“Barnaby îi place să vorbească.”

— Este ceva important, spune ea. Mâine vei părăsi laboratorul.

“Voi ieşi afară?” o întreb.

— Vei merge foarte departe.

“La o grădină zoologică?”

— Şi mai departe.

Brusc îmi amintesc de Dumnezeu.

“O să merg în Rai?” o întreb.

Ea zâmbeşte, deşi ochii îi fac apă din nou.

— Nici chiar aşa departe. Vei merge într-un loc unde nu există laboratoare şi cuşti. Vei fi liber, Barnaby.

“Acolo sunt şi alţi Barnaby?”

— Da, răspunde ea. Sunt şi alţii.

“Doctorul a greşit”, îi spun. “Sally şi Barnaby se vor distra.”

— Eu nu pot veni cu tine.

“De ce?”

— Trebuie să rămân aici. Casa mea e aici.

“Dacă vei fi bună, poate că Dumnezeu îţi va da drumul din cuşcă”, îi spun.

Sally face un zgomot ciudat şi mă strânge din nou în braţe.

Mă pun într-o cuşcă mai mică, una fără lumină înăuntru. Două zile miros lucruri rele. Apa mi se varsă şi zgomote puternice îmi lovesc urechile. Uneori se aude Lume vorbind, iar o dată un bărbat, care nu este Bud sau Doctorul, îmi dă mâncare şi altă apă. Mi se dă printr-o gaură din tavanul cuştii.

Îi ating mâna, ca să-i arăt că nu sunt supărat. El ţipă şi îşi trage mâna.

Semnalizez “Barnaby este singur”, dar este întuneric şi nu mă vede nimeni.

Nu-mi place noua mea lume.

În dimineaţa a treia, cuşca mi se mişcă, apoi se mişcă iarăşi. În cele din urmă este ridicată şi purtată prin aer. Când este aşezată, pot mirosi multe lucruri pe care nu le-am mirosit niciodată.

Uşa se deschide şi păşesc afară, pe iarbă. Soarele este foarte puternic. Strâng din ochi şi mă uit la Lumea care nu sunt Sally, Doctorul sau Bud.

— Ai ajuns acasă, băiete, spune unul dintre ei.

Privesc în jur. Locul este mult mai mare decât laboratorul şi mi se face frică.

— Hai, amice, spune altul. Adulmecă! Obişnuieşte-te cu locul.

Adulmec. Nu mă obişnuiesc cu locul.

Rămân multe zile aici. Cunosc toţi copacii, – tufişurile şi gardul mare din jurul lor. Mi se dă să mănânc fructe, frunze şi coajă de copac. Nu sunt obişnuit cu ele şi, la început, mă îmbolnăvesc, dar apoi mă fac bine.

Aud multe zgomote dincolo de gard – ţipete, mârâituri şi urlete. Miros multe animale necunoscute. Dar nu aud şi nu miros alţi Barnaby.

Într-o zi, Oamenii mă pun înapoi în cuşcă şi rămân singur multă vreme, apoi cuşca se deschide şi sunt într-un alt loc, cu aşa mulţi copaci că aproape nu pot vedea cerul.

— Gata, băiatu’, spune o Persoană. Şterge-o-n pădure!

Face un gest cu mâna, dar e un semn pe care nu-l recunosc.

Îi semnalizez:

“Barnaby este speriat.”

Persoana mă bate cu palma pe cap. Este primul care mă atinge de când am plecat din laborator.

— Distrează-te, îmi spune şi fă mulţi Barnaby mici.

Apoi se suie în cuşcă şi cuşca pleacă. Încerc s-o urmăresc, dar este prea iute şi în curând n-o mai zăresc.

Privesc pădurea şi aud zgomote ciudate. Vântul îmi aduce miros dulce de fructe.

În jur nu este nimeni care să mă vadă, dar oricum semnalizez “Barnaby este liber''.

Barnaby este liber.

Barnaby este singur.
Barnaby este speriat.

Învăţ să găsesc apă şi să mă sui în copaci. Văd Barnaby mici, cu cozi, care vorbesc cu mine, dar nu pot semnaliza şi văd pisici mari cu pete, care fac zgomote rele şi mă ascund.
Doresc să mă ascund în cuşca mea, unde nu mă speria nimic.

Azi, când negrul dispare, mă trezesc şi mă duc la apă. Acolo găsesc alt Barnaby.
"Salut", îi semnalizez. "Şi eu sunt un Barnaby."
Celălalt Barnaby mârâie la mine.
"Tu trăieşti într-un laborator?" îl întreb. "Unde este cuşca ta?"
Celălalt Barnaby sare la mine şi mă muşcă. Ţip şi mă rostogolesc pe jos.
"Ce am făcut?" îl întreb.
El sare din nou la mine şi ţip şi mă caţăr în vârful unui copac. Celălalt Barnaby stă jos şi mă priveşte toată ziua, până vine negrul. Este foarte frig, apoi umed şi tremur toată noaptea şi vreau ca Sally să fie aici.

Dimineaţa, Barnaby nu mai este şi cobor din copac. Adulmec locul unde a fost şi urmez mirosul, pentru că nu ştiu ce să fac. Ajung într-un loc cu mai mulţi Barnaby decât am crezut vreodată că pot să fie. Apoi îmi amintesc că Sally m-a învăţat să număr şi îi număr. Sunt douăzeci şi trei.
Unul mă vede şi ţipă. Înainte ca să pot semnaliza, toţi se reped la mine şi eu fug. Mă urmăresc multă vreme, apoi se opresc şi eu sunt iarăşi singur.
Sunt singur multe zile. Nu mă duc la ceilalţi Barnaby, pentru că ei mi-ar face rău dacă ar putea. Nu ştiu de ce sunt furioşi pe mine, aşa că nu ştiu cum să-i opresc.
Am învăţat să adulmec pisicile mari când sunt încă departe şi mă caţăr în copaci ca să nu mă prindă. Am învăţat să mă ascund de câinii care râd ca Sally când fac salturi mortale, dar sunt singur şi mi-e dor să aud vorbe şi am uitat câteva semne învăţate de la Sally.
Noaptea trecută am visat pe Fred, Wilma, Barney şi Dino, iar când m-am trezit, aveam apă în ochi.

Dimineaţa aud zgomote. Nu sunt zgomote de pisici mari sau de câini. Sunt zgomote ciudate. Mă duc să văd cine le face.

Într-o poiană, văd patru Lume – doi bărbaţi şi două femei. Au cuşti mici, maro. Nu sunt aşa frumoase ca vechea mea cuşcă, pentru că nu se poate vedea înăuntru.

Un bărbat a făcut focul şi ei stau pe scaune în jurul focului. Vreau să mă apropii de ei, dar ştiu ce au făcut ceilalţi Barnaby şi aştept până mă vede un bărbat.

Nu ţipă şi nici nu se repede la mine. Îi semnalizez:

“Eu sunt Barnaby.”

— Ce are-n mâini? întreabă o femeie.

— Nimic, răspunde un bărbat.

“Barnaby vrea să fim prieteni”, îi semnalizez.

O femeie pune ceva în faţa ochilor şi se aude un *ţoc!* puternic. Este o lumină puternică şi nu pot vedea. Mă frec la ochi şi merg înainte.

— Nu-l lăsaţi prea aproape, spune celălalt bărbat. Nu ştim dacă n-are vreo boală.

“Vreţi să vorbiţi cu Barnaby?” îi întreb.

Primul bărbat ia o piatră şi o aruncă în mine.

— Uşşş! strigă el. Şterge-o!

Aruncă altă piatră şi eu fug în pădure.

Când afară este negru şi ei stau în jurul focului, mă furişez cât pot de aproape, mă ghemuiesc şi le ascult glasurile şi mă prefac că sunt în laborator.

Dimineaţa, aruncă pietre în mine până fug.

Într-o zi, după ce aruncă pietre în mine, plec la apă. Când mă întorc, ei au plecat. Nu au fost prieteni foarte buni, dar alţii n-am avut.

Ce voi face acum?

După multe zile, găsesc un Barnaby singur. Este o femelă. Are răni pe ea, de la ceilalţi Barnaby. Când mă vede, îşi arată dinţii şi mârâie. Stau nemişcat şi sper că nu o să plece.

După un timp lung, vine mai aproape. Îmi este frică să mă mişc, pentru că nu vreau s-o sperii sau s-o supăr. O ignor şi privesc copacii.

În cele din urmă, întinde mâna, culege o insectă de pe umărul meu şi o mănâncă. Apoi se aşază lângă mine şi mănâncă florile şi frunzele care au căzut pe pământ.

Când sunt sigur că nu va fugi, îi semnalizez: “Eu sunt Barnaby.”

Îmi prinde mâinile de parcă mă jucam cu un fruct sau o insectă, apoi îşi arată dinţii când vede că nu ţin nimic.

Nu este mai deşteaptă decât Roger, dar cel puţin nu fuge de mine.

Îi voi spune Sally.

Sally se teme de ceilalţi Barnaby, aşa că trăim la marginea pădurii, unde ei nu vin. Mă atinge şi asta e foarte plăcut, dar simt că mi-e dor de vorbe şi de gândit.

În fiecare zi încerc s-o învăţ să semnalizeze, dar nu poate învăţa. Avem trei copii Barnaby, unul după fiecare anotimp ploios, dar nici ei nu sunt mai deştepţi ca Sally, iar eu am uitat cele mai multe semne.

Tot mai multă Lume vine în pădure, în cuştile lor maro. Familia mea se teme de ei, dar mie îmi place cel mai mult vorbitul şi ascultatul şi gânditul. Întotdeauna vin seara lângă tabăra lor şi le ascult vocile în întuneric şi încerc să înţeleg cuvintele. Mă prefac că sunt înapoi în laborator, deşi e tot mai greu să-mi amintesc cum este laboratorul.

De fiecare dată când vine Lume nouă, mă arăt şi spun: “Eu sunt Barnaby”, dar niciunul nu-mi răspunde. Când îmi va răspunde cineva, o să ştiu că el este Dumnezeu.

Cândva erau multe lucruri despre care voiam să-l întreb, dar pe cele mai multe nu mi le pot aminti. Îi voi spune să fie bun cu Sally şi ceilalţi de la laborator – le-am uitat numele – fiindcă ce mi s-a întâmplat mie nu-i vina lor.

Nu-i voi întreba de ce m-a urât aşa mult ca să mă facă special, sau de ce Lumea şi ceilalţi Barnaby mă alungă. Îi voi spune doar: “Te rog, vorbeşte cu Barnaby”, apoi îl voi întreba dacă putem face o lecţie.

Odată, când eram un tip foarte deştept, existau multe lucruri pe care aş fi vrut să le discut cu el. Dar acum, asta va fi suficient.

[*Publicată în Asimov's Science Fiction, Februarie 1994*]

Stefan Zweig
Jucătorul de şah

Traducere de Jacob Popper

Pe marele pachebot care, la miezul nopţii, avea să părăsească New Yorkul cu destinaţia Buenos-Aires, domnea obişnuitul du-te-vino din ultimul moment dinaintea plecării. Pasagerii se îmbarcau întovărăşiţi de-o droaie de prieteni, poştaşii, cu şapca pe-o ureche, duceau telegrame şi strigau tot felul de nume prin saloane, se cărau cufere, se aduceau flori, copiii alergau plini de curiozitate de la un capăt la altul al vasului, şi, în vremea aceasta, orchestra cânta mai departe, de nimic tulburată.

Punându-mă pe cât puteam la adăpost de necontenita mişcare, vorbeam pe punte cu un prieten, când două-trei fulgerări scăpărară foarte aproape de noi. După cât se pare, era vorba de un personaj important pe care-l fotografiau în grabă, înaintea plecării. Tovarăşul meu aruncă într-acolo o privire şi prinse a zâmbi: „Aveţi la bord o pasăre rară: Czentovic”. Şi cum eu nu prea dădeam semne că aş fi înţeles despre cine era vorba, el adăugă în chip de explicaţie: „Mirko Czentovic, campion mondial de şah. După ce a străbătut Statele Unite de la est la vest şi a ieşit învingător în toate turneele, se duce să culeagă noi lauri în Argentina”.

De data asta mi-adusei aminte de tânărul campion şi de câteva amănunte ce-i ilustrau uimitoarea carieră. Prietenul meu, un mai atent cititor al ziarelor decât mine, îmi completă amintirile cu o seamă de anecdote.

Cam cu un an înainte, Czentovic devenise dintr-odată egalul celor mai celebri maeştri şahişti. Alehin, Capablanca, Tartakover, Lasker, Bogoliubov nu mai aveau nimic ce să-l înveţe. Din 1922, de când Rzecevski, copilul-minune de 7 ani, se distinsese în campionatul de la New York, nu se mai pomenise ca un om atât de obscur să atragă în mod atât de strălucit atenţia lumii asupra ilustrei asociaţii a jucătorilor de şah. Facultăţile intelectuale ale lui Czentovic nu puteau îngădui sub niciun motiv să i se prevadă un viitor strălucit. Circulă zvonul că acest campion era incapabil să scrie o frază, chiar în limba sa, fără a comite greşeli de ortografie, şi că, aşa cum susţinea un

partener scos din fire, „lipsa lui de cultură era de-a dreptul universală”.

Czentovic era fiul unui biet barcagiu de pe Dunăre, a cărui luntre fusese scufundată într-o noapte de un vapor încărcat cu grâne. La moartea tatălui său, copilul, care nu avea mai mult de doisprezece ani, fu adoptat de preotul din satul său, iar acesta îşi dădu toată osteneala ca să-l facă pe băiatul indiferent şi tăcut să-şi înveţe lecţiile pe care nu izbutea să le înţeleagă la şcoală.

Strădaniile sale rămaseră însă fără niciun rezultat. Mirko îşi aplecă fruntea sa înaltă asupra literelor care îi fuseseră explicate până atunci de o sută şi de o mie de ori şi le contemplă cu ochii pierduţi în gol; creierul său nu era capabil să păstreze nici măcar cele mai elementare noţiuni. La paisprezece ani, mai socotea încă pe degete şi se apuca să citească o carte sau un ziar numai cu preţul unor uriaşe eforturi. Totuşi nu s-ar fi putut afirma că dădea dovadă de lipsă de bunăvoinţă. El îndeplinea fără să crâcnească tot ceea ce i se cerea: căra apă, tăia lemne, muncea la câmp, curăţa bucătăria; într-un cuvânt, răspundea conştiincios, dar cu o încetineală ce te scotea din sărite, tuturor serviciilor ce i se pretindeau.

Dar ceea ce stârnea îndeosebi durerea bunului preot era completa indiferenţă a protejatului său. De nimic nu se apuca din propria lui voinţă, niciodată nu-l frământa vreo întrebare, niciodată nu se juca cu copiii de o vârstă cu el; cum îşi mântuia treaba, putea fi văzut stând undeva, într-un ungher al odăii, cu un aer vag, absent, ca o oaie la păscut, fără să manifeste cel mai mic interes faţă de ceea ce se întâmpla în jurul său. Cum se înnopta, preotul îşi aprindea luleaua şi, ca-n fiecare zi, începea să joace cu jandarmul cele trei partide de şah. Tânărul îşi apropie atunci de masă clădăraia sa de păr blond şi fixă în tăcere masa de şah cu ochii lui pe care-i bănuiai adormiţi şi nepăsători sub pleoapele grele.

Într-o seară de iarnă, în timp ce cei doi parteneri erau cufundaţi în jocul lor, se auzi clinchetul tot mai apropiat al clopoţeilor unei sănii ce aluneca în plină viteză pe zăpada de pe uliţă. Un ţăran, cu o şapcă ninsă, dădu buzna în casă şi-l rugă pe preot să vină să-i facă maslul mamei sale bătrâne, care era pe patul de moarte. Preotul îl urmă fără să mai zăbovească. Jandarmul, care nu-şi golise încă paharul cu bere, îşi aprinse din nou luleaua şi se apucă să-şi tragă pâslarii grei, pregătindu-se

de plecare. Deodată îşi dădu seama că Mirko nu-şi mai dezlipea privirea de la partida începută.

„Ei bine, nu cumva ai vrea s-o termini tu?” – rosti el în glumă, căci era convins că tânărul acela adormit n-ar fi putut să mişte corect niciun pion de pe masa de şah.

Băiatul ridică timid capul, făcu semn că da şi se aşeză în locul preotului. Şi iată că, din paisprezece mişcări, jandarmul fu bătut şi silit să recunoască că nu-şi datora înfrângerea unei neglijenţe din partea sa. Cea de-a doua partidă avu acelaşi rezultat.

„Dar ăsta-i măgarul lui Balaam!” – strigă preotul când se întoarse, minunându-se din cale-afară. Şi îi explică jandarmului, mai puţin priceput ca el în ale Scripturii, cum, cu două mii de ani în urmă, se înfăptuise o minune asemănătoare: o creatură necuvântătoare a rostit pe nepusă masă vorbe pline de înţelepciune.

În ciuda orei înaintate, inimosul preot nu-şi putu înfrâna dorinţa de a-şi măsura puterile cu protejatul său. Mirko îl bătu cu uşurinţă. Juca încet, cu tenacitate, fără să se tulbure şi nu-şi ridica niciodată fruntea înaltă, aplecată asupra mesei de şah. Dar siguranţa tacticii sale era în afară de orice îndoială; nici jandarmul şi nici preotul nu reuşiră, în zilele următoare, să-i câştige vreo partidă. Preotul, care cunoştea mai bine decât oricine cât de-n urmă-i rămăsese pupilul în alte domenii, nu mai putea de curiozitate să ştie care erau limitele acestui dar, ce-i fusese hărăzit. Într-o bună zi, îl luă pe Mirko şi-l duse la bărbierul satului, porunci să i se tundă ciuful de păr, de culoarea paiului, ca să arate mai acătării, îl urcă în sanie şi porni spre micul orăşel din apropiere. Cunoştea acolo câţiva şahişti fanatici, mai tari decât el, care puteau oricând fi găsiţi la o masă, într-un colţ al cafenelei din Piaţa Mare.

Când intră, împingând înaintea lui pe băiatul de cincisprezece ani, cu părul cânepiu, cu obrajii roşii şi îmbrăcat cu cojoc, clienţi obişnuiţi ai localului făcură ochii mari. Tânărul, cu privirea sfielnică, plecată în jos, nu se clinti până ce nu fu chemat la una din mese. Pierdu prima partidă fiindcă nu-l văzuse niciodată pe inimosul său protector şi nici pe jandarm folosind deschiderea siciliană. La a doua partidă făcu remiză cu cel mai bun jucător al societăţii, iar la următoarele îi bătu pe toţi, unul după altul.

Astfel un mic orăşel iugoslav a fost teatrul unui eveniment neobişnuit, iar notabililor oraşului le-a fost dat să fie martorii

senzaţionalului debut al acestui campion plecat de la coada vacii. Luară în unanimitate hotărârea să-l reţină pe tânărul minune până a doua zi, pentru a avea vreme să informeze de prezenţa sa şi pe ceilalţi membri ai clubului, şi îndeosebi pe bătrânul conte Simczic, un fanatic al şahului. Preotul, care-şi privea pupilul cu o mândrie până atunci încă neîncercată, nu-şi putea neglija, totuşi, obligaţiile sale duminicale: se declară gata să-l lase pe Mirko în grija acelor domni ca să arate şi mai bine ce era în stare. Instalat la hotel, pe cheltuiala jucătorilor, tânărul Czentovic văzu pentru prima oară în seara aceea o încăpere prevăzută cu un mâner de tras apa...

Duminică după-amiază, într-o sală înţesată de lume, băiatul rămase ţintuit locului patru ore încheiate în faţa mesei de şah şi-şi bătu toţi adversarii: nu rosti nicio vorbă, nu ridică ochii. Cineva propuse o simultană. Cu mare greutate reuşiră să-i explice ce se înţelegea prin asta: trebuia să joace el singur împotriva mai multor parteneri. Dar de îndată ce pricepu, el şi execută fără zăbavă tot ce i se ceruse; trecea tacticos de la o masă la alta, scârţâind din pantofii săi grosolani, şi, ca să n-o mai lungim, câştigă şapte partide din opt.

Atunci începură interminabile deliberări. Deşi noul venit nu era un reprezentant al oraşului în sensul îngust al cuvântului, patriotismul local se trezi. Cine ştie dacă micul orăşel, a cărui existenţă abia era relevată pe hartă, n-avea să devină ilustru, dând lumii un om celebru. Un impresar, pe nume Keller, care de obicei se ocupa cu procurarea de cântece şi cântăreţe pentru cabaretul garnizoanei se oferi să-l conducă pe tânărul fenomen la Viena, la un maestru remarcabil, după cum spunea el, care i-ar fi completat iniţierea în arta sa. Cineva însă trebuia să acopere cheltuielile unei şederi de un an în capitală. Contele Simczic, care, în şaizeci de ani de practică zilnică, nu întâlnise niciodată un adversar atât de uimitor, semnă pe loc un cec. Astfel începu extraordinara carieră a fiului de barcagiu.

În şase luni, Mirko învăţă toate secretele tehnicii jocului de şah: ce-i drept, cunoştinţele sale erau strict limitate. Lucrul acesta nu rămase neobservat, şi în cercurile pe care avea să le frecventeze mai târziu s-a râs adesea pe seama lui. Czentovic nu reuşi niciodată să joace o singură partidă în abstract sau, cum se spune, orbeşte. Era absolut incapabil să-şi reprezinte în spaţiu masa de şah cu ajutorul imaginaţiei, îi era necesar să

vadă înaintea lui, reale şi palpabile, cele şaizeci şi patru de căsuţe negre şi albe şi cele treizeci şi două de piese. Chiar atunci când ajunsese celebru în lumea întreagă, nu se despărţea de un joc de şah de buzunar, ca să aibă sub ochi poziţia pieselor dacă ar fi vrut cumva să rezolve o problemă sau să reconstituie partida unui maestru.

Defectul acesta, neglijabil prin el însuşi, îi dezvăluia în bună măsură lipsa de imaginaţie şi era viu comentat în societatea din jurul său, aşa cum s-ar fi vorbit, bunăoară, printre muzicieni, de un virtuoz sau de un dirijor distins care s-ar fi dovedit incapabil să cânte sau să dirijeze fără partitură.

Dar această trăsătură nu avu nicio înrâurire asupra uimitoarelor progrese făcute de Mirko. La şaptesprezece ani câştigase douăsprezece premii; la optsprezece ani era campionul Ungariei; la douăzeci, campionul lumii. Cei mai îndrăzneţi jucători, cei care prin inteligenţă, prin imaginaţie şi cutezanţă îl întreceau cu mult pe Czentovic nu putură rezista logicii sale implacabile şi reci. Ei se aflau în faţa lui ca Hanibal înaintea lui Fabius Cunctator, despre care Titus Livius ne spune că în copilărie dădea semne izbitoare de imbecilitate.

Ilustra galerie a maeştrilor şahului cuprinsese până atunci tipuri cu cele mai deosebite inteligenţe: filozofi, matematicieni, capete cu imaginaţie înfierbântată şi adesea creatoare; de acum înainte, în această galerie avea să figureze un personaj străin lumii spiritului, purtând trăsăturile acestui ţăran greoi şi tăcut, căruia cei mai abili reporteri nu izbutiră vreodată să-i smulgă cel mai neînsemnat cuvânt, ce ar fi putut să le servească în vreun articol. E drept că-şi scoteau din gros pârleala citând pe seama lui nenumărate anecdote.

Dacă stăpânirea de sine a lui Czentovic era incontestabilă atunci când el se afla în faţa tablei de şah, în clipa în care o părăsea, devenea un individ comic, aproape grotesc. În ciuda ceremoniosului său costum negru şi a cravatelor sale împodobite pompos cu o perlă, în ciuda mâinilor sale îngrijite şi a unghiilor lustruite cu pedanterie, el păstrase obiceiurile şi ţinuta tânărului ţăran mărginit care mătura odinioară camera preotului său.

Cu un cinism stângace şi neruşinat, care ba îi scandaliza, ba îi înveselea pe colegii săi, nu urmărea decât un singur ţel: să stoarcă cât mai mulţi bani din talentul şi din renumele său.

Lăcomia să nu se dădea înapoi dinaintea niciunei meschinării. Călătorea mult, dar trăgea totdeauna la hoteluri de mâna a treia şi primea să joace în cluburile cele mai obscure, numai şi numai ca să-şi primească onorariul. Putu fi văzut pe un afiş făcând reclamă unui săpun şi, fără să-i pese de zeflemitori, care-l ştiau incapabil să scrie corect o frază îşi vându semnătura unui editor care publica „o filozofie a şahului". De fapt, lucrarea fusese scrisă pentru editor, abil om de afaceri, de un student galiţian.

Ca toţi îndărătnicii, Czentovic n-avea defel simţul ridicolului. De când ajunsese campionul lumii, se credea cel mai important personaj al umanităţii. Conştiinţa victoriilor sale asupra unor oameni inteligenţi, causeuri străluciţi şi mari maeştri în ale scrisului, ca şi faptul cu reuşea să câştige mai mult decât ei îi transformaseră timiditatea într-o rece îngâmfare pe care o etala cu grosolănie.

„Dar cum ar fi fost posibil ca un succes atât de rapid să nu tulbure o minte atât de găunoasă?" încheie prietenul meu, după ce-mi povesti câteva întâmplări caracteristice îngâmfării puerile de care dădea dovadă Czentovic. „Cum ai vrea ca unui ţăran oarecare din Banat, de douăzeci şi unu de ani, să nu i se urce la cap vanitatea când vede că e suficient să împingă nişte piese pe o masă cu pătrate ca să câştige într-o săptămână mai mulţi bani decât câştigă într-un an cu lemnăritul şi cu alte munci istovitoare toţi locuitorii din cătunul său la un loc?

Şi nu-i oare al dracului de simplu să te crezi un mare om când nici măcar nu-ţi închipui că un Rembrandt, un Beethoven, un Dante sau un Napoleon au existat vreodată? Voinicul ăsta nu are decât un singur lucru în dosul frunţii sale pătrate: faptul că n-a pierdut nicio partidă de şah de luni întregi, şi, cum nici nu bănuieşte că mai există şi alte valori pe lumea asta în afară de şah şi de bani, are toate motivele să fie încântat de sine însuşi".

Cuvintele prietenului meu îmi treziră curiozitatea, cum, de altfel, era şi de aşteptat. Oamenii urmăriţi de o singură idee m-au intrigat totdeauna, căci cu cât un spirit e mai limitat, cu atât el se apropie, într-un anume sens, de infinit. Oamenii aceştia, care trăiesc aparent în singurătate, îşi construiesc – cu ajutorul unor materiale proprii –, ca nişte termite, lumi în miniatură, cu un caracter ieşit din comun. Aşa stând lucrurile, mi-am exprimat dorinţa de a-l observa îndeaproape pe acest curios specimen de

dezvoltare intelectuală unilaterală şi de a folosi cum se cuvine, în scopul acesta, cele douăsprezece zile de drum care ne despărţeau de Rio.

„Ai prea puţine şanse de a-ţi atinge ţelul – mă preveni prietenul meu. Nimeni, pe cât ştiu eu, n-a reuşit să-i smulgă lui Czentovic cea mai neînsemnată lămurire de ordin psihologic. În ciuda nemărginitei sale prostii, Czentovic ăsta e destul de viclean ca să nu se compromită niciodată. Şi o face extrem de simplu: evită orice conversaţie, în afara celor cu compatrioţii de-o seamă cu el, întâlniţi prin hanurile mizere pe care le frecventează. Cum simte un om cult, se retrage în carapacea sa; astfel, nimeni nu se poate lăuda că l-ar fi auzit rostind o prostie sau că i-ar fi măsurat ignoranţa”.

Experienţa avea să justifice vorbele acestea. În timpul primelor zile ale călătoriei, m-am văzut silit să recunosc că era absolut imposibil să mă apropii de Czentovic fără să mă arăt de o indiscreţie grosolană, care nu-mi era nici pe gust şi nici nu-mi intra în obicei.

Se plimba adesea pe punte, dar totdeauna cu un aer preocupat şi sălbatic, cu mâinile încrucişate la spate, în atitudinea în care un tablou ni-l înfăţişează pe Napoleon; pe deasupra se îndepărta cu atâta bruscheţe şi grabă, încât ar fi trebuit să alergi ca să-i adresezi un cuvânt. Nu apărea nici la bar, nici în fumoar, nici prin saloane. Stewardul îmi confirmă că-şi petrecea cea mai mare parte a timpului în cabina sa, antrenându-se în faţa unei mari mese de şah.

Trei zile mi-au fost de ajuns ca să mă conving că tactica să defensivă era mai puternică decât voinţa mea de a-l întâlni; eram nespus de contrariat. Nu avusesem până atunci niciodată prilejul să cunosc personal un campion de şah, şi cu cât mă străduiam să mi-l închipui pe acesta, cu atât mai puţin izbuteam. Cum să-ţi imaginezi un creier preocupat toată viaţa numai de o suprafaţă compusă din şaizeci şi patru de căsuţe negre şi albe? Desigur, cunoşteam din experienţă misterioasa atracţie a acestui „joc regal”, singurul dintre toate jocurile care scapă cu desăvârşire de sub tirania hazardului, singurul în care nu-ţi datorezi victoria decât inteligenţei tale sau, mai bine zis, unei anumite forme de inteligenţă.

Dar nu-l limitezi oare, în mod condamnabil, numindu-l joc? Nu este oare o ştiinţă, o artă sau ceva suspendat la mijloc, între acestea două, ca sicriul lui Mahomed – între cer şi pământ?

Originea jocului de şah se pierde în negura timpurilor, şi totuşi el este veşnic nou; mişcările sale sunt mecanice, dar nu duc la rezultat decât graţie imaginaţiei jucătorului: e strict limitat, într-un spaţiu geometric fix, şi totuşi combinaţiile sale nu au limită. Urmăreşte o dezvoltare continuă, dar rămâne steril. E o idee care nu duce nicăieri, o matematică care nu stabileşte nimic, o artă de pe urma căreia nu rămâne nicio operă, o arhitectură imaterială; şi cu toate astea a dovedit că e mai trainic, în felul său, decât cărţile sau decât orice alt monument, că e un joc unic, care aparţine tuturor popoarelor şi tuturor timpurilor: nimeni nu ştie care zeu l-a dăruit pământului pentru a alunga plictiseala, pentru a ascuţi spiritul şi a stimula sufletul. De unde începe el, unde se sfârşeşte? Un copil îi poate învăţa regulile, un ignorant îşi poate încerca cu el forţele, ajungând la o virtuozitate unică dacă i-a fost hărăzit darul acesta. Răbdarea şi tehnica se adaugă unei ascuţite pătrunderi a lucrurilor, şi, astfel înzestrat, ajungi să faci descoperiri ca în matematică, în poezie, în muzică.

Altădată, pasiunea pentru ştiinţă l-ar fi împins poate pe un Gall să disece creierul unui campion de şah asemănător celui despre care vorbim, pentru a vedea dacă materia sa cenuşie nu prezintă o circumvoluţiune specială, un fel de muşchi sau de bosă caracteristică, care să-l deosebească de ceilalţi. Cât l-ar fi interesat cazul unui om în care darul specific al jocului de şah mergea mână în mână cu o lene intelectuală totală, ca un filon de aur într-o rocă comună!

În principiu îmi era clar, desigur, că un joc atât de original, atât de genial, îşi poate avea matadorii lui, dar nu puteam concepe activitatea unei inteligenţe luate în întregul ei, redusă la această strâmtă cale, preocupată numai şi numai să mişte înainte sau înapoi treizeci şi două de piese pe nişte pătrate albe şi negre, angajându-şi în acest du-te-vino întreaga glorie a vieţii sale! Cum să-ţi închipui un om care consideră drept o ispravă faptul că a deschis jocul cu calul şi nu cu altă piesă şi care-şi înscrie sărmana şi mizera sa părticică de nemurire în paginile unei cărţi consacrate şahului? Cum să-ţi închipui, în sfârşit, un om, un om dotat cu inteligenţă, care poate, fără să fi înnebunit,

în timp de zece, douăzeci, treizeci, patruzeci de ani, să tindă cu toate forţele gândirii sale spre următorul ţel ridicol: acela de a încolţi un rege de lemn într-un ungher al mesei de şah!

Şi acum, când un asemenea fenomen, un geniu atât de bizar sau, dacă preferaţi, un nebun atât de enigmatic, se afla pentru prima oară în preajma mea, pe acelaşi vapor, la şase cabine depărtare de a mea, mă vedeam silit să recunosc că tocmai mie, căruia tot ceea ce ţine de domeniul spiritului mi-a trezit totdeauna o curiozitate pasionantă, îmi era imposibil să mă apropii de el. Începui să urzesc cele mai absurde stratageme: ce-ar fi fost să-i cer un interviu pentru un mare ziar al cărui titlu l-aş fi născocit pe loc? Sau să-i fi propus un turneu bănos în Scoţia? Până la urmă, mi-am amintit că vânătorul îşi atrage prada imitându-i strigătul din perioada dragostei: doar jucând şah poţi atrage atenţia unui şahist.

Adevărul e că niciodată n-am fost un artist serios în acest domeniu, căci nu joc jocul acesta decât pentru propria-mi plăcere, nu mă aşez în faţa unei mese de şah decât pentru a-mi destinde spiritul. Joc în strictul înţeles al cuvântului, adică mă distrez. În afară de asta, la şah, ca şi în dragoste, ai nevoie de un partener, şi habar n-aveam dacă mai erau la bord şi alţi amatori în afară de mine şi de soţia mea. Pentru a-i atrage, dacă s-ar fi găsit cumva, ne-am instalat în fumoar, în faţa unei mese de şah, şi am început să jucăm. N-am apucat să facem nici şase mişcări că un pasager, apoi un altul se opriră în dreptul nostru şi ne cerură voie să-i lăsăm să privească. În sfârşit, cineva mă invită la o partidă. Era un inginer scoţian, pe nume MacConnor, care, după cum am aflat, făcuse avere săpând puţuri de petrol în California. Îndesat, cu maxilare proeminente, cu dinţi puternici, îşi datora în parte culoarea aprinsă a feţei pasiunii pentru whisky. Era surprinzător de lat în umeri şi acest lucru se făcea simţit până şi în jocul său, căci domnul MacConnor făcea parte din acea categorie de oameni care au reuşit în viaţă şi sunt atât de plini de ei înşişi, încât consideră ca o umilinţă personală să piardă fie chiar şi o inofensivă partidă de şah. Obişnuit să-şi impună cu brutalitate voinţa şi răsfăţat de succesele sale reale, acest self-made man[6] masiv era atât de pătruns de superioritatea sa, încât privea orice se ridica

---

[6] Om care a ajuns prin sine însuşi (în limba engleză).

împotrivă-i ca o încălcare a regulii generale şi aproape ca o injurie. Pierdu în silă prima partidă şi începu să explice, cu o autoritate volubilă, că-şi datora înfrângerea numai şi numai unei clipe de distracţie. La cea de-a treia se legă de gălăgia din camera învecinată; nu se întâmpla să piardă fără să-şi ceară revanşa. La început îndârjirea lui mă distra, iar mai târziu o considerai doar ca o circumstanţă de ordin secundar, care nu-mi stânjenea întru nimic planurile mele.

A treia zi stratagema mea dădu roade, dar numai pe jumătate. Czentovic ne zărise oare pe fereastră în timp ce se plimba pe punte ori făcea din întâmplare în ziua aceea onorurile fumoarului? Sigur e că l-am văzut îndreptându-se fără voie spre noi şi aruncând din depărtare o privire de cunoscător asupra mesei de şah pe care ne străduiam să-i practicăm arta. MacConnor tocmai se pregătea să mişte un pion. Dar vai! Această singură mişcare fu de ajuns ca să-l convingă pe maestru cât de nedemni eram de prea înaltul său interes. Cu gestul cu care respingi, fără măcar să-l răsfoieşti, un roman poliţist prost de pe tejgheaua unui librar, Czentovic se îndepărtă de masa noastră şi părăsi fumoarul. „A cântărit şi a găsit că-i prea uşor” – îmi spusei în sinea mea, puţin intrigat de privirea aceea dispreţuitoare. Şi, dând frâu liber proastei mele dispoziţii, îi spusei lui MacConnor:

— Mişcarea dumitale, după cât se pare, nu prea l-a încântat pe maestru.

— Care maestru?

Îi explicai că domnul care trecuse pe lângă noi şi ne aruncase o privire dezaprobatoare era Czentovic, campionul mondial de şah.

— Ei bine, adăugai, nu ne rămâne decât să înghiţim afrontul şi să ne obişnuim cu gândul că ne dispreţuieşte, fără să ne-o luăm prea rău la inimă. Cine n-are, oase roade.

Dar vorbele acestea, rostite fără patimă, avură un efect surprinzător asupra lui MacConnor. Dintr-odată îşi pierdu liniştea şi uită până şi de partida începută. Din pricina emoţiei începură să-i bată tâmplele. Îmi mărturisi că nu ştiuse până atunci că Czentovic se afla la bord şi că dorea neapărat să-şi încerce cu el forţele. Apoi mă întrebă dacă nu-l cunosc pe ilustrul personaj. Răspunsul meu fiind negativ, îmi sugeră să-l opresc şi să-l rog să joace cu noi. Am refuzat pe motiv că Czentovic nu părea prea

dornic de noi relaţii. De altfel, ce plăcere ne-ar fi oferit o partidă jucată între un campion mondial şi nişte jucători de mâna a treia cum eram noi?

Trebuie să recunosc că n-ar fi trebuit să folosesc expresia de jucător de mâna a treia vorbind cu un om atât de vanitos ca MacConnor. Se dădu înapoi, declară sec că, în ceea ce-l privea, nu-l credea pe Czentovic capabil să refuze invitaţia politicoasă a unui gentleman şi că el avea să se ocupe de treaba asta. Imediat ce i-am descris pe scurt, la cererea sa, înfăţişarea campionului, el se avântă cu impetuozitate pe punte, în căutarea lui. Am avut, astfel, încă o dată prilejul să constat că era imposibil să-l reţii pe proprietarul acelor umeri remarcabili când i se năzărea ceva şi am început să aştept cu oarecare nelinişte. După zece minute, MacConnor se întoarse. Nu părea cu mult mai calm.

— Ei bine? îl întrebai.

— Ai avut dreptate, îmi răspunse el, cu o mutră înţepată. Pe domnul acesta numai de amabilitate nu-l poţi învinui. M-am prezentat şi i-am spus cine sunt. Nici măcar mâna nu mi-a întins-o. M-am străduit atunci să-i explic cât de fericiţi am fi cu toţii, cei de la bord, dacă ar accepta să joace cu noi o simultană.

A rămas ţeapăn de parc-ar fi înghiţit o prăjină şi mi-a răspuns că regretă, dar că s-a angajat printr-un contract să nu joace niciodată, în timpul întregului turneu, fără să primească onorariu. Se vedea deci silit să pretindă cel puţin două sute cincizeci de dolari de fiecare partidă. Am izbucnit în râs:

— Nu mi-ar fi putut trece vreodată prin minte că a împinge nişte pioni de pe un pătrat negru pe un pătrat alb poate fi o afacere atât de mănoasă. Nădăjduiesc că l-ai pus cu botul pe labe...

Dar MacConnor rămase imperturbabil:

— Partida va avea loc mâine după-amiază, la orele trei, în acest fumoar. Sper că nu ne vom lăsa atât de uşor făcuţi praf.

— Cum? I-ai acceptat condiţiile? Strigai eu, consternat.

— De ce nu? C’est son métier[7]. Dacă m-ar fi durut dinţii, şi dacă un dentist s-ar fi aflat la bord, i-aş fi cerut oare să-mi scoată dintele pe gratis? Czentovic are dreptate: oamenii cu adevărat capabili au ştiut întotdeauna să-şi conducă afacerile. În

[7] E meseria lui (în limba franceză).

ce mă priveşte, sunt de părere că un târg cu cât e mai limpede, cu atât e mai bun. Prefer să plătesc decât să mă bizui pe favoarea domnului Czentovic şi să fiu obligat la sfârşit să-i mulţumesc. Şi pe urmă, la clubul meu, mi s-a întâmplat să pierd mai mult de două sute cincizeci de dolari într-o seară, şi asta fără să am plăcerea să joc cu un campion mondial. Unui jucător de mâna a treia n-are de ce să-i fie ruşine dacă va fi bătut de-un Czentovic.

Ce mai încolo-încoace, era clar că MacConnor fusese adânc rănit în amorul său propriu de inocenta expresie „*jucător de mâna a treia*”. Dar, având în vedere că era hotărât să suporte cheltuiala acestei costisitoare distracţii, n-aveam nimic de obiectat; mi se oferea, în sfârşit, prilejul să-l observ mai îndeaproape pe bizarul individ care-mi trezise curiozitatea. Ne grăbirăm să-i informăm despre eveniment pe cei patru sau cinci jucători de şah pe care-i cunoşteam la bord şi, pentru a fi pe cât posibil mai liniştiţi a doua zi, rezervarăm toate mesele din vecinătatea noastră.

A doua zi, la ora dinainte stabilită, micul nostru grup se adunase. După cum era de aşteptat, lui MacConnor i se oferi locul din faţa maestrului. Nervos, scoţianul aprindea ţigară după ţigară şi se uita neîncetat la ceas. Dar ilustrul nostru campion se lăsă aşteptat zece minute – lucru care nu mă miră defel, după cele ce-mi povestise prietenul meu – şi-şi făcu apoi apariţia cu un calm insolent. Se îndreptă spre masă cu pasul liniştit şi măsurat. Fără să se prezinte – „Ştiţi cine sunt şi nu mă interesează cine sunteţi”, părea că ar fi vrut să ne spună prin atitudinea sa –, începu să organizeze jocul cu o uscăciune cu totul profesională. Deoarece era imposibil să facem o simultană obişnuită, căci nu aveam un număr suficient de mese de şah, propuse să jucăm toţi la un loc împotriva lui. După fiecare mişcare avea să se ducă la celălalt capăt al camerei ca să nu ne tulbure deliberările. Imediat ce-am fi terminat de jucat, aveam să lovim, în lipsa unei sonerii, o linguriţă de un pahar ca să-l înştiinţăm. Dacă ne declarăm de acord, rămânea să stabilim că intervalul între două mişcări să fie de zece minute. Am acceptat, fireşte, toate propunerile sale ca nişte timizi elevi de şcoală. Zarul îi dădu piesele negre lui Czentovic; ca răspuns la deschiderea noastră, îşi jucă prima mişcare fără să se aşeze şi

se retrase numaidecât în fundul camerei, în locul pe care-l alesese ca să aştepte; începu să răsfoiască neglijent o revistă ilustrată.

Povestirea amănunţită a acestei partide n-ar avea prea mare interes. În douăzeci şi patru de mişcări am fost definitiv bătuţi. Nu era nimic surprinzător în faptul că un campion mondial învinsese cu uşurinţă o duzină de jucători mijlocii! Ceea ce ne displăcea însă mai mult era suficienţa cu care Czentovic ne făcea să-i simţim superioritatea. Nu arunca asupra mesei de şah decât o privire distrată, ne măsura nepăsător, în trecere, ca şi cum n-am fi fost nici noi altceva decât nişte neînsufleţite piese de lemn, nişte câini râioşi cărora le-arunci un os, întorcându-le spatele. Dacă ar fi fost cât de cât delicat, îmi spuneam, ne-ar fi atras atenţia asupra greşelilor pe care le făceam sau ne-ar fi încurajat cu un cuvânt amabil. Dar nu, cum termină partida, acest soi de maşină de jucat şah rosti: „Mat! “Şi apoi rămase locului, nemişcat şi mut, aşteptând să afle dacă dorim s-o luăm de la capăt. Totdeauna te simţi neputincios în faţa oamenilor cu pielea atât de groasă. Mă ridicasem, înţelegând prin aceasta că socoteam distracţia încheiată, când, spre marea mea ciudă, îl auzii pe MacConnor spunând cu o voce răguşită: „Revanşa!”

M-am înspăimântat de tonul său provocator; în clipa aceea, MacConnor aducea mai mult cu un boxer care vrea să lovească un gentleman binecrescut. Să fi fost oare rezultatul atitudinii prea puţin binevoitoare cu care ne-a tratat Czentovic sau, pur şi simplu, al ambiţiei sale bolnăvicioase? Oricum, MacConnor părea că-şi ieşise din fire. Se înroşise până la rădăcina părului, nările i se dilataseră, transpira vizibil şi-şi muşca buzele. O cută adâncă i se săpase de la gură până la bărbia-i voluntară. În ochii săi recunoscui cu nelinişte acea flacără de pasiune nebunească care nu-i cuprinde de obicei decât pe jucătorii de ruletă atunci când, pentru a şasea sau a şaptea oară, au mizat dublu pe o culoare ce nu iese. Prevedeam că acest amor propriu exagerat avea să-l coste întreaga sa avere, pe care avea s-o joace şi iar s-o joace cu Czentovic până ce avea să câştige cel puţin o dată. Şi dacă campionul ar fi intenţionat să persevereze, MacConnor ar fi fost pentru el o mină de aur din care avea să scoată câteva milioane de dolari înainte de a ajunge la Buenos-Aires. Czentovic rămase impasibil: „Cum doriţi – răspunse el politicos. E rândul domniilor voastre să luaţi negrele”.

Cea de-a doua partidă începu ca şi prima, cercul nostru lărgindu-se doar cu câţiva curioşi. MacConnor privea fix masa de şah, ca şi cum ar fi vrut să magnetizeze piesele ca să le ducă la victorie. Îmi dădeam seama că ar fi dat bucuros o mie de dolari ca să-şi procure plăcerea să strige „mat” unui adversar atât de puţin amabil. Ceva din îndârjirea sa ni se transmitea şi nouă. Discutam fiecare mişcare cu mai multă pasiune decât înainte şi ne puneam de acord abia în ultimul moment când îi dădeam lui Czentovic semnalul care-l chema la masa noastră. Ajunseserăm astfel la cea de-a şaptesprezecea mişcare şi, spre marea noastră mirare, situaţia ne era favorabilă, căci reuşiserăm să ducem pionul din linia c până la căsuţa c2; nu mai rămânea decât să-l aducem la c1, pentru a ne face o nouă regină. Ce-i drept, nu prea eram siguri de norocul acesta, căci prea sărea în ochi. Îl bănuiam cu toţii pe Czentovic, care vedea, desigur, mai departe decât noi, că ne întinde cu bună ştiinţă o cursă. Dar, oricât am căutat şi am discutat, n-am reuşit să descoperim capcana. În sfârşit, dat fiind că răgazul reglementar era pe sfârşite, ne hotărârăm să riscăm. MacConnor era gata să facă mişcarea, când cineva-l apucă brusc de braţ şi-i şopti cu aprindere: „Pentru dumnezeu, nu faceţi asta!”. Toţi ne întoarserăm fără să vrem. În faţa noastră se afla un om cam de patruzeci şi cinci de ani, cu faţa îngustă şi ascuţită, pe care-l mai întâlnisem pe punte şi care mă izbise din pricina palorii sale. Pesemne că se apropiase de noi, în timp ce eram cu totul absorbiţi de problema ce-o aveam de rezolvat. Simţindu-ne privirile aţintite asupră-i, adăugă în grabă: Dacă faceţi acum o regină, adversarul va ataca imediat cu nebunul la c1, şi voi veţi răspunde cu calul. Dar, între timp, el o să vă ameninţe tura de la d2 cu pionul său liber, şi chiar dacă daţi şah cu calul sunteţi pierduţi şi bătuţi în nouă sau zece mişcări. Sunt cam aceleaşi poziţii pe care le aveau Alehin şi Bogoliubov în marele turneu de la Pistyan în 1922”.

MacConnor, minunându-se, ca noi toţi, lăsă piesa pe care o avea în mână şi-l privi pe omul care părea căzut din cer ca un înger salvator. Pentru a putea prevedea dinainte nouă mişcări care aveau să ducă la şah mat, trebuia să fi fost un profesionist distins, poate chiar un concurent al lui Czentovic, în drum spre acelaşi turneu.

Venirea şi intervenţia sa neaşteptată într-un moment atât de critic ni se părea un miracol. MacConnor îşi reveni cel dintâi.

— Ce mă sfătuiţi? Murmură el din cale-afară de tulburat.

— Nu înainta acum, evită adversarul! Înainte de orice, îndepărtează regele de primejdioasa linie g8 – h7. Partenerul dumitale va ataca probabil în cealaltă parte, dar vei para cu tura, c8 – c4; aceasta-l va costa două mişcări, un pion şi superioritatea. Vei opune atunci un pion liber altui pion liber, iar dacă le aperi bine, vei face remiză. Mai bine n-ai putea-o scoate la capăt.

Eram tot mai miraţi. Precizia şi repeziciunea calculelor sale ne zăpăceau; ai fi zis că omul acesta citea mişcările într-o carte. Norocul nesperat pe care ni-l oferea de a face remiză cu un campion mondial, ţinea de domeniul magiei. De comun acord, ne-am dat deoparte ca să-l lăsăm să vadă mai bine tabla de şah. MacConnor repetă:

— Să mişc regele din g8 în h7?

— Desigur! Trebuie să parezi lovitura adversarului.

MacConnor ascultă şi lovirăm paharul. Czentovic se apropie cu pasul său liniştit şi aprecie riposta dintr-o privire. Apoi mişcă un pion din h2 în h4, de cealaltă parte a regelui, aşa cum prevăzuse salvatorul nostru necunoscut, care ne şopti numaidecât cu însufleţire:

— Tura, mută tura de la c8 la c4, ca să fie obligat să-şi apere pionul. Asta n-o să-i servească, de altfel, la nimic! Vei ataca apoi cu calul, c3 – d5, fără să-ţi pese de pionul lui liber, şi iată situaţia restabilită. De acum înainte, nu mai e necesar să te aperi!

Nu înţelegeam nimic din ce voia să spună, de parc-ar fi vorbit chinezeşte. Totuşi MacConnor, subjugat, făcu ceea ce i se poruncea, fără să mai stea pe gânduri. Paharul răsună iarăşi.

Pentru prima oară, Czentovic nu jucă imediat, ci privi întâi masa de şah cu mare atenţie, apoi făcu întocmai mişcarea prevăzută de străin şi se pregăti să se îndepărteze.

Atunci se produse un fapt nou, neaşteptat: Czentovic ridică ochii şi începu să ne examineze. Era evident că încerca să ştie cine îi opunea deodată o rezistenţă atât de tenace. Din acel moment, tulburarea noastră nu mai cunoscu margini. Dacă până atunci n-avuseserăm nicio speranţă, gândul că puteam răspunde aroganţei îngheţate a lui Czentovic făcea să ne clocotească sângele în vine. Noul nostru prieten hotărâse deja

care va fi următoarea mişcare. Apucai cu mâna tremurând de emoţie linguriţa şi lovii paharul ca să-l chem pe Czentovic. Încercarăm atunci primul nostru triumf. Campionul, care jucase până atuncea stând în picioare, şovăi, şovăi îndelung şi sfârşi prin a se aşeza pe scaun. Se lăsă jos cu ciudă, greoi. Astfel înceta să-şi mai arate, cel puţin din punct de vedere fizic, superioritatea asupra noastră. Îl obligaserăm să se pună pe acelaşi plan cu noi, cel puţin în spaţiu. Reflectă îndelung, atât de aplecat asupra mesei de şah, încât abia de i se vedeau ochii, sub pleoapele-i întunecate, şi din pricina teribilului efort pe care-l făcea îşi ţinea gura deschisă, ceea ce dădea feţei lui rotunde o expresie cam neroadă. După câteva minute jucă şi se ridică. Prietenul nostru murmură imediat: „Bine jucat! Nu se compromite. Dar nu vă lăsaţi ademeniţi! Obligaţi-l să aleagă, trebuie s-o faceţi, ca să puteţi obţine remiză; şi atunci nimic nu-l va mai putea salva”.

MacConnor făcu întocmai cum i se spusese. Apoi cei doi adversari se dedară pe masa de şah la o manevră, din care noi, ceilalţi, martori inutili, nu înţelegeam absolut nimic. După şase sau şapte mişcări de felul acesta, Czentovic rămase un timp pe gânduri şi apoi declară: „Remiză”.

O clipă domni o linişte deplină. În fumoar năvăli dintr-odată zgomotul valurilor, aparatul de radio din salon ne transmise un jazz, fiecare pas răsună distinct pe punte şi până şi uşorul şuierat al vântului prin crăpăturile ferestrelor ajunse la urechile noastre. Repeziciunea cu care se produsese evenimentul ne tăiase răsuflarea, şi eram de-a dreptul speriaţi de aventura aceasta de necrezut. Cum reuşise oare necunoscutul să-l facă aproape să piardă o partidă pe un campion mondial? MacConnor se dădu brusc pe spate şi scoase un „oh!” plin de veselie. Îl urmăream pe Czentovic. Mi se păruse că pălise în timp ce se jucau ultimele mişcări. Dar ştia să-şi ţină firea. Tot atât de băţos şi de indiferent, întrebă cu o voce neutră, dând deoparte cu mâna piesele de pe masa de şah:

— Domnii doresc să facă şi o a treia partidă?

Punea întrebarea într-un mod cu totul obiectiv, ca un om de afaceri. Dar, rostind aceste cuvinte, el nu i se adresa lui MacConnor, căci aruncase o privire pătrunzătoare şi directă înspre salvatorul nostru. Aşa cum un cal recunoaşte un bun călăreţ după echilibrul pe care şi-l menţine în şa, Czentovic îşi

recunoscuse pesemne adevăratul său adversar din ultimele mişcări ale partidei. Fără voia noastră îi urmărirăm privirea şi ne întoarserăm spre străin. Fără să-i dea timp să se gândească sau cel puţin să răspundă, MacConnor îi strigă, revărsându-şi prin toţi porii triumfătoru-i orgoliu:

— Mai încape vorbă! Dar veţi juca singur împotriva lui! Dumneavoastră singur împotriva lui Czentovic!

Atunci se produse un fapt uimitor. Străinul, care rămăsese ciudat de absorbit de masa de şah goală, tresări simţindu-se ţinta atâtor perechi de ochi şi, auzindu-se interpelat cu atât entuziasm, îşi pierdu cumpătul.

— Niciodată, domnilor, se bâlbâi el tulburat. E absolut imposibil... nici nu intră în consideraţie... de douăzeci sau douăzeci şi cinci de ani n-am mai dat ochii cu o masă de şah... am intervenit în jocul dumneavoastră fără să vă cer voie şi de abia acuma îmi dau seama ce deplasat am fost... vă rog să-mi iertaţi îndrăzneala, care nu se va repeta, vă asigur.

Şi, înainte să ne revenim din surpriză, părăsi încăperea.

— Nu-i posibil ca lucrurile să se oprească aici! tună clocotitorul MacConnor lovind cu pumnul în masă. Auzi dumneata! Douăzeci şi cinci de ani de când n-a mai jucat şah! E nemaipomenit! Calcula fiecare mişcare, cunoştea cu mult înainte tactica adversarului! Nimeni nu poate juca aşa pe nepusă masă. E absolut imposibil – nu-i aşa?

Rostind ultimele cuvinte, se întorsese intenţionat spre Czentovic. Dar campionul rămase nepăsător.

— Nu pot să judec. Sigur e că jocul dumnealui a fost foarte interesant; tocmai de aceea i-am şi lăsat o portiţă de salvare. În timp ce vorbea, se ridică şi adăugă din vârful buzelor: Dacă unul dintre dumneavoastră doreşte mâine să facă o partidă, îi voi sta la dispoziţie începând de la ora trei după-amiază.

Nu ne-am putut reţine o umbră de zâmbet. Ştiam cu toţii că Czentovic n-a avut de ce să se arate generos cu salvatorul nostru necunoscut şi că observaţia sa nu era decât un naiv subterfugiu pentru a-şi ascunde eşecul. Dorinţa noastră de a înjosi nemărginitul lui orgoliu deveni şi mai imperioasă. Din călătorii paşnici şi indiferenţi de până atunci, ne trezirăm dintr-odată cuprinşi de o dispoziţie sălbatică şi bătăioasă numai la gândul că pe acest vapor, în plin ocean, lui Czentovic i s-ar fi

putut smulge laurii. Ar fi fost un record imediat anunţat, prin radio, lumii întregi.

La aceasta se mai adăuga şi atracţia misterului în care era învăluit eroul nostru şi contrastul dintre modestia sa, aproape excesivă, şi imperturbabila aroganţă a profesionistului. Cine să fi fost oare necunoscutul? Hazardul ne făcuse oare să descoperim un nou geniu al şahului? Sau poate că era un maestru deja celebru, care ne ascundea numele dintr-un motiv enigmatic? Dezbăteam aceste probleme însufleţiţi la culme, şi ipotezele cele mai îndrăzneţe nu ne ajutau să împăcăm sfiala străinului şi extraordinara sa mărturisire cu vădita-i pricepere în materie de şah.

Asupra unui punct eram totuşi de acord; voiam cu orice preţ să-l determinăm pe necunoscut să joace o partidă cu Czentovic a doua zi, iar MacConnor se angajă să suporte riscurile financiare. Tocmai când ajunseserăm la acest punct, aflarăm de la steward că necunoscutul era austriac, şi fiindcă-i eram compatriot mi s-a încredinţat mie misiunea de a-i prezenta cererea noastră.

După câteva clipe îl descoperii pe punte, unde se refugiase. Citea, întins pe şezlong. Înainte de a deschide discuţia l-am observat îndelung. Capul său ascuţit se sprijinea pe perne, într-o poziţie oarecum obosită, şi uimitoarea paloare a feţei lui relativ tinere mă izbi încă o dată. Părul îi era alb-colilie; nu ştiu de ce aveam impresia că omul acesta îmbătrânise de timpuriu. Se ridică curtenitor când mă apropiai de el şi se prezentă. Numele său era al unei vechi şi vestite familii austriece; îmi amintesc că-l purtase un prieten de-al lui Schubert şi unul dintre medicii împăratului.

Când i-am împărtăşit dorinţa noastră, păru extrem de zăpăcit. Aflai că habar n-avea că jucase cu un campion, şi încă cu cel mai celebru campion al secolului. Faptul acesta îl impresionă deosebit de mult, după cât mi se păru, căci mă întrebă de câteva ori dacă eram absolut sigur şi dacă adversarul său era într-adevăr un maestru atât de notoriu. Aceasta îmi uşura sarcina. În acelaşi timp, îl bănuiam atât de delicat, încât crezui de cuviinţă că ar fi mai nimerit să nu-i pomenesc nimic de riscurile materiale pe care MacConnor şi le asumă. După un lung moment de ezitare, domnul B. se declară gata să accepte provocarea, „dar — adaugă el zâmbind pe gânduri — spuneţi-le,

vă rog, domnilor că nu trebuie să-şi pună prea mari speranţe în mine. Nu ştiu dacă sunt în stare sau nu să joc o partidă de şah după toate regulile artei, şi acesta este adevărul adevărat. Crede-mă, am afirmat fără nicio falsă modestie că nu m-am atins de o masă de şah de pe vremea când eram la gimnaziu, adică de mai bine de douăzeci de ani. Şi pe-atunci nu eram decât un jucător cu totul mediocru”.

Rostise vorbele acestea cu atâta simplitate, încât nu-i puteam pune la îndoială buna-credinţă. Totuşi nu m-am putut abţine să nu-i împărtăşesc mirarea mea în ce priveşte faptul că-şi amintise cu atâta precizie tactica diferiţilor maeştri pe care-i citase; pesemne că se interesase mult de şah, cel puţin în teorie. La aceste cuvinte, pe faţa domnului B. se schiţă acelaşi surâs gânditor.

— M-am ocupat. Numai dumnezeu ştie cât e de adevărat! Dar aceasta s-a-ntâmplat în împrejurări cu totul speciale, ba chiar unice. E o poveste destul de complicată şi care-ar putea să servească drept mărturie încântătoarei epoci pe care-o trăim. Dacă aţi avea cumva răbdarea să-mi acordaţi atenţie o jumătate de oră...

Mă invită cu un gest să iau loc pe şezlongul de lângă el. Acceptai cu bucurie. Eram singuri. Domnul B. îşi scoase ochelarii şi-şi începu povestirea:

„Aţi fost atât de amabil să-mi spuneţi că sunteţi vienez şi că-mi cunoaşteţi numele. Totuşi bănuiesc că n-aţi auzit niciodată vorbindu-se de biroul avocăţesc pe care-l conduceam la început cu tatăl meu, mai apoi singur. Noi nu apăram procese strălucite, din acelea despre care se scrie în ziare, şi nu căutam să ne mărim clientela. De fapt nici nu mai practicam baroul în strictul sens al cuvântului. Ne limitam să fim consilieri juridici şi să administrăm bunurile marilor mănăstiri cu care tatăl meu, vechi deputat al partidului clerical, întreţinea relaţii strânse.

În afară de asta – v-o pot spune fără să comit o indiscreţie, deoarece monarhia ţine azi de domeniul trecutului –, câţiva membri ai familiei imperiale ne încredinţaseră girarea averilor lor. Legăturile acestea cu clerul şi curtea datau de două generaţii – unul dintre unchii mei fusese medic al împăratului, iar altul stareţ la Seitenstetten – şi nouă nu ne rămânea decât să le păstrăm. Aveam o activitate liniştită şi într-un sens mută, care ne fusese lăsată moştenire şi care nu ne pretindea pentru

ca s-o putem păstra decât o extremă discreţie şi o cinste exemplară, două calităţi cu care răposatul meu tată era înzestrat în cel mai înalt grad. El a reuşit într-adevăr să le păstreze clienţilor săi o mare parte din averea lor, în ciuda inflaţiei şi a revoluţiei.

Când Hitler a venit la putere în Germania şi a început să deposedeze biserica şi mănăstirile, prin mijlocirea noastră s-au făcut tot felul de tranzacţii şi de negocieri dincolo de frontieră pentru a se evita cel puţin rechiziţionarea bunurilor mobiliare ale clienţilor noştri. În momentul acela, noi, tatăl meu şi cu mine, ştiam mai mult despre politica secretă a Romei şi a casei imperiale decât va afla vreodată publicul. Dar tocmai caracterul discret al biroului nostru – nu aveam nici firmă la uşă – şi prudenţa cu care evitam cu ostentaţie mediile monarhiste păreau că ne pun la adăpost de orice anchetă inoportună. Fapt este că în Austria nicio autoritate nu bănuia câtuşi de puţin pe atunci că corespondenţa secretă a casei imperiale trecea aproape în întregime prin modestul birou pe care-l aveam la cel de-al patrulea etaj al unui imobil.

Dar, cu mult înainte de a cotropi lumea cu armatele lor, naţional-socialiştii organizaseră, în toate ţările vecine, o altă legiune, tot atât de primejdioasă şi de antrenată, aceea a înrăiţilor care se introduceau în toate birourile, în fiecare întreprindere şi-şi aveau posturile de spionaj până şi în cabinetele particulare ale lui Dolfuss şi Schuschnigg. Am aflat, dar vai, prea târziu, că-şi aveau omul până şi-n biroul nostru. Nu era, ce-i drept, decât un biet funcţionar, pe care-l angajaserăm în urma recomandaţiei unui preot pentru a da biroului nostru aspectul unei întreprinderi obişnuite. Nu-i încredinţam decât o scrie de comisioane inofensive, grija de a răspunde la telefon şi aceea de a pune în ordine o serie de acte lipsite de importanţă. N-avea autorizaţia să deschidă corespondenţa, eu însumi îmi scriam la maşină toate scrisorile importante, nu lăsam nicio copie la birou, luam acasă documentele de valoare şi dădeam consultaţiile secrete în stăreţia mănăstirii sau la unchiul meu.

Graţie acestor măsuri de precauţie, nu era nimic interesant de spionat la birou. Doar printr-o întâmplare nenorocită, ambiţiosul individ şi-a dat seama că ne feream de el şi că totul se petrecea în spatele lui. Poate că, în lipsa mea, un curier

imprudent a vorbit de «Majestatea Sa», în loc să-l numească «baronul Bern», aşa cum conveniserăm, ori ticălosul a deschis scrisorile, în ciuda ordinelor primite. Oricum, cert este că Münchenul sau Berlinul l-au pus să ne supravegheze înainte ca noi să fi avut cea mai mică bănuială. Abia mult mai târziu, după ce am fost arestat, mi-am amintit de zelul neobişnuit de care dăduse dovadă în ultimul timp şi de insistenţa cu care se oferea să-mi ducă corespondenţa la poştă. Trebuie să mărturisesc că am cam fost lipsit de prevedere, dar câţi diplomaţi şi ofiţeri n-au fost traşi pe sfoară de perfidia acestei clici?

Avui curând o probă palpabilă a atenţiei pe care mi-o arăta încă de multă vreme Gestapoul: chiar în seara când Schuschnigg îşi dădea demisia, în ajunul zilei când Hitler avea să intre în Viena, fui arestat de S.S.-işti. Din fericire arsesem cele mai importante hârtii de îndată ce auzisem discursul de adio al lui Schuschnigg şi, cu o clipă înainte ca zbirii să-mi bată la uşă, trimisesem la unchiul meu, într-un coş cu rufe, prin intermediul bătrânei şi credincioasei mele servitoare, toate hârtiile necesare pentru recunoaşterea titlurilor pe care mănăstirea sa şi doi arhiduci le posedau în străinătate.

Domnul B. îşi întrerupse povestirea ca să-şi aprindă o ţigară. Strălucirea vie a flăcării îi lumină gura; un tic nervos, care mă izbise şi înainte, îi strâmbă colţul drept. Nu era decât o mişcare uşoară, abia perceptibilă, dar îi dădea întregului său chip o expresie de ciudată nelinişte.

„Îţi închipui, desigur, că am să-ţi povestesc acuma despre unul dintre acele lagăre de concentrare în care au fost închişi atâţia austrieci, credincioşi ţării lor, şi că am să-ţi descriu toate umilinţele şi torturile pe care le-au avut de îndurat! Mie nu mi s-a întâmplat nimic din toate astea. Am fost clasat într-o altă categorie. Nu m-au pus la un loc cu aceşti nenorociţi asupra cărora îşi revărsau nemărginita lor ură prin umilinţe fizice şi morale, ci într-alt grup, mai puţin numeros, de la care naţional-socialiştii sperau să smulgă bani sau informaţii preţioase. Modesta mea persoană nu prezenta, prin ea însăşi, niciun interes pentru Gestapo.

Pesemne că li se adusese la cunoştinţă că noi eram administratorii şi oamenii de încredere ai celor mai îndârjiţi adversari ai partidului lor, iar de la mine sperau să obţină informaţii, pe care aveau să le întoarcă apoi ca probe

zdrobitoare împotriva mănăstirilor, pentru a justifica acapararea bunurilor lor, împotriva casei imperiale şi împotriva tuturor monarhiştilor fideli. Erau convinşi, şi de altfel nu fără oarecare temei, că din averile ce ne trecuseră prin mâini rămăseseră resturi respectabile într-o serie de locuri inaccesibile lor. Astfel, m-au arestat din prima zi, ca să încerce să mă facă să vorbesc prin mijlocirea metodelor ajunse celebre datorită excelentelor lor rezultate.

Oamenii care făceau parte din această categorie nu erau trimişi în lagăre de concentrare: lor le era rezervată o soartă specială. Îţi aminteşti, poate, că nici cancelarul nostru şi nici baronul Rotschild n-au fost închişi în spatele sârmei ghimpate, ci li s-a făcut aparenta favoare de a fi instalaţi într-un hotel în care fiecare îşi avea camera lui proprie. E vorba de hotelul «Metropol», acelaşi în care Gestapoul îşi stabilise cartierul general. Mie, personaj atât de obscur, mi-a fost hărăzită aceeaşi onoare.

O cameră separată într-un hotel – ce tratament mai uman s-ar putea visa? Şi totuşi, te rog să mă crezi, am fost plasaţi în camere de hotel, plăcut încălzite şi nu în barăci îngheţate, în care oamenii stau ca sardelele, nu pentru a ni se aplică o metodă mai umană, ci una mai rafinată. Presiunea pe care voiau s-o exercite asupra noastră, pentru a ne smulge informaţii, era de un soi mult mai subtil decât aceea a loviturilor de bâtă şi a altor torturi corporale. Eram supuşi celei mai rafinate izolări care se poate închipui. Nu ni se făcea nimic – eram lăsaţi doar faţă-n faţă cu vidul, căci e ştiut că nimic pe lume nu apasă mai mult sufletul omenesc. Creând în jurul fiecăruia din noi un vid total, limitându-ne la o încăpere ermetic închisă lumii exterioare, uzau de un mijloc de presiune care trebuia să ne descleşteze gura mult mai sigur decât loviturile şi frigul.

La o primă privire, camera care mi se dăduse nu părea deloc lipsită de confort. Avea o uşă, un pat, un scaun, un lavoar, o fereastră cu gratii. Uşa rămânea însă ferecată zi şi noapte, îmi era interzis să mă folosesc de hârtie sau de creion, iar fereastra răspundea spre un perete. În jurul meu se întindea vidul, în care eram cu totul cufundat. Mi se luase ceasul, ca să nu pot măsura timpul, creionul, ca să nu scriu nimic, briceagul, ca să nu-mi tai venele. Mi se refuză până şi uşoara beţie provocată de o ţigară. Nu vedeam niciodată vreun chip omenesc, în afara aceluia al

gardianului, care primise ordin să nu-mi vorbească şi să nu-mi răspundă la nicio întrebare. Nu auzeam niciodată vreun glas omenesc.

Regimul acesta, care zi şi noapte îmi lipsea simţurile de orice hrană, mă lăsa singur, îngrozitor de singur, faţă-n faţă cu mine însumi şi cu patru sau cinci obiecte neînsufleţite: masa, patul, fereastra, lavoarul. Trăiam ca un scafandru în clopotul lui de sticlă, în acel negru ocean al tăcerii, dar ca un scafandru care presimte că s-a rupt cablul care-l lega de lume şi că niciodată nu va mai fi tras afară din hăul acela mut. N-aveam nimic de făcut, nimic de auzit, nimic de văzut, în jurul meu domnea un vid ameţitor, un vid fără dimensiuni în spaţiu ori în timp. Mă plimbam mereu de colo-colo prin cameră, iar gândurile-mi erau şi ele într-un continuu du-te-vino. Dar, oricât de lipsite de materialitate ar părea, gândurile au şi ele nevoie de un punct de sprijin, fără de care încep să se învârtă în jurul lor într-o goană nebună. Nici ele nu pot suporta vidul. Aştepţi ceva de dimineaţa până seara, dar nu se întâmplă nimic. Aştepţi, apoi începi din nou s-aştepţi. Nu se întâmplă nimic. Aştepţi, aştepţi şi iar aştepţi, gândurile se învârt, se învârt în capul tău, până ce te dor tâmplele. Nu se întâmplă însă nimic. Rămâi singur... singur... singur.

Am stat aşa cincisprezece zile, în timpul cărora am trăit în afara timpului, în afara lumii. Putea să izbucnească şi războiul, eu tot n-aş fi aflat nimic. Pentru mine lumea se compunea dintr-o masă, o uşă, un pat, un scaun, un lavoar, o fereastră şi patru pereţi al căror tapet, veşnic acelaşi, îl priveam fără încetare. Fiecare linie a desenului său mi s-a întipărit ca dăltuit în creier, atâta l-am privit.

În sfârşit, începură şi interogatoriile. Eram chemat brusc, fără să ştiu bine dacă e zi sau noapte. Eram condus de-a lungul unor coridoare, fără să ştiu unde merg. Aşteptam apoi undeva ca să mă aflu dintr-odată în faţa unei mese în jurul căreia erau aşezaţi câţiva indivizi în uniformă. Pe masă erau teancuri de hârtii, un dosar al cărui conţinut n-aveam cum să-l bănuiesc, şi numaidecât începeau să curgă şi întrebările: şi cele directe, şi cele pline de perfidie, şi cele în dosul cărora se ascundeau altele, şi cele care caută să te prindă în capcană. În timp ce răspundeam, mâini străine şi duşmănoase răsfoiau hârtiile al

căror conţinut mi-era necunoscut, iar o peniţă răuvoitoare alcătuia un proces-verbal, fără ca eu să ştiu ce scrie.

Dar ceea ce era mai de temut pentru mine în aceste interogatorii era faptul că nu puteam ghici ce ştia cu adevărat Gestapoul, graţie spionajului său, despre afacerile mele şi ceea ce voia să-mi smulgă. După cum ţi-am spus, îi trimisesem unchiului meu, în ultima clipită şi prin intermediul servitoarei, documentele cele mai compromiţătoare. Dar oare femeia le primise? Şi până unde mersese trădarea funcţionarului meu? Ce-au putut scoate din scrisorile mele, ce-au smuls poate unui biet preot, interogat cu abilitate în una dintre mănăstirile pe care le reprezentam? Nu mai sfârşeau cu întrebările. Ce acţiuni cumpărasem pentru cutare mănăstire? Cu ce bancă mă aflam în corespondenţă? Îl cunoşteam pe domnul cutare sau cutare? Primeam scrisori din Elveţia sau din Steenockerzeel? Şi cum nu-mi puteam forma o idee precisă despre ceea ce ştiau, fiecare răspuns al meu comporta o responsabilitate zdrobitoare. Dacă aş fi spus ceva ce nu se ştia, aş fi putut trimite pe cineva la moarte; dacă aş fi ascuns prea multe, îmi stricam mie însumi.

Dar interogatoriul nu era lucrul cel mai rău. Mai rea era întoarcerea în vid, în aceeaşi cameră, în faţa aceleiaşi mese, a aceluiaşi pat, a aceluiaşi lavoar, a aceluiaşi tapet. Nu rămâneam bine singur cu gândurile mele, că şi începeam să refac în cap interogatoriul, să mă gândesc la ce-ar fi trebuit să spun ca răspunsul meu să fie mai abil, la ceea ce aveam să spun data viitoare pentru a îndepărta bănuiala pe care-o trezisem poate printr-o remarcă nechibzuită. Cercetăm, controlam, întorceam pe-o parte şi pe alta fiecare întrebare, fiecare răspuns. Încercam să apreciez ceea ce ar fi putut să se înregistreze în procesul-verbal, ştiind totuşi dinainte că n-am să ajung la niciun rezultat.

Dar gândurilor acestora, odată ce le dădusem drumul, nu le mai puteam pune frâu: se învârteau, se învârteau în capul meu, făcând fără încetare între ele noi combinaţii şi urmărindu-mă până şi-n somn. Astfel, interogatoriul odată sfârşit, propria-mi minte îşi prelungea fără milă chinul, cu mai multă cruzime decât judecătorii, care îşi încheiau audienţa după un ceas, în timp ce, în camera mea, din pricina izolării, tortura nu mai avea sfârşit. În jurul meu nu era nimic altceva decât masa, dulapul, patul, tapetul, fereastra. Nicio distracţie, nicio carte, niciun ziar, niciun alt chip decât al meu, niciun creion cu care aş fi putut lua note,

niciun chibrit ca să mă joc, nimic, nimic şi iar nimic. Da, numai un geniu diabolic, un ucigaş de suflete, ar fi putut inventa acest sistem al camerei de hotel. Într-un lagăr de concentrare, ar fi trebuit, fără îndoială, să car pietre, până ce mi-ar fi sângerat mâinile şi mi-ar fi îngheţat picioarele în pantofi, aş fi fost închis cu alţi douăzeci şi cinci în frig şi duhoare. Dar cel puţin aş fi văzut alte chipuri, aş fi privit un câmp, o roabă, un copac, o stea, ceva, în sfârşit, care să se schimbe, în locul acelei camere neschimbate, atât de cumplit de asemănătoare cu ea însăşi, în imobila sa fixitate. Nimic nu mă putea distrage acolo de la gândurile mele, de la nebuneştile mele plăsmuiri, de la bolnăvicioasele recapitulări. Şi tocmai aceasta o doreau şi călăii mei – să mă facă să-mi repet mereu aceleaşi gânduri până ce ele aveau să mă înăbuşe şi până ce avea să nu-mi rămână altceva de făcut decât să le scuip afară, ca să zic aşa, să mărturisesc, să mărturisesc totul, dându-le astfel pe mână şi prietenii mei, şi informaţiile dorite. Simţeam cum treptat nervii mei începeau a ceda sub această cumplită presiune şi mă încordam din răsputeri că să-mi creez o diversiune.

În locul unei alte ocupaţii, recitam sau reconstituiam cum puteam tot ce învăţasem odinioară pe de rost: cântece populare şi poezii pentru copii, pasaje din Homer învăţate pe vremea gimnaziului. Paragrafe din Codul civil. Încercam să fac calcule, să adun, să împart numere oarecare. Dar în vidul acesta, memoria mea nu mai era bună de nimic. Nu mă puteam concentra defel. Acelaşi gând se strecura pretutindeni. Ce ştiau ei? Ce-am spus ieri, ce-ar trebui să spun data următoare?

Patru luni am trăit în aceste condiţii de nedescris. E uşor să scrii şi să spui patru luni. E suficient un sfert de secundă ca să articulezi aceste trei silabe: patru luni. Ajung câteva litere ca să le notezi. Dar cum să zugrăveşti, cum să exprimi, chiar pentru tine însuţi, o viaţă care se desfăşoară în afara spaţiului şi a timpului? Nimeni nu va putea exprima vreodată cum te roade şi te distruge acest vid inexorabil, în ce fel acţionează asupra ta priveliştea veşnică a neschimbatei mese, a aceluiaşi pat, a aceluiaşi veşnic lavoar şi tapet, liniştea la care eşti redus, purtarea gardianului, mereu acelaşi, şi care pune hrana în faţa prizonierului său fără să-i arunce o privire. Gânduri, mereu aceleaşi, se învârt în vid, în jurul izolatului, până ce el înnebuneşte.

După câteva semne neliniştitoare, îmi dădui seama că creierul meu se destrăma. La început, când mă aflam în faţa judecătorilor, mintea mi-era limpede şi făceam depoziţii calme şi chibzuite; triam perfect în mintea mea ceea ce trebuia să spun şi ceea ce nu trebuia. Acum nu reuşeam să articulez nicio frază foarte simplă fără să mă bâlbâi, căci, în timp ce vorbeam, fixam hipnotizat peniţa grefierului, care alerga pe hârtie, ca şi cum aş fi vrut s-o iau la goană după propriile-mi cuvinte. Simţeam cum mă părăsesc puterile şi cum se apropie clipa când aveam să spun tot ceea ce ştiam şi chiar mai mult, când, pentru a scăpa din ucigătoarea încleştare a vidului, aveam să trădez doisprezece oameni şi secretele lor numai şi numai pentru a câştiga măcar o clipă de linişte.

Într-o seară mă aflam tocmai în această stare. Gardianul îmi adusese mâncare, şi eu începui să strig, înăbuşindu-mă în clipa în care el pleca: „Du-mă înaintea judecătorilor! Am să spun totul!! Am să spun unde sunt hârtiile, unde sunt banii! Am să spun totul, totul!”. Din fericire, n-a auzit. Poate că nici n-a vrut să audă. Mă vedeam silit să recurg la această soluţie extremă, când se produse un eveniment neaşteptat, care trebuia să mă salveze cel puţin pentru un timp oarecare. Era o zi întunecată şi mohorâtă de sfârşit de iulie. Îmi amintesc foarte bine de acest amănunt, căci ploaia cădea ritmic pe geamuri, de-a lungul coridorului pe care mă duceam la interogatoriu. M-au lăsat să aştept în anticameră. Totdeauna trebuia să aştepţi înainte de a-ţi face apariţia, căci acesta era unul dintre punctele metodei. Începeau prin a zdruncina nervii inculpatului chemându-l brusc în mijlocul nopţii şi, după ce el apucase să-şi revină, după ce-şi adunase toată energia de care era capabil în vederea audienţei îl lăsau să aştepte, să aştepte fără niciun motiv o oră, două, trei, înainte de a-l supune la interogatoriu, pentru a-i chinui şi trupul, şi sufletul. În joia aceea, 27 iulie, rămăsei în picioare în sala de aşteptare două ore încheiate... şi iată de ce-mi amintesc cu atâta precizie data: pe perete era atârnat un calendar şi în timp ce de abia mă mai puteam ţine pe picioare – era, fireşte, interzis să stai jos – mâncam din ochi, în setea mea de lectură, cifra aceea şi cuvântul de lângă ea: 27 iulie, care se distingea pe perete.

Apoi am început iar să aştept, să privesc uşa, să mă întreb când se va deschide, să reflectez la ceea ce mă vor întreba

judecătorii de data asta, deşi ştiam bine că nu-mi vor pune întrebările al căror răspuns îl pregătisem. În ciuda neliniştii acestei aşteptări, în ciuda oboselii pe care mi-o provoca, era o uşurare să mă aflu într-o altă cameră decât a mea, o cameră mai mare, luminată de două ferestre, fără pat şi fără lavoar, şi a cărei lemnărie nu avea crăpătura aceea pe care o observasem de milioane de ori în camera mea. Zugrăveala era alta, altul era şi scaunul; la stânga uşii era un dulap plin cu dosare şi un vestiar cu cuiere pe care atârnau trei sau patru mantale militare ude, mantalele călăilor mei.

Astfel, în faţa privirilor mele se aflau lucruri noi – în sfârşit ceva nou –, şi ochii mei se agăţau cu aviditate de ele. Cercetam fiecare cută a mantalelor şi observam, bunăoară, o picătură de ploaie pe marginea gulerului ud. Aşteptam cu o emoţie, care ţi se va părea poate ridicolă, să văd dacă va cădea de-a lungul cutei sau se va apăra încă multă vreme împotriva gravităţii – da, fixam, gâfâind, picătura aceasta timp de câteva minute, ca şi cum viaţa mea ar fi depins de ea. Şi când, în sfârşit, s-a prelins, am început să număr nasturii de pe fiecare manta, opt pe prima, opt pe a doua şi zece pe cea de-a treia, apoi m-am apucat să compar toţi aceşti nasturi între ei, sorbeam din ochi amănuntele lipsite de importanţă, o luăm de la capăt şi mă delectam cu o indescriptibilă pasiune.

Şi, deodată, ochii-mi căzură pe altceva, ceva ce umfla buzunarul uneia din mantale. Mă apropiai şi mi se păru că recunosc, prin stofa întinsă, formă dreptunghiulară a unei cărţi. O carte! Genunchii începură să-mi tremure: o carte! De patru luni nu ţinusem una în mână, şi numai forma ei mă umplea de încântare. Era o carte în care aveam să văd cuvinte aliniate unele alături de altele, linii, pagini, foi pe care aveam să le întorc. O carte în care puteam să urmăresc alte gânduri, gânduri noi care aveau să mă distragă de la ale mele, pe care puteam să le păstrez în minte. Ce descoperire îmbătătoare şi în acelaşi timp calmantă! Privirile-mi ţintuiau, hipnotizate, buzunarul umflat, unde se schiţa forma cărţii, şi erau atât de arzătoare de parc-ar fi vrut să găurească mantaua. N-am mai rezistat şi m-am apropiat mai mult. Numai la gândul că aş putea pipăi o carte, fie şi printr-o stofă, degetele-mi ardeau până-n vârful unghiilor. Fără să-mi dau seama cum, mă apropiam tot mai mult.

Din fericire, gardianul nu dădea nicio atenţie ciudatei mele purtări. Poate că găsea pur şi simplu firesc ca un om care a stat două ore în picioare să se sprijine puţin de perete. Până la urmă, m-am apropiat de manta şi mi-am pus mâinile la spate ca s-o pot atinge pe ascuns. Pipăii stofa şi simţii într-adevăr un obiect dreptunghiular, suplu şi care fâşâia uşor — o carte! Era într-adevăr o carte! Ca un fulger, un gând puse stăpânire pe mine: «Încearcă s-o furi! Poate că ai să izbuteşti şi atunci ai s-o poţi ascunde în cameră şi ai să citeşti, ai să citeşti, ai să citeşti, în sfârşit, ai să citeşti iarăşi!.» Abia încolţise acest gând, că şi începu să acţioneze asupra mea ca o otravă puternică; urechile începură să-mi vâjâie, inima-mi bătu să se spargă, iar mâinile-mi îngheţate nu mă mai ascultară.

În timpul acesta, după ce prima impresie de stupoare s-a şters, m-am lipit cu viclenie de manta şi, nescăpându-l din ochi pe gardian, am început să scot încet-încet cartea din buzunar. Hop! Am apucat-o prudent şi m-am trezit în mână cu un volum nu prea gros. Abia atunci m-a cuprins teama de ceea ce făcusem. Înapoi nu mai puteam însă da. Unde s-o pun? Am lăsat-o să-mi lunece în pantalon, pe la spate, şi de acolo am tras-o încetişor până pe şold, astfel ca s-o pot ţine cu mâna în timp ce mergeam. Nu-mi mai rămăsese decât să-mi încerc şiretlicul. M-am îndepărtat de vestiar, am făcut un pas, doi, trei. Mergea. Reuşeam să ţin cartea la locul ei dacă-mi lipeam strâns braţul de corp, în dreptul cingătoarei.

Nu trecu mult şi începu şi interogatoriul. De data asta trebuii să fac un efort mai mare decât oricând, căci atenţia mea era concentrată mai mult asupra cărţii şi asupra felului cum o ţineam decât asupra depoziţiei. Din fericire, în ziua aceea audienţa n-a durat mult, iar cartea ajunse teafără în camera mea. N-am să-ţi dau amănunte ca să nu te plictisesc, dar trebuie să-ţi spun că de câteva ori cartea mi-a alunecat înăuntrul pantalonilor în timp ce străbăteam coridorul şi-a trebuit să simulez un violent acces de tuse ca să mă pot apleca şi s-o împing pe ascuns la locul ei, sub cingătoare. Sosi însă şi clipa, clipă pe care n-am s-o uit niciodată, când mă văzui singur în iadul meu, în sfârşit singur, şi totuşi în tovărăşia aceasta nespus de preţioasă.

Crezi poate că am scos imediat cartea din ascunzătoarea ei, ca să mă uit la ea, ca s-o citesc? N-am făcut nimic din toate

acestea. Întâi şi întâi am vrut să gust întreaga bucurie de care mă umplea prezenţa acestei cărţi şi întârziam intenţionat clipa când aveam s-o văd, provocându-mi astfel o plăcere extrem de subtilă: aceea de a visa la conţinutul ei. Cel mai mult aş fi dorit să fie tipărită foarte înghesuit, ca să aibă cât mai mult text, şi pe hârtie foarte fină, ca să am mult de citit. Nădăjduiam să fie o carte dificilă, care avea să-mi ceară un mare efort intelectual sau ceva ce poate fi învăţat pe dinafară, poezii, de preferinţă, o, vis temerar, Goethe sau Homer.

În sfârşit, nu mi-am mai putut abţine curiozitatea. M-am întins pe pat în aşa fel încât dacă ar fi intrat pe neaşteptate gardianul nu m-ar fi putut surprinde şi-am tras cu mâna tremurând de emoţie cartea de sub cingătoare.

* * *

Dar ce necaz, ce amară decepţie când am văzut-o: cartea aceasta, pe care o furasem cu preţul atâtor riscuri, cartea aceasta, care-mi trezise speranţe atât de arzătoare, nu era decât un manual de şah, o colecţie de o sută cincizeci de partide jucate de maeştrii şahului! Dacă n-aş fi fost închis, ferecat între patru pereţi, în furia mea aş fi aruncat cartea pe fereastră, căci, pentru Dumnezeu, la ce mi-ar fi folosit acest tratat? Pe vremea când eram la gimnaziu încercasem, ca mai toţi colegii mei, să mişc pioni pe o masă de şah, într-o zi sau alta când mă rodea plictiseala. Dar cu lucrarea aceea teoretică ce să fi făcut? Nu poţi juca şah fără partener şi cu atât mai puţin fără masă de şah şi fără piese.

Răsfoiam volumul, pradă unei crunte indispoziţii, în speranţa că am să descopăr totuşi ceva de citit, fie o introducere, fie câteva instrucţiuni. Dar cartea nu conţinea decât diagramele partidelor celebre, pe deasupra cărora se aflau înscrise nişte semne, la început de neînţeles pentru mine: e2 – e3, Cf1-g3 şi aşa mai departe. După cât îmi putui da seama, era un fel de algebră a cărei cheie n-o posedam. Încetul cu încetul, am priceput că literele a, b, c desemnau liniile longitudinale, cifrele de la 1 la 8, cele transversale şi că aceste coordonate îţi permiteau să stabileşti poziţia fiecărei piese în cursul partidei; aceste reprezentări pe de-a-ntregul grafice erau, prin urmare, un fel de mod de exprimare. Gândul că am să reuşesc poate să fac un fel de joc de şah şi că am să încerc să joc partidele acestea mi-a fulgerat prin minte. Am observat că, din fericire,

aşternutul de pe pat era cadrilat. Împăturit cu grijă, alcătuia o masă de şah cu şaizeci şi patru de căsuţe. Cartea am ascuns-o sub saltea după ce i-am smuls prima pagină. Apoi, mi-am pus de o parte, din raţia de pâine, puţin miez din care am modelat piesele, un rege, o regină, un nebun şi toate celelalte. Erau cam grosolane, dar izbutii, nu fără greutate, să reproduc pe cearşaful meu cadrilat poziţiile prezentate în manual.

La început îmi venea greu să joc o partidă întreagă din pricina ridicolelor piese din miez de pâine, pe care le confundam mereu, căci „negrele” nu se distingeau decât prin praful cu care le pictasem. A trebuit să iau de cinci ori, de douăzeci de ori de la capăt această primă partidă. Dar cine-n lumea asta dispunea de mai mult timp decât mine, aşa cum eram robit vidului, cine-ar fi putut fi mai avid şi mai răbdător totodată?

După şase zile, partida aceasta o jucam corect; opt zile mai târziu mă puteam lipsi de piesele din miez de pâine, şi urmăream cu gândul poziţiile respective ale adversarilor pe masa de şah. Încă opt zile şi desfiinţai şi cearşaful cadrilat. Semnele a1, a2, c7, c8, care mi păruseră la început atât de abstracte, se concretizau acum automat în imagini vizuale. Transpunerea era completă: masa de şah şi piesele mi se proiectau în minte, iar formulele din carte făceau să se întruchipeze numaidecât şi poziţiile. Eram ca un muzician încercat, căruia îi este suficient să arunce o privire pe o partitură pentru că temele şi armoniile ei să-i răsune pe dată în urechi. Ca să fiu în stare să joc în minte toate partidele de şah expuse în tratat mi-au mai trebuit încă cincisprezece zile; abia atunci am înţeles ce nepreţuită binefacere datoram îndrăzneţului meu furt. Aveam acum o activitate, sterilă dacă vrei. Dar totuşi o activitate, care îmi smulgea mintea de sub stăpânirea vidului. Cu aceste o sută cincizeci de partide posedam o armă admirabilă împotriva înăbuşitoarei monotonii a timpului şi a spaţiului.

Pentru ca noua mea ocupaţie să nu-şi piardă farmecul, îmi împărţeam metodic ziua: două partide dimineaţa, două partide după-amiaza, iar seara o scurtă revizie a tuturora. Astfel îmi umpleam timpul, care nu se mai scurgea inconsistent ca gelatina, şi eram ocupat fără să fac excese, căci şahul are remarcabila calitate de a nu obosi spiritul, ci, mai curând, de a-l face mai suplu, mai vioi. Şi aceasta din pricină că în timpul

jocului îţi concentrezi toată energia intelectuală asupra unui câmp foarte restrâns, chiar atunci când problemele sunt arzătoare. La început am urmărit mecanic indicaţiile cărţii, dar, încetul cu încetul, lucrul acesta a devenit pentru mine un joc al inteligenţei, care-mi provoca o nespusă plăcere. Învăţai subtilităţile, şiretlicurile ascunse ale atacului şi apărării, tehnica combinaţiilor şi a ripostei. În scurtă vreme am fost în stare să recunosc maniera caracteristică fiecărui jucător celebru cu tot atâta certitudine cum se poate recunoaşte un poet după câteva versuri dintr-o operă de-a sa. Ceea ce la început n-a fost decât un mijloc de a-mi omorî timpul, a devenit o distracţie autentică, iar figurile marilor jucători de şah Alehin, Lasker, Bogoliubov, Tartakover mi-au ţinut de urât în singurătatea mea.

De atunci înainte, camera mea cufundată în tăcere se însufleţi, iar exerciţiile regulate îmi redară siguranţa facultăţilor intelectuale. Această disciplină mintală foarte precisă le înzestră chiar cu o nouă ascuţime, din care aveau să tragă, în primul rând, foloase interogatoriile; fără să-mi dau seama, reuşisem să-mi ameliorez pe masa de şah apărarea împotriva prefăcătoriilor şi a tertipurilor perfide. De atunci n-am mai dat dovadă de nicio slăbiciune în faţa judecătorilor mei şi aveam impresia că mă privesc cu oarecare respect. Se întrebau, pesemne, unde găseam forţa să rezist cu atâta fermitate, când toţi ceilalţi se prăbuşeau. Vremea fericită, când am refăcut sistematic cele o sută cincizeci de partide din manual, dură cam trei luni. Ajuns la acest punct mort, mă regăsii dintr-odată faţă-n faţă cu vidul. O partidă jucată de douăzeci sau de treizeci de ori nu mai prezintă atracţia noului, acţiunea ei s-a sleit. Ce rost avea să continui când ştiam fiecare mişcare pe dinafară? Prima le provoca automat pe următoarele, surpriza era anihilată şi nu mi se mai ridica nicio problemă.

Pentru a-mi procura această distracţie, de care nu mă mai puteam lipsi, mi-ar fi trebuit un al doilea volum. Cum lucrul acesta era imposibil, nu-mi rămânea decât o singură soluţie: să inventez alte partide, pe care să încerc să le joc cu mine însumi sau, mai bine zis, împotrivă-mi. Nu ştiu dacă te-ai gândit vreodată la starea de spirit în care te cufundă acest rege al jocurilor. Hazardul nu are niciun rol, atracţia jocului de şah constând în întregime din faptul că două minţi se opun una alteia, fiecare cu tactica sa. Această bătălie intelectuală trezeşte

interes prin aceea că negrul nu ştie cum va acţiona albul şi se străduieşte, fără încetare, să-i ghicească intenţiile, pentru a-l contracara, în timp ce albul, la rândul lui, încearcă să aducă la lumină intenţiile tainice ale negrului şi să le dejoace.

Dacă cele două tabere sunt reprezentate de una şi aceeaşi persoană, situaţia devine contradictorie. Cum va putea fi în stare o minte să-şi propună un scop atunci când joacă cu albul şi să-l uite la comandă pentru a-şi alcătui planul cu negrul? O asemenea dedublare a gândirii presupune o totală dedublare a conştiinţei şi denotă o ciudată capacitate de a-şi izola, voluntar, anumite funcţiuni ale creierului, ca şi cum ar fi vorba de un aparat mecanic. A voi să joci şah cu tine însuţi echivalează cu a voi să-ţi ajungi umbra din urmă.

Ei bine, timp de săptămâni întregi desperarea m-a împins spre această absurditate. Condiţiile în care trăiam mă obligau să încerc această dedublare a propriului meu spirit, între un eu alb şi un eu negru, dacă nu voiam să mă las zdrobit de cumplitul vid care mă înconjura din toate părţile."

Domnul B. se lăsă pe spate pe şezlongul său şi închise o clipă ochii. Ai fi zis că se străduia să alunge o amintire nepoftită. Ticul care îmi atrăsese atenţia îi reapăru în colţul gurii. Apoi se ridică şi urmă:

„Până aici cred că povestirea mea a fost limpede. Din păcate, nu ştiu dacă şi urmarea va fi tot aşa. Noua ocupaţie îmi cerea o asemenea tensiune încât pierdeam orice control asupra mea. Poate că mi s-ar fi oferit o portiţă infimă de salvare dacă aş fi avut o masă de şah adevărată, care mi-ar fi permis, într-un fel, să proiectez lucrurile în spaţiu. În faţa unei mese de şah, cu piese adevărate, pe care să le mişti, poţi să imprimi un ritm reflecţiilor tale, poţi să te muţi din punct de vedere fizic dintr-o parte în alta a mesei şi să consideri astfel situaţia când din punctul de vedere al negrului, când din cel al albului. Dar aşa cum eram constrâns să mă lupt cu mine însumi sau, dacă preferaţi, cu un eu proiectat într-un spaţiu imaginar, trebuia să-mi reprezint limpede poziţiile succesive ale pieselor, posibilităţile fiecărui partener şi – oricât de absurd ar părea aceasta – să văd distinct în mintea mea şase, opt, douăsprezece poziţii diferite ca să pot astfel calcula dinainte patru sau cinci mutări pentru fiecare adversar, al căror reprezentant eram eu singur.

Mintea mea se diviza, aş putea spune, în minte albă şi minte neagră, pentru ca să pot duce jocul acesta într-un spaţiu abstract şi să combin mutările cerute, în ambele tabere, de tactica partidei. Dar cel mai primejdios lucru nu era aici această dedublare a gândirii în mine însumi, ci faptul că totul se petrecea în imaginaţie; riscam astfel să pierd brusc pământul de sub picioare şi să lunec în hău. Când, înainte vreme, refăceam partidele celebre din manual, nu executam decât o copie, iar exerciţiul nu-mi cerea mai mult efort decât memorizarea unor versuri sau a unui paragraf din cod. Era o activitate limitată, disciplinată, o gimnastică mintală remarcabilă.

Două partide în cursul dimineţii, două după-amiaza, mă achitam astfel de acest soi de exerciţii fără prea multă cheltuială de energie. Jocul îmi ţinea loc de ocupaţie normală şi dacă greşeam, dacă ezitam în cursul vreunei partide, tratatul era acolo, prezent, ca să mă ajute. Activitatea aceasta îmi fusese salvatoare, pentru că nu intram eu însumi în joc. Îmi era indiferent dacă victoria avea să fie de partea negrului şi nu a albului, asta era treaba lui Alehin sau a lui Bogoliubov, care-şi disputau onoarea de a fi campioni, iar plăcerea pe care o încercam era aceea a spectatorului, a cunoscătorului care apreciază peripeţiile partidei şi frumuseţea ei. Din clipa în care încercam să joc cu mine însumi, am început, fără să-mi dau seama, să mă desfid pe mine însumi. Eram negrul şi luptam împotriva albului, care eram tot eu, şi fiecare din ei voia să câştige. Mă trecea cu cald gândindu-mă ce aveam să fac când urma să joc cu albul atunci când jucam cu negrul. Unul dintre cei doi adversari care se aflau în persoana mea triumfa şi se enerva în acelaşi timp când celălalt săvârşea vreo greşeală.

Toate acestea par lipsite de sens şi chiar aşa ar fi dacă ar fi fost vorba de un om normal, trăind în condiţii normale. Ce poveste de necrezut ar fi o schizofrenie provocată în felul acesta, ce dedublare de neconceput a personalităţii! Dar nu uita că am fost smuls cu violenţă din cadrul meu obişnuit, că eram un prizonier nevinovat, chinuit de luni întregi de singurătate, un om în care se acumulase furia, fără ca să şi-o poată descărca asupra nimănui. Având în vedere că nu se oferea nicio altă distracţie, în afara acestui joc absurd cu mine însumi, ura şi dorinţa mea de răzbunare se canalizară cu furie în această direcţie. În mine era un om care voia să-şi apere drepturile, dar

nu putea să se lege decât de celălalt eu cu care jucam; astfel, partidele acestea îmi provocau o iritare aproape maniacală. La început mai eram capabil să joc calm, făceam câte o pauză între partide ca să mă mai destind. Dar nu trecu mult şi nervii mei iritaţi nu-mi mai dădură niciun răgaz. Abia terminam de jucat cu albul, că negrul se ridica înaintea mea, fremătând. Abia sfârşeam o partidă, că o jumătate din mine însumi începea să o provoace pe cealaltă, căci aveam totdeauna în mine un învins care-şi cerea revanşa.

N-aş putea spune nici măcar aproximativ câte partide am jucat în felul acesta, în rătăcirea mea nepotolită – poate o mie, poate mai multe. Eram posedat şi nu puteam opune nicio împotrivire; toată ziua nu-mi umbla prin minte decât mat şi rocadă, nu vedeam decât pioni, ture, regi şi nebuni. Întreaga-mi fiinţă, toată sensibilitatea mea se concentrau asupra căsuţelor unei imaginare mese de şah. Bucuria pe care o încercam în timpul jocului se preschimbase într-o dorinţă violentă, dorinţa într-o constrângere, o mânie, o furie frenetică, care mi cotropea zilele şi nopţile. Nu mă mai gândeam decât la şah, la probleme de şah, la mutarea pieselor. Adesea, trezindu-mă cu fruntea scăldată-n sudoare, îmi dădeam seama că jucasem până şi-n somn. Dacă visele-mi erau populate cu oameni, aceştia se mişcau în chip de tură, de cal, de nebun.

La interogatoriu, mintea mi-era confuză. Am impresia că mă exprimasem destul de obscur în ultimele dăţi când fusesem chemat, căci judecătorii schimbau între ei priviri uimite. De fapt, în timp ce ei îşi făceau ancheta şi deliberările, eu nu aşteptam, sub imperiul patimii mele avide, decât momentul când aveam să fiu condus în cameră ca să-mi reiau jocul, jocul nebunesc. O partidă, apoi încă una! Orice întrerupere mă stânjenea, până şi sfertul de oră când gardianul mătura prin cameră, până şi cele două minute care-i trebuiau ca să-mi aducă mâncarea. Adesea mâncarea rămânea neatinsă până seara în castronul ei, căci uitam să mănânc. Mă ardea o sete înspăimântătoare, provocată de jocul acesta febril şi de nesfârşitele reflecţii. Goleam sticla dintr-odată şi-l imploram pe gardian să-mi aducă apă, dar, o clipă mai târziu, gura mi-era iar uscată.

În sfârşit, tulburarea mea ajunse la un asemenea grad, încât nu mai puteam rămâne pe scaun nicio clipă. Nu făceam nimic altceva decât să joc toată ziua, măsurând camera fără încetare,

tot mai repede, cu un pas mereu mai grăbit, pe măsură ce se apropia sfârşitul partidei. Pasiunea de a câştiga, de a învinge, de a mă învinge pe mine însumi devenea, încetul cu încetul, un fel de furie; tremuram de nerăbdare, căci unul dintre cei doi adversari pe care îi întruchipam era totdeauna prea lent pentru pofta celuilalt. Se hărţuiau şi, oricât de ridicol ţi s-ar părea, mă aţâţam pe mine însumi – «măi repede, mai repede, hai odată» – când răspunsul se lăsa aşteptat.

Astăzi ştiu, desigur, că acea stare de spirit era patologică. Nu-i găsesc altă denumire decât aceea de «***intoxicaţie cu jocul de şah***», care nu există încă în vocabularul medical. Monomania aceasta sfârşi prin a-mi otrăvi şi trupul, şi sufletul. Slăbisem, somnul îmi era agitat, mereu întrerupt. Mă trezeam cu pleoapele grele ca plumbul, încât de abia le puteam deschide. Eram atât de slăbit, mâinile îmi tremurau în aşa hal, încât ca să duc la buze un pahar trebuia să fac un mare efort. Dar cum începeam o partidă, o forţă sălbatică mă galvaniza. Eram într-un continuu du-te-vino, cu pumnii strânşi, şi auzeam adesea, ca printr-o ceaţă cu luciri roşiatice, propria-mi voce strigându-mi, pe un ton răguşit, rău: «Şah!» sau «Mat!».

N-aş putea să-ţi spun cum s-a produs criza. Ştiu numai că într-o dimineaţă m-am trezit altfel decât de obicei. Corpul mi se eliberase parcă de mine însumi, se lăfăia, întins alene, într-un confort foarte plăcut. O oboseală mare, sănătoasă, pe care n-o mai încercasem de luni de zile, îmi îngreuna pleoapele, dându-mi un atât de intens sentiment de bunăstare, încât nu putui să mă decid să deschid imediat ochii. Timp de câteva minute am rămas aşa, bucurându-mă de moleşeala mea, de căldura patului, într-o tânjeală voluptoasă. Deodată mi s-a părut că aud voci în spatele meu, voci omeneşti, calde şi vii, care rosteau cuvinte liniştite, şi nu-ţi poţi imagina încântarea mea, eu, care nu auzisem de luni de zile decât asprele şi relele cuvinte ale judecătorilor mei. «Visezi» – îmi spusei. «Visezi! Nu cumva să deschizi ochii! Prelungeşte-ţi visul, mai bine decât să vezi iarăşi camera aceea blestemată, scaunul, lavoarul, masa şi veşnicul desen al tapetului. Visezi – visează mai departe».

Dar curiozitatea fu mai puternică. Încet, cu prudenţă, deschisei ochii. O! Minunăţie: mă aflam într-o altă cameră, o cameră mai mare decât cea de hotel. Lumina intra liberă printr-o fereastră fără gratii. Dincolo de ea vedeam copaci, copaci

verzi, adiind în vânt, şi nu sinistrul meu zid. Camera era zugrăvită în alb strălucitor, albă era şi cuvertura care mă acoperea — da, într-adevăr, mă aflam într-un alt pat, un pat pe care nu-l cunoşteam. Nu era vis, voci omeneşti vorbeau încetişor în spatele meu. Pesemne că descoperirea mă tulburase puternic, căci paşii se apropiară numaidecât. O femeie venea spre mine, cu mersul uşor, o femeie cu o basma albă pe cap – o infirmieră. Mă înfiorai, încântat: nu mai văzusem de un an întreg o femeie. Probabil că priveam această graţioasă apariţie cu ochii extaziaţi şi arzători, căci infirmiera îmi spuse: «Stai liniştit! Foarte liniştit!». Nu-i ascultam decât sunetul vocii – nu era oare aceea a unei creaturi omeneşti? Mai existau deci oameni pe pământ care nu erau judecători, călăi, exista, o, minune, femeia aceasta cu glas dulce şi cald, aproape duios. Ţintuiam cu ochii gura aceea care-mi vorbise cu bunătate, căci anul acesta infernal mă făcuse să uit că între oameni mai poate exista bunătate. Îmi zâmbi – da, ea zâmbea, mai existau deci pe lumea asta oameni care zâmbeau. Apoi duse un deget la buze şi se îndepărtă fără zgomot.

Cum aş fi putut s-o ascult? Dimpotrivă, făcui eforturi desperate ca să mă aşez pe pat, ca s-o urmăresc cu privirea, pentru a mai contempla încă o dată această creatură miraculoasă şi binevoitoare. Voiam să mă ajut cu mâinile, dar nu reuşeam. Cea dreaptă dispăruse în întregime într-un fel de pachet mare, alb, pe cât se părea: un pansament. La început m-am uitat la el mirat din cale afară, apoi înţelesei încetul cu încetul unde mă aflam şi începui să mă gândesc la ceea ce ar fi putut să mi se fi întâmplat. Fără îndoială că fusesem rănit sau poate mă rănisem eu singur la mână. Acum mă aflam la spital.

După-amiază veni doctorul; era un om bătrân, foarte simpatic. Numele meu nu-i era necunoscut şi vorbi cu atâta respect de unchiul meu, doctorul împăratului, încât îmi dădui imediat seama că ţinea la mine. În cursul convorbirii îmi puse tot felul de întrebări, dintre care una, între altele, mă surprinse. Mă întrebă dacă nu eram cumva matematician sau chimist. I-am spus că nu.

— Curios, murmură el. Rosteai formule atât de stranii în delirul dumitale – c3, c4. Nimeni nu înţelegea nimic.

Îl întrebai ce mi se întâmplase. Un zâmbet ciudat îi înflori pe buze.

— Nimic grav. O criză violentă de nervi. Şi adăugă încetişor, după ce aruncă o privire circumspectă în jurul lui: Lesne de înţeles, de altfel. Te aflai acolo de la 13 martie, nu-i aşa?

Făcui semn din cap că da.

— Nimic surprinzător cu metoda asta, mormăi ei. Nu eşti cel dintâi. Dar n-ai nicio grijă. După cum îmi strecurase aceste cuvinte şi după cum mă privea, înţelesei că eram pe mâini bune.

Două zile mai târziu, excelentul doctor îmi povesti deschis ce mi se întâmplase. Gardianul mă auzise răcnind în camera mea şi crezuse la început că intrase cineva cu care mă certam. Dar nici nu apucase bine să se arate în uşă că m-am şi aruncat asupra lui scoţând nişte strigăte sălbatice: «Hai, du-te, ticălosule, laşule!». Încercasem să-l apuc de gât cu atâta impetuozitate încât trebui să strige după ajutor. În timp ce eram dus la doctor, reuşii să mă eliberez şi, pradă unei furii frenetice, m-am aruncat în fereastra de pe coridor. Am spart geamul şi m-am rănit adânc la mână – uite, cicatricea se mai vede încă şi azi. Eram cuprins de un fel de febră cerebrală când am fost transportat la spital, dar în scurtă vreme mi-am revenit complet în simţiri.

— Desigur, n-am să le comunic domnilor ălora că te simţi mai bine, adăugă esculapul meu cu vocea scăzută: ar fi în stare s-o ia de la capăt. Bizuie-te pe mine, am să fac cum e mai bine ca să te scot basma curată. Nu ştiu ce raport a putut face călăilor mei acest preţios prieten. Fapt este că obţinu ceea ce voia: să mă elibereze. Poate că m-a dat drept iresponsabil, poate că persoana mea nu mai prezenta niciun interes pentru Gestapo, căci Hitler ocupase Cehoslovacia, şi situaţia din Austria era pentru el lichidată. Mă angajam în scris să-mi părăsesc patria în cincisprezece zile, iar aceste cincisprezece zile fură atât de pline de formalităţile necesare astăzi unei călătorii în străinătate – hârtii militare, de poliţie, paşaport, viză, certificat medical –, încât nu-mi mai rămase vreme să mă gândesc la trecut. Se pare, de altfel, că în creierul nostru există nişte misterioase forţe regulatoare, care îndepărtează spontan ceea ce ar putea să-i dăuneze sufletului, căci ori de câte ori încercam să mă gândesc la perioada petrecută în captivitate, memoria mă trăda. Abia multe săptămâni mai târziu, când mă aflam pe pachebotul acesta, putui în sfârşit să trec în revistă evenimentele petrecute. Acum înţelegi de ce m-am purtat atât de necuviincios cu prietenii dumitale. Mă plimbam la întâmplare prin fumoar, când

i-am văzut pe domnii aceia aşezându-se la o masă de şah; mirarea şi spaima mă ţintuiră locului. Uitasem complet că se poate juca şah în faţa unei mese de şah palpabile, cu piese palpabile, uitasem că e un joc în care două persoane cu totul străine se instalează în carne şi oase una în faţa celeilalte.

Într-adevăr mi-au trebuit câteva minute ca să-mi amintesc că jucătorii pe care-i vedeam acolo jucau acelaşi joc ca şi mine, în celula mea, când mă străduiam din răsputeri să joc cu mine însumi. Cifrele cu care mă obişnuisem în perioada aceea de exerciţii sălbatice nu erau, prin urmare, decât simbolurile acestor piese de os. Surpriza pe care o încercam văzând că mişcarea pieselor pe masa de şah corespundea celei făcute de pionii mei imaginari se asemăna, fără îndoială, cu aceea a astronomului care a determinat existenţa unei planete prin mijlocirea unor calcule savante şi care vede deodată materializându-se planeta aceasta pe cer sub forma unei stele strălucitoare. Hipnotizat, fixam masa de şah pe care contemplam diagramele mele concretizate de un cal, de o tură, de un rege, o regină şi de pioni veritabili. Pentru a înţelege mai bine poziţiile respective ale adversarilor, m-am văzut silit să transpun lumea abstractă a cifrelor mele în aceea a pieselor care erau mutate sub ochii mei. Încetul cu încetul, curiozitatea mă cuprinse. Uitând de orice politeţe, am intervenit în jocul dumneavoastră. Eroarea pe care era gata s-o comită prietenul dumitale m-a atins de parcă aş fi fost săgetat în inimă. Cu un gest instinctiv, fără să mă gândesc, l-am reţinut aşa cum reţii un copil care se apleacă peste o balustradă. Abia mai târziu mi-am dat seama cât de grosolan şi de necuviincios m-am purtat”.

Mă grăbii să-l asigur pe domnul B., spunându-i că ne felicitam pentru hazardul care ne permisese să facem cunoştinţă cu el şi adăugai că din partea mea eram de două ori nerăbdător să asist la partida fixată pe a doua zi, după ce-i ascultasem povestirea. Păru neliniştit.

„Nu, să nu vă faceţi iluzii. Pentru mine nu se pune altă problemă decât să mă pun la încercare... da, aş vrea... aş vrea să ştiu dacă sunt în stare să joc o partidă de şah obişnuită, pe o masă de şah adevărată, cu piese adevărate. Cu un adversar în carne şi oase... căci încă nu m-am lămurit asupra acestui lucru. Cele o sută, o mie de partide jucate erau oare reglementare?

Sau nu era decât un joc de vis, ca atunci când ai febră, un vis fantastic, în care sari peste jaloane indispensabile realităţii?

Sper că nu-mi pretindeţi să mă măsor cu un campion mondial şi să-l scot din luptă. Singurul lucru care mă interesează este să ştiu, o dată pentru totdeauna, dacă jucam cu adevărat şah în camera mea de hotel sau dacă înnebunisem. Într-un cuvânt, dacă eram de o parte sau de alta a zonei primejdioase. În ce mă priveşte este singurul scop al acestei partide".

În clipa aceea, gongul ne chemă la cină. Convorbirea noastră ţinuse aproape două ore, căci, în cele de mai sus, am scurtat mult povestirea domnului B.

I-am mulţumit călduros şi mi-am luat rămas bun de la el. Nu părăsisem încă puntea, când alergă după mine şi adăugă, cu atâta nervozitate încât se bâlbâia:

„Încă o vorbă. N-aş vrea să par pentru a doua oară nepoliticos; vrei să-ţi previi prietenii că n-am să joc decât o singură partidă? Va fi încheierea unei întâmplări trecute... o concluzie definitivă, şi nu un început... Nu doresc să fiu cuprins iar de această pasiune frenetică, de această furie de a juca, la care nu mă gândesc decât cutremurându-mă... de altfel, doctorul m-a prevenit... m-a prevenit anume: un om care a fost atins de o manie poate cădea iar bolnav, chiar dacă e cu totul vindecat... Mai bine să nu mă apropii de o masă de şah, când am fost intoxicat în halul în care am fost... Înţelegi, am să joc o unică partidă ca să limpezesc problema care mă interesează, şi cu asta basta."

A doua zi, la ora trei fix, ne şi aflam în fumoar. Veniseră şi doi ofiţeri de la bord, amatori de şah, după ce obţinuseră o permisie specială ca să asiste la partidă. De data asta, Czentovic nu se lăsă aşteptat şi începu o partidă memorabilă, în care obscurul meu compatriot avea să se lupte cu ilustrul campion. Regret că s-a desfăşurat în faţa unor spectatori atât de incompetenţi şi că s-a pierdut pentru analele jocului de şah aşa cum s-au pierdut pentru istoria muzicii improvizaţiile lui Beethoven la pian. Încercarăm, ce-i drept, să reconstituim în memorie partida, dar fără niciun rezultat. Jucătorii ne-au interesat în mai mare măsură decât jocul, ale cărui peripeţii nu ni le mai aminteam. Contrastul spiritual dintre cei doi parteneri devenea tot mai accentuat în atitudinile pe care le luau în cursul partidei. Ţeapăn şi tipicar, nemişcat ca un buştean, Czentovic nu pierdea din ochi masa de

şah. A gândi însemna pentru el un efort fizic care-i cerea o concentrare a întregului trup. Domnul B., dimpotrivă, era cu totul liber şi degajat în mişcări. Diletant în cel mai bun sens al cuvântului, el vedea în joc doar plăcerea pe care i-o făcea; între mişcări ne dădea cu dezinvoltură explicaţii, îşi aprindea câte o ţigară cu mâna sigură şi nu privea masa de şah decât un minut înainte de a juca. Avea necontenit aerul că prevăzuse dinainte intenţiile adversarului.

La început totul decurse destul de repede. De abia la a şaptea sau la a opta mişcare, lupta păru că se schiţează conform unui anumit plan. Czentovic se gândea mai îndelung, şi după acest semn înţeleserăm că lupta era înverşunată. Ca să fiu drept, trebuie să mărturisesc că pe noi, ceilalţi, partida mai curând ne decepţiona. Cu cât piesele alcătuiau pe masa de şah arabescuri mai stranii, cu atât pătrundeam mai puţin sensul lor ascuns. Nu înţelegeam nici intenţiile celor doi adversari, nici cine era avantajat. Nu vedeam decât că-şi deplasau piesele ca nişte generali care fac să înainteze trupele pentru a încerca să taie o breşă în liniile inamice. Dar ţelurile strategice ale acestor mişcări depăşeau capacitatea noastră de a înţelege, căci jucători atât de tari ca cei din faţa noastră îşi calculau mişcările dinainte.

La neştiinţa noastră se adăuga încetul cu încetul oboseala, provocată mai ales de interminabilele minute de gândire ce-i erau necesare lui Czentovic. Încetineala acestuia îl scotea vizibil din sărite pe compatriotul meu. Observam neliniştit că nu-şi mai găsea locul pe scaun. Aprindea nervos ţigară după ţigară sau lua note la repezeală, începu să comande sticle cu apă minerală, pe care le dădea pe gât. Era limpede că-şi calcula mişcările de o sută de ori mai repede decât Czentovic. Când acesta din urmă se hotăra, în sfârşit, după ce se gândise şi se răzgândise, să mute o piesă cu mâna sa greoaie, eroul nostru zâmbea, cu aerul cuiva care-ar fi prevăzut de mult manevra, şi răspundea pe loc. Creierul lui lucra atât de repede, încât pesemne că prevedea dinainte toate şansele partenerului său. Şi cu cât Czentovic se hotăra mai anevoie, cu atât nerăbdarea celuilalt se făcea tot mai simţită. În timp ce aştepta astfel, pe buzele lui se întipărea o expresie de contrarietate aproape ostilă.

Dar Czentovic nu se lăsa defel impresionat de atâta lucru. Pe măsură ce piesele se răreau pe masa de şah, el cădea şi mai mult pe gânduri, posomorât şi tăcut. Până la cea de-a patruzeci şi doua mişcare, partida durase două ceasuri şi trei sferturi, iar noi o urmăream cu o privire năucă de oboseală.

Unul dintre cei doi ofiţeri plecase, iar celălalt citea o carte şi arunca câte o privire asupra mesei de şah doar atunci când unul sau celălalt partener juca. Deodată – era rândul lui Czentovic – se produse ceva neaşteptat. Campionul apucase calul ca să-l mişte, şi domnul B., văzându-l ce face, se ghemui ca o pisică gata să sară. Începu să tremure din tot corpul, mută regina cu un gest sigur şi strigă triumfător: „S-a terminat! Am încheiat socotelile!”. Se aruncă înapoi, îşi încrucişă braţele pe piept şi se uită sfidător la Czentovic cu ochii în care pâlpâia o lucire fierbinte.

Ne aplecarăm toţi asupra mesei de şah ca să urmărim manevra aceasta anunţată pe un ton atât de triumfător. La prima privire nu se vedea nimic ameninţător. Exclamaţia prietenului nostru se raporta pesemne la o dezvoltare ulterioară a situaţiei, dezvoltare pe care noi, diletanţi mărginiţi, n-aveam cum s-o prevedem. Czentovic fu singurul care nu făcuse nicio mişcare când vorbise partenerul său. Îşi păstrase calmul de parcă nici nu auzise. Nu se întâmplă nimic. În liniştea deplină din sală răsuna tic-tacul ceasului pus pe masă ca să măsoare intervalul între două mişcări. Se scurseră trei minute, apoi şapte, opt. Czentovic nu se mişca, dar ni se păru că, din pricina efortului pe care-l făcea, nările i se dilataseră şi mai mult.

Aşteptarea era din ce în ce mai insuportabilă pentru noi, ca şi pentru domnul B., care se ridică dintr-o săritură şi începu să străbată fumoarul de la un capăt la altul, la început încet, apoi din ce în ce mai repede. Toţi ochii erau îndreptaţi cu mirare asupra lui, iar eu eram extrem de neliniştit. Tocmai îmi dădusem seama că, în ciuda enervării sale, măsura mereu aceeaşi porţiune de loc; ai fi zis că o stavilă invizibilă îl oprea în mijlocul camerei şi-l obliga să se întoarcă. M-au trecut fiorii când am înţeles că refăcea fără să vrea acelaşi număr de paşi ca în camera sa de hotel. Da, pesemne că întocmai aşa se plimbase luni întregi, ca o fiară în cuşcă, cu mâinile crispate şi umerii aplecaţi, în timp ce în privirea sa fixă şi febrilă se aprindea lucirea roşie a nebuniei. În clipa aceea mai avea încă toată

prezenţa de spirit, căci se întorcea din când în când nerăbdător spre masă, pentru a vedea dacă Czentovic se decisese.

Nouă, zece minute se scurseră astfel. Se întâmplă apoi ceva la care nimeni nu se aştepta. Czentovic îşi ridică încet mâna lui greoaie. Fiecare aştepta neliniştit să vadă ce avea el să facă.

Dar Czentovic nu jucă: cu dosul mâinii, mătură piesele de pe masa de şah. Nu înţeleseserăm pe dată că astfel abandona partida, capitula înainte ca toţi ceilalţi să-şi dea seama că era înfrânt. Neverosimilul se produsese. Un campion mondial, învingător în nenumărate partide, se dădea bătut în faţa unui necunoscut, în faţa unui om care nu pusese mâna pe un joc de şah de douăzeci sau de douăzeci şi cinci de ani. Prietenul nostru, un anonim, îl bătuse pe cel mai tare jucător din lumea întreagă, într-o partidă publică. Eram atât de emoţionaţi încât nu ne-am dat seama când ne-am ridicat cu toţii în picioare. Fiecare din noi simţea că trebuie să facă sau să spună ceva ca să dea frâu liber emoţiei încercate şi bucuriei.

Singurul care nu se mişcă fu Czentovic. După un lung moment săltă capul şi-i aruncă prietenului nostru o privire îngheţată:

— Încă o partidă? întrebă el.

— Bineînţeles, răspunse domnul B., cu un entuziasm care-mi făcu o impresie neplăcută, şi se aşeză înainte să-i fi putut aminti că intenţionase să nu joace decât o singură partidă.

Cu o grabă febrilă aşeză piesele pe masa de şah, şi degetele-i tremurau în aşa hal încât un pion îi scăpă de două ori din mână şi căzu pe jos. Neliniştea provocată de iritarea lui exagerată se preschimbă în spaimă. Era limpede că omul acesta calm şi paşnic devenise exaltat. Ticul făcea să-i salte tot mai des colţul gurii, şi tot corpul îi tremura de parc-ar fi fost cuprins deodată de friguri.

— Ajunge! îi şoptii cu voce scăzută, nu mai juca! E de ajuns pentru astăzi, eşti prea obosit.

— Obosit! Ha, ha! Hohoti el în gura mare, cu un aer răutăcios. Aş fi putut juca şaptesprezece partide dacă nu ne-am fi lungit atâta! Ceea ce mă oboseşte la ritmul acesta e că trebuie să rămân treaz. Hai, e rândul dumitale să începi!

Ultimele cuvinte, rostite pe un ton violent, aproape grosolan, îi erau adresate lui Czentovic, care-i aruncă adversarului său o privire calmă şi măsurată, dar dură, ca un pumn încleştat. Între

cei doi jucători se crease o tensiune primejdioasă, o ură pătimaşă. Nu mai erau doi parteneri care-şi încercau forţele, distrându-se; erau doi duşmani care-şi juraseră să se distrugă reciproc. Czentovic întârzie mult până ce jucă prima mişcare, şi avui clar intuiţia că o făcea înadins. Înţelesese pesemne că încetineala să îl obosea şi-l enerva pe celălalt şi se servea de aceasta ca un tactician bine antrenat. După patru minute mari şi late, deschise jocul în cel mai simplu şi mai obişnuit mod avansând cu două căsuţe pionul care-l acoperea pe rege. Domnul B. ripostă pe loc cu acelaşi pion, iar Czentovic îşi reluă atitudinea sa exasperantă. Aşteptam cu inima la gură, aşa cum aştepţi tunetul după un fulger orbitor, iar tunetul întârzie, întârzie. Czentovic nu se mişca. Lent, calm, se gândea şi-mi dădeam tot mai bine seama că încetineala sa e voită şi rea. În această vreme, îl observam pe domnul B. Dăduse pe gât trei pahare cu apă; îmi aminteam de povestirea sa, de setea arzătoare care nu-i dăduse pace în timpul captivităţii. Nenorocitul prezenta toate simptomele unei enervări anormale, fruntea îi era scăldată-n sudoare, cicatricea de pe mână era tot mai roşie, mai pronunţată. Până atunci rămăsese stăpân pe sine, dar la cea de-a patra mişcare, când Czentovic se cufundase în meditaţiile sale fără sfârşit, izbucni: „Joacă, ce mai aştepţi!”.

Czentovic îşi ridică privirea-i rece.

— Am fixat, dacă nu mă înşel, la zece minute intervalul dintre mişcări. Nu joc din principiu mai repede.

Domnul B. îşi muşcă buzele. Sub masă piciorul i se bălăbănea repede, mereu mai repede. Avea să-şi piardă cumpătul, simţeam că lucrul acesta era inevitabil. Şi, într-adevăr, la cea de-a opta mişcare, se produse un nou incident. Domnul B., care îndura aşteptările acestea cu tot mai multă nerăbdare, nu se mai putu stăpâni, se aplecă înainte, înapoi şi începu, fără să vrea, să bată darabana cu degetul pe masă. Czentovic îşi ridică capul său mare:

— Aş îndrăzni să vă rog să nu mai bateţi aşa! Mă stânjeniţi... Zgomotul acesta mă împiedică să joc.

— Ha! Hha! Am observat! râse scurt domnul B.

Czentovic se roşi:

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă el cu glas aspru şi rău.

Domnul B. râse iar, cu un râs sec, ironic.

— Nimic. Numai că sunteţi foarte nervos.

Czentovic îşi plecă capul şi tăcu. Lăsă să treacă şapte minute, ca să joace mişcarea următoare, şi partida continuă în ritmul acesta ucigător. Czentovic parcă împietrise. Ca să se hotărască îi trebuiau acum zece minute, iar purtarea partenerului său era din ce în ce mai ciudată. Părea că uitase de partida pe care o juca şi se ocupa de cu totul altceva. Nu se mai plimba prin cameră, ci rămăsese aşezat nemişcat pe scaun. Privea în gol cu ochii rătăciţi şi bâiguia fără încetare cuvinte lipsite de înţeles. Se pierdea oare în calcule interminabile sau juca altă partidă, aşa cum bănuiam eu? – Fapt este că, atunci când îi venea rândul să joace, trebuia să-l readucem de fiecare dată la realitate. O clipă îi era de ajuns ca să se orienteze. Totuşi eram din ce în ce mai convins că ne uitase pe toţi, chiar şi pe Czentovic, şi că era cuprins de o criză de demenţă rece, care putea izbucni dintr-o clipă în alta cu violenţă.

Într-adevăr, lucrul acesta se şi produse la cea de-a nouăsprezecea mişcare. Czentovic abia jucase, când domnul B. îşi împinse nebunul trei căsuţe mai departe, fără să privească masa de şah, şi strigă atât de tare încât tresărirăm: „Şah! Şah la rege!”.

Ne aplecarăm curioşi asupra mesei de şah, dar toţi am rămas uimiţi de ceea ce urmă. Încet, nespus de încet, Czentovic ridică capul şi ne privi unul după altul – lucru pe care nu-l făcuse niciodată până atunci. Pe buze i se schiţă un rânjet batjocoritor şi satisfăcut de parc-ar fi încercat o nemărginită fericire. După ce se bucură din plin de acest triumf, încă neînţeles pentru noi, ne spuse, adresându-se tuturor, cu o politeţe afectată:

— Regret, dar nu văd cum s-ar putea să am şah la rege. Poate că unul dintre dumneavoastră vede mai bine!

Examinarăm situaţia şi apoi ne uitarăm neliniştiţi spre domnul B. Regele lui Czentovic era complet acoperit de un pion – până şi un copil şi-ar fi putut da seama de asta –, deci nu putea fi vorba de şah la rege. Să fi mişcat oare anapoda aprigul nostru prieten, fără să vrea, vreo piesă? Tăcerea generală îl făcu să-şi vină în fire. Examină la rândul său masa de şah şi începu să spună bâlbâindu-se puternic:

— Bine, dar regele trebuie să se afle la f7… nu-i la locul lui, nu e şi pace! V-aţi înşelat! Totul e greşit pe masa asta… pionul ăsta e la g5, şi nu la g4… e altă partidă… e…

Se opri brusc. Îl apucasem de braţ şi îl ciupisem atât de tare, încât simţi în ciuda rătăcirii sale. Se întoarse şi mă privi cu ochi de somnambul: „Ce s-a întâmplat? Ce vrei de la mine?”.

— Remember![8] Doar atât îi şoptii şi-mi trecui degetul pe cicatricea de la mână. Îmi urmări mişcarea, ochii i se întunecară şi se uită ţintă la dâra roşie. Deodată începu să tremure, şi un fior îl zgudui din cap până-n picioare:

— Pentru dumnezeu murmură el cu buzele albite. Am spus oare ceva nelalocul lui... nu cumva sunt iar...?

— Nu, făcui eu încetişor. Dar încetează să mai joci, e timpul. Aminteşte-ţi ce ţi-a spus doctorul!

Domnul B. se ridică numaidecât.

— Te rog să-mi ierţi prosteasca mea greşeală, spuse el înclinându-se în faţa lui Czentovic, tot atât de politicos ca înainte. Ceea ce am spus e o absurditate, desigur. Mata ai câştigat.

Apoi se întoarse spre noi:

— Vă cer şi dumneavoastră scuze, domnilor. V-am prevenit însă să nu vă puneţi prea mari speranţe în ştiinţa mea. Iertaţi acest incident ridicol – e ultima oară în viaţa mea când încerc să joc şah.

Se înclină încă o dată şi plecă tot atât de misterios şi de discret cum se ivise. Eu eram singurul care ştiam de ce acest om nu se va mai atinge vreodată de o masă de şah. Ceilalţi rămaseră locului, cu conştiinţa vagă că scăpaseră din nu ştiu ce primejdie.

— Damned fool[9]! mormăi MacConnor, decepţionat.

Czentovic se ridică ultimul de pe scaun; înainte de a pleca se mai uită o dată la partida începută:

— Păcat, spuse el mărinimos. Treaba nu mergea prea prost. Ca diletant, domnul acesta are un talent remarcabil.

---

8 Aminteşte-ţi (în limba engleză).

9 Nebun blestemat (în limba engleză).

Dario Pecarov

Acasă

Trei sute şaizeci şi cinci de zile, minus patruzeci şi opt de duminici, zece zile de concediu în vară şi zece de Crăciun fac două sute nouăzeci şi şapte de zile petrecute în văgăuna aia nenorocită, opt, uneori zece ore pe zi. Dacă ar mai fi fost să adauge fiecare seară searbădă, în care ajungea extenuat acasă, în care doar canalele despre natură de la televizor, pe care le urmărea moţăind îi mai aduceau câteva pete de culoare, ar fi fost îndreptăţit să se considere un ghinionist cu o viaţă mizerabilă. Oraşul supraaglomerat, aceea cutie cenuşie a grijilor, a neîmplinirilor, a fricii de viitor, cu zgomotul ei infernal, toată agitaţia şi zvârcolirile ce domneau acolo erau acum în urmă. Îşi luase lumea în cap, părăsise societatea, hotărând că viaţa în sălbăticie, în mijlocul pădurii, îi va aduce adevărata eliberare. Cel puţin acolo, în desişul copacilor, el era cea mai puternică dintre făpturile ce-l înconjurau, viaţa lui ar fi trebuit de acum să depindă numai şi numai de el, de calităţile lui, de cunoaşterea şi posibilităţile pe care singur şi le crea.

Pavel urmărea poteca îngustă luptându-se cu regretele ce-i umbreau hotărârea, totuşi era conştient că renunţase la puţin şi câştigase totul: propria putere de decizie. Era singur, fără vreun şef care să îi spună când să facă pauză, ce loc e cel mai bun pentru a înnopta, cât timp să ţină carnea la fript, la ce oră trebuie neapărat să se trezească pentru a prinde un mizerabil autobuz spre centru. Aerul fierbinte se răcorea încet, dar hotărî să mai meargă cel puţin două ore; în toiul verii întunericul se lasă târziu. Se oprea din când în când pe iarba de la marginea potecii în aşa fel încât să lase soarele să-i atingă faţa, asculta liniştea pădurii şi parcă golul acela pe care ani de-a rândul simţea cum îl roade din interior începea să dispară. Zâmbea. După ani de crispare, de încruntări ce-i săpaseră şanţuri adânci în frunte, Pavel zâmbea, singur în mijlocul pădurii, fericit că până la urmă îşi găsise locul. Trase o gură mare de aer în piept, îşi roti privirea de jur-împrejur: casa lui, pădurea lui. Când soarele se apropie de buza dealului, făcându-se deodată portocaliu, Pavel ajunse într-o poieniţă cu iarbă măruntă şi muşchi gros, uscat. Obosise. Lăsă din spate rucsacul uriaş şi ridică cortul în mijlocul poieniţei la trei paşi de un firicel de apă

ce izvora de sub o ridicătură mică de pământ. Durā mult până să se lase întunericul cu totul, până ce locul să fie luminat doar de văpăile jucăuşe ale unui foc făcut în tihnă, din vreascuri uscate ce se găseau peste tot în pădure. Pavel ştia să se bucure de astfel de momente în care natura nu-i pricinuia nicio neplăcere, iar prin neplăcere se înţelegea vreo ploaie sosită pe nepregătite, vreo vietate flămândă sau orice alt eveniment care să-i strice liniştea. Se retrase în cort de îndată ce simţi răcoarea dându-i târcoale pe la şale şi se înveli în sacul de dormit. La început, cel mai mult îi lipsise muzica, aşa că uneori cânta el însuşi, dar vocea disonantă îl enerva, aşa că se obişnuise să asculte muzica pădurii, cu ritmurile ei răzleţe, cu vântul ce-şi arăta talentul prin cele mai subtile note atunci când trecea printre frunze.

Luna se ridică plină, albă, deasupra pădurii aruncând umbre ciudate, abia simţite, copacilor ce începură să freamăte prelung, sub briza unei prezenţe, a unei stări, a unei fiinţe ale cărei umbre, ale cărei răsuflări şi sunete îi dădură sudori reci pe şira spinării. Un miros dulceag de sânge îi căută nările. Încercă să reziste, să se ferească din calea unui îndemn sălbatic, fioros, ce-i lovea cu înverşunare în tâmple. Un tremur necontrolat al conştiinţei de sine îl eliberă de neîncredere şi întinse mâna, închise ochii, apoi nu mai simţi nimic.

***

Îmbătrânise alături de baba lui în căsuţa de la marginea pădurii, dar acum ajunsese la capătul puterilor. În patruzeci de ani cât fusese pădurar, lăsase semnul acela roşu, al condamnării, pe zeci de mii de metri cubi de lemn, mii de camioane urcau şi coborau pline ochi, dar asta era lumea, trebuia să trăiască şi el, iar leafa de pădurar era ridicolă. Pentru o căruţă de lemne oamenii din sat îi mai aduceau lapte, ouă, carne, iar domnii de la oraş, pentru bunăvoinţă, îi trimiteau prin şoferi nişte plicuri cenuşii. Se descurca. Pădurea dispăruse tot mai mult în aceşti ani şi doar el, pădurarul, înţelegea cu adevărat cât. Dar aici, lângă căsuţa sa, nu-i lăsase să se apropie de copaci, aceştia erau toţi ai lui. Şi pe ei voiau să îi ia.

Şi tocmai acum, când suferea cel mai mult pentru greşelile făcute, baba lui îl părăsise, plecase dincolo, lăsându-l singur cu toate grijile lui, cu toată vina pentru care, undeva, după ce nu va mai fi pe lumea asta, va trebui să răspundă.

Ieşi din colibă cu sufletul acrit de o supărare fără margini, să privească copacii cufundaţi în întuneric, casa lui, pădurea lui. O luminiţă albă se iscă pe neaşteptate la marginea pădurii, iar bătrânul se pierdu cu privirea în ea. Încet, punctuleţul se transformă într-o linie, linia prinse un contur, o fiinţă strălucitoare, un chip, al nevestei lui, tânără, frumoasă, aşa cum era când o cunoscuse. Pădurarul simţi o chemare, un freamăt, o vibraţie al cărei singur sens pe care îl înţelegea era acela că trebuie să plece. Picioarele îi porniră din loc, iar inima îi zvâcnea în piept încât pentru o clipă crezuse că are să cedeze, că îi sosise clipa; aşa era deci moartea. O persoană dragă se întoarce după tine şi te târăşte dincolo. Însă continuă să meargă cu pas sigur şi putea să vadă năluca îndepărtându-se pe măsură ce se îndrepta spre ea, afundându-se în desişul pădurii. O pierdu din privire cu mult după ce se adâncise în mijlocul codrului, în întuneric. Oare vreun duh al pădurii îl amăgise, iar acum avea să se răzbune pentru toate nedreptăţile pe care le făcuse? Copacii începură să pulseze lent, o lumină albă, stinsă, tulpinile se făcură transparente, iradiind un alb fosforescent ce dădea un contur fiecărei crengi, fiecărei rădăcini, fiecărei frunze. Nişte minunaţi copaci luminoşi, îşi spuse tulburat pădurarul, şi se opri din mers. Nervuri roşiatice treceau sporadic, asemenea unor valuri de energie electrică, tulburând albul curat, tulburând liniştea cu gemete prelungi de durere ce răzbeau făcând contururile să vibreze. Toate aceste nervuri începură să curgă, să se adune ca milioane de viermi din toate părţile până ce se concretizară într-un arbore luminând un roşu aprins ce crescu vibrând în faţa pădurarului. Un fruct mic, asemănător unui ciorchine de struguri cu boabe de un roşu dureros, crescu pe o ramură, iar pădurarul simţi un îndemn, o chemare ce refuza să se concretizeze în vorbe, dar căreia, în adâncul minţii sale, îi pricepu rostul. Întinse mâna, rupse fructul, îi zdrobi boabele între buze, apoi simţi gustul de sânge, simţi cum lichidul i se prelinge pe bărbie, pe piept, cum îi intră în piele şi se uneşte cu carnea lui, cu propriul lui sânge. Un urlet îi ieşi din piept, sălbatic, a durere, a dezolare, a pustiu, a moarte, nu a lui însuşi, ci a tuturor făpturilor ce mişunau prin păduri, a fiecărei frunze, a fiecărui fir de iarbă, a fiecărui copac ce murise pradă fierului lor. Blestemaţi de oameni, ce nu se mai sătură să ucidă, blestemate suflete oarbe, pline de aroganţă.

***

Se trezi cu o durere surdă de cap, la câţiva paşi de cortul său, în iarba moale, de pe care soarele, cocoţat de multe ceasuri dincolo de vârful cerului, risipise roua. Cât naiba dormise? Îşi privi instinctiv ceasul care se oprise deja de câteva săptămâni bune, pe ora patru. Mâinile pline de sânge închegat îl făcură să se trezească de-a binelea. Îşi privi hainele mânjite şi se repezi îngrozit spre pârâiaş, aruncând apă pe petele-i îmbâcsite, cu o disperare pe care nu o putea controla. Îşi strânse în grabă tabăra şi o tăie panicat de-a dreptul prin pădure, prin urzici, boscheţi şi spini, parcă n-ar fi avut câteva zeci de kilograme în spate şi nici mărăcinii nu i se împlântau adânc în carne. Când panica îi trecu se opri înfierbântat de alergare. La naiba, îşi zise, la asta nu se aşteptase. Parcă nu-i fusese suficient să se mulţumească cu viaţa din oraş, agitată, totuşi sigură, lipsită de culori şi gust, dar totuşi fără creaturi înspăimântătoare pândind din întuneric. Parcă nu tot un monstru era şi şeful lui, cu chelia transpirată, burta uriaşă şi vocea ascuţită ce-l făcea să tresară la fiecare urlet. Parcă nu tot o blestemată de junglă era şi oraşul în care trebuia să se lupte pentru fiecare loc în autobuz sau să iasă lovind cu coatele, înjurând în stânga şi în dreapta, din şirurile infinite în supermarketuri, atunci când el nu avea de cumpărat decât o nenorocită de pâine! La dracu'! Ce se întâmplase? Încercă să se adune, să apeleze la logică, să dezvinovăţească orice fel de pornire de care nu se ştia în stare.

O hemoragie puternică pe nas l-o fi făcut să iasă afară să se spele, pe întuneric s-ar putea să se fi împiedecat de ceva, să cadă şi să se lovească de vreo piatră ascunsă în iarbă. Aşa s-ar fi explicat leşinul ce-l făcuse să doarmă până după amiază, cât şi durerea de cap ce încă îl sâcâia şi acum. Îşi cercetă scalpul cu atenţie, dar îi fu imposibil să discearnă vreun loc pe care să-l socotească drept loc de origine a durerii.

Cu inima ceva mai uşoară, porni la pas printre copaci până ce ajunse într-o vale ce curgea leneşă, împletindu-se din loc în loc cu un drum forestier ce ducea până sus, în spatele său, în munte. O luă pe drum, în speranţa că poate va întâlni vreun om, că poate va avea ocazia să schimbe o vorbă. Se temea că s-ar putea sălbătici atât de mult, că are să uite măsura lucrurilor, că va uita să vorbească, şi că, în cele din urmă, va rămâne fără simţămintele şi gândurile lui. Libertatea n-ar mai avea să-i

slujească la nimic dacă şi-ar pierde şi fărâma de om ce mai rămăsese în el.

În marginea pădurii, într-un loc în care drumul se depărta de vale şi se lărgea uşor spre dealul acoperit de copaci, zări două căsuţe de lemn solid, fără ferestre, din acelea în care tăietorii de lemne îşi petrec nopţile fără grija animalelor sălbatice. Se bucură încât aproape chicoti, apoi se simţi ruşinat de propria-i slăbiciune. Se apropie cu sfială, ciuli urechile să audă vreo vorbă, dar liniştea deplină îl descumpăni. În spatele uneia dintre cabane găsi un om. Mai degrabă ce mai rămăsese din el, bucăţi de zdrenţe însângerate, o pereche de cizme de cauciuc pe jumătate sfârtecate, un picior la vreo zece paşi, pământul mânjit cu sânge, şi măruntaie înşirate peste tot, o şiră a spinării pe care încă mai atârnau bucăţi de carne, exact la picioarele sale. Primul gest fu unul de repulsie. Apoi nu se mai sfii nici măcar să închidă ochii. Privi pierdut băltoacele râncezite de sânge, fără vreun gând, fără vreun sentiment anume, de milă ori de vinovăţie. Într-o zi, când trecuse printr-o poieniţă, găsise corpul sfâşiat al unui căprior. Îi păruse rău pentru biata fiinţă. Acum stătea în faţa unuia asemenea lui, fără să-i pese. În ce se transformase? Se uită împrejur şi observă zgârieturi adânci în lemnul uneia dintre cabane, de parcă fiara ar fi vrut cu tot dinadinsul să rupă lemnul şi să pătrundă înăuntru. Se duse la uşă şi încercă să o deschidă. Era închisă din interior, aşa că se izbi cu toată puterea în încuietoare, cum, probabil, făcuse şi animalul. Trebuise să repete gestul de câteva ori până ce uşa solidă se lăsă înduplecată. O siluetă tremurândă se zări în mijlocul încăperii, îngenuncheată, cu mâinile împreunate a rugăciune. Ochii ieşiţi din orbite se holbau spre omul cu părul lung, barbă deasă, ca de preot, cu ochi sălbatici şi haine pătate de sânge ce se ivi în pragul uşii. Chipul, de un alb cadaveric, aproape că radia din întuneric. Pupilele i se contractară deodată, pradă potopului de lumină. Omul se ridică brusc şi se aruncă la picioarele lui Pavel.

— Mântuieşte-mă, sfinte! Dracul curat! strigă în vreme ce cu mâna scria cruci largi pe pieptul uriaş.

Pavel îl ridică în picioare şi-l trase spre ieşire dar omul se aruncă jos şi-şi înfipse unghiile în podeaua de scândură.

— Dracul curat! Dracul curat!

Se trase înapoi în întuneric, iar Pavel se apropie şi se aşeză lângă el.

— Cum te numeşti?

Vocea îi era anume domoală. Dacă era vreun lucru pe care îl învăţase la fostul lui serviciu, acela era să-i facă pe oamenii furioşi să se calmeze. Omul tăcu zăpăcit, neînţelegând parcă ce întrebare i se pusese, apoi îl privi pentru o clipă în ochi şi, de parcă îşi amintise ceva esenţial, ceva extrem de important, atât de important încât trebuia spus degrabă, răspunse:

— Vasile…

Tăcu înghiţindu-şi cuvintele, ca şi când se ruşina că poartă un nume atât de obişnuit.

— Povesteşte-mi ce s-a întâmplat cu prietenul tău, zise Pavel făcând un semn scurt cu degetul spre ieşire.

Vasile îl privi lung, evitând să îşi amintească lucrurile al căror martor fusese, apoi, cu o voce liniştită, de parcă doar auzise de la alţii şi acum povestea la rândul său, înşiră evenimentele.

— Asară, după miezu' nopţii, io şî cu Ion stăteam, că doară aşa facem tătă sâmbăta, la un păhărel, aci în cabană. Ăsta iasă să să pişe când îl aud zbierând de mama focului. Dau fuga să văd ce-i baiu', când văd o matahală, în întunerec, ca un câne, da' mai marea, aşa, de vreo tri ori mai mare, cum îl rupe pă bietu' Ion. Un' mai pui că stăte' de-a dreptu' pă două labe, aşe' ca noi. Dau să strâg, da' numa' văd nişte ochi roşii, aşa aprinşi, cum să uită la mine. Mă apucă o spaimă sor' cu moartea, mă albăsc, tremur, o iau la fugă şi mă-ncui aci în cabană. Trăzni-l-ar Sfânta Cruce… Până-n zori o stat aci să ghere în uşă ca să mă rupă şi pă mine.

Pavel se strădui să discearnă ce parte din vorbele omului erau pură fantezie, cât la urma urmei ar fi fost în stare să-şi amintească unul ce băuse toată după-masa? Văzuse de atâtea ori pe *Animal Planet* urşi stând în două labe, auzise chiar că în satul unde crescuse, odată, unul beat trecuse prin întuneric pe lângă un urs ce-i şterpelise doi purcei din coteţ şi-i cărase de-a dreptul sub braţe, mergând pe două picioare. Omul nu numai că nu băgase de seamă ca trece pe lângă un urs, ba chiar îi dăduse bineţe!

— Care e cea mai apropiată aşezare de aici?

— Este un sat, vreo doi-tri kilometri mai sus, dacă o iei peste dealuri. Drum bun din partea asta n-ai, numa pe partea aialaltă.

— Ia-ţi lucrurile şi să mergem, atunci. Să-i anunţăm pe oameni, cine ştie ce dihanie o fi coborât mânată de foame, de la munte…?

***

Se trezi tulburat de cel mai ciudat vis pe care l-a avut vreodată. Toate i se perindau încă pe dinaintea ochilor, atât de reale, încât se întrebă dacă nu cumva totul se petrecuse cu adevărat. Pătrunsese până în sufletul pădurii şi luase cu el o parte din ea. Tresări. Pădurea lui. Ieşi afară să o privească, să respire aerul curat şi o bucurie de nedescris îşi făcu din nou loc în el. Se lăsă în voia paşilor, pe marginea pădurii, prin locul unde trecuse în visul său, intră în pădure agale, bucurându-se de fiecare frunză verde, de fiecare iepure, veveriţă, de fiece vietate pe care se nimerea să o întâlnească. Pădurea întreagă fremăta în jurul său, plină de viaţă, plină de cântece şi înţelesuri pe care doar el putea să le priceapă. Merse câteva ceasuri, pradă unui extaz de care nu se putea sătura, pradă unei reverii ce se curmă odată cu lătratul violent al unui câine ce i se aruncă mârâind greţos la picioare. Se feri într-o secundă de dinţii animalului şi-i cârpi un vârf de cizmă direct în moalele capului, între urechi. Câinele schelălăi, se trase înapoi cu coada între picioare şi se piti mârâind nemulţumit în spatele unor tufişuri. Ai naibii trădători, ăştia, murmură pădurarul urmărind cu privirea câinele cum se eschivează; Au trecut de partea oamenilor. O detunătură cumplită îl făcu să încremenească, apoi simţi în spate o arsură grozavă. Apoi o răceală cumplită, a morţii, îl cuprinse din cap până în picioare. Căzu în genunchi şi întinse mâna spre rană. Mâna ce se aştepta să-i fie plină de sânge era curată, haina nu-i era străpunsă de niciun glonte. Durerea începu să se stingă încet, totuşi umărul îi rămase amorţit o vreme. Privi confuz împrejur, apoi înţelese. Departe, printre copaci, zări un om aplecat deasupra unui căprior mort. Îl cunoştea, se întâlneau destul de des prin pădure. Se furişă în tăcere până ce se trezi la doi paşi de el. Omul se ridică în picioare când auzi zgomot şi vorbi fără să pară surprins când îl văzu pe pădurar.

— Ei, ce zici de asta? O frumuseţe de…

Lama cuţitului îi străpunse gâtul înainte să apuce să termine fraza, căzu în genunchi, cu ochii ieşiţi din orbite, cu sângele şiroind turbat. Cuvântul „căprior” îi înţepenise pe buzele învineţite. Pădurarul îl apucă de picioare, îl trase deoparte, îl

acoperi cu frunze şi, când termină, observă câinele ce stătuse cu botul pe labe, privindu-l parcă încruntat, cum se ridică şi o ia la fugă pierzându-se printre copaci. Pădurarul ridică în braţe căpriorul şi plecă cu el, păşind greu prin frunze. O lacrimă rece i se scurse, brăzdându-i obrazul.

***

Satul se întindea răsfirat pe coasta dealului mare din faţa lor, câte două-trei case grupate de-a lungul unui drum de pământ ce urmărea o fâşie verde de pădure ce rămăsese întreagă în vârful dealului, apoi deodată cobora în zig-zag spre vale însemnând o uriaşă literă „z” în pajiştea gălbuie. În mijlocul satului, o bisericuţă de lemn înălţa un turn negru spre cer stricând monotonia celor câteva case aproape identice. Vasile, tăietorul de lemne, se mai înveselise, pe parcursul drumului trăsese la măsea o jumătate de litru de pălincă, iar acum avea chef de glume. Scoase o ţigară, una de-aia românească, fără filtru, i-o flutură chicotind pe dinaintea ochilor, apoi o aprinse şi începu să pufăie sughiţând. Pavel simţi un gol în stomac. Fumase ultima ţigară cu luni în urmă, înainte să plece din oraş, aşa ca pentru ultima dată. Îşi învinse de câteva ori imboldul să ceară şi el una, până ce dorinţa îi dispăru cu totul, acoperită de griji mai multe şi mai importante. Intrară în sat dinspre dreapta şi îi întâmpină o pustietate nefirească, o linişte absolută. Intrară în prima casă, apoi în a doua, şi abia la a treia găsiră rămăşiţele unui câine lângă propria-i cuşcă. Mai departe, pe drum, un alt corp, cam în aceeaşi stare în care se afla şi prietenul lui Vasile lângă cabană. Mai descoperiră încă vreo trei asemenea scene până în mijlocul satului. În faţa bisericii, unde Vasile simţi stomacul întorcându-i-se pe dos, vărsă, umplându-se de vomă pe haine, apoi o luă la fugă spre crâşmă, la doi paşi de biserică, şi se închise acolo. În mica piaţă găsiră un adevărat măcel, cu greu ar fi spus cineva cadavrele a câţi oameni erau împrăştiate acolo. A dracului făptură, murmură Pavel făcându-şi la rândul său o cruce largă, i-a pândit pe bieţii oameni până ce-au ieşit de la slujbă, apoi i-a sfârtecat până la ultimul. Cu toate cele ce-i stăteau în faţă, panica nu-l cuprinse nicio clipă. Undeva, în adâncurile fiinţei sale, imaginile acestea nu-i erau cu nimic străine. Cumva simţea că toţi îşi meritau soarta, că el însuşi le-o dorise, că sângele lor se află poate pe mâinile lui. Oricine se mânie pe fratele său vrednic va fi de osândă; şi cine va zice aproapelui său:

netrebnicule, vrednic va fi de judecată; iar cine va zice: nebunule, vrednic va fi de gheena focului, îşi aminti cuvintele lui Cristos. În adâncul său ştia că este pierdut, undeva în depărtările propriei fiinţe îşi recunoştea propria bestialitate, fiara, sălbaticul primitiv ce aproba mârâind fiecare strop de sânge. Conştient însă, refuza orice faptă ce sfida logica. Un urs ieşit din minţi coborâse în căutarea hranei, nimerise peste bieţii oameni şi făcuse cu ei ceea ce ştia cel mai bine. Natura îşi urma cursul, nimic mai mult. Faptul că fiara se dovedise de o inteligenţă peste măsură era poate rodul aroganţei cu care oamenii se obişnuiseră să aprecieze capacităţile mintale ale speciilor pe care le consideră inferioare. Totuşi, de dragul prudenţei, înţelese că în spaţiul liber, acum că se lăsa seara, era vulnerabil, pricepu deodată că viaţa îi era mai dragă decât avuse impresia până atunci, cu toate că nu era sigur dacă trebuie să o păzească de vreo fiară însetată de sânge sau de sine însuşi. Porni cu hotărâre spre uşa larg deschisă a bisericii. Trebuia să se baricadeze şi să reziste până dimineaţă. Simţea că, astfel, într-un fel sau altul, totul se va lămuri dacă trece peste noapte, sau poate doar trăia cu groaznica speranţă că va putea măcar să zărească animalul, şi atunci adevărul acesta să îi aducă eliberarea de vina ce-i dădea târcoale şi să moară pradă inocenţei ce şi-o ceruse când plecase dintre oameni. Ştia că numai dacă are să îi atingă blana, dacă are să privească în ochii sălbăticiei, are să ştie adevărul. Altfel s-ar fi ascuns fără sfârşit de sine însuşi în spatele justificărilor, în spatele logicii.

***

Uneori, în momente de luciditate, devenea conştient de ceea ce făcuse. Vuietul pădurii însă îi alina disperarea, ca o voce şoptită a unei mame. Se ascundea la umbra copacilor cerşindu-le parcă o mângâiere, cuprindea trunchiurile scorţoase cu braţele şi le uda cu lacrimi. Apoi se întindea în frunziş, cu privirea spre coroanele bogate. Închidea ochii, implorând un semn, implorând o dovadă că nu înnebunise, că sângele unui om nu se afla pe mâinile sale din propria-i nebunie. Rămas aşa, fără să ştie cât timp, fără să-i pese de vremea care trece, auzi cum frunzele foşnesc în apropiere, dar nici măcar nu tresări. Simţi o răsuflare caldă pe obraz, întinse mâna şi întâlni blana aspră a unui lup. Deschise ochii spre animalul ce se gudura pe lângă el şi-l privi cu dragoste. Îi mângâie botul, capul, îl sărută

între ochii ce scânteiau sălbatic, apoi văzu împrejur alţi lupi cum se apropiau de el. Se miră. Lupii, după cum bine ştia, se adună în haite toamna târziu. Dar poate aşa trebuia să fie, îşi spuse. Se ridică dintr-un salt, de parcă era abia un copilaş, şi începu să se joace cu ei, să îi mângâie, să alerge din loc în loc împreună cu ei. O lupoaică sură îi opri joaca săgetându-l cu o privire ce-i opri inima. Îi înţelese gândurile într-o fracţiune de secundă, se trânti pe burtă şi auzi o bubuitură, apoi plumbul zbârnăi pe deasupra capului său şi se opri în trunchiul decojit al unui mesteacăn alb. Pădurarul gemu prelung, pradă durerii copacului, a pădurii, a lui însuşi. O altă bubuitură, un alt plumb şuieră prin aer şi se opri în pieptul lupului a cărui răsuflare o simţise pe obraz. Răcniră împreună, laolaltă se zvârcoliră pradă durerii, iar pădurarul şi-ar fi dorit să moară amândoi. Totuşi rămase cu o amorţeală neplăcută, iar la un pas lângă el lupul murise, iar ceilalţi fugiseră speriaţi, lăsându-l singur. Se ridică în picioare turbat de furie şi alergă pe urmele vânătorului. Omul, mai tânăr şi mai sprinten, o zbughi cu puşca pe umăr, câinele vânătorului pe care-l omorâse alerga în urma sa şi se pierdură amândoi printre copaci. Pădurarul alergă după ei până ce simţi plămânii arzându-i, apoi se opri răsuflând şi tuşind greu. Ştia unde să-i găsească.

Ajunse spre seară, în marginea satului, aproape de căsuţa sa. Evită să părăsească pădurea din pricina zarvei ce-o auzea, zări sătenii furioşi îndreptându-se spre locuinţa sa, văzu flăcările cum o cuprind şi simţea cum arde o parte din sine. Îl cuprinse o mâhnire adâncă, o tristeţe amară ce-i schimonosi faţa. Porni strângând din dinţi spre adâncul pădurii, să îi asculte şoaptele, să se liniştească, să nu lase furia să îl cuprindă.

***

Trei lumânări subţiri continuau să ardă în altarul bisericii, nişte icoane întunecate îl fixau cu ochi reci, acuzatori, de pe pereţii mânjiţi cu var. Strânse dureros din măsele, se încruntă furios şi simţi cum ura i se naşte în inimă, o ură faţă de toţi, ca un vârtej, ca o furtună ce rupe totul în calea ei. Lumânările se stinseră, toate trei deodată. Un freamăt ademenitor îl cuprinse, mirosul sângelui îl încercă din nou. Îşi prinse tâmplele între palme ca într-o menghină nemiloasă, apoi se izbi cu capul de perete. Rămase în tăcere o clipă, apoi un hohot asurzitor îi ieşi din piept. Auzi chestie, ţipă cât îl ţinu gura, eu, vârcolac! Continuă să râdă isteric apoi urlă din nou. Ale naibii filme

americane! Simţi brusc cum îşi pierde cumpătul, căută buimac prin rucsac până ce dădu de mânerul unui cuţit, apropie lama de gât, apoi o izbitură zgomotoasă îl făcu să încremenească. Se apropie cu spatele de perete şi-i simţi răceala prin cămaşa transpirată. Ascultă. Zgomotul se auzi din nou, ritmic, o dată la câteva secunde. Începu să tremure, să îşi facă cruci, se repezi spre o icoană a Maicii Domnului şi începu să o sărute. În spatele lui uşa se trânti energic de perete şi câţiva oameni intrară înăuntru, îl apucară blestemând şi-l târâră afară. Auzi vocea lui Vasile slobozind sudălmi cum nu mai auzise până atunci. Rămase cu o mână strângând icoana la piept, iar cu cealaltă mânerul cuţitului, privi speriat în jur la oamenii ce încă înjurau, şi o lucire bolnavă i se iscă în ochi. Aruncă icoana cât colo şi începu să urle, rupându-şi hainele, mârâind cu disperare. O prezenţă pe care deodată o pricepu îl învălui, apoi călăii căzură pe rând la pământ şi din nou simţi fiori reci străbătându-i spinarea. Întinse mâna în întuneric şi atinse botul plin de sânge, închise ochii, îşi sprijini fruntea pe cea fiarei, apoi cu o mişcare scurtă împlântă lama în gâtul puternic. Sângele şiroi zgomotos şi în scurt timp animalul se prăbuşi la pământ în sângele încă palpitând, pe care iarba îl absorbi.

***

Pădurarul se trezi pe înserate, culcat lângă un lup mare, cum nu mai văzuse şi nici nu ştia să existe. Îi simţi privirea acuzatoare, îi înţelegea gândurile nemulţumite. Era prea mult pentru el. Scoase cuţitul şi făcu o tăietură adâncă în încheietura mâinii, o duse la botul lupului şi-i simţi limba aspră pe rană. Îl lăsă aşa, să bea, până ce-i simţi colţii rupând carnea, până ce viaţa îl părăsi. O secundă totul deveni negru. Totul deveni tăcere. Apoi auzi bătaia unui puls îndepărtat, chemarea unei minţi sălbatice, îşi simţi sângele curgând în venele animalului, propriul său sânge, sângele pădurii, sângele tuturor. Deschise ochii, nişte ochi roşii, ce îi emanau furia, porni într-o alergare nebună, setos de răzbunare. O răzbunare pe care i-o cerea Pădurea, o răzbunare pe care şi-o cerea singur. Ieşi din pădure pe un drum forestier ce se împletea cu un pârâu. Zări cabanele tăietorilor şi se puse la pândă. Când se deschise uşa, lăsă omul să plece în spatele cabanei, apoi se năpusti asupra lui şi îl sfâşie într-o clipă. Un alt om apăru de după colţ, îl fixă cu privirea, apoi alergă năprasnic spre el. Făcu un salt şi se izbi în uşa groasă de

lemn. Înfipse ghearele în lemn, să-l rupă, se mai lovi de câteva ori cu putere în uşă, apoi dădu câteva ture cabanei să caute o cale de a intra. Scrijeli turbat în buşteni, apoi o luă din nou la goană. Ajunse într-o poieniţă, călcă într-un pârâiaş, apoi se lovi într-un cort, auzi uşa deschizându-se şi simţi cum îl inundă liniştea, când o mână îi atinse botul plin de sânge. Îşi lăsă capul mare, însângerat, în pieptul omului, mânjindu-i hainele, apoi îi simţi trupul cum alunecă uşor, în iarbă. Unul care se afla acasă. Continuă să alerge contrariat, scurte sclipiri îi îndrumau paşii departe de oameni, apoi din nou se îndreptă spre sat. Se opri să se odihnească, iar pe la prânz ajunse. Un lătrat cunoscut îl umplu de mânie, se repezi şi rupse javra din câteva muşcături. Îşi aminti fugitiv că duminica oamenii sunt la biserică, aşa că porni într-acolo, în drum mai rupse câţiva oameni pe care-i întâlni, apoi se puse la pândă. Când uşa se deschise, sfârtecă tot ce prinse în cale. Un sentiment ciudat, de împlinire şi remuşcare, puse stăpânire pe el. Privi împrejur, apoi se strecură în biserică şi se piti în spatele altarului. O luptă dureroasă începu în el, între fiară şi om, între raţiune şi instinct, între om şi pădurea ce-i întinsese aşa o capcană, din care nu reuşea să găsească scăpare. Mânat de pornirile lor, avea să ucidă până ce oamenii îl vor răpune, avea să se folosească de inteligenţa lui ca de un ingredient necesar unei asemenea existenţe, o existenţă căreia îi era necesară forţa brută, a animalului, puterea voinţei de nestrămutat a pădurii, într-o încercare neghioabă, fragilă, de a rămâne în picioare, şi propria lui inteligenţă, ca un punct final, care întregea această alianţă. Ştia că nu poate să renunţe, avea să rămână pentru totdeauna sclavul propriilor sale greşeli. Era condamnat să le plătească tribut, vedea bine, chiar şi după ce murise. Ajunsese în propriul său iad.

Nişte paşi nesiguri pe podeaua bisericuţei îl făcură să ciulească urechile. Prezenţa îi era cunoscută, ca o eliberare de care simţi că trebuie să se agaţe cu orice preţ. Omul închise uşa pe dinăuntru, de teama lui însuşi, înţelese. Stătu multă vreme cu ochii fixaţi în icoane la lumina palidă a câtorva lumânări ce ardeau încă din timpul slujbei. Apoi, deodată, cu o furie de neînţeles, începu să se agite, lumânările tremurară sfârşite, apoi se stinseră lăsând încăperea în beznă. Lupul se ridică şi îşi apropie botul însângerat de faţa omului care-şi strânse tâmplele într-o încercare nesăbuită de a alunga durerea de cap. Începu să

râdă urlând ceva, apoi căută un cuţit în rucsac, duse lama la gât apoi auzi o bufnitură în uşă. Se retrase înapoi, în ascunzişul său din spatele altarului, fără să vadă ce se întâmplă în urma lui. Vreo cinci oameni năvăliră înăuntru, îl apucară pe omul ce-şi găsise refugiu acolo şi-l târâră afară. Singura lui şansă de scăpare, singurul om în faţa căruia nevoia de a ucide se domolea, singurul om în faţa căruia se simţea din nou om. Sări din locul său pradă unui instinct ce nu-i aparţinea şi doborî din întuneric cei câţiva oameni. Întinse din nou capul spre pieptul lui, al lui Pavel. Trebuia să îl facă să înţeleagă, trebuia repede să-i ofere eliberarea după care tânjea. Pavel îi cuprinse capul fioros la piept şi, scurt, lovi cu lama lungă în gâtul animalului. Viaţa se scurse din nou, picur cu picur, până ce niciun zgomot nu-l mai tulbură. Apoi nimic nu mai contă.

****

Era dimineaţă. Pavel mergea agale, cu haine curate, bărbierit, pe marginea şoselei, sperând să treacă vreo maşină. Îi era dor să simtă asfaltul oraşului sub picioare, să audă huruitul tramvaielor, forfota autobuzelor. Îi era dor de duminicile liniştite, petrecute în singurătatea garsonierei, în faţa televizorului, îi era dor de o ţigară şi o sticlă rece de bere. O maşină se auzi în depărtare, îi făcu semn, urcă, apoi porniră de-a lungul drumului, spre oraş. Abia aştepta să ajungă acasă.

Jack Vance
Clubul de vacanţă stelar
(„The Spa of the Stars”, 1950)
[The Many Worlds of Magnus Ridolph]

Traducere de Mihaela şi Cristian Ionescu

Molfăindu-şi mecanic trabucul stins, Joe Blaine zăcea răsturnat pe spate într-un fotoliu pivotant. Îşi pusese picioarele pe birou şi-şi mângâia obrajii cu o palmă grăsună, fără urma vreunui os. Era extrem de prost dispus.

Multe situaţii deosebite îi agrementaseră viaţa lui Joe Blaine: triumfuri, înfrângeri, necazuri diferite. Dar niciuna nu se comparase cu acest Club de Vacanţă.

Afară, soarele alb Eta Pisces strălucea radios deasupra unui peisaj în care albul, verdele şi azuriul se îngemănau într-un melanj încântător. *(«Bucuraţi-vă de lumina revigorantă a celui mai sănătos soare din galaxie, într-un peisaj de o frumuseţe de nedescris»* – extras dintr-una dintre broşurile publicitare ale Clubului de Vacanţă.)

O mare molcomă clipocea de-a lungul unei plaje cu nisipul cel mai fin, în spatele căreia se înălţa, ca o faleză, pe o distanţă de aproape 150 de metri, liziera unei jungle de nepătruns. *(«Vacanţe în vecinătatea unor misterioase păduri neexplorate»* – zicea broşura, iar ilustraţia arăta o splendidă domnişoară, goală puşcă, cu pielea de un verde crud, zâmbind promiţător la umbra unui arbore cu exuberante inflorescenţe roşii şi negre.)

Un hotel elegant, kilometri de plajă, cam vreo sută de bungalouri oranj şi verzi, un ring de dans în aer liber, un teatru, terenuri de tenis, iole, o alee mărginită de magazine de lux, un hipodrom cu tribună şi grajduri – ăsta era Clubul de Vacanţă, aşa cum şi-l imaginase Joe Blaine. Nimic nu lipsea (excepţie făcând juna verde). Şi dacă Joe Blaine ar fi ştiut unde să găsească una, s-ar fi dus s-o caute.

Şi mai era o diferenţă. Joe îşi imaginase holul plin de frumuseţi elegante, iar plaja acoperită de trupuri bronzate. În imaginaţia sa, tribunele gemeau de public nerăbdător să afle dacă sumele mizate pe caii angajaţi în curse au fost valorificate. În faţa fiecăruia din cele şapte baruri – tot în mintea sa – lumea

se înghesuia pe trei rânduri, iar barmanii, depăşiţi de comenzi, abia dacă-şi mai puteau trage sufletul.

Joe Blaine mormăi ceva şi-şi aruncă trabucul pe geam. Uşa glisă şi Mayla, secretara sa, intră. Părul ei blond avea nuanţa nisipului plajelor, iar ochii erau albaştri ca marea neîncreţită de valuri. Era zveltă, mlădioasă şi pielea avea nuanţa şi frăgezimea caisei în pârg. Era o fiinţă mai degrabă instinctuală decât inteligentă, fapt care convenea de minune lui Joe Blaine. Se apropie de el, traversând camera şi-l mângâie pe părul tuns scurt.

— Curaj, Joe, nu poate fi mai rău ca acuma.

Aceste vorbe cristalizară descurajarea lui Joe într-un muget furios:

— Păi, cum putea fi mai rău ca acuma? Spune-mi şi mie, cum? Zece milioane de credite băgate în toată afacerea asta şi… trei clienţi plătitori!

Mayla se aşeză într-un fotoliu şi-şi aprinse gânditoare o ţigară.

— Aşteaptă puţin, să se potolească zarva stârnită de accidentele acelea nefericite... După aia, or să revină ca muştele. La urma urmei, ne-au făcut o publicitate nesperată...

— Publicitate! Ce tot spui!? Nouă înotători ucişi de urechelniţele de mare, chiar în prima zi. Un soi de gorile care năvălesc şi răpesc fete, târându-le în junglă. Ca să nu mai vorbim de şerpii înaripaţi şi de dragoni! Doamne! Auzi, dragoni! Şi tu mai vorbeşti de publicitate!...

Mayla deveni gânditoare:

— Mda, poate ai dreptate. S-ar putea ca toate astea să-i descurajeze pe cei care ignoră circumstanţele.

— Circumstanţe? Care circumstanţe?

— Păi, faptul că planeta asta, Kolama, nu-i încă explorată... adică, nu-i civilizată...

— Asta-i bună, îi răspunse serios Blaine. Crezi că-i cineva dispus să se lase devorat de nişte lighioane înfiorătoare numai pentru că-i o planetă sălbatică?

Ea îşi clătină capul:

— Nu. Nu tocmai.

— Aha! zise Joe. M-ai liniştit.

— Voiam numai să zic că poate ne-ar acorda unele circumstanţe atenuante.

Blaine îşi ridică braţele spre cer, oftă, apoi se lăsă pe spătarul fotoliului, învins. Îşi scoase un alt trabuc şi-l aprinse.

— Poate ar trebui – continuă Mayla după o scurtă tăcere – poate ar trebui să organizăm nişte vânători, gen safari, pentru vânatul mare. Şi i-am aduna, astfel, pe toţi amatorii de frisoane şi senzaţii tari.

El o privi cu reproş:

— Scumpa mea, tu ar trebui să ştii că nimeni nu-i dispus să hăituiască vânatul mare, dacă îl pândeşte pericolul să-şi lase propria piele. Or, în cazul nostru, cele mai bune şanse ar fi de *fifty-fifty,* nivel arhisuficient ca să-i sperie pe vânătorii “de duminică”.

Teleecranul bâzâi. Joe se întoarse iritat: «Ce naiba...». Apăsă butonul. Ecranul se lumină şi deveni de un roz translucid. «Poftim, apel de la mare distanţă, s-ar zice.»

— Starport îl caută pe Joe Blaine, răsună vocea operatoarei.

— Eu sunt.

Pe ecran apăru o figură ascuţită – numai ochi, nas şi dinţi – cu trăsături şirete şi calculate, dar totuşi însufleţită de acel şarm care place femeilor. Era Lucky Woolrich, asociatul lui Joe Blaine.

— Ce mai vrei şi tu, deşteptule? îl muştrului Joe. Nu ştii că un apel interplanetar costă 8 credite minutul?

Lucky îi răspunse sec:

— Voiam numai să te întreb dacă s-a aranjat problema.

— Ce aranjat! zbieră Joe. Eşti nebun? Mie-mi ţâţâie fundu’ când fac chiar şi-un pas în afara hotelului...

— Trebuie să facem ceva, zise Woolrich. Zece milioane de credite nu-i o nimica toată!

— Aici, da, ai dreptate!

— Numai că e o chestie pe care eu n-o înţeleg. Pe toată durata construcţiei, n-a avut loc nici măcar un singur incident. Nimic nu s-a întâmplat, până ce n-am deschis. Ţie nu ţi se pare cam ciudat?

— Ciudat până la Dumnezeu! Nu pricep nimic, deşi am încercat...

Lucky reluă:

— Bine, dragă. Te-am chemat ca să-ţi spun că vin acolo. Ajung în vreo patru zile. Şi aduc cu mine un expert în depistarea găinăriilor de tot soiul.

— Nu de-un expert în găinării avem nevoie! i-o tăie scurt Blaine. Ci de-un expert în urechelniţe de mare, de-un expert în dragoni, de unul în şerpi înaripaţi. Şi nu numai de unul. De-o mulţime...

Lucky îi ignoră întreruperea:

— Dacă cineva ne poate ajuta, ăsta-i tocmai omul pe care l-am găsit. Mi-a fost recomandat la modul cel mai călduros. Se numeşte Magnus Ridolph. Este un geniu şi o celebritate. El e cel care a inventat Kaleidoscopul muzical.

— Exact de ce aveam nevoie. O să le cânte lighioanelor pân-or să cadă late.

— Termină cu prostiile, Joe! interveni Lucky. Opt credite pe minut e, pur şi simplu, pomană, dacă vorbim în termeni de afaceri.

— Am voie să mă distrez şi eu puţin, pe banii mei, mârâi Blaine. Zece milioane de credite zvârlite pe fereastră, la dracu' şi cu cele câteva mii pentru expertul tău în găinării...

— Ne vedem peste patru zile, încheie cu răceală Lucky.

Ecranul se stinse. Joe se ridică şi începu să se plimbe prin cameră în lung şi-n lat. Mayla îl urmărea, cu o mândrie posesivă întipărită pe chip. Ea, care îşi putea permite – dacă o dorea – să dea gata 49 din 50 de bărbaţi, găsea că Joe este cel mai "sexy" din câţi întâlnise vreodată.

Un bărbat înalt, noduros, purtând uniforma roşie şi albastră a hotelului, năvăli în cameră, cu paşi de cocostârc.

— Ce-i, Wilbur? întrebă morocănos Blaine.

— Doamne-Dumnezeule! Joe! O ştii pe cotoroanţa aia bătrână? Aia puţin ţicnită?

— Sigur c-o ştiu. Îi cunosc personal pe toţi cei trei clienţi. Ce-i cu ea?

— A atacat-o un dragon! Şi-ar fi reuşit s-o şi înhaţe dacă nu se pitula sub o bancă. A picat, aşa, din cer, mare cât o casă. Doamne! Ce-i acum la gura ei! Zice c-o să ne dea în judecată, pentru că dihania a atacat-o în parcul hotelului.

Joe Blaine îşi trecu mâna prin părul rar, tuns scurt şi-şi înfipse dinţii în trabuc:

— Ţineţi-mă sau muşc pe cineva!...

— Scumpule, vrei un pahar? sugeră Mayla.

Wilbur aprobă, adăugând:

— Dă-mi şi mie unul.

În carne şi oase, Lucky nu era atât de înalt cum părea pe ecran – abia dacă era cât Joe, însă mai zvelt şi, în plus, mai îngrijit.

— Joe, zise el, ţi-l prezint pe Mr. Ridolph. Expertul despre care ţi-am vorbit.

Cu un gest scurt, Lucky îi arătă un bărbat slăbuţ, cu barbă albă şi distinsă, care intrase în cameră, privind în jurul lui cu aerul unui puşti care vizitează menajeria unui circ.

Blaine îi aruncă o privire, apoi se întoarse, dezgustat, spre Lucky:

— Expert? Ţapul ăsta bătrân? Expert în ce? mârâi el, după care, schimbând tonul, i se adresă oaspetelui, plin de exuberanţă: îmi pare bine, Mr. Ridolph. Sunt bucuros că aţi venit să ne ajutaţi. Prezenţa unui expert nu poate fi decât binevenită.

Magnus Ridolph strânse călduros şi îndelung mâinile ce i se întindeau:

— Da, da, sunt încântat şi eu, Mr. Woolrich.

— Eu sunt Woolrich, interveni prompt Lucky. Dânsul este Mr. Blaine.

— Îmi pare bine. (Şi Magnus Ridolph îl salută din cap, dorind parcă să demonstreze că nu se formalizează de întrerupere.) Este o staţiune foarte plăcută, liniştită şi odihnitoare, exact cum îmi place mie.

Blaine îşi ridică ochii la cer.

— Prea liniştită, domnule. Şi atmosfera ei odihnitoare mă scoate din minţi.

Lucky izbucni în râs şi-i trase o scatoalcă pe spate lui Magnus Ridolph, care se întoarse şi-l măsură cu o privire rece.

— Nu vă lăsaţi amăgit, domnule, zise Lucky. Ăsta-i numărul lui pentru clienţi. Nu-l întrece nimeni la asta.

Joe îl măsură din priviri pe Magnus Ridolph, cu aerul unei gospodine care întoarce o bucată de carne, cam alterată, pe tejgheaua măcelarului, apoi oftă dezamăgit, clătinând din cap. Deodată, tresări. De afară răsună brusc o explozie de ţipete şi urlete sălbatice.

Lucky şi Joe schimbară o privire şi se repeziră la uşă. Sus, pe cer, aproape deasupra capetelor lor, două siluete imense îşi fâlfâiau aripile, sfâşiindu-se una pe alta cu ghearele lor ca nişte

furci. Vântul aducea până la ei răgetele feroce ale acestora. Blaine îl apucă pe Magnus Ridolph de cot.

— Sunt cu miile! îi strigă la ureche. Abia aşteaptă să iasă cineva pe plajă. Trebuie să scăpăm de ei! Şi de urechelniţele de mare, cu deşti lungi de patru metri, care infestează oceanul, precum şi de gorilele de-o jumătate de tonă, care au o mulţime de obiceiuri omeneşti. Ca să nu mai vorbim de şerpii înaripaţi!

— Mda, se pare că toate au caracteristici dintre cele mai feroce, zise Magnus Ridolph.

Pe cer, încăierarea viră, deodată, în direcţia lor şi cei trei se traseră, involuntar, înapoi.

— Atenţie! urlă Joe. S-o-ntindem!

Picături mari de sânge începură să şiroiască din înaltul cerului. Ghearele, ca nişte căngi imense, se înfigeau, sfâşiau, sfârtecau, iar urletele monştrilor îţi făceau părul măciucă. Una dintre dihănii cedă şi se desprinse, începând să alunece majestuos către sol.

Lucky scoase un ţipăt sugrumat.

Joe urlă:

— Nu, nu, nu…

Cu labele în sus, trupul sfârtecat cădea chiar peste ei. Distruse acoperişul hotelului şi se prăbuşi în sala restaurantului. Cioburi de sticlă ţâşniră în toate direcţiile, până la cincizeci de metri depărtare. Aripile membranoase, agitate de convulsii, mai produseră ceva pagube, după care încetară să se mai mişte. Învingătorul, plutind planat, ateriză fornăind şi pufnind în mijlocul ruinelor şi începu să-şi devoreze tihnit victima.

Joe scoase ţipete nearticulate. Lucky făcu stânga-mprejur şi alergă la recepţie, de unde reveni cu o carabină aruncătoare de rachete.

— Ai să vezi acum, şopârlă nenorocită!

Suspină, ochi şi apăsă pe trăgaci. Hălci din dragon şi bucăţi din zidăria hotelului se răspândiră pe plajă.

O tăcere grea îi învălui. Apoi Blaine articulă răguşit:

— Gata! Suntem terminaţi!

Magnus Ridolph tuşi uşor, dregându-şi glasul.

— Poate că situaţia nu este chiar atât de disperată, cum pare la prima vedere.

— Nu văd în ce-ar consta diferenţa. Am feştelit-o, asta e! Kolama nu-i de nasul nostru şi gata. Cu cât vom accepta mai repede această evidenţă, cu atât vom avea mai puţine pagube.

— Hai, Joe, interveni şi Lucky, un pic de curaj. Poate că nu-i totul pierdut. Uite, Mr. Ridolph crede că mai avem o şansă.

Joe mârâi dispreţuitor.

— N-ar fi posibil să organizaţi un sistem de pază din elicopter, care să doboare orice dragon care apare? sugeră Magnus Ridolph.

Lucky îşi muşcă buzele:

— Eu, unul, aş vrea să ştiu de ce n-am avut niciun necaz până la inaugurarea construcţiei.

Joe clătină din cap:

— Mister de nepătruns. Câtă vreme au fost aici Molliii, totul a fost OK. Cum au plecat, au început ghinioanele.

Magnus Ridolph îl privi întrebător pe Lucky:

— Molliii? Cine-s ăştia?

— Ei, aşa le zice Joe indigenilor, îi răspunse Lucky. Ei ne-au ajutat la construcţia hotelului.

— Au săpat fundaţiile, adăugă Joe.

— Poate ar fi bine să-i păstraţi în permanenţă pe indigeni prin preajmă, sugeră Magnus Ridolph.

Blaine clătină din cap:

— Nimeni nu le-ar suporta mirosul. Poate că tocmai duhoarea lor naturală îndepărtează sălbăticiunile. Dracu' ştie?

Magnus Ridolph analiză şi această ipoteză:

— Mda, ar fi posibil, dacă este deosebit de pătrunzătoare şi de greţoasă.

— O, din punctul ăsta de vedere...

Magnus Ridolph îşi mângâie gânditor bărbuţa.

— În fond, ce fel de fiinţe sunt Molliii ăştia? întrebă.

— Cum să spun..., începu Joe. Un fel de creveţi cam de un metru-jumate de înalţi, care se deplasează pe un fel de cioturi, în loc de picioare. Ce mai, nişte creveţi mari, cenuşii, cu ochi mari şi ficşi. Ăştia-s Molliii.

— Sunt inteligenţi? Aţi avut vreun fel de contacte cu ei?

— Hm! Presupun că pot fi consideraţi inteligenţi. Trăiesc în junglă, într-un fel de construcţii asemănătoare cu furnicarele, însă mult mai mari. Nu fac rău nimănui şi ne-au ajutat foarte mult. Noi îi plăteam cu tigăi, oale şi cuţite.

— Şi cum vă înţelegeaţi cu ei?

— Limba lor este o succesiune de orăcăituri (îşi ţuguie buzele într-un mod curios): «Oac, *Orac, Odac,* Oac». (îşi drese vocea) Asta vrea să spună: vino repede aici.

— Hm! făcu Magnus Ridolph. Şi cum ziceţi «pleacă de-aici»?

— «Uic, Kik, Kik.»

— Hm!

— «Uic, Kik, Kik» vrea să însemne: «m-am săturat de muncă azi». Le cunosc destul de bine jargonul.

— Şi ziceţi că animalele sălbatice nu i-au atacat niciodată?

— Nu. Doar de două ori s-au apropiat puţin de ei. O dată o gorilă şi altă dată un dragon.

— Şi ce s-a întâmplat atunci?

— Păi, se uitau la dihănii de parcă le-ar fi spus: «Ei, tu, de colo! Cin’ te crezi?». Şi, atât gorila, cât şi dragonul au făcut stânga-mprejur şi-au şters-o. (Joe clătină din cap.) Cred că i-a trăsnit duhoarea. E un fel de amestec de hazna, tăbăcărie şi mortăciune. Eu umblam numai cu mască filtrantă.

Woolrich interveni şi el:

— Am filmat totul, dacă vreţi să vă faceţi o idee...

Magnus Ridolph încuviinţă grav din cap:

— Da, asta s-ar putea dovedi util. Când pot vedea filmele?

— Luaţi-o pe-aici, indică Joe cu mâna şi adăugă morocănos: Le puteţi viziona cât vă place, dar degeaba, dacă nu le simţiţi miroazna...

— Ei, e şi asta ceva..., zise Lucky.

Primele imagini arătau un peisaj sălbatic – plaja, oceanul azuriu, liziera încâlcită şi de netrecut a junglei. Modulul de explorare se afla pe plajă şi Joe, alături, făcea semne prieteneşti cu mâna camerei de luat vederi.

Secvenţa următoare îi arăta pe Molliii săpând fundaţia. Munceau ghemuiţi, cu gâturile încordate, aruncând nisipul în jerbe înaintea lor, adâncind tranşeele. Aspectul lor era mult mai uman decât ar fi lăsat s-o bănuiască descrierea lui Joe: erau nişte fiinţe cenuşii, cu mustăţi lungi şi corpuri moi, segmentate; ochi mari, roşii şi globuloşi, părând orbi în fixitatea lor; picioare cornoase, arcuite; o zonă concavă în jurul gurii.

Magnus Ridolph se aplecă înainte:

— Au un stil de a săpa cu totul neobişnuit!

— Întocmai, zise Blaine. Dar e foarte eficace. Pur şi simplu, suflă nisipul.

Magnus Ridolph se foi pe scaun:

— Sunteţi bun să-mi reluaţi scena asta, vă rog?

Cu un oftat plictisit şi o ocheadă exasperată la adresa lui Lucky, Joe se conformă. Revăzură indigenii ghemuiţi, nisipul ridicându-se în jerbe, în timp ce era expulzat din tranşee, părând a fi pulverizat de un puternic jet de aer comprimat.

Magnus Ridolph se lăsă pe spătarul fotoliului:

— Foarte interesant.

Imaginile continuau să se deruleze. Acum se filma sfârşitul turnării plăcii de beton a fundaţiei. Vreo duzină de indigeni cărau o bârnă.

— Îi auziţi? Ascultaţi... Joe amplifică sunetul. Putură auzi o suită de zgomote stridente, cu intonaţii alternând între acute şi grave.

«Cuik, Cuiiiik» – răsună o voce autoritară.

— Ăsta sunt eu! zise Joe. Le-am spus să ridice capul, să-i putem filma.

Toate capetele conice şi mustăcioase se întoarseră ca la comandă.

«Kik, Kik, Kik» – se auzi din difuzor.

— Asta înseamnă: «Gata, toţi la treabă!» – continuă Blaine şi, după câteva minute, adăugă: Acum vine dragonul. Ei l-au văzut primii... Ia uitaţi-vă la ei... Îi vedeţi?... Sunt foarte agitaţi... După aia l-am văzut şi eu.

Obiectivul se îndreptă spre cer şi focaliză un corp alungit ca o sticlă, coborând agitându-şi aripile, ocupând, practic, întregul câmp vizual. Imaginea tresări, deveni neclară şi, brusc, prezentă un cu totul alt unghi de vedere, de-a dreptul bizar.

— Eee... acuma... am... hm, hm... pus jos camera, zise Joe. Ia ascultaţi-i pe Molliii!

Din difuzor se revărsă un torent de orăcăituri stridente, care deveniră din ce în ce mai ascuţite, apoi amuţiră deodată.

— Acum – continuă Joe –, stau şi se uită la el, nemişcaţi... şi, hop... dragonul le-a simţit mirosul. Şi, probabil, îşi zice: mulţumesc, m-am săturat, mai bine rod coajă de copac... gata!... a tulit-o!

Cadrajul bizar dispăru şi perspectiva redeveni normală. Dragonul nu mai era decât un punct nelămurit pe cer.

— Secvenţa următoare o să vă prezinte apropierea gorilei... Uite-o!

Spectatorii văzură un soi de antropoid, cu blană rară, ochi roşii, mari cât farfuriile şi un rând de săculeţe de forma ghindei atârnându-i sub maxilar. Se lăsă să cadă dintr-un copac şi se apropie, în salturi ascuţite, pentru a se opri brusc şi a face loc contemplării tăcute. Gorila făcu stânga-mprejur, îşi ridică braţele spre cer,— într-un gest de dezgust, aproape caraghios, şi o luă la goană.

— Oricare le-o fi metoda, comentă Lucky, este deosebit de eficace.

Magnus Ridolph zise, pe un ton gânditor:

— Mda, nişte specimene deosebit de dezagreabile.

— Ehe! mormăi Joe. Şi încă n-aţi văzut urechelniţele de mare!

Magnus Ridolph se ridică:

— Cred că am văzut destule pentru seara asta. Dacă îmi veţi permite, m-aş retrage să mă odihnesc puţin.

— Sigur, sigur, zise Lucky, pe un ton absent. Wilbur o să vă arate camera.

— Mulţumesc, spuse Magnus Ridolph şi părăsi încăperea.

— Ei bine! zise Blaine, plin de ironie. Halal detectiv!

— Hai, Joe, se alintă Mayla, luându-l drăgăstos de gât, nu fi rău. Eu îl găsesc nostim. Atât de demodat şi atât de dichisit. Şi bărbuţa lui, nu ţi se pare că-i adorabilă?

— Magnus Ridolph ăsta e o capacitate, supralicită şi Lucky, dar pe un ton nu tocmai convins.

— Tipu’ ăsta-i un guguştiuc! zise Joe. N-aţi băgat de seamă cum a tresărit când a ţâşnit gorila din copac? Nu-i decât un ţap bătrân şi fricos...

— Mă scuzaţi, îl întrerupse Magnus Ridolph, care revenise pe nesimţite în cameră, mi-aţi putea încredinţa filmul? Aş vrea să-l studiez prin dispozitivul de macro-proiecţie.

În cameră se lăsă o tăcere jenantă.

— Ăăă... sigur... luaţi-l, reuşi să articuleze Woolrich, în cele din urmă.

Magnus Ridolph scoase caseta din proiector.

— Vă mulţumesc foarte mult. Bună seara.

Joe aşteptă ca uşa să se închidă, apoi se întoarse şi zise, bâlbâindu-se de furie:

— Lucky, te-am crezut om cu scaun la cap! Când mi-ai spus că aduci un expert, te-am crezut pe cuvânt. Da’ uită-te şi tu puţin la ăsta. E complet zaharisit. Nu pricepe nimic.

— Stai, Joe, interveni Mayla, nu te pripi. Adu-ţi aminte – şi de mine ziceai că-s proastă. Nu-i aşa? Chiar tu mi-ai zis-o.

— Ah-h-h-h! oftă înciudat Joe. Ăsta nu face nici doi bani...

— Eu m-aş gândi mai bine la cele zece milioane de credite, îl sfătui Lucky. O grămadă de bani...

Blaine se îndreptă în fotoliu:

— Ştiţi ce-am să fac?

— Ce?

— Am să mă duc la sălaşul Molliiilor. Să văd de unde le vine duhoarea aia. Orice ar fi, tot o s-o putem analiza şi poate o să reuşim s-o prelucrăm pentru a-i mai reduce duhoarea.

— Scumpule, dar nu-i cumva periculos?

— Tu crezi că *asta* acţionează? întrebă mirat Lucky.

— Nu, nu cred, rânji Joe. *Sunt sigur!*

Combinezonul colonial al lui Joe era cel mai bun din câte putuse găsi. Ţesătura metalică reflecta căldura solară. În acelaşi scop, sfera de plastic care îi înconjura capul avea o calotă argintată în creştet. Cizmele i se mulau pe picioare ca o a doua piele. Răsucind o valvă, putea să-şi umfle cu aer nişte flotoare, care-i permiteau să traverseze mlaştinile, fără să se afunde. O micro-centrală instalată pe spinare pompa în jurul lui aer curat şi furniza curentul electric necesar micro-emiţătorului radio, precum şi pentru funcţionarea mini-reflectorului şi a pumnalului electronic, pe care le purta la brâu. Buzunarul ventral conţinea raţii alimentare concentrate, pentru trei zile şi o saltea pneumatică dintr-o ţesătură foarte solidă, însă atât de fină, încât, odată dezumflată, încăpea într-un singur căuş de pumn. Pe umăr purta o carabină lans-rachete şi o banderolă cu o duzină de proiectile.

Porni dis-de-dimineaţă, când Magnus Ridolph încă dormea. Lucky îl privi îndepărtându-se şi pe chipul lui nu se putea citi îngrijorarea. Dumnezeu îi ocroteşte pe beţivi şi pe nebuni; deci Joe era de două ori protejat. Mayla nu era însă la fel de liniştită şi Lucky fu nevoit s-o reţină cu forţa, până când Joe dispăru din vedere. Ţipetele ei îl urmăriră în timp ce înainta anevoios pe

nisipul plajei, către zidul ameninţător al vegetaţiei. Găsi o potecă şi se afundă în penumbra verde.

Când fu împresurat din toate părţile de junglă, se opri ca să se orienteze. Şerpii înaripaţi îl puteau ataca şi doborî, îl puteau încolăci, însă ţesătura fină extra-rezistentă a combinezonului îl proteja de colţii lor ascuţiţi. Îşi ridică privirea cu băgare de seamă. Se uită cu teamă în sus. În mod cu totul bizar, expediţia în care pornise i se părea mult mai puţin urgentă decât în seara din ajun. Magnus Ridolph... sigur că da... *el* ar fi trebuit să-i cerceteze pe indigeni. Că doar pentru asta îl plăteau! Joe îşi muşcă limba. O să-l ţină minte pe Lucky pentru boacăna asta, câte zile o trăi.

Mai cercetă o dată, din ochi, tufişurile şi frunzişul arborilor, verde-auriu unde razele soarelui reuşeau să străbată, sau verde-sumbru acolo unde straturile de vegetaţie erau mai groase. Insecte vioaie zburau în spaţiile mai degajate, traversând fulgerător razele de lumină. Sus, sus de tot, se legănau imense frunze verzi, inflorescenţe purpurii, galbene şi negre, liane de un albastru viu. Un şarpe putea fi ascuns acolo, pândindu-l, gândi Joe. Sau vreo gorilă care l-ar putea auzi apropiindu-se. Hm! – exclamă el şi amplifică volumul micro-receptoarelor sonice, până când putu auzi bâzâitul insectelor. Fiecare pas al său făcea tot atâta zgomot cât prăbuşirea unui arbore.

Îşi continuă drumul mai în largul său; zgomotul produs de bătaia scurtelor aripi ale şerpilor ar fi trebuit să-l avertizeze cu mult înainte de atacul propriu-zis.

Cărarea şerpuia, fără să opteze pentru o direcţie bine determinată, ocolind trunchiuri de arbori gigantici, urcând şi coborând pante. Joe se simţea pierdut încă de pe acum. De două ori auzi fâlfâitul unor aripi şi, o dată, zgomote de crengi zdrobite, dar mai înaintă încă vreo milă până când să fie deranjat cu adevărat. De o gorilă.

Joe auzi frunzişul agitându-se şi mârâitul animalului, în timp ce se căţăra într-un arbore; apoi urmă un interval de tăcere, în care se simţi observat. După aceea, iarăşi zgomote de crengi rupte, apropiindu-se făţiş. Îşi ridică arma şi viză blana împestriţată. Se opri însă la timp. Dumnezeule! Uitase de microfon! Îi micşoră în grabă sunetul. Detunătura i-ar fi pulverizat timpanele. Ochi din nou şi acţionă trăgaciul. O parte a

junglei deveni o sferă vidă de orice, cu marginile fumegânde şi zdrenţuite.

Joe ridică din nou nivelul recepţiei sonore a microfonului şi o porni iar la drum. Merse vreo trei ore, în care timp mai ucise cinci şerpi cu pumnalul laser şi alte două gorile. Din când în când, era nevoit să-şi croiască drum cu pumnalul, într-atât de încâlcite erau lianele, crengile şi mlădiţele vegetaţiei. După tot drumul parcurs, jungla părea riguros aceeaşi, ca în clipa în care pătrunsese în ea.

— *«Pâş, pâs, pâs!»* auzi el. Se opri şi aşteptă. Deodată, apăru un Molliii. Acesta se opri şi-l privi cu ochii săi roşii şi inexpresivi. Blaine nu remarcă nicio modificare a ţinutei sau vreun semn de surpriză.

— *Scuik!* zise Joe (adică, “Bună ziua!”).

— *Kik, Kik!* răspunse indigenul. Îl ocoli pe Blaine şi-şi continuă drumul. La rândul său, Joe săltă din umeri şi îşi reluă marşul.

Câteva momente mai târziu, pătrunse într-un luminiş cu diametrul de vreo sută de metri. În mijloc se ridica o construcţie conică, înaltă de vreo şaptezeci de metri, din crengi împletite şi cimentate cu un fel de noroi uscat, cam în felul în care-şi construiesc viespile stupul. Era structurată în jurul trunchiului unui copac, a cărui coroană imensă o proteja de soare.

Joe Blaine se opri. Cei cinci Molliii care se foiau prin luminiş nu-i dădură nicio atenţie. De altfel, nici Joe nu păru interesat de obscurele lor preocupări; altul era obiectivul său: sursa mirosului pestilenţial pe care îl degajau. Cu mare prudenţă, îşi deschise grila căştii. Izbit în plin de miros, se clătină pe picioare şi trânti violent viziera căştii, simţind cum îi lăcrimează ochii. Duhoarea era atât de intensă, de dezgustătoare, de pătrunzătoare, încât părea materială.

De unde dracu’ venea?

În cealaltă parte a luminişului observă o mică vale, adăpostind o mocirlă în care trândăveau, lungiţi, mai mulţi Molliii. Blaine se apropie şi-i privi. Un alt grup de Molliii apăru din pădure, cărând nişte coşuri mari. Unele dintre ele conţineau nişte bule negre şi cărnoase; în altele se vedeau nişte blocuri gri-verzui, cam de zece centimetri lungime şi, în fine, în celelalte, nişte cilindri roz, ce păreau a fi decupaţi din pulpele zemoase ale unor pepeni verzi gigantici.

Molliii îşi goliră coşurile în mocirlă. Apoi se dădură înapoi, privind intens la grămăjoarele colorate. Bulele negre se sparseră, blocurile verzi se topiră şi cilindrii roz se lichefiară, întinzându-se ca uleiul. În numai câteva secunde se încorporaseră toate în mixtura omogenă a mocirlei.

«Aşa, deci», gândi Joe. «Atât hrana, cât şi arma chimică au aceeaşi sursă.» Se apropie de mocirlă şi o cercetă din ochi. Molliii tolăniţi în noroi nu-i acordară nici cea mai mică atenţie. Se aplecă şi recoltă o mostră din mixtura verde-negricioasă, într-un borcan pe care îl închise apoi cu grijă. Era suficient pentru o analiză. «Bună treabă», se felicită în gând. «Şi acum, înapoi la hotel!»

Privi spre cealaltă margine a luminişului şi ochii i se măriră de uimire. Printr-o spărtură a vegetaţiei se zărea o porţiune de nisip alb, strălucitor, iar dincolo de el, o pată albastră sinilie. Era oare posibil?...

Traversă în grabă luminişul şi privi prin breşa din frunziş. Da. Era plaja şi oceanul. Hotelul se înălţa la mai puţin de-un kilometru, undeva în dreapta sa. Joe îşi trase un pumn în cască. Trei ore de mers prin junglă!...

Blaine îl găsi pe Woolrich în birou. Lucky ridică mirat privirea.

— Salut! Nu te aşteptam atât de devreme! (îşi încreţi nasul.) Hm, nu prea miroşi frumos, Joe.

— Asta şi doream, zise Blaine. Iată corpul delict. Dacă n-o să-i alunge pe monştri, să nu-mi spui mie Joe Blaine.

— Ia-o dracului de-aici! ţipă Lucky, încercând să-şi ţină respiraţia. Pute şi prin sticlă.

— Cred că s-a vărsat puţin pe borcan, zise Joe şi-şi povesti păţaniile.

Figura ascuţită a lui Lucky deveni sceptică:

— Ei, şi-acum?

— Păi, acum o să testăm drăcovenia asta. Unul dintre noi o să se ungă cu ea şi o să se plimbe pe plajă. Celălalt o să stea de pază cu arma lans-rachetă, aşa, pentru orice eventualitate. Dacă dragonii se vor arăta, iar după aceea o vor roi, înseamnă că am găsit soluţia.

Lucky lovi cu palma deschisă în tăblia biroului:

— Excelentă idee. Ei bine, continuă el pe un ton volubil, fiindcă tu deja trăsneşti de strâmbi nasul, poţi foarte bine să faci pe momeala.

Joe îl privi aiurit:

— Eşti nebun, Lucky! Cred că ştii că *eu* sunt cel care filmează! Deci tu trebuie să fii pe plajă!

După vreo jumătate de oră de ciorovăieli, reuşiră să se pună de acord: Magnus Ridolph va fi cobaiul.

— Nu cred c-o să vrea..., zise Woolrich pe un ton de îndoială.

— Păi ce, crezi c-o să pierdem timpul întrebându-l? De ce-l plătim? Până acu' n-a mişcat nici măcar un deget. Ar trebui să fie bucuros c-am rezolvat problema în locul lui.

— Poate că el n-o să vadă lucrurile din acelaşi punct de vedere.

Joe deschise un sertar al biroului şi scoase un vaporizator metalic.

— Vezi ăsta? Este *Somnol,* care-i utilizat pentru potolirea beţivilor şi scandalagiilor. Îi administrăm un jet şi nici n-o să ştie ce i se întâmplă. Unde-i acum?

— În atelier. Meştereşte încă de dimineaţă ceva la strung.

Blaine bombăni dispreţuitor:

— Ei, dar depăşeşte orice limită! El trebuia să fie creierul, coordonatorul, eroul principal şi, când colo..., noi facem treaba în locul lui. Las' că punem noi lucrurile la punct! Şi-o să-l facem să-şi câştige banii, vrând-nevrând.

Lucky se ridică, cu inima îndoită:

— Poate c-ar fi mai bine să-i cerem părerea...

— Nu, e mai bine cum zic eu, îl contrazise Joe. Nu există niciun pericol. Noi ştim că drăcovenia asta funcţionează. Nu i-ai văzut pe Molliii cum se plimbă peste tot, fără nicio problemă? Unde mai pui că noi vom fi în apropiere, cu armele pregătite.

Îl găsiră pe Magnus Ridolph în atelier, ocupat cu polarizarea unui tub de metal roşu. Îşi ridică ochii când ei intrară, îi salută din cap şi apoi fixă tubul în orificiul unei cupe metalice. Adaptă la tub o conductă flexibilă şi introduse tot asamblajul într-un oscilator, după care răsuci un buton. Un zgomot uşor, ca un zumzăit, ca o adiere de vânt, răsună în atelier. Magnus Ridolph urmărea cu atenţie variaţiile indicatorului osciloscopului.

— Mda, murmură el, deci cam aşa.

— Ce mai faceţi, Mr. Ridolph? întrebă Blaine cu jovialitate, ţinând o mână ascunsă la spate.

Magnus Ridolph îi aruncă o privire rece şi apoi îşi întoarse ochii la aparatul său, pe care îl decuplă de oscilator.

— Tocmai mă ocupam cu perfecţionarea unui anume principiu muzical...

Pşşşşşşt! – sfârâi aerosolul cu *Somnol.* O fină aură de ceaţă înconjură chipul distins al lui Magnus Ridolph. Bărbia îi căzu, corpul îi înţepeni şi se prăbuşi pe podea.

— L-ai auzit, Lucky? întrebă Joe, lovind cu piciorul tubul de metal pe care Magnus Ridolph îl mai ţinea încă strâns în pumn. Dumnealui îşi pierde timpul cu muzica şi noi suntem în rahat pân-la gât!

Lucky interveni împăciuitor:

— Am impresia că i-a cam aiurit mintea kaleidoscopul ăla muzical. Era totuşi un om de valoare, cel puţin aşa mi s-a spus.

— Am impresia că n-ai auzit tu bine, îl contrazise Joe. Acum, hai să-l cărăm pe plajă, ia roaba aia de colo. Este exact ce ne trebuie.

Târâş-grăpiş, cărară corpul inert al detectivului de-a lungul celor două sute de metri de plajă, luptându-se cu nisipul fin şi cu soarele arzător.

— Eu cred că-i destul, zise Blaine, gâfâind. Hai să-l ungem acum şi, după aia, ne ascundem sub arborii de colo. Eu, unul, mă simt cam nervos când mă aflu aşa, descoperit. La ora asta a dimineţii dragonii foiesc ca muştele.

Răsturnară roaba şi-l întinseră pe Magnus Ridolph pe nisip, după care Blaine îi vărsă, pur şi simplu, lichidul negru şi vâscos pe piept.

— Puah! exclamă scârbit Lucky. Duhoarea se simte chiar şi contra vântului.

— Da, da, este foarte pătrunzătoare! întări satisfăcut Joe. Când îmi pun ceva în minte, apăi neapărat trebuie să-mi iasă întocmai. Hai, c-am terminat treaba. De altfel, uite, a şi apărut un dragon!

Alergară până la liziera junglei şi se ascunseră în tufişuri. Umbra din ceruri se mări rapid şi se transformă într-un monstru înaripat. Joe îşi armă carabina.

— Aşa, pentru orice eventualitate, se justifică.

Dragonul continua să se apropie. Observă silueta inertă a lui Magnus Ridolph şi începu să coboare, în cercuri tot mai strânse.

Deodată, Lucky tresări şi-şi lovi fruntea cu palma:

— Măi frate, abia acum mă gândesc!

— La ce, mă rog? întrebă sec Joe.

— Păi, dacă porcăria aia are sau nu efect, o s-o ştim abia când dragonul o să fie mult prea aproape. Şi atunci...

— Fii serios! i-o tăie Joe. O să meargă. Trebuie să meargă!

Dragonul se lăsă pe plajă şi începu să înainteze greoi.

Douăzeci de metri...

— N-are niciun efect! chiţcăi isteric Lucky.

Zece metri... Blaine îşi ridică puşca, apoi o coborî.

— Trage, Joe! Pentru numele lui Dumnezeu, trage o dată!

— Nu pot! gemu Blaine. Îl fac bucăţi şi pe Ridolph.

Lucky Woolrich o luă la fugă pe plajă, urlând şi ţopăind ca un apucat. Dragonul nu-i acordă însă nici cea mai mică atenţie.

Cinci metri... Magnus Ridolph schiţă o mişcare. Poate că duhoarea lichidului negricios îl făcuse să-şi vină în fire, sau poate că intuise iminenţa pericolului. Îşi scutură capul şi se ridică într-un cot. Dură dezmeticire pentru cineva care se trezeşte nas în nas cu un monstru.

Dragonul îşi căscă botul, îşi întinse capul şi maxilarele clămpăniră. Magnus Ridolph se rostogoli şi scăpă ca prin urechile acului.

Blaine îşi scutură capul:

— Drăcia aia nu-i bună de nimic!

Dragonul ţopăi caraghios şi-şi întinse din nou botul. La rândul său, Magnus Ridolph eschivă din nou şi colţii monstruoşi muşcară aerul, la câţiva centimetri de coastele lui. Magnus Ridolph duse febril la buze tubul de metal care-i rămăsese în mână, îşi umflă obrajii şi începu să sufle, să sufle, să sufle...

Dihania îşi trase brusc capul înapoi, ca o ţestoasă de coşmar. Labele şi aripile membranoase zvâcniră spasmodic. Magnus Ridolph continuă să sufle. Dragonul scoase un muget înfiorător şi, cu o grabă care ar fi fost comică în alte împrejurări, se îndepărtă, clătinându-se ca beat. Îşi desfăcu aripile gigantice şi-şi luă greoi zborul spre larg.

Magnus Ridolph căzu în genunchi pe nisip. Rămase o vreme nemişcat, părând golit de orice forţă. Apoi îşi privi vestonul, altădată alb, imaculat, acum însă pătat de sus până jos de

lichidul negru şi vâscos. Vântul îşi schimbă direcţia, purtând duhoarea până în ascunzişul celor doi. Pe Joe îl apucă tusea şi Magnus Ridolph îşi întoarse încetişor capul, privind spre ei. Cu aceeaşi lipsă de vlagă, se ridică, îşi aruncă vestonul şi se îndreptă spre hotel.

La ora mesei, Magnus Ridolph apăru dichisit, elegant, ferchezuit, ca scos din cutie. Barba sa albă fusese periată cu atâta grijă, încât căpătase aspectul strălucitor şi vaporos al norilor cu care pictorii îşi înconjoară îngerii. Iar comportamentul său era ciudat de amabil şi binevoitor.

Lui Lucky şi lui Joe li se ridicară pietrele de pe suflet văzându-l atât de binedispus. Se aşteptaseră la incriminări furioase, la ameninţări, la pretenţii de daune. Or, buna dispoziţie manifestată de Magnus Ridolph îi surprinse în modul cel mai plăcut şi-i făcu să-i răspundă cu o cordialitate slugarnică. Mayla, chinuită de o migrenă, nu era prezentă.

Blaine ţinu să-i prezinte împrejurările în care deciseseră să procedeze la respectivul experiment, iar Magnus Ridolph manifestă cel mai sincer interes.

Lucky merse până într-acolo, încât îşi permise chiar să glumească:

— ...şi când l-ai privit în urechi pe dragon, măi frate!... Îţi jur că barba ţi s-a zbârlit la orizontală, de parc-ar fi fost electrizată!

— E de la sine înţeles că noi te-am “acoperit” tot timpul, comentă Joe. L-am ţinut în colimator până când a întins-o. O mişcare greşită şi-l făceam praf!

— Dar tubul ăla ce era, Magnus? se interesă Joe. A funcţionat al dracului de bine. Fantastic!

Apoi, dându-i un cot lui Lucky, adăugă:

— Vezi? Ţi-am zis eu că-i un tip deştept!

Magnus Ridolph schiţă un gest de modestie:

— Nu-i decât o simplă punere în practică a celor aflate din filmele pe care mi le-aţi prezentat ieri.

— Cum adică? întrebă Joe, aprinzându-şi un trabuc.

— Aţi remarcat cutia de rezonanţă a Molliiilor? E ca un paraboloid având vibratorul amplasat în focar. Asta le permite un control extrem de precis al sunetelor. Deplasând vibratorul, pot dirija frecvenţa şi forţa ultrasunetelor în direcţia dorită. Nu m-ar mira dacă nu cumva pot chiar să vizualizeze, într-un fel sau

altul, undele sonice. Cu alte cuvinte, îşi folosesc vocile după cum o fac oamenii cu ciocanele cu aer comprimat, numai că în registru ultrasonic. Am bănuit asta de când i-am văzut cum sapă fundaţiile. Ei nu spulberă nisipul cu ajutorul jeturilor de aer, ci cu unde de presiune sonică.

— E limpede ca lumina zilei! mormăi Joe, scuipând scârbit un fir de tutun. Tot aşa îşi omogenizează ei şi porcăria aia a lor de mocirlă împuţită. Aruncă totul înăuntru şi după aia stau şi se uită, în timp ce prostiile alea par să se topească şi să se amestece singure.

Lucky îi aruncă lui Joe o privire plină de reproş; nu era bine să-i readucă aminte lui Ridolph de mocirlă şi de lichidul negru şi greţos.

Magnus Ridolph îşi aprinse o ţigară, suflă gânditor fumul spre tavan şi continuă:

— Când vreun animal îi atacă, dirijează spre el un jet de unde de presiune ultrasonică, pe frecvenţe care îl deranjează cel mai tare pe acesta. Mai mult, este foarte probabil că-l direcţionează spre un loc foarte sensibil, ochiul, spre exemplu. Un studiu atent al benzii sonore n-a făcut decât să-mi confirme teoria. Am identificat, foarte clar, puternice emisiuni sonore, în gama de frecvenţe inaudibile pentru noi, oamenii. Am calculat frecvenţa care părea cea mai eficace şi am construit imediat emiţătorul adecvat.

Joe şi Lucky încuviinţară din cap, plini de o admiraţie ostentativă: «Extraordinar, cum de s-a prins de chestia asta?!» «I-auzi, domnule! Nemaipomenit!»

Magnus Ridolph surâse cu îngăduinţă:

— În ceea ce priveşte hotelul, vă recomand instalarea mai multor oscilatoare, care să funcţioneze non-stop, astfel dispuse, încât să creeze în jurul domeniului o perdea de vibraţii cât mai eficace. Oricare inginer de sunet competent poate să vă instaleze un astfel de ecran de protecţie.

— Perfect! exclamă Lucky.

— Am să angajez unul imediat, adăugă Blaine. Ce noroc am avut să te-ntâlnim!

Magnus Ridolph înclină politicos din cap:

— Mulţumesc. Poate că întâlnirea noastră se va dovedi la fel de profitabilă şi pentru mine.

Intrigat, Blaine îi aruncă o privire bănuitoare. Lucky se grăbi să intervină:

— În ceea ce priveşte onorariul domnului Ridolph, Joe, noi discutaserăm despre cinci mii de credite...

— Să-l rotunjim la zece mii, îl întrerupse grăbit Joe, scoţându-şi stiloul. Consider că merită din plin.

— Domnilor, domnilor, murmură Magnus Ridolph. Sunt, pur şi simplu, copleşit de generozitatea dumneavoastră. Eu, unul, m-aş mulţumi cu onorariul convenit.

— Păi... ăăă... cum să spun..., se bâlbâi Joe, fluturându-şi stiloul.

— Doar n-o să credeţi c-o să accept cinci mii de credite pentru... hm... pentru incidentul fără urmări din după-amiaza aceasta?

— Chestia e, zise Joe, că nu poţi şti cum reacţionează oamenii. Unii sunt în stare să te târască prin tribunale... ha, ha!... numai pentru un fir de păr găsit în supă. Numai că... În cazul dumitale... – se întrerupse şi continuă pe un ton jalnic – am procedat, pur şi simplu, fără să ne gândim.

Ridolph se încruntă cu un aer gânditor.

— Mda, făcu. Dacă aş fi posedat un simţ mai accentuat al propriei demnităţi, un flecuşteţ de cinci mii de credite ar fi riscat, din contră, să mă jignească şi mai tare! Dar, fiind cel care sunt, am convingerea că putem lăsa problema să se rezolve de la sine.

— Da, da, interveni Lucky, plin de entuziasm. Ca între gentlemeni.

Joe Blaine îşi morfolea trabucul între dinţi, privind în gol şi încercând să intuiască aluziile implicate într-o asemenea formulare.

— Bine, de acord, zise el, nu tocmai convins. Scrise cecul şi i-l întinse detectivului: Poftim!

— Mulţumesc. Magnus Ridolph luă cecul, îl împături cu grijă şi-l puse în buzunarul de la piept. Dacă sunt bine informat, concesiunea voastră se opreşte la vreun kilometru de plajă, nu-i aşa?

Blaine încuviinţă din cap:

— Cam pe unde am ieşit eu din junglă azi dimineaţă. Poate ceva mai departe.

Magnus Ridolph zise, cu un aer absent:

— Cu cât e mai aproape de sălaşul Molliiilor, cu atât mai bine.

— Ce? Ce vrei să spui cu asta?

Magnus Ridolph îşi ridică surprins privirea:

— Nu v-am zis nimic despre proiectul meu de fabricare şi îmbuteliere? Nu? Asta-i bună! Chiar azi am solicitat, prin unde hiperspaţiale, un permis pentru utilizarea plajei.

Joe şi Lucky îşi întoarseră brusc capetele şi-l priviră aiuriţi. Păreau nişte vietăţi din junglă, care, acţionând maneta cu momeală, au declanşat singure blitz-ul aparatului care i-a fotografiat.

— Uzină de fabricare?

— Ca să îmbutelieze ce?

Magnus Ridolph le răspunse pe un ton pedant:

— Pentru moment m-am gândit să utilizez denumirea comercială de *Mephitolină,* care, într-o oarecare măsură, defineşte, implicit, şi produsul.

— Dar..., rostiră în cor Joe şi Lucky.

— Din cunoştinţele pe care le posed, continuă Magnus Ridolph, plin de răbdare, ştiu că o pomadă, un unguent sau un produs cosmetic, cu cât are un miros mai greţos, cu atât este mai căutat şi are o valoare terapeutică şi psihologică mai ridicată. Din acest punct de vedere, acel lichid indescriptibil de odios, pe care l-aţi utilizat în experimentul dumneavoastră de astăzi, numai cu foarte mare dificultate va mai putea fi îmbunătăţit. *Mephitolină,* îmbuteliată în mod corespunzător şi beneficiind de un ambalaj atrăgător, se va dovedi, fără doar şi poate, de o valoare inestimabilă în tratamentul afecţiunilor psihosomatice.

— Dar...

— Ar fi posibilă, cred, utilizarea *Mephitolinei* şi drept fixator, în industria parfumurilor, având în vedere gradul de persistenţă pozitivă, net superior ambrei gri, moscului sau substanţelor de sinteză. Personal, întrevăd şi şanse excelente de vânzare către universităţile libere, lojile masonice şi asociaţiile secrete, produsul fiind perfect adaptat utilizării în ritualurile iniţiatice.

Magnus Ridolph îi privi pe Joe şi pe Lucky cu maximă seriozitate.

— Ţin să vă mulţumesc amândurora, pentru că dumneavoastră aţi fost cauza indirectă a acestui nesperat noroc. Trebuie adăugat şi faptul că Clubul de vacanţă stelar va

beneficia, fără îndoială, de prosperitatea uzinelor de *Mephitolină.* Este mai mult decât o certitudine că muncitorii uzinei îşi vor cheltui o bună parte din salarii în barurile şi localurile dumneavoastră, aflate la mai puţin de 3 minute de mers pe jos...

— Ascultă, zise Blaine, cu o voce scârţâind ca un camion antic pe un drum cu pietriş, cred că ţi-e clar că o uzină de îmbuteliere a acelui lichid împuţit, la numai câteva sute de metri de hotel, îi va pune pe fugă pe clienţi chiar din clipa sosirii.

— Nici vorbă, îl contrazise Magnus Ridolph. Din contră. Uzina de *Mephitolină* va îmbunătăţi atmosfera şi culoarea locală a amplasamentului. După părerea mea, Clubul de vacanţă şi uzina se vor completa reciproc. Ar trebui să vă gândiţi şi voi cum ar suna: "Clubul de vacanţă stelar – Primul Sanatoriu-spital al galaxiei" sau "Orice aţi avea, cu *Mephitolină* veţi trata" sau... În sfârşit, ceva de genul ăsta. Vedeţi doar – şi Magnus Ridolph zâmbi stingherit –, eu nu-s decât un visător îmbătrânit. Şi nici nu prea am talent în afaceri. Voi doi însă aţi fi mult mai pricepuţi în conducerea unui laborator medical modern. Eu cred că ar fi mai bine pentru toată lumea dacă v-aş vinde drepturile mele... să zicem, pentru 25 de mii de credite. Batem palma?

Mut de furie, Joe Blaine scuipă dezgustat.

— Ia te uită! îl ironiză Lucky. Asta-i afacerea pe care ne-o propui? N-ai nici fabrica, nici nu ştii dacă drăcovenia asta e bună la ceva şi vrei să ne-o vinzi nouă...

Raţionamentul lui Lucky păru să-l impresioneze pe Magnus Ridolph. Îşi mângâie gânditor barba.

— Mda, argumentaţia este judicioasă. Dar, în fond, cum putem fi siguri de eficacitatea *Mephitolinei?* Răspunsul logic ar fi: prin testare. Hm!... la prima vedere, se pare că aveţi acnee... Da, da... exact... Dumneavoastră, Mr. Blaine, se pare că suferiţi de o inflamare a pielii. Din cauza căldurii, nu-i aşa?

— Da, din cauza căldurii! i-o tăie Joe.

— Hai să testăm *Mephitolina.* Fiecare dintre dumneavoastră îşi va unge iritaţiile cu *Mephitolină* sau – şi mai bine – veţi face o baie cu *Mephitolină.* Va fi o experienţă edificatoare. Dacă, după aceea, starea dumneavoastră nu se va ameliora, vom şti că *Mephitolină* nu dă rezultate decât în tratamentul psihologic şi, în acest caz, preţul meu se va reduce la 15 mii de credite. Este de la sine înţeles că dacă dumneavoastră doi nu veţi şti să profitaţi

de această ocazie, eu nu-mi pot permite să renunţ la construcţia fabricii.

Se aşternu o tăcere grea.

— Ei bine, Joe, zise într-un târziu Lucky, ne-a pus cu spatele la zid.

— Nici vorbă! protestă Magnus Ridolph. Cum adică?! Eu vă ofer o proprietate industrială de perspectivă, la un preţ, pur şi simplu, ridicol...

Blaine îl întrerupse:

— Zece mii de credite este ultima noastră ofertă. Da sau ba!

— Bine, domnilor, acceptă Magnus Ridolph, mărinimos. Zece mii de credite, dacă *Mephitolina* nu vă vindecă de acnee. Dar dacă nu acceptaţi să vă supuneţi experimentului, îmi menţin pretenţia de 25 de mii.

Într-o atmosferă extrem de încordată, se procedă la aplicarea unui strat substanţial de *Mephitolină* pe părţile bolnave. Magnus Ridolph insistă cu generozitate să nu se facă economie de substanţă:

— Dacă o să facem lucrurile pe jumătate, n-o să servească la nimic în ceea ce ne interesează pe toţi.

În sfârşit, când se trecu la îndepărtarea crustei de *Mephitolină,* prin răzuirea cu o surcea, atât inflamaţia, cât şi acneea erau mai înfloritoare ca oricând.

— Poftim, eşti mulţumit acum? mugi Joe, privindu-l furios. Cu pomada răzuită incomplet, părea un tigru machiat cu vaselină de motor uzată. N-are niciun efect. Şi dă nişte mâncărimi îngrozitoare. E mai rău ca înainte.

— Mda, este evident că substanţa nu-i un panaceu, constată Magnus Ridolph cu regret.

Lucky se frecţiona cu alcool.

— Cum dracu' ai scăpat? Cu apă şi săpun?...

Însă nici cel mai viguros tratament de curăţire nu reuşi să îndepărteze complet *Mephitolina,* astfel că, oriunde mergeau, Joe Blaine şi Lucky Woolrich răspândeau un pătrunzător şi persistent iz de rampă de gunoaie.

— Pe toţi dracii! bombăni Joe. Cât timp pute porcăria asta?

Apoi, privindu-l bănuitor pe Magnus Ridolph, îl chestionă:

— Tu cum ai scăpat de ea?

Magnus Ridolph, care stătea prudent de-o parte, contra vântului, se pronunţă pe un ton cumpătat:

— Cu toată părerea de rău, sunt nevoit să vă spun că este vorba despre o informaţie de cea mai mare valoare. Am ajuns la sintetizare după un considerabil volum de...

— Bine, bine, am înţeles, îl întrerupse Blaine. Cât?

Magnus Ridolph îşi arcui sprâncenele albe cu un aer mâhnit:

— Oh! O nimica toată! N-aş avea pretenţia decât la o sumă simbolică de o mie de credite. Dacă veţi efectua şi alte... hm!... experimente cu *Mephitolină,* această formulă vă va fi de un real folos.

Urmă un schimb destul de viu de cuvinte oarecum grosiere, dar, până la urmă, Joe Blaine îi completă lui Magnus Ridolph un cec în sumă de 11.000 de credite.

— Ei, şi-acum, cum ai scăpat de duhoarea asta îngrozitoare?

— Prin spălarea cu o soluţie de apă oxigenată zece la sută, răspunse senin Magnus Ridolph.

Joe se înroşi, apoi se învineţi şi din gâtlej îi scăpă un muget furios; Lucky îl potoli şi o luă la goană spre infirmeria hotelului. După câteva minute, reveni cu un bidon de patru litri, gol.

— Nu mai e, gemu el plângăreţ. Bidonu-i gol!

— Normal că nu mai e, îi răspunse cu sinceritate Magnus Ridolph. Am folosit-o pentru mine. Bineînţeles, dacă doriţi să rămân aici, pe lângă dumneavoastră, pe post de consilier, aş putea să vă indic un procedeu chimic extrem de simplu…

[*Publicată în „Startling Stories”, iulie 1950*]

Györfi-Deák György
Livada

Isidor şi Voichiţa cumpăraseră apartamentul de la inginerul B., care se hotărâse să emigreze în Australia, după ce se convinsese cu ochii săi că sârbii din Belgradul bombardat de americani duceau o viaţă mult mai decentă după zece ani de război decât românii după un deceniu de pace. Omului nu-i păsa că va petrece Crăciunul printre salcâmii în floare ori că de Florii va avea promoroacă în ferestre, numai să ştie că pruncii săi vor avea de toate şi munca lor va fi respectată.

La plecare, inginerul lăsase majoritatea mobilelor din casă, nemaivorbind despre garnişele de la fereastră, rafturile din cămară, dulăpiorul din baie, lucruri folositoare, făcute cu mână de meşter. Alături de toate acestea, rămăsese un tablou, agăţat deasupra comodei din dormitor.

La prima vedere, părea că numai rama e de el: un cadru solid de lemn, modelat simplu, fără zorzoane baroce, un dreptunghi impunător, cu un şanţ adâncit împrejurul barierei patrulatere, ca un fel de tranşee aurită cu marginile mult răsfrânte în exterior. În ochiul său, o pânză înnegurată, semnată lăbărţat şi indescifrabil, trata un subiect banal: o moară de vânt la marginea unui eleşteu, luminată străveziu de o lună cadaverică, pictată probabil cu alb de plumb. Pe un fel de debarcader, o siluetă feminină, înveşmântată într-o rochie sinilie, cu un şal aşternut pe umeri, scruta întunericul, cu cine ştie ce gânduri sinucigaşe.

— Să-l dai jos, că sperie copiii, hotărî Voichiţa.

Isidor se întinse după tablou şi-l desprinse din cui. Femeia adună cu mătura pânzele de păianjen, în spatele cărora apăru un dreptunghi de o culoare mai deschisă. Bărbatul întoarse pictura. Pânza era bine prinsă şi întinsă pe un cadru solid, întărit la mijloc.

“E păcat s-o aruncăm”, se gândi Isidor, căruia îi plăcea uneori să picteze. “O să desenez altceva pe ea”.

În iulie se nimeri să fie o vreme secetoasă şi caniculară, aşa că într-o săptămână au zugrăvit toată casa, au apucat să cureţe parchetul şi geamurile şi să mute mobilele la loc. Dormeza au vândut-o la un preţ de chilipir, nu voiau să doarmă într-un pat străin şi şi-au cumpărat un altul, tineresc, cu saltele din acelea

relaxante. L-au aşternut, au pornit televizorul, să aibă copiii o ocupaţie, apoi s-au strecurat în dormitor şi s-au trântit în pat. Au constatat mulţumiţi că nu se aude nicio scârţâitură, niciun bufnet care să atragă atenţia micuţilor. Profitând de scurta acalmie oferită de desenele animate, Isidor se trase binişor înspre femeie, dar Voichiţa îşi eliberă braţul, ţinti cu degetul peretele gol, cel pe care fusese atârnat tabloul, uite acolo cuiul! şi decise:

— Aici trebuie să punem ceva.

— Să punem pictura înapoi.

— Grozăvia aia?

— Îţi desenez altceva pe ea, sări Isidor şi aduse tabloul, scoase pânza din el şi atârnă cadrul gol în cui.

— E mai bine aşa, decise Voichiţa şi-şi muşcă anume buza, trăgându-şi colţurile gurii în sus, într-un surâs ademenitor.

A doua zi, Isidor scoase o pensulă lată şi trase un grund fin peste întinderea de ape. Cum după uscare încă tot se mai zărea reflexia lunii în iazul de smoală, aşternu încă un strat, mai concentrat, să fie sigur că scapă de ea. Apoi se gândi: ce să picteze, o marină sau o scenă de vânătoare? Naturile moarte nu-l inspirau deloc. Ar fi îndrăznit să se apuce de un nud, dar ceva îi şoptea că Voichiţa n-ar fi agreat ideea. Şi-apoi ce să le explice copiilor, că ăştia bântuiau prin toată casa şi îşi trăiau din plin vârsta lui “de ce?” Trebuia să fie ceva senin şi ceva plin de viaţă. Asta e! O livadă de meri primăvara.

Puse mâna pe cărbune şi trasă două arce de cerc, unul mai abrupt, în prim plan, altul mai molcom, în fundal. Marcă punctele unde va planta trunchiurile de pom prin iarba fragedă de april. Vedea deja lumina blajină strecurată-n umbră printre ramurile înflorite şi auzea forfota albinuţelor.

— Tati, îmi cumpeli o oghindă magică? se agăţă Ani cu mânuţele de genunchii săi.

— Ce cauţi aici? o bruftului Isidor. Vezi să nu-mi răstorni vopselele!

— Vleau o oghindă magică!... porni fetiţa să bâzâie.

Omul puse cărbunele jos şi o prinse blând de mânuţă, ca s-o conducă afară. “Reclamele astea de la televizor înnebunesc copiii!” Oglinda magică era ultima găselniţă la modă, nu costa înfiorător de mult şi, la o adică, îşi merita banii. Mezina se întinse după tubul de sienă:

— Vleau să pictez!... Şi vleau o oghindă magică!...

— Hai, fii cuminte, du-te să te joci, că-ţi cumpără tata una.

— Promiţi? suspină Ani mai îmbunată.

— Pe cuvântul meu de barbizon! declară solemn Isidor.

Fetiţa fugi să-şi necăjească fratele cu vestea că va primi jucăria mult dorită. Era una dintre aplicaţiile neobişnuite ale cristalelor lichide. Deşi I. Fl. Dumitrescu folosise încă la sfârşitul deceniului al optulea ecrane acoperite cu pelicule formate din aceste substanţe pentru a construi dispozitive ieftine de punere în evidenţă a biocâmpului uman, nimeni nu se gândise pe atunci că ele ar fi putut avea şi o aplicaţie comercială de succes. De fapt, în România acest tip de investigaţii fusese interzis curând, datorită unui scandal legat de “meditaţia transcedentală”, aşa că I. Fl. Dumitrescu a profitat de prima ocazie ce i s-a oferit ca să rămână în occident.

Aici, rezultatele cercetărilor legate de aura energetică ce înconjoară orice vietate trezeau interesul periodic, de Sfântul Valentin, când revistele de ştiinţă publicau pe copertă strălucirea galactică ce unea palmele a doi oameni care se iubesc şi anunţau ultimele progrese în domeniu. Apoi, pe neaşteptate, la fel cum mărul i-a picat lui Newton în creştet şi cum Becquerel şi-a dat seama că sărurile de uraniu emit o radiaţie ce impresionează plăcile fotografice, fizicianul italian Antonio Perelli a remarcat faptul că cifrele de pe afişajul calculatorului său de buzunar se desluşeau mult mai bine atunci când era prost-dispus. Urmaşul lui Volta a studiat fenomenul îndeaproape şi, inspirat de una dintre cele mai cunoscute poveşti ale fraţilor Grimm, a născocit oglinda magică.

Ţineţi minte cum mama vitregă a frumoasei Albă ca Zăpada dorea să-şi verifice în fiecare zi condiţia de “top model”?

“Oglindă, oglinjoară,” întreba împărăteasa cea invidioasă, “cine-i cea mai frumoasă în ţară?”

Dacă ar fi ţinut atunci în mână o oglindă empatică Perelli, suprafaţa acesteia s-ar fi întunecat ca şi sufletul ei. Acum, cu ajutorul acestui dispozitiv banal, fiecare om putea să-şi verifice starea sufletească. Tinerii îndrăgostiţi se opreau în faţa câte unei oglinzi veneţiene aşezate în vitrină, să se bucure cum imaginea lor devenea de o puritate cristalină, iar, din adâncul sticlei, suprafaţa reflectoare împrăştia scânteieri diamantine.

Isidor căzu pe gânduri. Imaginea strălucirii ce-i uneşte pe tinerii îndrăgostiţi îl inspiră. Dragostea prezenta şi alte faţete, venea un timp când înflăcăratul “eros” ori se stingea, ori se transforma în “agapé”, lumina blândă a iubirii dintre Philemon şi Baucis, întocmai cum avântul primăverii se domolea în vremea muncilor de peste vară, cum cuiburile păsărelelor se umpleau de guri nesătule, cum floarea se despuia de corolă ca să-şi împlinească menirea de a perpetua viaţa.

Ştia ce vrea, dar habar nu avea cum să procedeze. Avea însă o idee despre felul cum i-ar putea determina pe alţii, mai experimentaţi şi cu resurse, să-i rezolve problema. Îşi adună tuburile de vopsea şi sticluţele, atârnă pânza pe un cui din perete şi îşi schimbă hainele, să-i scoată pe copii în oraş. Le cumpără amândurora câte o oglinjoară şi se bucură să vadă că, în ciuda faptului că Nelu şi Ani se alergau şi se păruiau toată ziua, ambele suprafeţe reflectorizante străluceau netulburate: erau o familie unită.

Puse bine ambalajele şi, odată ajuns acasă, le examină cu atenţie. Spre norocul său, concernul italian care le producea venise în România atras de ieftinătatea forţei de muncă şi îşi deschisese o fabrică la Arad, aşa că puse mâna pe telefon şi îl sună pe directorul acesteia. A aflat că-l cheamă Rognean, dar nu l-a găsit, omul plecase în capitală, să rezolve nişte probleme. Secretara îi dădu un număr de telefon mobil, dar Isidor nu dorea să-şi încarce nota de plată excesiv de mult, aşa că rămase în expectativă. Reuşi să-l contacteze abia peste două zile. Îi explică ideea care-i venise şi, spre uimirea sa, văzu că ea trezeşte entuziasmul managerului, nu de alta, dar dacă se mişca rapid, firma producătoare ar fi putut câştiga o poziţie de frunte pe piaţa păpuşilor, lucru care le-ar fi adus o mulţime de bani.

Cum termină convorbirea, Rognean îşi rugă secretara să trimită un fax la centru, apoi să sune la Timişoara şi să-i rezerve un loc la prima cursă de avion. În ziua următoare, se întâlni cu patronii italieni şi le împărtăşi ideea lui Isidor: să le picteze păpuşilor lacrimi cu o vopsea bazată pe cristalele lichide empatice. Câtă vreme fetiţele se jucau cu ele binedispuse, vopseaua era transparentă, deci în ochii şi pe obrajii păpuşilor nu se vedea nimic. În momentul când, din cine ştie ce cauză, copilele se înnegurau, cristalele îşi roteau planul de polarizare, lumina incidentă nu mai era reflectată şi pe feţele de cauciuc

roz apăreau şiragurile de lacrimi, semn că ele suferă alături de stăpânele lor. Ideea simplă, dar de mare efect, i-a cucerit imediat pe şefi, care i-au pus imediat pe chimiştii firmei la treabă.

“Într-o săptămână veţi vedea primele rezultate”, au afirmat aceştia şi au început să caute liantul cel mai potrivit să fixeze cristalele lichide pe o suprafaţă de cauciuc. După o lună de muncă, obţinuseră combinaţiile ce permiteau fabricarea tuturor culorilor din spectrul curcubeului.

Isidor, suflet de artist, nu ceruse drept plată decât un set de asemenea vopseluri sensibile la sentimentele umane. Întors acasă, începu să lucreze cu multă râvnă la tablou: făcu cerul, senin şi strălucitor, fără nicio scamă de nor pe el, covorul de iarbă prelins pe coasta dealului, trunchiurile şi ramurile înfrunzite ale pomilor. Când să ajungă la flori, a acoperit lucrarea cu o pânză umedă şi a aşteptat.

În ciuda faimei pe care o au afaceriştii, Rognean s-a dovedit a fi un om de cuvânt şi, în momentul când s-a trecut la producţia primei serii de “păpuşi Dora”, l-a chemat pe Isidor la Arad, ca să se achite de datorie. I-a pus în mână prima păpuşă simţitoare fabricată în România, împreună cu o mică garderobă, să le ducă acasă fetiţei sale. „Zici că o cheamă Ani, ca pe nevastă-mea?” Lui Nelu, Isidor i-a ales un joc electronic tridimensional, programabil, cu o mulţime de casete, iar Voichiţei i-a adus o cutie muzicală lăcuită, de tipul clasic, cu cheiţă, care susura cristalin “Love Me Tender” ori de câte ori o deschidea. I-a alăturat un buchet de trandafiri olandezi, că în oraşele mari găseşti oricând de toate, numai bani să ai, iar femeile nu se omoară după găselniţele tehnice, însă pricep lesne ce vor să zică florile.

Sosirea lui a fost un triumf, l-au întâmpinat ca pe un Moş Crăciun, doar brad nu i-au făcut. Isidor le-a împărţit cadourile primite, apoi i-a lăsat să-şi vadă fiecare de jucăria lui şi s-a retras să-şi termine opera. Fiind binedispus, pensula îi umbla ca vrăjită în mână, aşa că isprăvi curând. Voichiţa îl urmări curioasă cum se strecoară cu pânza încă umedă în dormitor, unde îi adună pe toţi:

— O livadă de meri, primăvara, le arătă Isidor.

— O, tati! se minună Ani. Dar unde sunt florile?

Într-adevăr, pe ramuri nu se zărea nicio petală.

— Veniţi mai aproape! De aici nu se vede.

Îi împinse uşor în faţă, cât să ajungă la un braţ distanţă de tablou.

Dintr-odată, Ani se cutremură, Nelu rămase cu gura căscată, iar Voichiţa îi cuprinse mulţumită palma.

Minune! La apropierea lor, livada se umplu toată de flori mari, alb-rozalii, atârnate-n ciorchine spumoase de crenguţe. Petalele lor fremătau, parcă înfiorate de o boare călduţă de vânt, împrăştiind strălucirea soarelui prin întreaga cameră. Tulburate de pacea naturii, umbrele se foiau neliniştite încolo şi-ncoace. Petele de lumină se amestecau încontinuu cu ele, forfoteau prin iarbă, prelingându-se pic cu pic de pe un fir pe celălalt.

De undeva, din depărtare, de dincolo, din păduricea de pe dealul vecin, un cuc îşi strigă numele, clar şi răspicat:

— Cucu!

Isidor tresări îngrijorat:

— Oare mi-au rămas ceva bani prin buzunare?

Greg Egan
Şanţul fortăreţei
(„The Moat”, 1991)

Traducere de Florin Pîtea

Sunt primul în birou, aşa încât curăţ mâzgăliturile de peste noapte înainte să-nceapă clienţii să sosească. Nu-i o treabă grea; am acoperit toate suprafeţele externe cu un strat protector, şi nu-i nevoie decât de apă caldă şi o perie de sârmă. Când termin îmi dau seama că nu-mi mai amintesc ce zicea niciuna dintre inscripţii; am atins stadiul în care mă pot uita la lozinci şi insulte fără să le mai citesc.

Toate intimidările ieftine sunt aşa; la început e un şoc, dar în cele din urmă se transformă într-un fel de zgomot de fond enervant. Mâzgăleli, apeluri telefonice, scrisori de ameninţare. Primeam cu regularitate megabiţi de invective digitalizate prin Poşta de Date; dar asta, cel puţin, s-a dovedit uşor de rezolvat. Am instalat cel mai recent software de filtrare şi l-am alimentat cu câteva mostre din genul de transmisii pe care preferam să nu le primim.

Nu ştiu sigur cine coordonează această tracasare, dar nu-i greu de ghicit. E un grup autointitulat „Fortăreaţa Australia”, care-a început să lipească afişe în staţiile de autobuz: caricaturi obscene de melanezieni, desenaţi ca nişte canibali împodobiţi cu oase omeneşti, privind cu lăcomie la ceaune pline de copii albi care ţipă. Prima dată când am văzut unul, am crezut că era cu siguranţă o reclamă la vreo expoziţie de „Caricaturi Rasiste Din Publicaţiile Secolului Al Nouăsprezecelea”; un fel de deconstrucţie academică a păcatelor din trecutul îndepărtat. Când, în cele din urmă, mi-am dat seama că mă uitam la propagandă adevărată, contemporană, n-am ştiut dacă să mă simt îngreţoşat sau înveselit de mitocănia cruntă a obiectului. Mi-am zis, atâta vreme cât grupurile antirefugiaţi continuă să insulte inteligenţa oamenilor cu rahaturi de felul ăsta, nu prea au şanse să obţină sprijin dincolo de zona marginală a nebunilor.

Unele insule din Pacific îşi pierd solul încet, an după an; altele sunt erodate rapid de aşa-numitele furtuni-de-seră. Am auzit o grămadă de polemici pedante asupra definiţiei clare a

termenului „refugiat ambiental”, dar nu e prea mult loc pentru ambiguitate când casa ţi se dizolvă literalmente în ocean. Oricum, tot e nevoie de un avocat care să împingă fiecare cerere pentru statutul de refugiat prin întortocheatele procese birocratice. *Matheson & Singh* nu e singura firmă de avocatură din Sydney care efectuează genul ăsta de muncă, dar dintr-un anume motiv se pare că a fost aleasă pentru tracasare de către izolaţionişti. Poate că din cauza aşezării: îmi imaginez că e nevoie de mult mai puţin curaj să împrăştii vopseaua pe o casă cu veranda din Newtown decât să ataci un zgârie-nori strălucitor din Macquarie Street, care-i plin de hardware de securitate.

Câteodată e deprimant, dar încerc să-mi păstrez simţul proporţiilor. Drăgălaşa de F.A. nu va fi niciodată mai mult decât o adunătură de vandali şi derbedei, cu un indice ridicat de periculozitate, dar irelevanţi din punct de vedere politic. I-am văzut la TV, mărşăluind în jurul „taberelor de instrucţie”, îmbrăcaţi în culori de camuflaj concepute de designeri, sau stând în săli de conferinţă, urmărind discursuri înregistrate ale guru-lui lor, Jack Kelly, sau (fără să-şi dea seama de ironie) mesaje de „solidaritate internaţională” de la organizaţii similare din Europa şi America de Nord. Li se acordă timp de emisie berechet, dar se pare că asta nu le-a îmbunătăţit mult rata recrutărilor. Aşa sunt spectacolele cu monştri; toţi vor să privească, dar nimeni nu vrea să li se alăture.

Ranjit soseşte câteva minute mai târziu, ducând un CD; se preface că se împleticeşte sub greutatea lui.

— Cel mai recent set de amendamente la regulamentul UNHCR. O să fie o zi lungă.

Scot un mormăit.

— Iau cina cu Loraine diseară. De ce să n-o alimentăm pe LEX cu chestia asta şi să-i cerem un rezumat?

— Şi să fim eliminaţi din barou la viitoarea revizie contabilă? Nu, mersi!

Asociaţia Avocaţilor are reguli stricte asupra utilizării software-ului pseudointeligent – sunt înspăimântaţi să nu fie lăsaţi fără lucru nouăzeci la sută din membrii lor. Ironia este că folosesc software de cea mai bună calitate, programat cu toată informaţia interzisă, pentru a cerceta sistemele-expert ale fiecărei firme de avocatură şi pentru a se asigura că acestea n-au fost învăţate mai mult decât li se permite să ştie.

— Trebuie să fie cel puţin douăzeci de firme care şi-au învăţat sistemele să opereze cu legislaţia impozitelor...

— Sigur. Şi au programatori cu salarii de şapte cifre, care să le acopere urmele.

Îmi aruncă CD-ul.

— Bucură-te. Am aruncat din fugă o privire când eram acasă – sunt nişte decizii bune îngropate pe-acolo. Ai răbdare până ajungi la paragraful 983.

* * *

— Azi, la lucru, am văzut ceva foarte straniu.

— Mda?

Deja mă simt cuprins de greţuri. Loraine este patolog legist; când spune ea *straniu,* e foarte probabil să însemne că ţesuturile vreunui cadavru în putrefacţie aveau o culoare diferită de cea obişnuită.

— Examinam o mostră de lichid vaginal de la o femeie care fusese violată azi-dimineaţă, devreme şi...

— Oh, te rog...

Se încruntă.

— Ce-i? Nu vrei să mă laşi să vorbesc despre autopsii; nu vrei să mă laşi să vorbesc despre pete de sânge. Totdeauna îmi povesteşti despre propria ta muncă plictisitoare.

— Îmi pare rău. Continuă. Dar... menţine-ţi vocea pe un ton scăzut.

Arunc o privire împrejur, în restaurant. Nimeni nu pare să se uite fix la noi, deocamdată, dar ştiu din experienţă că e ceva în discuţiile cu privire la secreţiile genitale, care pare să dea cuvintelor o mai mare rezonanţă decât au alte conversaţii.

— Examinam lichidul ăsta. Erau vizibili spermatozoizi – şi testele pentru alte componente seminale erau pozitive – aşa că nu era absolut nicio îndoială că femeia aceea avusese contact. Am găsit de asemenea urme de proteine conţinute în limfă, care nu se potriveau cu grupa ei sangvină. Până aici, exact ceea ce te-ai fi aşteptat, OK? Dar când am făcut o analiză ADN, singurul genotip care a ieşit a fost cel al victimei.

Se uită la mine ca şi când ar fi clar, dar semnificaţia îmi scapă.

— E chiar atât de neobişnuit? Totdeauna spui că se pot încurca lucrurile la testele ADN. Mostrele se contaminează, sau se degradează...

Mă întrerupe nerăbdătoare.

— Da, dar nu vorbesc de vreun cuţit pătat cu sânge vechi de trei săptămâni. Proba asta a fost luată la o jumătate de oră după crimă. A ajuns la mine pentru analiză câteva ore mai târziu. Am văzut spermatozoizi intacţi sub microscop; dacă puneam nutrienţii potriviţi, ar fi început să înoate sub ochii mei. Eu n-aş numi asta *degradată.*

— OK. Tu eşti expertul, o să te cred pe cuvânt: proba nu era degradată. Atunci care-i explicaţia?

— Nu ştiu.

Pentru a nu mă face de râs de-a binelea, încerc să scot de la naftalină suficient din cursul medico-legal de două săptămâni la care am asistat acum zece ani ca parte din Codul Penal.

— Poate că agresorul pur şi simplu nu avea niciuna dintre genele pe care le căutai. Toată chestia e că-s variabile, nu?

Oftează.

— Variabile *în lungime.* Polimorfisme pentru restrângerea lungimii fragmentelor-PRLF-uri. Nu sunt ceva pe care oamenii pur şi simplu „le au" sau „nu le au". Sunt înregistrări lungi ale aceleiaşi secvenţe, repetată iar şi iar; numărul repetiţiilor – lungimea – este cel care variază de la persoană la persoană. Ascultă, e foarte simplu: ciopârţeşti ADN-ul cu enzimele restrictive şi pui amestecul de fragmente pe un gel de efectroforeză; cu cât e mai mic fragmentul, cu atât mai repede se mişcă prin gel, aşa că totul se sortează după mărime. Apoi transferi mostra din gel pe o membrană – ca s-o fixezi – şi adaugi probe radioactive, bucăţele de ADN complementar, care nu vor face decât să adere la fragmentele care te interesează. Faci o fotografie a radiaţiei, pentru a pune în evidenţă locurile unde au aderat acele probe, iar amprenta pe care-o obţii este o serie de benzi, câte una pentru fiecare lungime de fragment diferită. Ai înţeles până aici?

— Mai mult sau mai puţin.

— Ei bine, amprenta din secreţie şi amprenta dintr-o probă din sângele femeii erau complet identice. Nu exista nicio bandă suplimentară pentru agresor.

Mă încrunt.

— Ce-nseamnă? Genotipul lui n-a ieşit la test... sau era acelaşi cu al ei? Dar dacă-i o rudă apropiată?

Clatină din cap.

— În primul rând, şansele sunt destul de mici ca până şi un frate să fi putut moşteni exact acelaşi set de PRLF-uri. Dar pe lângă asta, diferenţele proteinelor limfatice elimină, practic, un membru al familiei.

— Atunci care e alternativa? Nu are genotip? Este absolut sigur că *fiecare* are aceste secvenţe? Ştiu şi eu... n-ar putea fi vreun fel de mutaţie rară, în cazul căreia lipsesc complet?

— Nu prea. Avem în vedere zece PRLF-uri diferite. Oricine are două copii din fiecare – una de la fiecare părinte. Probabilitatea ca indiferent cine să aibă douăzeci de mutaţii diferite...

— Înţeleg ideea. OK... e un mister. Deci ce faci în continuare? Trebuie să fie şi alte experimente pe care le poţi încerca.

Ridică din umeri.

— Trebuie să facem doar teste care sunt cerute oficial. Am raportat rezultatele şi nimeni n-a zis „Lasă tot şi scoate nişte date folositoare din proba aia”. Oricum, încă nu sunt suspecţi în caz – sau cel puţin nu ne-au fost transmise niciun fel de probe pentru comparaţie cu dovezile. Aşa că toată chestiunea e academică, de fapt.

— Deci după ce mi-ai împuiat urechile timp de zece minute, ai de gând să abandonezi pur şi simplu? Nu cred. Unde ţi-e curiozitatea ştiinţifică?

Râde.

— N-am timp pentru luxuri de-astea. Suntem o linie de producţie, nu un laborator de cercetări. Ştii câte probe analizăm zilnic? Nu pot face câte un post-mortem cu fiecare secreţie care nu dă rezultate exact ca la carte.

Ne soseşte mâncarea. Loraine îşi atacă porţia cu poftă; eu ciugulesc de pe margini dintr-a mea. Între înghiţituri, îmi zice cu inocenţă:

— Adică nu în timpul orelor de lucru.

* * *

Mă uit la ecranul TV cu neîncredere crescândă.

— Deci spuneţi că ecologia fragilă a Australiei pur şi simplu nu mai poate suporta nicio creştere a populaţiei?

Senatoarea Margaret Allwick este conducătoarea „Alianţei Verzi”. Deviza lor este: *O lume, un viitor.* Sau era, ultima dată când am votat pentru ei.

— Este foarte adevărat. Oraşele noastre sunt extrem de aglomerate; zona urbană pune în pericol medii importante; noile

surse de apă devin tot mai greu de găsit. Bineînţeles, sporul natural trebuie frânat de asemenea – dar, de departe, cea mai mare presiune vine dinspre imigraţie. Evident, vor fi necesare nişte iniţiative politice foarte complexe, acţionând de-a lungul câtorva decenii, pentru a aduce rata natalităţii sub control – cată vreme fluxul de imigranţi este un factor care poate fi ajustat foarte repede. Legislaţia pe care o introducem va profita din plin de această flexibilitate.

Va profita din plin de această flexibilitate. Ce înseamnă asta? Trântim porţile şi ridicăm podul mobil?

— Mulţi comentatori şi-au exprimat surpriza că, în privinţa acestui subiect, Verzii s-au pomenit alăturându-se unora dintre cele mai fanatice grupuri din extrema dreaptă.

Senatoarea se întunecă.

— Da, dar comparaţia este absurdă. Motivele noastre sunt complet diferite. Distrugerea ecologică este aceea care a cauzat problema refugiaţilor de la bun început; să solicităm mai mult propriul mediu delicat n-ar prea însemna că îmbunătăţim lucrurile pe termen lung, nu-i aşa? Trebuie să protejăm ceea ce avem, pentru binele copiilor noştri.

Un subtitlu apare pe ecran: FEEDBACK PERMIS.

Apăs butonul INTERACŢIUNE pe telecomandă, îmi aranjez gândurile în grabă, apoi vorbesc în microfon.

— Dar ce fac oamenii ăştia acum? Unde merg? Mediile *lor* naturale nu sunt doar „fragile” sau „delicate”; sunt zone sinistrate! Indiferent de unde vine un refugiat, puteţi să pariaţi că e un loc unde suprapopularea face de o mie de ori mai multe ravagii decât aici.

Cuvintele mele gonesc prin cabluri fibrooptice în computerul din studio – împreună cu cele ale câtorva sute de mii de alţi telespectatori. Într-o secundă sau două, toate întrebările primite vor fi interpretate, standardizate, evaluate în privinţa relevanţei şi a implicaţiilor legale, iar apoi aranjate în ordinea popularităţii.

Reporterul simulacru zice:

— Ei, bine, doamnă senator, se pare că telespectatorii au votat acum pentru o pauză cu reclame, aşa încât... vă mulţumesc pentru timpul acordat.

— Plăcerea a fost de partea mea.

* * *

În timp ce se dezbracă, Loraine îmi spune:

— Nu ţi-ai uitat injecţiile, nu-i aşa?

— Ce? Şi să risc pierderea fermecătorului meu fizic?

Un efect secundar al injecţiilor contraceptive este creşterea masei musculare, deşi de fapt este greu sesizabilă.

— Verificam doar...

Stinge lumina şi se suie în pat. Ne îmbrăţişam; pielea îi e rece ca marmura. Mă sărută uşor, apoi spune:

— N-am chef să facem dragoste în seara asta, OK? Doar ţine-mă în braţe.

— Bine.

Rămâne tăcută pentru o vreme, apoi zice:

— Am mai făcut nişte teste probei ăleia, aseară.

— Da?

— Am separat nişte spermatozoizi şi-am încercat să le fac un profil ADN. Dar toată poza era voalată, cu excepţia unor conexiuni slabe, nespecifice, chiar la începutul gelului. E ca şi când enzimele restrictive nici măcar n-ar fi tăiat ADN-ul.

— Asta ce-nseamnă?

— Nu sunt încă sigură. La început, mi-am zis, poate că tipu' ăsta şi-a făcut nişte modificări – s-a infectat cu un virus de sinteză care a intrat în celulele din măduva spinării şi testicule, şi a eliminat toate secvenţele pe care le folosim pentru determinarea profilului.

— Hm. Nu e cam extrem? De ce să nu folosească un prezervativ?

— Păi, da. Majoritatea violatorilor aşa fac. Şi oricum n-are niciun sens; dacă cineva voia să evite identificarea, eliminarea completă a secvenţelor ar fi fost stupidă. Mult mai bine să faci schimbări aleatorii – asta ar fi tulburat apele şi ar fi dat testele peste cap, fără să fie atât de bătător la ochi.

— Dar... dacă o mutaţie este prea improbabilă, iar ştergerea intenţionată a secvenţelor este stupidă, ce mai rămâne? Vreau să spun, secvenţele *nu sunt acolo,* nu-i aşa? Ai dovedit asta.

— Stai puţin, mai e ceva! Am încercat să amplific o genă cu reacţia în lanţ a polimerazei. O genă pe care toţi oamenii o au în comun. De fapt, o genă pe care toate organismele de pe planetă au avut-o în comun *de la bun început.*

— Şi?

— Nimic. Nicio urmă.

Mi se face pielea de găină, dar râd.

— Ce încerci să spui? E un extraterestru?

— Cu spermatozoizi cu aparenţă umană şi cu proteine sangvine omeneşti? Mă îndoiesc.

— Ce-ar fi dacă spermatozoizii ar fi... cumva malformaţi? Vreau să spun, nu degradaţi prin expunere – ci anormali de la început. Distruşi din punct de vedere genetic. Părţi lipsă din cromozomi...

— Mie-mi par perfect sănătoşi. Şi am *văzut* cromozomii; şi ei arată normal.

— Cu excepţia faptului că nu par să conţină gene.

— Niciuna dintre cele pe care le-am căutat; e mare deosebire faţă de absolut niciuna.

Ridică din umeri.

— Poate că e ceva care contaminează proba, ceva care a aderat la ADN, blocând polimeraza şi enzimele restrictive. De ce a afectat doar ADN-ul agresorului, nu ştiu – dar diferite tipuri de celule sunt permeabile la diferite substanţe. Ipoteza nu poate fi eliminată.

Râd.

— După toată tevatura asta... oare nu e ce am spus de la început? Contaminare?

Ezită.

— Am altă teorie – deşi n-am putut s-o testez încă. Nu am reactivii potriviţi.

— Continuă.

— E cam deplasată...

— Mai deplasată decât extratereştrii şi mutanţii?

— Poate.

— Ascult.

Se întoarce în braţele mele.

— Ei bine... Ştii structura ADN-ului: două şiruri elicoidale de zaharide şi fosfaţi, unite de perechi bazice care duc informaţia genetică. Perechile bazice naturale sunt adenina şi timina, citozina şi guanina... Dar oamenii au sintetizat alte baze şi le-au încorporat în ADN şi ARN. Şi pe la începutul secolului, un grup din Berna chiar a construit o întreagă bacterie care folosea baze nestandard.

— Vrei să zici că au rescris codul genetic?

— Da şi nu... Au păstrat codul, dar au schimbat alfabetul; doar au substituit câte o nouă bază cu fiecare dintre cele vechi,

respectând ordinea pe parcurs. Partea grea nu era producerea ADN-ului nestandard, partea grea era adaptarea restului celulei ca să-l înţeleagă. Ribozomii – unde ARN-ul este transformat în proteine – au trebuit reproiectaţi şi au trebuit să modifice aproape fiecare enzimă care interacţiona cu ADN-ul sau ARN-ul. De asemenea, au trebuit să inventeze căi de fabricare a noilor baze de către celulă. Şi, bineînţeles, toate aceste schimbări au trebuit să fie codificate în gene.

Singurul scop al exerciţiului era să domolească spaimele cu privire la tehnicile de recombinare ADN – pentru că dacă aceste bacterii scăpau, genele lor nu puteau trece niciodată în vreun germen; niciun organism natural n-avea cum să le utilizeze. Oricum, întreaga idee s-a dovedit a fi neeconomică. Existau metode mai ieftine de a îndeplini noile cerinţe de securitate, şi efectiv era prea multă muncă implicată în „convertirea” fiecărei noi specii de bacterie pe care biotehnologii ar fi vrut s-o folosească.

— Deci... unde vrei să ajungi? Zici că bacteriile astea sunt încă în libertate? Agresorul are vreo boală venerică-mutant care-ţi dă testele peste cap?

— Nu, nu. Lasă bacteriile. Dar să presupunem că cineva a mers mai departe. Să presupunem că cineva a mers înainte şi a făcut acelaşi lucru cu organismele multicelulare.

— Păi, s-a făcut?

— Nu oficial.

— Crezi că cineva a făcut asta cu animale, în secret? Şi-apoi ce? *Că a făcut-o cu oameni?* Crezi că cineva a crescut *fiinţe omeneşti* cu acest... ADN alternativ?

O privesc ţintă, îngrozit.

— Asta este cel mai obscen lucru pe care l-am auzit vreodată.

— Nu te înfierbânta. E doar o teorie.

— Dar... cum ar arăta? Din ce ar *trăi*? Ar putea să mănânce hrană normală?

— Sigur. Toate proteinele lor ar fi construite din aceiaşi aminoacizi ca şi ale noastre. Ar trebui să sintetizeze bazele nestandard din componente ale hranei – dar oamenii obişnuiţi trebuie să sintetizeze bazele *standard,* aşa că asta nu-i mare scofală. Dacă toate detaliile au fost puse la punct cum trebuie – dacă toţi hormonii şi toate enzimele care aderă la ADN au fost

modificaţi corespunzător – nu ar fi bolnavi sau deformaţi în niciun fel. Ar arăta perfect normal. Nouăzeci la sută din fiecare celulă a corpului lor ar fi exact la fel ca una de-a noastră.

— Dar... de ce s-o facă de la bun început? Bacteriile aveau un rost, dar ce avantaj poate fi pentru o fiinţă umană să aibă ADN nestandard? În afară de zăpăcirea testelor medico-legale.

— M-am gândit la un lucru; ar fi imuni la viruşi. La toţi viruşii.

— De ce?

— Pentru că un virus are nevoie de tot mecanismul celular care funcţionează cu ADN şi ARN *normal.* Viruşii ar putea să intre în celulele acestor oameni – dar o dată intraţi, nu ar putea să se reproducă. Cu toate componentele celulei adaptate la noul sistem, un virus alcătuit din baze standard ar fi doar un gunoi lipsit de semnificaţie. *Niciun* virus care dăunează oamenilor obişnuiţi n-ar putea face rău cuiva cu ADN nestandard.

— Bun, deci aceşti ipotetici copii croiţi după comandă n-ar putea să aibă gripă, sau SIDA, sau herpes. Şi ce-i cu asta? Dacă cineva ar fi hotărât să elimine bolile virale, s-ar concentra asupra unor metode care să dea rezultate pentru *toţi:* medicamente ieftine şi vaccinuri. La ce ar folosi tehnologia asta în Zair sau în Uganda? E ridicol! vreau să spun, câţi oameni cred ei că ar *dori* să aibă astfel de copii, chiar dacă şi-ar putea permite?

Loraine se uită ciudat la mine, apoi zice:

— Evident, ar fi doar pentru o elită înstărită. Iar în ceea ce priveşte alte feluri de tratament: viruşii *au mutaţii.* Apar noi germeni. Cu timpul, orice medicament sau vaccin îşi poate pierde eficacitatea. Imunitatea *asta* ar dura întotdeauna. Niciun număr de mutaţii nu ar putea produce vreodată un virus construit din altceva decât vechile baze.

— Sigur, dar... dar această „elită înstărită” cu imunitate pe viaţă – în principal faţă de boli pe care de la început e puţin probabil să le ia – n-ar putea nici măcar să aibă copii, nu-i aşa? Nu prin mijloace normale.

— Decât între ei.

— Decât între ei. Ei bine, asta-mi sună ca un efect secundar cam drastic.

Râde, şi deodată se relaxează.

— Ai dreptate, bineînţeles... şi ţi-am spus: n-am nicio dovadă, e o fantezie pură. Reactivii de care am nevoie ar trebui să

ajungă peste câteva zile; atunci voi putea face teste pentru bazele alternative – şi-o să elimin toată ideea asta nebunească, o dată pentru totdeauna.

* * *

E aproape unsprezece când îmi dau seama că-mi lipsesc două dosare importante. Nu pot telefona de acasă computerului de la birou; e obligatoriu ca anume categorii de documente legale să fie depozitate doar în sisteme lipsite complet de legături cu reţelele publice. Aşa că n-am altă variantă decât să merg personal la birou şi să copiez dosarele.

Îl reperez pe mâzgălitorul de pereţi de la o distanţă de un cvartal. Pare să aibă cam doisprezece ani. E îmbrăcat în negru, dar altfel nu pare prea îngrijorat să nu fie văzut – iar neruşinarea lui este probabil justificată; cicliştii trec pe lângă el, ignorându-l, iar maşinile de poliţie sunt rare pe-aici. La început sunt doar iritat; e târziu şi am treabă de făcut. N-am chef de confruntări. Cea mai uşoară soluţie, de departe, ar fi să aştept până pleacă.

Apoi îmi revin. *Oare sunt chiar atât de nepăsător?* Nu mi-ar păsa nici cât negru sub unghie dacă artiştii ăştia ar redecora toate clădirile şi terenurile din oraş – dar asta e otravă rasistă. Otravă rasistă cu care irosesc douăzeci de minute în fiecare dimineaţă, curăţând-o.

Mă apropii, încă neremarcat. Înainte de a mă putea răzgândi, mă strecor pe poarta de fier forjat, pe care a lăsat-o întredeschisă; broasca a fost spartă acum câteva luni, iar noi nu ne-am sinchisit niciodată să o înlocuim. Pe când traversez curtea, mă aude şi se întoarce. Se-ndreaptă spre mine şi ridică spray-ul cu vopsea la nivelul ochilor, dar i-l zbor din mână. *Asta* mă enervează; m-ar fi putut orbi. Fuge spre gard şi-l escaladează pe jumătate; îl înşfac de cureaua blugilor şi-l trântesc jos. Tot aia e – ţepii sunt ascuţiţi şi ruginiţi.

Îi dau drumul curelei, iar el se întoarce încet, privindu-mă fix, încercând să arate ameninţător, dar eşuând lamentabil.

— Ia-ţi labele jegoase de pe mine! Nu eşti poliţai.

— Ai auzit vreodată de arestări operate de cetăţeni?

Mă dau înapoi şi închid poarta. Ei, şi-acum? Să-l invit înăuntru ca să pot telefona la poliţie?

Apucă strâns o bară din gard; clar, nu merge nicăieri fără să se lupte. Rahat. Ce să fac, să-l târăsc în clădire, zbătându-se şi

ţipând? Nu prea am chef să agresez copii şi deja sunt pe teren legal nesigur.

Aşa că suntem într-un punct mort.

Mă rezem de poartă.

— Spune-mi o singură chestie.

Arăt peretele.

— *De ce?* De ce o faci?

Pufneşte.

— Aş putea să-ţi pun dracului aceeaşi întrebare.

— Despre ce?

— Despre faptul că-i ajuţi *pe ăia* să rămână în ţară. Să ne ia slujbele! Să ne ia casele! Să ducă lucrurile dracului de râpă pentru noi toţi!

Râd.

— Vorbeşti ca bunicu-meu. *Ăia* şi noi. Asta e genul de abureală din secolul douăzeci care a ruinat planeta. Crezi că poţi să construieşti un gard în jurul ţării ăsteia şi să uiţi pur şi simplu de tot ce-i afară? Să desenezi o linie artificială pe o hartă şi să spui: oamenii dinăuntru contează, oamenii din afară nu?

— Oceanul n-are nimic artificial.

— Nu? Le-ar face plăcere să audă asta în Tasmania.

Se uită urât la mine, dezgustat. Nu e nimic de comunicat, nimic de înţeles. Grupul parlamentar anti-refugiaţi vorbeşte totdeauna despre *păstrarea valorilor noastre comune;* asta e destul de ciudat. Iată-ne, doi anglo-australieni – probabil chiar născuţi în acelaşi oraş – şi valorile noastre n-ar putea fi mai distincte nici dacă am veni de pe planete diferite. Zice:

— Nu noi le-am cerut să se prăsească precum viermii. Nu e vina noastră. Aşa că de ce i-am ajuta? De ce am suferi *noi?* N-au decât să se care dracului şi să moară. Să se înece în rahatu' lor şi să moară. Asta cred eu, OK?

Mă îndepărtez de lângă poartă şi-l las să treacă. Traversează strada, apoi se întoarce să ţipe obscenităţi. Merg înăuntru şi aduc găleata şi peria de sârmă, dar până la urmă nu fac decât să mânjesc peretele cu vopsea udă.

Când îmi conectez computerul laptop la aparatul din birou nu mai sunt furios – nici măcar deprimat; pur şi simplu sunt toropit.

Doar ca să fie tacâmul complet într-o seară perfectă, la jumătatea transferului unuia dintre dosarele mele se întrerupe

curentul. Stau în întuneric timp de-o oră, aşteptând să văd dacă va reveni; dar nu vine, aşa că plec pe jos spre casă.

* * *

Lucrurile merg spre bine; nu e nicio îndoială în privinţa asta.

Legea Allwick a fost respinsă – iar Verzii au un nou lider, aşa că pentru ei încă mai sunt speranţe.

Jack Kelly este în închisoare pentru contrabandă cu arme. Drăgălaşii de la F.A. tot îşi mai lipesc afişele idioate – dar există un grup de studenţi antifascişti care-şi petrec timpul liber rupându-le. De când Ranjit şi cu mine am adunat destui bani pentru un sistem de alarmă, pereţii n-au mai fost mâzgăliţi. Şi în ultima vreme chiar şi scrisorile de ameninţare s-au rărit.

Loraine şi cu mine ne-am căsătorit. Suntem fericiţi împreună şi fericiţi cu serviciile noastre. Ea a fost avansată şefă de laborator, iar lucrul la *Matheson & Singh* e într-o expansiune explozivă – chiar şi acela care aduce bani. Zău că n-aş putea să-mi doresc mai mult. Câteodată discutăm despre adoptarea unui copil, dar adevărul e că n-avem timpul necesar.

Nu vorbim prea des despre noaptea când l-am prins pe tipul acela. Noaptea în care centrul oraşului a fost cufundat în întuneric timp de şase ore. Noaptea când probele medico-legale care umpleau câteva congelatoare s-au degradat. Loraine refuză să susţină vreo teorie paranoică în privinţa asta; dovada s-a dus, zice ea. Speculaţia e inutilă.

Eu totuşi mă întreb, câteodată, cam câţi oameni s-ar putea să aibă exact aceleaşi opinii ca puştiul răzgâiat. Nu în termeni de naţiuni, nu în termeni de rasă; dar oameni care şi-au marcat chiar propriile vieţi pentru a face separarea noi şi *ăia.* Care nu sunt bufoni în bocanci militari, defilând pentru camerele TV; care sunt inteligenţi, plini de resurse, prevăzători. Şi tăcuţi.

Şi mă întreb ce fel de fortăreţe îşi construiesc.

[*Publicată în „Aurealis” #3 1991*]

Boris & Arkadi Strugaţki
Reflex spontan

Traducere de Ion Hobana

I.

URM[10] se plictisea.

De fapt plictiseala – reacţie la uniformitate şi monotonie, nemulţumirea de sine însuşi, pierderea interesului pentru viaţă – nu este proprie decât omului şi câtorva animale. Pentru a te plictisi trebuie să ai un sistem nervos perfect organizat. Trebuie să poţi să gândeşti sau, cel puţin, să suferi. URM nu avea sistem nervos în sensul obişnuit al acestui cuvânt. El nu putea să gândească şi, încă mai puţin, să sufere. Nu ştia decât să perceapă, să înregistreze şi să acţioneze. Şi totuşi fu cuprins de plictiseală.

După plecarea Stăpânului, în jurul lui nu mai rămăsese niciun lucru demn de reţinut. Or, acumularea de amintiri devenise scopul existenţei sale. Era posedat de o curiozitate niciodată satisfăcută, de o sete fără leac de a percepe şi a înregistra cât mai mult. Toate faptele şi fenomenele necunoscute erau bune pentru el, cu condiţia ca poziţia lor în timp şi spaţiu să facă din ele o sursă de senzaţii pentru cel puţin unul dintre cele cincisprezece organe de simţ ale sale. Când în preajma lui nu se aflau nici fapte, nici fenomene necunoscute, trebuia să le caute.

Or, tot ceea ce se găsea împrejurul lui în acea clipă îi era cunoscut şi răscunoscut, până la cel mai mic amănunt, până la cea mai subtilă nuanţă. Îşi amintea din primul moment al existenţei sale de această vastă încăpere pătrată cu pereţii cenuşii şi aspri, de tavanul scund şi de uşa de fier. Aici domnea totdeauna acelaşi miros de metal încins şi de ulei izolant. De undeva de sus răzbătea un zgomot surd şi nelămurit, pe care oamenii nu puteau să-l distrugă decât cu ajutorul aparatelor, dar pe care URM îl auzea foarte bine. Tuburile luminescente erau stinse, dar URM vedea perfect datorită luminii infraroşii şi impulsiunii radarelor sale.

Deci URM se plictisea şi hotărî să pornească în căutarea unor impresii noi. De la plecarea Stăpânului trecuse jumătate de

[10] în ruseşte: Universalnaia Raboceaia Maşina (n. tr.).

ceas. Şi URM ştia din experienţă că nu se va întoarce curând. Această ultimă circumstanţă nu era lipsită de însemnătate. Într-o zi, URM făcuse de capul său o mică plimbare prin încăpere. Stăpânul îl surprinsese şi făcuse astfel încât, devorat de curiozitate, URM nu mai putuse o vreme să se mişte şi nici măcar să-şi rotească antena radarului.

URM se legănă şi înaintă greoi. Podeaua de ciment răsună sub tălpile sale groase de cauciuc. URM se opri o clipă să asculte şi chiar se aplecă. Dar în gama de sunete a vibraţiilor cimentului nu era niciunul necunoscut şi URM îşi reluă mersul către peretele din faţă. Se apropie, gata să-l atingă. Peretele mirosea a beton umed şi a fier ruginit. Nimic nou. Atunci URM făcu stânga-mprejur, zgâriind peretele cu cotul său de oţel, traversă camera în diagonală şi se opri în faţa uşii. Nu era chiar uşor s-o deschidă. O examină o clipă, comparând ceea ce vedea cu ceea ce ştia dinainte. Apoi întinse cleştele zimţat al mâinii sale stângi, apucă cu dibăcie mânerul şi-l întoarse. Uşa se deschise cu un scârţâit prelung. În sfârşit, un lucru interesant. Şi timp de câteva minute URM deschise şi închise uşa, când mai repede, când mai încet, ascultând şi înregistrând. Apoi trecu pragul şi se pomeni în faţa unei scări înguste şi destul de înalte, cu trepte de piatră. URM numără instantaneu optsprezece până la primul palier, care era luminat. Ştia ce sunt treptele şi începu să le urce fără grabă. De pe palier, o altă scară – de lemn şi cu zece trepte – ducea mai sus. La dreapta se deschidea un coridor larg. După o clipă de ezitare, URM o luă la dreapta. Nu ştia de ce. Coridorul nu era mai interesant decât scara. E drept că aceasta era mult mai strâmtă.

Era cald şi coridorul era viu luminat de razele infraroşii care izvorau din cilindrii suspendaţi chiar deasupra parchetului. URM nu văzuse niciodată calorifere, aşa că cilindrii îi atraseră atenţia. Se aplecă şi apucă unul dintre ei, cu amândoi cleştii. Se auzi un trosnet sec, urmat de un zgomot de metal sfărâmat şi un nor des de aburi calzi ţâşni spre plafon, strălucind ca o bucată de soare. O ţâşnitură de apă împroşcă picioarele lui URM. Fără să-i dea atenţie, acesta ridică cilindrul la înălţimea capului, îl examină, desprinse din carapacea care-i acoperea pieptul tijele suple ale micromanipulatoarelor şi studie cu atenţie ruptura cilindrului. Apoi micromanipulatoarele îşi reluară locul, cilindrul căzu pe parchet şi URM plecă, bălăcindu-se în băltoacele de

apă. Când ajunse la capătul coridorului, o inscripţie roşie se aprinse deasupra unei uşi scunde. „***Atenţie! Nu intraţi fără costum de protecţie!***”, citi URM. Cunoştea sensul cuvântului „***Atenţie!***”, dar ştia, de asemenea, că el se adresa întotdeauna oamenilor. N-avea deci de ce să-l ia în seamă. Întinse braţul şi împinse uşa.

Înăuntru nu lipseau lucrurile noi şi interesante. URM se afla la intrarea unei săli vaste, pline cu obiecte de metal, de piatră şi material plastic. În mijloc se înălţa o construcţie cilindrică de beton, acoperită în partea superioară cu o placă de fier sau de plumb. Nenumărate cabluri porneau din ea către pereţii pe care se aflau mari panouri de marmură înţesate cu mânere şi cadrane lucitoare. Construcţia de beton era împrejmuită cu un grilaj de aramă. Tije strălucitoare, terminate cu cleşti asemănători mâinilor lui URM, atârnau din tavan.

Mergând fără zgomot pe lespezile podelei, URM se apropie de grilaj şi-i făcu înconjurul. Se opri o clipă şi-l înconjură din nou. Nu exista nicio trecere. Atunci URM întinse piciorul şi trecu fără greutate prin grilaj, luând cu el câteva sfărâmături agăţate de umeri. Se opri la doi paşi de construcţia de beton. Capul său rotund ca un glob se mişca prudent la dreapta şi la stânga. Scoicile de ebonit ale receptoarelor sale acustice se agitau în toate sensurile, antenele radarelor tremurau. Acoperişul de plumb emitea raze infraroşii, sesizabile chiar în această sală foarte încălzită. Dar de acolo pornea şi o radiaţie necunoscută. URM vedea foarte bine datorită aparatelor sale cu raze X şi gama şi i se păru că acoperişul era transparent şi că dedesubtul lui se deschidea un puţ strâmt şi fără capăt, plin de o pulbere luminoasă. Din adâncurile memoriei sale, URM primi un ordin: ***Părăseşte imediat aceste locuri!*** Nu ştia când şi cine îi dăduse acest ordin. Fără îndoială că îl cunoştea venind pe lume, după cum cunoştea multe alte lucruri pe care nu le văzuse şi nu le încercase niciodată. Totuşi nu se supuse. Curiozitatea fu mai puternică. Se aplecă asupra construcţiei de beton, întinse cleştii şi, cu un efort, ridică acoperişul de plumb.

Un val de raze gama îl orbi. Pe panourile de marmură se aprinseră becuri roşii şi o sirenă începu să urle. Prin mâinile sale, devenite transparente, URM zări interiorul puţului de beton; lăsă capacul şi spuse cu o voce de bas răguşit:

— Pericol! Gefahr! Danger!

Ecoul se rostogoli prin sală şi se stinse. URM făcu stânga-mprejur şi se grăbi spre ieşire. Şocul provocat de afluxul de particule radioactive înregistrat de aparatele sale de control îl împingea să părăsească sala. Desigur, nici cea mai penetrantă radiaţie, nici puternicele fluxuri de particule nu puteau să-i facă vreun rău. Ar fi putut chiar să poposească fără urmări în zona activă a reactorului. Dar, creându-l, stăpânii lui îl dăruiseră cu reflexul de a ocoli cât mai pe departe sursele de radiaţie intensă.

URM ieşi pe coridor, închise cu grijă uşa în urma lui şi, trecând peste caloriferul pe care-l smulsese, ajunse din nou pe palier. Acolo zări imediat o persoană care cobora iute pe scara de lemn.

Persoana era mult mai mică decât Stăpânul. Purta veşminte de culoare deschisă, foarte largi, şi părul de culoarea aurului îi era extrem de lung. URM nu văzuse niciodată ceva asemănător. Aspiră un pic de aer şi simţi mirosul cunoscut de liliac alb. Stăpânul avea câteodată acelaşi miros, dar mai slab.

Pe palier era semiîntuneric, în timp ce scara din spatele fetei era viu luminată. Fără să observe imediat silueta lui enormă, ea îi auzi paşii şi se opri, întrebând enervată:

— Cine-i acolo? Tu eşti Ivaşev?

— Bună ziua, ce mai faceţi? spuse URM cu vocea lui răguşită.

Fata scoase un strigăt. Ieşind din întuneric, o umbră imensă înainta spre ea, o umbră cu un cap rotund şi strălucitor, cu ochi mici de sticlă, cu umeri cuirasaţi de o lărgime de necrezut şi cu braţe mari, articulate. URM puse piciorul pe prima treaptă de lemn şi fata ţipă din nou.

Nu i se întâmplase niciodată ca un om să nu-i răspundă la salut. Dar acest sunet straniu, pătrunzător şi, fără îndoială, nearticulat, nu corespundea cu niciunul dintre răspunsurile standard cunoscute de URM. Interesat, el înainta cu hotărâre către fata care se retrăgea. Treptele de lemn scârţâiau sub paşii lui.

— Înapoi! strigă fata.

URM se opri şi îşi înclină capul, ascultând.

— Înapoi, monstrule!

Cunoştea cuvântul “*înapoi*”. La această comandă trebuia să se întoarcă şi sa facă câţiva paşi în direcţia opusă, până la comanda „*Stop*”. Dar ordinele le dădea de obicei Stăpânul şi, pe

deasupra, URM avea chef să-şi continue cercetările. Urcă deci mai departe, până ce ajunse la intrarea unei camere mici, foarte, luminoase.

— Înapoi! Înapoi! Înapoi! striga fata.

Dar URM, cu toate că înainta mai încet decât ar fi putut, nu se mai oprea. Încăperea cu cele două birouri, cu scaunele, planşa de desen şi dulapurile sale pline cu cărţi şi dosare groase îl interesa. În timp ce trăgea sertarele, deschidea dosarele şi citea cu voce tare explicaţiile scrise îngrijit cu tuş dedesubtul desenelor, fata se strecură în camera alăturată, se ghemui îndărătul unui divan şi puse mâna pe telefon. URM o vedea, căci avea un receptor optic la ceafă, dar această mică făptură cu păr lung nu-l mai interesa. Călcând peste hârtiile răspândite pe parchet, îşi continuă excursia. În spatele lui, fata striga la telefon:

— Nikolai Petrovici! Nikolai Petrovici! Eu sunt, Galea! Nikolai Petrovici, URM a intrat în birou. URM al dumneavoastră! Ursula-Robert-Maria... Aţi înţeles?... Nu ştiu... L-am întâlnit când ieşea din sala reactorului... Da, da, a fost în sala reactorului... Cum? Pe cât se pare, nu!

URM nu întârzie s-o asculte. Ieşi în salon şi încremeni ca lovit de trăsnet. Antenele negre ale radarelor sale se agitau în toate direcţiile. Era uluit. Ceva strălucitor şi rece era suspendat pe peretele din faţă. În razele infraroşii, părea un pătrat cenuşiu de nepătruns, şi în razele obişnuite strălucea cu reflexe de argint. Dar nu asta îl uluia pe URM. În pătratul straniu vedea un monstru negru, cu un cap rotund, împănat cu antene care se agitau şi nu reuşea să priceapă unde se afla această fiinţă. Telemetrul vizual îl informase că până la obiectul necunoscut sunt doisprezece metri şi opt centimetri, dar radarul dezminţise imediat această informaţie, indicând: „Nu e nimic în afara unei suprafeţe verticale netede, care se află la... şase metri şi patru centimetri”. URM nu mai văzuse niciodată ceva asemănător şi niciodată radarul şi receptorii vizuali nu-i furnizaseră informaţii atât de contradictorii. De la început organismul său fusese astfel conceput încât simţea nevoia să clarifice şi să înţeleagă tot ceea ce întâlnea. Aşa că înaintă cu hotărâre, notând şi înregistrând ceea ce stabilea: „Distanţa dată de telemetru este egală cu cea indicată de radar, înmulţită cu doi...”. Intră în oglinda care se sfărâmă în bucăţi şi, lovindu-se de perete, se opri. Era limpede

că nu mai avea ce face aici. URM râcâi tencuiala, o mirosi, se întoarse şi, fără să dea atenţie paznicului palid ca un mort care se agăţase de semnalul de alarmă, se îndreptă spre ieşire. Afară ningea şi vântul sufla în rafale. Întunecimi albe îl învăluiră.

II

Când Nikolai Petrovici puse receptorul în furcă, Piskunov ajunsese în antreu şi se apucase să-şi îmbrace şuba.

— Unde te duci?

— Acolo…

— Nu te grăbi! Trebuie mai întâi să hotărâm ce-avem de făcut. Dacă maşina asta începe să zburde prin centrală…

— Centrala încă n-ar fi nimic, spuse Riabkin. Dar laboratoarele, depozitele… Şi dacă vine aici, în oraş?

Nikolai Petrovici reflecta, concentrat. Piskunov, nerăbdător, sarea de pe un picior pe altul, cu mâna pe mânerul uşii.

— Trebuie să alergăm acolo cu toţii, propuse timid Kostenko. Să-l găsim... şi... să-l imobilizăm.

Piskunov făcu o strâmbătură şi Riabkin, care răsucea cuierul căutându-şi haina, mormăi:

— Uşor de zis... De unde vrei să-l apuci? De fundul pantalonilor?... O greutate de jumătate de tonă, trei sute de kilograme de forţă vie în fiecare pumn… Ai face mai bine să taci, Kostenko. Eşti nou aici şi nu ştii nimic...

— Am găsit, spuse Nikolai Petrovici cu o voce hotărâtă. Eu am să telefonez la dormitor ca să-i chem pe stagiari. Tu, Riabkin, aleargă la garaj... Pe naiba! E sâmbătă şi toţi sunt la club... Du-te totuşi şi găseşte cel puţin trei şoferi. Trebuie să scoată buldozerele. De acord, Piskunov?

— Da, da, şi mai ales repede! Numai că...

— Tu, Piskunov, te duci la institut. Caută să afli unde-i URM şi telefonează imediat la garaj. Kostenko, du-te cu el. Şi mai iute, mai iute, tovarăşi! Blestematul! Numai de n-ar trece dincolo de porţi!

Îmbrăcându-şi hainele, ieşiră pe uşă toţi odată. Riabkin alunecă şi-l lovi cu capul în spate pe Kostenko, care căzu în patru labe.

— Neîndemânaticule!

— Ţi-ai pierdut ochelarii?

— Nu, merge…

Vântul mâna rafalele de zăpadă cu furie, şuiera printre fire şi urla în dantelăria de oţel a stâlpilor de înaltă tensiune. Ferestrele vilei desenau dreptunghiuri de lumină de un galben murdar pe nămeţi. În rest, totul era cufundat în întuneric.

— Mă duc, spuse Riabkin. Fiţi atenţi, prieteni! Nu vă primejduiţi inutil!

Se împiedică din nou, căzu şi timp de un minut se agită în zăpadă, înjurând furtuna asta blestemată, pe acest porc de URM şi, în general, pe toţi cei care aveau vreun amestec oarecare în această treabă. Apoi şuba sa de culoare deschisă apăru la poarta grădinii şi el dispăru în vârtejurile de zăpadă.

Piskunov şi Kostenko o apucară pe şosea.

— Nu înţeleg, de ce buldozere? spuse Kostenko.

— Ai altă propunere?

— Nu-i vorba de asta… Pur şi simplu nu înţeleg. Vreţi să-l distrugeţi pe URM?

Piskunov suspină:

– Vrem să-l oprim.

Îşi ridică poalele şubei şi trecu peste un morman de zăpadă. Kostenko îl urmă încă nelămurit. În faţa lor se întindea un câmp înzăpezit, dincolo de el un drum. De cealaltă parte a drumului se afla centrala electrică.

Luând-o mai de-a dreptul, Piskunov intră pe un loc viran, unde în toamnă fuseseră puse temeliile unei noi clădiri. Kostenko îl auzi bombănind, în timp ce se împiedica de grămezile de cărămizi îngheţate şi de fiarele armăturii. Începea să fie greu de mers. Luminile institutului abia se mai zăreau prin învârtejirea de zăpadă.

— Aşteaptă…, spuse în sfârşit Kostenko. Devine dificil… Să ne odihnim un pic.

Piskunov se lăsă pe vine lângă el.

…Ce se întâmplase oare? Îl cunoşteau pe URM mai bine decât oricine de la institut. Fiecare şurub, fiecare electrod, fiecare bucăţică de sticlă a acestui splendid mecanism trecuse prin mâinile sale. Credea că poate să prevadă fiecare dintre mişcările lui în orice împrejurare. Şi iată că-şi părăsise pivniţa „fără autorizaţie” şi se plimba acum prin centrală. De ce?

Comportarea lui URM e comandată de „creierul” său, un aparat extrem de complex şi subtil, construit din spumă de germaniu şi de platină şi din ferită. Maşinile de calculat obişnuite au câteva zeci de mii de celule, aceste organe elementare care primesc, păstrează şi dau semnale. Creierul lui URM cuprindea aproape optsprezece milioane de celule logice, ale căror programe prevedeau reacţiile la o multitudine de

situaţii, la diferitele variaţii de împrejurări, ca şi executarea unui număr uriaş de operaţii. Ce putuse influenţa „creierul” lui URM, programul său? Radiaţia motorului atomic? Nu, acesta era înconjurat de un puternic ecran protector de zirconiu, gadoliniu şi oţel cu bor. În mod practic, niciun neutron, nicio singură rază gama nu poate să străpungă acest ecran. Atunci receptorii? Nu, astă seară încă erau în perfectă stare. Explicaţia comportării lui URM trebuie deci căutată în însuşi „creierul” lui. În program, un program nou şi complicat, pe care l-a stabilit chiar el, Piskunov... Programul... Iată despre ce-i vorba!

Piskunov se ridică încet.

— E un reflex spontan! spuse el. Evident, e un reflex spontan! Idiotul de mine!

Kostenko îl privi speriat:

— Cum? N-am înţeles...

— Eu am înţeles! E de la sine... Dar cui i-ar fi dat prin cap? Totul mergea atât de bine...

— Priveşte! strigă deodată Kostenko.

Scoase un „Ah!” şi sări în picioare. Un fulger albastru tremurător lumină cerul cenuşiu închis de deasupra institutului şi, pe fondul acestei aurore, siluetele negre ale clădirilor se conturară foarte precise şi, în acelaşi timp, aproape ireale în furtună. Linia luminoasă care marca limita institutului tremură şi se stinse.

— Transformatorul! spuse Piskunov cu voce înăbuşită. Substaţia se află exact în faţa turnului reactorului. URM e acolo...

— Să alergăm! strigă Kostenko.

Se năpustiră. Vântul îi răsturna, se cufundau în găuri pline de zăpadă. Cădeau, se ridicau şi cădeau din nou.

— Mai repede, mai repede! spunea Piskunov.

Lacrimi smulse de vânt şi de emoţie îi curgeau pe obraji, îi îngheţau pe gene, îl împiedicau să vadă. Îl apucă pe Kostenko de mână şi îl târî după el, continuând să mormăie:

— Mai repede! Mai repede!

Fulgerul de deasupra institutului fusese observat şi în oraş. O sirenă urlă, ferestrele vilelor în care locuiau gardienii se luminară. Raza orbitoare a unui proiector mătură câmpul deschis, smulgând din întuneric dunele de zăpadă şi pilonii liniei de înaltă tensiune. Apoi lunecă pe zidul de piatră care înconjura

institutul şi se opri, în sfârşit, asupra porţilor lângă care se agitau mici siluete negre.

— Cine-i... acolo? întrebă Kostenko, care se sufoca.

— Paznicii. Miliţia, fără îndoială...

Piskunov se opri, se frecă la ochi şi continuă, cu vocea sugrumată:

— Porţile... le-au închis. Bravo! Deci... URM este încă acolo.

Evident, fusese dată alarma. Acum nu unul, ci trei proiectoare scormoneau spaţiul, de-a lungul zidurilor institutului. Vârtejuri de zăpadă dansau în lumina lor albastră. Printre urletele vântului se auziră strigăte. Cineva înjură. Apoi începură să huruie nişte motoare şi se auzi zgomot de şenile; buldozerele uriaşe ieşeau din garaj.

— Priveşte, Kostenko, spuse Piskunov. Priveşte cu atenţie. Asistăm la cea mai extraordinară vânătoare din istoria umană. Priveşte atent, Kostenko!

Kostenko îi aruncă o privire piezişă şi i se păru că faţa inginerului e scăldată în lacrimi. Poate că din pricina vântului...

Între timp, zgomotul şenilelor se deplasase spre dreapta. Buldozerele ajunseseră pe şosea. Se distingeau luminile farurilor lor.

— Cinci contra unu, murmură Piskunov. N-are nicio şansă.

Brusc, se petrecu parcă o schimbare de decor. Kostenko nu înţelese imediat ce se schimbase. Furtuna urla mai departe, vârtejurile de zăpadă continuau să măture solul, motoarele buldozerelor uruiau mereu, inexorabile şi ameninţătoare. Doar reflectoarele nu mai scotoceau câmpul. Se fixaseră asupra porţilor care erau acum larg deschise şi în preajma cărora nu se mai afla nimeni.

— Ce naiba se-ntâmplă? spuse Kostenko.

— Să fi...

Piskunov nu-şi isprăvi fraza. Împboldiţi de acelaşi elan, alergară spre institut. Erau la abia două sute de paşi de porţi când Piskunov se lovi aproape de un om care alerga în sens invers, cu o puşcă în mână. Înspăimântat, omul urlă şi sări într-o parte dar Piskunov îl apucă de umăr şi-l opri.

— Ce e?

Celălalt, înnebunit, voia să se elibereze, dar curând îşi recăpătă sângele rece şi scoase o înjurătură.

— El a scăpat, spuse el. A scăpat. A dărâmat porţile şi a fugit. Era gata să-l calce în picioare pe Makşev. Eu alerg după întăriri...

— Încotro a luat-o?

Miliţianul făcu un gest vag spre stânga:

— Parcă pe-acolo... Pe şosea...

— Atunci o să întâlnească buldozerele. Să mergem!

Deodată, ivindu-se din vijelie, ceva enorm înainta spre ei. Lumini roşii şi verzi îi făcură să clipească din ochi şi o voce aspră pronunţă fără nicio intonaţie:

— Bună ziua, ce mai faceţi?

— URM, opreşte-te! strigă Piskunov, cu o voce disperată.

Kostenko îl văzu pe miliţian alergând, pe Piskunov ridicând braţele şi agitându-şi pumnii. Apoi silueta enormă, înconjurată de un nor de aburi, trecu prin faţa lui, ridicând sus picioarele, şi dispăru în zăpadă.

III

După ce închise cu grijă uşa, ca totdeauna, URM făcu un pas şi se opri. Spaţiul înconjurător era plin de sunete, de mişcări, de radiaţii. Un foc bengalic de unde radio ilumina noaptea. În faţa lui URM, la treisprezece metri cincizeci, se afla o clădire scundă, cu ferestre mari zăbrelite, ale cărei ziduri radiau o strălucitoare lumină infraroşie. Dintr-acolo se auzea un bâzâit puternic. Fulgii de zăpadă se roteau cu milioanele prin văzduh, şi cei care se aşezau pe URM se topeau şi se evaporau imediat, într-atât încălzise motorul atomic carapacea sa de oţel.

URM întoarse capul şi hotărî că obiectul de studiu cel mai interesant era clădirea scundă. Găsi intrarea imediat, după cărarea care ducea până acolo. Edificiul era înconjurat de un rând de brăduţi şi URM întârzie puţin ca să frângă un trunchi şi să-l examineze. Apoi deschise uşa şi intră într-o încăpere strâmtă.

Cei doi oameni aşezaţi la masă săriră în picioare, privindu-l înspăimântaţi. URM închise uşa, ba chiar trase zăvorul şi se imobiliză în faţa lor.

— Ce mai faceţi? spuse el.

— Tovarăşul Piskunov? întrebă unul dintre ei, năucit.

— Tovarăşul Piskunov e plecat, răspunse URM pe un ton indiferent. Ce să-i transmit?

Oamenii nu-l interesau. Ceea ce-i reţinea atenţia era o făptură mică şi păroasă, ghemuită într-un colţ. „E caldă, vie, are un miros pătrunzător, nu e om”, hotărî URM şi spuse:

— Bună ziua, ce mai faceţi?

— Mr-r-r-r! răspunse făptura cu curajul disperării, arătându-şi dinţii albi ascuţiţi şi se ghemui şi mai mult, în colţul său.

Foarte absorbit de câine, URM rămăsese absolut indiferent faţă de miliţieni, care profitaseră de asta ca să se baricadeze îndărătul mesei şi al dulapului şi îşi scoteau în grabă revolverele.

Cu coada între picioare, câinele scheună şi vru să fugă. Dar URM era mult mai rapid decât el, mult mai rapid decât orice animal. Fără zgomot, cu iuţeala fulgerului, corpul său se întoarse, braţul i se alungi şi prinse câinele. În aceeaşi clipă răsună o împuşcătură; unul dintre miliţieni îşi pierduse sângele rece. Lovind cuirasa care alcătuia spatele lui URM, glonţul

scoase un sunet metalic, ricoşă şi se înfipse în perete. O bucată de tencuială căzu pe podea.

— Sidorenko, nu trage! strigă celălalt miliţian.

URM lăsă câinele care tremura tot şi-i fixă pe cei doi oameni palizi, dar hotărâţi, care stăteau în faţa lui cu armele în mâini. El adulmecă curios aerul îmbibat de mirosul necunoscut al pulberii fără fum. Câinele se refugiase între picioarele miliţienilor, dar URM nu-l mai luă în seamă. Se întoarse şi se îndreptă către cealaltă uşă, pe care se vedeau un craniu şi două tibii încrucişate, marcate de un fulger roşu. Stupefiaţi, miliţienii îl văzură pipăind încuietoarea cu degetele sale ca nişte cleşti. Uşa se deschise. Atunci venindu-şi în fire, se năpustiră pe urmele lui:

— Stai! Înapoi! Înapoi!

Se agăţau de şoldurile lui blindate, uitând totul pe lume, pierduţi de groază la gândul a ceea ce putea să facă monstrul de oţel pătrunzând în centrală. Dar URM nici nu-i băgă în seamă. Eforturile lor n-aveau niciun efect. Era ca şi cum ar fi vrut să oprească un tractor din mers. Atunci, unul dintre ei, dându-l în lături pe celălalt, trase întregul încărcător cu ţeava revolverului lipită de capul robotului. Sala se umplu de zgomotul detunăturilor.

URM se clătină. Scoica de ebonit a receptorului său acustic drept zbură în ţăndări. Antena curbă a radarului fu smulsă şi rămase atârnată de un fir. Bucăţi de sticlă sfărâmată căzură zăngănind.

URM nu fusese atacat niciodată până atunci. El nu avea instinctul autoapărării şi, desigur, n-avea şi nu putea să aibă nicio experienţă de luptă împotriva omului. Dar putea să confrunte faptele, să tragă concluzii logice şi să aleagă o linie de conduită care să-i garanteze maximum de securitate. Toate aceste operaţii mentale nu-i luară decât câteva fracţiuni de secundă. Apoi se răsuci şi înaintă spre oameni, cu cleştii săi groaznici întinşi ameninţător.

Miliţienii se despărţiră. Unul se refugie îndărătul tabloului de distribuţie, iar celălalt sări după blindajul de oţel masiv al celui mai apropiat transformator, încărcându-şi în grabă revolverul.

— Sidorenko! Fug în camera de gardă, telefonează, dă alarma! strigă el.

Dar Sidorenko nu izbuti să ajungă la uşă. URM se deplasa mult mai iute decât un om şi, imediat ce miliţianul ieşea dindărătul tabloului, din doi paşi era lângă el.

Atunci încercară să iasă în acelaşi timp. Zadarnic, URM alerga de la tablou la transformator cu viteza unui expres.

În urma unei mişcări neîndemânatice a robotului, tabloul se crăpase în două. Vântul sufla prin geamurile sparte de gloanţe.

În cele din urmă, acest joc îl plictisi pe URM şi el hotărî să nu se mai ocupe de cei doi oameni. Se opri brusc în faţa transformatorului şi-şi băgă mâna sub blindajul de protecţie. Miliţienii profitară de acest răgaz ca să ţâşnească în camera de gardă. În aceeaşi clipă răsună un trosnet asurzitor şi un fulger albastru umplu încăperea cu strălucirea sa orbitoare. Lumina se stinse. Un miros acru de metal ars, de fum, de lac topit se răspândi pretutindeni. Buimăciţi, miliţienii nu înţeleseră imediat ce se întâmplase. Apoi zgomotul unor paşi grei răsună în camera în care se refugiaseră, şi o voce metalică spuse în întuneric:

— Bună ziua, ce mai faceţi?

Zăvorul căzu, uşa scârţâi, silueta colţuroasă a monstrului de metal apăru o clipă în prag şi uşa se închise din nou.

URM îşi continuă călătoria în curtea institutului, înfundându-se în zăpadă şi ridicându-şi picioarele mai sus ca de obicei. Întunecimea era atât de mare încât organul său vizual în infraroşu nu-i slujea în mod practic la nimic. Nu distingea decât un slab halou împrejurul pântecului şi al picioarelor sale, pe care se topeau şi se evaporau fulgii de zăpadă. Câteva siluete umane, uşor fosforescente, se iviră printre clădiri. Dar URM nu le dădu nicio atenţie. El mergea orientându-se după radar, cu toate că nu mai putea să evalueze distanţele din pricina antenei smulse de gloanţe.

Îl interesau luminile îndepărtate ale oraşului care scânteiau prin neguri şi pe care fasciculele albastre ale proiectoarelor le făceau şi mai captivante. Merse până lângă zid, ezită şi o luă la stânga. Ştia foarte bine că în ziduri există totdeauna deschizături. Curând ajunse la una dintre ele. Erau nişte porţi mari de fier. Şi, mai ales, erau încuiate. De dincolo se auzeau voci neliniştite şi, printr-o crăpătură, pătrundea o rază de lumină de un albastru strălucitor.

— Bună ziua, spuse URM şi împinse porţile care, bine închise, nu cedară.

De departe se auzea un zornăit metalic. În spatele porţilor se petreceau fără îndoială lucruri foarte interesante. URM împinse mai tare, apoi se dădu înapoi, lăsă capul pe spate şi se năpusti asupra porţilor, lovindu-le cu pieptul său blindat. Vocile de dincolo tăcură, apoi cineva strigă pe un ton şovăitor:

— Înapoi! Atenţie, nu trageţi asupra diavolului ăsta!

— Bună ziua, ce mai faceţi? spuse URM.

Şi, luându-şi din nou avânt, se năpusti încă o dată. Porţile se prăbuşiră, smulse din ţâţânile care se dovediseră mai fragile decât broasca. URM trecu peste ele ca peste o punte, în timp ce miliţienii se dădeau în lături, şi se pomeni în plin câmp, unde vijelia de zăpadă se dezlănţuia cu furie.

Înainta, abia reuşind să-şi păstreze echilibrul pe pământul arat şi acoperit cu zăpadă mişcătoare. Deodată, solul se prăbuşi sub paşii lui şi căzu în zăpadă, care se evaporă în contact cu metalul încins. URM nu mai căzuse niciodată. Totuşi se sprijini imediat în mâini, braţele i se alungiră la maximum, genunchii i se îndoiră şi el se ridică.

Odată în picioare, rămase o clipă nemişcat, cercetând ceea ce se petrecea în jurul lui. În faţă, luminile vilelor scânteiau în noapte, în stânga, foarte aproape, se agitau trei siluete umane. Mai departe se auzea uruitul unor maşini care înaintau una după alta către porţi.

Trecând pe lângă oameni, URM îi salută, recunoscând într-unul dintre ei pe Stăpân, cel care putea să-l priveze de posibilitatea de a se deplasa. URM îşi amintea foarte bine de asta, aşa că grăbi pasul. Stăpânul rămase în urmă şi dispăru în vârtejurile de zăpadă.

URM ajunse pe şosea şi, imediat, o lumină strălucitoare îl scăldă din cap până-n picioare. Monştri metalici gigantici, purtând în faţa lor scuturi grele, veneau spre el. Se opriră, suflând cu mânie.

În picioare, la cinci paşi de primul buldozer, URM îşi rotea capul de la stânga la dreapta, repetând:

— Bună ziua, ce mai faceţi?

IV

Nikolai Petrovici sări de pe buldozer. Speriat, şoferul strigă:

— Încotro, tovarăşe inginer?

În aceeaşi clipă, Piskunov apăru pe şosea. Zburlit tot (îşi pierduse căciula de blană alergând), cu mâinile înfundate în buzunarele şubei, el ocoli buldozerul şi se opri în faţa lui URM. Între ei erau abia cinci paşi. Asemenea unui turn, URM îl domina pe inginer cu întreaga lui statură. Şoldurile îi străluceau în lumina farurilor, pântecele înconjurat de un nor de aburi îi era umed. Capul său rotund, cu ochii mici de sticlă ca scoicile receptoarelor acustice, cu nişte urechi clăpăuge şi cu antena radarului ridicată ca un corn, te ducea cu gândul la măştile stranii şi caraghioase pe care băieţii de la ţară le fac din pepeni ca să sperie fetele. El îşi legăna capul în cadenţă şi urmărea fiecare mişcare a lui Piskunov.

— URM, ascultă-mi ordinele!

URM răspunse:

— Sunt gata.

Cineva izbucni într-un râs nervos.

Piskunov făcu câţiva paşi şi puse mâna lui înmănuşată pe pieptul lui URM. Degetele îi alunecară rapid pe cuirasă, căutând punctul esenţial, întrerupătorul circuitului care lega creierul robotului cu sistemul de forţă şi de mişcare. Atunci se petrecu un lucru neaşteptat pentru toţi, în afară de Piskunov, care se temea de el mai mult ca de orice. Memoria lui URM păstrase asociaţii, legând acest gest al Stăpânului de o bruscă incapacitate de a se mişca. Degetele lui Piskunov abia atinseseră cheia, când robotul se întoarse cu tot corpul dintr-odată. Braţul său de oţel trecu pe deasupra capului lui Piskunov, care se feri în ultima clipă. Fără să se grăbească, URM făcu cale-ntoarsă. Nikolai Petrovici fu cel dintâi care-şi recăpătă sângele rece.

— Ei, băieţi! strigă el. Încercuiţi-l cu buldozerele! Tăiaţi-i drumul spre porţi... Piskunov! Ei, Piskunov!

Dar Piskunov nu-l asculta. În timp ce buldozerele înaintau de ambele părţi ale şoselei, ridicând nori de zăpadă, el alerga după URM.

— Stop, URM! strigă, cu voce ascuţită. Opreşte-te, animalule! Înapoi! Înapoi!

Abia mai putea să respire. URM mergea din ce în ce mai repede şi distanţa dintre ei se mărea. În sfârşit, Piskunov se opri, îşi băgă mâinile-n buzunare şi, cu capul vârât între umeri, îl privi pe URM îndepărtându-se. Nikolai Petrovici şi Riabkin îl ajunseră din urmă. Kostenko sosi ultimul.

— Chiar avea rost să fugi! spuse Nikolai Petrovici supărat.

Piskunov păru să nu-l fi auzit.

— Nu se mai supune, murmură el. Înţelegi, Nikolai? Nu se mai supune. Un reflex spontan… E limpede ca apa de izvor.

Nikolai Petrovici dădu din cap:

— Şi eu m-am gândit la fel.

— Ce poveste! exclamă Riabkin. E ca şi cum ai lăsa trenurile să-şi aleagă ele însele oraşul şi ruta.

— Ce-nseamnă reflex spontan? întrebă timid Kostenko.

Nimeni nu-i răspunse.

— Oricum, e magnific! spuse Nikolai Petrovici.

Îşi suflă nasul cu zgomot, băgă batista în buzunar şi reluă:

— Nu se mai supune! Asta-i bună…

— Să mergem! hotărî Piskunov.

Între timp, buldozerele se desfăşuraseră în semicerc şi se apropiau de URM, care-şi vedea de drum liniştit. Unul dintre ele îi ieşi în faţă pe şosea, altul venea din spate, iar celelalte trei se grăbeau din laturi, două din stânga şi unul din dreapta. URM observase de mult că încearcă să-l înconjure dar, fără să le dea atenţie, continuă să înainteze până ce lovi unul dintre ele cu pieptul. Împinse. Buldozerul se mişcă puţin şi şoferul apucă manetele de comandă. URM se dădu înapoi, îşi luă vânt şi se aruncă asupra maşinii. Se auzi un zgomot de fiare care se ciocnesc, scoţând scântei. În aceeaşi clipă, al doilea buldozer îşi lipi scutul de spatele lui URM, care se imobiliză, rotindu-şi doar capul de jur împrejur. Asemenea unor şerpi negri, micromanipulatoarele ţâşniră de sub carapacea care-i acoperea pieptul, pipăiră partea superioară a scutului şi dispărură din nou. Alte două buldozere se apropiară din stânga şi din dreapta, blocând ultimele ieşiri. URM era prizonier.

— Tovarăşi ingineri! Tovarăşe Piskunov! Ce facem acum? strigă şoferul primului buldozer.

— Tovarăşul Piskunov e plecat. Ce să-i transmit? spuse URM.

Ridică pumnul şi lovi scutul de metal. Apoi reîncepu. Lovea cu regularitate, ca un boxer la antrenament, înclinându-se uşor de fiecare dată. Jerbe de scântei izvorau de sub pumnii săi enormi.

Piskunov, Nikolai Petrovici, Riabkin şi Kostenko sosiră în goană.

— Trebuie să facem ceva, repede, spuse Riabkin neliniştit. O să se schilodească!

Fără un cuvânt, Piskunov se urcă pe şenila buldozerului, dar Riabkin îl apucă de poalele şubei şi îl trase înapoi.

— Ce faci? îl întrebă Piskunov iritat.

— Eşti singurul care-l cunoaşte pe URM în cele mai mici amănunte, răspunse Riabkin. Dacă te loveşte... e o treabă care poate dura luni de zile. Trebuie să încerce altcineva.

— Are dreptate, îl sprijini Nikolai Petrovici. Am să...

Unul dintre muncitorii care-i înconjurau pe ingineri interveni:

— Alegeţi dintre noi! Suntem mai tineri, mai sprinteni.

— Mă duc eu, spuse Kostenko, cu un aer sumbru.

Nikolai Petrovici le aruncă o privire ironică:

— Cine dintre voi ştie ce trebuie făcut?

Tăcură.

— Vedeţi? Numai eu ştiu. Aşa că dacă mi se întâmplă... ceva... chemaţi-i pe asistenţi. Nu-l lăsaţi pe Piskunov să se apropie!

Îşi scoase şuba şi se urcă pe buldozer. Piskunov încercă să se smulgă din strânsoarea lui Riabkin.

— Lasă-mă, Riabkin! E o prostie! Eu însumi trebuie să...

Riabkin nu răspunse. Kostenko trecu de cealaltă parte şi-şi lăsă mâna greu pe umărul lui Piskunov, care se linişti, şi, muşcându-şi buzele, începu să-l urmărească pe Nikolai Petrovici.

URM continua să se zbată. Partea inferioară a trupului său era ţinută solid de buldozere, dar partea superioară era liberă. Iute ca fulgerul, el se întorcea dintr-o parte într-alta, lovind scuturile buldozerelor cu pumnii săi de fier. Rotocoale de aburi urcau în jurul lui în întuneric. „Trei sute de kilograme de forţă vie în fiecare pumn”, îşi aminti Kostenko.

Cu dinţii strânşi, ghemuit între buldozere la picioarele lui URM, Nikolai Petrovici aştepta momentul favorabil. Zgomotul metalului lovit îi răsuna dureros în urechi. Ştia că URM îl observase. Din când în când, ochii de sticlă se opreau asupra lui.

— Încetişor, încetişor, murmura Nikolai Petrovici din vârful buzelor. Încetişor, prietene! Nu lovi atât de tare, prostule!

Deodată, un sunet nou se auzi sub lovituri. Ceva cedase. Era braţul lui URM sau scutul unui buldozer? Nu se mai putea aştepta. Nikolai Petrovici plonjă sub pumnul lui URM şi se lipi de trupul lui. Şi din nou URM îi ului pe toţi. Braţele îi căzură. Zgomotul încetă. Se auziră din nou urletul furtunii pe câmp şi uruitul motoarelor. Palid şi scăldat în sudoare, Nikolai Petrovici se ridică şi întinse mâna către pieptul lui URM. Se auzi un pocnet sec. Luminile roşii şi verzi care străluceau pe umerii lui URM se stinseră.

— S-a făcut! suspină Piskunov şi închise ochii.

Imediat toată lumea începu să vorbească exagerat de tare, pretutindeni se auziră râsete şi glume. Şoferii îl ajutară pe Nikolai Petrovici să coboare. Piskunov îl îmbrăţişă.

— Acum, haidem la Institut, spuse el. Avem de lucru. Ne va trebui poate o săptămână, o lună... Dar e necesar să-l descotorosim pe URM de capriciile lui şi să facem din el un adevărat instrument universal de lucru.

V

— Ce s-a petrecut deci cu URM? întrebă Kostenko. Şi ce este un reflex spontan?

Rupt de oboseală, cu chipul tras după această noapte albă şi agitată, Nikolai Petrovici răspunse:

— Vezi tu, URM a fost construit la comanda Departamentului comunicaţiilor interplanetare. Ceea ce-l deosebeşte de cele mai complexe maşini cibernetice este faptul că a fost conceput să lucreze în condiţii pe care nici programatorul cel mai genial nu le poate prevedea. De pildă, cine poate şti care vor fi condiţiile pe Venus? Poate că planeta e acoperită în întregime de oceane sau de pustiu... poate că de junglă sau de lavă arzătoare. Nu e posibil să trimiţi acolo oameni. E prea periculos. Aşa că vor fi trimişi zeci de URM-i. Dar ce program să le impui?... Din păcate, nivelul actual al ciberneticii nu ne îngăduie să-i învăţăm să „*gândească*” abstract...

— Adică?

— Ei bine... Închipuie-ţi că trimitem o maşină cibernetică să prospecteze un loc necunoscut: să constate natura terenului, să descopere existenţa mineralelor, a florei şi faunei etc. Noi vrem să facă înconjurul locului respectiv, apoi să traverseze cercul astfel trasat prin mijloc, de la Nord la Sud. Dacă ştim că terenul e neted ca masa asta, maşina cibernetică poate fi extrem de simplă: unul sau două receptoare, o busolă giroscopică şi câteva relee. Zeci de mii de maşini de felul acesta conduc actualmente tractoarele şi secerătoarele-legătoare automotoare pe câmpurile sovhozurilor. Pentru asta, repet, trebuie ca terenul să fie relativ neted şi, cum se spune, fără capcane. Dar cum să facem dacă nu-l cunoaştem? Dacă e plin de râpe, de râuri adânci, de mlaştini? Robotul nostru riscă să se sfărâme, să se înece sau să se înnămolească... În vederea unor astfel de eventualităţi, trebuie să-l înzestrăm cu un „creier” mai complex, să-i furnizăm un program mult mai amănunţit. De pildă, putem să-l „deprindem” pe robot să caute vadurile, să-i interzicem să se aventureze în locurile adânci sau să se apropie de marginea râpelor. Putem să-l “învăţăm” să evite obstacolele sau, dacă e posibil, să treacă peste ele, utilizând diverse dispozitive, cum ar fi puternicul sistem stabilizator al lui URM sau braţele şi picioarele sale... De asta l-am şi înzestrat cu braţe şi picioare,

căci roţile sau şenilele sunt departe de a face faţă în toate cazurile.

— Toate sunt clare, spuse Kostenko nerăbdător. Ceea ce mă interesează...

— Altceva, continuă Nikolai Petrovici imperturbabil. Să spunem că programul nostru prevede că dacă robotul întâlneşte un zid trebuie să-l ocolească. Dar n-am ţinut seama că pe teren poate fi un desiş. Pentru robot va fi acelaşi lucru ca un zid şi se va apuca să-l ocolească, de vreme ce ar fi putut foarte bine să treacă prin el.

— Înţeleg, spuse Kostenko.

— Sau, temându-se să nu se înnămolească, l-am „deprins” să evite terenurile moi. Şi el evită arăturile, nisipurile, turba – care nu prezintă nicio primejdie. Iată motivele pentru care trebuia să-l “învăţăm” pe robot să acţioneze în orice condiţii, chiar cele mai extraordinare, chiar cele despre care n-avem cea mai mică idee. Maşina noastră trebuia să dobândească noi calităţi, să “înţeleagă” că un desiş poate să prezinte aceleaşi caracteristici ca un zid, fiind de fapt altceva, şi că poate fi străbătut. Că dacă mlaştina declanşează semnalul „teren moale”, nu e totuşi singura în stare să producă acest efect. Într-un cuvânt, robotul trebuia să se deprindă să facă abstracţie de relaţiile logice particulare de genul „teren moale-mlaştină” sau „obstacol gros oprind lumina-zid”. Dar cum să-l “înveţi” asta?... Piskunov a propus atunci să creăm o maşină care să-şi stabilească singură programul. „Creierul” lui URM a fost dotat cu un program care-l incită în primul rând să umple celulele goale ale memoriei lui. Cu alte cuvinte, i-au inoculat lui URM „pasiunea” de a experimenta, de a căuta să afle lucruri noi. Acest program (pe care-l numim program intern) a fost aplicat pe programul principal şi se află în interacţiune cu el. Piskunov socotea că URM, aflându-se în faţa unui factor nou, neprevăzut, nu va da înapoi, nu va trece nepăsător, ci va căuta – în cadrul posibilităţilor oferite de programul principal – să ştie despre ce-i vorba şi apoi va depăşi obstacolul, dacă poate fi depăşit, sau va utiliza noile cunoştinţe în folosul programului principal. Înseamnă că, fără ajutorul omului, URM trebuia să aleagă linia de conduită cea mai avantajoasă în fiecare caz dat. La drept vorbind, noi credeam că teoretic e posibil, dar practic...

Combinarea programului intern cu programul principal a zămislit mii de posibilităţi noi şi neprevăzute în reacţie la influenţele exterioare. Piskunov le-a calificat drept reflexe spontane. Aceste mici programe ivite spontan au înăbuşit, dacă se poate spune astfel, programul principal. Programul intern a devenit determinant şi URM a început „să se conducă” el însuşi.

— Şi ce-i de făcut?

— O să apucăm pe alt drum, răspunse Nikolai Petrovici, întinzându-se şi căscând. O să perfecţionăm capacităţile analitice ale „creierului”, sistemul de recepţie...

— Şi reflexul spontan? Nimeni nu se interesează de el?

— Şi încă cum! Piskunov are de pe acum o idee. URM-ii vor fi totuşi cei dintâi care vor pleca pe planetele necunoscute şi vor prospecta adâncurile submarine. Nu va fi nevoie să primejduim vieţi omeneşti... Ia ascultă, Kostenko, ce-ar fi să ne culcăm? Ai să lucrezi cu noi şi ai să ştii totul, pe cuvântul meu!...

Balin Feri
Casa de vacanţă

Era sâmbătă dimineaţa, aşa că stăteam tolănit pe o terasă la marginea parcului şi îmi savuram cafeaua. Lumea dormea încă, rareori trecea câte o maşină pe drum, puţinii trecători ce ieşiseră să dea ochii cu noua zi păreau încă adormiţi şi până şi vrăbiuţele din parc păreau să moţăie. M-am uitat iarăşi la ceas, stăteam deja de un sfert de oră şi nici urmă de Daniel, deşi m-a trezit spunând că vrea urgent să-mi vorbească. Până la urmă se pare că nu era chiar atât de urgent…

Mă bătea deja gândul să mă întorc acasă şi să mai trag un pui de somn, când a oprit un taxi şi a coborât prietenul meu. Mi-a fost de ajuns să-i arunc o privire cât să-mi dau seama că nu închisese ochii de cel puţin două zile, avea trăsăturile obosite şi cu cele două cearcăne accentuate ar fi fost primit fără rezerve la orice zoo pe post de panda. Nici măcar o privire nu mi-a aruncat până nu şi-a primit cafeaua comandată şi nu a sorbit o gură sănătoasă. Îi tremurau mâinile într-un asemenea hal încât reuşise să-şi scoată ţigara din pachet de-abia la a treia încercare. După câteva fumuri inspirate până în fundul plămânilor păru în sfârşit mai relaxat, s-a lăsat pe spate şi a început cu scuzele de rigoare:

– Iartă-mă că te-am dat jos din pat la prima oră, dar trebuie neapărat să-ţi vorbesc. Fii atent, ţi s-a întâmplat vreodată să simţi că îţi pierzi minţile? Hei, nu râde, serios că nu-i de râs!

S-a oprit o clipă din vorbit aruncând o privire împrejur căutând parcă ceva, a râs apoi nervos.

— Încă tot aştept să apară de undeva ăştia de la camera ascunsă. Fii atent. Ţii minte că ţi-am povestit acum vreo jumătate de an că am găsit un teren de cinci-şase hectare?

Am dat din cap aprobator, doar mă bătuse la cap câteva zile sa-l cumpărăm împreună.

— Ei bine, am cumpărat pământul acela. O zonă superbă, pădurea acoperă cam două hectare, la marginea proprietăţii trece un pârâu, localnicii spun că se pot prinde păstrăvi. Mă rog, nu despre asta vreau să-ţi vorbesc. Am fost pe acolo acum două luni, doar în trecere, atât cât să mă asigur că nu s-au apucat localnicii să-mi taie din pădure. Toate erau cât se poate de în regulă, mă gândeam atunci la cât voi avea de umblat şi câtă

şpagă va trebui să dau până să obţin autorizaţiile necesare să-mi ridic acolo o cabană... Uite că până la urmă nu trebuie să umblu deloc. Acum trei zile, când am ajuns acasă seara, am găsit în poştă o amendă. Zdravănă. Am râs fiind convins că e o greşeală, eu nu am construit niciodată nimic, cu atât mai puţin fără autorizaţie. Aşa că alaltăieri m-am dus la primărie şi m-am luat de ăia făcându-i în toate felurile într-un discurs în care termenul cel mai frecvent şi mai puţin jignitor a fost cel de incompetent. Când eram mai pornit, apare de undeva un funcţionar şi-mi pune în mână o poză, uite asta.

M-am uitat la poză. O casă cu etaj, uşă de stejar sculptat la intrare, terasă, geamuri termopan cu rame din lemn sau o imitaţie foarte nimerită. În spatele casei, la câţiva metri, se vedea pădurea.

— Pentru casa asta am luat eu amenda. A fost construită pe terenul meu. Ieri m-am suit în maşină şi m-am dus până acolo. Localnicii susţin că ei nu au văzut pe nimeni şi că nici nu ţin minte să fi urcat încolo maşini cu materiale. Chiar mai mult, văcarul satului susţine sus şi tare că acum două săptămâni încă nu era nicio casă pe acolo, trecuse cu ciurda şi ar fi observat. Nea Vasile, dulgherul, tu nu-l cunoşti, zice că acum câteva zile, să tot fie vreo zece, a văzut o lumină pe acolo. L-am luat la întrebări, aşa am aflat că de fapt văzuse ceva într-o noapte, o lumină care venea de undeva dinspre apus şi căzuse printre copaci. Am întrebat şi pe alţii, dar tot ce au făcut a fost să mă lămurească în privinţa lui nea Vasile. De când s-a pensionat bea cam mult, aşa i se întâmplase şi să se întâlnească într-o noapte în faţa casei cu părintele Ieremia, ăla de-a murit cu 20 de ani în urmă şi după cum susţine fostul dulgher, acest amănunt nu l-a împiedicat pe bunul părinte să stea întreaga noapte cu el la băut de ţuică de prună şi jucat filcău. Cert este că există casa. Cineva a construit-o, chiar dacă nu se ştie cine, când şi de ce. Am cerut un hârleţ şi o lopată de la primarul satului, este un om de bună-credinţă deşi el a fost cel care informase autorităţile judeţene de apariţia unei case pe deal. M-am întors la casă şi am săpat o groapă de aproape un metru, chiar lângă perete. Ce te uiţi aşa la mine? Voiam să găsesc urme de moloz, de mizerie, ceva rămas de pe urma şantierului şi acoperit cu pământ înainte de a fi plantată iarba înapoi. Nicio urmă. Chiar mai mult, casa nu are fundaţie. Sub casă este pământul intact şi chiar şi iarba e acolo

încă, atâta tot că s-a îngălbenit de când stă fără lumină. E ca şi cum ar fi aşezat cineva casa de-a gata. Înăuntru este chiar şi mobilă, aranjată cu gust. Casa este legată la apă, am făcut şi pipi şi, din reflex, am tras apa. Curge. Apă curată, limpede, deşi nu iese nicăieri nicio ţeavă afară, dacă nu cumva au săpat o fântână sub casă şi au băgat un hidrofor. Funcţionează şi canalizarea deşi nici conducta de scurgere nu iese pe nicăieri şi nici nu am văzut să se fi săpat undeva un puţ colector. Îţi mai zic? Arde lumina. Casa e legată la curent, firma de electricitate nu ştie nimic, nu au nicio reţea în apropiere, înăuntru în casă nici pomeneală de generator. Aşa că m-am întors aseară chiar mai nelămurit decât am fost dimineaţă. De asta mă şi gândisem că o fi o glumă făcută de cine ştie cine. Până una alta, trebuie să mă duc să plătesc amenda, ori să-i las pe cei de la primărie să demoleze construcţia. Oricum voiam să fac acolo o cabană, ceva în genul ăsteia, aşa că o voi păstra, rămâne să mă înţeleg cumva cu firma care s-a ocupat de construcţie, asta pe când s-o arăta cineva la faţă.

Păi da, ăsta-i bunul meu prieten Daniel Cercel. Are noroc ca nimeni altul. Cumpăra un teren şi cineva din greşeală îi construieşte o casă. Doamne, de ce nu mă păcăleşte şi pe mine lumea aşa?

— Am fost atent, Daniel, impresionantă poveste. Ce nu înţeleg eu este motivul pentru care a trebuit să fiu dat jos din pat la prima oră. Ce voiai? Să te consolez că te-ai ales cu o casă de vacanţă? Să te felicit?

— Hai, măi, de ce eşti aşa? Eu am vrut să-ţi povestesc pentru că sincer mă nelinişteşte ceva. Ştii bine că nu-mi plac surprizele şi dacă e să am noroc, atunci prefer să câştig bani la loterie şi să-mi construiesc o casă aşa cum vreau eu. Treaba asta îmi pare dubioasă şi nu vreau să am de-a face cu ea.

— Vinde-o. După ce plăteşti amenda, dacă obţii şi autorizaţiile necesare cât să fii cu actele în regulă, o pui în vânzare, doritori se găsesc.

— Să ştii că aşa am să fac. Este ceva în neregulă cu toată treaba asta. Nu sunt eu nici bisericos, nici nu cred în fantome, nici măcar în cele de preoţi, nu am nicio treabă cu ştiinţele, cu atât mai puţin cu cele care încep cu para… şi nu am citit o carte SF niciodată, dar treaba asta nu-mi place. Tu simţi când cineva

te priveşte? Eu senzaţia asta am avut-o când am intrat în casa aia şi…

Am aşteptat să continue, dar se pierduse în gânduri. După câteva minute şi-a ridicat iarăşi privirea spre mine şi am fost surprins să văd în ochii prietenului meu că se simte hăituit.

– Şi ce?

A tăcut o bună bucată de vreme, apoi s-a întins şi şi-a pus mâna peste mâna mea.

— Mă cunoşti de o viaţă, am copilărit împreună, am făcut toate trăsnăile din tinereţe împreună. Am fost la nunta ta şi am fost de faţă şi când ai divorţat. Tu mi-ai fost naş şi mi-ai botezat copilul. Îmi eşti mai apropiat decât fratele, aşa că te întreb pe tine, spune-mi, crezi că e posibil să fiu nebun? Să sufăr de halucinaţii? Există vreo boală care să se manifeste prin a vedea lucruri imposibile?

— Din câte ştiu eu, nu eşti nebun, altfel nu ai fi prietenul meu. În privinţa bolilor, ce-aş putea să spun? Există de toate felurile, de le-ar lua ăla cu corniţe. De ce mă întrebi?

— Fii atent, îţi spun ceva, dar dacă vei râde de mine, îţi promit că nu mai vorbesc cu tine toată viaţa.

— Măi să fie, e chiar aşa de gravă treaba?

— Da, este. Pentru mine este. Dacă ai fi fost tu în locul meu ai considera şi tu la fel.

— Bine, bine, promit că nu râd.

— Mda, văd că deja râzi şi încă nici nu am spus nimic. Treaba ta, eu te-am avertizat. Îţi spun pentru că numai în tine mă pot încrede. Casa aia trăieşte.

Sincer, nu mi-a venit să râd. Îl vedeam mult prea tulburat pe Daniel, aşa că, în loc să zâmbesc, am simţit cum mi se ridică părul pe ceafă.

— Cum adică trăieşte?

— Ţi-am zis că am săpat lângă perete? Chiar lângă perete, ajunsesem la aproape un metru în adâncime. Poate aş mai fi săpat, dar m-am oprit din cauză că… din cauză că…

A tras adânc aer în plămâni, dar cuvântul tot nu voia să iasă. Nu l-am văzut aşa agitat niciodată. Parcă era alt om, nu cel pe care îl cunoşteam de atâta vreme. Până la urmă s-a adunat şi chiar dacă se bâlbâia îngrozitor, ceea ce nu mai observasem la el în nicio altă ocazie, a continuat:

— Di-din ca-ca-cau cauză că sss-a s-a miş-miş-miş …mişcat.

— Cine s-a mişcat?

— Ca-ca-casa.

— Mai să fie! Cum s-a mişcat? Ca la cutremur?

Nu mi-a răspuns multă vreme. Şi-a aprins altă ţigară, a mai băut o gură de cafea şi m-a privit vreme îndelungată. Când a deschis iarăşi gura, părea să fi depăşit momentul de criză.

– Da, ceva în genul acela. Nu ştiu sigur dacă se mişcase atunci ori mi s-a părut, în orice caz sărisem afară din groapă şi nu mi-a venit să mai intru la loc. Mi-am zis că sigur mi s-a părut numai, aşa că am lăsat lopata din mână şi am intrat în casă. Uşa era deschisă, avea o încuietoare, dar nu era nicio cheie. Am căutat destul de mult când m-am decis să plec, dar degeaba. Aşa că am lăsat uşa deschisă cum am găsit-o.

– Bine, măi, dar dacă ţi s-a părut numai că s-a mişcat, atunci de ce erai aşa speriat?

– Tocmai aici e buba. Când am ieşit afară m-am convins că se mişcase. Mă dusesem să iau lopata şi hârleţul pentru a le înapoia primarului, erau acolo unde le lăsasem, lângă groapă. M-am apucat s-o acopăr, chiar aruncasem vreo trei-patru lopeţi până să-mi pice fisa şi să plec în grabă de-acolo. Am fugit în aşa hal încât am uitat până şi de maşină, o lăsasem la marginea pârâului.

— De ce anume ţi-ai dat seama? De ce ai fugit? Zi, dom’le, odată, că-mi scoţi peri albi.

— A, da, de ce am fugit… Casa era la patru-cinci metri de groapă. Cât am fost înăuntru s-a dat mai încolo.

— Cum dracu’? Hai măi, fii serios! Chiar vrei să cred aşa ceva?

Era serios, al naibii de serios, chiar speriat bine.

– Eu speram nu numai să mă crezi, ci chiar să-mi dai vreo explicaţie logică. Casa s-a dat mai încolo, nu glumesc. A rămas o porţiune de câţiva metri pătraţi de iarbă galbenă între groapă şi casă. Uite, ştiu că este ceva incredibil, şi dacă tu mi-ai fi povestit aşa ceva, nici eu n-aş fi crezut. Ştiu că aşa ceva este imposibil, dar atunci când vezi cu propriii ochi e mai greu să spui că nu se poate.

Trebuia să-l liniştesc cumva, aşa că i-am servit o explicaţie care, la o analiză oarecare, nu ar fi rezistat, eram însă convins că Daniel mă va crede, nu de alta, dar el voia cu disperare să creadă orice, numai inexplicabilul nu.

— Ştii, dacă stau să mă gândesc, de fapt este posibil. Am auzit de un caz asemănător. Un tip oarecare avea o casă, tot aşa, fără fundaţie. Solul era unul dificil, un amestec de argilă şi loess, argila în contact cu apa se umflă, loess-ul în schimb are contracţii atât de mari, încât se numesc deja prăbuşiri. Aşa că omul plecase la serviciu dimineaţa şi seara când s-a întors acasă şi-a găsit casa la aproape zece metri, alunecase jos de pe deal.

— Să ştii că asta trebuie să fie! Este puţin în pantă locul şi acolo. Cum de nu m-am gândit la asta! Am tras o sperietură soră cu moartea şi uite că până la urmă se dovedeşte că numai din prostia mea…

L-am lăsat pe Daniel să creadă povestea asta, eu căzusem însă pe gânduri. Am mai povestit câteva minute despre una-alta, apoi am pornit spre casă. Mă gândeam dacă nu cumva ar fi trebuit să-mi târăsc prietenul până la spital să i se facă nişte analize. Pe de altă parte, mă gândeam şi că nu ar strica să fac o vizită la casa aia, nu era foarte departe, în trei ore cu maşina ajungeam fără probleme, în ciuda faptului că drumul încolo era vai de mama lui. Până la urmă m-am luat cu altele şi când mi-am amintit, după aproape o lună parcă, nu mai avea niciun sens sa mă plimb până acolo.

A urmat o perioadă de câteva săptămâni de linişte în privinţa casei. Daniel reuşise să rezolve întreaga hârţogărie, avea acum totul în regulă. Explicaţia dată de mine îl liniştise, dar se ferea totuşi să mai treacă prin zonă. A tot aşteptat să apară constructorii, dar degeaba, nimeni nu venise să revendice lucrarea. Mi-a zis într-o zi la telefon că a pus casa în vânzare şi aşteaptă eventualele oferte.

A şi apărut până la urmă un cumpărător, un oarecare domn Petrescu, mare avocat prin capitală. Deocamdată nu au vorbit de preţ, nu de alta, dar de-abia în weekend putea veni acesta să vadă despre ce-i vorba. Daniel, după cum ţinuse să mă informeze, spera să-i însoţesc, iar eu nu aveam nimic împotrivă.

Două zile, atât am stat în satul acela din Apuseni. Aer curat, oameni primitori şi mâncare sănătoasă. Ne-am cazat la hanul din capătul satului, l-am vizitat pe domnul primar, am fost ospătaţi cu pâine proaspăt scoasă din cuptor, slănină, ceapă şi brânză, aşa cum se cuvine. Mi-a picat mai bine decât orice bucate alese de la cel mai select restaurant. Linişte cât cuprinde şi eterna toropeală din satele noastre, nu degeaba spunea Blaga

că veşnicia s-a născut la sat, aici toate par să dureze de când e lumea şi sunt convins că toate la fel vor rămâne chiar şi când lumea nu va mai fi. Un loc atât de frumos, încât chiar mă bătea gândul să-i propun lui Daniel să-mi vândă mie casa. Nu aveam eu toţi banii necesari, dar i-aş fi dat în timp.

Domnul Petrescu s-a dovedit a fi un tip de gaşcă. Familist convins, venise însoţit de nevastă, copii, un băiat de şase ani şi o fetiţă de trei, doi îngeraşi mici şi blonzi cu imenşi ochi albaştri. Doamna Petrescu, cea de la care moşteniseră ăia mici culoarea părului şi a ochilor, era de-a noastră, din Ardeal. Se născuse undeva în partea Sibiului şi l-a cunoscut pe Petrescu în timpul facultăţii. Dragoste la prima vedere între un moldovean şi o ardeleancă. Nu mă mir, Petrescu părea a fi întruchiparea carismei, pe când ea ar fi putut poza la orice oră pentru Playboy. Copiii se jucau în curte cu imensul ciobănesc al hangiului. Deea, cum ne ceruse să-i spunem, plecase până la magazin pentru câteva mărunţişuri necesare, în timp ce noi ne cinsteam cu soţul ei la umbra nucului bătrân. Avocatului îi spuneam tot Petrescu, nu de alta, dar prenumele îi era tot Daniel şi s-ar fi creat confuzie. După praful drumului şi stresul cotidian al capitalei, eventualul cumpărător era extaziat, cu sticla de bere în mână şi râzând cu gura până la urechi îi spusese lui Daniel că în cazul în care casa arăta la fel de bine pe cât arăta satul de liniştit, atunci poate considera tranzacţia ca şi încheiată, nu de alta, dar el era dispus să dea oricât şi orice cu excepţia soţiei şi a copiilor. Daniel s-a prins în vorbă şi i-a răspuns zâmbind să aibă grijă ce promite, poate îi cere să doneze vreun rinichi. Petrescu nu se lăsă însă speriat de aşa ceva, avea replica deja pe ţeavă.

— Până şi un testicul îţi donez dacă e cazul, mă descurc eu şi cu unul…

Am râs toţi trei la gluma asta. Era o atmosferă relaxată, parcă ne ştiam cu toţii de o viaţă. A ţinut însă veselia şi buna dispoziţie doar până după-amiază, până ne-am dus la casă. Pe drum, am văzut deja că Daniel se străduia să-şi scoată gândurile aiurea din cap, dar nu aveam cum să-l ajut. Orice aş fi spus, riscam să-l alarmez pe Petrescu, aşa că mi-am ţinut gura. Casa era superbă, arăta exact ca în poza pe care am văzut-o în urmă cu câteva luni, totuşi era ceva diferit, nu ştiu ce anume, poate vreun amănunt care îmi scăpa. Atunci când s-a ivit dintre copacii de pe marginea drumului de ţară, Petrescu s-a oprit de

parcă ar fi prins rădăcini, iar Deea nu s-a abţinut să scoată un “Oau” de încântare. Era într-adevăr o casă superbă, nu avea cum să nu-ţi placă. Totuşi unii erau de altă părere. Daniel şi fetiţa soţilor Petrescu. Primul nu s-a manifestat decât cu un spasm involuntar, doar de mine observat, fetiţa în schimb s-a pus pe bocit din senin. S-au străduit mult şi bine părinţii ei până au potolit-o, dar s-a pus iarăşi pe plâns imediat ce am încercat să ne reluăm drumul. Până la urmă am convenit să rămână Daniel cu ea şi să se joace la marginea pârâului, iar eu să arăt casa noilor proprietari.

Aşa am şi făcut. Nu am putut să nu observ groapa care, între timp, se acoperise cu tot felul de buruieni. Era într-adevăr la câţiva metri de casă şi nu m-am putut abţine să nu zâmbesc la gândul că acea casă ar fi putut s-o ia la sănătoasa şi să găsim, în locul ei, un teren viran.

Înăuntru toate erau aşa cum mi le descrisese Daniel. Mobilă de bun gust, o bucătărie, un salon şi o baie la parter, două dormitoare şi o altă baie la etaj. În bucătărie era un dulap care îmi atrăsese atenţia. O piesă pentru care orice colecţionar ar fi plătit bani grei, avea pe puţin 250-300 de ani, era din lemn masiv, stejar sau gorun, sculptat, înalt până la tavan. Un singur defect avea, în ciuda faptului că era atât de vechi, uşa din stânga a părţii de jos avea o crăpătură lungă de câteva zeci de centimetri. Cred că se pricepea şi Petrescu la antichităţi, pentru că a analizat atent dulapul, i-a deschis uşile şi a pipăit formele sculptate în relief.

Nu a fost nevoie de niciun fel de discuţie între cei doi soţi pentru a conveni asupra cumpărării, s-au uitat unul la altul şi au dat din cap zâmbind. Aşadar tranzacţie ca şi încheiată, trebuia doar stabilit preţul şi basta. Erau toate bune şi frumoase şi totuşi ceva se pierduse din atmosfera de dinainte. Mergând spre sat, toată lumea tăcea şi se gândea la ale lui. Chiar şi eu, sau mai ales eu. Observasem ceva în casa aia şi gândul nu-mi dădea pace. Daniel nu intrase, aşa că nu avea cum să observe, iar soţii Petrescu nu aveau de unde să ştie… Eu însă nu puteam ignora amănuntul. În casa aia nu făcuse nimeni curat, niciodată, totuşi nu exista nici cel mai mic grăunte de praf nicăieri, geamurile erau atât de curate de parcă le-ar fi lustruit cineva cu câteva minute înainte şi pe terasă sau pe scările din faţa casei nu era

nici măcar o singură frunză uscată, deşi vântul îngrămădise destule cam peste tot în altă parte.

Întorşi la han, încetul cu încetul ne-a revenit buna-dispoziţie de dinainte. Petrescu a făcut o ofertă, Daniel a acceptat-o din prima, şi erau amândoi convinşi că făcuseră o afacere excelentă. Eu, în schimb, n-aş mai fi vrut să stau în casa aia nici dacă ar fi fost ultima rămasă în picioare pe tot pământul. Nu ştiu de ce, dar mă luau fiori reci când mă gândeam la ea.

În seara aceea am avut ocazia să-l cunosc pe nea Vasile, cel care a fost cândva cunoscut ca fiind dulgherul, dar care, între timp, îşi câştigase renumele de beţivul satului. Venise mânat de curiozitate, voia să vadă cum arată domnii de la oraş. După cum îi luceau ochii, era clar că gustase deja ceva bun, nu mult, doar cât să-i fie dispoziţia la cote înalte. Intrase în curtea hanului cu mâinile întinse în lateral, de parcă ar fi încercat să-şi ţină echilibrul pe un fir subţire. Pe mine m-a ochit primul şi venea cu mâinile întinse.

— Aaaa, domnii de la capitală! Ce mă bucur, ce mă bucur. Eu sunt Vasile, dulgheru'.

— Încântat de cunoştinţă, nea Vasile, dar eu sunt prietenul lui Daniel, nu-s din Bucureşti.

Am dat mâna cu bătrânul şi strângerea fermă a mâinii bătătorite mi-a amintit de mâinile tatălui meu, la fel i-au fost şi lui palmele întreaga viaţă.

Nea Vasile nu s-a lăsat deranjat de mica greşeală, m-a bătut prieteneşte pe spate zicând:

— Dublu mă bucur, dublu mă bucur! Eşti ardelean de-al meu!

Poate ar mai fi continuat cu exprimările duble, dar apariţia doamnei Petrescu i-a abătut atenţia în cu totul altă direcţie. S-a îndreptat mândru de spate, în timp ce oasele-i bătrâne pârâiau, s-a şters la gură cu mâneca dreaptă, îndreptându-şi cu acelaşi gest şi mustăţile ce-i creşteau din abundenţă sub nasul cârn.

— Sărut mâinile, Domniţă, sărut mânuţele.

Chiar i le-a sărutat, inutil a încercat ea să se împotrivească. Într-un sfert de oră nea Vasile era deja perfect încadrat în cercul nostru. Stătea la masă în stânga lui Petrescu şi-l felicita pentru cumpărarea casei. Nu a uitat nici să spună că se bucura, se bucura pentru un astfel de vecin. A zis însă şi ceva ce pe mine m-a făcut să tresar, iar pe Daniel să-şi piardă culoarea din obraji:

— Ehehei, domnul meu, nu toată lumea are o casă picată din stele!

Poate că Petrescu ar fi observat ceva din reacţia noastră la auzul acestor vorbe dacă nu şi-ar fi îndreptat atenţia asupra lui nea Vasile.

— Să ştii, moşule, că într-adevăr casa aia pare a fi ruptă din cer. Îmi place din cale-afară. Acum, că tot e încheiat târgul şi Daniel este om de omenie, pot să spun sincer că am făcut o afacere trăsnet. Numai dulapul acela din bucătărie valorează cât am dat pe toată casa.

Daniel s-a mulţumit să zâmbească:

— Pentru mine, Petrescule, dulapul acela nu avea şi nu are nici acum nicio valoare, aşa că mă bucur ştiindu-vă mulţumiţi.

Seara, când nea Vasile s-a decis, într-un târziu, să pornească spre casă, m-am oferit să-l conduc. Doamne fereşte să-i fi spus că era prea ameţit să poată merge singur, s-a întâmplat însă să nu-mi fie somn şi să am chef de plimbare. Bătrânul a acceptat fericit compania, Deea a dat aprobator din cap, considerând că fac un gest frumos, în timp ce Daniel m-a privit lung, îşi dăduse seama că vreau să-l trag pe nea Vasile de limbă.

Aşa am aflat că moşul chiar credea în vorba cu casa picată din cer. Mi-a povestit pe drum, cu incoerenţa caracteristică oamenilor beţi, că în noaptea cu pricina se întorcea de la biserică după vreo zece rugăciuni. A se înţelege că a fost la crâşmă şi băuse vreo zece pahare. Nu că ar obişnui, dar era ziua lui de naştere, 17 mai. La un moment dat parcă se lumina de ziuă, iar când a ridicat privirea a văzut că era vorba de o „cornetă de-aia de se întoarce”. Aşadar o cometă. Mă rog, un meteorit…

A zburat peste tot satu’ şi s-a prăbuşit în pădure, cam pe acolo pe un’e-i locul de-i zic ţăranii „adunarea haiducilor”. Se aştepta moşu’ să ia foc pădurea, dar nu s-a întâmplat nimic de genul ăsta, aşa că s-a dus liniştit la culcare. Dimineaţa şi-a luat însă drumul încolo şi a şi găsit locul unde picase „corneta”. Culcase la pământ vreo douăzeci de copaci din ăia bătrâni, se vedea şi o urmă pătrăţoasă cu un colţ mai adâncit în pământ şi cu toţi copacii presaţi bine în ţărână. Poate nu şi-ar fi dat seama că a fost casa, dar când se întorcea îndărăt ieşise din pădure chiar lângă ea, înainte nu fusese acolo, atunci apăruse, forma era tot pătrăţoasă, aşa că numa’ aia putea să fi fost. Dar asta

sigur e treaba guvernului ori a americanilor, aşa că nea Vasile nu se băga…

A doua zi, dis de dimineaţă, familia Petrescu pornise la drum. Capitala-i departe, ce să-i faci. Ne-am întors şi noi odată cu ei în oraş, ne-am strâns mâinile, am pupat copiii, îmi deveniseră chiar dragi, şi rămăsese stabilit că de formalităţile de vânzare-cumpărare să se ocupe avocatul, urma să trimită numai actele la semnat lui Daniel.

O vreme m-am tot gândit la povestea lui nea Vasile, dar era prea trasă de păr ca să-i dau crezare. Am intrat totuşi pe internet şi am dat o căutare după fenomene asemănătoare cu cele descrise. O grămadă de informaţii despre comete, asteroizi, meteoriţi şi stele căzătoare. O altă grămadă despre case, dar absolut nicio legătură între astea.

Crezusem că s-a terminat întreaga poveste şi că singura noastră legătură cu acel sat şi acea casă va rămâne Petrescu, nu de alta, dar ne-a promis că nu va trece prin zonă fără să ne caute.

Totuşi n-a fost aşa.

Noi ne-am întors duminică acasă, luni şi marţi trecură fără ceva remarcabil, însă miercuri am fost căutat de un poliţist. Voia să-mi pună câteva întrebări. Am răspuns cât am putut de bine şi voiam să ştiu despre ce-i vorba. Nu, nu era nimic cu casa, doar cu satul. Dispăruse văcarul şi, odată cu acesta, şi mai bine de jumătate din cireadă. Dimineaţa plecase pe câmp, ca în toate zilele de dinainte, seara s-au întors însă numai câteva văcuţe, fără el. Ţăranii crezuseră un timp că acesta s-a decis să devină haiduc peste noapte şi le-a furat vacile, numai că nu avea cu ce să le fi transportat, era vorba de aproape treizeci de vaci, cu ele pe jos nu putea ajunge prea departe, şi totuşi nu era nici urmă de el. Au răscolit pădurea, au întrebat în satele vecine, dar degeaba, nici nu au găsit nimic, nici nu a văzut nimeni nimic. Poliţia, în disperare de cauză, ne interogase şi pe noi, nu de alta, dar eram ultimii străini ce trecuseră pe acolo. Tot degeaba însă efortul, nu găsiseră nicio pistă de urmat, câteva zile au mai apărut tot felul de articole în ziarele locale, apoi cazul a adormit.

După vreo două săptămâni, pe la jumătatea lui octombrie, dădusem într-un ziar peste o informaţie care mă neliniştise. Dispăruseră doi băieţi dintr-un sat vecin cu satul unde era casa. Amândoi erau cunoscuţi de autorităţi ca fiind certaţi cu legea,

dăduseră câteva spargeri, furaseră mărunţişuri de prin magazine sau din gospodăriile celorlalţi, îi ştia lumea de găinari. Ultimul care îi văzuse a fost un vecin al lor, acesta spunea că plecaseră spre pădure cu ceva mai bine de o oră înainte să se întunece. De întors nu s-au mai întors, de găsit nu i-a mai găsit nimeni, nici de auzit nu s-a mai auzit de ei. Or fi fugit în America…

Pe la sfârşitul lunii m-a sunat Daniel, doar cât să mă anunţe că a vorbit cu Petrescu şi să nu-mi fac program pentru vineri seara, că vine ăsta cu contractul la semnat, aduce şi un prieten care este notar, şi vor să petrecem seara împreună, undeva, într-un local.

Ne-am dus la Paradis Caffe, un locşor liniştit, discret. Notarul s-a dovedit a fi un om mai dificil, avea o doză bună de aroganţă şi se străduia inutil s-o mascheze. La glumele făcute de noi râdea de complezenţă, în discuţii nu se băga, prefera să ne contemple pe noi şi pe ceilalţi clienţi cu privirea zeflemitoare a unuia conştient de superioritatea sa netă. La un moment dat simţeam că de mai stau mult în preajmă ori voi ajunge să-i spun una directă cât să mă ţină minte ori pur şi simplu îi trag una peste ochi fără niciun avertisment. Aşa că am preferat să plec. Era destul de târziu, aşa că s-au ridicat toţi de la masă, Petrescu a achitat întreaga consumaţie pe motiv că aldămaşul trebuie plătit de cel care consideră că a făcut afacerea mai bună.

Daniel i-a invitat să meargă la el pentru a dormi, dar cei doi au refuzat politicos, spunând că nu le este somn, nici nu sunt obosiţi, aşa că vor încerca să ajungă până la casă pentru a lăsa câteva provizii, apoi vor pleca la drum spre capitală. Nu ştiu ce au făcut, ce n-au făcut, cert este că după două zile m-a sunat Deea. Ea reţinuse numărul meu de telefon din pură întâmplare şi mă apelase în disperare de cauză. Soţul ei nu se mai întorsese acasă. L-am anunţat pe Daniel de cele întâmplate şi ne-am dus împreună la poliţie să anunţăm dispariţia. Am fost interogaţi, apoi s-a deplasat un echipaj până la faţa locului. La câteva sute de metri de casă au găsit maşina de teren a lui Petrescu, dar de ei nici urmă. Ţăranii nu-i văzuseră venind, iar maşinii nu-i acordaseră importanţă. Încă doi oameni dispăruseră şi nimeni nu ştia nimic. Mie îmi ajunsese povestea asta până peste cap. Am vorbit cu Daniel, am încercat să-l conving că, într-un fel sau altul, casa asta are legătură cu ce se întâmpla. Fără succes, el

era convins că cineva îi omorâse pe amândoi crezând că au bani mulţi la ei şi că a îngropat cadavrele pe undeva prin pădure. Poliţia se apucase serios de investigaţie, dar tot degeaba, nu avansa niciun pas, în nicio direcţie. Au ajuns până la a interoga inclusiv personalul de la Paradis Caffe şi pe toţi cei care aveau cazier în zonă, dar degeaba. Nicio urmă, nicio pistă, nimic. Zero barat. Cu Deea vorbeam zilnic la telefon, îmi cerea mereu noutăţi, dar nu aveam ce să-i spun. Aş fi putut să-i vorbesc despre ce îmi povestise Daniel sau nea Vasile, dar îmi era teamă că mă va crede ori nebun, ori mă va acuza că l-am lăsat pe Petrescu să se ducă acolo deşi ştiam că ceva nu-i în regulă. De câteva ori mă bătuse gândul să scriu la un ziar, am renunţat însă, mi-am dat seama la timp că m-aş face de râs în cel mai bun caz…

Aşa că n-am făcut nimic până la jumătatea lui noiembrie. Atunci m-am trezit la uşă cu Deea şi cu copiii. Era hotărâtă să meargă la casă şi să răscolească tot satul până îşi găseşte soţul. Am potolit-o cu greu, până la urmă a admis că responsabilităţile ei principale sunt faţă de ăia mici şi că acolo unde poliţia nu a găsit nimic, puţin probabil ca ea să găsească ceva. În Bucureşti nu voia să se întoarcă, cel puţin nu atât timp cât nu afla ceva cert în privinţa soţului ei. A vrut să meargă la hotel, dar nu am lăsat-o. Nu stau eu foarte bine financiar, dar de bine, de rău am o casă cu cinci camere, aşa că puteau sta liniştiţi la mine.

După o săptămână de ascultat cum întreabă copiii de tatăl lor, m-am decis să mă apuc serios de investigaţii. Nopţi întregi mi-am petrecut în faţa calculatorului căutând după întâmplări similare. Am listat zeci de mii de dispariţii inexplicabile şi căutam legături între cazuri. Încet-încet s-a conturat o imagine. Am reuşit să localizez nu mai puţin de 12 zone, numai în Europa, unde în decurs de câteva luni au dispărut mai multe persoane în nişte condiţii cel puţin bizare.

Cel mai ciudat caz se întâmplase undeva în Irlanda. Un cuplu de tineri îşi cumpăraseră o casă, undeva departe de oraş. S-au mutat acolo. Prima noapte şi-au petrecut-o în casa celui mai apropiat vecin, nu de alta, dar noua lor locuinţă nu era mobilată. Dimineaţa au pornit împreună spre casa lor, s-au despărţit la uşă, el intrase să se apuce de amenajat locul în aşteptarea maşinii cu mobila în timp ce ea îşi propusese să ajungă la cel mai apropiat magazin. Nu făcuse nici zece paşi, după cum

declarase, când şi-a amintit că nu luase bani. S-a întors să-şi ia portofelul, dar soţul ei nu mai era de găsit. Dispăruse din casă fără urmă. Iarăşi o casă. Am găsit şi o fotografie a casei pe internet, dar nu avea nicio legătură, nici cea mai mică asemănare cu casa de aici. Totuşi evenimentele păreau similare cam în toate cele 12 zone. În Irlanda dispăruseră în decurs de şase luni cinci bărbaţi, o femeie, trei copii şi doi cai, animalele aparţinuseră chiar omului sub acoperişul căruia îşi petrecuse cuplul prima noapte.

În Italia, dintr-o localitate de munte dispăruseră nu mai puţin de cincisprezece copii şi un profesor într-o excursie făcută cu şcoala, apoi au dispărut doi tineri de 23 de ani şi un vânător împreună cu cei patru câini ai săi. Aici nu era vorba de niciun fel de casă, dar toate astea s-au întâmplat în numai două luni.

Mai aveam şapte dispariţii în Turcia, cinci în Uzbekistan, cinci în Spania şi aşa mai departe. Cu excepţia cazului din Italia, toate celelalte aveau legătură cu o anumită casă, cel puţin una dintre dispariţii în fiecare caz se întâmplase în interiorul unei case anume. Toate aveau poze, dar nu semănau între ele, totuşi ceva îmi spunea că exista o legătură, numai ca eu nu reuşeam să văd care. M-am decis să exclud cazurile din Italia, nu păreau a se încadra în tipar. Primul lucru pe care l-am făcut când am început să mă ocup de caz a fost să pun pe internet, în toate locurile posibile, câte o fotografie cu casa, cerând celor care recunosc construcţia să mă contacteze. Văzând însă atâtea case diferite, începusem să fiu convins că din direcţia asta nu se va adăuga nimic nou la investigaţia mea. Cu atât mai surprins am fost când m-a sunat un domn din Timişoara. Zicea că el cunoaşte foarte bine casa din imagine, ba chiar că aceasta îi aparţine. I-am spus că e ceva important şi că aş vrea să văd casa dacă îmi permite. Am primit acceptul de a-i face o vizită, aşa că m-am scuzat faţă de Deea că o las singură în casa mea câteva zile, i-am spus că voi fi plecat în interes de serviciu şi am plecat să văd casa.

Domnul Nagy m-a întâmpinat în faţa gării, după cum ne-am înţeles. Era singurul loc cunoscut de mine în Timişoara, aşa că îl rugasem să vină să mă ia de acolo. În clipa în care i-am văzut casa am ştiut că încep să mă apropii de găsirea explicaţiei. Casa nu era asemănătoare cu cea cunoscută de mine, nu, nici gând. Era identică, acelaşi colorit, până la ultima nuanţă, geamuri milimetric de aceeaşi dimensiune şi uşa de la intrare, până la

cel mai mic amănunt, identic sculptată. Aici însă se depunea praful pe pervaz, erau urme de mâini pe sticla ferestrelor, înăuntru se vedea că e locuită casa, totuşi fiecare obiect îşi avea corespondentul exact. În bucătărie trona imensul dulap sculptat şi pe uşa din stânga se întindea o crăpătură de câteva zeci de centimetri. Domnul Nagy, văzându-mă cât de atent cercetez dulapul, mi-a spus că-i de vânzare, în cazul în care mă interesează.

Câteva clipe m-am simţit tentat să-i povestesc motivul vizitei mele, m-am răzgândit însă ştiind că nu voi fi crezut. Când m-a întrebat de unde aveam fotografia aceea i-am răspuns că o descoperisem întâmplător şi că mi-a plăcut casa atât de mult încât voiam să-mi fac una la fel. L-am rugat să mă lase să măsor câteva detalii, toate astea pentru a fi convingător. Nu a fost nevoie însă, m-a crezut, şi pentru a mă scuti de efort mi-a oferit un rând de planşe ale casei pe care le avea încă de când o construise. I-am mulţumit frumos, m-a condus afară, am urcat în maşină, apoi m-am gândit să mai pun o întrebare:

— Domnule Nagy, permite-mi să te mai întreb ceva. Te rog însă să tratezi problema cu seriozitate, chiar dacă nu are nicio legătură cu casa şi cu motivul pentru care sunt aici. Ştii, prin oraşul meu, în ultima vreme au dispărut câţiva oameni în mod inexplicabil. S-a întâmplat aşa ceva şi pe aici în ultima vreme?

— Din câte ştiu eu, nu. Dar întreabă la o adică la poliţie, ştiu ăia mai multe despre chestii de-astea. Singura dispariţie despre care ştiu eu este a lui Rex.

— Cine-i Rex?

— A fost câinele meu, mi l-a furat un nenorocit cât am fost la nuntă la fii-mea.

— Când a fost asta?

— Acum câteva luni, să tot fie vreo patru-cinci. Stai că ştiu exact, pe 17 mai. Are vreo importanţă?

— Nu, nu are. Mulţumesc mult pentru tot. Sănătate şi numai bine.

Pe drumul de întoarcere jubilam în sinea mea. „Te-am prins, nenorocitule. Avea dreptate Daniel, eşti viu. Mai rămâne să aflu cum să fac să nu mai fii."

M-am dus direct în satul acela. L-am chemat pe nea Vasile să vină cu mine, dar când a auzit că-i vorba de mers la casă l-a pufnit râsul.

— Acolo mai greu, domnul meu. Casa nu mai este. Acum două nopţi au demontat-o americanii şi au dus-o în altă parte. Am văzut eu lumina când a decolat avionul de acolo, s-a ridicat pe verticală, apoi a luat-o aşa, de-a curmezişu', peste pădure. A rămas numa' locu' bătătorit pe unde a stat, pe o porţiune au şi răscolit ăia, zici că pierduseră ceva.

Până la urmă a venit cu mine. Duceam sub braţ un târnăcop, nea Vasile se înarmase cu o lopată. Bombănea ceva cum că le arată el, numa' sa puie mâna pe vreun american care vine să planteze case şi să răscolească câmpii… Casa dispăruse într-adevăr. Pe locul unde stătuse, chiar în centru, se vedea pământul întors, în rest doar iarba uscată. N-am săpat mult, la douăzeci de centimetri începuserăm deja să dăm de oase. Cele mai multe erau de vită, dar amestecate printre astea am găsit şi ce mai rămăsese din Petrescu şi din notar, precum şi oasele văcarului.

A venit iarăşi poliţia, am fost interogat, apoi lăsat în pace. Oamenii legii căutau acum o organizaţie mafiotă care să dispună de suficiente fonduri şi personal cât să tranşeze câteva zeci de vite într-o singură noapte ori să fure o casă întreagă în două ceasuri.

Eu? M-am întors acasă şi am încercat să uit întreaga poveste. Deea crede că soţul i-a fost omorât de nişte răufăcători, şi eu nu vreau să-i schimb această convingere. Nu am niciun motiv să-i spun adevărul, ar fi o durere inutilă, o rană deschisă acolo unde apăruse deja cicatricea. Au trecut de atunci cinci ani. Copiii îmi spun tată şi eu îi iubesc de parcă ar fi într-adevăr ai mei. Au trecut toate de parcă nici n-ar fi fost, cu Daniel am convenit să nu mai vorbim despre subiectul acesta, mai ales după ce am aflat că pe nea Vasile l-au închis într-un ospiciu când a încercat să înjunghie un consătean care nu credea în ruptul capului că americanii vin noaptea să fure case. Eu mă trezesc însă uneori în noapte şi ascult încercând să aud eventualele mişcări ale casei. E linişte deplină, Deea răsuflă uniform în stânga mea, aşa că uneori reuşesc să adorm la loc. Altă dată prefer să mă dau jos discret din pat, să merg tiptil până în bucătărie şi, în compania unei cafele, să-mi petrec noaptea căutând pe internet cazuri de dispariţii misterioase, cazuri despre case ce apar de undeva din senin.

Într-o astfel de noapte am dat peste o informaţie care m-a determinat să-mi revizuiesc părerea privind dispariţiile din Italia. Un călător pasionat de natură descoperise o grotă într-o stâncă de existenţa căreia nu ştiuse înainte. Descoperirea datează din perioada dispariţiilor, ceea ce mă face să mă gândesc că acel ceva poate lua orice formă, nu doar de casă.

Nu vă încredeţi.

Stanley G. Weinbaum
Luna nebună
(„The Mad Moon”, 1935)

Traducere de Monica Dumitriu

— Idioţilor! urlă Grant Calthorpe. Proşti-neghiobi-imbecili! Căută disperat nişte termeni mai expresivi, nu găsi şi-şi descarcă exasperarea printr-o lovitură puternică de picior în mormanul de gunoaie de lângă el.

De fapt, o lovitură prea puternică; uitase din nou că gravitaţia lui Io era egală doar cu o treime din cea normală şi ca urmare corpul său zvâcni, parcurgând un arc de cerc lung de mai bine de trei metri şi jumătate.

Fiindcă izbi solul, cei patru lunatici chicotiră. Capetele lor uriaşe, cu expresii care-i făceau să semene perfect cu mutrele comice pictate pe baloanele dăruite duminică copiilor, se legănară la unison pe gâturile lungi de peste un metru şi subţiri precum încheietura mâinii lui Grant.

— Ieşiţi! izbucni el, ridicându-se ameninţător. Plecaţi imediat! Nicio ciocolată. Fără dulciuri. Nimic! Până nu pricepeţi că vreau frunze ferva, n-o să primiţi absolut nimic. Ştergeţi-o!

Lunaticii – *Lunae Jovis Magnicapites* sau literar, Marile Capete ale Lunii lui Jupiter – se îndepărtară scâncind. Fără nicio îndoială, îl considerau pe Grant tot atât de idiot pe cât îi credea el pe ei, fiind incapabili să-i înţeleagă motivele. Pricepeau însă că n-or să mai primească nicio bomboană şi de aceea murmurele lor căpătară o notă de dezamăgire profundă.

Atât de profundă încât, după ce-şi întoarse cu un rânjet imbecil faţa albastră ridicolă către Grant, şeful lor lansă un ultim strigăt sălbatic şi-şi repezi capul într-un copac sclipitor cu scoarţa de piatră. Însoţitorii lui îi ridicară indiferenţi corpul şi se depărtară, târând după ei capul atârnat de gât, precum o ghiulea agăţată de lanţul unui prizonier.

Grant îşi trecu mâna peste frunte şi se întoarse istovit către baraca din buşteni cu coajă de piatră. O pereche de ochi roşii, micuţi şi lucitori îi captară atenţia şi un puyet – *Mus Sapiens* – îşi lunecă corpul de cincisprezece centimetri peste prag, purtând sub braţul mititel şi costeliv ceva ce semăna mult cu termometrul medical al lui Grant.

Bărbatul strigă furios la creatură, apucă o piatră şi o aruncă în direcţia ei. La marginea păduricii, puyetul îşi întoarse faţa de şoarece, semi-umanoidă către el, chiţăi bolborosind anemic, agită un pumn microscopic aşa cum face un om mânios şi dispăru, cu gluga-i de piele ca de liliac fluturând precum o manta. Părea un şobolan negru ce purta o capă.

Ştia că fusese o greşeală să arunce cu piatra după el. Acum, drăcuşorii nu-i vor mai da pace, iar statura măruntă şi inteligenţa pseudo-umană îi făceau infernal de chinuitori ca duşmani. Totuşi, nici acest gând şi nici sinuciderea lunaticului nu-l îngrijorau în mod deosebit; avusese parte de prea multe incidente ca acesta din urmă şi, în plus, îşi simţea capul de parcă l-ar fi încercat un alt atac de febră albă.

Intră în baracă, închise uşa şi privi lung spre parkatul său favorit.

— Oliver, mârâi el, bravo ţie! De ce naiba nu eşti atent la puyeţi? Pentru ce te afli aici?

Parkatul se ridică pe singurul său picior posterior, apucându-şi genunchii cu cele două membre anterioare.

— Valetul de roşu peste regina de negru, comentă el indiferent. Zece lunatici fac cât un om care nu-i în toate minţile.

* * *

Grant acceptase ambele afirmaţii cu uşurinţă. Una era, desigur, urmarea pasienţei din seara precedentă, iar a doua, a întâmplării de ieri cu lunaticii. Mormăi ceva fără înţeles, şi-şi masă capul care îl durea. Fără îndoială, avea din nou febră albă.

Înghiţi două tablete de ferverin şi se prăbuşi pe marginea patului de campanie, întrebându-se dacă acest atac de *blancha* va culmina prin delir.

Se blestemă pentru prostia de a-şi fi luat această slujbă pe Io, cel de-al treilea satelit locuibil al lui Jupiter. Mica lună era o planetă a nebuniei, bună doar pentru producţia de frunze ferva, din care farmaciştii pământeni obţineau alcaloizi puternici, obţinuţi altădată din opiu.

Inestimabil pentru medicină, desigur, dar ce importanţă avea pentru el? Ce rost mai avea salariul foarte generos, dacă se întorcea pe Pământ sonat, după un an petrecut în regiunile ecuatoriale ale lui Io? Îşi jură ca, atunci când avionul din Junopolis avea să asolizeze, luna următoare, pentru frunzele ferva, avea să se întoarcă cu el în oraşul polar, în ciuda

contractului pe un an cu Neilan Drug şi a faptului că urma să fie plătit dacă nu-l respecta. Pentru ce îi trebuie bani unui ţicnit?

Întregul satelit era dus cu sorcova – lunatici, parkaţi, puyeţi şi Grant Calthorpe. Cel puţin, toţi cei care se aventuraseră în afara celor două oraşe polare, Junopolis din nord şi Heropolis, din sud, erau ţăcăniţi. Acolo se putea trăi în siguranţă fără febră albă, dar oriunde dincolo de paralela de douăzeci de grade era mai rău decât în jungla cambodgiană de pe Pământ.

Se amuza visând la Pământ. Cu numai doi ani în urmă fusese fericit acolo, cunoscut ca un sportiv bogat şi popular. Înainte de a împlini douăzeci şi unu de ani, vânase ulii-cuţit şi viermi inelaţi pe Titan, triopşi şi unipezi pe Venus.

Aceasta se petrecuse înainte ca norocul să-i fie distrus de criza aurului din 2110. Şi... ei bine, dacă tot trebuise să muncească, i se păruse logic să-şi folosească experienţa interplanetară ca mijloc de trai. Ba chiar rămăsese entuziasmat de şansa asocierii cu Neilan Drug.

Nu mai fusese niciodată pe Io. Micul planetoid sălbatic nu era paradisul unui sportiv, cu lunaticii idioţi şi mărunţeii puyeţi, răutăcioşi şi inteligenţi. Nu exista nimic care să merite să fie vânat pe micuţul satelit fierbinte, scăldat în căldura giganticului Jupiter, aflat doar la o sută cincizeci de mii de kilometri depărtare.

Dacă din întâmplare l-ar fi vizitat î*nainte,* îşi spuse el cu regret, n-ar fi acceptat niciodată slujba; îşi imaginase că Io este aidoma lui Titan, rece dar curat.

Dimpotrivă, din cauza planetei primare strălucitoare, era încins precum deşerturile venusiene, fiind supus unei multitudini de forme de lumină ceţoasă — ziua Soare, ziua Jupiter, ziua Jupiter-plus-Soare, lumina Europei şi, uneori, ca în prezent, noaptea abisală. Majoritatea acestora se petreceau în timpul revoluţiei de patruzeci şi două de ore a lui Io – o succesiune dementă de lumini în schimbare. Detesta zilele ameţitoare, jungla şi Dealurile Idioţilor, ce se întindeau în spatele barăcii sale.

În prezent era ziua Jupiter-plus-Soare, cea mai proastă dintre toate, deoarece Soarele îndepărtat îşi adăuga căldura celei a lui Jupiter. Şi pentru a completa disconfortul, pe Grant îl ameninţa acum un început de febră albă. Înjură complicaţia suplimentară oferită de cap şi înghiţi altă tabletă de ferverin. Observă că

provizia de tablete se diminuase; trebuia să-şi amintească să mai ceară când avea să apară avionul... ba nu, urma să plece cu el.

Oliver se frecă de piciorul său.

— Idioţi, proşti, neghiobi, imbecili, comentă parkatul cu afecţiune. De ce a trebuit să mă duc la dansul ăla nenorocit?

— Cum? făcu Grant.

Nu-şi putea aminti să fi pomenit ceva despre un dans. Probabil că vorbise în timpul ultimei crize de febră.

Oliver scârţâi ca o uşă, apoi chicoti ca un lunatic.

— Mă voi face bine, îl asigură el pe Grant. Tata o să vină curând.

— Tata! repetă bărbatul. Tatăl său murise cu cincisprezece ani în urmă. De unde ai mai scos-o şi pe asta, Oliver?

— Trebuie să fie din cauza febrei, comentă Oliver. Eşti un pisoi drăguţ, dar aş dori să ai destul bun-simţ să ştii ce spui: Şi aş vrea ca tata să vină. Încheie cu un bolborosit înăbuşit care se putea să fi fost un suspin.

Grant îl examină ameţit. Era sigur că nu spusese niciunul din aceste lucruri. Parkatul trebuie să le fi auzit de la altcineva. Altcineva? Unde se mai găsea cineva pe o rază de trei sute de kilometri?

— Oliver! urlă el. Unde ai auzit asta? Unde ai auzit-o?

Parkatul se dădu înapoi, speriat.

— Tata este idioţi, proşti, neghiobi, imbecili, spuse el neliniştit. Valetul roşu pe pisoul drăguţ.

— Vino aici! mugi Grant. Al cui tată? Unde ai...? Vino aici, drăcuşorule!

Se întinse către creatură. Oliver îşi îndoi singurul picior posterior şi se repezi spre poliţa sobei.

— Din cauza febrei! ţipă el. Nicio ciocolată!

Ţopăi ca un fulger cu trei picioare către gaura hornului. Se auzi un sunet de gheare zgâriind metalul, apoi dispăru în interior.

Grant îl urmă. Îl durea capul de efort şi cu partea încă sănătoasă a minţii ştiu că, fără îndoială, întregul episod se datora febrei albe, dar îşi croi drum mai departe.

Înaintarea era un coşmar. Lunaticii îşi clătinau gâturile lungi deasupra ierbii înalte şi sângerii, iar chicotele idioate şi feţele lor imbecile sporeau atmosfera generală de demenţă.

Şuviţe de aburi puturoşi, purtători de febră se înălţau la fiecare pas din solul buretos. Undeva în dreapta lui, un puyet chiţăi şi bolborosi; ştia că în direcţia aceea se afla un sătuc de puyeţi, fiindcă odată aruncase o privire asupra micilor clădiri ordonate, construite din pietricele perfect îmbinate, ca într-un oraş medieval în miniatură, cu turnuri şi bastioane. S-ar fi zis că existau şi războaie între puyeţi.

Capul îi vâjâia şi i se învârtea datorită efectelor combinate ale ferverinului şi febrei. Avea un acces de *blancha* şi-şi dădu seama că era imbecil, lunatic, dacă se îndepărta de baracă. Trebuia să se fi întins pe pat; febra nu era gravă, totuşi mulţi oameni muriseră pe Io, în delir, asaltaţi de nelipsitele halucinaţii.

Acum aiura. Ştiuse asta imediat ce-l văzuse pe Oliver, căci acesta privea indiferent o tânără doamnă atrăgătoare, purtând o rochie de seară în stilul celei de a doua jumătăţi a secolului al XXII-lea. Evident, era o halucinaţie, pentru că fetele nu aveau ce căuta la tropicele ioniene şi, dacă printr-o rară întâmplare, vreuna ar fi apărut acolo, cu siguranţă că n-ar fi avut haine de gală.

Mirajul părea să aibă şi el febră, fiindcă faţa îi era palidă, cu albeaţa ce dădea bolii numele de *blancha.* Ochii ei cenuşii îl priviră fără surprindere, pe când îşi croia drum prin iarba sângerie către ea.

— Bună ziua, seara sau dimineaţa, salută bărbatul, aruncând o privire derutată spre Jupiter, care răsărea şi spre Soare, care apunea. Poate mai degrabă bună ziua, domnişoară Lee Neilan.

Ea îl examină lung şi serios.

— Ştii, îi spuse, eşti prima iluzie pe care n-o recunosc! Mi-am văzut toţi prietenii, dar tu eşti primul străin. Sau nu eşti străin? Îmi ştii numele, dar asta este firesc, pentru că eşti imaginaţia mea.

— N-o să ne certăm pe motivul care dintre noi este halucinaţia celuilalt, sugeră el. S-o lăsăm aşa. Primul care dispare este iluzia. Pariez pe cinci dolari că tu eşti aceea.

— Cum o să iau banii? întrebă ea. Nu pot lua bani din propriu-mi vis.

— Asta e o problemă, se încruntă Grant. Problema mea, bineînţeles, nu a ta. Ştiu că eu sunt real.

— De unde îmi cunoşti numele?

— Ah, din rubricile mondene ale ziarelor aduse de avionul de aprovizionare, pe care le citesc asiduu. De fapt, am o poză de-a ta tăiată şi lipită lângă pat. Asta justifică, probabil, apariţia ta acum. Chiar mi-ar plăcea să te întâlnesc în realitate, cândva.

— Ce remarcă galantă pentru o apariţie! exclamă fata. Cine zici că eşti?

— Ei bine, mă numesc Grant Calthorpe. Lucrez pentru tatăl tău şi negociez cu lunaticii pentru ferva.

— Grant Calthorpe, repetă ea. Îşi îngustă ochii înceţoşaţi de febră, ca pentru a şi-l fixa mai bine în minte. Deci tu eşti!

Vocea îi şovăi o clipă şi-şi trecu mâna peste fruntea palidă.

— De ce mi-ai fi apărut din memorie? Ciudat! Acum trei-patru ani, pe când nu eram decât o şcolăriţă romantică, iar tu, faimosul sportiv, eram înnebunită după tine. Am un album plin cu pozele tale — Grant Calthorpe lângă giganticul uniped pe care îl ucisese lângă Munţii Eternităţii. Tu eşti... eşti, într-adevăr, cea mai plăcută halucinaţie pe care am avut-o de mult. Delirul ar fi... amuzant, îşi apăsă ea mâna din nou pe frunte, dacă nu m-ar durea aşa de tare capul!

Măi, măi, gândi Grant, mi-ar plăcea să fi fost adevărată chestia cu albumul. Asta-i ceea ce, în psihologie, se cheamă visul de împlinire a unei dorinţe. O picătură de ploaie caldă îi poposi pe gât.

— Trebuie să mă culc, spuse el cu glas tare. Ploaia nu-i bună pentru *blancha.* Sper să te revăd când o să mai am febră.

— Mulţumesc, spuse Lee Neilan cu demnitate. E reciproc.

El încuviinţă, simţind un frison în zona capului.

— Aici, Oliver, zise către parkatul care moţăia. Haide!

— Acela nu-i Oliver, zise Lee, ci Polly, îmi ţine companie de două zile şi am numit-o Polly.

— Ai greşit genul, mormăi Grant. Oricum, este parkatul meu, Oliver. Nu eşti tu, Oliver?

— Sper să te revăd, rosti Oliver somnoros.

— E Polly. Nu eşti tu Polly?

— Pariez pe cinci dolari, continuă parkatul. Se ridică, se întinse şi sări în locaşul de lângă pădurice. Este din cauza febrei, observă pe când dispărea.

— Aşa-i, aprobă Grant. Se întoarse. La revedere, domnişoară... sau aş putea să-ţi spun Lee, dacă tot nu eşti reală. La revedere, Lee!

— La revedere, Grant! Dar n-o lua pe acolo. Dincolo de iarbă este un sat de puyeţi.

— Nu. Satul este în partea cealaltă.

— Ba *într-acolo,* insistă ea. I-am urmărit construindu-l. Oricum, nu te pot răni, nu-i aşa? Niciun puyet nu-i poate face rău unei vedenii. La revedere, Grant! Închise ochii istovită.

Ploua mai tare acum. Grant grăbi pasul prin iarba sângerie a cărei sevă roşie se strângea în picături purpurii pe cizmele lui. Trebuia să se întoarcă la baracă, înainte ca febra albă şi delirul să-l facă să hoinărească aiurea. Avea nevoie de ferverin.

Deodată se opri. Chiar în faţa lui, iarba dispăruse şi în micul luminiş apăruseră turnurile înalte cât umărul şi bastioanele unui sat de puyeţi – unul nou, căci se zăreau case pe jumătate, iar fiinţe de cincisprezece centimetri, purtând glugi, trudeau asupra pietrelor.

Se auzi un amestec de chiţăieli şi bolboroseli. Bărbatul se răsuci dar o duzină de săgeţi micuţe vâjâiră în jurul lui. Una îi lovi cizmele ca o scobitoare, dar din fericire niciuna nu-i zgârie pielea. Fără îndoială, erau otrăvite. Se mişcă mai repede, dar peste tot în iarba grasă răsunau murmure, chiţăituri şi imprecaţii de neînţeles.

Ocoli locul pe departe. Lunaticii îşi legănau capetele precum nişte batoane deasupra vegetaţiei şi, din când în când, câte unul chicotea de durere, ca şi cum l-ar fi muşcat sau înţepat vreun puyet. Grant se grăbi către un grup de creaturi, sperând să distragă atenţia diavolilor mărunţei din iarbă, iar un lunatic înalt cu faţa purpurie îşi arcui gâtul lung pe deasupra lui, chicotind şi gesticulând cu degetele-i costelive către un pachet pe care îl ţinea sub braţ.

Grant îl ignoră şi coti către baraca sa. Se părea că-i evitase pe puyeţi, aşa că îşi târî picioarele mai departe, căci avea mare nevoie de o tabletă de ferverin. Deodată se opri posac, se întoarse şi începu să descrie din nou drumul, cu aceiaşi paşi.

— Nu se poate, bodogăni el. Totuşi ea a avut dreptate în legătură cu satul de puyeţi. Nu ştiam că era acolo. Dar cum poate o halucinaţie să-mi spună ceva ce nu ştiam?

* * *

Lee Neilan şedea pe un buştean cu scoarţă de piatră, exact aşa cum o lăsase el, cu Oliver alături. Ochii îi erau închişi, iar doi

puyeţi tăiau din fusta lungă a rochiei fetei cu nişte cuţitaşe sclipitoare.

Grant ştia că fiinţele erau întotdeauna atrase de materialele textile pământene; aparent, erau incapabili să reproducă luciul fascinant al satinului, deşi drăcuşorii aveau nişte mânuţe infernal de îndemânatice. Pe când bărbatul se apropia, ei decupaseră o fâşie de la coapsă până la gleznă, dar fata nu făcea nicio mişcare. Grant strigă la ei şi micii ticăloşi îi adresară blesteme cumplite, zorindu-se să se îndepărteze cu prada mătăsoasă.

Lee Neilan deschise ochii.

— Din nou tu, murmură ea stins. Cu o clipă în urmă era tata. Acum eşti tu. Paloarea i se accentuă; febra albă continua să-i atace trupul.

— Tatăl tău! Atunci, asta a auzit Oliver... Ascultă, Lee. Am găsit satul puyeţilor. Nu ştiam că era acolo, dar l-am găsit, precum ai spus. Îţi dai seama ce-nseamnă asta? Suntem amândoi reali!

— Reali? făcu ea neîncrezătoare. Înapoia ta rânjeşte un lunatic purpuriu. Fă-l să plece. Îmi produce greaţă.

El privi în jur; într-adevăr, lunaticul cu faţa purpurie era în spatele lui.

— Ascultă-mă, îi zise, apucându-o de braţ. Senzaţia pielii ei netede constitui o dovadă suplimentară a realităţii fetei. Haide în baracă să iei ferverin. O ridică în picioare. Nu-nţelegi? Sunt real!

— Nu, nu eşti, spuse ea ameţită.

— Ascultă, Lee. Nu ştiu cum naiba ai ajuns aici şi de ce, dar ştiu că Io nu m-a înnebunit chiar de tot. Tu eşti reală şi eu sunt real. O smuci violent şi strigă: Sunt real!

O slabă înţelegere se ivi în ochii ei ameţiţi,

— Real? şopti ea. Real! Oh, Doamne! Atunci… ia-mă din locul ăsta dement!

Se clătină, se strădui să-şi regăsească echilibrul, apoi se lăsă moale pe bărbat.

Desigur, pe Io greutatea ei era neglijabilă, mai mică decât o treime din cea normală, de pe Pământ. Grant o prinse în braţe şi porni către baracă, ţinându-se departe de ambele aşezări de puyeţi. În jurul lui se legănau lunatici agitaţi şi, din când în când,

cel cu faţa purpurie, sau altul, asemănător, chicotea, arăta cu degetul şi gesticula.

Ploaia se înteţise şi pârâiaşe calde se scurgeau pe gâtul lui Grant şi, pentru a spori nebunia, se lovi de un crâng de palmieri ţepoşi, ale cărui ramuri ghimpate îl înţepară dureros prin cămaşă. Înţepăturile erau periculoase dacă nu le dezinfectau; în mare parte din cauza palmierilor ţepoşi, comercianţii nu-şi puteau culege singuri frunzele ferva şi depindeau de lunatici.

Înapoia norilor joşi de ploaie, soarele apusese şi lumina cărămizie a zilei lui Jupiter împrumuta o falsă îmbujorare obrajilor lui Lee Neilan, înfrumuseţându-i trăsăturile.

Poate că bărbatul insistase prea mult cu privirea pe chipul ei, căci deodată ajunse din nou printre puyeţi. Aceştia chiţăiau şi bolboroseau iar lunaticul purpuriu ţopăi de durere, când dinţi ascuţiţi i se înfipseră în picioare. Desigur, lunaticii erau imuni la otravă.

Drăcuşorii se aflau acum în jurul picioarelor lui Grant. Înjurând cu voce scăzută, el lovi puternic cu piciorul, trimiţând o fiinţă ce semăna cu un şobolan, învârtindu-se cincisprezece metri, prin văzduh. Avea la şold un pistol automat şi un aruncător de flăcări, dar nu le putea utiliza din mai multe motive.

În primul rând, folosirea automatului împotriva hoardelor de pitici ar fi semănat cu împuşcarea unui roi de ţânţari; chiar dacă glonţul omora unul sau doi, sau o duzină, nu se remarca nicio diferenţă. La fel şi dacă s-ar fi servit de aruncătorul de flăcări; ar fi fost ca şi cum ar fi tras cu tunul într-o muscă. Scuipătura de foc ar fi incinerat toţi puyeţii din imediata apropiere, din iarbă, dintre copaci şi lunatic, fără să impresioneze prea mult hoardele supravieţuitoare şi în plus ar fi necesitat încărcarea laborioasă a pistolului cu alt diamant negru şi alt butoiaş.

În baracă avea becuri cu gaz, dar nu puteau fi folosite pentru moment şi, în plus, nu avea mască de protecţie, iar chimiştii nu reuşiseră încă să inventeze un gaz care să-i ucidă pe puyeţi, fără să-i afecteze pe oameni. În sfârşit, nu putea folosi niciun fel de armă, pentru că nu îndrăznea să o lase jos pe Lee Neilan.

În faţă se zărea poiana din jurul barăcii. Zona era plină de puyeţi, dar baraca fusese construită să le reziste, căci buştenii cu coajă de piatră erau extrem de rezistenţi faţă de uneltele lor mărunte.

Grant observă însă că un grup de drăcuşori se găseau în preajma uşii şi dintr-odată pricepu intenţia lor. Agăţaseră o funie de clanţă şi acum erau ocupaţi s-o tragă în jos! Bărbatul răcni şi o rupse la fugă într-acolo. Gând ajunse la vreo cincisprezece metri, uşa basculă spre interior şi hoarda de puyeţi se revărsă în baracă.

Ţâşni peste prag. Înăuntru era dezastru. Mici forme înveşmântate în mantii tăiau păturile de pe pat, îmbrăcămintea specială, sacii care trebuiau umpluţi cu frunze ferva şi trăgeau de toate ustensilele de gătit şi de obiectele nefixate.

Grant urlă şi izbi cu piciorul în gloată.

Un cor sălbatic de chiţăieli şi bolboroseli izbucni când creaturile săriră să se ferească. Împieliţaţii erau destul de deştepţi ca să-şi dea seama că el nu-şi putea folosi mâinile, fiindcă o susţinea pe Lee Neilan. Se feriră din calea loviturilor şi, pe când el ameninţa un grup împingându-l către sobă, o altă gloată sfâşie păturile.

În disperare, bărbatul se năpusti spre pat. Îl curăţă folosindu-se de trupul fetei, o lăsă pe Lee să cadă pe pat şi apucă o mătură din crengi, pe care o înjghebase pentru a-l ajuta la curăţenie. Cu coada ei atacă puyeţii în mişcări largi şi ţipetele se amestecară cu plânsete şi scâncete de durere.

Câţiva se îmbulziră spre uşă, târând prăzile pe care le apucaseră. Grant se răsuci la timp ca să vadă o jumătate de duzină de drăcuşori îngrămădiţi în jurul lui Lee Neilan, smulgându-i hainele, ceasul de la mână şi pantofii de seară, din satin. Răcni la ei, înjurându-i şi lovindu-i ca să-i îndepărteze, sperând să nu-i fi străpuns pielea cu un pumnal periculos sau cu un dinte otrăvitor.

Începuse să domine încăierarea. Mare parte din creaturi îşi strângeau mantiile negre şi se grăbeau spre pragul uşii. În sfârşit, ultimul rămas, chiţăind, copleşit şi cu mâinile goale, fugi, lăsând în urmă o duzină de drăcuşori păroşi, ucişi sau răniţi.

Grant îi mătură pe aceştia cu arma-i improvizată. Închise uşa în faţa unui lunatic ce se legăna în prag, o zăvori ca să nu se mai repete vreo şmecherie de-a puyeţilor şi privi înspăimântat prin locuinţa jefuită.

Conservele fuseseră rostogolite sau târâte. Fiecare obiect nefixat fusese scotocit de mânuţele iscoditoare ale puyeţilor şi hainele lui Grant atârnau în dezordine de cârligele din perete.

Totuşi micii tâlhari nu reuşiseră să deschidă nici dulapul şi nici sertarul mesei, unde exista mâncare.

Şase luni de viaţă pe Io îl învăţaseră pe bărbat resemnarea; înjură din inimă, ridică din umeri resemnat şi scoase din dulap sticla de ferverin.

Propria-i febră dispăru imediat şi complet, cum se întâmpla întotdeauna când trata *blancha,* dar fata, lipsindu-i ferverinul, era albă ca varul şi vlăguită. Grant aruncă o privire spre sticlă: rămăseseră opt tablete.

— Ei bine, eu pot să mestec frunze ferva, murmură el.

Frunzele erau mai puţin eficiente decât alcaloidul pur, dar aveau să aibă efect, iar lui Lee Neilan îi trebuiau tabletele. Dizolvă două într-un pahar cu apă şi ridică uşor capul fetei.

Nu era atât de moleşită, încât să nu poată înghiţi şi el îi picură soluţia printre buzele palide, apoi o aranjă cât putu mai confortabil. Rochia era o zdreanţă de mătase şi Grant o acoperi cu o pătură la fel de distrusă. Apoi îşi dezinfectă înţepăturile de palmier, alătură două scaune şi se întinse să se culce.

Tresări la sunetul zgârieturilor de pe acoperiş, dar era doar Oliver, testând coşul, să vadă dacă era fierbinte. Într-o clipă, parkatul se strecură prin horn, se întinse şi comentă:

— Eu sunt real şi tu eşti real.

— Imaginează-ţi, murmură Grant somnoros.

* * *

Când se trezi, era în lumina lui Jupiter-plus-Europa, ceea ce însemna că dormise aproape şapte ore, căci cea de-a treia lună mică şi strălucitoare tocmai răsărea. Se ridică şi privi spre Lee Neilan, care dormea profund, cu o tentă de culoare în obraji, ce nu se datora în totalitate luminii roşietice a zilei: *blancha* se vindeca.

Dizolvă încă două tablete în apă, apoi scutură umărul fetei. Ochii ei cenuşii se deschiseră instantaneu, mai limpezi acum şi îl priviră cu surprindere.

— Bună, Grant, murmură ea. Tu eşti, din nou. La urma urmei, febra nu-i chiar aşa de rea.

— Poate că trebuia să te las în starea febrilă, zâmbi el. Spui nişte lucruri aşa drăguţe. Scoală-te şi bea asta.

Lee deveni brusc conştientă de interiorul barăcii.

— Dar... unde ne aflăm? Pare a fi... real?!

— Este. Bea ferverinul.

Ea se supuse apoi se întinse din nou şi privi lung, perplex.

— Real? întrebă. Şi tu eşti real?

— Cred că da.

Un văl fin de lacrimi îi înrourară ochii.

— Atunci... am plecat din locul acela? Locul acela teribil?

— Evident. Văzu pe faţa ei semne de isterie şi se grăbi să-i distragă atenţia. Te superi dacă îmi povesteşti cum de se întâmplă să fii aici, şi încă îmbrăcată ca pentru o petrecere?

— Am fost îmbrăcată pentru o petrecere. O petrecere în Herapolis. Dar am ajuns în Junopolis. Înţelegi?

— Nu înţeleg. În primul rând ce cauţi pe Io? Ori de câte ori auzeam de tine, era în legătură cu societatea din New York sau din Paris.

Ea zâmbi.

— Atunci n-a fost totul un delir, nu-i aşa? Ai spus că ai o poză de-a mea.. Oh, aceea! se încruntă către afişul de pe perete. Data viitoare, când vreun fotograf va dori să-mi ia un instantaneu, o să-mi amintesc să nu mai rânjesc ca... ca un lunatic. Cât despre motivul pentru care mă aflu pe Io... am venit cu tata, care caută posibilităţi de a cultiva ferva în plantaţii, în loc să depindă de comercianţi şi de lunatici. Am sosit acum trei luni şi m-am plictisit îngrozitor. Am crezut că este palpitant pe Io, dar n-a fost... până de curând.

— Dar ce era, cu petrecerea aceea? Cum ai reuşit să ajungi aici, la şase sute de kilometri de Junopolis?

— Ei bine, răspunse ea încet, în Junopolis era teribil de plictisitor. Nu aveam spectacole, nu aveam sport, nimic, în afară de câte o petrecere ocazională. Nu aveam astâmpăr. Când erau petreceri în Herapolis, îmi făcusem obiceiul să zbor până acolo. Sunt doar patru sau cinci ore cu un avion rapid, ştii,... În ultima săptămână – sau ce-o fi fost — am plănuit să mă duc, împreună cu Harvey, secretarul tatei. Dar, în ultima clipă, tata a avut nevoie de el şi mi-a interzis să zbor singură.

Grant simţi că-l displăcea profund pe Harvey.

— Şi? întrebă el.

— Aşa că am zburat singură, termină ea, ezitând.

— Şi te-ai prăbuşit, nu?

— Pot să zbor la fel de bine ca oricine, ripostă fata. Doar că am urmat un traseu diferit şi, deodată, mi-au apărut în faţă nişte munţi.

— Dealurile Idioţilor, încuviinţă el din cap. Avionul meu de aprovizionare ocoleşte opt kilometri ca să le evite. Nu sunt înalte, dar trec dincolo de atmosfera satelitului ăsta dement. Atmosfera este densă aici, dar nu prea groasă.

— Ştiu asta. Eram conştientă că nu puteam trece peste ele, dar am crezut că le-aş putea sări. Acceleram şi apoi avântam avionul în sus. Am avut un avion închis ermetic, iar gravitaţia este foarte slabă aici. În plus, am văzut figura executată de mai multe ori. În special cu un prototip racheto-propulsat. Jeturile ajută la susţinerea avionului, chiar şi după ce aripile devin inutile, în cazul lipsei aerului.

— Ce cascadorie prostească! exclamă Grant. Sigur că poate fi făcută, dar trebuie să fii expert ca să o poţi finaliza când loveşti aerul, de cealaltă parte. Tu l-ai atins cu viteză mare şi nu ai avut suficient spaţiu pentru coborâre.

— Asta am descoperit şi eu, spuse Lee cu regret. Aproape reuşisem, când am nimerit în mijlocul unor palmieri ţepoşi. Cred că prăbuşirea i-a ameţit, deoarece am reuşit să ies înainte ca ei să înceapă să biciuiască în jur. N-am putut totuşi să mai ajung la avion şi a fost... nu-mi amintesc decât două zile... dar a fost oribil!

— Cred, aprobă el cu blândeţe.

— Ştiam că dacă nu mănânc şi nu beau, aveam o şansă să evit febra albă. Să nu mănânc n-a fost aşa greu, dar să nu beau... ei bine, în cele din urmă am cedat şi am băut dintr-un pârâu. Nu-mi mai păsa ce se întâmpla, dacă puteam să am parte de câteva momente în care să nu fiu torturată de sete. După aceea, totul a fost confuz şi vag.

— Trebuia să fi mestecat frunze ferva.

— Nu ştiam asta. Nici măcar nu ştiam cum arată şi în plus îl aşteptam pe tata să apară. Cred că mă caută şi acum.

— Probabil, replică Grant ironic. Din întâmplare, ştii că suprafaţa lui Io este de peste treizeci de milioane de kilometri pătraţi? Şi cum să ştie el unde anume te-ai prăbuşit? Când zbori de la polul nord la polul sud nu există o rută preferabilă. Poţi merge prin orice punct de pe planetă.

Ochii ei cenuşii se dilatară.

— Dar eu...

— Mai mult chiar, zise Grant, acesta este probabil ultimul loc potrivit pentru o petrecere. Ei nu s-ar gândi că cineva, poate

doar un lunatic, ar încerca să survoleze Dealurile Idioţilor, chestiune cu care sunt întru totul de acord. Deci, mi se pare, Lee Neilan, că eşti izolată până când avionul meu de aprovizionare va ajunge aici, adică luna viitoare!

— Dar tata va înnebuni! Va crede că am murit!

— Fără îndoială.

— Dar nu putem... Fata se opri, uitându-se în jur prin singura cămăruţă a barăcii. După o clipă, oftă resemnată, zâmbi şi urmă dulce: Ei bine, s-ar fi putut şi mai rău. O să încerc să mă mulţumesc cu ce am.

— Bine. Cum te simţi acum?

— Aproape normal. Chiar o să mă apuc de treabă. Dădu la o parte pătura zdrenţuită, se ridică pe jumătate şi-şi cobori picioarele pe podea. Voi pregăti cina! Rochia mea!

Îşi trase din nou pătura în jurul trupului. El zâmbi.

— Am avut o mică dispută cu puyeţii, după ce ai leşinat. Şi mie mi-au distrus garderoba.

— E terminată! plânse ea.

— Ţi-ar fi de folos un ac şi aţă? Pe astea le-au lăsat, măcar, pentru că erau în sertarul mesei.

— Nici măcar un costum de baie n-aş putea scoate din asta! replică Lee. Lasă-mă să încerc o haină de-a ta.

Tăind, cârpind şi reparând, reuşi în cele din urmă să aducă unul dintre costumele lui Grant la proporţii potrivite. Arăta minunat în cămaşă şi pantaloni, dar bărbatul se îngrijoră observând că o paloare pusese stăpânire pe ea.

Era... *riblancha,* al doilea atac de febră, care urma de obicei unei crize severe sau prelungite. Chipul lui era serios când puse două din ultimele patru tablete de ferverin în palmele făcute căuş.

— Ia-le, îi porunci. Trebuie să mai găsim nişte frunze ferva pe undeva. Avionul mi-a luat ultima recoltă săptămâna trecută şi de atunci am tot avut ghinion cu lunaticii. Nu mi-au adus decât buruieni şi gunoaie.

Lee se strâmbă simţind gustul amar al medicamentului, apoi închise ochii împotriva ameţelii de moment şi a greţii.

— Unde poţi găsi ferva? întrebă ea.

Grant clătină din cap încurcat, privind apusul lui Jupiter, cu inelele sale crem şi maro strălucind şi Marea Pată Roşie fierbând în marginea vestică. Puţin deasupra se afla micul disc strălucitor

al Europei. Deodată, se încruntă, îşi privi ceasul, apoi consultă calendarul de pe interiorul uşii dulapului.

— În cincisprezece minute va fi lumina Europei, mormăi el şi după douăzeci şi cinci de minute va fi noapte adevărată — prima noapte adevărată după o jumătate de lună. Mă întreb...

Privi lung şi gânditor chipul fetei. El ştia unde creştea ferva. Nimeni nu îndrăznise să pătrundă în junglă, unde palmierii ţepoşi, viţa-de-vie cu săgeţi şi viermii ucigaşi numiţi *dinţoşi* făceau dintr-o astfel de aventură, pură sinucidere pentiu orice creatură, cu excepţia lunaticilor şi puyeţilor. Dar el ştia unde creşte ferva.

În nopţile rare de pe Io chiar şi poiana putea fi periculoasă. Nu numai din cauza puyeţilor; ştia destul de bine că în întuneric, din junglă se târau afară creaturi – *dinţoşi,* broaşte cu cap-glonţ şi, fără îndoială, multe fiinţe misterioase, veninoase, perfide, niciodată văzute de om. Se auziseră povestiri şi în Herapolis.

Dar el trebuia să obţină ferva şi ştia unde creşte. Niciun lunatic n-ar fi încercat să culeagă frunzele de acolo, dar ferva creştea în micile grădini sau ferme din jurul aşezărilor puyeţilor.

Aprinse lumina.

— Ies o clipă, îi spuse lui Lee Neilan Dacă *blancha* revine, ia celelalte două tablete. Oricum, nu-ţi strică să le iei. Puyeţii au plecat cu termometrul meu, dar dacă ai din nou ameţeli, ia-le!

— Grant! Unde...

— Mă voi întoarce, îi răspunse, închizând uşa în urmă.

Un lunatic, purpuriu în lumina albăstruie a Europei, clătină din cap cu un chicot prelung. Lăsându-l în urmă se îndreptă precaut spre vecinătatea satului de puyeţi — cel vechi, întrucât celălalt era puţin probabil să fi avut timp să-şi cultive pământul dimprejur. Se târî prudent prin iarba sângerie, deşi ştia că era zadarnic să fie precaut. Se găsea exact în postura unui gigant de treizeci de metri, încercând să se apropie de un oraş omenesc pe ascuns — problemă delicată chiar şi în cumplita întunecime a nopţii.

Ajunse la marginea poienii puyeţilor. Înapoia lui, Europa se îndrepta încet spre orizont, mişcându-se la fel de repede ca şi limba ce indica minutele pe ceasul său. Se opri surprins o clipă la vederea minunatului orăşel, aflat la treizeci de metri depărtare, dincolo de ogoarele pătrate, cu lumini licărind în

ferestrele cât palma. Nu ştiuse că plantaţia puyeţilor folosea lumini; erau probabil lumânări micuţe sau opaiţe minuscule.

Clipi în întuneric. Al doilea dintre loturile de trei metri părea să fie – era – ferva. Se aplecă, se târî şi atinse cu mâna frunzele albe şi cărnoase. În acel moment auzi un chicot ascuţit şi zgomotul ierbii strivite în spatele lui. Lunaticul! Idiotul lunatic purpuriu!

Răsunară ţipete chiţăite. Smulse doi pumni de ferva, se ridică şi ţâşni spre fereastra luminată a barăcii sale. Nu voia să simtă înţepăturile otrăvite sau dinţii purtători de boală, iar puyeţii se treziseră în mod sigur. Bolboroseala lor devenise un cor; pământul se înnegrise de numărul lor.

Ajunse la baracă, se repezi înăuntru, trânti şi zăvorî uşa.

— Am luat-o! Zâmbi satisfăcut. Lasă-i să bântuie pe afară acum.

Puyeţii erau în culmea furiei. Bolboroseala lor se auzea precum scârţâitul unui război de ţesut. Chiar şi Oliver deschisese ochii adormiţi şi asculta.

— Este din cauza febrei, observă el nepăsător.

Lee nu mai era palidă; *riblancha* trecea, în mod sigur.

— Uf! făcu ea, ascultând tumultul de afară. Dintotdeauna am urât şobolanii, dar puyeţii sunt mai răi. Toată isteţimea şi răutatea şobolanilor plus inteligenţa diavolilor.

— Ei, răspunse Grant gânditor, nu văd ce ar putea face. Oricum, ferva era pentru mine.

— Parcă s-ar îndepărta, spuse fata. ascultând. Zgomotul se stinge.

Grant îşi îţi capul pe fereastră.

— Sunt încă prin preajmă. Tocmai au trecut de la înjurături la un plan, pe care tare aş vrea să-l ştiu. Într-o bună zi, dacă această mică planetă nebună va deveni rentabilă pentru activitatea oamenilor, vom avea discuţii serioase cu puyeţii.

— Şi? Nu sunt destul de civilizaţi pentru a reprezenta într-adevăr un obstacol serios şi în plus sunt atât de mici...

— Dar învaţă, replică el. Învaţă foarte repede şi se înmulţesc ca iepurii. Să presupunem că descoperă utilizarea gazului, sau că pun la punct lansatoare pentru săgeţile lor otrăvitoare. Asta e posibil, pentru că deja prelucrează metalul şi cunosc focul. În felul acesta vor fi practic la egalitate cu omul, iar în măsura în care atacul lor continuă, la ce vor mai sluji tunurile noastre

gigantice şi rachetele, împotriva unor puyeţi de cincisprezece centimetri? Şi chiar dacă am fi egali ca număr, rezultatul ar fi fatal: un puyet contra unui om nu-i cine ştie ce afacere.

Lee căscă.

— Ei bine, nu este problema noastră. Mi-e foame.

— Bun. Este un semn că *blancha* se vindecă. Mănâncă, apoi dormi puţin, căci avem cinci ore de întuneric.

— Şi puyeţii?

— Nu pot face nimic. Nu pot să taie pereţii din buşteni cu coajă de piatră în cinci ore şi, oricum, Oliver ne va avertiza dacă vreunul reuşeşte să pătrundă pe aici, pe undeva.

Era lumină când se trezi; îşi întinse membrele înţepenite dureros de-a lungul celor două scaune. Ceva îl trezise, dar nu ştia precis ce anume. Oliver se plimba neliniştit prin spatele lui şi acum îl privi neliniştit.

— Am avut ghinion cu lunaticii mei, anunţă parkatul plângăreţ. Eşti un pisoi drăguţ.

— Şi tu la fel, spuse Grant.

Ceva îl trezise, dar ce anume?

Apoi ştiu, căci se repetă… un vag tremur al podelei din coajă de piatră. Se încruntă, derutat. Cutremure? Nu existau pe Io, fiindcă micuţa sferă îşi pierduse căldura internă, nu se ştia cu epoci în urmă. Atunci, ce era?

Deodată înţelese. Sări în picioare, cu un strigăt atât de sălbatic, încât Oliver se dădu la o parte, bolborosind infernal. Parkatul speriat ţopăi către sobă şi dispăru în sus, pe horn. Ţipătul lui răsună slab.

— Este din cauza febrei!

Lee rămăsese pe patul de campanie, clipind somnoroasă din ochii cenuşii.

— Afară! urlă el, ridicând-o în picioare. Ieşi! Repede!

— Ce… de ce?…

— Ieşi!

O împinse pe uşă, apoi se întoarse să ia centura şi armele, sacul cu frunze ferva şi un pachet de ciocolată. Podeaua tremură din nou şi Grant se grăbi să ajungă printr-un salt nebunesc în partea unde stătea fata uluită.

— Au minat-o! se înecă el. Ticăloşii au minat…

Nu avu timp să spună mai multe. Un colţ al barăcii cedă brusc, buştenii cu coajă de piatră se desfăcură şi întreaga

structură se nărui precum casa din cuburi a unui copil. Prăbuşirea se stinse în tăcere şi nu se zări nicio mişcare, cu excepţia unui fuior leneş de aburi, a câtorva siluete negre, ca de şobolani, grăbindu-se către iarbă, şi a unui lunatic purpuriu clătinând din cap, dincolo de ruine.

— Drăcuşori murdari! blestemă el cu amărăciune. Blestemaţi şobolani negri!

Un fluierat izbucni atât de aproape, încât îi răni urechea şi apoi zburli o buclă din părul castaniu, răvăşit, al lui Lee. Un cor de chiţăituri răsună în iarba sângerie.

— Aşa! strigă el. Şi-au pus în gând să ne termine de data asta. Nu... pe aici. Spre dealuri. Jungla e mai rară pe drumul acesta.

Au putut scăpa destul de uşor de puyeţii mărunţei. În câteva clipe au lăsat în urmă vocile chiţăitoare şi s-au oprit să privească lung, cu regret, locuinţa prăbuşită.

— Acum, spuse el nefericit, suntem amândoi în situaţia de la care porniseşi tu.

— Oh, nu, îşi ridică privirea Lee. Suntem împreună acum. Nu mi-e frică.

— Ne vom descurca, o asigură bărbatul, O să instalăm cumva o baracă temporară. O să...

O săgeată îi lovi cizma ţiuind. Puyeţii îi descoperiseră.

Fugiră din nou către Dealurile Idioţilor. Când se opriră în sfârşit, putură zări o pantă lungă şi, în depărtare, junglele. Acolo se afla baraca distrusă şi, ordonate ca pe o tablă de şah, ogoarele şi turnurile aşezării puyeţilor din vecinătate. Abia îşi trăseseră răsuflarea, când bolboroselile şi chiţăielile se auziră dinspre pădurice.

Erau împinşi spre Dealurile Idioţilor, o regiune la fel de necunoscută oamenilor ca şi întinderile îngheţate de pe Pluto. Era ca şi cum drăcuşorii din spate hotărâseră ca, de data aceasta, duşmanul lor, uriaşul cotropitor şi devastator al recoltelor, să fie exterminat.

Armele erau inutile. Grant nu putea nici măcar să arunce o privire urmăritorilor, care se furişau prin vegetaţie ca nişte şobolani cu mantii. Gloanţele, chiar dacă din întâmplare ar fi nimerit corpul unui puyet, erau zadarnice iar aruncătorul de flăcări, deşi cu izbucnirea-i incandescentă ar fi incinerat tone de pădurice şi de iarbă sângerie, n-ar fi putut decât să taie o cărare

prin hoarda de tartori. Singurele arme utile, becurile cu gaz, rămăseseră printre ruinele barăcii.

Grant şi Lee erau siliţi să urce. Se aflau la trei sute de metri deasupra câmpiei şi aerul se rarefia. Aici nu exista junglă, doar întinderi impresionante de iarbă sângerie de-a lungul cărora erau vizibili câţiva lunatici, clătinându-şi capetele pe gâturile lungi.

— Spre piscuri! icni Grant, cu răsuflarea întretăiată. Poate vom rezista aerului rarefiat mai bine decât ei.

Lee nu mai răspunse. Gâfâia înverşunată alături de el, căci suiau acum cu greu pe insulele de stânci golaşe. În faţa lor se înălţau două piscuri joase, precum stâlpii unei porţi. Aruncând iute o privire în urmă, Grant zări siluete negre, mărunte, în câmp deschis şi, clocotind de furie, descărcă un foc. Un singur puyet tresări convulsiv, cu mantia fâlfâind, dar restul îşi continuară drumul. În mod sigur erau cu miile.

Piscurile se aflau acum la numai câteva sute de metri distanţă. Erau golaşe, netede, insurmontabile.

— Printre ele, murmură Grant.

Trecătoarea care le separa era pustie şi îngustă. Cu ere în urmă, vârfurile gemene fuseseră unul singur: o convulsie vulcanică, de mult uitată, le despărţise, lăsând între ele un canion firav.

Bărbatul întinse un braţ către Lee, a cărei respiraţie era un şir de icnete seci. O săgeată lucitoare zbârnâi când oamenii ajunseră la deschizătură, dar privind înapoi, Grant putu observa doar un lunatic purpuriu urcând cu greu şi alţi câţiva în dreapta lui. Goniseră printr-un pasaj lung de cincisprezece metri, care se sfârşea brusc într-o vale – şi acolo, uluiţi pentru o clipă, se opriră.

La poale se întindea un oraş. Pentru o secundă, Grant crezu că descoperiseră o vastă metropolă a puyeţilor, dar o simplă privire dezvălui altceva. Acesta nu era un oraş cu construcţii medievale, ci un poem în marmură, de o frumuseţe clasică şi cu proporţii omeneşti, sau aproape omeneşti. Coloane albe, bolţi glorioase, domuri cu linii perfect rotunjite – o minunăţie arhitecturală născută parcă pe Acropole. Într-o clipă îşi dădură seama că oraşul era mort, devastat, în ruine.

Cu toată istovirea, Leen îi percepu frumuseţea.

— Ce minunat! gâfâi ea. Aproape că ar putea fi iertaţi... pentru că sunt... puyeţi!

— Ei nu ne-ar ierta pentru că suntem oameni, murmură Grant. Va trebui să ne aşezăm undeva. Mai bine am alege o clădire.

Înainte însă ca ei să fi putut înainta câţiva metri, o învălmăşeală sălbatică îi opri. Grant împietri, rămânând, practic paralizat de uimire. Canionul îngust se umpluse cu o hoardă gâlgâitoare de puyeţi, ca un covor negru şi dens. Dar nu trecură mai departe de capătul văii, căci, rânjind, chicotind şi legănându-şi capetele, tropăind pe tălpile cu trei degete, patru lunatici blocau accesul!

Începu o luptă. Puyeţii muşcau şi înţepau nefericiţii apărători, ale căror bocete ascuţite de durere nu mai erau chicote, ci urlete. Dar cu o hotărâre şi o încăpăţânare complet străină lunaticilor, tălpile lor cu gheare tropăiau metodic, sus-jos, sus-jos.

— Fir-aş al naibii! izbucni Grant.

Atunci îi veni o idee.

— Lee! Ei sunt strânşi în canion, tot neamul lor de ticăloşi!

Se grăbi într-acolo, întinse aruncătorul de flăcări printre picioarele zbârcite ale unui lunatic, îl orientă în lungul canionului şi trase.

Infernul explodă. Cedându-şi toată energia într-o teribilă răbufnire, micuţul diamant scuipă un şuvoi de foc, care umplu canionul dintr-o parte în cealaltă şi se revărsă apoi în iarba sângerie de pe pantă, tăind o cărare de foc.

Dealurile Idioţilor reverberară urletul, iar ploaia de dărâmături încetă. În canion mai rămăseseră doar câteva bucăţi de carne şi capul unui lunatic norocos, încă săltând şi rostogolindu-se.

Trei lunatici supravieţuiseră. Unul cu faţa purpurie îşi trăgea braţul, rânjind şi chicotind într-o veselie imbecilă.

Grant lăsă aruncătorul de-o parte şi se întoarse spre fată.

— Slavă Domnului! spuse el. Am scăpat, totuşi.

— Nu mi-a fost frică, Grant. Nu cu tine.

El zâmbi.

— Poate vom găsi un loc aici, îi sugeră. Febra trebuie să fie mai puţin chinuitoare la această altitudine. Dar, ia spune, acesta trebuie să fi fost capitala întregii rase a puyeţilor, în vremurile

de odinioară. Îmi pot imagina cu greu aceşti ticăloşi, creând o arhitectură atât de frumoasă, sau pe o aşa întindere. Clădirile astea sunt la fel de uriaşe în proporţii faţă de mărimea puyeţilor, ca şi zgârie-norii din New York pentru noi!

— Dar atât de frumoase, rosti Lee încet, măturând cu privirea peste gloria ruinelor. Aproape că i-am putea ierta, Grant! Uită-te acolo!

El îl urmări gestul. Pe partea interioară a arcadelor canionului se zăreau nişte sculpturi gigantice. Însă lucrul care îi înmărmuri de uimire fu subiectul portretului. Acolo, dominând înălţimile stâncii, nu se aflau figuri de puyeţi, ci de... lunatici! Minunat cioplite, mai degrabă zâmbind decât rânjind, cu o expresie oarecum tristă, plină de regrete, de milă şi totuşi, fără nicio îndoială, lunatici!

— Somn uşor, şopti el. Vezi, Lee? Acesta trebuie să fi fost odată un oraş al lunaticilor. Urmele, uşile, clădirile, toate sunt pe măsura lor. Cumva, cândva, ei trebuie să fi fost civilizaţi iar lunaticii pe care îi cunoaştem sunt rămăşiţele degenerate ale unei mari rase.

— Şi, interveni Lee, motivul pentru care cei patru au blocat drumul când puyeţii au încercat să treacă este că ei n-au uitat încă. Sau poate că nu îşi amintesc, dar au o tradiţie a gloriilor trecute sau, mai probabil, doar un sentiment superstiţios că locul acesta este, într-un anume fel, sacru. Ne-au lăsat să trecem pentru că, la urma urmei, semănăm mai mult cu ei decât cu puyeţii. Dar un lucru uimitor este că ei păstrează încă în memorie acel eveniment, deşi oraşul trebuie să fie ruinat de secole. Sau poate chiar de mii de ani.

— Dar gândeşte-te că lunaticii au putut avea odinioară inteligenţă pentru a-şi crea o cultură proprie, spuse Grant, îndepărtând un lunatic purpuriu care dădea din cap şi chicotea lângă el. Deodată se întrerupse, întorcând o privire plină de respect către creatură. Acesta mă urmează de zile întregi. În regulă, şefule, care-i treaba?

Fiinţa purpurie îi întinse un mănunchi de iarbă sângerie şi rămurele, groaznic de murdar, continuând să chicotească idiot. Gura ridicolă i se strâmbase; ochii i se bulbucaseră în agonie pentru efortul de concentrare mentală.

— Viclean! hohoti triumfător.

— Imbecilul! izbucni Grant. Neghiobul! Idiotul! Se opri, apoi râse. Nu-i nimic. Cred că o meriţi.

Îşi aruncă pachetul de ciocolată celor trei lunatici încântaţi.

— Iată-vă dulciurile!

Un ţipăt al lui Lee îl surprinse. Fata îşi agita larg braţele, în timp ce, deasupra crestei Dealurilor Idioţilor vuia o rachetă, care se roti şi coborî în picaj spre vale.

Portiera se deschise. Oliver păşi semeţ şi grav afară, afirmând indiferent:

— Eu sunt real şi tu eşti real.

Un bărbat urmă parkatul, apoi alţi doi oameni.

— Tată! strigă Lee.

* * *

Ceva mai târziu, Gustavus Neilan se întoarse spre Grant.

— Nu-ţi pot mulţumi îndeajuns, spuse el. Dacă există vreo cale să-ţi arăt aprecierea mea pentru…

— Există. Puteţi să-mi anulaţi contractul.

— Oh, lucrezi pentru mine?

— Sunt Grant Calthorpe, unul dintre comercianţii dumneavoastră şi m-am cam săturat de această planetă nebună.

— Desigur, dacă doreşti, zise Neilan. Dacă este vreo problemă cu plata...

— Puteţi să-mi plătiţi pentru cele şase luni în care am muncit.

— Dacă ai mai sta, n-o să se mai facă negoţ prea multă vreme. Putem cultiva ferva lângă oraşele polare, şi eu prefer plantaţiile incertitudinilor legate de lunatici. Dacă ţi-ai termina anul de muncă, am putea să-ţi dăm în grijă o plantaţie, până la sfârşitul termenului.

Grant întâlni ochii cenuşii ai lui Lee Neilan şi ezită.

— Mulţumesc, spuse el încet, dar m-am săturat. Zâmbi fetei, apoi se întoarse către tatăl ei. Vă deranjează dacă vă cer să-mi povestiţi cum de s-a întâmplat să ne găsiţi? Acesta e locul cel mai neplăcut de pe planetă.

— Tocmai acesta este motivul, spuse Neilan. Gând Lee nu s-a mai întors, m-am gândit cu mare atenţie. În final, cunoscând-o bine, am decis să caut mai întâi în locurile cel mai puţin plăcute. Am încercat pe ţărmurile Mării Febre, apoi în Deşertul Alb şi, în cele din urmă, pe Dealurile Idioţilor. Am identificat ruinele unei barăci şi printre dărâmături era acest individ – îl arătă pe Oliver

– afirmând că zece lunatici fac cât un om care nu-i în toate minţile. Ei bine, partea cu omul care nu-i în toate minţile semăna foarte mult cu o referinţă la fata mea şi am umblat până ce zgomotul aruncătorului tău de flăcări ne-a atras atenţia.

Lee se strâmbă, apoi îşi întoarse ochii cenuşii, serioşi, spre Grant.

— Îţi aminteşti, rosti ea încet, ce ţi-am spus acolo, în junglă?

— N-aş pomeni niciodată despre asta, replică bărbatul. Ştiam că delirezi.

— Dar... poate că nu. Un camarad te-ar ajuta să-ţi închei mai uşor anul de lucru? Vreau să spun, dacă, de exemplu, ai zbura înapoi, cu noi în Junopolis şi te-ai întoarce cu o soţie?

— Lee, spuse el răguşit, ştii ce diferenţă ar însemna asta, deşi nu pot să înţeleg de ce ai fi visat-o.

— Este din cauza febrei, sugeră Oliver.

[*Publicată în„Astounding”, decembrie 1935*]

Jane Yolen
Ţesătoarea viselor
(„Dream Weaver”, 1989)

Traducere de Mihai-Dan Pavelescu

— Un bănuţ, un bănuţ, bunule domn, strigă Ţesătoarea Viselor, aşezată pe treapta cea mai de jos a Marelui Templu. Mâinile ei iscusite alergau pe gherghef. Doar un bănuţ pentru un vis.

Regele Cerşetorilor trecu pe lângă ea. Nu avea timp de ţesutul viselor. Era ceva prea subţire, prea fragil. Pentru altceva, n-avea să renunţe la bănuţul său. Strângându-şi zdrenţele în jurul trupului, un gest pe care-l considera răspunsul lui, merse mai departe.

Bătrâna Ţesătoare a Viselor îşi continuă tânguirea. Era o incantaţie, o temenea făcută fiecărui trecător. Nu văzu gestul Regelui Cerşetorilor deoarece era oarbă. Ochii ei lipsiţi de vedere priveau doar în viitor şi ţesea după pipăit.

Alţi paşi se auziră. Ţesătoarea Viselor întinse mâna.

— Un bănuţ, un bănuţ, domnişoară. Ştia că era o fată, pentru că sunetul era uşor şi săltăreţ.

— Ah, da, cumpără-mi un vis, vorbi fata spre băiatul care o urma.

Ţesătoarea tăcu. Ştia că acum nu mai trebuia să insiste. Fata era deja prinsă în propria ei dorinţă. Tinerilor le plăcea aşa de mult să viseze. Ţesătoarea ştia că avea să capete un bănuţ.

— Nu ştiu dacă ar trebui, răspunse băiatul. Glasul îi era şovăitor, totuşi fericit că fusese întrebat.

— Bineînţeles că trebuie, spuse fata. Apoi vocea ei coborî şi ea se lipi de băiat. Te rog.

Mâna lui căută în buzunar şi scoase moneda.

Auzindu-l, Ţesătoarea Viselor întinse palma dreaptă.

— Un vis pentru o fată minunat de frumoasă, rosti cu glas mieros, deşi pentru ea toţi tinerii erau minunaţi.

— De unde ştii? zise fata surprinsă.

— Este într-adevăr aşa, spuse băiatul. Este cea mai frumoasă din lume. I-am dăruit inima mea. Cuvintele lui erau adevărate, însă fata înălţă din umeri.

Ţesătoarea luase deja firele din coş şi făcuse urzeala. Şi acesta a fost visul pe care l-a ţesut:

Fratele Hart

În mijlocul unui codru, atât de întunecos şi des încât puţini aveau curajul să intre în el, era un luminiş. Iar în luminişul acela trăiau o fată şi fratele ei, Hart.

Ziua, sub formă de cerb, Fratele Hart pleca prin pădure, hrănindu-se cu iarbă fragedă şi muguri, în vreme ce sora lui rămânea acasă.

Dar când apunea soarele, fata, Hinda, se apropia de marginea luminişului şi cânta cu glas subţire şi dulce:

Dragă inimă, frate Hart,
Vino, îţi poruncesc
Să cinăm şi să vorbim
Şi-apoi să te-odihnesc.

Atunci, în inima lui de cerb, fratele ei ştia că vraja de peste zi se apropia de sfârşit şi gonea iute spre casă. Acolo îşi freca fruntea de pragul de sus al uşii, până ce pielea dintre coarne se despica fără o picătură de sânge. Se freca mai departe, fără oprire, până ce pielea castanie se despica de-a lungul coastelor, iar el ieşea de acolo ca bărbat.

Sora lui îi lua pielea, o scutura, o peria şi o pieptăna până ce strălucea precum lemnul lustruit. După aceea atârna pielea de coarne lângă uşă. Acolo rămânea până dimineaţa, când Fratele Hart o îmbrăca din nou şi gonea spre luncile cu iarbă verde.

Ce farmece sau ce vrăjitor îi adusese acolo, în adâncul pădurii, nu-şi mai aminteau. Chipul unuia era oglinda celuilalt şi vieţile le erau îngemănate. Amintirile lor dispăruseră, aidoma vrăjitorului. Pădurea, lunca, luminişul, pielea de cerb, uşa căsuţei era tot ce ştiau.

Într-o zi, pe la sfârşitul primăverii, Fratele Hart plecase ca de obicei, lăsând-o pe Hinda acasă. Ea spălase şi frecase căsuţa până ce strălucea de curăţenie. Pusese paie proaspete în saltea. Dar pe când stătea la fereastră, pieptănându-şi părul lung şi negru, în urechi îi răsună un sunet necunoscut: un strigăt

puternic, aspru, care nu era nici al păsării, nici al vulpii, nici al bunului lup cenuşiu.

Strigătul se repetă o dată şi încă o dată. Atunci Hinda ieşi în pragul uşii, deoarece nu se temea de nicio fiară a pădurii. Şi atunci îl văzu împleticindu-se către căsuţă pe Fratele Hart. El nu-i putea vorbi câtă vreme era în pielea cerbului, însă capul îi era însângerat de jur împrejur, parcă purtând o coroană. Era pentru prima dată când fata îl vedea sângerând. Trecu pe lângă ea şi se prăbuşi, tremurând tot, pe pragul lor.

Hinda alergă după el şi l-ar fi spălat cu propriile ei lacrimi, însă sunetul ciudat răsună iarăşi, foarte aproape, şi ea fugi la fereastră să vadă.

În luminiş stătea un bărbat. Cel puţin aşa crezu ea, că era un bărbat. Deşi nu semăna cu Fratele Hart, care era singurul bărbat pe care îl ştia.

Acesta era voinic, în vreme ce Fratele Hart era zvelt. Era bălan, în vreme ce Fratele Hart era oacheş. Era acoperit cu păr, pe când Fratele Hart avea pielea curată. Şi era îmbrăcat în piei de animale ce-i atârnau de pe umeri până la picioare. În jurul său săreau lupi cu colţii rânjind, unii tărcaţi, unii negri şi alţii albi. El îi îndepărtă din câteva lovituri ale braţului.

— Caut un cerb, rosti el când văzu chipul Hindei precum o lună palidă, la fereastră.

Dar când fata ieşi din căsuţă, închizând uşa pentru a ascunde ceea ce se afla înăuntru, bărbatul nu mai spuse nimic. Îşi scoase căciula şi o puse în dreptul inimii, îngenunchind.

— Cine eşti? întrebă Hinda. Ce eşti? Şi de ce cauţi cerbul? Glasul ei era blând, însă ferm.

Bărbatul nici nu răspunse, nici nu se sculă, ci o privi.

— Cine eşti? repetă Hinda. Spune, cine şi ce eşti.

În cele din urmă, vânătorul vorbi.

— Nu sunt decât un om, spuse el. Un om care a călătorit departe şi a văzut multe, dar niciodată n-a întâlnit o frumuseţe ca a ta.

— Dacă este cu adevărat frumuseţe şi preţuieşti frumuseţea, n-o vei mai vedea niciodată, rosti Hinda. Pentru că niciodată nu-mi va fi prieten un om care vânează cerbul.

Bărbatul se sculă atunci şi Hinda se minună de înălţimea lui, deoarece ajungea cu capul până la pragul de sus al uşii, iar mâinile aveau fibre ca şi lemnul.

— Atunci nu voi mai vâna cerbul, zise el, dacă mă vei lăsa să vânez ceea ce este acum mult mai scump mie.

— Ce anume?

— Tu, inimă dragă, spuse el întinzând mâinile. Speriată, fata se feri, dar, amintindu-şi de frăţiorul dinăuntru, reuşi să spună:

— Mâine.

Pipăi cu mâinile înapoia ei şi se rezemă de mânerul uşii. I se părea că aude răsuflarea grea a Fratelui Hart prin pereţi.

— Vino mâine.

— Voi veni cu siguranţă. Se înclină, se întoarse şi plecă, mişcându-se iute, cu paşi apăsaţi, în pădure. Lupii îl urmau îndeaproape.

Hinda îl urmări cu privirea în lungul potecii, până ce şi umbrele copacilor îi păreau ale lui. Când fu sigură că dispăruse, deschise uşa şi intră. Căsuţa era strâmtă şi întunecoasă, mirosind puternic a cerb.

Fratele Hart zăcea pe patul lor din paie. Când o privi, fata nu putu rezista înaintea rănilor gemene ale ochilor lui. Se întoarse cu spatele şi rosti:

— Acum poţi pleca. Eşti în siguranţă. Nu te va mai hăitui.

Cerbul se ridică cu greutate, deschise uşa cu botul şi ţâşni spre pajişti.

Seara se întoarse din nou acasă.

Când păşi afară din pielea ei de cerb şi intră în căsuţă, nu-şi îmbrăţişă sora ca de obicei. În loc de asta, îi spuse:

— Nu m-ai chemat din luminiş. Nu mi-ai cântat numele. Abia atunci când am obosit şi soarele a apus, am ştiut că este vremea să mă întorc.

Hinda nu-i răspunde. Nu-l putea nici măcar privi. Pentru că, mai mult chiar decât cuvintele, goliciunea lui o ruşină deodată. Puse mâncarea pe masă şi cinară în tăcere. Apoi se culcară împreună şi dormiră fără vise, precum sălbăticiunile pădurii.

Când soarele îl chemă iarăşi pe Fratele Hart în pielea de cerb, Hinda deschise uşa. În tăcere îl conduse afară, în tăcere îl privi schimbându-se, şi-l privi pe drumul său tăcut spre lunci fără un cuvânt de rămas bun. Gândurile ei erau la vânător, la bărbatul cu lupi. Nu se îndoia că avea să apară.

Şi într-adevăr apăru, nici tăcut, nici încet, ci cu paşi apăsaţi, hotărâţi. Rămase pentru o clipă la marginea luminişului, privind-o pe Hinda, măsurând-o din ochi. Apoi zâmbi şi porni către ea.

Rămase toată ziua cu fata şi o învăţă minuni pe care ea nu le cunoscuse. Îi povesti istorii din împărăţii pe care ea nu le văzuse niciodată. Îi cântă cântece pe care ea nu le auzise niciodată, cântându-le încetişor la urechea fetei, îi vorbi iarăşi şi iarăşi despre dragostea lui pentru ea, dar nu-i atinse decât mâna.

— Eşti la fel de inocentă ca sălbăticiunile pădurii, îi repeta întruna, uimit.

Astfel trecu ziua.

Deodată veni amurgul, şi Hinda tresări.

— Acum trebuie să pleci, spuse ea.

— Nu, trebuie să rămân.

— Nu, nu, trebuie să pleci, insistă Hinda. Nu poţi rămâne aici noaptea. Dacă mă iubeşti, pleacă. Apoi adăugă în şoaptă, fixându-l cu ochii ei negri: Dar întoarce-te mâine dimineaţă.

Teama ei neaşteptată îl surprinse pe bărbat, dar în acelaşi timp îl mişcă, aşa încât se sculă şi-şi netezi hainele din blănuri.

— Voi pleca. Dar mă voi întoarce.

El îşi fluieră animalele ce-l însoţeau şi părăsi luminişul tot atât de iute pe cât venise.

Hinda ar fi strigat după el, ar fi strigat ca să rămână, dar nu-i cunoştea numele. Aşa încât se apropie de marginea luminişului şi cântă:

Dragă inimă,
Frate Hart,
Ascultă-mi chemarea
Să cinăm şi să vorbim
Despre nunta mea.

Şi, auzindu-i glasul, Fratele Hart alergă acasă.

Se opri la marginea poienii, ridică fruntea şi adulmecă. Mirosul bărbatului dăinuia în văzduh, greu şi ameninţător. Trecu prin el ca printr-un curent rapid şi ajunse lângă uşa căsuţei.

Frecându-şi fruntea mai puternic decât oricând de pragul de sus, parcă gata să-şi rupă şi gândurile odată cu pielea, Fratele Hart îşi scoase straiul de cerb.

— Vânătorul a fost aici, zise el trecând pragul.

— Nu te caută pe tine, răspunse Hinda.

— Să nu te mai întâlneşti cu el. Să-i spui să plece.

— Mă întâlnesc cu el pentru binele tău, spuse Hinda. Dacă mă caută pe mine, nu te caută pe tine. Dacă mă vânează pe mine, nu te vânează pe tine. O fac pentru tine, frate drag.

Liniştit, fratele Hart se aşeză să mănânce, însă fetei nu-i era foame. Îi dădu fratelui ei şi-l privi cum mânca.

— Culcă-te, îi spuse ea când el termină. Culcă-te, iar eu te voi mângâia şi-ţi voi cânta.

— Sunt într-adevăr obosit. Mă doare capul acolo unde m-a lovit ieri. Mă doare şi inima, de frică. Tremur din tot trupul. Ai dreptate. Trebuie să mă culc.

Aşa încât se întinse pe pat, şi Hinda stătu lângă el. Îl frecă cu cinci degete pe frunte pentru a-l domoli, şi-i cântă multe cântece, şi în curând Fratele Hart adormi.

Când luna lumină poiana, vânătorul se întoarse. Nu mai putea aştepta până dimineaţă. Teama Hindei îl speriase, deşi până atunci nu mai cunoscuse teama. Nu cuteza s-o lase singură în pădure. Mergea însă neauzit precum o sălbăticiune prin beznă. Îşi lăsase dulăii în urmă.

Căsuţa din luminiş era tăcută, cu excepţia unei adieri de cântec lipsit de cuvinte şi plin de dor care plutea în văzduh. Era glasul Hindei, şi când vânătorul îl auzi, zâmbi, deoarece cânta o melodie învăţată de la el.

Pătrunse în poieniţă, cu mai multă îndrăzneală acum. Apoi se opri brusc. Văzuse o formă ciudată atârnând pe uşa căsuţei. Era pielea unui cerb, atârnată de coarne.

Prudenţa, un obicei înrădăcinat, îl opri. Ocoli poiana în cea mai desăvârşită linişte. Se apropie de căsuţă pieziş, călăuzit de cântecul fetei. Când ajunse la fereastră, privi înăuntru.

Hinda stătea pe un pat din paie, iar alături, cu capul în poala ei era întins un bărbat. Bărbatul era zvelt şi gol, şi oacheş. Părul său era lung şi drept, şi-i ajungea până la umeri. Vânătorul nu-i putea vedea chipul, dar dormea aidoma unuia căruia patul nu-i era străin.

Vânătorul îşi stăpâni tremurul mâinilor, însă nu-şi putu stăpâni inima. Se lăsă pradă unui moment de furie nestăvilită. Cu cuţitul, spintecă prelung partea din stânga a pieii atârnate de uşă. Apoi fugi în căsuţă. Fratele Hart strigă prin somn, un strigăt scurt şi ascuţit. Îşi ridică palma spre piept şi deodată, sub inimă îi apăru o linie subţire şi roşie precum tăietura unui cuţit. Sângeră pentru o clipă. Hinda îi apucă palma şi păli la vederea

sângelui. Era pentru a doua oară când îl vedea sângerând pe Fratele Hart.

Se sculă încetişor şi scoase din dulap un prosop alb de in. Spălă rana cu apă. Tăietura era prelungă, dar nu adâncă. Poate că era o zgârietură din pădure. Ştia că avea să se tămăduiască până dimineaţa. De aceea se întinse lângă el şi se ghemui după curbura spatelui său. Fratele Hart se foi puţin, dar nu se trezi. Apoi Hinda adormi şi ea.

Dimineaţa, Fratele Hart s-a sculat, însă mişcările îi erau încete.

— Tare aş mai rămâne acasă, zise el. Tare mai doresc ca vraja aceasta să se termine.

Însă răsăritul soarelui îl chema afară. Îşi îmbrăcă pielea de cerb şi o zbughi.

Hinda rămase în uşă şi ridică palma să facă pavăză ochilor. Nu mai văzu din el decât străfulgerarea cozii albe, dispărând în pădure.

Nu se întoarse în căsuţă, să facă curăţenie. Rămase aşteptându-l pe vânător. Ochii şi urechile ei erau încordate, să-i simtă apropierea. Nu simţiră nimic.

Aşteptă aşa o întreagă dimineaţă, până ce soarele ajunse deasupra creştetului. Abia atunci intră în casă, unde se azvârli pe patul din paie şi plânse.

Spre amurg, soarele începu să pălească şi căsuţa se întunecă. Hinda se ridică. Merse la marginea luminişului şi cântă:

Dragă inimă,
Frate Hart,
Vino la plânsetul meu.
Să cinăm şi să vorbim
Şi...

Dar nu termină de cântat. O opri un zgomot puternic din pădure. Era prea puternic pentru a fi un cerb. Iar când vânătorul apăru chiar pe poteca folosită de Fratele Hart, Hinda tresări, pe jumătate fericită şi pe jumătate înfricoşată.

— Ai venit, rosti ea şi glasul îi tremura.

Vânătorul o cercetă cu privirea, însă nu găsi pe chipul ei ceea ce căuta. Trecu pe lângă el. Stătea cu spatele spre fată.

— Domnul mi-e martor că n-am dorit s-o fac.

— Ce vrei să spui?

— Azi am căutat cerbul, răspunse el.

Palma Hindei se înălţă către gură.

— Azi am căutat cerbul. Şi, ceea ce caut, găsesc. Nu se întoarse. L-am hăituit mult, dulăii şi cu mine. Când a fost încolţit, s-a luptat din răsputeri. Am dat dulăilor ficatul şi inima. Dar asta am oprit-o pentru tine.

Ridică apoi braţele şi o piele de cerb se desfăcu în jos. Cu o mişcare iute, sălbatică, o ţintui de uşă cu cuţitul. Copitele nu ajungeau până la pământ.

Hinda putea zări două tăieturi în piele, câte una de fiecare parte, sub inimă. Tăietura din stânga era o rană veche, închisă. Tăietura din dreapta era nouă şi picura sânge.

Se întinse şi puse mâna pe rană, cu lacrimi în ochi.

— Dragul meu Frate Hart, strigă ea. Din cauza mea ai murit. Acum blestemul tău s-a sfârşit cu adevărat.

Vânătorul se răsuci s-o privească atunci.

— Era fratele tău? întrebă el.

Ea încuviinţă.

— Era inima mea. Privindu-l în ochi, adăugă: La naştere am fost o singură fiinţă. Ce-a fost al lui este acum şi al meu.

Ţinea capul sus şi ţinuta îi era mândră. Se întinse şi trase cuţitul din uşă cu o uşurinţă care-l surprinse pe vânător. Luă apoi pielea, cu gesturi blânde. O scutură o dată şi o netezi cu palma. După aceea, parcă punând o mantie, se înfăşură cu pielea după umeri şi lăsă capul peste al ei.

Pe când vânătorul privea, ea începu să se transforme. Bărbatul avea impresia că oglinda tulburată a unei ape se liniştea treptat, dezvăluind imaginea: picioare subţiri şi castanii, coapse castanii, trup castaniu şi cap. Coarnele se chirciră şi căzură pe jos. Doar ochii ei rămăseseră neschimbaţi.

Căprioara îl privi încă o clipă pe vânător. O singură lacrimă îi apăru în ochi, dar înainte de a cădea, ea se întoarse, sări în penumbra înserării şi dispăru.

Visul se terminase. Degetele Ţesătoarei se opriră.

— Eu i-aş fi păstrat pe amândoi, rosti fata. Nu-i nevoie să pierzi un bărbat pentru altul.

— Tu nu mă vei pierde niciodată, vorbi iute băiatul, cu atâta dorinţă în glas încât Ţesătoarea Viselor ştiu că fata aceea nu avea să fie niciodată a lui.

— Niciodată, repetă fata. A fost un vis prostesc. Nu merita nici măcar un bănuţ.

— Pe mine m-a mişcat, şopti băiatul spre Ţesătoarea Viselor, în vreme ce fata porni. Am simţit tăietura sub inimă. Glasul i se frânse la ultimul cuvânt. Se întoarse şi plecă după fată.

Ţesătoarea Viselor îi ascultă îndepărtându-se, paşii fetei mereu puţin mai grăbiţi, mereu anticipându-i pe ai băiatului.

Scoase ţesătura de pe gherghef şi o băgă în desaga de lângă ea. Oftă.

— Niciodată oamenii nu vor să-şi păstreze visele, murmură ea, lovind uşor desaga cu palma. Mă-ntreb de ce?

Auzi o trăsură dând colţul, caii fornăiau focoşi pe nări. După zgomote, o trăsură mare şi bogată, deoarece avea patru cai. Trăsura se opri aproape de Ţesătoarea Viselor. De îndată palma ei se ridică şi reîncepu să se tânguie:

— Un bănuţ, un bănuţ, un bănuţ pentru un vis.

Din caleaşcă coborî o pereche în vârstă. Erau îmbrăcaţi cu straie bogate, viu colorate, de parcă roşul şi auriul le puteau face uitaţi anii. Deşi femeia îşi lăsă mâna pe braţul bărbatului, atingerea era lipsită de căldură pentru amândoi. Iar când discutară, aşa cum făcură în rafale scurte, furioase, nu se priviră în ochi, ci puţin într-o parte, fixând un umăr, o şuviţă de păr sau liniile săpate în frunte.

Ar fi trecut pe lângă Ţesătoarea Viselor, dar femeia se împiedică. Ţesătoarea Viselor auzi, şi-i întinse mâna s-o ajute.

Cu un gest iute şi îndelung exersat, bărbatul căută în buzunar şi-i plăti Ţesătoarei, ca unei cerşetoare.

— Vă rog, domnule, spuse Ţesătoarea Viselor, pentru că atingerea palmei lui îi spusese că era un bărbat; iar mărimea monezii, rangul. Vă rog, domnule, pentru monedă, lăsaţi-mă să vă ţes un vis.

— N-avem timp de asemenea prostii mistice, începu bărbatul. Nervos, privi către Marele Templu şi scutură din cap.

— Nu durează decât o clipă ţesutul, o clipă povestitul, doreşte dincolo de timp, căci va dura pentru vecie, rosti Ţesătoarea Viselor.

Bărbatul privi cerul, apreciind ora şi plescăi din limbă.

— Pentru vecie? repetă el şi ezită.

— O clipă, spuse Ţesătoarea Viselor, luându-i şovăiala drept încuviinţare. Degetele ei alergară peste gherghef şi acesta a fost visul pe care l-a ţesut:

Bărbat din stâncă, bărbat din piatră

A fost odată un miner pe nume Craig, care muncea într-o carieră de piatră. Stâncă înaintea lui şi stâncă înapoia lui, el lucra zi de zi, din zori până-n noapte. Era un bărbat înalt şi voinic, un munte săpând într-un munte. Anii de minerit erau întipăriţi în colb pe chipul lui şi încrustaţi pe dosul palmelor.

Muncea singur şi nu-şi vorbea nici măcar sieşi, doar blestema soarele atunci când dogorea chiar deasupra lui, sau când n-o făcea. Iar obiceiul tăcerii şi al blestemelor era tot atât de încrustat în el cât şi colbul.

Acasă era precum stâncile carierei: tăcut, nemişcat, împotrivindu-se oricui ar fi vrut să-i netezească asperităţile. Era un bărbat din piatră.

Se însurase cu o femeie care era moale acolo unde el era dur şi deţinea toate blândeţile pe care el le uitase. Ea nu renunţase niciodată să încerce să-l ude cu lacrimile ei, de parcă ar fi fost o plantă capabilă de-a mai creşte. El însă nu era aşa. El era un bărbat din piatră.

Numai în carieră, sub ochiul fierbinte al soarelui, parcă învia. Acolo, cu barosul ridicat deasupra capului, trăgea adânc praful în piept, apoi izbea cu putere, alungând praful din plămâni. Se mândrea mult cu sudoarea ce-i şiroia pe spinare, pătându-i straiele, căci era dovada vieţii din el.

Însă când soarele apunea, viaţa se termina pentru el. Îşi strângea barosul şi dălţile într-o desagă ponosită şi cenuşie, şi mergea acasă.

— Nevastă, striga el din uşă de parcă îi uitase numele, sau îl credea prea moale pentru buzele lui. Vreau să mănânc.

Nevasta lui avea un nume, moale şi cristalin precum amintirea tinereţii ei, care încă îi mai flutura peste buze: Cybele. Dar când se gândea la ea, îşi spunea tot Nevastă. Restul dispăruse.

Fusese măritată cu pietrosul de către tatăl ei, o piatră dăruind alteia. Trebuia să îngrijească locuinţa lui Craig, să-l

hrănească şi să-i încălzească patul, doar atât. Lacrimile ei de atunci nu mişcaseră pe niciunul dintre bărbaţi. Acela era obiceiul. Iar dacă noaptea, întinsă lângă uriaşa formă nemişcată a soţului ei, ea visa la pajişti verzi şi un copil cu părul răvăşit de vânt, era doar o nălucire învolburată în beznă. Nu existau pajişti, verde, sau copii.

Viaţa ei era îngrădită de soţul ei şi de casa ei. Avea o grădină cu pământ pietros pe care o îngrijea cu puţin succes. Doar când şi când, plante maronii străpungeau ardezia, rădăcinile lor săpând morminte puţin adânci în piatra ponce. Iar Cybela se agăţa, precum muşchiul firav, de marginile exterioare ale omului de piatră.

Tot ceea ce-şi dorise ea vreodată fusese un copil, însă îndrăznise să-l roage numai de două ori înainte ca tăcerea lui şi mânia lui să-i înăbuşe dorinţa.

Prima dată când îl rugase fusese în noaptea nunţii. Mâna ei fusese trecută de la tată la soţ, sub ochii indiferenţi ai preotului holtei. Degetele lui Craig se simţeau tari în palma ei; încheieturile lor se înălţau precum coline din cremene, îşi apropiase buzele de colinele acelea pentru a le însufleţi. Îl privise, cu ochii înlăcrimaţi.

— Vom face un copil la noapte? întrebase ea cu glas tare, dorinţa unei mirese.

— Niciun copil, mormăise bărbatul. N-am nevoie de copii. Fusese o declaraţie, nu o sugestie.

Peste luni de zile, când ea îl cunoştea şi de abia începuse să se piardă în deznădejde, încercase iarăşi.

— Cu un copil între noi..., începuse ea.

Însă el scrâşnise:

— Fără copii.

Aşa încât tot ceea ce împărţeau între ei erau anii, şi singura ei sarcină era tristeţea.

Poate că n-ar fi existat niciodată o a treia oară, dacă o primăvară timpurie n-ar fi adus un vânticel blând la casa lor. Cybele speriase o pasăre castanie din cuibul ei. Înăuntrul cuibului se găseau două ouşoare cenuşii. Pasărea nu se mai întoarse, aşa încât, cu teamă, femeia aduse ouăle în casă şi încercă să le pună la clocit lângă foc. Însă ouăle se răciră înainte de sfârşitul zilei. Le deschise şi găsi înăuntru puişorii nenăscuţi, trupuşoarele lor moarte doar parţial dezvoltate. Ochii orbi

membranaţi păreau că o privesc. Îi îngropă sub un bolovan în grădină, temându-se ca nu cumva să fie nevoită să-i gătească pentru Craig.

Dar în somn visă păsările şi strigă:

— Copiii!

Strigătul îl trezi pe Craig, iar bărbatul o trezi pe ea.

Se ridicară amândoi în capul oaselor, privindu-se în semiîntunericul zorilor.

— Copii? întrebă el. Ce copii?

— A fost un vis, îi răspunse femeia.

— Am zis că n-o să avem copii, răspunse Craig cu glasul ridicându-se către strigăt.

Ea ridică din umeri şi-i întoarse spatele.

— O piatră nu poate face un copil.

— Dispreţuieşti piatra? Piatra care-i meseria mea? Piatra care ne asigură viaţa?

Se întinse, rămânând cu spatele la el şi spuse:

— Nu dispreţuiesc piatra care e meseria ta, ci pe tine, care eşti o piatră, nu un bărbat. Şi un bărbat din piatră nu poate face copii.

— Crezi că nu pot face un copil? sări el din pat. Voi face unul. Dar nu cu tine. Nu, voi face un copil din piatră. Se îmbrăcă în tăcere, îşi luă uneltele şi părăsi casa.

Liniştea de după plecarea lui o izbi pe Cybele precum o lovitură. Niciodată nu-l mai auzise rostind atâtea cuvinte. Nici ea nu-i răspunsese niciodată cu aşa multe. Se temea că vorbele ei îl răniseră mai presus de orice tămăduire, că rupseseră ceva din el, care nu avea să se mai repare niciodată. Se îmbrăcă în bezna casei şi ieşi în zorii zilei.

Până atunci nu mai fusese la carieră. Nici măcar nu era sigură dacă drumul era cel bun. Craig fusese limpede, afirmând răspicat că locuinţa era a ei, iar cariera a lui. Porni însă pe o potecă, pe care-l văzuse adesea şi nu după multe minute ajunse la locul lui de muncă.

Cariera era luminată atât de luna ce apărea, cât şi de răsăritul soarelui. Chipul ei nu era brăzdat deocamdată de nicio umbră. Stătea aşteptând atingerea barosului lui Craig, aşteptând să se încline înaintea fiecărei lovituri.

Craig se apucase imediat de lucru. Primele sale lovituri furioase fuseseră atât de rapide, încât păreau întâmplătoare,

negândite, o încleştare între piatră şi piatră. Dar pe când mânia i se destrămă şi trupul reveni la ritmul obişnuit, în peretele carierei începu să se întrevadă o siluetă.

El dorise să facă un copil din piatră, însă barosul alesese altceva. În toată viaţa lui nu privise niciodată cu atenţie la copii, aşa încât forma ce se desprindea din stâncă era înaltă precum un bărbat şi la fel de solidă.

După ce-i ciopli trupul, Craig îşi luă dălţile. Folosindu-şi propriul trup drept model, dădu formă fiecărei unghii, fiecărui muşchi, fiecărui fir de păr. Doar chipul îl lăsă neatins.

Soarele se mişca deasupra. Nevasta lui îl privea tăcută, nebăgată în seamă, lângă un copac de la marginea carierei.

Craig muncea fără să se oprească, modelând piatra după voinţa lui. Răsufla adânc şi pulberea de piatră se învolbura în jurul lui, înălţându-se şi coborând cu fiecare respiraţie.

Soarele ajunse la zenit şi începu să coboare. Bărbatul îşi şterse sudoarea din ochi, şi-o simţi prelingându-se în josul braţelor şi picioarelor, adunându-se în cutele pielii şi năclăindu-i părul.

În faţa lui, omul din stâncă stătea fără chip, dar altfel complet. Doar o vână de piatră îl mai lega de peretele carierei.

Craig se îndreptă, cu barosul în mână. Inspiră adânc şi-şi umflă pieptul. Plămânii îl dureau de atâta efort. Simţea o exaltare sălbatică. Răcnind, lovi cu toată puterea în legătura fragilă dintre piatră şi piatră.

— *Ee-e-e*, strigă el, fiul meu!

Bărbatul din stâncă fără chip se cutremură din lovitură. Părea că avea să se sfarme.

Craig scutură din cap, îndepărtând transpiraţia care-i intrase în ochi. Picăturile împroşcară forma din piatră. Se împiedică înainte, îşi recăpătă echilibrul, se îndreptă, apoi îşi răsuci chipul inexpresiv către Craig. Îşi ridică braţele implorator.

Gestul îl sperie pe bărbat. Nu se aştepta la aşa ceva. Înălţă din nou barosul, de data aceasta pentru a-l sfărâma pe omul din stâncă.

— Nu, strigă Cybele de pe marginea carierei. E fiul tău!

Craig se întoarse către ea, iar omul din stâncă întinse braţul şi-i smulse barosul din mână. Cu un strigăt mut, coborî barosul.

Craig căzu, cu faţa în pământ şi rămase precum un morman de pietre sfărâmate.

Pentru o clipă, bărbatul din stâncă stătu neclintit. Apoi îşi răsuci capul spre cer, căutând orbeşte lumina. Luna ce răsărise îi azvârlea pe chip trăsături din umbre. Ridicând degetele spre cap, omul din stâncă încrustă pe faţă umbrele acelea: ochi, nas, tăietura hotărâtă a gurii. Apoi se aplecă şi luă celelalte unelte ale lui Craig. Când se îndreptă, privi mormanele de bolovani, nemişcate din carieră.

— *Ee-e-e*, tatăl meu, şopti el în tăcere. În ochii lui cei noi începeau să izvorască lacrimi.

Se întoarse şi o zări pe Cybele, pe potecă.

— Mamă? întrebă el. Femeia nu-i răspunse, dar zâmbi, şi zâmbetul acela îl duse în braţele ei.

În vreme ce femeia asculta visul, mâna ei netezea faldurile fustei cu gesturi prelungi. Când visul se sfârşi, îşi privi soţul, încercând să-i vadă ochii. Un zâmbet îi tremura nesigur pe buze.

Pentru o clipă, el se uită spre ea, apoi ochii îi alunecaseră în altă parte.

— Nu poţi spune că crezi asemenea poveşti copilăreşti?! Nu există niciun bărbat, femeie, stâncă sau piatră. Nu există niciun adevăr în toată istoria asta. A fost o pierdere de timp, şi timpul este singurul adevăr din această lume de care poţi fi sigur. Haide, suntem în întârziere. Îi întinse mâna.

Ţinându-se la braţ, urcară treptele către Marele Templu şi lăsară visul în urma lor.

Auzindu-le paşii, Ţesătoarea Viselor clătină din cap. Termină visul şi-l băgă în desagă. Soarele dimineţii îi încălzea obrajii. Îşi încrucişă mâinile în poală şi aproape că adormi.

— Vreau un vis!

Glasul era al unui bărbat, aspru şi poruncitor. Ea îl mai auzise de multe ori, însă prin moţăială paşii lui pe care nu-i uitase se contopiseră cu multe alte zgomote din jur.

— Am bani, babo. Numai să-mi faci unul bun.

— Doar un bănuţ, rosti Ţesătoarea Viselor trezindu-se.

— Ia cinci, spuse bărbatul. Pentru aşa ceva mă aştept la un vis mai special.

Ţesătoarea suspină. Bărbatul venea aproape în fiecare săptămână cu aceeaşi cerere. Cinci bani pentru un vis de un ban. Cu toate acestea nu era niciodată mulţumit de rezultat. Trase alte fire din desagă şi începu.

Într-un sat ascuns în fundul unei văi liniştite, trăia o bătrână împreună cu ultimul din cei şapte fii ai ei. Ceilalţi şase plecaseră la oaste atunci când împliniseră vârsta, şi singurul rămas acasă era un băiat pe nume Karl.

Chiar dacă n-ar fi fost mezinul, maică-sa tot l-ar fi iubit cel mai mult, deoarece era vesel şi avea o voce minunată. Datorită acestei voci, pure şi limpezi, care cânta precum păsările primăvara, ea îl numise Karel. Însă fraţii săi, temându-se că numele acela de cântec avea să-i răpească bărbăţia, îl schimbaseră în Karl. Şi aşa rămăsese.

— Nu, şuieră bărbatul. Nu-mi place. Îmi pot da seama deja că nu-i un vis pentru mine. Nu sunt cântăreţ, sau menestrel. Eu sunt un om de acţiune.

— Dar trebuie să aştepţi până se termină, zise Ţesătoarea Viselor. Visele nu sunt terminate până în ultima clipă. Ele se schimbă. Curg. Prin ele trec curenţi. Poate că nu este câtuşi de puţin o istorie despre cântece. Cum poţi să ştii?

— Ştiu destule, spuse bărbatul. Nu vreau să mai aud.

Ţesătoarea Viselor simţi lâna zbârlindu-se sub degete. Oftă.

— Aş fi dat cinci bănuţi pentru un vis bun, continuă bărbatul. Dar asta-i doar o părticică dintr-un vis, şi nici măcar dintr-unul bun. Azvârli o monedă micuţă la picioarele bătrânei.

— Ajunge, vorbi ea, pipăind după bănuţ. Apoi adăugă spre spatele bărbatului, în vreme ce paşii, se îndepărtau: Ajunge pentru mine. Dar ce-i de ajuns pentru tine? Termină fragmentul început cu degete atotştiutoare şi-l puse laolaltă cu celelalte.

După aceea se întinse din tot trupul, dar nu se sculă. Locul acela de lângă trepte era un loc bun. Oamenii treceau întruna pe acolo. Nu voia să i-l ia altcineva.

Întorcându-şi chipul către soare, s-ar fi cufundat în acea picoteală pe care vârsta i-o acorda cu atâta uşurinţă, când auzi un sunet. Întinse mâna şi-şi reluă vaierul:

— Un bănuţ, un bănuţ, un bănuţ pentru un vis.

O femeie tânără, înaltă şi subţire, înveşmântată în negru, se apropie încet de trepte. Ţinea un copil de mână. Când ajunseră lângă Ţesătoarea Viselor, bătrâna strigă iarăşi:

— Un bănuţ pentru un vis.

Copilul, tot în negru, se încordă şi trase de mâna mamei sale. Surprins, înălţă ochii spre aceasta.

— Spuneai că au murit toate visele. Cum să fi murit, dacă bunica asta poate face unul nou? Şi numai pentru un bănuţ?

— Copile, începu cu durere mama sa.

Mâna îi îndepărtă voalul negru şi privi cu ochi înroşiţi către Ţesătoarea Viselor. Lăsând voalul să cadă, repetă:

— Copile.

— Dar am un bănuţ, mamă. Uite! Mâna copilului se cufundă într-un buzunar şi ieşi cu o monedă lipicioasă. Te rog.

Voalul privi în jos, clătină încet o dată, de două ori; totuşi, femeia luă banul. Întinzându-l cu precauţie Ţesătoarei Viselor, rosti:

— Ţese-ne un vis, bunico, pentru băiat şi pentru mine. Dar, te rog, să fie unul bun, plin de iubire.

Ţesătoarea Viselor luă moneda, făcând-o să dispară în straie. Apoi se apucă de treabă. Mâinile ei zburară peste gherghef, iar ea ciupea firele ca o muziciană, cu degete blânde şi totuşi puternice. Şi acesta a fost visul pe care l-a ţesut.

Soţia copacului

A fost odată o femeie tânără, pe nume Drusilla, care fusese văduvă mai multă vreme decât fusese căsătorită. Fusese măritată la cincisprezece ani cu un bătrân bogat, care o bătea. În ciuda bătăilor, ea înflorise şi cel care murise fusese bătrânul, după mai puţin de un an lăsând-o singură în casa cea mare.

După moartea bătrânului, tânăra văduvă a fost curtată de mulţi, deoarece acum era destul de bogată. Mai mulţi bărbaţi tineri veneau laolaltă, şi toţi declarau că ea avea nevoie de un soţ care s-o ajute.

Însă Drusilla nu-l dorea pe niciunul.

— Când eram săracă, le spuse, niciunul dintre voi nu-mi făcea curte. Când eram bătută, niciunul dintre voi nu mi-a sărit în ajutor. Niciodată n-am cerut mai mult decât un cuvânt bun, totuşi n-am căpătat niciunul. Aşa încât, acum când mă cereţi, eu nu vă doresc.

Le întoarse spatele, apoi se opri. Privi în jur, către pâlcul de mesteceni de lângă casă.

— Mai curând m-aş mărita cu acest copac, rosti ea atingând unul dintre mesteceni. Un copac ar şti când să se aplece şi când

să stea drept. Mai curând m-aş mărita cu acest copac decât cu un alt bărbat.

Chiar în clipa aceea, o adiere de vânt legănă ramurile din vârful mesteacănului.

Peţitorii respinşi rânjiră spre Drusilla.

— Vezi, hohotiră ei, copacul ţi-a acceptat cererea.

Şi astfel, din ziua aceea, ea fu cunoscută drept Soţia Copacului.

Pentru a-i opri pe peţitori să mai râdă de ea, Drusilla le intră în joc. Dacă cineva se apropia de casa ei, Drusilla îşi punea braţele în jurul mesteacănului, mângâindu-i scoarţa şi alintându-i ramurile.

— Copacul meu îmi oferă tot ce am nevoie sau doresc, spunea ea. Şi râdea în sinea ei, văzându-le privirile. Ştia că nimic nu-i zăpăceşte pe glumeţi mai mult decât nebunia, astfel încât se prefăcea de-a dreptul nebună.

Dar în acelaşi timp, nebunia îi tulbură pe oameni; ei se tem să nu se molipsească. Şi în curând, Drusilla se pomeni singură. Deoarece ea nu dorise acest lucru, singurătatea începu s-o roadă. Era adevărat că ea nu voia de fapt decât o vorbă bună, însă în scurt timp fu atât de singură încât s-ar fi mulţumit cu aproape orice vorbă.

Într-o noapte, pe când luna atârna pe cer precum un măr galben, un vânt începu să sufle puternic dinspre nord. El îndoi copacii, şi-i aplecă, izbindu-le crengile de casa Drusillei. Auzindu-le ciocăniturile, femeia privi pe fereastră şi văzu copacii dansând nebuneşte în vânt.

Păreau că i se adresează şi o cheamă şi, deodată, fu prinsă în ritmul lor. Se legănă laolaltă cu ei, dar nu era de ajuns. Tânjea după atingerea vântului pe pielea ei, aşa încât alergă afară, lăsând uşa întredeschisă. Ridică braţele deasupra capului şi dansă cu copacii.

În întuneric, înconjurat de umbra fraţilor săi, unul dintre arbori părea că străluceşte. Era mesteacănul ei, cel pe care-l alesese. Era cuprins de o sclipire fosforescentă, şi fiecare frunză părea o palmă de foc palid.

Drusilla dansă până la copac şi întinse mâinile către el.

— Oh, dacă tu ai *putea* să fii un bărbat, sau eu un arbore, spuse ea cu glas tare. Dacă ai fi un bărbat înalt şi zvelt, blând şi puternic, atunci... da... atunci aş fi fericită.

Vântul încetă tot atât de brusc pe cât pornise şi copacii rămaseră nemişcaţi. Drusilla coborî braţele, simţindu-se ruşinată, însă o mişcare a mesteacănului alb o făcu să încremenească. În timp ce privea, i se păru că din scoarţă apar mai întâi două picioare, apoi un trunchi, un cap şi braţe; o siluetă adumbrită, eliberându-se cu greu din tulpină. Silueta se clătină pentru o clipă, tremurând, apoi deveni clară. Înaintea ei se afla un bărbat.

Era înalt şi zvelt, cu pielea albă precum coaja de mesteacăn şi cu părul negru ca petele de pe scoarţa mesteacănului. Picioarele îi erau puternice, totuşi suple, iar labele picioarelor păreau noduroase aidoma rădăcinilor. Avea palmele subţiri, cu vinişoare verzi, iar degetele doi şi trei erau unite şi doar crestate ca o frunză. Surâse către ea şi întinse braţele, într-un ecou al rugăminţii ei de înainte, iar braţele i se legănau în sus şi în jos, parcă atinse de o adiere trecătoare.

Drusilla stătea neclintită, fără să respire. Apoi el încuviinţă din cap şi ea înaintă în braţele sale. Când gura lui coborî pentru a ei, ea simţi aroma de lemn umed a răsuflării bărbatului.

Rămaseră împreună toată noaptea sub copacul lui, adăpostiţi între rădăcini. Dar când soarele îşi începu urcuşul pe dealurile îndepărtate, bărbatul se desprinse, fără tragere de inimă, din braţele Drusillei şi dispăru înapoi în mesteacăn.

Oricât îl strigă femeia nu-l mai putu readuce, însă una din crengile copacului coborî şi-i atinse braţul, într-un „adio” de îndrăgostit.

Ea îşi petrecu următoarele zile sub mesteacăn, citind şi cosând şi cântând la lăută. Iar arborele părea că ascultă şi-i răspunde. Ramurile îi atingeau şi întorceau paginile cărţilor. Întregul copac se legăna înaintea frumuseţii cântecelor.

Dar abia la următoarea lună plină, bărbatul se putu desprinde din copac şi să-şi petreacă noaptea în braţele ei.

Cu toate acestea, Drusilla era mulţumită. Căci pe măsură ce creştea dragostea ei pentru bărbatul din copac, creştea şi dragostea ei pentru întreaga natură, o încolţire discretă. Se simţea înrudită cu toate florile şi frunzele. Auzea conversaţia tăcută a lumii verzi şi, sub scoarţă, bătaia tuturor inimilor.

Într-o bună zi, când merse în sat, vecinii Drusillei observară că ea devenea tot mai frumoasă în nebunia ei. Cea mai îndrăzneaţă dintre ei, o bătrână, întrebă:

— Dacă n-ai niciun bărbat, cum de înfloreşti?
Drusilla se întoarse s-o privească şi zâmbi.
Era un zâmbet blând.
— Eu sunt cu adevărat nevasta copacului, spuse ea. Iar el este îndeajuns de bărbat pentru mine.
A fost singurul răspuns pe care a vrut să-l dea.
Însă la şapte luni după noaptea cu luna ca mărul, Drusilla şi-a dat seama că purta un copil, copilul copacului, sub inimă. Iar când îi spuse mesteacănului, ramurile lui s-au arcuit în jurul ei şi i-au atins părul. Iar când i-a spus bărbatului din el, acesta a zâmbit şi a cuprins-o cu blândeţe.
Drusilla se întreba cum avea să fie copilul care prinsese rădăcini în ea. Se întreba dacă avea să iasă un copil uman sau o fiinţă de lemn. Poate că urma să fie amândouă, cu braţe şi picioare puternice precum mesteacănul şi frunze în locul părului. Ea se temea că avea să-i plesnească inima de atâtea întrebări. Dar la următoarea lună plină, bărbatul din arbore o ţinu în braţe şi-i şopti la ureche sunete liniştitoare, mângâietoare, şi ea se potoli. Şi în cele din urmă, ştiu că oricum ar fi fost copilul, ea avea să-l iubească. Iar cu ştiinţa aceasta redeveni fericită.
În scurt timp, fu limpede, chiar şi pentru cei din sat, că Drusilla era însărcinată. Aceştia căutară tatăl printre ei – căci unde altundeva l-ar fi putut căuta – însă nimeni nu recunoscu fapta. Iar Drusilla însăşi nu-l numea pe altcineva decât copacul, fie că vorbea cu moaşele, cu preotul sau cu primarul.
Şi astfel, pe când la început sătenii râdeau de ea şi glumeau pe seama ei, şi se simţeau impurificaţi de nebunia ei, acum deveniră cruzi şi răi. Puteau accepta nebunia unei văduve, dar nu şi copilul unei mame necăsătorite.
Tinerii, foştii peţitori, îndemnaţi de bătrânii satului, veniră la Drusilla într-o noapte. La adăpostul întunericului, voiau s-o scoată din casă şi s-o pedepsească prin bătaie. Însă femeia îi auzi venind, ieşi pe fereastră şi se căţără în vârful mesteacănului.
Vântul sufla cu atâta putere în noaptea aceea încât ramurile mesteacănului se agitau ca nişte bice, şi niciunul dintre tineri nu îndrăzni să urce în copac şi s-o coboare pe Drusilla. Tot ce puteau face era să încerce s-o rănească cu vorbele. Strigară înspre ea, acolo unde stătea cuibărită între crengi. Dar ea nu le

auzi răcnetele. Adormi, legănată la glasurile şoptitoare ale crângului.

Dimineaţa, tinerii plecară. Nu se mai întoarseră.

Şi nici Drusilla nu se mai duse în sat. Pe măsură ce zilele treceau, ea era hrănită de pădure şi de câmpie. Fructe şi mure şi rădăcini dulci apăreau pe pragul casei. În fiecare dimineaţă avea îndeajuns pentru ziua întreagă. Nu întreba de unde veneau, însă ştia.

În cele din urmă veni vremea să nască. Într-o noapte cu lună plină, pe Drusilla o apucară durerile. Ţinându-se de pântece cu degetele ei subţiri, merse până la mesteacăn, se aşeză şi se rezemă cu spatele de copac, încordându-se. Pe când împingea, bărbatul din mesteacăn se desprinse tăcut din arbore, îngenunche lângă ea, şi-i suflă încurajări în faţă. Îi mângâie părul şi şopti numele ei vântului.

Ea nu-i zâmbi, ci în cele din urmă rosti:

— Du-te. Răsuflarea ei era întretăiată şi vocea pe muchia disperării: Te implor. Adu moaşa. Nu merge bine.

Bărbatul o strânse în braţe, dar nu se ridică.

— Du-te, îl rugă ea. Spune-i numele meu. E timpul.

El îi luă faţa în palmele sale şi o privi îndelung cu ochii lui verzi ca pădurea. Îşi umezi buzele, parcă gata să-i vorbească, apoi se ridică şi dispăru.

Coborî pe poteca spre sat, deşi fiecare pas ce-l îndepărta de copac îi răpea din putere. Bucăţi de piele se jupuiau în vreme ce mergeam şi rănile dedesubt erau întunecate şi vâscoase. Membrele îi deveneau tot mai ţepene cu fiecare pas şi se mişca sacadat. Când ajunse la locuinţa moaşei, părea un obiect vechi şi stricat. Ciocăni la uşă, dar era atât de slăbit încât fu un ciocănit slab, o zgârietură, atingerea unei crengi de geam.

De parcă îi aşteptase chemarea, moaşa veni de îndată. Deschise uşa şi privi ceea ce stătea înaintea ei. Înalt şi subţire, dezbrăcat şi alb, cu pete negre de piele jupuită şi un păr de culoarea frunzelor putrede, bărbatul din copac ridică palma lui grotesc despicată. Gaura gurii era goală şi lipsită de limbă, o rană umplută cu sevă. Nu scoase niciun sunet, însă moaşa ţipă, şi ţipă, şi continuând să ţipe trânti uşa.

Nu-l văzu căzând.

În zorii zilei, sătenii au pornit către casa Drusillei. Erau înarmaţi cu ciomege, furci şi topoare. Bătrâna moaşă era înapoia lor, strigând încurajări.

Sub un copac alb, mort, o găsiră pe Drusilla, palidă şi abia respirând, cu un prunc în braţe. La auzul paşilor oamenilor, copilul deschise ochii. Aveau culoarea pinilor iarna.

— Sărăcuţul, rosti moaşa, în faţa bărbaţilor. Ştiam eu că n-o să se întâmple nimic bun. Se aplecă să ia pruncul din braţele Drusillei, dar sări îndărăt ţipând. Copilul desfăcuse un pumnişor, şi mâna lui avea vinişoare verzi, iar al doilea şi al treilea deget creşteau lipite, despicate la vârf precum o frunză.

La strigătul moaşei, mestecenii din crâng începură să se mişte şi legene, deşi nu sufla nici adiere de vânt. Şi înainte ca să poată fi ridicată vreo armă, mesteacănul cel mai apropiat îşi întinse ramurile şi ridică pruncul şi pe Drusilla în sus, spre vârful copacului.

Pe când sătenii priveau, Drusilla dispăru. Copilul se mai zări câteva clipe, trupuşorul lui dezbrăcat sclipind în soare. După aceea, încet, copilul pieri, ca zăpada topindu-se pe cetina brazilor, ca ultima stea albă a dimineţii, în inima copacului.

Se auzi un freamăt precum al vântului prin crengi, un tremur de frunze şi scâncetul ascuţit al unui prunc nealăptat. Apoi copacii din crâng rămaseră nemişcaţi.

— Mulţumesc, şopti văduva. Atinse umărul Ţesătoarei. Apoi vorbi spre băiat: Haide. Vom merge la neamurile tatălui tău. Ei ne vor lua la ei, acum ştiu asta. Întinse mâna.

Băiatul îi apucă mâna şi, pe când porniră, o întrebă:

— Ţi-a plăcut? A fost un vis bun? Mie mi s-a părut trist. A fost trist?

Dar mama nu-i răspunse şi în curând glasul copilului, aidoma paşilor, nu se mai auzi.

Ţesătoarea Viselor luă visul de pe gherghef.

— Şi ei au plecat fără vis. Era o ţesătură mică, totuşi n-au avut loc pentru ea. N-a fost un vis trist. Nu tocmai. Avea multă dragoste în el. Ar fi trebuit să-l ia pentru băiat – dacă nu pentru ea. Continuând să bolborosească, rupse firele şi termină ţesătura, întinzând-o puţin pentru a o face mai elastică. După aceea o puse lângă celelalte trei, în desagă.

— Ţesătoarea, se auzi un cor de glasuri. Ţesătoarea Viselor numără trei. Trei copii. Fete, se gândi.

Cea mai îndrăzneaţă dintre ele, mijlocia, se apropia. Toate erau roşcate, deşi cea mai mare avea cârlionţi cu fire bălaie.

— Ţesătoarea Viselor, avem un singur bănuţ. Unul pentru toate trei. Ne poţi ţese un vis? Pe care să-l împărţim?

— Să-mpărţiţi un vis? Bătrâna râse. Este lucrul cel mai bun. Bineînţeles că-l puteţi împărţi. Sunteţi..., ezită apoi rosti... surori?

— De unde ştie? şopti mezina.

— Ş-ş-ş, o atenţionă mijlocia. Fii politicoasă.

Sora cea mai mare le ignoră. Pe marginea ieşirii din adolescenţă, îşi dădea seama de pornirile ce n-aveau nume din fiinţa ei. Îşi strânse fustele şi curajul şi se ghemui lângă Ţesătoare.

— Ai putea, începu ea şovăitoare, ai putea pune în el dragoste adevărată?

Ţesătoarea Viselor zâmbi. Auzise de multe ori asemenea cereri. Dar n-ar fi putut niciodată s-o convingă pe fată. Mai bine s-o lase să creadă că ea era singura posesoare a unui astfel de vis.

— Eh, dragoste adevărată! exclamă mijlocia. Numai la asta te gândeşti... în ultimul timp. Înainte ne distram mai bine.

— O pisicuţă, te rog, bunico, sâsâi mezina. Te rog, pune şi o pisicuţă în el.

— O pisică! Dragoste adevărată! Eu vreau doar să râd. Pentru bănuţul ăsta să ne distrăm din plin, zise mijlocia.

Ţesătoarea Viselor zâmbi iarăşi şi trase firele din coş.

— Bine, să vedem, micuţelor. O pisică şi dragoste adevărată şi râs. Am avut şi rugăminţi mai ciudate. Dar nimeni nu poate cunoaşte un vis până nu se termină. Totuşi, voi încerca. Şi pentru că e visul vostru, toate trei trebuie să încercaţi.

— Să încercăm? exclamară ele într-un glas. Şi mezina adăugă:

— Cum să-ncercăm, bunicuţo?

— Ţineţi-vă de mâini, şi eu voi ţese. Iar în vreme ce ţes, voi trebuie să credeţi.

— Oho, sigur c-o să credem, încuviinţă mezina. Celelalte două râseră de ea, însă se prinseră de mâini. Gherghelul era pregătit. Ţesutul începu.

Pisica mireasă

A fost odată ca niciodată o femeie bătrână şi gârbovită care iubea doar două lucruri pe lume – pe fiul ei şi pe o pisică marmorată. Pe amândoi îi iubea la fel de mult, ceea ce părea ciudat vecinilor ei, nu însă şi fiului ei, Tom.

— Eu aduc mâncarea în casă şi pisica o păzeşte. De ce n-am fi iubiţi în aceeaşi măsură? replica el. Şi adăuga: Deşi poate că nu-s cel mai bun în privinţa asta, cu siguranţă că pisica este cel mai bun vânător de şoareci. Este normal.

Dar bineînţeles pentru vecini nu era normal. Pentru ei era un nonsens. Cu toate acestea, deoarece nu era treaba lor, bătrâna le ignora remarcile ironice şi iubea în aceeaşi măsură băiatul şi pisica.

Într-o bună zi, bătrâna se îmbolnăvi şi căzu la pat. Simţindu-şi sfârşitul aproape, îi chemă la ea pe Tom şi pe pisică. Bătrânii satului veniră şi ei, căci prezenţa morţii îi atrăgea precum mirosul peştelui pe pisici.

— Să-mi promiţi un lucru, Tom, şopti abia auzită bătrâna.

— Orice, mamă, răspunse băiatul care îi apucase mâna.

— Promite-mi că te vei însura cu pisica marmorată, căci astfel ea va rămâne de-a pururi în familia noastră. Eşti un băiat bun, Tom, dar ea este cel mai bun vânător de şoareci din ţinut.

Auzind-o, bătrânii scoaseră strigăte de uluire.

— Niciodată, strigă unul.

— Nemaiauzit, strigă al doilea.

— Este împotriva legii, declară al treilea.

— Ce lege? întrebă bătrâna, privindu-i. Unde scrie că un băiat bun nu se poate însura cu o pisică?

Bătrânii se uitară unul la celălalt. Strâmbară din guri, însă nu se auzi niciun răspuns, căci femeia avea dreptate.

— Îţi promit, mamă, spuse Tom, căci şi eu iubesc pisica marmorată la fel de mult ca tine. Voi avea grijă de ea şi o voi ţine pe veci în familia noastră.

De îndată ce Tom terminase de vorbit, pisica sări pe pat şi, parcă pentru a pecetlui partea ei din târg, o linse pe bătrână, mai întâi pe un obraz, apoi pe celălalt, cu limba ei aspră. După aceea o muşcă uşor de nas şi sări jos.

În momentul acela bătrânii satului părăsiră dezgustaţi încăperea. Dar mama lui Tom se sculă în capul oaselor. Obrajii cei palizi se coloraseră şi râse dulce şi subţire.

Inima lui Tom înălţă osanale tăcute. Se ridică să închidă uşa. Când reveni lângă pat, pisica nu mai era nicăieri, iar în locul ei stătea o fată cu păr blond-roşcat şi ochi verzi.

— Cine eşti şi unde-i pisica? întrebă Tom.

— Păi, eu sunt pisica, răspunse fata. Dar dacă ne vom căsători, este mai bine să port înfăţişare omenească.

— Îmi plăceai şi înainte, zise Tom privind podeaua.

— Ei, atunci îţi va plăcea şi după, replică maică-sa. Coborî din pat, îşi târşâi picioarele până la uşă şi strigă după bătrânii satului, care porniseră deja pe drum.

Adulmecând o minune, bătrânii se întoarseră. Şi, cu toate că nu le plăcea chiar totul, au fost de acord să-l căsătorească de îndată pe Tom cu fata.

— Deoarece, zise unul dintre ei, o fată cu păr roşcat, ochi verzi şi obiceiurile unei pisici nu trebuie lăsată să hoinărească de una singură prin sat.

După câteva zile, ei reveniră într-o vizită.

— Ne bucurăm să vedem că eşti tot sănătoasă, vorbi primul dintre ei, către bătrâna care moţăia lângă vatră.

— Unele minuni nu ţin prea mult, spuse al doilea. Încerca să nu se holbeze la soţia lui Tom, care dormea pe cuptor, cu fustele ridicate în jurul gleznelor ei lungi şi zvelte.

Dar al treilea se apropie de bătrână şi-i şopti la ureche:

— Voiam să te-ntreb... cum e ca mireasă?

— Pisică sau fată, eu o iubesc din toată inima, răspunse bătrâna. Şi e fata cea mai potrivită pentru Tom. E ordonată şi curată. Este iute. Are inima bună şi iubitoare.

— Mda, făcu al treilea bătrân, plescăind semnificativ din buze. Bănuiesc că asta-i bine.

— Păi, zâmbi bătrâna, dacă n-ar fi decât asta, şi ar fi suficient de bine. Dar mai sunt şi altele.

— Altele?

— Altele, rânji încântată bătrâna. E ordonată şi curată şi iute şi are inima bună şi iubitoare. Şi, făcu ea o pauză, este tot cel mai bun vânător de şoareci din ţinut.

Cele trei fete râseră şi mulţumiră şi se îndepărtară flecărind. Lăsară visul acolo.

Ţesătoarea începuse să-l scoată, când nişte paşi mânioşi o făcură să se oprească.

— Ai venit înapoi, rosti ea.

— S-ar putea să nu fie visul unui menestrel. Aşa ai zis. Aşa că, pentru moneda pe care ţi-am dat-o deja, termină visul.

— Pe acela nu-l pot termina, spuse Ţesătoarea Viselor. De-acum, am strâns bucata.

— Nu-ncerca să capeţi alt bănuţ de la mine, răcni bărbatul. Făcu un pas, gata să plece.

Bătrâna clătină din cap.

— Nu mai vreau nimic de la tine, spuse ea, deşi n-aş fi refuzat încă un bănuţ.

— Ia-l, făcu omul şi-i azvârli o monedă la picioare.

Ţesătoarea Viselor o găsi şi o ascunse în buzunar, apoi vorbi:

— Voi alege fire cât mai apropiate de primele. Dar s-ar putea să nu fie chiar la fel. Vei rămâne de data aceasta să-ţi asculţi visul?

Bărbatul mormăi ceva şi o privi cum termină visul fetelor şi-l puse în desagă. După aceea scotoci prin coş şi scoase câteva fire.

— Cum poţi şti că sunt de aceeaşi culoare cu cele dinainte dacă nu poţi vedea? întrebă bărbatul.

Ţesătoarea Viselor tăcu şi alese firele.

— Cum?

— După pipăit. Tot aşa cum pot spune, după vocea ta, care îţi este înfăţişarea, deşi n-am ochi.

— Şi care este? insistă el.

— Răspunsul meu nu te-ar bucura! Acum, taci pentru că începe visul. Potrivi gherghelul şi începu:

Băiatul care cânta pentru moarte

Într-un sat care stătea ca o pată pe obrazul unei văi liniştite, trăia o bătrână împreună cu ultimul din cei şapte fii ai ei. Primii şase plecaseră la oaste atunci când împliniseră vârsta, iar bărbatul ei murise de mult. Singurul rămas acasă era un băiat pe nume Karl.

Chiar dacă n-ar fi fost mezinul, maică-sa tot l-ar fi iubit cel mai mult, deoarece era vesel şi avea o voce minunată. Datorită acestei voci, pure şi limpezi, care cânta precum păsările primăvara, ea îl numise Karel. Însă tatăl şi fraţii săi, temându-se că numele acela de cântec avea să-i răpească bărbăţia, îl schimbaseră în Karl. Şi aşa rămăsese.

Karl era un băiat voinic, un fiu de fermier la chip şi mâini. Dar glasul lui îl deosebea de toţi ceilalţi. Neîngrijită şi neinstruită, vocea sa putea chema acasă oile de pe păşune şi păsările din copaci. În sat, se spunea că auzul glasului lui Karl îi făcea pe bătrâni să danseze, pe ologi să umble şi picura lapte din sânii fecioarelor. Cu toate acestea, băiatul nu-şi folosea glasul pentru asemenea minuni, ci doar pentru a-şi bucura mama şi a-şi domoli turma.

Într-o bună zi, pe când Karl cânta oilor şi caprelor pentru a le chema de pe păşuni, glasul lui se frânse; se sfâşie precum o ţesătură agăţată într-un cui. Temându-se că acasă se întâmplase ceva rău, băiatul grăbi animalele. Acestea alergară înaintea lui şi când ajunse acasă află că mama lui murise.

— Şi-a dat sufletul lin şi fără să-ţi dai seama, îi spuse preotul.

Cu blândeţe, Karl îi încrucişă mâinile pe piept şi, deşi ea nu mai putea auzi sunetele cântecului său, îi şopti ceva la ureche. După aceea se întoarse să plece.

— Unde te duci? îl strigă îngrijorat preotul.

— Mă duc să caut Moartea şi să-mi aduc mama înapoi, vorbi Karl, iar glasul lui spart era acum înfundat de durere. Ajuns la uşă, se răsuci şi-l privi pe preotul care îngenunchease lângă patul mamei: Sunt sigur că Moartea va accepta un schimb. Ce-nseamnă o bătrână vlăguită pentru Moarte, care a cunoscut atâţia şi atâţia?

— Dar vei recunoaşte Moartea când îl vei întâlni, fiul meu?

— Asta nu ştiu, răspunse Karl.

Preotul încuviinţă şi se sculă cu greutate.

— Atunci ascultă atent, fiule. Moartea este un prinţ îmbătrânit, dar încă în putere. Ochii săi sunt întunecaţi şi goi, deoarece el a văzut multă suferinţă în lume. Dacă vei întâlni un asemenea prinţ, el este Moartea.

— Îl voi recunoaşte, spuse Karl.

— Şi ce-i poţi da Morţii în schimb, când el a avut totul, şi încă de foarte multe ori?

Karl îşi pipăi buzunarele şi oftă.

— De aici nu am ce să-i dau. Sper însă că-mi va asculta cântecele. Cei din sat îmi spun că în glasul meu există un dar vrăjit. Orice dar aş avea, cu siguranţă l-aş oferi pentru a-mi readuce mama în viaţă. Îi voi cânta Morţii, şi poate că-şi va găsi timp să mă asculte.

— Moartea nu-şi găseşte timp, spuse bătrânul preot, ridicând mâinile pentru a-l binecuvânta pe băiat, căci timpul este cea mai mare dintre avuţiile Morţii.

— Totuşi pot încerca, insistă Karl, cu lacrimi în ochi. Îngenunche o clipă, primind binecuvântarea, se ridică şi ieşi. Nu privi înapoi.

Karl merse multe zile şi în cele din urmă ajunse la un oraş ce se întindea precum o pată pe trei dealuri. Ascultă în tăcere, dar cu atenţie, aşa cum numai cântăreţii pot face, şi când auzi bocete, se îndreptă într-acolo şi găsi un convoi funebru purtând sicriul unui copil. Convoiul intră într-un cimitir unde pietrele de mormânt se rezemau unele de altele precum cărţile de joc dintr-un pachet împrăştiat.

— A trecut deja Moartea? întrebă Karl pe o femeie care plângea.

— Moartea a trecut pe-aici de multe ori, răspunse ea. Însă astăzi ea mi-a luat copilul.

— Ea? exclamă Karl. Dar Moartea este un bărbat.

— Moartea este o femeie, răspunse de îndată mama cernită. Părul ei este lung şi des şi negru, aidoma rădăcinilor de copaci. Are trupul uriaş şi pământiu, dar este stearpă. Singurul fel prin care poate avea copii este să-i ia de la părinţii lor.

Karl îi simţi atunci durerea şi mânia, deoarece semănau cu ale lui, aşa încât se alătură convoiului. Iar când coşciugul micuţ al copilului fu lăsat în groapă, el boci alături de ceilalţi. Dar glasul lui se ridică deasupra lor, o pasăre micuţă înălţându-se cu uşurinţă peste cele mari. Uimiţi, oamenii tăcură şi-l ascultară.

Karl cântă nu despre moarte, ci despre sătucul său din vale, despre anotimpurile care uneori se împiedică unul de altul, şi despre măruntele bucurii ale căminului. Cântă toată ziua, cântec după cântec, şi se opri de-abia la apusul soarelui. Atunci oamenii azvârliră pământ peste sicriul copilaşului, şi-l duseră pe Karl în casa lor.

— Cântecele tale au uşurat plecarea micuţului meu, rosti femeia. Rămâi cu noi în noaptea asta. Îţi datorăm măcar atât.

— Îmi pare rău că n-am fost aici mai înainte, spuse Karl. Poate că v-aş fi putut salva copilul cu un cântec.

— Mă tem că Moartea nu se lasă atât de uşor înşelată de copilul pe care l-a ales, rosti femeia. Puse masa, dar ea nu mâncă.

În zori, Karl plecă. Mergând, se gândea la Moarte, cum putea fi un prinţ cu ochii afundaţi pentru preot şi o mamă geloasă pentru femeie. Dacă Moartea îşi putea schimba înfăţişările cu atâta uşurinţă, cum avea el s-o recunoască atunci când o întâlnea? Continuă să meargă, şi merse, cu gândurile încurcate, până ce în cele din urmă ajunse la o câmpie ce se întindea ca o uriaşă rană deschisă între munţi.

Câmpia era acoperită cu oşteni luptând. Unii aveau arcuri, unii aveau săbii, iar alţii doar suliţe din lemn. Unii se luptau de pe cai, iar alţii se luptau din genunchi. Karl nu putea deosebi o oaste de cealaltă, nu-i putea distinge pe camarazi de duşmani, deoarece veşmintele le erau mânjite de noroi şi sânge, şi toţi arătau la fel. Iar urletele şi strigătele şi glasurile trâmbiţelor alcătuiau o simfonie oribilă în urechile lui Karl:

Şi totuşi, exista un personaj pe care Karl îl putea distinge. O femeie, destul de tânără, înveşmântată într-o rochie albă, lungă. Cosiţele ei negre împodobite cu panglici albe i se încolăceau pe cap precum o coroană. Se strecura printre bărbaţi, aşa cum o face suveica prin urzeală, şi se părea că există un rost în mersul ei. Din când în când, se oprea şi-şi punea palma pe creştetul, sau pe pieptul unui soldat, apoi pe un altul. Aceştia se opreau din luptă şi, cu o expresie de surpriză, îşi părăseau trupurile şi o urmau pe fată, astfel încât în scurtă vreme ea era urmată de un şir lung, şerpuitor, de bărbaţi cenuşii.

Atunci Karl ştiu că o găsise pe Moarte.

Alergă în josul muntelui şi ocoli câmpia cea întinsă, pentru că dorea s-o întâlnească faţă în faţă pe Moarte. În timp ce alerga, o striga, sperând s-o oprească:

— Aşteaptă, oh, aşteaptă, Doamnă Moarte; te rog, aşteaptă-mă.

Peste zona bătăliei, Doamna Moarte îi auzi chemarea şi ridică ochii de la munca ei. Oboseala i se aşternuse între ochi, dar nu se opri. Continuă să meargă, de la un oştean la altul, atingându-

i pe frunte sau inimă. Iar la atingerea ei, cu toţii îşi părăseau vieţile pentru a o urma pe fata numită Moarte.

Când Karl văzu că ea nu se oprea la strigătele sale, îi tăie calea. Însă Moartea păşi prin el, ca prin văzduh, şi-şi urmă drumul, sporind şirul de morţi cenuşii dinapoia ei.

Atunci, Karl începu să cânte. Era tot ce ştia să facă.

Cântă nu despre moarte, ci despre creştere şi naştere, deoarece acestea erau lucruri despre care ea nu avea habar. Cântă despre păsărelele de pe ramurile de măr şi despre albinele cu povara lor de miere. Cântă despre primele fire verzi de iarbă străpungând pământul încălzit. Cântă despre câmpurile înzăpezite, unde cârtiţele şi şoarecii dormeau liniştiţi sub omăt. Fiecare cântec curgea lin în următorul.

Şi Doamna Moarte se opri să-l asculte.

Când se opri, şi panglica de ostaşi ţesută îndărătul ei se opri, iar din ochii lor morţi picurară lacrimile amintirilor. Câmpul de luptă era nemişcat, încremenit de cântece. Iar singurul sunet şi singura răsuflare era glasul lui Karl.

Când în cele din urmă termină, o micuţă pasăre castanie zbură dintr-un copac uscat, luă ultimul tril şi-l continuă.

— Te-am făcut să te opreşti, Doamnă Moarte, strigă Karl. Iar tu mi-ai ascultat cântecele. Vei plăti acum această plăcere?

Doamna Moarte zâmbi, un zâmbet încet şi obosit, şi Karl se minună că cineva atât de tânăr trebuia să poarte o asemenea povară. Iar mila lui pluti între ei în văzduhul tăcut.

— Voi plăti, Karel, vorbi ea.

Băiatul nu se miră că îi cunoştea adevăratul nume, pentru că Doamna Moarte, în cele din urmă clipe, va cunoaşte numele fiecărui om.

— Atunci ţi-o voi cere pe mama în schimb, spuse Karl.

Doamna Moarte îl privi atunci cu blândeţe. Apucă mila din văzduh şi i-o înapoie.

— Nu pot face aşa ceva. Cine mă urmează, o face pentru totdeauna. Nu este însă răsplată suficientă să ştii că mi-ai oprit mâna pentru o oră? Niciun om n-a reuşit astă până acum.

— Dar mi-ai promis că vei plăti, rosti Karl. Vocea lui era în acelaşi timp furioasă şi dezamăgită, bărbat şi copil laolaltă.

— Şi ce promit, răspunse ea privindu-l de sub pleoapele întunecate, fac.

Glasul Ţesătoarei Viselor se opri o clipă.

— Asta-i tot? întrebă bărbatul. Ăsta nu-i sfârşit. Pentru asta ţi-am dat banii?

— Taci, îi spuse Ţesătoarea. S-a petrecut ceva ciudat. Ceva ce nu s-a mai întâmplat niciodată. Nu este un singur sfârşit, ci două. Le simt aici, ridică ea mâinile.

— Atunci, spune-mi-le. Pe amândouă. Am plătit.

Ţesătoarea Viselor încuviinţă din cap.

— Acesta e primul sfârşit al visului, rosti ea şi ţesu:

Doamna Moarte întinse mâna înainte, căutând parcă într-un dulap, şi sub degetele ei se desluşi o formă cenuşie, ciudat transparentă. Deveni o harfă, cu corzile de culoarea fumului, culoarea ochilor Doamnei Moarte.

— Un dar inutil, zise Karl. Nu pot cânta.

Dar Doamna Moarte puse harfa în mâna lui, grijulie să nu-l atingă cu propria ei mână.

Şi când harfa se mlădie sub degetele sale, Karl simţi muzica năvălindu-i prin oase. Puse degetul mare şi cel arătător pe corzi şi începu să cânte.

La primul acord, bătălia reîncepu. Oamenii luptau, oamenii sângerau, oamenii sufereau, oamenii se prăbuşeau. Însă Karl trecea printre ei neatins, cântând un viers dulce care se înălţa, tot aşa cum ciocârlia şi cântecul ei se înalţă către soare. Trecu printre luptători, prin bătălie, peste câmpie, cântând din harfă, şi nu privi niciodată înapoi.

Ţesătoarea Viselor şovăi o clipă.

— Şi celălalt sfârşit, îi porunci bărbatul.

Dar ea începuse deja:

— Şi ce promit, răspunse Moartea privindu-l de sub pleoapele întunecate, fac.

Se întoarse şi arătă spre câmpul de luptă, iar ochii lui Karl îi urmară degetele.

— Acolo sunt şase oameni ale căror frunţi şi inimi nu le voi atinge astăzi. Priveşte atent, Karel.

El privi.

— Sunt fraţii mei, spuse.

— Pe ei îi voi cruţa. Şi Doamna Moarte se întoarse şi-l pironi pe Karl cu ochii ei fumurii. Însă îmi vei cânta în fiecare noapte, când mă odihnesc, căci n-am mai avut asemenea mulţumire până acum. Vii? Îi întinse mâna.

Karl ezită un moment, amintindu-şi ferma, câmpiile, văile, ploile calzi de primăvară. Apoi o privi pe Doamna Moarte, al cărei surâs părea mai puţin obosit. Încuviinţă şi întinse mâna, iar palma ei era mică, şi mătăsoasă, şi rece. Îi ridică palma şi o atinse de buzele sale, apoi o apăsă peste inimă. Nu simţi răceala.

După aceea, mână în mână, Karl şi Doamna Moarte străbătură câmpul de luptă. Trecerea lor nu se simţea nici măcar ca o adiere pe obrajii răniţilor, nici ca o ultimă răsuflare a muribunzilor. Doar cei morţi, care umblau înapoia lor, îi văzură trecând pe sub umbrele îndepărtatelor dealuri. Şi mult timp după plecarea lor, pasărea cea micuţă cântă ultimul cântec al lui Karl, iarăşi şi iarăşi şi iarăşi în văzduhul tot mai întunecat.

— Mi-a plăcut mai mult celălalt sfârşit, rosti bărbatul. A fost un chilipir.

— Chilipir? Buzele Ţesătoarei se pungiră rostind cuvântul.

— Chilipir, bătrâno. Cu cântecul lui, băiatul a cumpărat ceva valoros. A căpătat mai mult decât dăduse şi ăsta-i un chilipir. Mi-a plăcut. Bărbatul chicoti şi se îndepărtă, paşii răsunându-i uşor pe stradă.

— A fost un chilipir? mormăi Ţesătoarea, terminând povestea şi cele două sfârşituri separate. Un chilipir! repetă ea şi clătină din cap. Pentru o clipă se gândi să desfacă primul sfârşit şi să folosească firele în altă ocazie. Ştia că bărbatul n-avea să se întoarcă pentru vis, şi sfârşitul acela nu-i plăcuse ei. Totuşi nu-şi putea destrăma munca, aşa încât îl strecură în desagă.

Îşi pipăi banii din pungă. Deja cinci, ba nu, şase, şi soarele începuse coborâşul. Fusese o zi bună. Îşi putea începe lentul şi întunecatul drum spre casă.

— Uite-o, Ţesătoarea Viselor, rosti un glas. Opreşte-o! Opreşte-o!

Ţesătoarea Viselor auzi în acelaşi timp glasul şi paşii alergând. Se întoarse şi aşteptă. Altă monedă pe care s-o pună în pungă, ferind-o de ploi, sau de lungile şi recile zile de iarnă.

— Ai terminat cumva, Ţesătoarea Viselor? Glasul era tânăr, o fată pe punctul de-a deveni femeie. Părea uşor îngrijorată, bâlbâindu-se puţin datorită alergării.

— Nu, copilă, dacă-ţi doreşti un vis.

— Amândoi dorim un vis. Laolaltă, Ţesătoarea Viselor. Era aproape vocea unui bărbat, ieşit din adolescenţă de curând. Astăzi ne-am făcut unul altuia jurămintele de credinţă. Ne vom căsători la sfârşitul anului. Am economisit un bănuţ pentru a ne sărbători fericirea şi am hotărât împreună să cumpărăm un vis. Dă-ne unul bun.

Bătrâna surâse.

— Astăzi am ţesut un vis de iubire adevărată. Nu ştiu dacă mai există altul în degetele astea bătrâne. Le ridică în faţa ochilor de parcă le-ar fi putut zări. Era mândră de ele, de degetele ei iscusite. Ştia că erau puternice şi suple, în ciuda aspectului noduros.

— Ah, nu ne trebuie un vis de iubire adevărată, sosi iute răspunsul fetei. Asta o avem deja... Părinţii noştri ne-ar fi căsătorit cu alţii... pentru aur. Dar noi i-am convins să ne lase să ne luăm. A durat prea mult, prea mult. Totuşi... Se opri, parcă lăsându-l pe băiat să termine fraza, însă el tăcea, mulţumindu-se s-o privească în timp ce vorbea.

— Bun, atunci daţi-mi bănuţul, şi vom vedea ce au de spus firele, rosti Ţesătoarea Viselor. Ele nu mint niciodată. Dar uneori visul nu-i uşor de citit. Tânărul îi întinse moneda, şi ea o strecură în punguţă. Nu auzi nici măcar un foşnet de nerăbdare. Pur şi simplu o aşteptau să înceapă, siguri pe propriile lor vise împlinite.

Ţesătoarea apucă firele cu mai multă migală decât o făcea de obicei. Avea să le ofere un adevărat spectacol.

— Priviţi cum ţes pe gherghef, le spuse ea, ştiind că trebuia să-l silească s-o privească pe ea, şi nu unul pe celălalt.

La porunca ei, se întoarseră să se uite. Şi acesta a fost visul pe care l-a ţesut:

Prinţesa Inimă-de-Piatră

Pe vremea când codrii acopereau aproape tot pământul, iar eroii puteau vorbi cu fiarele, trăia o prinţesă pe care toţi o compătimeau.

Era cea mai frumoasă fată imaginabilă. Părul ei avea culoarea frunzelor roşii toamna, vârstat cu auriu şi portocaliu. Ochii ei erau precum verdele muşchilor pe piatră, iar pielea ei era aidoma smântânii proaspete. Era zveltă şi delicată şi vorbea cu ton scăzut. Însă avea o inimă de piatră.

Când se născuse, moaşa o ţinuse bine şi o lovise uşor cu palma pentru a o face să strige, însă cea care a strigat a fost moaşa.

— Priviţi! icnise femeia, arătând pieptul pruncului. Şi acolo, rece şi încremenită sub pavăza fragilă a pielii, se întrevedea o inimă. Are o inimă din piatră.

Atunci fetiţa scosese un sunet care nu era nici râs, nici plâns, şi deschise ochii, dar piatra din pieptul ei nu se clintise.

Regele îşi pusese mâna dreaptă pe trupul copilei, aproape acoperindu-l. Clătinase din cap.

Regina întorsese faţa către pernă, însă ea nu putea plânge până nu-l auzea pe rege plângând. Şi atunci plânseră împreună.

Moaşa fusese plătită în aur pentru a-şi ţine gura, dar era prea târziu. Strigătul ei fusese deja auzit. Făcuse înconjurul castelului înainte ca pruncul să fi fost înfăşat.

— Prinţesa are o inimă din piatră.

— Prinţesa are o inimă din piatră.

Fata crescu, auzind şoaptele. Şi ştiind că inima ei era făcută din piatră şi nu putea simţi nici mila, nici bucuria, ea nu simţea nimic. Primise prietenia păsărilor şi animalelor, care nu-i cereau nici zâmbete, nici lacrimi, ci doar dărnicia mâinii. Dar rămăsese îndepărtată de tovărăşia oamenilor. Şi de aceasta era numită Prinţesa Inimă-de-Piatră – şi era compătimită.

Părinţii ei ar fi făcut orice pentru ea, însă ce puteau face? Chemară medici care o examinară. Îi ciocăniseră oscioarele şi o trăseseră de piele, şi-i cercetaseră nasul şi urechile. Apoi spuseseră ceea ce se ştia:

— Este perfect sănătoasă, numai că... numai că inima ei e făcută din piatră.

Regele şi regina chemară poeţi, pictori şi trubaduri. Aceştia povestiră despre iubiri neîmpărtăşite, despre războaie niciodată câştigate, despre mame ale căror copii muriseră.

Prinţesa nu plânse.

— Dacă noi n-am putut s-o mişcăm, atunci nimeni nu poate, spuseră ei şi plecară.

Perechea regală îi chemă pe clovni. Şi curţile regatului se umplură cu jongleri şi măscărici, acrobaţi şi bufoni, care cădeau unul peste celălalt în strădaniile lor de-a o încânta pe prinţesă. Dar tot aşa cum nu plânse, nici nu râse.

— Ce fiinţă lipsită de inimă, spuseră clovnii şi plecară.

În cele din urmă, regele şi regina pierdură speranţa de lecuire. Avuseseră parte de atâtea promisiuni false şi atâtea sfaturi inutile, încât porunciră ca nimeni să nu mai pomenească vreodată de vindecarea prinţesei. Cel care încălca pedeapsa era condamnat la tăierea capului.

În acelaşi regat trăia şi un simplu tăietor de lemne, al cărui nume era Donnal.

Pe cât era prinţesa de frumoasă, Donnal era şi mai frumos. Avea un chip de înger, înconjurat de cârlionţi bălai. Era înalt şi subţire şi avea o inimă bună. Era însă mândru de spatele său puternic şi-i plăcea să-şi admire chipul în lacurile pădurii.

Într-o bună zi, în adâncul codrului, acolo unde lucra, Donnal auzi un strigăt înăbuşit. Deoarece cunoştea cântecele păsărilor, alergă într-acolo şi găsi un uliu, prins într-o capcană. Donnal scoase cuţitul şi eliberă pasărea. Aceasta zbură pe o ramură joasă şi-şi ciripi mulţumirile:

Inimă-de-Piatră
E mereu singură, iată.

— Cu adevărat ciudate mulţumiri, îşi spuse Donnal. Dar vorbele uliului nu-i părăsiră mintea. Şi cu cât se gândea mai mult, cu atât inima lui cea bună lăcrima de milă. Deşi trăia singur în pădure, el nu era singur. Avea drept tovarăşi păsările şi animalele şi propriile lui imagini din oglinda apelor. Se putea bucura de aceşti tovarăşi, putea râde sau plânge după voie. Însă prinţesa, frumoasă şi cu inima de piatră, era cu adevărat singură.

Cu toate acestea, Donnal nu se gândi să meargă la ea. La urma urmei, el nu era decât un tăietor de lemne. Cum putea el gândi să ajute acolo unde nu izbândiseră vracii, trubadurii şi clovnii?

A doua zi, pe când Donnal trudea din nou în pădure, auzi un alt ţipăt. Răsunase mai departe decât cel al uliului. Donnal alergă spre locul ţipătului şi găsi o vulpe micuţă prinsă într-o

capcană. Se aplecă şi deschise capcana, iar vulpea fugi liberă. Pentru câteva clipe se piti sub un tufiş şi, drept mulţumire, lătră:

Inima să-i poarte
Şi nimic nu-i desparte.

— Aşa-i, încuviinţă Donnal, e adevărat. Dacă porţi inima unei fete şi ea pe a ta, atunci nimic nu vă desparte. Dar dacă te gândeşti la Prinţesa Inimă-de-Piatră, aceasta ar fi cu adevărat o povară.

Îşi luă rămas bun de la vulpe şi se despărţiră. Donnal porni spre casă, gândindu-se la vorbele animalului. Totuşi, în cele din urmă râse de gândurile sale, căci când va putea un sărman tăietor de lemne să poarte inima unei prinţese?

În ziua următoare, Donnal rânduia lemnele tăiate, când auzi un al treilea strigăt de ajutor, gros şi furios. Nu era o rugăminte, ci o poruncă. De această dată, găsi un urs într-o groapă.

Tânărul căzu pe gânduri, întrebându-se dacă trebuia să încerce să-l scoată pe urs, când observă în jurul gâtului acestuia o zgardă cu încrustaţii aurite.

— Acesta nu-i un urs obişnuit, spuse el cu glas tare. La auzul vocii sale, ursul se ridică în două labe şi începu să se rotească încetişor.

Donnal se întinse pe burtă, pentru a-l privi mai de aproape. Era ursul dansator al regelui, nu putea fi nicio îndoială, deşi nu ştia ce putea căuta atât de departe de castel.

— Aşteaptă puţin, prietene, îi strigă el. După aceea sări în picioare şi fugi să-şi ia toporul de acasă. Doborî un copac din apropiere şi, cu un lanţ, îl târî până la groapă, îl împinse cu tulpina înăuntru şi ursul se căţără afară.

— Şi tu ai să-mi aduci mulţumiri? întrebă Donnal, apoi izbucni în râs deoarece ursul se ridică pe labele dinapoi şi făcu o plecăciune. După aceea se îndepărtă fără niciun cuvânt.

Cu toate acestea, când ajunse la marginea luminişului, ursul se întoarse, privi peste umăr şi mormăi:

Inimă de piatră plesneşte,
Pe spatele meu poposeşte.

Donnal căzu pe gânduri. Toţi trei – uliul, vulpea şi ursul – îi aduseseră mulţumirile lor. Pomeniseră numai de prinţesă. Îşi aminti istoriile despre Prinţesa Inimă-de-Piatră, cum îşi petrecea ea timpul cu păsări şi animale, câtuşi de puţin cu oameni. Se întrebă dacă toate animalele erau prieteni cu ea. Şi apoi strigă în urma ursului:

— Aşteaptă, aşteaptă-mă, şi alergă după el.

Ursul se oprise la marginea pădurii, şi, când Donnal ajunse lângă el, îl sui pe umerii săi şi porni mai departe. Goneau mai iute decât vântul iernii şi trecură pe lângă paznicii porţii în două clipiri din ochi. Iar când ajunseră la sala tronului, ursul deschise uşa cea enormă cu botul.

— Ce-i asta? strigă regele spre curtenii şi prietenii lui, şi când nimeni nu-i putu răspunde îl întrebă acelaşi lucru pe urs.

Auzind glasul stăpânului său, ursul se plecă adânc şi Donnal lunecă peste capul lui, pe podea.

— Cred că ştiu cum să o ajut pe fiica voastră, Prinţesa Inimă-de-Piatră, rosti tânărul după ce se sculă. Deşi nu sunt decât un sărman tăietor de lemne, vă pot spune ce mi s-a zis. Totul este aici în capul meu.

— Atunci va trebui să te desparţi de el, rosti regele cu o voce mânioasă, însă stăpânindu-se.

— De capul meu?

— Da, tăietorule, încuviinţă regele. Am jurat să ucid pe oricine mai rosteşte de boala prinţesei.

— Aşteptaţi, strigă Donnal. Mai întâi ascultaţi, apoi retezaţi-mi capul dacă aşa trebuie. Ceea ce vă voi spune o să vă schimbe hotărârea.

— Nu-mi pot schimba hotărârea, aşa cum nici sărmana mea fiică nu-şi poate schimba inima, rosti regele.

Gărzile castelului înaintară cu săbiile ridicate.

— Animalele mi-au spus-o, adăugă Donnal.

— Opriţi-vă, se auzi un glas. Şi la acest cuvânt, încetă orice mişcare din sala tronului, căci glasul era al Prinţesei Inimă-de-Piatră, şi niciodată până atunci ea nu mai vorbise în chestiuni ale curţii.

Prinţesa se îndreptă către tatăl ei şi se opri lângă tron. Glasul îi era scăzut, totuşi putea fi auzit în toată sala.

— Un bărbat curajos şi frumos, călărind un urs. Dacă *aş fi putut* râde, mi s-ar fi părut caraghios. Totuşi, vrei să-i tai capul.

Dacă *aş fi putut plânge*, mi s-ar fi părut trist. Dar cum nu pot face nici una, nici alta, pot cel puţin asculta. Am văzut că oamenii vorbesc mult şi nu spun nimic, în vreme ce animalele vorbesc rar şi spun multe. Cu siguranţă, un băiat care a vorbit cu fiarele are lucruri interesante de spus.

Auzind-o, Donnal înălţă fruntea. Şi văzându-i frumuseţea, o plecă la loc. Merse către ea, îngenunche şi vorbi cu ochii lăsaţi în jos. Nu îndrăznea mai mult.

— *Inimă-de-Piatră e mereu singură, iată*, şopti el ştiind de îndată că era adevărat.

Prinţesa întinse mâna şi, apucându-l de bărbie, îl sili s-o privească. Şi uitându-se în ochii ei, Donnal îşi zări propriul chip bălai reflectat în acele gemene lacuri verzi. Şi privind mai atent, i se păru că vede o încreţitură pe unda lacurilor.

— Sunt, spuse ea, *mereu* singură. Credeam că nimeni n-a văzut.

Atunci Donnal se sculă şi-i cuprinse palmele în mâna lui.

Văzând aceasta, regele sări în picioare şi poate că i-ar fi retezat capul tăietorului cu propria lui spadă, dacă regina nu i-ar fi oprit braţul.

Însă Donnal nu-l observă. O vedea numai pe prinţesă.

— Eu am văzut, spuse el. Şi cu adevărat mi se sfâşie inima să te văd însingurată. Dar nu va mai trebui să fii vreodată singură, pentru că eu sunt aici.

— Tu? întrebă prinţesa.

Şi atunci, Donnal adăugă:

— Inima să-i poarte, şi nimic nu-l desparte.

Prinţesa clătină din cap:

— Ai cuteza să porţi o asemenea povară?

— Dacă ar fi inima ta, chiar şi din piatră făcută, aş purta-o cu drag, răspunse Donnal. Şi ar fi chiar o sarcină uşoară pentru o spinare dreaptă şi puternică precum a mea.

Atunci prinţesa veni chiar lângă tăietor, şi el vorbi doar pentru ea. Din toată sala tronului, doar ea îi auzi ultimele cuvinte.

— Inimă-de-Piatră plesneşte, pe spatele meu poposeşte, zise el.

Iar când termină, se auzi un pocnet puternic, de parcă însăşi lumea s-ar fi spart în două. Apoi prinţesa suspină. Lacrimi îi

curseră pe obraji şi peste buzele care zâmbeau, dar ea nu şi le şterse. Se întoarse către părinţii ei şi strigă:

— Mamă, tată! Pot râde. Pot plânge. Pot iubi.

Se răsuci spre Donnal.

— Şi mă voi mărita cu alesul meu.

Îi cuprinse palmele lui puternice în mâinile ei micuţe şi le alipi, parcă pentru o rugăciune.

— Să te măriţi cu el? exclamă regina. Dar este un tăietor de lemne. Şi apoi, e diform.

Toţi curtenii priviră, şi aşa era. Cum de nu văzuseră până atunci? Chipul lui Donnal era tot minunat, însă mândra lui spinare era acum îndoită. Între umeri se ridica o cocoaşă aidoma unui bolovan.

— Se va mărita cu acest bărbat, şi cu nimeni altul, vorbi atunci regele, căci în timp ce toţi ceilalţi o priviseră pe prinţesă, el singur rămăsese cu ochii asupra lui Donnal. Ştia ce anume gârbovea umerii tânărului. El este un bărbat curajos şi milostiv, urmă regele, care cunoştea diferenţa dintre sfat şi acţiune. El va purta cu uşurinţă poverile regatului pe spinarea aceea cocoşată, sunt sigur.

Astfel că cei doi se căsătoriră şi domniră după moartea regelui. Prinţesei i se duse vestea pentru râsul şi pentru lacrimile ei, gata oricând să le dăruiască oricui le-ar fi cerut. Regele Donnal Ghebosul nu fu nicicând amărât de cocoaşa lui, căci singurele oglinzi pe care le căuta erau ochii prinţesei. Iar când aceştia îi spuneau că el era drept şi cinstit, ştia că nu-l minţeau. Şi se mai spunea, de toţi supuşii din regat, că pe cât era de iubită Regina Inimă-de-Piatră, Regele Donnal era şi mai iubit, pentru că el avea nu o inimă, ci două: pe una o purta ascunsă în piept, însă pe cealaltă o purta sus între umeri, acolo unde putea fi văzută şi atinsă până şi de cel mai umil supus al său.

— Asta simt şi eu, rosti fata când visul se termină. Că port inima ta, şi nu mi se pare o povară grea.

Dar tânărul se adresă Ţesătoarei Viselor.

— A fost o poveste frumoasă. Foarte potrivită pentru noi.

— Poveste? întrebă bătrâna, terminând ţesătura şi întinzând-o. N-a fost o poveste, ci un vis ţesut, ia-l. Pentru noua voastră viaţă. Aveţi grijă de el.

Tânărul o opri cu blândeţe.

— Nu trebuie să-l luăm, Ţesătoarea Viselor. Îl avem deja şi avem grijă de el – aici. Îşi atinse pieptul cu mâna.

Fata, dându-şi seama că bătrâna nu-i putea vedea gestul, adăugă:

— Aici în inimile noastre.

Parcă dorind să-şi scuze greşeala, dar şi pentru că avea sufletul bun, băiatul spuse:

— Ajută-ne să ne sărbătorim norocul, Ţesătoarea Viselor. Scotoci în buzunar: iată, mai am un ban. Face parte din dota căsătoriei. Am dori să-ţi ţeşi şi ţie o poveste.

— Da, da, te rugăm, încuviinţă fata, încântată de vorbele lui.

— Să ţes pentru mine? Bătrâna părea uluită. Ani de zile am stat la colţuri de stradă, ţesând vise pentru un bănuţ. Totuşi până acum nimeni nu mi-a mai spus aşa ceva. Să ţes pentru mine?

— Oricum, n-ai fost niciodată ispitită s-o faci vreodată? întrebă fata.

— Ispitită?

Ţesătoarea Viselor înclină capul într-o parte, gândindu-se.

— Poate că dacă aş fi văzut, aş fi putut fi ispitită, însă ochiul şi urechea sunt ascultători diferiţi. Deci nu era nevoie să ţes un vis pentru mine. Şi-apoi..., şi râse scurt. Şi-apoi, n-aş fi câştigat niciun bănuţ.

Râseră împreună cu ea. Tânărul luă mâna Ţesătoarei Viselor şi-i puse uşor moneda în palmă, închizându-i degetele.

— Atunci, iată bănuţul pentru visul tău.

Ţesătoarea Viselor zâmbi; un zâmbet larg ce-i despică faţa arămie în jumătăţi inegale.

— Atunci priviţi voi pentru mine. Fiţi voi ochii mei pentru ţesătură. Eu voi asculta singură povestea.

Şi aceasta a fost povestea pe care a ţesut-o:

Copilul vasului

A fost odată un olar posac, care trăia singur şi-şi câştiga existenţa modelând lutul în căni, vase şi urne. Obiectele ieşite din mâinile lui erau colorate în nuanţele pământului, iar pe ele erau pictate tot felul de fiinţe, cu excepţia oamenilor.

— Niciodată n-a existat un om care să-mi placă într-atât încât să-mi împart cu el casa şi traiul, spunea bătrânul cel morocănos.

Dar într-o bună zi, când olarul care era cunoscut în tot ţinutul atât pentru limba lui ascuţită cât şi pentru vasele lui, şi care era atât de bătrân încât până şi moartea ar fi venit ca un prieten, se aşeză la masă şi pe o urnă mare desenă un copil.

Desenul era fără greşeală, şi atunci olarul îl pictă cu culori din pământ: cărămiziu pentru trup şi albastru cobalt pentru ochi. Chiar şi pentru ochiul neiertător al olarului, imaginea de pe vas era perfectă.

Aşa încât aşeză vasul în cuptor, zidi uşa cu cărămizi şi aprinse focul.

Flăcările arseră încetişor. Iar înăuntrul cuptorului, vopselele se rumeniră şi-şi căpătară nuanţele cuvenite.

Trecu o zi întreagă şi o noapte până arseră focurile. Şi încă o zi şi o noapte până se răci cuptorul. Şi abia după încă o zi şi o noapte, bătrânul olar îndrăzni să desfacă zidul din uşa cuptorului. Căci copilul de pe vas era cel mai măiastru lucru făurit de el, de asta era sigur.

În cele din urmă nu mai putu răbda. Scoase cărămizile din uşă şi luă urna din cuptor.

Încetişor, o pipăi de jur împrejur. Era netedă şi mai era caldă încă. O aşeză jos şi o ocoli, încuviinţând din cap la răstimpuri.

Copilul de pe vas era atât de perfect, încât i se părea că-l urmăreşte cu ochii săi azurii. Pielea lui avea culoarea alb-gălbui, iar fiecare fir de păr de pe cap părea din aur bătut.

Olarul se ghemui pe vine înaintea urnei, cercetând cu atenţie imaginea, căutându-i fisurile şi greşelile, dar nu văzu niciuna. Suspină înaintea frumuseţii copilului şi se gândi: „Iată unul care mi-ar fi putut plăcea”. Iar când oftatul îi părăsi buzele, poposi de-a dreptul pe buzele desenului.

Atunci copilul de pe vas gemu şi coborî de pe urnă.

Bătrânul se sperie atât de tare, încât căzu pe spate în ţărână.

După o vreme însă, olarul văzu că copilul îl aştepta să vorbească. Aşa încât, se sculă şi zise cu un ton răstit:

— Ei bine, vino-ncoace. Vreau să te privesc.

Copilul alergă spre el, şi, ignorându-i tonul, îl cuprinse cu braţele de mijloc şi şopti cu glas dulce:

— Tată.

Cuvântul acesta îl surprinse într-atât de bătrân, încât rămase amuţit pentru prima dată în viaţa lui. Şi deoarece nu putu găsi vorbele cu care să-l alunge pe copil, acesta rămase. Totuşi după o zi, când găsi vorbele, olarul ştiu că nu le putea rosti, deoarece perfecţiunea copilului îl vrăjise.

În vreme ce olarul lucra sau mânca sau dormea, copilul stătea lângă el, răspunzând atunci când i se vorbea, dar altfel nemişcat. La urma urmei, fusese pictat pe un vas, nu era un copil adevărat. Nu-l ajuta pe olar în munca lui, ci se mulţumea să privească. Când în prăvălia bătrânului intrau cumpărători, copilul se întorcea pe urnă şi nu se clintea. Numai olarul ştia că era viu.

Într-o zi, în prăvălia olarului veniră câţiva oameni faimoşi. El le arătă atelierul, fără chef, atingând rând pe rând un vas, apoi un altul. Le răspunse cu un glas răguşit şi rece. Însă ei îi cunoşteau firea şi nu se supărară.

În cele din urmă, ajunseră la urnă.

Bătrânul se opri înaintea ei şi oftă. Era ceva atât de neobişnuit pentru el, încât oamenii îl priviră surprinşi. Totuşi olarul nu-şi dădu seama. Mai rămase aşa câteva clipe, apoi rosti:

— Acesta e Copilul Vasului. Este capodopera mea. Nicicând nu voi făuri ceva mai măiastru.

Se îndepărtă, şi o femeie rosti înapoia lui:

— E *cu adevărat* minunat. Dar întorcându-se către tovarăşii ei, adăugă în şoaptă: însă pentru mine este prea perfect.

Un bărbat care o însoţea încuviinţă.

— Îi lipseşte ceva, adăugă el.

Femeia se gândi o clipă.

— N-are inimă, zise ea. Asta este.

— N-are suflet, o completă bărbatul.

Aprobară amândoi din capete şi plecară de lângă urnă. Femeia alese câteva cupe şi vase, şi, după ce le plăti, plecă însoţită de ceilalţi.

De cum ieşiră din atelier, copilul coborî de pe vas.

— Tată, întrebă el, ce este o inimă?

— O parte a trupului extrem de supraapreciată, mormăi bătrânul. Reveni să lucreze lutul de pe roata lui.

„Atunci”, se gândi copilul, „e mai bine că n-o am”. Privi cum lutul mai întâi se înălţă, apoi se lărgi între palmele cunoscătoare

ale olarului. Şovăi înainte de-a pune următoarea întrebare, dar în cele din urmă curiozitatea învinse.

— Şi ce este un suflet, tată? întrebă el. De ce mi-ai pictat şi mie unul, când m-ai făcut?

Olarul îl privi surprins.

— Să-ţi pictez un suflet? Nimeni nu poate picta un suflet.

Dezamăgirea copilului fu atât de mare, încât olarul adăugă:

— Trupul unui om este aidoma unui vas; nu poţi şti ce se găseşte înăuntrul lui. Numai atunci când vasul e vărsat, îi vedem conţinutul. Numai atunci când un om făptuieşte ceva, ştim ce fel de suflet are.

Copilul păru mulţumit de explicaţie şi olarul reveni la munca lui. Însă în următoarele săptămâni, copilul îl încurcă întruna. Atunci când olarul modelă lutul, copilul încercă să-i aducă apă pentru a ţine lutul umed. Dar vărsă apa şi olarul îl împinse într-o parte.

Când olarul duse vasele la cuptor, copilul încercă să ducă şi el câteva. Însă le scăpă din mâini şi multe se stricară. Olarul începu să strige furios, apoi îşi muşcă limba şi tăcu.

Când olarul merse să aprindă cuptorul, copilul încercă să aţâţe flăcările. Dar stinse focul.

În cele din urmă, bătrânul strigă:

— Fiinţă fără de inimă! Lasă-mă să-mi fac meseria. Este tot ce am. Cum vrei să-mi duc trupul şi sufletul, dacă mă necăjeşti întruna?

La auzul acestor cuvinte, copilul se aşeză în ţărână, îşi acoperi faţa cu palmele şi începu să plângă. Trupul său gingaş se zguduia de suspine într-atât încât olarul se temu că avea să se frângă în două. Inima lui cea aspră se înmuie şi, apropiindu-se de copil, vorbi:

— Haide, copile. N-am vrut să strig chiar aşa.

Ce te-a supărat?

— Oh, tată, ridică ochii copilul, ştiu că n-am inimă. Dar nu este decât o parte a trupului extrem de supraapreciată. Încercam însă să-ţi arăt cum îmi cresc un suflet.

Bătrânul rămase surprins, apoi, amintindu-şi discuţia lor avută cu săptămâni în urmă, îl mângâie pe frunte şi spuse:

— Sărmanul meu, nimeni nu-şi poate creşte un suflet. El este acolo de la naştere.

Olarul voise să-l împace, dar copilul începu să plângă şi mai amarnic. Lacrimile îi ţâşneau din ochi, prelingându-se pe obraji aidoma unui lac azuriu.

— Atunci eu nu voi avea niciodată un suflet, icni el. Căci eu n-am fost născut, ci făcut.

Văzându-l cât suferea, bătrânul trase adânc aer în piept. Iar când îi dădu drumul, spuse:

— Copile, tot aşa cum te-am făcut, acum îţi voi promite ceva. Când voi muri, tu vei avea sufletul *meu*, căci atunci nu voi mai avea nevoie de el.

— Oh, atunci voi fi cu adevărat fericit, strigă copilul apucându-l recunoscător de mână. Nu văzu fiorul de durere care străbătuse chipul bătrânului. Dar când înălţă ochii spre el şi zâmbi, bătrânul îi răspunse, surâzând.

Chiar în noaptea aceea, sub ochii atenţi ai copilului, olarul îşi scrise testamentul. Nu era decât o simplă foaie de hârtie, dar îi luă mult timp, deoarece nu era obişnuit să mânuiască cuvintele. Totuşi, pe când vorbea, se simţea ciudat de uşurat. Iar copilul îi zâmbea întruna. În cele din urmă, după multe ştersături, termină. Olarul citi după aceea testamentul cu glas tare.

— Este bine, zise copilul. Crezi că va trebui să aştept mult pentru sufletul meu?

Bătrânul râse.

— Nu, copile.

Apoi se culcă şi adormi, obosit după munca din noaptea aceea. Însă fusese atât de preocupat de scris, încât uită să pună lemne pe foc şi în toiul nopţii flăcările se stinseră.

Dimineaţa, atelierul era rece ca gheaţa, şi tot aşa era şi bătrânul. Nu se mai trezi, şi fără el copilul nu putea coborî de pe vas.

Mai târziu în decursul zilei, când sosiră primii clienţi, aceştia îl găsiră pe bătrân. Iar sub degetele sale înţepenite se afla o bucată de hârtie pe care scria:

Când voi muri, puneţi-mi trupul în cuptor şi aprindeţi focul. Iar când din mine nu va mai rămâne decât cenuşa, puneţi cenuşa aceea înăuntrul vasului cu copil. Pentru ca să fie totuna, trup şi suflet, cu lutul pe care l-am modelat.

Şi se făcu aşa după cum dorise olarul. Iar când deschiseră cuptorul, oamenii aşezară cenuşa în urna rece ca gheaţa.

La atingerea cenuşii fierbinţi, vasul se crăpă; o crăpătură apăru peste pieptul copilului şi două fisuri mici sub ochii lui.

— Ce păcat, îşi spuseră oamenii când văzură. Trebuia să fi aşteptat până se răcea cenuşa.

Cu toate acestea, vasul era atât de frumos, iar bătrânul olar atât de renumit, încât urna fu dusă de îndată într-un muzeu. Mulţi oameni veneau s-o privească.

Unul dintre aceştia a fost femeia care văzuse vasul cu mult timp în urmă, în atelierul olarului.

— Ia priviţi, vorbi ea spre tovarăşii ei. E urna pe care bătrânul o considera capodopera lui. Este *cu adevărat* minunată. Ba chiar îmi place mai mult acum cu crăpăturile acelea.

— Da, încuviinţă unul dintre cei din preajmă, înainte era prea perfectă.

— Acum copilul are cu adevărat personalitate, spuse femeia. Are... o inimă.

— Aşa e, adăugă acelaşi băiat, are suflet.

Şi vorbeau atât de tare încât toţi cei din jurul lor îi auziră. Istoria discuţiei lor fu scrisă şi repetată în tot ţinutul, şi toţi cei care treceau pe lângă vas se opreau şi şopteau, ca într-un ritual:

— Priviţi Copilul Vasului! Ce inimă are! Ce suflet are!

— Ah! suspină Ţesătoarea Viselor, când termină povestea.

Se simţea extrem de uşurată terminând, atât ţesutul, cât şi povestitul. Îşi lăsă mâinile pe lângă trup şi se gândi la olarul din poveste, la artistul care doar el ştia cu adevărat când făcuse capodopera vieţii sale, şi cum îşi pusese în ea atât inima cât şi sufletul. Căci oare ce însemna arta, se gândi ea, decât a-ţi dezvălui inima şi sufletul.

— Vă mulţumesc, tineri prieteni, vorbi ea către băiatul şi fata care aşteptaseră, ţinându-se de mâini, să termine. Acum pot pleca acasă să mă culc.

Încheie ţesătura şi le-o întinse.

— Nu vreţi s-o luaţi? îi întrebă.

— Dar era visul tău, şovăi băiatul.

Fata însă era mai deschisă.

— Nu-i nimic pe ea, Ţesătoarea Viselor. Nici pe ea... nici pe alta.

— Nimic? Ce vrei să spui? îi tremură glasul.

— Fire de mai multe culori, răspunse fata. Ţesute strâns, e adevărat, dar fără un desen, sau un model.

— Niciun desen? Nu se distinge nimic? N-a existat niciodată nicio imagine? şopti bătrâna.

— Când ai spus povestea, rosti băiatul, mintea şi inima mea au fost pline de imagini.

— Dar pe ţesătură?

— De fapt nu ştiu, recunoscu fata. Vocea ta a tors atât de bine povestea, încât altceva nu mai ştiu.

— Aha, făcu Ţesătoarea Viselor. Tăcu o clipă, apoi vorbi, mai degrabă pentru sine: Deci de asta nimeni nu-şi ia visul.

— Noi îl vom lua, dacă asta te va face fericită, o asigură băiatul.

Ţesătoarea Viselor lăsă deoparte gherghetul şi firele.

— Nu contează, zise ea. Acum pricep. Memoria este fiica urechii şi a ochiului. Ştiu că veţi lua visul cu voi, în memoria voastră, şi va dăinui cu mult mai mult decât ţesătura.

O ajutară să-şi pună desaga în spate.

— Cu mult mai mult, repetară ei.

După aceea priviră cum Ţesătoarea Viselor păşea pe uliţele întortocheate spre casa ei.